

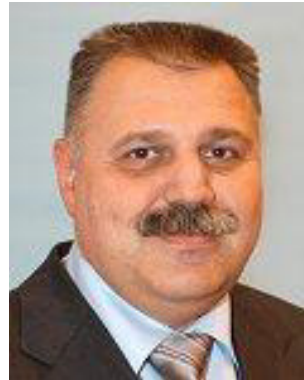
**Godišnje izvješće Ministarstva financija
za 2002. – 2003. godinu**

Sadržaj

Uvodna riječ	5
1 Makroekonomska kretanja u 2002. i 2003. godini	7
1.1 Vanjsko okruženje	7
1.2 Realni sektor	8
1.2.1 Industrijska proizvodnja	10
1.2.2 Građevinarstvo	13
1.2.3 Turizam	13
1.2.4 Trgovina na malo	15
1.3 Cijene i tečaj	15
1.3.1 Cijene	15
1.3.2 Tečaj	16
1.4 Monetarna kretanja	17
1.5 Kretanje na tržištu rada	18
1.5.1 Zaposlenost i nezaposlenost	18
1.5.2 Plaće i mirovine	20
1.6 Gospodarski odnosi s inozemstvom	22
1.6.1 Vanjskotrgovinska razmjena	22
1.6.2 Platna bilanca	25
2 Središnji državni proračun u 2002. i 2003. godini	27
2.1 Rebalans proračuna za 2002. i 2003. godinu	29
2.2 Manjak/višak središnjeg proračuna	31
Dospjele nepodmirene obveze (arrears)	33
2.3 Ostvarenje prihoda državnog proračuna u 2002. i 2003. godini	33
2.3.1 Porezni prihodi	34
Porez na dodanu vrijednost	36
Doprinosi za socijalno osiguranje	37
Porez na dohodak	39
Porez na dobit	40
Prihodi od trošarina	41
Prihodi od carina	45
2.3.2 Neporezni prihodi	47
2.3.3 Kapitalni prihodi	48
2.4 Ostvarenje rashoda državnog proračuna u 2002. i 2003. godini	49
2.4.1 Tekući rashodi	50
2.4.2 Kapitalni rashodi	55
2.4.3 Posudbe umanjene za otplate	56
2.5 Rashodi državnog proračuna po funkcionalnoj klasifikaciji	56
3 Konsolidirana središnja država	61
3.1 Izvanproračunski fondovi	65
3.1.1 Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	67
3.1.2 Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	72
3.1.3 Hrvatski zavod za zapošljavanje	75
3.1.4 Hrvatske vode	78
3.1.5 Fond za razvoj i zapošljavanje	79
3.1.6 Fond za regionalni razvoj	80

3.1.7 Hrvatske autoceste	81
3.1.8 Hrvatske ceste	82
3.1.9 Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	84
3.1.10 Hrvatski fond za privatizaciju	85
4 Financiranje lokalne i područne (regionalne) samouprave u 2002. i 2003. godini	87
4.1 Financiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	90
4.2 Kretanje prihoda jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	93
4.2.1 Porezni prihodi	95
4.2.2 Neporezni prihodi	96
4.2.3 Kapitalni prihodi i zaduživanje	96
4.2.4 Potpore	97
4.3 Rashodi proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	98
5 Konsolidirana opća država u 2002 i 2003. godini	101
5.1 Značajne institucionalne i strukturalne promjene	101
5.2 Konsolidirana opća država po ekonomskoj klasifikaciji	102
5.3 Konsolidirana opća država prema razinama fiskalne vlasti	106
5.4 Višak / manjak konsolidirane opće države	109
5.5 Fiskalni deficit u 2002. i 2003. godini iskazan prema modificiranom obračunskom načelu	111
6 Javni dug Republike Hrvatske u 2002. i 2003. godini	113
6.1 Kreditna sposobnost Republike Hrvatske	114
6.2 Unutarnji dug državnog proračuna u 2002. i 2003. godini	115
6.2.1 Kategorije unutarnjeg duga	115
6.2.2 Trezorski zapisi	119
6.3 Vanjski dug Republike Hrvatske	120
6.3.1 Međunarodne obveznice Republike Hrvatske	120
6.4 Odnosi Republike Hrvatske s međunarodnim financijskim institucijama	125
6.4.1 Odnosi Republike Hrvatske s međunarodnim financijskim institucijama u 2002.	125
Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBRD)	125
Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD)	136
Razvojna banka Vijeća Europe (CEB)	143
Europska investicijska banka (EIB)	148
6.4.2 Odnosi Republike Hrvatske s međunarodnim financijskim institucijama u 2003.	153
Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBRD)	153
Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD)	167
Razvojna banka Vijeća Europe (CEB)	179
Europska investicijska banka (EIB)	184
6.5 Jamstva Republike Hrvatske od 2002. do 2003. godine	190
6.5.1 Financijska jamstva	191
6.5.2 Činidbena jamstva	194
7 Unutarnje ustrojstvo Ministarstva financija	195
Organizacijska shema Ministarstva financija Republike Hrvatske	199
Dosadašnji ministri financija Republike Hrvatske	200
8 Prilozi	201

Riječ ministra financija

Veća transparentnost fiskalnog sustava jedna je od vodećih odrednica politike nove hrvatske Vlade koja je nakon parlamentarnih izbora u studenom 2003. godine, jasno definirala svoj program u mandatom razdoblju do 2007. godine.

Upravo u tom kontekstu, osnovni zadatak fiskalne politike jest osiguranje makroekonomske stabilnosti i otvaranje razvojnog ciklusa u gospodarstvu. Dakako da to podrazumijeva kompleksan paket mjera u vođenju gospodarske politike zemlje, u cilju dostizanja većeg životnog standarda i u konačnici, uspješnog pristupanja euro-atlantskim integracijama.

Nakon pozitivnog mišljenja Europske komisije koje je Hrvatska dobila 20. travnja ove godine, pred nama je razdoblje brojnih strukturalnih prilagodbi u smislu gospodarske, institucionalne i društvene reforme. Stoga će nova hrvatska Vlada, uz sve gospodarsko-političke prioritete, nastaviti sa svojim dinamičnim nastupom na međunarodnom planu, uživajući podršku i pomoć od strane najvažnijih međunarodnih institucija.

Na tom zahtjevnom putu pridruživanja razvijenim europskim zemljama, pozitivan stav o smjernicama hrvatske gospodarske politike iskazao je i Međunarodni monetarni fond, odobrivši Hrvatskoj novi Stand by aranžman 4. kolovoza ove godine, u vrijednosti 141 milijun dolara. Naime, poznato je da 2003. godinu karakterizira upravo neispunjavanje kriterija dogovorenih u sklopu prošlog Stand by aranžmana, sklopljenog u veljači 2003. godine, s posebnim naglaskom na opstrukciju postavljenih kriterija u pogledu vođenja fiskalne politike. Podsjetimo da je 2003. godina završila s deficitom konsolidirane opće države od čak 6,3% BDP-a, što predstavlja ozbiljno prekoračenje u odnosu na planirani deficit od 4,5% BDP-a kakav je dogovoren u potpisanom aranžmanu s MMF-om. Intencija smanjenja proračunskog deficita bila je osigurati daljnju prilagodbu javnog sektora kroz smanjenje državnih rashoda, što ima izravne implikacije i na visinu javnog duga koji predstavlja porezni teret za generacije koje dolaze. Tako je fiskalni deficit za 2003. godinu ostvaren na razini od preko 12 milijardi kuna, a ukupni javni dug je dosegao gotovo 100 milijardi kuna ili 51,6% BDP-a. Rezultati nekontrolirane budžetske potrošnje izravno su utjecali i na proračun 2004. godine iz kojeg se moraju podmiriti svi nastali, a neplaćeni izdaci iz prethodnog razdoblja.

Međutim, i pored ukupno neplaćenih (ili neevidentiranih) obveza iz 2003. godine, u iznosu od gotovo 2,5 milijarde kuna, državni proračun za 2004. godinu (koji će snositi i teret navedenih obveza iz prošle godine) pozitivno je ocijenjen od strane MMF-a, s naglaskom na proračunskoj transparentnosti, poboljšanju kontrole javne potrošnje i upravljanja javnim dugom. Planirani fiskalni deficit od 4,5% BDP-a za 2004. godinu predstavlja uistinu ambicioznu prilagodbu od čak 1,8 postotni bod BDP-a u usporedbi s prethodnom godinom. Važno je naglasiti da su u proračun za 2004. godinu uključeni i svi rashodi za Hrvatske željeznice, Hrvatske autoceste i Hrvatske ceste (na obračunskom načelu). Ovime se

Ministarstvo financija jasno opredijelilo za odlučniju i transparentniju fiskalnu politiku koja ima za cilj zadovoljiti osnovne fiskalne kriterije za ulazak u Europsku uniju (fiskalni deficit do 3% BDP-a i javni dug ispod 60% BDP-a).

U tom duhu je nastalo i ovo izdanje Godišnjeg izvješća Ministarstva financija. Pred vama je, cijenjeni čitatelji, dvobroj Godišnjeg izvješća za 2002. i 2003. godinu u kojem smo nastojali sublimirati sva važna događanja u navedenom razdoblju iz domene fiskalne politike, uključujući i osvrt na makroekonomska kretanja u zemlji i vanjskom okruženju.

Nakon izvjesnog zastoja i kašnjenja u objavljivanju podataka o operacijama državnog proračuna tijekom posljednjih nekoliko godina, nastojali smo u ovom izdanju Godišnjeg izvješća Ministarstva financija, kompenzirati takve propuste na najbolji mogući način.

Ovo izdanje pojavljuje se u grafički dotjeranijoj verziji za koju smo smatrali da će biti prihvatljivija za korisnike, ali ponajprije smo imali na umu ponuditi najširoj javnosti što kvalitetnije informacije o državnoj potrošnji i sveukupnoj fiskalnoj politici tijekom proteklih godina.

I na kraju, zahvaljujem se svim djelatnicima Ministarstva financija koji su se uistinu posebno angažirali na ovom izdanju Godišnjeg izvješća, što će nadam se, biti na korist i zadovoljstvo cijenjenog čitateljstva.

Ivan Šuker

Ministar financija

Zagreb, rujan 2004. g.

1 | Makroekonomska kretanja u 2002. i 2003. godini

1.1 | Vanjsko okruženje

Snažno usporavanje ekonomske aktivnosti obilježilo je svjetsku privredu u 2001. godini. Tijekom 2002. godine oporavak svjetskog gospodarstva bio je još uvijek slab i s neizvjesnim izgledima. Naime, gospodarska kretanja su bila obilježena ratom u Afganistanu te neizvjesnošću vezanom uz pitanje početka rata u Iraku. Nastavak recesije u Japanu pomutio je izgleda za brži gospodarski rast zemalja jugoistočne i istočne Azije.

Europska unija je također pokazala znakove vrlo sporog gospodarskog oporavka, pri čemu je najslabiji rast zabilježen u njemačkom gospodarstvu. U tako nepovoljnom međunarodnom okruženju, tranzicijske zemlje, naročito države kandidati za članstvo u EU (Češka, Estonija, Latvija, Litva, Mađarska, Poljska, Slovačka, Slovenija) i druge zemlje s jugoistoka Europe, među kojima je i Hrvatska, napredovale su s reformama. Uspješno su smirile inflaciju pa je tako u nekima od njih fiskalni deficit u 2002. godini predstavljao jedan od većih makroekonomskih problema.

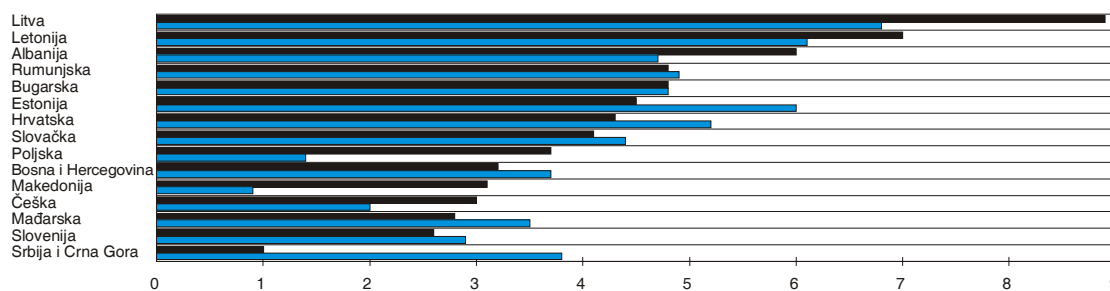

6

7

Slika 1.1 | Realni rast BDP-a u tranzicijskim zemljama srednje i istočne Europe

Izvor | EBRD
(u%)

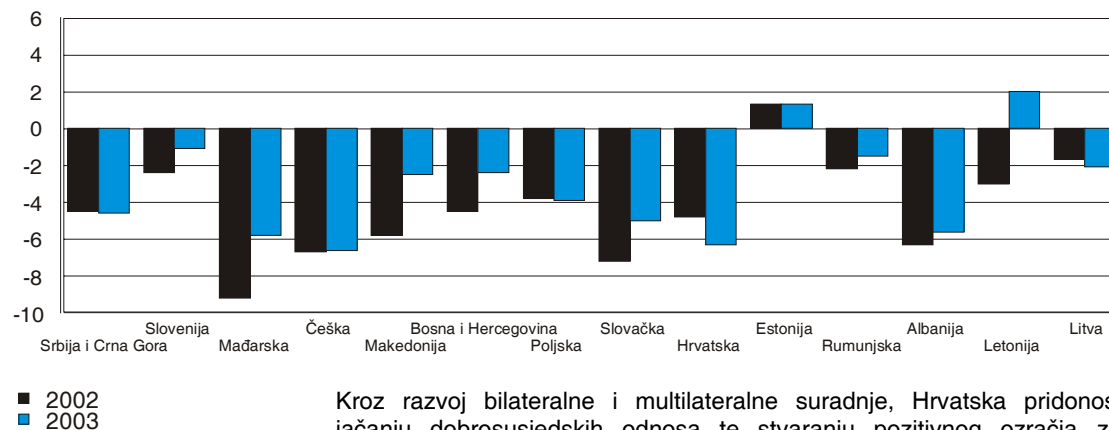
Tijekom 2003. godine usporenom rastu gospodarstva u glavnim ekonomskim zonama najviše su doprinijeli rat u Iraku te brojne prijetnje od terorizma u međunarodnim razmjerima. Brzim završetkom rata u Iraku izbjegnuto je rizik destabilizacije naftnog tržišta, no još uvijek predstoji daljnja stabilizacija situacije u Iraku. U 2003. godini zabilježeni su povoljni trendovi u američkom i japanskom gospodarstvu pa se očekuje da će se oporavak svjetskog gospodarstva nastaviti i u 2004. godini.

Gospodarstvo EU u 2003. godini stagnira tj. bilježi vrlo niske stope rasta. Velikoj stopi nezaposlenosti te slabom dinamiziranju rasta najviše su doprinijeli njemačko i francusko gospodarstvo. Pod utjecajem ovakvih trendova u glavnim ekonomskim zonama, zemlje u tranziciji nisu imale prostora za dinamiziranje svog rasta što je osobito bilo nepovoljno za one zemlje koje su značajno izvozno orijentirane (Mađarska, Češka). Stoga su te zemlje nastojale zadržati ili povećati svoj rast na temelju rasta domaće potražnje što je stvorilo značajni fiskalni deficit te deficit platne bilance. Hrvatska je, također, zabilježila usporavanje gospodarstva prema svim indikatorima gospodarske aktivnosti. Vanjski dug, deficit platne bilance te fiskalni deficit obilježili su hrvatsko makroekonomsko okruženje u 2003. godini.

■ 2003
■ 2002

Slika 1.2 | Manjak proračuna opće države u tranzicijskim zemljama srednje i istočne Europe

Izvor: Međunarodni monetarni fond (u %)

Nakon potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju u listopadu 2001. godine, Hrvatska je u velikoj mjeri poboljšala odnose sa zemljama EU i utrla put ka konačnoj integraciji u EU. Time je stvorila preduvjete za stvaranje takvog poslovnog okruženja koje će joj omogućiti daljnji razvitak tržišne ekonomije, poticanje privatnih ulaganja i promociju međunarodne konkurentnosti.

Kroz razvoj bilateralne i multilateralne suradnje, Hrvatska pridonosi jačanju dobrosusjedskih odnosa te stvaranju pozitivnog ozračja za suradnju u svom širem okruženju. Tako je postala aktivna sudionica Pakta o stabilnosti (PS), Srednjoeuropske inicijative (SEI), Jadransko-jonske inicijative (JJI), Inicijative za suradnju u Jugoistočnoj Europi (SECI), Kvadrilaterale RH-Mađarska-Italija-Slovenija, Radne zajednice Alpe – Jadran, Radne zajednice Podunavskih regija, Procesu suradnje u Podunavlju i Dunavske komisije i drugih. Tijekom 2002. godine Hrvatska je sklopila niz sporazuma o slobodnoj trgovini s Albanijom, Turskom, Srbijom i Crnom Gorom te Litvom koji se primjenjuju od 2003. godine. Ugovor s Rumunjskom potpisan je 5. prosinca 2002. u okviru potpisivanja Ugovora s CEFTA-om. Ugovor o pristupanju CEFTA-i primjenjuje se od 1. ožujka 2003. godine. Od tog datuma CEFTA Ugovor zamjenjuje sve dvostrane ugovore o slobodnoj trgovini s državama CEFTA-e. Također su u tijeku i pregovori o slobodnoj trgovini sa Estonijom, Latvijom i Moldavijom. Svakako treba spomenuti i potpisani Sporazum o podršci projektu integracije naftovoda «Družba» i «Adria» radi transporta dodatnih količina nafte na svjetska tržišta putem naftovodnih sustava Ruske Federacije, Ukrajine, Bjelorusije, Mađarske, Slovačke i Hrvatske s pretovarom kroz lučki terminal Omišalj.

U svibnju 2002. godine Hrvatska je uspješno završila Stand-by aranžman s Međunarodnim monetarnim fondom koji joj je odobren u ožujku 2001. godine. Održavanje makroekonomske stabilnosti i jačanje temelja za visoki gospodarski rast nužni su preduvjete za jačanje hrvatskog približavanja euroatlantskim integracijama. Kako bi to i ostvarila važno je bilo da i dalje nastavi započete strukturne i gospodarske reforme. Stoga joj je u veljači 2003. godine, kao podrška ovim ciljevima, odobren još jedan stand-by aranžman u iznosu od 105,9 milijuna specijalnih prava vučenja (oko 146 milijuna dolara) na razdoblje od 14 mjeseci. Međutim, Hrvatska nije uspjela ispuniti neke važne kriterije ovog Stand-by aranžmana (deficit opće države, traženu razinu deviznih pričuva i neto domaće aktive) pa je nova Vlada odlučila postojeći Stand-by aranžman ne zaključiti jer bi ga MMF morao obilježiti kao neuspješan što bi ugrozilo kreditni rejting države i njenu poziciju na svjetskim tržištima. U lipnju 2004. godine postignut je preliminarni sporazum o novom Stand-by aranžmanu za preostali dio 2004. godine i cijelu 2005. godinu. Cilj ovog novog Stand-by aranžmana je ojačati hrvatske javne financije tj. stabilizirati razinu vanjskog duga te svesti udio deficita opće države na

razinu od 4,5% BDP-a, što nije ostvareno prethodnim stand-by aranžmanom.

1.2 | Realni sektor

Uzlazni trend gospodarskog rasta koji je započeo u 2000. godini nastavljen je i u 2002. godini. Zadržano je i dalje stabilno makroekonomsko okruženje što je bilo izraženo u zadržavanju stabilnosti cijena, stabilnosti tečaja te stabilnom bankarskom sustavu. Poslovne banke su intenzivirale svoju kreditnu aktivnost što je osobito iskazano u povećanim kreditima stanovništvu i poduzećima. Međutim, domaći izvori sredstava nisu bili dovoljni za financiranje ovako snažne kreditne ekspanzije pa su se banke zaduživale u inozemstvu. To je utjecalo na povećanje ukupnog inozemnog duga te na povećanje uvoza što se negativno odrazilo na deficit platne bilance. Stoga je Hrvatska narodna banka početkom 2003. godine donijela niz odluka s ciljem usmjeravanja kreditnog rasta prema održivoj razini i smanjenju inozemnog zaduživanja banaka. Također je uvela i niz restriktivnih mjera kako bi se ograničio rast plasmana te pridonijelo stabilizaciji manjka na tekućem računu platne bilance.

U 2002. godini ostvarena je najviša stopa rasta od 1997. godine, te najniža stopa inflacije (promatrano na kraju razdoblja) od 1994. godine. Prema preliminarnim podacima Državnog zavoda za statistiku, bruto domaći proizvod je u 2002. godini realno porastao 5,2%.

Promatrano prema pojedinim komponentama najveći doprinos rastu BDP-a dala je osobna potrošnja (7,5%). Rast osobne potrošnje ubrzan je u posljednjem tromjesečju 2002. godine kada je povećan za 7,9% u odnosu na isto razdoblje 2001. godine. Povećanje osobne potrošnje najviše se financiralo zaduživanjem stanovništva kod poslovnih banaka. Državna potrošnja se kretala silaznom putanjom. Pad državne potrošnje u 2002. godini iznosio je 1,8% u odnosu na prethodnu godinu. Ovakvim kretanjem državna potrošnja je svoj udio u BDP-u s 22,9% u 2001. godini smanjila na 21,0% u 2002. godini. Značajan doprinos rastu BDP-a dale su i investicije u kapital (godišnji rast od 12,0%) pri čemu posebno valja istaknuti ulaganje u izgradnju prometne infrastrukture. Snažna domaća potražnja potaknula je i uvoz roba i usluga koji je povećan za 8,8% u usporedbi s 2001. godinom. Ono što zabrinjava je slab rast izvoza roba i usluga od svega 1,3%.

Može se reći da su svi sektori u 2002. godini pozitivno doprinijeli ukupnom rastu BDP-a. Sa aspekta ponude, najveći doprinos rastu BDP-a dali su industrija (4,0%), građevinarstvo (13,8%), trgovina (12,7%), ugostiteljstvo (7,5%), transport (6,8%), financijsko posredovanje (6,4%) te poljoprivreda (2,0%).

Tablica 1.1 | Struktura rashodnog BDP-a i stope rasta pojedinih kategorija (cijene 1997. = 100)

Izvor | Državni zavod za statistiku

Struktura	Stope rasta	Osobna potrošnja		Državna potrošnja		Investicije u kapital		Izvoz roba i usluga		Uvoz roba i usluga			
		1998	1999	2000	2001	2002*	2003*	1998	1999	2000	2001	2002*	2003*
		76 551	-0,6	32 911	2,3	30 692	2,5	52 847	3,9	66 925	-4,9		
		74 334	-2,9	33 844	2,8	29 495	-3,9	53 204	0,7	64 587	-3,5		
		77 451	4,2	33 329	-1,5	28 362	-3,8	59 566	12,0	66 975	3,7		
		80 897	4,5	31 246	-6,2	30 363	7,1	64 397	8,1	73 566	9,8		
		86 957	7,5	30 680	-1,8	34 012	12,0	65 203	1,3	80 059	8,8		
		90 561	4,1	30 590	-0,3	39 725	16,8	71 802	10,1	88 824	10,9		

* preliminarni podaci

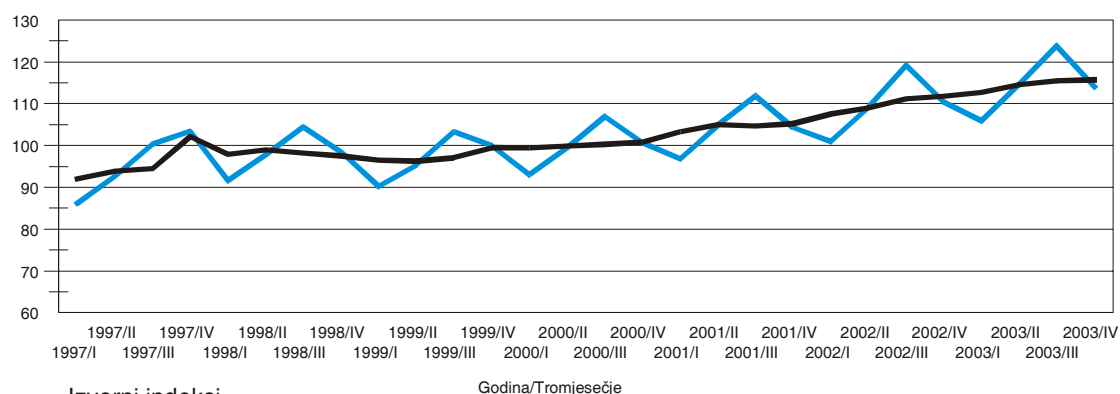
U 2003. godini zabilježeno je usporavanje gospodarskog rasta. Realna stopa rasta BDP-a iznosila je 4,3% u odnosu na 2002. godinu.

Usporavanje rasta BDP-a najvećim je dijelom posljedica usporavanja rasta osobne potrošnje. Naime, nakon porasta osobne potrošnje od 7,5% u 2002. godini, osobna potrošnja u 2003. godini bilježi porast od 4,1% što je većim dijelom rezultat usporavanja kreditne aktivnosti. Investicije u kapital, predvođene od strane države, i nadalje bilježe visoke stope rasta (16,8%) što je rezultat nastavka intenzivnog ulaganja u izgradnju prometne infrastrukture, cestogradnju i stanogradnju. Državna potrošnja je zabilježila 0,3% nižu stopu rasta u odnosu na prethodnu godinu. Negativan doprinos rastu BDP-a dao je i uvoz roba i usluga koji je povećan za 10,9%. Izvoz roba i usluga bilježi stopu rasta od 10,1% u usporedbi s 2002. godinom.

Promatrano prema prihodnoj metodi, svi sektori, izuzev sektora poljoprivrede, u 2003. godini su pozitivno doprinijeli ukupnom rastu BDP-a. Najveći rast BDP-a ostvaren je u djelatnostima industrije (4,5%), građevinarstva (20,2%), trgovine (7,1%), ugostiteljstva (8,3%), transporta (9,2%), te financijskog posredovanja (7,2%). Istodobno je sektor poljoprivrede zabilježio negativnu stopu rasta od 5,2%.

Slika 1.3 | Indeks realnog BDP-a po tromjesečjima (Indeks 2000. = 100)
Izvor | Državni zavod za statistiku

— Izvorni indeksi
— Desezonirani indeksi

1.2.1 | Industrijska proizvodnja

Fizički obujam industrijske proizvodnje u 2002. godini je porastao 5,4% u odnosu na isto razdoblje 2001. godine što je značajno pridonijelo ukupnom gospodarskom rastu. Prema područjima Nacionalne klasifikacije djelatnosti u 2002. godini ostvaren je najveći rast proizvodnje na području rudarstva i vađenja od 17,0% što je posljedica značajnog međugodišnjeg porasta vađenja ostalih ruda i kamena (56,3%). Prerađivačka industrija bilježi stopu rasta od 5,2%. Najveći doprinos takvom rastu imali su proizvodnja hrane i pića (6,8%), proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda (6,6%), proizvodnja proizvoda od papira (4,4%) te proizvodnja električnih strojeva i aparata (2,5%). Slabo povećanje proizvodnje od svega 1,7% ostvareno je u opskrbi električnom energijom, plinom i vodom.

Promatrano prema glavnim industrijskim grupacijama, porast u 2002. godini zabilježen je u proizvodnji intermedijarnih proizvoda, osim energije (8,2%), netrajnih proizvoda za široku potrošnju (5,4%), kapitalnih proizvoda (4,2%), trajnih proizvoda za široku potrošnju (4,0%) te na području energije (1,7%).

Zalihe gotovih proizvoda u industriji su u prosincu 2002. godine ostvarile rast od 13,3%. Tome su najznačajniji doprinos dali zalihe u rudarstvu i vađenju (43,2%) te povećanje zaliha gotovih proizvoda u prerađivačkoj industriji (12,1%).

Izvoz roba ukupne industrijske proizvodnje je u 2002. godini iznosio 5,1% više nego u istom razdoblju prethodne godine. Porast izvoza roba zabilježen je u rudarstvu i vađenju (4,5%) te prerađivačkoj industriji (5,2%) dok je izvoz opskrbe električnom energijom, plinom i vodom zabilježio pad od 57,7%.

Tablica 1.2 | Pokazatelji
industrijske proizvodnje,
zaliha i izvoza (stope rasta
u 2002. i 2003. g.)
(u %)

Izvor | Državni zavod za
statistiku

	Industrijska proizvodnja		Zalihe gotovih proizvoda ¹		Izvoz roba u USD	
	2002	2003	2002	2003	2002	2003*
INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA UKUPNO	5,4	4,1	13,3	-10,2	5,1	25,7
Rudarstvo i vađenje	17,0	2,3	43,2	8,2	4,5	30,4
Opskrba električnom energijom, plinom i vodom	1,7	3,3	-	-	-57,7	201,0
Prerađivačka industrija	5,2	4,4	12,1	-11,0	5,2	25,4
Proizvodnja hrane i pića	6,8	5,1	19,4	-16,5	22,3	40,0
Proizvodnja duhanskih proizvoda	-2,1	4,2	1,9	-52,1	12,0	22,0
Izdavačka i tiskarska djelatnost te umnožavanje snimljenih zapisa	19,6	21,7	-25,8	14,7	28,7	30,7
Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	6,6	-9,2	20,7	-6,1	1,6	18,9
Proizvodnja proizvoda od papira	4,4	-2,2	-17,9	4,4	9,9	21,1
Proizvodnja naftnih derivata	1,2	6,1	49,2	-39,6	-4,6	28,2
Proizvodnja proizvoda od metala, osim strojeva i aparata	6,7	20,1	6,7	5,4	13,7	25,0
Proizvodnja električnih strojeva i aparata	2,5	19,4	8,8	-4,1	0,0	45,7
Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	1,1	10,6	-13,8	-20,2	6,6	22,1
Proizvodnja ostalih prometnih sredstava	0,1	-9,0	123,2	5,5	-14,9	23,1

¹ = kraj razdoblja

* privremeni podaci

U 2003. godini indeks fizičkog obujma industrijske proizvodnje bilježi nižu stopu rasta (4,1%) u odnosu na prethodnu godinu što je značajno pridonijelo usporavanju gospodarske aktivnosti.

Pritom je najveći doprinos rastu ukupne industrijske proizvodnje dala prerađivačka industrija (koja u ukupnoj industriji sudjeluje sa 83%) svojim rastom od 4,4% u odnosu na 2002. godinu. Unutar prerađivačke industrije najznačajniji porast bilježe izdavačka i tiskarska djelatnost te umnožavanje snimljenih zapisa (21,7%), proizvodnja proizvoda od metala, osim strojeva i opreme (20,1%), proizvodnja električnih strojeva i aparata (19,4%) te reciklaža (18,8%). Slabo povećanje proizvodnje od svega 2,3% ostvareno je na području rudarstva i vađenja. Opskrba električnom energijom, plinom i vodom bilježi rast od 3,3% u odnosu na prethodnu godinu.

Među glavnim industrijskim grupacijama u 2003. godini zabilježen je rast u proizvodnji netrajnih proizvoda za široku potrošnju (7,0%), trajnih proizvoda za široku potrošnju (5,3%), intermedijarnih proizvoda, osim energije (4,1%) te na području energije (2,5%).

Zalihe gotovih industrijskih proizvoda pri proizvođačima su u prosincu 2003. godine bile niže za 10,2% u odnosu na prosinac 2002. godine. Najveće međugodišnje smanjenje je zabilježeno u prerađivačkoj industriji (11,0%) što je rezultat pada zaliha gotovih proizvoda u proizvodnji duhanskih proizvoda, naftnih derivata, motornih vozila, prikolica i poluprikolica te u proizvodnji hrane i pića.

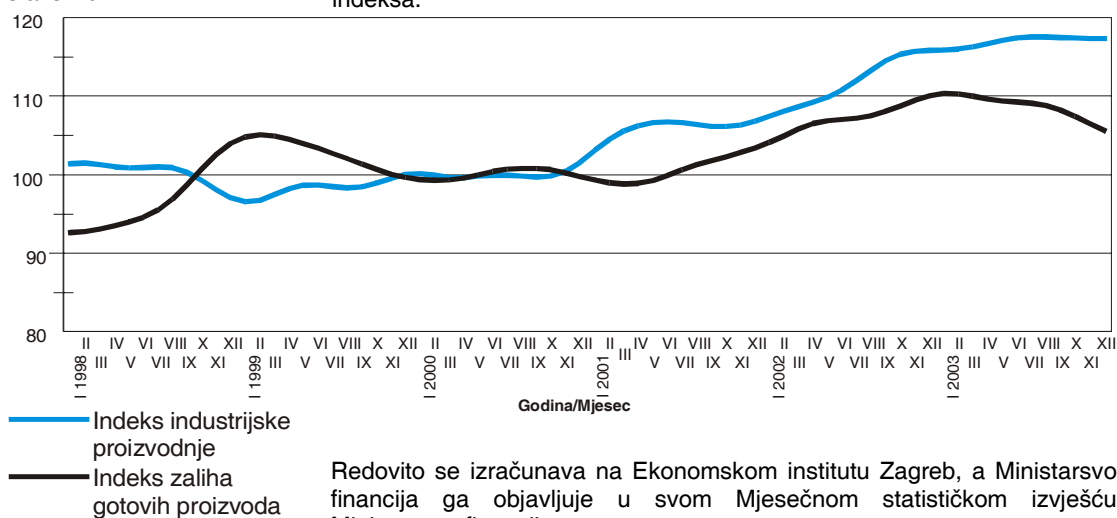
U 2003. godini ostvaren je i značajni rast izvoza roba ukupne industrijske proizvodnje za 25,7%. Izvoz opskrbe električnom energijom, plinom i vo-

10

11

Slika 1.4 | Kretanje trend ciklusa industrijske proizvodnje i zaliha
Indeks 2000. = 100
Izvor | Državni zavod za statistiku

dom je bio viši za čak 201,0%. Istodobno su izvoz roba proizvedenih rudarstvom i vađenjem te prerađivačkom industrijom porasli za 30,4% odnosno 25,4% u odnosu na prethodnu godinu.

Važan pokazatelj kretanja industrijske proizvodnje je i CROLEI indeks. Zasniva se na deset ekonomskih indikatora koji svojim kretanjem navješćuju trend kretanja hrvatskog gospodarstva. To su: zaposleni s evidencije tijekom mjeseca, prijavljene potrebe za radnicima tijekom mjeseca, broj noćenja turista ukupno, promet u trgovini na malo, nekonsolidirani prihodi državnog, županijskih i općinskih proračuna, masa neto plaća ukupno, novčana sredstva sudionika u platnom prometu ukupno, ukupna likvidna sredstva M4, štedni i oročeni depoziti poduzeća kod poslovnih banaka, devizni te plasmani. Kretanje industrijske proizvodnje koristi se kao ključna referentna serija u izradi CROLEI indeksa.

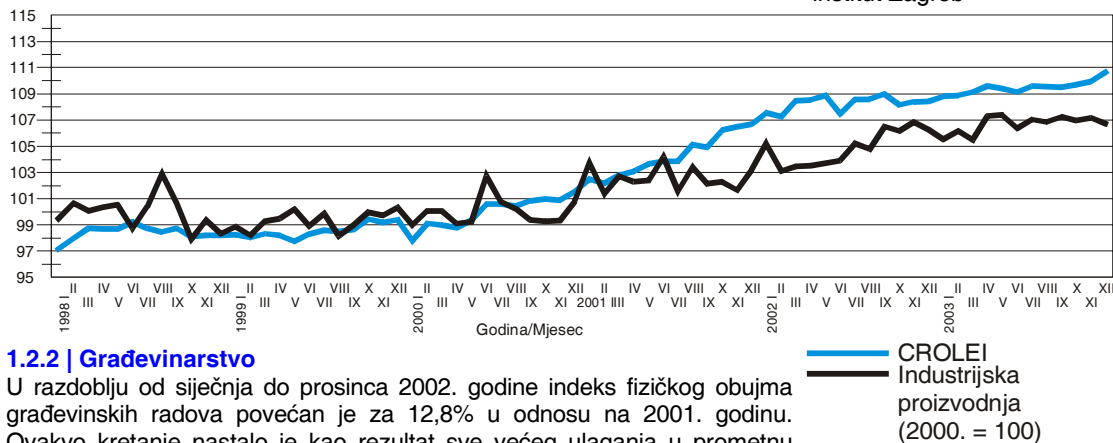
Redovito se izračunava na Ekonomskom institutu Zagreb, a Ministarstvo financija ga objavljuje u svom Mjesečnom statističkom izvješću Ministarstva financija.

U kretanju prognostičkog CROLEI indeksa tijekom 2002. godine osjećala se velika nestabilnost. U prvom je polugodištu taj indikator bilježio vrlo snažan uzastopni mjesečni rast. Nakon toga je već u lipnju uslijedilo razdoblje vrlo nestabilnog kretanja. U kolovozu i listopadu je također zabilježio pad, a onda je uslijedio skroman oporavak u studenom i prosincu 2002. godine. Međutim, to nije bilo dovoljno da se indeks vrati na razinu s početka 2002. godine. Usprkos oporavku u pojedinim mjesecima CROLEI indeks je ipak doživio stagnaciju tijekom 2002. godine. Vrijednost difuznog indeksa u posljednja tri mjeseca 2002. godine nije prelazio 50%, što znači da je udio indikatora u izračunu CROLEI indeksa koji rastu, bio manji ili jednak broju indikatora koji iskazuju pad. Takvo ponašanje prognostičkog sustava je upozoravalo na mogućnost ulaska hrvatskog gospodarstva u fazu blaže recesije polovicom 2003. godine.

U prva četiri mjeseca 2003. godine CROLEI indeks je iskazivao uzastopni rast. Očekivanja su bila u smjeru uzleta gospodarstva na prijelazu iz drugog u treće tromjesečje iste godine. Sredinom godine indeks je promijenio smjer i počeo padati. Nakon toga uslijedilo je razdoblje naizmjeničnog rasta i pada, sugerirajući time neizvjesno kretanje gospodarstva u narednih šest do osam mjeseci. U srpnju i kolovozu prognostički indeks se postupno vratio na razinu koju je ostvario u svibnju, kada je zabilježio najvišu vrijednost u posljednje dvije godine. No, u rujnu se razdoblje nestabilnog kretanja prognostičkog indeksa nastavilo što se tumačilo kao najava znatnog usporavanja rasta ekonomske aktivnosti u drugom tromjesečju 2004. godine. U listopadu, studenom i prosincu 2003. godine CROLEI indeks je zabilježio rast, ugla-

vnom pod utjecajem monetarnih i fiskalnih komponenti tog pokazatelja. Kako se radi o tromjesečnom uzastopnom porast vrijednosti CROLEI indeksa, očekivanja za drugo polugodište 2004. godine su bila obilježena blagim ubrzavanjem ekonomskog rasta.

Slika 1.5 | CROLEI – navješćujući pokazatelj industrijske proizvodnje
Izvor | DZS i Ekonomski institut Zagreb

1.2.2 | Građevinarstvo

U razdoblju od siječnja do prosinca 2002. godine indeks fizičkog obujma građevinskih radova povećan je za 12,8% u odnosu na 2001. godinu. Ovakvo kretanje nastalo je kao rezultat sve većeg ulaganja u prometnu infrastrukturu i stambenu izgradnju. Tako je u 2002. godini izgrađeno 19,6% više stanova nego u 2001. godini. Vrijednost neto narudžbi je povećana za 48,9%, a vrijednost izvršenih radova za 30,9%. Sve ovo ukazuje da je građevinarstvo kao djelatnost najviše raslo u 2002. godini.

Prema strukturi odrađenih sati na gradilištima, u 2002. godini najviše su se gradile ostale građevine (58,3%) i to ponajviše novogradnje (58,7%) dok je na rekonstrukcije, poboljšanja postojećih građevina, popravke i održavanja utrošeno 41,3% odrađenih sati.

U 2003. godini građevinarstvo je i dalje djelatnost s najsnažnijim rastom. Indeks fizičkog obujma građevinskih radova povećan je za 22,8% u usporedbi s 2002. godinom. Time je već treću godinu zaredom nastavljen trend rasta nakon izraženog pada u 1999. i 2000. godini, prvenstveno zahvaljujući nastavku intenzivnog ulaganja u prometnu infrastrukturu, posebno autoceste, što je istaknuto kao prioritet u gospodarskom programu Vlade.

Podaci Državnog zavoda za statistiku pokazuju da je tijekom 2003. godine izgrađeno 25,1% više stanova u usporedbi s 2002. godinom. Također su povećane i vrijednosti neto narudžbi i vrijednosti izvršenih radova za 19,7% odnosno 43,8% što je značajan rast u odnosu na prethodnu godinu.

Struktura odrađenih sati na gradilištima prema vrsti građevina i radova pokazuje da su se i u 2003. godini najviše gradile ostale građevine (62,2%) i to ponajviše novogradnje (61,7%) što se prvenstveno odnosi na gradnju prometnica. Na rekonstrukcije, poboljšanja postojećih građevina, popravke i održavanja utrošeno je 38,3% odrađenih sati.

Za očekivati je da će se uzlazni trend rasta u građevinarstvu zabilježiti i tijekom 2004. godine jer izgradnja infrastrukturnih objekata, ponajprije autocesta, utječe na bolju turističku sezonu te na veću aktivnost svih gospodarskih subjekata.

1.2.3 | Turizam

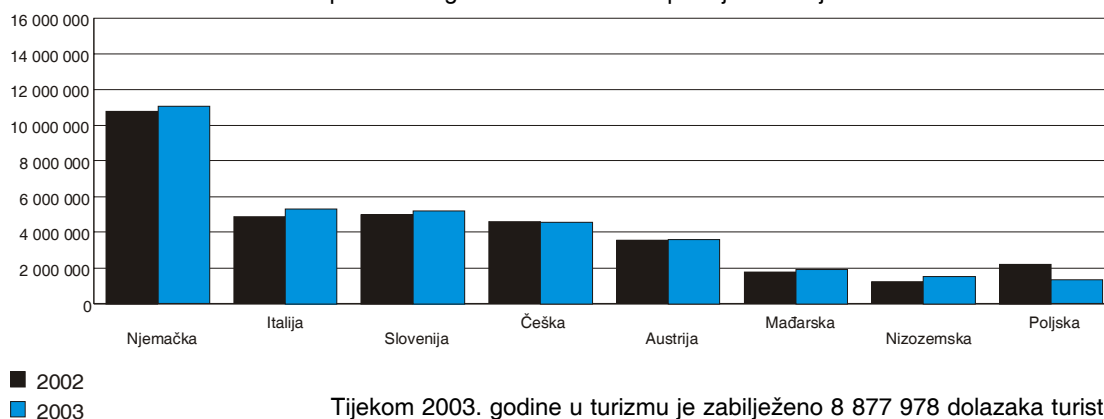
Tijekom 2002. godine Hrvatsku je posjetilo 8 320 203 turista što je u odnosu na 2001. godinu povećanje od 6,0%. Zabilježena su i 44 692 456 noćenja turista od čega su 11,1% ostvarili domaći turisti, a 88,9% strani turisti. Broj noćenja stranih turista porastao je 3,0%, dok su noćenja domaćih turista smanjena za neznatnih 1,0%. Noćenja su osobito intenzivirana u razdoblju od veljače do svibnja te u listopadu što upućuje na jačanje predsezone i posezone.

U strukturi noćenja stranih turista najviše noćenja ostvarili su turisti iz Njemačke (27,2%), Slovenije (12,6%), Italije (12,3%), Češke (11,5%), Austrije (8,9%), Poljske (5,5%), Mađarske (4,4%), Slovačke (3,1%) i Nizozemske (3,0%). Može se zaključiti da su navedene zemlje ostvarile 88,5% noćenja dok su turisti iz ostalih zemalja ostvarili 11,5% noćenja. Podaci Državnog zavoda za statistiku pokazuju da je 29,2% turista ostvarilo svoja noćenja u hotelskom smještaju (3,0% više nego lani), 26,8% turista u kampovima (2,0% više nego lani) dok je 22,8% boravilo u privatnom smještaju (9,0% više nego lani).

U 2002. godini devizni prihod od turističkih putovanja ostvaren je u iznosu od 3 811,4 milijuna dolara. To je nominalno više za 14,3% nego u 2001. godini. Međutim, deprecijacije dolara prema kuni odrazile su se na dolarsku vrijednost prihoda od turizma što je posebno izraženo u drugoj polovici godine kada je zabilježen pad prihoda u odnosu na isto razdoblje prethodne godine s obzirom na promjene tečaja dolara.

Slika 1.6 | Broj noćenja stranih turista prema pojedinim zemljama
Izvor | DZS

Tijekom 2003. godine u turizmu je zabilježeno 8 877 978 dolazaka turista što je 7,0% više nego u 2002. godini. Turisti su ostvarili 46 635 139 noćenja što je 4,0% više u odnosu na prethodnu godinu. U strukturi noćenja najznačajniji međugodišnji porast od 11,4% su ostvarili domaći turisti, a 88,6% strani turisti. U odnosu na 2002. godinu noćenja domaćih turista su veća za 7,0%, a noćenja stranih turista za 4,0%.

U 2003. godini došlo je do snažnog rasta cijena turističkih usluga što je utjecalo na promjene u strukturi gostiju. Promatrajući strukturu noćenja stranih turista najviše noćenja ostvarili su turisti iz Njemačke (26,8%), Italije (12,9%), Slovenije (12,6%), Češke (11,0%), Austrije (8,7%), Mađarske (4,6%) i Nizozemske (3,6%) što je ukupno 80,2%. Preostalih 19,8% noćenja ostvarili su turisti iz ostalih zemalja. Najznačajniji međugodišnji rast broja noćenja turista ostvaren je kod gostiju koji dolaze iz manje zastupljenih zemalja kao što su Luksemburg, Norveška, Island, Francuska, Srbija i Crna Gora, Danska i dr.

U strukturi smještajnih kapaciteta prisutni su različiti trendovi. U hotelskom smještaju je zabilježena stagnacija broja noćenja turista na razini iz 2002. godine tj. noćenja su ostvarili 28,2% turista što je svega 1,0% više nego prethodne godine. Noćenja turista u kampovima su povećana za 4,0% u odnosu na prethodnu godinu. Najznačajniji rast su zabilježila noćenja turista u privatnim sobama, apartmanima i kućama za odmor (10,0%) za što se opredijelilo 24,0% od ukupnog broja turista. Preostala noćenja ostvarena su u manje zastupljenim kategorijama smještajnih kapaciteta.

Preliminarni podaci Hrvatske narodne banke pokazuju da je devizni prihod od turizma za 2003. godinu iznosio 6 376,4 milijuna dolara što je čak za 67,3% više od deviznih prihoda u 2002. godini. Razlog tome su povećanje kvalitete smještajnih kapaciteta, ali i drugih usluga i ponuđenih sadržaja što je privuklo inozemne goste veće kupovne moći. Također su

i veće cijene ukupnih ugostiteljskih usluga povećale prihode od turizma. Može se zaključiti da je Hrvatska ostvarila natprosječne rezultate u usporedbi sa ostalim sredozemnim i svjetskim turističkim destinacijama.

1.2.4 | Trgovina na malo

Promet od trgovine na malo je u 2002. godini nominalno porastao 13,2%, a realno 12,5% u odnosu na isto razdoblje 2001.godine. Ovakvo kretanje rezultat je rasta prometa u većini djelatnosti od kojih je najveći porast od 22,3% zabilježen u prodaji, održavanju i popravku motornih vozila te u trgovini na malo motornim gorivima i mazivima. S druge strane, trgovina na malo tekstilom, odjećom, obucom i proizvodima od kože te trgovina na malo namještajem, opremom za rasvjetu, električnim aparatima za kućanstvo, radio i TV uređajima, željeznom robom, bojama i staklom bilježe pad prometa od 4,9% odnosno 1,2% u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine. Zbog značajnog udjela trgovine na malo u bruto domaćem proizvodu, njeno kretanje je uvelike utjecalo na rast bruto domaćeg proizvoda.

Dinamika kretanja prometa u trgovini na malo potvrđuje da je osobna potrošnja i dalje pojačana što je osobito izraženo dolaskom velikih trgovačkih lanaca te jačanjem konkurencije na domaćem maloprodajnom tržištu. Povećanom ponudom utjecalo se na smanjenje cijena, a time i na povećanu potrošnju u domaćim trgovinama čime su smanjeni odlasci u shopping u susjedne zemlje.

Trgovina na malo je kao značajan indikator kretanja gospodarske aktivnosti zabilježila usporavanje u 2003. godini. Nominalna stopa rasta prometa od trgovine na malo je u 2003. godini iznosila 5,0% dok je realni rast iznosio 3,7% u usporedbi s 2002. godinom.

Ovakvo kretanje prometa u trgovini na malo upućuje na ubrzano usporavanje trgovine koja je zabilježila više nego dvostruko sporiji rast. Glavni utjecaj na usporavanje trgovine na malo imala je restriktivna monetarna politika koja je rezultirala smanjenjem osobne potrošnje što je posljedica usporavanja kreditne ekspanzije banaka prema stanovništvu. Ipak, pozitivan utjecaj na lagani rast prometa od trgovine na malo u 2003. godini imale su djelatnosti u trgovini na malo u nespecijaliziranim prodavaonicama pretežno hranom, pićima i duhanskim proizvodima (21,9%) te u trgovini na malo farmaceutskim, medicinskim, kozmetičkim i toaletnim proizvodima (19,7%). Istodobno, prodaja, održavanje i popravak motornih vozila te trgovina na malo motornim gorivima i mazivima bilježe pad prometa od 1,6% odnosno 3,4% u usporedbi s prethodnom godinom. Dinamika kretanja prometa u trgovini na malo potvrđuje da je usporeni rast osobne potrošnje uvelike utjecao na usporeni rast BDP-a u 2003. godini.

1.3 | Cijene i tečaj

1.3.1 | Cijene

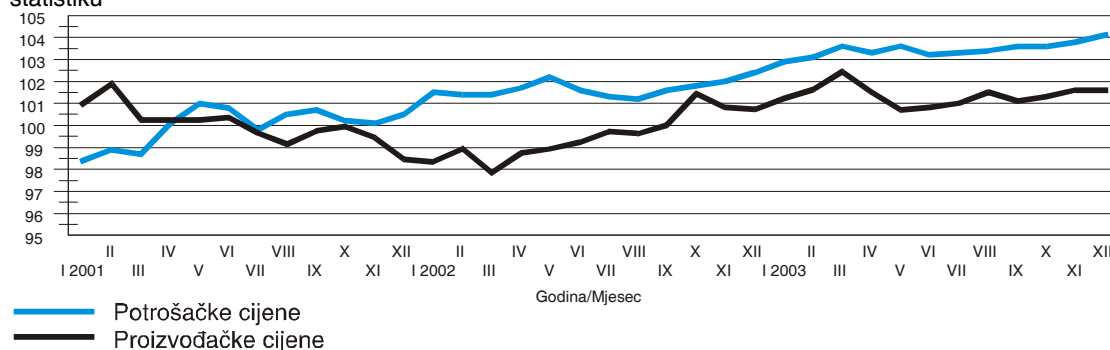
Indeks potrošačkih cijena odražava promjene u razini cijena dobara i usluga koje u tijeku vremena nabavlja, koristi se njima ili plaća referentno stanovništvo radi potrošnje. U 2002. godini potrošačke cijene porasle su 1,7% u odnosu na 2001. godinu. U istom razdoblju cijene dobara porasle su za 0,3%, a cijene usluga za 7,3%. Indeks potrošačkih cijena u 2003. godini zabilježio je međugodišnji rast od 1,8%. Cijene dobara rasle su 1,6%, a cijene usluga 2,5%.

Cijene industrijskih proizvoda pri proizvođačima prate se kod izabranih poslovnih subjekata za odabrane industrijske proizvode koji se u najvećim količinama prodaju na domaćem tržištu. Indeks cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima smanjio se u 2002. godini za 0,4% u odnosu na prethodnu godinu, a najveće smanjenje zabilježeno je u sektoru ener-

Slika 1.7 | Indeksi potrošačkih i proizvođačkih cijena
(2001. = 100)

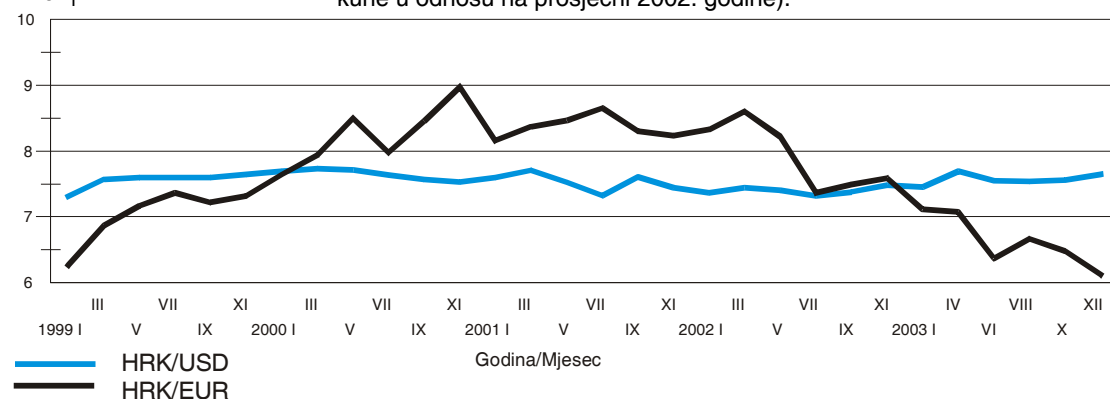
Izvor | Državni zavod za statistiku

gije (5,5%). U 2003. godini indeks cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima zabilježio je međugodišnji rast od 1,9%. Najveći rast cijena zabilježen je u sektoru energije i on je iznosio 3,9%.

Slika 1.8 | Srednji dnevni tečaj HNB-a kune prema euru i američkom dolaru

Izvor | HNB

1.3.2 | Tečaj

Prosječni srednji dnevni tečaj kune prema euru u 2002. godini iznosio je 7,41 HRK/EUR i u odnosu na 2001. godinu kad je iznosio 7,47 HRK/EUR, aprecirao je za 0,83%. Srednji tečaj na kraju razdoblja (31. prosinac 2002.) iznosio je 7,44 HRK/EUR i u odnosu na godinu dana ranije oslabio je za 0,98%. Najniži dnevni srednji tečaj u 2002. godini zabilježen je na razini od 7,31 HRK/EUR (1,4% jači tečaj kune u odnosu na prosječni 2002. godine), a najviši na razini od 7,58 HRK/EUR (2,3% slabiji tečaj kune u odnosu na prosječni 2002. godine).

Nominalni efektivni tečaj kune zabilježen krajem 2002. godine iznosio je 118,58 i bio je 3,6% jači u odnosu na kraj 2001. godine kad je iznosio 122,99. U istom razdoblju realni efektivni tečaj kune deflaciran cijena na malo iznosio je 100,64 što predstavlja aprecijaciju od 3,5% u odnosu na godinu dana ranije dok je realni efektivni tečaj kune deflaciran proizvođačkim cijena iznosio 108,13 te je u godinu dana ojačao za 3,4%.

U 2002. godini središnja banka je deviznim aukcijama intervenirala šesnaest puta. U pet intervencija prodano je 220,5 milijuna eura dok je u ostalih jedanaest intervencija euro kupovan i to u iznosu od 694,4 milijuna eura.

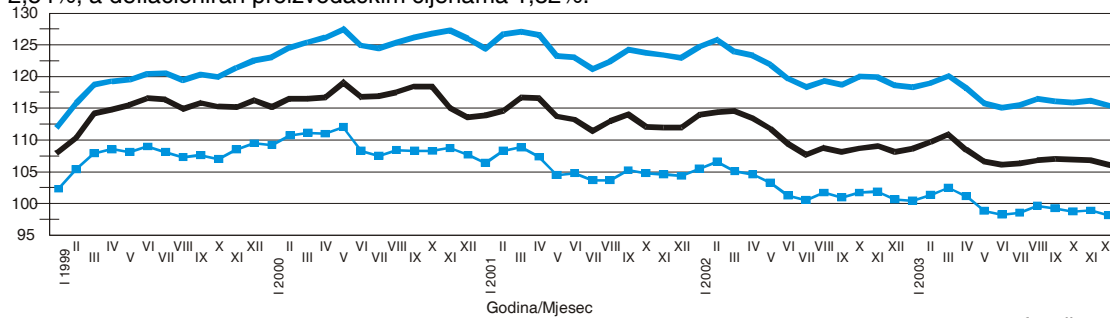
U 2003. godini prosječni srednji devizni tečaj kune prema euru iznosio je 7,56 HRK/EUR što predstavlja deprecijaciju kune od 2,11% uz odnosu na prethodnu godinu. Srednji devizni tečaj kune prema euru na kraju razdoblja iznosio je 7,65 HRK/EUR i u odnosu na kraj razdoblja 2002. godine oslabio za 2,75%. Najniži dnevni srednji tečaj kune prema euru u

2003. godini iznosio je 7,44 HRK/EUR, a najviši 7,71 HRK/EUR.

Nominalni efektivni tečaj kune krajem 2003. godine aprecio je u odnosu na isto razdoblje prethodne godine za 2,66% što znači da je u tom razdoblju kuna apreciovala prema košarici valuta u kojima Hrvatska ostvaruje najveći obujam vanjske trgovine. Realni efektivni tečaj kune deflaciran cijenama na malo u promatranom razdoblju aprecio je 2,54%, a deflaciran proizvođačkim cijenama 1,82%.

Slika 1.9 | Nominalni i realni efektivni tečaj kune

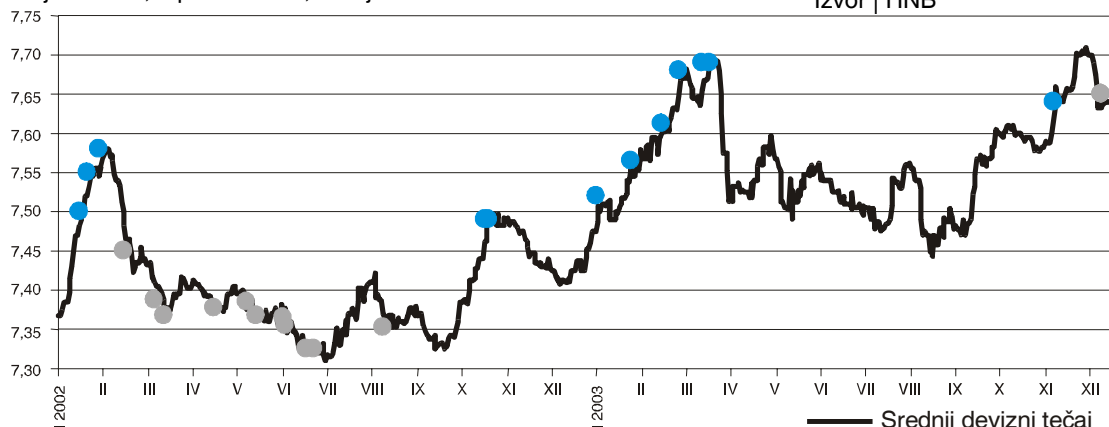
Izvor | HNB

Prosječni srednji devizni tečaj kune prema američkom dolaru 2002. godine iznosio je 7,86 HRK/USD i u odnosu na prethodnu godinu aprecio je za 5,7% dok je 2003. godine iznosio 6,7 HRK/USD što predstavlja međugodišnju apreciovala kune prema dolaru od 14,78%. U 2003. godini središnja banka je deviznim intervencijama otkupila 84,5 milijuna eura, a prodala 438,3 milijuna eura.

Slika 1.10 | Devizne intervencije HNB-a

Izvor | HNB

1.4 | Monetarna kretanja

Hrvatska narodna banka je u 2002. godini deviznim transakcijama neto kreirala 4 757 milijuna kuna, a u 2003. godini 965 milijuna kuna. Najvažnije promjene u instrumentima Hrvatske narodne banke u 2002. godini su smanjenje lombardne stope s 10% na 9,5% te ukidanje trezorskih zapisa s rokom dospelja od 42 dana, a uvođenje trezorskih zapisa Ministarstva financija s rokom dospelja od 364 dana.

Početkom 2003. godine odlučeno je da će banke koje ostvare rast plasmana veći od 4% do kraja ožujka, 8% do kraja lipnja, 12% do kraja rujna i 16% do kraja godine, morati upisati obvezne blagajničke zapise u iznosu dvostruko većem od iznosa kojim prekoračuju navedene stope. Naime, prema procjeni Hrvatske narodne banke, godišnji rast plasmana od 16% bio bi dovoljno velik da podrži daljnji gospodarski rast, no bez prekomjernog pritiska na platnu bilancu i inozaduženje.

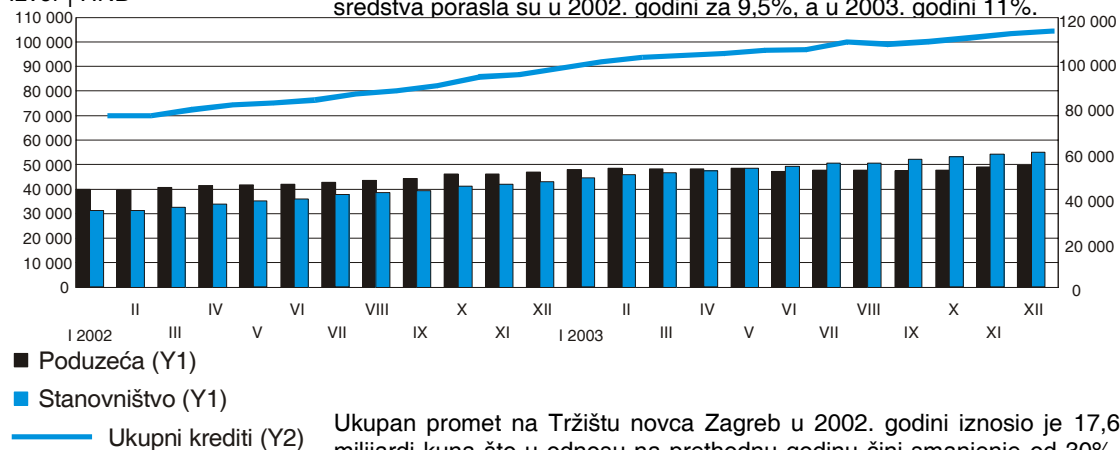
U 2002. godini plasmani su porasli za 30%, a u 2003. godini međugodišnja stopa rasta plasmana iznosila je 14,6%. Iako je stopa rasta plasmana u 2003. godini smanjena, ona je još uvijek značajna s obzirom na veliku bazu iz prethodne godine. Rast kredita stanovništvu u 2002. godini iznosio je 43%, dok je rast kredita poduzećima u istom razdoblju

Slika 1.11 | Ukupni kunski i devizni krediti te krediti poduzećima i stanovništvu

(u mil. HRK)

Izvor | HNB

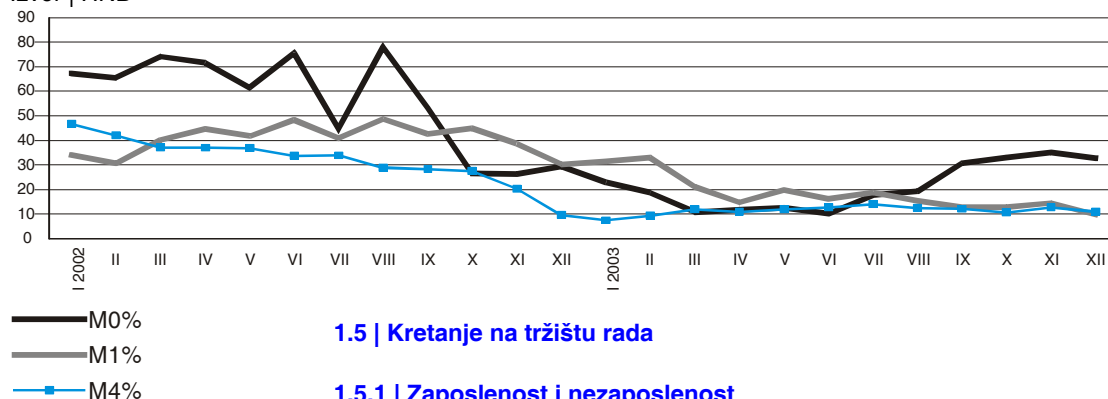

iznosio 22,7%. Stopa rasta kredita bila je niža u oba sektora u 2003. godini te je i dalje zabilježen brži rast u sektoru stanovništva (27,7%) od sektora poduzeća (5,1%).

Novčana masa M1 zabilježila je u 2002. godini godišnju stopu rasta od 30,2%, a u 2003. godini ta se stopa smanjila na 9,8%. Ukupna likvidna sredstva porasla su u 2002. godini za 9,5%, a u 2003. godini 11%.

Slika 1.12 | Monetarni agregati, međugodišnje stope rasta

Izvor | HNB

Ukupan promet na Tržištu novca Zagreb u 2002. godini iznosio je 17,6 milijardi kuna što u odnosu na prethodnu godinu čini smanjenje od 30%. U 2003. godini ukupan promet je iznosio 28,1 milijardu kuna, a to čini međugodišnji porast od 60%. Prosječna mjesečna kamatna stopa kretala se od najniže u siječnju (1,44%) do najviše u rujnu (6,5%).

1.5 | Kretanje na tržištu rada

1.5.1 | Zaposlenost i nezaposlenost

Tendencija rasta ukupne zaposlenosti iz 2001. godine nastavljena je i u 2002. godini. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, koji su preuzeti od Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, kraj 2002. godine na evidenciji je dočekalo 366,1 tisuća nezaposlenih osoba. U odnosu na kraj 2001. godine broj registriranih nezaposlenih osoba je smanjen za oko 29 tisuća, odnosno za 7,3%. Na kraju 2002. godine zabilježeno je 1,351 milijun ukupno zaposlenih osoba što je za 0,8% više u usporedbi s krajem 2001. godine. Pri tome je zaposlenih u pravnim osobama bilo 1,053 milijuna, u obrtu i slobodnim profesijama 231,6 tisuća, a aktivnih osiguranika – individualnih poljoprivrednika je bilo 67,2 tisuće. Stopa nezaposlenosti je tako s 23,1% na kraju 2001. godine smanjena na 21,3% na kraju 2002. godine.

Podaci Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje pokazuju da je u odnosu na 2001. godinu broj nezaposlenih povećan za 6,9% ili za 23,6 tisuća osoba. Broj aktivno zaposlenih osoba povećan je za 16,9 tisuća osoba što je 1,2% više nego u 2001. godini. Broj umirovljenika je ostao na razini broja umirovljenika prethodne godine, dok je broj osiguranika svih ostalih kategorija smanjen u odnosu na 2001. godinu.

Tablica 1.3 | Mjere
zaposlenosti i
nezaposlenosti
Izvori | DZS, HZMO, HZZ

	1999	2000	2001	2002	2003
Ukupna zaposlenost					
- Državni zavod za statistiku (<i>kraj razdoblja</i>)	1 333 123	1 321 476	1 340 504	1 351 364	1 387 910
- Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	1 416 617	1 403 474	1 405 587	1 422 506	1 474 728
Nezaposlenost					
- Hrvatski zavod za zapošljavanje (<i>kraj razdoblja</i>)	341 730	378 544	395 141	366 162	318 684
- Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	251 833	303 430	341 817	365 396	375 258
Stopa nezaposlenosti					
- Državni zavod za statistiku (<i>kraj razdoblja</i>)	20,4	22,6	23,1	21,3	18,7
- Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	14,9	17,8	19,6	20,4	20,3

Najznačajnije obilježje kretanja na tržištu rada u 2003. godini je bilo značajno smanjenje razine registrirane nezaposlenosti. U prosincu 2003. godine na evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje je bilo 318,7 tisuća nezaposlenih osoba što je za 13% manje nego u prosincu 2002. godine. Broj ukupno zaposlenih osoba je bio za 2,7% viši u usporedbi s prosincem 2002. godine. Najveći međugodišnji porast zaposlenosti ostvaren je u obrtu i slobodnim profesijama, gdje je na kraju 2003. godine bilo zaposleno 243,6 tisuća osoba, tj. 5,2% više nego u prethodnoj godini. U pravim je osobama zaposlenost također rasla tako da je u prosincu 2003. godine zabilježeno 1,085 milijuna osoba što predstavlja porast od 3,1% u odnosu na isto razdoblje 2002. godine. Istodobno, broj osiguranika – individualnih poljoprivrednika je zabilježio međugodišnje smanjenje od 11,9%. Smanjenje stope nezaposlenosti zabilježene u prosincu 2002. godine nastavljeno je i u prosincu 2003. godine kada je iznosila 18,7%.

Tijekom 2003. godine, u kategoriji nezaposlenih osoba, prava na zdravstvenu zaštitu ostvarilo je 375,3 tisuće osoba što je za 2,7% više nego u 2002. godini. Broj aktivno zaposlenih osoba iznosio je 1,475 milijuna tj. zabilježen je porast od 3,7%. Broj osiguranih umirovljenika je u 2003. godini ostao gotovo na razini umirovljenika iz 2002. godine (povećan je za svega 0,2%).

Anketa o radnoj snazi, koja mjeri zaposlenost prema metodologiji Međunarodne organizacije rada (ILO), a koju provodi Državni zavod za statistiku pokazuje da je prosječan broj nezaposlenih osoba u prvom polugodištu 2002. godine iznosio 273 tisuće što je smanjenje od 5,5% u odnosu na prosječan broj nezaposlenih osoba u drugom polugodištu 2001. godine kada je iznosio 289 tisuća. Slijedom navedenog stopa nezaposlenosti je u promatranom razdoblju s 16,30% smanjena na 15,20%. U drugom polugodištu 2002. godine prosječan broj nezaposlenih osoba smanjio se za 14 tisuća te je stoga i stopa nezaposlenosti pala na 14,40%.

U prvom polugodištu 2003. godine anketna stopa nezaposlenosti potvrđuje da je i dalje prisutna tendencija smanjenja stope nezaposlenosti što je u skladu s kretanjima administrativne zaposlenosti. Prosječan broj nezaposlenih osoba iznosio je 253 tisuće što je 2,3% manje u usporedbi s prosječnim brojem nezaposlenih osoba u drugom polugodištu 2002. godine. Stopa nezaposlenosti je zabilježena na razini od 14,10%. Međutim, u drugom polugodištu 2003. godine prosječan broj nezaposlenih osoba se povećao za 6 tisuća tj. za 2,4% u odnosu na prethodno polugodište iste godine. Sukladno tome, i stopa nezaposlenosti

Tablica 1.4: Nezaposlenost prema anketi o radnoj snazi (u 000)
Izvor | DZS

je porasla na razinu od 14,40%. Ovim, iako malim porastom anketne nezaposlenosti prekinut je trend smanjenja stope nezaposlenosti zabilježenih u posljednja 3 polugodišta.

	Trenutno aktivno stanovništvo	Zaposleni			Nezaposleni	Stopa nezaposlenosti (%)	
		Ukupno zaposleni	Zaposlenici	Samozaposleni			
Siječanj - lipanj 1999.	1 721	1 504	1 132	289	83	217	12,60%
Srpanj - prosinac 1999.	1 730	1 479	1 110	283	86	251	14,50%
Siječanj - lipanj 2000.	1 806	1 534	1 135	312	87	273	15,10%
Srpanj - prosinac 2000.	1 894	1 572	1 230	277	66	322	17,00%
Siječanj - lipanj 2001.	1 724	1 460	1 099	289	73	264	15,30%
Srpanj - prosinac 2001.	1 767	1 478	1 127	284	68	289	16,30%
Siječanj - lipanj 2002.	1 794	1 521	1 154	294	72	273	15,20%
Srpanj - prosinac 2002.	1 792	1 534	1 179	286	69	259	14,40%
Siječanj - lipanj 2003.	1 791	1 538	1 162	313	62	253	14,10%
Srpanj - prosinac 2003.	1 793	1 535	1 166	314	55	259	14,40%

Unatoč različitim stopama nezaposlenosti koje proizlaze iz registrirane i anketne stope nezaposlenosti, tijekom 2002. godine i 2003. godine vidljiv je silazni trend nezaposlenosti u Hrvatskoj (izuzev anketne nezaposlenosti u drugom polugodištu 2003. godine). Takva su kretanja bila potaknuta gospodarskim rastom, pa je porast zaposlenosti bio jedan od uzroka smanjenja registrirane nezaposlenosti, te značajnijom reformom posredovanja u zapošljavanju. Novi je Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti promijenio definiciju nezaposlene osobe tako da joj je pridodao zahtjeve aktivnog traženja posla i raspoloživosti za rad. Nezaposlenim osobama se ne smatraju osobe koje ostvare povremene mjesečne prihode veće od 900 kuna. Također je sve više registrirano i privatnih agencija za posredovanje u zapošljavanju te se poslodavci koriste mogućnostima oglašavanja slobodnih radnih mjesta u javnim glasilima, bez korištenja usluga posredovanja HZZ-a. Na smanjenje registrirane nezaposlenosti utjecalo je i brisanje osoba iz evidencije HZZ-a s obzirom da nisu ispunjavali zakonske uvjete.

1.5.2 | Plaće i mirovine

Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća u 2002. godini iznosila je 3 720 kuna što je u odnosu na prethodnu godinu nominalno više za 5,0%, a realno za 3,1%. U drugoj polovici 2002. godine došlo je do prekida politike ograničavanja plaća u javnoj upravi što je utjecalo na porast prosječne plaće. Plaće su porasle i u obrani te obveznom socijalnom osiguranju. Ubrzan je i realni rast plaća u industriji što je prvenstveno bilo potaknuto snažnijim gospodarskim rastom. Porast proizvodnosti rada u industriji iznosio je 9,6%.

Prosječna bruto plaća u 2002. godini iznosila je 5 366 kuna što je u odnosu na 2001. godinu nominalni porast od 6,0%, dok je realni porast iznosio 4,1%. Brži rast bruto plaće može se pripisati zadržavanju istih stopa poreza i doprinosa te jednakog iznosa osobnog dobitka iz 2001. godine. U takvim je uvjetima nominalni rast prosječne neto plaće doveo do porasta poreznog opterećenja plaća i do bržeg rasta prosječne bruto plaće.

Tablica 1.5: | Prosječne
mjesečne bruto i neto plaće
(u HRK)
Izvor | DZS

	1999	2000	2001	2002	2003
Prosječna mjesečna neto plaća	3 055	3 326	3 541	3 720	3 940
(realna stopa rasta, %)	10,1	3,4	1,6	3,1	3,8
Prosječna mjesečna bruto plaća	4 551	4 869	5 061	5 366	5 623
(realna stopa rasta, %)	6,5	1,6	-0,8	4,1	2,6

Podaci Državnog zavoda za statistiku pokazuju da je prosječna isplaćena neto plaća u 2003. godini iznosila 3 940 kuna što je u usporedbi s 2002. godinom nominalno više za 5,9%, a realno za 3,8%. Najveći porast plaća zabilježen je u ugostiteljstvu, transportu, građevinarstvu, ribarstvu, trgovini na veliko i malo te u javnoj upravi i obrani.

Prosječna mjesečna bruto plaća u 2003. godini iznosila je 5 623 kune, što je u odnosu na prethodnu godinu nominalno više za 4,8%, a realno za 2,6%. Sporiji rast nominalne bruto plaće imao je presudnu ulogu u usporavanju realnog rasta bruto plaća. Također je važan utjecaj na sporiji rast realne bruto plaće imao i rast indeksa troškova života u drugoj polovici 2003. godine.

Veći rast prosječne neto plaće može se pripisati i brojnim novim poreznim olakšicama te povećanjem već postojećih olakšica, koje su uvedene izmijenjenim Zakonom o porezu na dohodak koji se primjenjuje od 1. siječnja 2003. godine. Time je uvedena četvrta porezna stopa od 45% i drugačiji rasponi porezne osnovice za primjenu ostalih poreznih stopa (15%, 25%, 35% i 45%). Također je izmijenjen i veći broj odredbi koje se odnose na izmjenu faktora osnovnih osobnih odbitaka.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u 2002. godini, prosječna mirovina umanjena za porez i pririz u koju nije uključen dodatak uz mirovinu od 100 kuna i 6%, iznosila je 1 516 kuna što je 4,2% više nego u 2001. godini. Prosječna starosna mirovina zabilježena je na razini od 1 706 kuna što je u odnosu na prethodnu godinu nominalni povećanje od 3,4%. Prosječna invalidska mirovina iznosila je 1 317 kuna, a prosječna obiteljska mirovina 1 269 kuna.

Prosječna mirovina umanjena za porez i pririz u koju je uključen dodatak uz mirovinu od 100 kuna i 6% je u 2002. godini bila 1 648 kuna. Pri tome je vrijednost starosne mirovine iznosila 1 841 kuna, vrijednost invalidske mirovine 1 430 kuna, a vrijednost obiteljske mirovine 1 411 kuna.

Tablica 1.6 | Prosječne
mirovine
(u HRK)
Izvor | HZMO

	1999	2000	2001	2002	2003
Prosječne mirovine umanjene za porez i pririz u koje nije uključen dodatak uz mirovinu od 100,00 kn i 6 %	1 159	1 239	1 455	1 516	1 576
Prosječne mirovine umanjene za porez i pririz u koje je uključen dodatak uz mirovinu od 100,00 kn i 6 %	1 309	1 382	1 592	1 648	1 702

NAPOMENA | Stupanjem na snagu Zakona o mirovinskom osiguranju (1. siječnja 1999.) korisnici mirovina i prosječne mirovine Hrvatske vojske i hrvatskih branitelja nisu uključeni u ovaj pregled

20

21

Prosječna mirovina umanjena za porez i prirrez u koju nije uključen dodatak uz mirovinu od 100 kuna i 6% je u 2003. godini iznosila 1 576 kuna. Pri tome je prosječna starosna mirovina bila 1760 kuna što predstavlja rast od 3,2% u usporedbi s 2002. godinom. U istom razdoblju prosječna invalidska mirovina iznosila je 1 394 kune (međugodišnji rast od 5,8%), dok je prosječna obiteljska mirovina iznosila 1 312 kuna (međugodišnji rast od 3,4%).

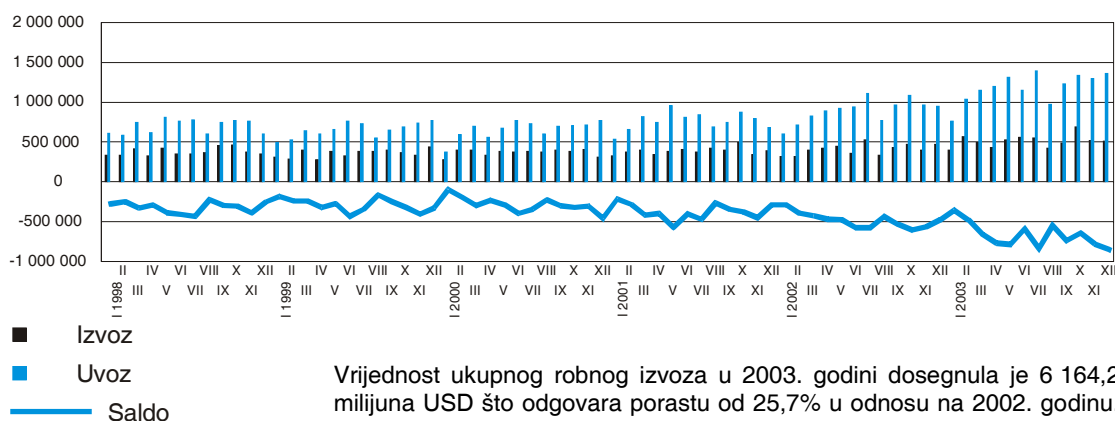
U 2003. godini prosječna mirovina umanjena za porez i prirrez u koju je uključen dodatak uz mirovinu od 100 kuna i 6% je zabilježena na razini od 1 702 kuna što je 3,3% više u odnosu na prethodnu godinu. Pri tome se najveća vrijednost od 1 888 kuna odnosila na prosječnu starosnu mirovinu. U isto vrijeme prosječna invalidska mirovina je iznosila 1 502 kuna, a prosječna obiteljska mirovina 1 452 kune.

1.6 | Gospodarski odnosi s inozemstvom

1.6.1 | Vanjskotrgovinska razmjena

Podaci robne razmjene Republike Hrvatske s inozemstvom pokazuju da je u 2002. godini izvezeno roba u vrijednosti 4 903,6 milijuna USD što je 5,1% više nego u 2001. godinu. U istom razdoblju uvezeno je roba u vrijednosti 10 722,0 milijuna USD odnosno ostvaren je međugodišnji rast od 17,2%. Snažan rast robnog uvoza bio je podržan snažnom kreditnom ekspanzijom poslovnih banaka. Kao rezultat navedenog, ukupni manjak robne razmjene iznosio je 5 818,5 milijuna dolara što predstavlja 29,8% veći manjak nego u istom razdoblju prethodne godine. Posljedica takvih kretanja je pokrivenost uvoza izvozom od 45,7% što je nepovoljnije nego 2001. godine kada je iznosila 51,0%, a posebno u odnosu na 2000. godinu kada je pokrivenost uvoza izvozom bila 55,9%.

Slika 1.13 | Mjesečna dinamika izvoza i uvoza roba (u 000 USD)
Izvor | DZS

Vrijednost ukupnog robnog izvoza u 2003. godini dosegla je 6 164,2 milijuna USD što odgovara porastu od 25,7% u odnosu na 2002. godinu. Ovakvo značajan porast izvoza upućuje na prodorniji pristup hrvatskih proizvoda na međunarodnom tržištu. Na takva su kretanja utjecali i procesi restrukturiranja domaćih poduzeća te učinci potpisanih bilateralnih i multilateralnih vanjskotrgovinskih sporazuma. Istodobno je ukupni robni uvoz ostvaren na razini od 14 198,9 milijuna dolara što znači da se povećao za 3,5 milijardi dolara tj. 32,4% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Ovakvo kretanje uvoza i izvoza roba rezultiralo je vanjskotrgovinskim manjkom od 8 034,7 milijuna dolara ili 38,1% većim manjkom nego u 2002. godini. Pokrivenost uvoza izvozom je ostvarena na razini od 43,4%.

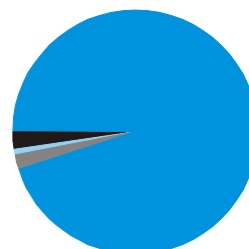
U strukturi robnog izvoza tijekom 2002. godine najveći udio je imala prerađivačka industrija (94,7%). U odnosu na prethodnu godinu izvoz roba prerađivačke industrije porastao je 5,2%. Najveće vrijednosti izvoza su zabilježene u proizvodnji ostalih prijevoznih sredstava (620,3 milijuna USD), kemikalija i kemijskih proizvoda (479,4 milijuna USD), odjeće

(396,1 milijuna USD), koksa, naftnih derivata i nuklearnoga goriva (378,3 milijuna USD) te hrane i pića (367,8 milijuna USD). Preostalih 5,3% u ukupnoj strukturi robnog izvoza se odnosi na poljoprivredu, lov i šumarstvo (2,1%), rudarstvo i vađenje (2,0%), ribarstvo (1,0%) te na ostale djelatnosti (0,2%).

Slika 1.14 | Struktura robnog izvoza po NKD-u, u 2002. godini

Izvor | DZS

	Izvoz	
	2002	%
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	102 212	2,08
Ribarstvo	49 393	1,01
Rudarstvo i vađenje	98 896	2,02
Prerađivačka industrija	4 645 576	94,74
Ostalo	7 508	0,15

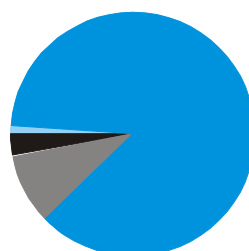

U 2002. godini udio prerađivačke industrije u strukturi robnog uvoza je iznosio 86,6%. Pri tome su najveće vrijednosti robnog uvoza zabilježene kod strojeva i uređaja (1 218,1 milijuna USD), kemikalija i kemijskih proizvoda (1 145,8 milijuna USD), motornih vozila, prikolica i poluprikolica (1 127,8 milijuna USD) te hrane i pića (701,1 milijun USD). U području rudarstva i vađenja čiji je udio u ukupnom robnom uvozu 9,3%, uvoz se uglavnom odnosio na uslužne djelatnosti u vezi s vađenjem nafte i plina, osim istraživanja. Udio poljoprivrede, lova i šumarstva je iznosio 2,9%, ribarstva 0,2% dok je udio ostalih djelatnosti u ukupnom robnom uvozu iznosio 1,1%.

Slika 1.15 | Struktura robnog uvoza po NKD-u, u 2002. godini

Izvor | DZS

	Uvoz	
	2002	%
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	306 785	2,86
Ribarstvo	19 757	0,18
Rudarstvo i vađenje	994 641	9,28
Prerađivačka industrija	9 283 389	86,58
Ostalo	117 474	1,10

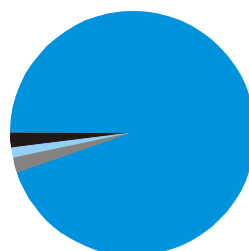

Struktura robnog izvoza u 2003. godini nije se značajnije promijenila u odnosu na 2002. godinu. Prerađivačka industrija je i dalje zadržala najveći udio u ukupnom robnom izvozu (94,5%). Najveći doprinos godišnjem rastu ukupnog robnog izvoza dali su izvoz električnih strojeva i aparata te izvoz ostale transportne opreme. Vrijednost izvoza kod proizvodnje električnih strojeva i aparata je zabilježena na razini od 288,6 milijuna USD, a kod proizvodnje ostalih prijevoznih stvari na razini od 763,3 milijuna USD. Značajan međugodišnji porast bilježi se i u proizvodnji hrane i pića (40,0%), uredskih strojeva i računala (44,2%), medicinskih instrumenata i satova (42,8%), namještaja (32,7%) te izdavačkoj i tiskarskoj djelatnosti (30,7%).

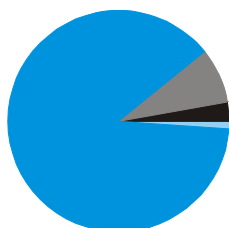
Slika 1.16 | Struktura robnog izvoza po NKD-u, u 2003. godini

Izvor | DZS

	Izvoz	
	2003	%
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	117 887	1,91
Ribarstvo	81 163	1,32
Rudarstvo i vađenje	129 005	2,09
Prerađivačka industrija	5 823 575	94,47
Ostalo	12 558	0,20

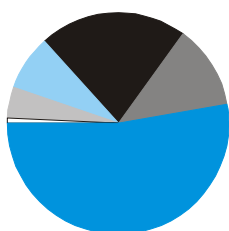
Slika 1.17 | Struktura robnog uvoza po NKD-u, u 2003. godini
Izvor | DZS

Struktura robnog uvoza pokazuje da je prerađivačka industrija svoj udio s 86,6% u 2002. godini povećala na 88,2% u 2003. godini. Tome su najveći doprinos dali uvoz strojeva i uređaja (1,625 milijuna USD), kemikalija i kemijskih proizvoda (1 463 milijuna USD) te hrane i pića (887,7 milijuna USD). Najznačajnije godišnje stope rasta uvoza zabilježene su kod uvoza električnih strojeva i aparata (49,4%), ostalih prijevoznih sredstava (134,9%), medicinskih instrumenata i satova (53,9%), motornih vozila, prikolica i poluprikolica (36,8%) i dr. Svoj udio u ukupnom robnom uvozu rudarstvo i vađenje je ostvarilo na razini od 8,0%, poljoprivreda, lov i šumarstvo na razini od 2,6%, a ribarstvo na razini od 0,1%.

	Uvoz	
	2003	%
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	376 603	2,65
Ribarstvo	16 920	0,12
Rudarstvo i vađenje	1 140 069	8,03
Prerađivačka industrija	12 524 961	88,21
Ostalo	140 363	0,99

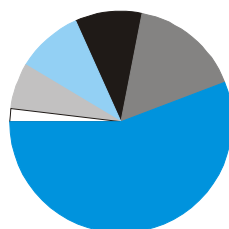
Slika 1.18 | Smjer robne razmjene RH u 2002. godini
Struktura izvoza u 2002. godini
Izvor | DZS

Najveći vanjskotrgovinski partneri RH u 2002. godini su bili zemlje Europske unije. Naime, 52,7% ukupnog hrvatskog izvoza namijenjeno je tržištu EU. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku najveći pad vrijednosti izvoza ostvaren je u razmjeni s Njemačkom i to u vrijednosti od 11,3% u odnosu na prethodnu godinu. Na tržištima zemalja u razvoju Hrvatska je ostvarila oko 42,0% svog ukupnog izvoza. Posebno je izražen rast izvoza od 25,7% u Bosnu i Hercegovinu, 45,6% u Mađarsku te 15,5% u Srbiju i Crnu Goru u odnosu na 2001. godinu. Naši najveći izvozni partneri u 2002. godini su bili Italija, Njemačka i Austrija.

	Izvoz	
	2002	%
EU	2 584 492	52,71
CEFTA	606 114	12,36
Ostale europske zemlje u razvoju	1 062 672	21,67
Ostale zemlje u razvoju	385 747	7,87
Ostale razvijene zemlje	226 689	4,62
Zemlje EFTE	37 870	0,77

Slika 1.19 | Smjer robne razmjene RH u 2002. godini
Struktura uvoza u 2002. godini
Izvor | DZS

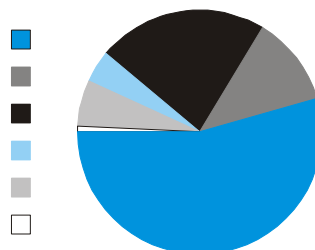
Iz zemalja EU dolazi 55,8% ukupnog hrvatskog uvoza. Tijekom 2002. godine iz Italije se uvezlo roba u vrijednosti od 1,850 milijuna USD, iz Njemačke 1,743 milijuna USD, a iz Austrije 710,0 milijuna USD. Hrvatska također uvozi i iz zemalja u razvoju, gdje je u promatranom razdoblju ostvarila 35,5% svog ukupnog robnog uvoza. Najznačajnije vrijednosti robnog uvoza zabilježene su u robnoj razmjeni sa Slovenijom (826,5 milijuna USD) i Mađarskom (317,8 milijuna USD).

	Uvoz	
	2002	%
EU	5 983 563	55,81
CEFTA	1 716 615	16,01
Ostale europske zemlje u razvoju	1 044 755	9,74
Ostale zemlje u razvoju	1 040 781	9,71
Ostale razvijene zemlje	725 625	6,77
Zemlje EFTE	210 706	1,97

Struktura robne razmjene u 2003. godini pokazuje kako je udio robnog izvoza RH u EU dosegao 54,6%. Apsolutni godišnji porast izvoza u EU iznosio je 30,1%. Pri tome je najviše povećan izvoz u Italiju (1 628,3 milijuna USD), Njemačku (733,0 milijuna USD) i Austriju (479,5 milijuna dolara). Udio izvoza na tržištima zemalja u razvoju je iznosio 38,4%. Među važnijim vanjskotrgovinskim partnerima, godišnji rast izvoza u Bosnu i Hercegovinu je iznosio 26,7%, u Srbiju i Crnu Goru 10,8%, a u Sloveniju 19,4%. Istodobno je zabilježeno međugodišnje smanjenje robnog izvoza od 2,9% u Mađarsku.

Slika 1.20 | Smjer robne razmjene RH u 2003. godini
Struktura izvoza u 2003. godini
Izvor | DZS

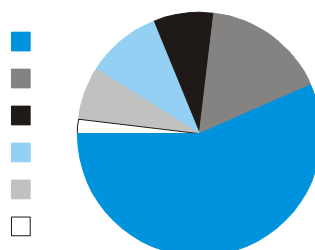
	Izvoz	
	2003	%
EU	3 362 752	54,55
CEFTA	734 914	11,92
Ostale europske zemlje u razvoju	1 385 071	22,47
Ostale zemlje u razvoju	247 445	4,01
Ostale razvijene zemlje	384 438	6,24
Zemlje EFTE	49 568	0,80

Udio uvoza RH iz zemalja EU u ukupnom robnom uvozu iznosio je 56,6%. Pri tome se najveći doprinos porastu vrijednosti robnog uvoza odnosi na uvoz iz Italije (2,580 milijuna USD), Njemačke (2,219 milijuna USD), Austrije (940 milijuna USD) te Francuske (749 milijuna USD). U robnoj razmjeni sa zemljama CEFTE RH je tijekom 2003. godine ostvarila najveći uvoz sa Slovenijom u vrijednosti od 1 051,4 milijuna USD tj. u odnosu na prethodnu godinu ga je povećala za 27,2%. Vrijednost uvoza s Mađarskom je iznosio 424,1 milijun USD tj. povećan je za 33,5%.

Slika 1.21 | Smjer robne razmjene RH u 2003. godini
Struktura uvoza u 2003. godini
Izvor | DZS

	Uvoz	
	2003	%
EU	8 032 205	56,57
CEFTA	2 357 567	16,60
Ostale europske zemlje u razvoju	1 127 265	7,94
Ostale zemlje u razvoju	1 430 396	10,07
Ostale razvijene zemlje	993 722	7,00
Zemlje EFTE	257 761	1,82

1.6.2 | Platna bilanca

Deficit tekućeg računa platne bilance u 2002. godini iznosio je 1 920,1 milijuna dolara, što odgovara vrijednosti od 8,7% BDP-a dok je u 2003. godini deficit iznosio 2 098,6 milijuna dolara, a to čini 7,0% BDP-a.

U 2002. godini deficit robne razmjene s inozemstvom iznosi 5.648,6 milijuna dolara, a u 2003. godini se povećao na 7 921,0 milijuna dolara. Na računu usluga zabilježen je suficit u obje godine te je u 2002. godini iznosio 3 154,7 milijuna dolara, a u 2003. godini je povećan na 5 641,6 milijuna dolara. Također i račun tekućih transfera bilježi suficit koji je u 2002. godini iznosio 1 075,9 milijuna dolara, a u 2003. je povećan na 1 393,7 milijuna dolara.

Deficit tekućeg računa platne bilance se u 2002. godini najvećim dijelom financirao ostalim ulaganjima, a u 2003. izravnim ulaganjima. Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke povećane su na transakcijskoj osnovi u 2002. godini za 0,7 milijardi dolara, dok su u 2003. godini povećane za daljnjih 1,3 milijardu dolara.

Tablica 1.7 | Platna bilanca
1999. - 2003.
(u mil USD)
Izvor | HNB

	1999	2000	2001	2002	2003
TEKUĆE TRANSAKCIJE	-1 397,2	-460,8	-725,8	-1 920,1	-2 098,6
Robe	-3 298,6	-3 203,8	-4 101,3	-5 648,6	-7 921,0
Usluge	1 625,2	2 267,9	2 927,4	3 154,7	5 641,6
Dohodak	-356,3	-408,1	-517,6	-502,1	-1 212,9
Tekući transferi	632,5	883,2	965,7	1 075,9	1 393,7
KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	2 528,0	1 237,1	1 304,2	2 702,3	3 305,3
Kapitalne transakcije	24,9	20,9	133,0	443,4	83,6
Financijske transakcije	2 881,6	1 798,3	2 484,3	2 955,8	4 612,9
Izravna ulaganja	1 420,0	1 085,4	1 404,1	591,1	1 875,4
Portfeljna ulaganja	532,4	707,6	600,7	-229,7	1 009,5
Ostala ulaganja	929,2	5,3	479,5	2 594,4	1 728,1
Međunarodne pričuve	-378,5	-582,1	-1 313,1	-696,9	-1 391,3
NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-1 130,8	-776,3	-578,5	-782,2	-1 206,6

Tablica 1.8 | Pokazatelji
zaduženosti
(u %)
Izvor | HNB, DZS, vlastiti
izračun

Inozemni dug Republike Hrvatske na kraju 2003. godine iznosio je 23,5 milijardi dolara (74,4% BDP-a), a to čini povećanje od 8,0 milijardi dolara u odnosu na 2002. godinu kada je iznosi 15,4 milijarde dolara ili 61,4% BDP-a.

	1999	2000	2001	2002	2003
Vanjski dug / BDP	53,9	59,1	57,1	61,4	74,4
Neto vanjski dug / BDP	38,6	41,1	33,9	38,0	48,4
Kratkoročni vanjski dug / BDP	5,2	5,5	4,1	8,4	13,2
Vanjski dug / Izvoz dobara i usluga	131,7	125,6	117,8	134,3	143,9
Neto vanjski dug / izvoz roba i usluga	94,3	87,2	70,0	83,1	93,7

2 | Središnji državni proračun u 2002. i 2003. godini

Područje državnih financija su u 2002. godini obilježile promjene institucionalnog karaktera unutar državnog proračuna. Iz proračuna su izdvojena poduzeća za izgradnju i održavanje cesta i autocesta kao dvije posebne agencije, Hrvatske ceste i Hrvatske autoceste. Dio trošarina na naftu i naftne derivate sada je, uz prihode od cestarina, postao prihod kojim raspolažu te dvije agencije. Spomenutim agencijama je omogućeno i samostalno zaduživanje na domaćem i inozemnom tržištu. Nasuprot tome, u sustav državne riznice konsolidirani su svi izvanproračunski fondovi, uz mirovinski fond koji je integriran još sredinom 2001. godine. Međutim, Hrvatske ceste, i Hrvatske autoceste se od 2003. godine ponovno promatraju u okviru konsolidirane središnje države.

U cilju poticanja ujednačenog regionalnog razvoja Republike Hrvatske, razvoja malih i srednje velikih poduzeća, razvojnih projekata, investicijskih programa, pružanja pomoći pri zapošljavanju radnika, kao i ostalih programa koji doprinose kvalitetnim i dugotrajnim rješenjima za gospodarski razvoj i zapošljavanje, krajem 2001. godine osnovani su fondovi, Fond za regionalni razvoj Republike Hrvatske i Fond za razvoj i zapošljavanje. U državnom proračunu za 2002. godinu osigurana su sredstva za ta dva fonda. Pravilnik o načinu korištenja sredstava fondova donijet je u svibnju 2002. godine, te je nakon toga započeo postupak prikupljanja projekata putem javnog natječaja. Zakonom je uređeno da privatizacijski prihodi postaju prihodi Fonda za regionalni razvoj, a ne kako su to do sada bili, dio kapitalnih prihoda središnjeg proračuna.

Planirani prihodi proračuna za 2002. godinu iznosili su 70 217,9 milijuna kuna, a ostvarili su se u iznosu 69 869,1 milijuna kuna. Rashodi su planirani u iznosu 74 434,2 milijuna kuna, a ostvareni ukupni rashodi iznosili su 73 369,6 milijuna kuna. Ukupni prihodi državnog proračuna nominalno su povećani 30,6% u odnosu na 2001. godinu, dok su rashodi povećani 26,9%. Ovakvo nominalno povećanje prihoda i rashoda središnjeg proračuna rezultat je fiskalne konsolidacije izvanproračunskih fondova u sustav državne riznice. Rashodi državnog proračuna realno su smanjeni, ali je to smanjenje bilo nešto manjeg intenziteta nego prethodne godine.

Kod prihodne strane potrebno je spomenuti pozitivne učinke uvođenja novih poreza, kao i promjene kod nekih trošarina. Od novih poreza uveden je porez na obvezno osiguranje automobila, kao i na dopunsko zdravstveno osiguranje. U strukturi trošarina došlo je do izmjena veličine trošarina na alkohol i alkoholna pića, odnosno njihovo smanjenje za 40%, te do povećanja trošarina na pivo. Bitno je napomenuti da udio kapitalnih i neporeznih prihoda u ukupnim prihodima pada, dok udio poreznih prihoda raste. U okviru poreznih prihoda povećava se udio doprinosa za socijalno osiguranje, dok se udio ostalih poreznih prihoda smanjuje, no bez obzira na to smanjenje, PDV i dalje ostaje najznačajniji prihod državnog proračuna.

Na rashodnoj strani proračuna vidljivo je da su uvelike porasli izdaci za transfere stanovništvu, te rashodi za dobra i usluge, dok su smanjeni kapitalni rashodi, te subvencije. Međutim, porast ovih rashoda ne možemo uspoređivati s 2001. godinom prvenstveno zbog konsolidacije izvanproračunskih fondova u proračun središnje države. Važno je spomenuti da su tijekom 2002. godine sanirana brodogradilišta preuzimanjem njihova duga, iako ovi rashodi nisu opterećivali državni proračun za 2002. godinu, već će se učinci takve politike vidjeti tek u idućim godinama.

U studenom 2002. godine usvojen je rebalans proračuna, kojim su ukupni prihodi ostali na istoj razini kako su prvotno planirani, a rashodi su smanjeni za 180 milijuna kuna. Rebalans proračuna bio je potreban prvenstveno zbog preraspodjele rashoda, budući da su neki proračunski korisnici pretjerali u trošenju sredstava, dok su drugi ostvarili uštede. Poboľšana fiskalna pozicija očituje se iz smanjenja proračunskog deficita središnje države. Deficit središnje države u 2002. godini rebalansom je planiran na razini 2,2% BDP-a, a ostvareni rashodi manji su za oko milijardu kuna od planiranih, pa je zahvaljujući tome smanjen i deficit središnje države koji u 2002. godini iznosi 2,0% BDP-a.

U svibnju 2002. godine uspješno je okončan Stand by aranžman, koji je odobren u 2001. godini u iznosu 200 mil. SPV, odnosno 255 mil. USD. Ovaj Sporazum bio je vrlo značajan za stabiliziranje i poboljšanje položaja Hrvatske na međunarodnom financijskom tržištu.

U 2003. godini nastavljene su promjene institucionalnog karaktera unutar državnog proračuna. Naime, Fond za regionalni razvoj i Fond za razvoj i zapošljavanje, koji su prethodne godine osnovani kao izvanproračunski fondovi, u 2003. godini integrirani su u jedinstveni sustav državne ravnice. Iako su ove promjene bile manjeg intenziteta nego one u 2002. godini, ipak su imale utjecaja na vođenje fiskalne politike i na izvršenje prihoda i rashoda državnog proračuna. Ovom promjenom privatizacijski prihodi, koji su u 2002. godini postali prihodi spomenutih fondova, njihovom integracijom u državni proračun, ponovno postaju prihodi središnjeg državnog proračuna. Upravo zbog ovih promjena kapitalni prihodi u 2003. u odnosu na 2002. godinu nisu usporedivi. Privatizacijske prihode u 2003. godini RH je prvenstveno ostvarila privatizacijom 25% plus 1 dionice INA-e.

Na prihodnoj strani proračuna potrebno je istaknuti da su ukupni prihodi i potpore u 2003. godini prvotno bili planirani u iznosu 77 784,0 milijuna kuna, a rebalansom su povećani na 78 534,0 milijuna kuna. Rebalans proračuna usvojen je u rujnu 2003. godine. Ovo povećanje ukupnih prihoda državnog proračuna, rezultat je povećanja kapitalnih prihoda, odnosno očekivanih prihoda od privatizacije. Ukupni prihodi su u 2003. godini ostvareni u iznosu 78 275,0 milijuna kuna odnosno, 258,9 milijuna kuna manje od planiranog rebalansom. Rashodi su u 2003. godini prvotno planirani u iznosu 79 702,1 milijun kuna, a rebalansom su povećani na 79 762,5 milijuna kuna. Ostvareni su u iznosu 80 441,1 milijun kuna što je 0,9% više od plana. Budući da su se prihodi ostvarili manje od plana, a rashodi su premašili planirani iznos, i deficit je u 2003. godini bio veći od planiranog. Potrebno je spomenuti kako su na rashodnoj strani proračuna najviše porasle subvencije, koje su se gotovo udvostručile, a najveći dio subvencija dan je Hrvatskim željeznicama za modernizaciju prometne infrastrukture.

U strukturi ukupnih prihoda i ukupnih rashoda državnog proračuna u 2003. godini u odnosu na 2002. nije došlo do značajnije promjene. Jedina izraženija promjena jest u strukturi prihoda, gdje je povećan udio kapitalnih prihoda, a smanjen udio poreznih prihoda. Međutim, ovo povećanje udjela kapitalnih prihoda jest rezultat ranije spomenute integracije Fonda za regionalni razvoj i Fonda za razvoj i zapošljavanje u

sustav državne riznice, čime su privatizacijski prihodi ponovno postali prihodi središnje države. Ako bi 2003. godinu uspoređivali s 2001., što je preciznije zbog tretmana privatizacijskih prihoda, vidljivo je da se udio kapitalnih prihoda u ukupnim prihodima središnjeg državnog proračuna smanjio, a udio poreznih prihoda povećao. Ovakvo kretanje je pozitivno jer su porezni prihodi stabilni prihodi proračuna, a kapitalni prihodi, uključujući privatizacijske, su privremenog karaktera.

Iz svega navedenog, vidljivo je kako se deficit središnje države u 2003. godini u odnosu na 2002. smanjio, međutim, ipak je ostvaren na nešto višoj razini nego što je planirano, po čemu možemo zaključiti da se vodila nešto ekspanzivnija fiskalna politika nego je to bilo prvotno planirano.

2.1 | Rebalans proračuna za 2002. i 2003. godinu

U državnom proračunu za 2002. godinu planirano je ukupnih prihoda u iznosu od 70 217,9 milijuna kuna, dok su ukupni rashodi odobreni u visini 74 614,1 milijun kuna. Zbog potrebe prenamjene pojedinih vrsta rashoda u studenom 2002. godine došlo je do rebalansa državnog proračuna.

Rebalansom proračuna ukupni proračunski prihodi ostali su na istoj razini. Na temelju podataka o dnevnom i mjesečnom ostvarenju prihoda proračuna utvrđeno je da ostvarenje po mjesecima prati planirane veličine. Iako su ukupni prihodi ostali na istoj razini izvršena je preraspodjela po pojedinim grupacijama prihoda. Tako su porezni prihodi povećani za 566,1 milijun kuna, a neporezni smanjeni za 545,1 milijun kuna. Kapitalni prihodi također su malo smanjeni i to za 21 milijun kuna.

Rashodi proračuna smanjeni su za 180 milijuna kuna, a uz spomenuto smanjenje izvršena je i preraspodjela planiranih rashoda proračuna na pojedinim stavkama. Intencija smanjenja udjela državne potrošnje u BDP-u zahtijevala je planiranje restriktivne fiskalne politike u trogodišnjem razdoblju. Analiza dostavljenih financijskih izvještaja proračunskih korisnika za razdoblje 1. siječnja do 30. lipnja 2002. godine pokazala je da su neki korisnici koristili planirana sredstva za isplatu plaća i naknada bržom dinamikom od dozvoljene prema Zakonu o izvršenju državnog proračuna. S druge strane, detaljnom analizom izvršenja državnog proračuna za razdoblje od siječnja do kolovoza, te procjenom potrebnih sredstava do kraja godine, zaključeno je da svi korisnici neće moći potrošiti svoja planirana proračunska sredstva, što omogućuje da se dio tih sredstava preraspodijeli na korisnike kod kojih je evidentan manjak sredstava, prvenstveno za rashode za plaće i druga primanja temeljem zaključenih kolektivnih ugovora.

Dodatna sredstva osigurana su Ministarstvu unutarnjih poslova, Ministarstvu za obrt, malo i srednje poduzetništvo, Ministarstvu prosvjete i športa, Ministarstvu rada i socijalne skrbi, Ministarstvu zdravstva, Ministarstvu znanosti i tehnologije, te Ministarstvu pravosuđa, uprave i lokalne samouprave. Najveće uštede postignute su na pozicijama Ministarstva financija, Ministarstva pomorstva, prometa i veza, te Ministarstva za javne radove obnovu i graditeljstvo. Ako pogledamo strukturu rashoda prema ekonomskoj klasifikaciji vidljivo je da su najveće uštede postignute na pozicijama izdataka za otplatu, rashodima za investicijska ulaganja, te izdacima za pomoći dane inozemstvu i unutar opće države. Rebalansom su povećani rashodi za dobra i usluge i to u iznosu od 880 milijuna kuna, izdaci za dane zajmove, te rashodi za nabavu neproizvodne imovine.

Budući da je uz ovu preraspodjelu ostvareno i 180 milijuna kuna uštede u proračunu u odnosu na planirane veličine rashoda, vidljivo je da su proračunska sredstva u konačnici korištena racionalno i štedljivo. Uštede u Ministarstvu financija odnose se najvećim dijelom na kamate za izdane vrijednosne papire i kamate za primljene zajmove, kao i za otplate glavnica primljenih zajmova. Posudbe umanjene za otplate povećane su za 221 milijun kuna.

Tablica 2.1 | Promjene
prihoda i rashoda usvojene
rebalansom proračuna u
2002. godini
(u 000 HRK)
Izvor | Ministarstvo financija

	Proračun 2002	Rebalans 2002	Indeks Proračun/ Rebalans
Ukupni prihodi i potpore	70 217 921	70 217 921	100,00
Ukupni prihodi	70 217 921	70 217 921	100,00
Tekući prihodi	69 996 921	70 017 928	100,03
Porezni prihodi	67 517 300	68 083 421	100,84
Neporezni prihodi	2 479 621	1 934 507	78,02
Kapitalni prihodi	221 000	199 993	90,49
Potpore	0	0	
Ukupni rashodi i posudbe umanjene za otplate	74 614 094	74 434 155	99,76
Tekući rashodi	69 329 849	69 412 932	100,12
Rashodi za dobra i usluge	30 738 572	31 617 871	102,86
Plaćanje kamata	3 800 322	3 423 355	90,08
Subvencije	2 264 957	2 206 511	97,42
Transferi	32 525 997	32 165 194	98,89
Kapitalni rashodi	3 925 590	3 441 485	87,67
Posudbe umanjene za otplate	1 358 655	1 579 738	116,27

U proračunu 2003. godine ukupni prihodi i potpore planirani su u iznosu 77 783,9 milijuna kuna, a rebalansom je taj iznos povećan na 78 533,9. Osnovni razlog povećanja ukupnih prihoda državnog proračuna jesu prihodi od privatizacije INA-e. Naime, prvotno je planirano 2 707 milijuna kuna kapitalnih prihoda, a rebalansom je taj iznos povećan na 3 457 milijuna kuna. Ovo su jedine izmjene plana državnog proračuna na prihodnoj strani.

Što se tiče rashoda, oni su prvotno planirani u iznosu 79 702,1 milijuna kuna, a rebalansom su povećani na 79 762,5 milijuna kuna, a isto tako izvršena je preraspodjela rashoda između pojedinih pozicija. Najviše sredstava u 2003. godini nedostajalo je Ministarstvu obrane, Ministarstvu rada i socijalne skrbi, Ministarstvu prosvjete i športa, Ministarstvu unutarnjih poslova, Ministarstvu financija, Ministarstvu poljoprivrede te Fondu za razvoj i zapošljavanje.

Jedan od osnovnih razloga rebalansa proračuna u 2003. godini na rashodnoj strani jest suša. Uslijed dugotrajnog sušnog razdoblja u 2003. godini nastale su značajne štete na poljoprivrednim kulturama osobito na poljoprivrednim usjevima. U takvim okolnostima a sukladno Zakonu o elementarnim nepogodama, elementarna nepogoda proglašava se kada šteta prouzroči umanjene prinose po poljoprivrednim kulturama više od 30%. Radi sanacije nastalih šteta Vlada Republike Hrvatske u srpnju 2003. godine donijela je Odluku o izvanrednim državnim mjerama za ublažavanje posljedica od suše u 2003. godini i Odluku o preraspodjeli sredstava planiranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2003. godinu. Navedenim Odlukama osigurano je ukupno 400,0 milijuna kuna od čega je 200,0 milijuna kuna osigurano preraspodjelom sredstava kod Ministarstva poljoprivrede i šumarstva a 200,0 milijuna kuna iz sredstava Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu preraspodjelom sredstava za materijalne rashode korisnika državnog proračuna.

Drugi razlog preraspodjele sredstava državnog proračuna u 2003. godini bio je program poticanja zapošljavanja za čiju je realizaciju bilo neophodno osigurati dodatna sredstva u iznosu 210,0 milijuna kuna. Isto tako, provedba programa socijalne skrbi i mirovinska primanja utjecala su

na preraspodjelu na pozicijama rashoda proračuna. Naime, u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2003. godinu planirana su sredstva za pomoć uzdržavanja, jednokratne novčane pomoći, doplatak za pomoć i njegu, osobne invalidnine, osposobljavanje za samostalan život i rad, skrb izvan vlastite obitelji i ostale naknade i pomoći. Za ovo je, u skladu sa izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj zaštiti, bilo potrebno osigurati dodatna sredstva. Dodatna sredstva u 2003. godini bilo je potrebno osigurati i za isplatu mirovina i mirovinska primanja do kraja godine, a radi provedbe prava iz mirovinskog osiguranja novih korisnika (pripadnika hrvatske vojske i hrvatskih branitelja, novih korisnika mirovina u inozemstvu i radi početaka isplate mirovina u bivšim republikama SFRJ), te isplate razlika mirovima prema Zakonu o prvima hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji.

Nadalje, u tijelima sudbene vlasti u Republici Hrvatskoj vodi se veliki broj sudskih sporova koji su nastali po osnovi rada i prava iz radnog odnosa. Zbog pojačane dinamike rješavanja tih sudskih sporova u 2003. godini došlo je do izvršenja tih presuda na teret sredstava korisnika Državnog proračuna RH za 2003. (Ministarstvo unutarnjih poslova, obrane, Prosvjete i športa i dr.). Zbog izvršenja ovih presuda koji nisu bile planirane prilikom donošenja proračuna za ovu godinu, bilo je neophodno osigurati dodatna sredstva.

Uz spomenuto, u proračunu za 2003. godinu prvotno nisu planirani troškovi za provođenje parlamentarnih izbora jer se pretpostavljalo da će se isti provesti u 2004. godini. Međutim, kako se prema političkim procjenama već sredinom godine očekivalo kako će izbori biti krajem 2003. u izmjenama i dopunama proračuna bilo je potrebno planirati i te troškove u svoti od 80,0 milijuna kuna.

Tablica 2.2: Promjene prihoda i rashoda usvojene rebalansom proračuna u 2003. godini
(u 000 HRK)
Izvor | Ministarstvo financija

30
31

	Proračun 2003	Rebalans 2003	Indeks Proračun/ Rebalans
Ukupni prihodi i potpore	77 783 960	78 533 960	100,96
Ukupni prihodi	77 783 960	78 533 960	100,96
Tekući prihodi	75 076 968	75 076 968	100,00
Porezni prihodi	72 726 631	72 726 631	100,00
Neporezni prihodi	2 350 336	2 350 336	100,00
Kapitalni prihodi	2 706 992	3 456 992	127,71
Potpore	0	0	
Ukupni rashodi i posudbe umanjene za otplate	79 702 131	79 762 541	100,08
Tekući rashodi	73 167 216	73 483 667	100,43
Rashodi za dobra i usluge	31 744 666	32 873 760	103,56
Plaćanje kamata	4 035 811	3 493 126	86,55
Subvencije	4 524 080	4 267 688	94,33
Transferi	32 862 659	32 849 093	99,96
Kapitalni rashodi	4 751 627	4 435 176	93,34
Posudbe umanjene za otplate	1 783 287	1 843 697	103,39

2.2 | Manjak/višak središnjeg proračuna

Ukupno ostvareni manjak središnjeg državnog proračuna na gotovinskom načelu u 2002. godini iznosio je 3 500,5 milijuna kuna odnosno 1,98% bruto domaćeg proizvoda. Ostvareni deficit proračuna središnje države manji je od planiranog. Deficit je prvotno bio planiran na razini 2,42% BDP-a, a rebalansom je smanjen na 2,40% BDP-a. Ostvareni deficit od 1,95% BDP-a koji je niži i od onog planiranog rebalansom rezultat je smanjene državne potrošnje. Naime, ukupni rashodi i posudbe umanjene za otplate izvršeni su u iznosu manjem za 1 064,6 milijuna kuna od onog planiranog rebalansom. Gotovinski manjak u 2002. godini niži je od onog u 2001. za 808,6 milijuna kuna. Deficit proračuna na gotovinskom načelu u 2002. godini u odnosu na prethodnu manji je i u postotku BDP-a i to za 0,64 postotnih poena.

Tablica 2.3: Kretanje manjka/viška središnjeg proračuna (u 000 HRK)
Izvor | Ministarstvo financija

Prijeđe li se s gotovinskog na obračunsko načelo (u obzir uzima i neplaćene državne obveze kumulirane tijekom proračunske godine, te od ukupnih prihoda oduzima prihode od privatizacije) računanja proračunskog deficita tada je deficit proračuna nešto veći i iznosi 3 558,8 milijuna kuna, odnosno 1,98% BDP-a. Ovo je daleko niže nego 2001. godine kada je deficit središnjeg proračuna na obračunskom načelu iznosio 4,96% BDP-a. Jedan od razloga ovog smanjenja jest i činjenica da prihodi od privatizacije u 2002. godini nisu iskazani kao prihodi središnjeg državnog proračuna, već su to prihodi novoosnovanih fondova, Fonda za regionalni razvoj i Fonda za razvoj i zapošljavanje. Tako da se učinak privatizacijskih prihoda očituje tek na razini konsolidirane središnje države, kao i na razini opće države.

	2001	2002	2003
Ukupni manjak/višak	-4 309 149	-3 500 490	-2 166 096
kao % BDP-a	-2,60	-1,95	-1,12
Ukupni manjak/višak bez privatizacijskih prihoda	-8 550 175	-3 500 490	-5 521 064
kao % BDP-a	-5,16	-1,95	-2,86
Ukupni manjak/višak na obračunskom načelu*	-8 223 159	-3 558 766	-5 611 470
kao % BDP-a	-4,96	-1,98	-2,91
Primarni manjak/višak	-1 293 840	-239 902	1 421 233
kao % BDP-a	-0,78	-0,13	0,74
Primarni manjak/višak bez privatizacijskih prihoda	-5 534 866	-239 902	-1 933 735
kao % BDP-a	-3,34	-0,13	-1,00
Primarni manjak/višak na obračunskom načelu	-5 207 850	-298 178	-2 024 141
kao % BDP-a	-3,14	-0,17	-1,05

* Stanje dospjelih a neplaćenih obveza na kraju 2000. godine određeno je temeljem definicije korištene u Stand-by aranžmanu MMF-a po kojoj se arrearsima smatraju dospjele obveze koje nisu plaćene u roku od 90 dana.

Primarni manjak na gotovinskom načelu je u 2002. godini iznosio 239,9 milijuna kuna ili 0,13% bruto domaćeg proizvoda. Primarni manjak razlika je između ukupnih prihoda i ukupnih rashoda, umanjeno za plaćanje kamata. Pozitivno je što je primarni manjak u 2002. godini u odnosu na prethodnu godinu, kada je iznosio 0,78% BDP-a, uvelike smanjen. Primarni manjak na obračunskom načelu je, zbog spomenutog načina bilježenja privatizacijskih prihoda, na približno istoj razini kao i na gotovinskom načelu i iznosi 0,17% BDP-a.

U 2003. godini ukupni manjak državnog proračuna iznosio je 2 166,1 milijuna kuna što iznosi 1,12% BDP-a. Ovo je smanjenje ukupnog deficita središnjeg državnog proračuna u iznosu od 1 334,1 milijun kuna, odnosno za 0,8 postotnih poena u odnosu na 2002. godinu. Ako uzmemo u obzir deficit bez privatizacijskih prihoda, on iznosi 5 521,1 milijun kuna, odnosno 2,9% BDP-a, što je povećanje u odnosu na 2002. godinu od 0,9 postotnih poena. Međutim, kako je već ranije spomenuto postoje razlike u tretmanu privatizacijskih prihoda u 2001., 2002. i 2003. godini. Zbog tih razlika preciznije je uspoređivati deficit po obračunskom načelu u 2003. godini s onim u 2001. nego li s onim u 2002. godini.

Državni proračun je u 2003. godini ostvario primarni višak u iznosu 1 421,2 milijuna kuna, što iznosi 0,7% BDP-a gledano na gotovinskom načelu. Ovakvo kretanje pozitivno je za države financije. Međutim, ako pogledamo primarni manjak/višak izražen na obračunskom načelu, vidljivo je da manjak iznosi 1 933,7 milijuna kuna, odnosno 1,0% BDP-a. Budući da ovako izražen deficit nije usporediv s 2002. godinom, možemo konstatirati kako se u odnosu na 2001. godinu primarni deficit u 2003. smanjio za 3 183,9 milijuna kuna, odnosno za 2,1% BDP-a.

Dospjele nepodmirene obveze (arrears)

U 2002. godinu državni proračun ulazi sa 506,4 milijuna kuna dospjelih obveza (arrearsa) iz 2001. i prethodnih godina i to:

- 146,9 milijuna kuna prenesenih obveza iz prethodnih godina i
- 359,2 milijuna kuna obveza nastalih iz 2001. godini.

Tijekom 2002. godine dospjele obveze (arrearsi) proračunskih korisnika i dalje se prate mjesečno putem obrazaca OBV-Ms. Obveznici predaje obrasca OBV-Ms su sva ministarstva, agencije, državne uprave (44 proračunska korisnika) kao i HZZO, HZMO i HZZ.

Obrazac OBV-Ms u lipnju 2002. godine doživljava određene promjene u strukturi obveza te se one sad prate kao:

- obveze za materijalne i financijske rashode
- obveze za građane i kućanstva te
- obveze za nabavu nefinancijske imovine

Ovom izmjenom nije se narušio obuhvat podataka iz prethodnih izvještaja te je u svakom trenutku moguća usporedba «starih» i «novih» podataka o dospjelim obvezama (arrearsima).

Navedene obveze i dalje se prate po ročnosti tj. prekoračenjima datuma dospjeća:

- 1 - 30 dana, 31 - 60 dana, 61 - 90 dana i više od 90 dana.

Stanje dospjelih obveza (arrearsa) na kraju 2002. godine iznosilo je 564,7 milijuna kuna pri čemu najveći udio u navedenom iznosu predstavljaju dospjele obveze:

- HZZO od 316,1 milijun kuna te
- HZMO u iznosu od 126,3 milijuna kuna.

Prema strukturi dospjele obveze (arrearsi) na kraju 2002. godine dijele se na:

- obveze za materijalne rashode 74,6 milijuna kuna
- obveze za financijske rashode 3,9 milijuna kuna
- obveze za naknade građanima i kućanstvima 475,6 milijuna kuna
- obveze za nabavu nefinancijske imovine 10,6 milijuna kuna

Možemo konstatirati da se stanje dospjelih neplaćenih obveza nije značajnije promijenilo tijekom 2002. godine, tako da su arrearsi na kraju 2002. godine iznosili 58,3 milijuna kuna više nego na početku iste godine i s tim stanjem ušlo se u 2003. godinu.

U 2003. godini arrearsi su ukupno iznosili 956,6 milijuna kuna, što je u odnosu na 2002. godinu povećanje za 391,9 milijuna kuna. Najveći iznos arrearsa u 2003. godini otpada na Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje i to u iznosu od 500,3 milijuna kuna.

2.3 | Ostvarenje prihoda državnog proračuna u 2002. i 2003. godini

Ukupno ostvareni prihodi u 2002. godini iznosili su 69 869,1 milijun kuna što je za 30,6% više nego u 2001. godini. Povećanje ukupnih prihoda rezultat je prvenstveno povećanja poreznih prihoda koji u odnosu na 2001. godinu rastu 43,8%.

Na ovakvo povećanje poreznih prihoda pozitivno je djelovalo uvođenje novih poreza i promjena pojedinih trošarina. Neporezni prihodi ostali su na približno istoj razini kao i prethodne godine. Kapitalni prihodi u 2002. godini smanjeni su za 4 379,3 u odnosu na 2001. godinu tj. kapitalni prihodi su na razini od svega 4,7% onih ostvarenih u 2001. To je rezultat prebacivanja privatizacijskih prihoda u dva novoosnovana fonda, te njihovo izbacivanje iz proračuna središnje države. Treba istaknuti da su ovakva kretanja u strukturi proračunskih prihoda poželjna, jer se država treba što više oslanjati na svoje izvorne i stalne prihode a manje na privatizacijske prihode. U državni proračun su u 2002. godini po prvi put uključeni i vlastiti prihodi ministarstva, koji se prijašnjih godina nisu iskazivali u sklopu Državne riznice.

Ako pogledamo udio pojedinih prihoda državnog proračuna u BDP-u, zaključujemo da je udio ukupnih prihoda u BDP-u povećan s 32,3% u 2001. godini na 38,9% u 2002. Neporezni prihodi ostali su na istoj razini, dok se udio poreznih povećao s 28,5% BDP-a u 2001. na 37,9% BDP-a u 2002. godini. Udio kapitalnih prihoda u BDP-u smanjen je s 2,8% u 2001. na svega 0,1% u 2002. godini, ali uzrok takovom smanjenju prvenstveno je prebacivanje prihoda od privatizacije iz državnog proračuna u dva novoosnovana fonda.

U 2003. godini ukupno je ostvareno 78 275 milijuna kuna prihoda državnog proračuna što je 12,0% više nego u 2002. godini. Udio ukupnih prihoda u BDP-u u 2003. godini iznosi 40,5% što je 1,6 postotnih poena više nego godinu ranije. Ovako veliko povećanje ukupnih prihoda u 2003. godini u odnosu na 2002. prvenstveno je rezultat uključivanja Fonda za regionalni razvoj i Fonda za razvoj i zapošljavanje u jedinstveni račun državne riznice. Naime, kako su privatizacijski prihodi u 2002. godini postali prihodi ova dva spomenuta fonda, oni nisu bili na računu središnje države, a u 2003. godini privatizacijski prihodi ponovno postaju prihodi središnjeg državnog proračuna. Upravo iz tog razloga kapitalni prihodi na razini središnje države nisu usporedivi u 2002. i 2003. godini, ali se mogu uspoređivati u 2003. godini u odnosu na 2001. U odnosu na 2001. godinu prihodi od privatizacije smanjeni su za 21,7%. Daleko najveći dio kapitalnih prihoda u 2003. godini čine prihodi od privatizacije INA-e.

Porezni prihodi daleko su najveća stavka ukupnih prihoda, a u 2003. godini u odnosu na 2002. rastu za 7,0%, dok im udio u BDP-u ostaje na približno istoj razini kao i 2002. Udio neporeznih prihoda u BDP-u u 2003. godini također je ostao na približno istoj razini, a bilježi međugodišnji rast od 16,8%.

U odnosu na planirane rebalansom, ukupni prihodi ostvareni su na razini od 99,7% što predstavlja podbačaj u odnosu na plan od 258,9 milijuna kuna.

Tablica 2.4: Ostvarenje ukupnih prihoda državnog proračuna te njihov udio u BDP-u (u 000 HRK)
Izvor | Ministarstvo financija

	2001	%	2002	%	2003	%
Ukupni prihodi i potpore	53 503 615	32,3	69 869 112	38,9	78 275 027	40,5
Porezni prihodi	47 274 031	28,5	67 965 457	37,9	72 698 007	37,7
Neporezni prihodi	1 632 279	1,0	1 685 619	0,9	1 969 060	1,0
Kapitalni prihodi	4 597 305	2,8	218 036	0,1	3 597 553	1,9
Potpore	0	0,0	0	0,0	10 406	0,0

2.3.1 | Porezni prihodi

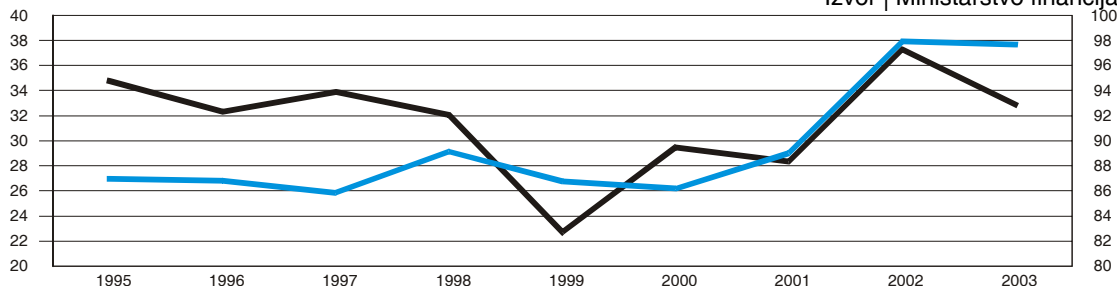
Ukupni porezni prihodi u 2002. godini iznosili su 67 965,5 milijuna kuna, što je za 43,8% više nego 2001. godine kada su iznosili 47 269,4 milijuna kuna. Uz spomenuto povećanje poreznih prihoda u 2002. godini, raste i njihov udio u bruto domaćem proizvodu u odnosu na 2001. i to za 9,3 postotnih poena.

Kako je već spomenuto glavni uzrok ovako velikog povećanja poreznih prihoda u 2002. godini jest uvođenje novih poreza, kao i promjene u pojedinim trošarinama. Uveden je porez na obavezno osiguranje automobila, kao i na dopunsko zdravstveno osiguranje. U strukturi trošarina smanjene su trošarine na alkoholna pića za 40%. Uz spomenute razloge na rast poreznih prihoda uvelike je utjecalo veliko povećanje doprinosa za socijalno osiguranje. Ovi doprinosi rastu čak 18 408,4 milijuna kuna, odnosno 271,5% u odnosu na prethodnu godinu. Razlog ovom povećanju je činjenica da su početkom 2002. godine, uz mirovinski fond koji je integriran još sredinom 2001., i ostali izvanproračunski fondovi uključeni u državni proračun. Prihodi od poreza na dobit i doprinosa za socijalno osiguranje u 2002. godini nadmašili su očekivanja, dok su podbacili prihodi od trošarina na duhanske prerađevine.

Istodobno su osnovana još dva nova izvanproračunska fonda (Fond za regionalni razvoj i Fond za razvoj i zapošljavanje), ali su i oni postali sastavni dio državnog proračuna u 2003. godini.

Slika 2.1. Udio poreznih prihoda u ukupnim prihodima i BDP-u

Izvor | Ministarstvo financija

U 2003. godini porezni prihodi ostvareni su na razini 72 698 milijuna kuna što je 7,0% više nego u 2002. godini. Udio poreznih prihoda u BDP-u u ove je dvije godine ostao na približno istoj razini. U 2002. godini udio poreznih prihoda u BDP-u iznosio je 37,9%, a u 2003. 37,7%. Porezni prihodi imaju daleko najveći udio u ukupnim prihodima, a on je u 2003. godini iznosio 92,9%. Ovi prihodi u 2003. godini ostvareni su na razini planiranih. Međutim, potrebno je spomenuti kako u strukturi poreznih prihoda postoje neki prihodi koji su ostvareni iznad plana, dok su drugi zabilježili značajniji podbačaj. Tako je npr. porez na dohodak prikupljen u visini od svega 95,8% u odnosu na planirane prihode od ovog poreza što predstavlja podbačaj od 137,9 milijuna kuna u odnosu na planirani iznos. Uz porez na dohodak u 2003. godini podbacili su i porez na imovinu, porez na promet proizvoda i usluga, trošarine, carine i ostali porezi. Doprinosi su u 2003. godini ostvareni na razini planiranih dok su plan premašili porez na dobit (za 8,1%) i porez na dodanu vrijednost (za 2,9%).

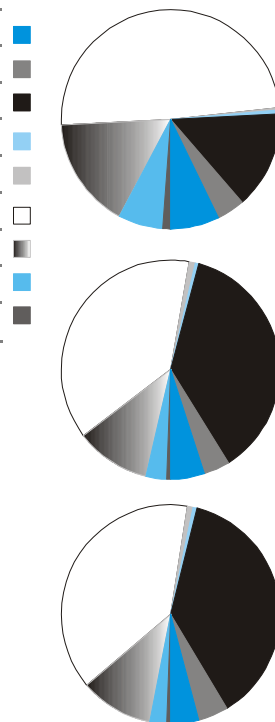
— Udio poreznih prihoda u ukupnim prihodima - desna os
— Udio poreznih prihoda u BDP-u - lijeva os

Slike 2.2 | 2.3 | 2.4 | Struktura poreznih prihoda u 2001., 2002. i 2003. godini

Izvor | Ministarstvo financija

	2001	2002	2003
Porez na dohodak	3 404 394	3 363 295	3 114 581
Porez na dobit poduzeća	1 987 163	2 659 108	3 074 466
Doprinosi za socijalno osiguranje	6 781 216	25 189 614	27 416 931
Porez na promet nekretnina	281 882	294 556	289 926
Porez na promet dobara i usluga	155 446	513 114	670 855
Porez na dodanu vrijednost	23 266 859	25 952 486	28 129 300
Trošarine	7 698 897	7 474 168	7 850 993
Porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije	3 215 411	2 050 624	1 810 866
Ostali porezi	482 760	468 492	340 089

Krajem 2001. i u 2002. Hrvatski sabor je donio tri nova zakona: Zakon o porezu na premije osiguranja od automobilske odgovornosti, Zakon o priređivanju igara na sreću i nagradnih igara i Zakon o doprinosima za obvezna osiguranja i osam izmjena i dopuna poreznih zakona. Porez na dohodak u 2002. godini na nešto je nižoj razini nego prethodne godine. Međutim, trend smanjenja prihoda od poreza na dohodak u državnom proračunu posljedica je fiskalne decentralizacije, pa je učinak na razini proračuna opće države potpuno neutralan.

Krajem 2002. i u 2003. godini u Hrvatskom poreznom sustavu također je došlo do izmjena i dopuna pojedinih poreznih zakona. Tako se u 2003. godini mijenjao Zakon o porezu na dohodak, Zakon o porezu na dobit, Zakon o financiranju jedinica lokalne i regionalne (područne) samouprave, kojim su propisane nove izmjene preraspodjele poreza na dohodak te Zakon o doprinosima za obvezna osiguranja.

Sukladno izmjenama određenih poreza, te spomenutih izmjena zakona o pojedinim porezima, mijenja se i njihov fiskalni značaj. Struktura poreznih prihoda u 2002. godini pokazuje da je u odnosu na 2001. godinu smanjen fiskalni značaj poreza na dohodak, poreza na dobit, poreza na dodanu vrijednost, prihoda od posebnih poreza, te poreza na međunarodnu trgovinu. Svoj značaj za državni proračun povećali su doprinosi za socijalno osiguranje. Radi ilustracije se može podsjetiti da je udio prihoda od poreza na dohodak u ukupnim poreznim prihodima u 1996. godini iznosio 14,6%, dok je njihov udio u ukupnim poreznim prihodima u 2002. godini tek 4,9%. Iako su smanjili svoje značenje u ukupnim poreznim prihodima, najveći udio u 2002. godini još uvijek ima porez na dodanu vrijednost i to 38,2%. Vrlo visok udio u ukupnim poreznim prihodima u 2002. godini imaju doprinosi za socijalno osiguranje čiji je udio 37,1%, a u 2001. godini bio je svega 14,3%. Ovo je posljedica konsolidacije izvanproračunskih fondova u državni proračun. Porez na promet dobara i usluga, te porez na promet nekretnina imaju približno isto značenje za državni proračun kao i prethodne godine. U 2003. godini udio pojedinih poreza u ukupnim poreznim prihodima ostao je na razini sličnoj kao u 2002. Najveći udio u ukupnim poreznim prihodima i u 2003. imaju porez na dodanu vrijednost s 38,7% i doprinosi za socijalna osiguranja od 37,7%.

Porez na dodanu vrijednost

Porez na dodanu vrijednost najznačajniji je prihod državnog proračuna. Porezom na dodanu vrijednost je u 2002. godini ostvareno 25 952,5 milijuna kuna prihoda što je za 11,5% više nego u 2001. godini. U strukturi ukupnih poreznih prihoda, prihodi od PDV-a su u 2002. godini sudjelovali s 38,2% što govori o vrlo velikom značenju ovog poreza za državni proračun. Dobro ostvarenje prihoda od PDV-a u 2002. godini rezultat je zabilježenog gospodarskog rasta, (rast BDP-a u 2002. godini bio je 5,2%), posebice osobne potrošnje kao porezne baze poreza na dodanu vrijednost. Ostvareni prihodi od PDV-a u 2002. godini premašili su procjenu ovih prihoda iskazanu rebalansom za čak 8,1%. Povećanju prihoda od PDV-a značajno je doprinijela i vrlo dobra turistička sezona. Najviši mjesečni prihod od poreza na dodanu vrijednost zabilježen je u srpnju (2 704,5 milijuna kuna) i listopadu (2 693,6 milijuna kuna). Ovako dobro ostvarenje poreza na dodanu vrijednost, kao i dobro ostvarenje prihoda od doprinosa na socijalno osiguranje uspjeli su neutralizirati podbačaje na pozicijama prihoda tijela državne uprave i trošarina na duhanske prerađevine.

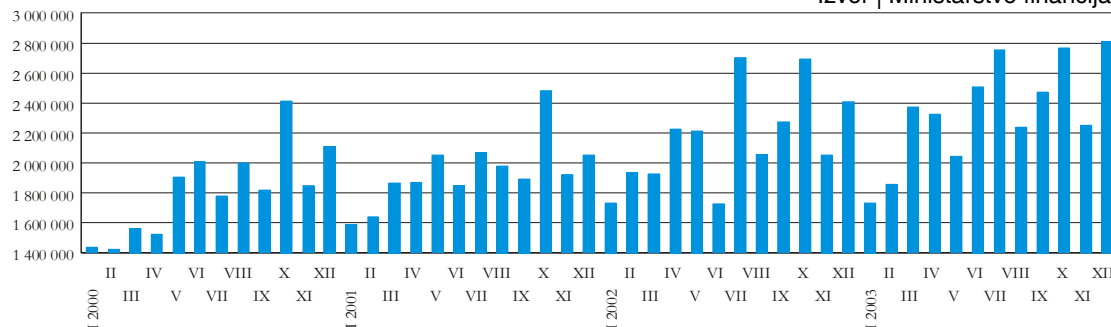
U 2003. godini od poreza na dodanu vrijednost prikupljeno je 28 129,3 milijuna kuna proračunskih prihoda. Udio ovog prihoda u ukupnim poreznim prihodima u 2003. godini iznosi 38,7%. U odnosu na 2002. godinu ovi su prihodi porasli 8,4%. PDV se tijekom 2003. godine izuzetno dobro ostvarivao, tako da je ostvaren čak 2,9% više nego što je planirano, što iznosi 804,5 milijuna kuna više. Najveći mjesečni prihod od PDV-a u 2003. godini zabilježen je ponovno u srpnju (2 753,7 milijuna kuna), u listopadu (2 766,2 milijuna kuna) i u prosincu (2 809,8 milijuna kuna). Ovakvoj dinamici ostvarenja mjesečnih prihoda od PDV-a u 2002. i 2003. godini također su pridonijeli prihodi od onih poreznih obveznika koji svoju obvezu prema ovom porezu podmiruju tromjesečno. Obvezi tromjesečnog obračuna i plaćanja PDV-a podliježu porezni obveznici čije isporuke dobara i usluga godišnje prelaze 85 000 kuna.

U 2003. godini došlo je i do izmjene Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost. Izmjenom Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost (Narodne novine 58/03) od 16. travnja 2003. omogućena je primjena oslobođenja od plaćanja poreza na dodanu vrijednost u slučaju kada domaći poduzet-

nici koji obavljaju premještanje (isporuku) uvezenih dobara dorađenih ili oplemenjenih u postupku unutarnje proizvodnje drugom poduzetniku u tuzemstvu, radi daljnje dorade.

Slika 2.5 | Mjesečno kretanje prihoda od PDV-a (u 000 HRK)

Izvor | Ministarstvo financija

Doprinosi za socijalno osiguranje

Prihodi od doprinosa za socijalno osiguranje u 2002. godini iznose 25 189,6 milijuna kuna. Ovi doprinosi ostvarili su pomalo neočekivan rast koji je velikim dijelom rezultat uvođenja dopunskog zdravstvenog osiguranja. Udio ovih doprinosa u bruto domaćem proizvodu u 2002. godini je 14,0%.

Hrvatski sabor donio je na Sjednici 29. studenoga 2002. Zakon o doprinosima za obvezna osiguranja ("Narodne novine", broj 147/02), koji se primjenjuje od 1. siječnja 2003.

Zakonom o doprinosima za obvezna osiguranja su uvedene značajne promjene u sustavu plaćanja doprinosima za obvezna osiguranja, a između ostalog to su:

- osnovica za obračun i plaćanje doprinosa proširuje se i na dosad neobuhvaćene primitke (primitak od druge samostalne djelatnosti i primitak od nesamostalnog rada izvan ugovora o radu),
- ukida se obveza poslodavca o uplati doprinosa prema najnižoj mjesečnoj osnovici za sve radnike u slučaju da ne isplati plaću, ali se uvodi obveza obračuna i plaćanja doprinosa i u slučaju kada nema isplate plaće i to prema stvarno zarađenoj plaći,
- pojednostavnjen je način obračuna doprinosa na način da se, u bitnome, doprinos za mirovinsko osiguranje obračunava kao doprinos «iz» osnovice (na teret radnika), a doprinosi za zapošljavanje i za zdravstveno osiguranje «iz» plaće (na teret poslodavca),
- smanjena je razlika opterećenja u stopama doprinosa koje idu na teret radnika u odnosu na stope doprinosa koje idu na teret poslodavca,
- uveden je institut najviše mjesečne i najviše godišnje osnovice za plaćanje doprinosa,
- izričito je propisano da se prava osiguraniku ne mogu uskratiti u slučaju kada poslodavac ne uplati doprinose,
- objektivnije se obuhvaćaju doprinosima neke skupine osiguranika u odnosu na dosadašnji način.

Poslovi propisani Zakonom u nadležnosti su Porezne uprave, pa je propisan i obvezan preustroj Porezne uprave i javnih ustanova (zavoda) u vezi s time.

Doprinosi socijalnog osiguranja u 2003. godini ostvareni su u iznosu 27 416,9 milijuna kuna, što čini 37,7% ukupnih poreznih prihoda. Ovi prihodi su u 2003. godini u odnosu na 2002. porasli 8,8% što je prvenstveno rezultat izmjena Zakona o doprinosima za obvezna osiguranja, koji se primjenjuje od 1. siječnja 2003. godine. Ovim se Zakonom proširuje osnovica za obračun i plaćanje doprinosa. Međutim, usprkos tome ipak nisu ostvareni planirani prihodi od doprinosa socijalnog osiguranja, već su ovi prihodi podbacili u ostvarenju za 250 milijuna kuna. Uz ovakav rast prihoda od doprinosa socijalnog osiguranja, lagano je porastao i udio ovih prihoda u BDP-u i u 2003. godini iznosi 14,2%.

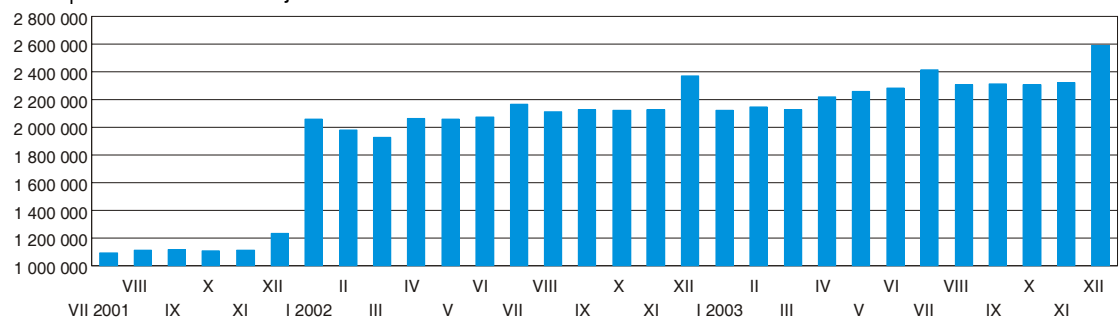
I u 2003. godini dolazi do izmjena zakona o doprinosima za obvezna osiguranja. Vlada Republike Hrvatske je u listopadu 2003. donijela Uredbu o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima za obvezna osiguranja («Narodne novine», broj 175/2003.) kojom su uređena sljedeća pitanja:

1. Izmijenjene su odredbe Zakona vezane uz osnovicu za obračun doprinosa osoba koje obavljaju samostalnu djelatnost obrta, slobodnog zanimanja ili djelatnost poljoprivrede i šumarstva kada te djelatnosti obavljaju uz, istodobno, neku drugu osnovnu djelatnost ili uz rad (radni odnos) ili korištenje mirovine, na način da je osnovica dohodak ostvaren obavljanjem tih djelatnosti utvrđen na temelju poslovnih knjiga sukladno propisima o porezu na dohodak (razlika između poslovnih primitaka i porezno priznatih izdataka).
2. Povećana je osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja osiguranicima po osnovi svojstva samostalnog umjetnika prema Zakonu o pravima samostalnih umjetnika i poticanju kulturnog i umjetničkog stvaralaštva kojima se sredstva za plaćanje doprinosa osiguravaju u državnom proračunu Republike Hrvatske, na način da je osnovica umnožak iznosa prosječne plaće i koeficijenta 1,2 umjesto koeficijenta 0,36 (koji vrijedi do 31. 12. 2003.).
3. Dopunjene su odredbe Zakona kojima se izuzima od obveze obračunavanja doprinosa za obvezna osiguranja primitaka kao što su:
 - nagrada učenicima za vrijeme praktičnog rada i naukovanja,
 - stipendija učenicima i studentima koja se kao potpora isplaćuje za redovno školovanje na srednjim, višim i visokim školama te fakultetima, uz uvjet da nije ugovorena obveza nesamostalnog rada za isplatitelja stipendije,
 - stipendija sportašima koja se kao potpora isplaćuje za njihovo sportsko usavršavanje vezano uz kriterije o kategorizaciji sportaša prema propisima o sportu, uz uvjet da nije ugovorena obveza nesamostalnog rada za isplatitelja stipendije,
 - potpora isplaćena obitelji za slučaj smrti radnika te
 - pomoć za školovanje djeci do 15. godine života a najdulje do završetka osmogodišnjeg školovanja neovisno o tome što je moguće dio iznosa tih isplata koji prelazi neoporezivi iznos, oporezivati porezom na dohodak.

Slika 2.6 | Mjesečno kretanje prihoda od doprinosa socijalnog osiguranja

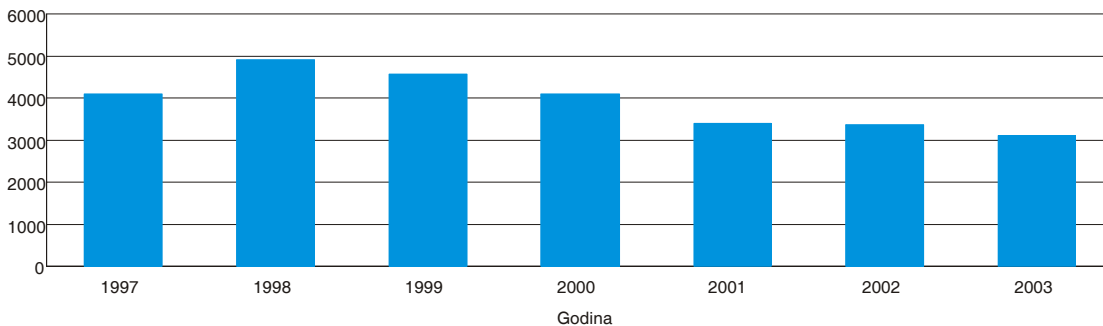
(u 000 HRK)

Izvor | Ministarstvo financija

Porez na dohodak

Slika 2.7 | Kretanje
godišnjih prihoda od poreza
na dohodak
(mil. HRK)
Izvor | Ministarstvo financija

Porezom na dohodak je u 2002. godini u središnji proračun prikupljeno 3 363,3 milijuna kuna prihoda. U odnosu na 2001. godinu to je smanjenje prihoda od ovog poreza za 1,2%. Prihod od poreza na dohodak smanjen je kako u apsolutnim iznosima, tako i u realnim. Ovo je već četvrta godina za redom da ostvarenje prihoda od poreza na dohodak u proračunu središnje države ima silazni trend, a to je rezultat promjene zakona u svrhu smanjenja poreznog opterećenja građana. Udio prihoda od poreza na dohodak u bruto domaćem proizvodu u 2001. godini iznosio je 2,1%, a 2002. smanjen je na 1,9%. U strukturi ukupnih poreznih prihoda, ovaj porez gubi na važnosti i sa 7,2% u 2001. godini, pada na svega 4,9% u 2002. Smanjenje prihoda od ovog poreza je rezultat utjecaja nekoliko čimbenika.

Prvo je potrebno spomenuti da se u 2002. godini osjetio cjelogodišnji učinak reforme plaća u državnoj upravi, koja je bila provođena od sredine 2001. godine. Smanjenje mase plaća u državnoj upravi provođeno je usporedo sa racionalizacijom broja zaposlenih u državnoj administraciji. Ove promjene u 2002. godini dovele su do smanjenja porezne baze poreza na dohodak.

Porez na dohodak u 2002. godini obračunavao se po stopi od 15% od porezne osnovice do visine dvostrukog osnovnoga osobnog odbitka, po stopi od 25% na razliku godišnje porezne osnovice između dvostrukog i peterostrukoga osnovnoga osobnog odbitka i po stopi od 35% na iznos porezne osnovice koji prelazi iznos peterostrukoga osnovnoga osobnog odbitka. Osnovni osobni odbitak za 2002. godinu iznosio je 1 250,00 kuna.

Prihodi od poreza na dohodak dijele se između središnjeg državnog proračuna i jedinica lokalne samouprave. Drugi razlog smanjenja prihoda od poreza na dohodak jest taj što se zbog procesa fiskalne decentralizacije dio prihoda od poreza na dohodak iz proračuna središnje države prelio na račun lokalne uprave i samouprave. Međutim, ovaj je proces neutralan sa stajališta opće države. U Narodnim novinama broj: 147/03 objavljen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kojim se propisuje izmjena preraspodjele poreza na dohodak.

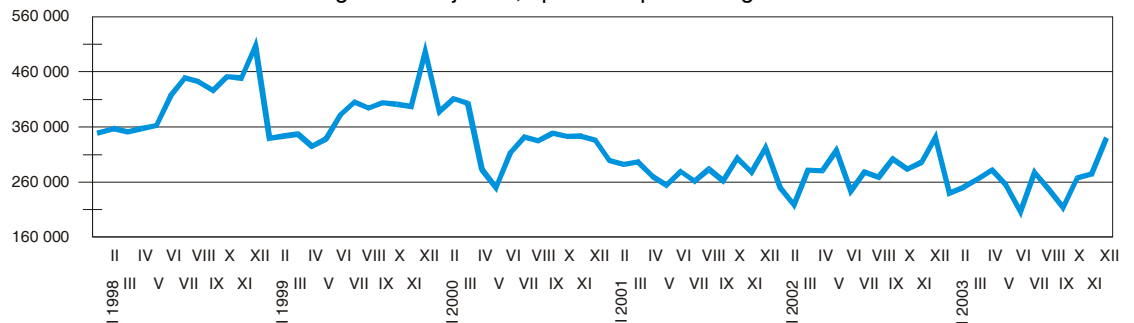
Iako su prethodno spomenuta dva čimbenika utjecala na smanjenje poreza na dohodak, ono ipak nije bilo toliko izraženo zbog pozitivnog utjecaja porasta zaposlenosti tijekom 2002. godine. Naime, u 2002. godini povećao se broj osiguranika Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje za 1,7% kod pravnih osoba i u obrtu. To znači da se povećao i broj osoba koje plaćaju doprinose, a time i porez na dohodak. Uz spomenuto, pozitivno je na porez na dohodak utjecao nominalni porast prosječne bruto plaće od 6,0%.

U 2003. godini porez na dohodak prikupljen je u iznosu 3 114,6 milijuna kuna što je u visini od svega 95,8% u odnosu na planirane prihode od ovog poreza, a to predstavlja podbačaj od 138 milijuna kuna u odnosu na planirani iznos.

Slika 2.8 | Mjesečno kretanje prihoda od poreza na dohodak (u 000 HRK)

Izvor | Ministarstvo financija

U 2003. godini prihodi od poreza na dohodak manji su 7,4% nego u 2002. godini, što je rezultat promjene Zakona o porezu na dohodak koji se primjenjuje od 1. siječnja 2003. godine. Ovim se Zakonom povećava porezni odbitak s 1 250 na 1 500 kuna, a uvedena je i četvrta stopa poreza na dohodak od 45%. Sukladno smanjenju prihoda državnog proračuna od poreza na dohodak, smanjeno je i njegovo značenje u ukupnim poreznim prihodima. Tako je udio prihoda od poreza na dohodak u poreznim prihodima smanjen sa 4,9% koliko je iznosio u 2002. godini na 4,3% u 2003. godini. Usporedo s tim i dalje se lagano smanjuje udio prihoda od poreza na dohodak u BDP-u pa je tako ovaj udio u 2003. godini manji za 0,3 postotna poena nego u 2002.

Može se očekivati da će se silazni trend prihoda od poreza na dohodak nastaviti i u sljedećim godinama, jer su početkom 2003. godine na snagu stupili dodatni zakoni koji utječu na smanjenje poreznog opterećenja građana. Tako je od početka 2003. godine u primjeni povećanje osnovnog osobnog odbitka za sve porezne obveznike i umirovljenike, propisano je povećanje osobnog odbitka za sve porezne obveznike koji imaju izdatke za zdravstvenu zaštitu, a nisu pokriveni iz osnovnog, dopunskog i privatnog zdravstvenog osiguranja, zatim za sve porezne obveznike koji ulažu u rješavanje stambenih potreba, uključivo i podstanare, te za sve porezne obveznike koji daju donacije propisanim osobama i za propisane svrhe. Uz navedene izmjene zakona o porezu na dohodak od 1. siječnja 2003. godine primjenjuju se još neki novi propisi, a to su: izmjena faktora osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji i djecu, uvođenje nove porezne stope od 45%, izmjene raspona porezne osnovice za primjenu poreznih stopa, propisivanje oporezivanja dohotka od kapitala kojeg u RH ostvaruju inozemni porezni obveznici, izmjene načina oporezivanja dohotka od imovine, te propisivanje porezno priznatih izdataka po osnovi plaćenih novouvedenih doprinosa iz određenih vrsta naknada.

Tijekom 2003. godine došlo je do još nekih izmjena Zakona o porezu na dohodak. Tako su od listopada ("Narodne novine", br. 163/03) propisane porezne olakšice s ciljem poticanja aktivnosti istraživanja i razvoja te obrazovanja i stalnog usavršavanja prema kojima se izdaci za istraživanje i razvoj te školovanje i stručno usavršavanje zaposlenika i tih obveznika priznaju u dvostrukom iznosu.

Uz spomenute izmjene treba reći kako je u 2003. godini donesen integralni tekst Pravilnika o porezu na dohodak ("Narodne novine", br. 140/03), a također je izrađen i donesen Pravilnik o samostalnim djelatnostima koje se mogu paušalno oporezivati te način utvrđivanja i oporezivanja paušalnog dohotka ("Narodne novine", br. 90/03).

Porez na dobit

Snažan gospodarski rast u 2001. i 2002. godini utjecao je na porast prihoda državnog proračuna od poreza na dobit. Porezom na dobit u 2002. godini prikupljeno je 2 659,1 milijun kuna što je u odnosu na 2001.

godinu porast od 33,8%. Porastao je i udio prihoda od poreza na dobit u bruto domaćem proizvodu i to s 1,2% u 2001. na 1,5% u 2002. godini. Međutim, iako je došlo do velikog povećanja prihoda od poreza na dobit, smanjuje se značaj ovog poreza u ukupnim poreznim prihodima. Tako je njegovo značenje u poreznim prihodima smanjeno sa 4,2% u 2001. godini na 3,9% u 2002.

Prvotno planirani iznos poreza na dobit bio je 2 035,1 milijuna kuna, što je 29,4% manje od iznosa planiranog rebalansom (2 633,8 milijuna kuna), dok je ostvarenje ovih prihoda u 2002. godini za 1,0% veće od iznosa planiranog rebalansom.

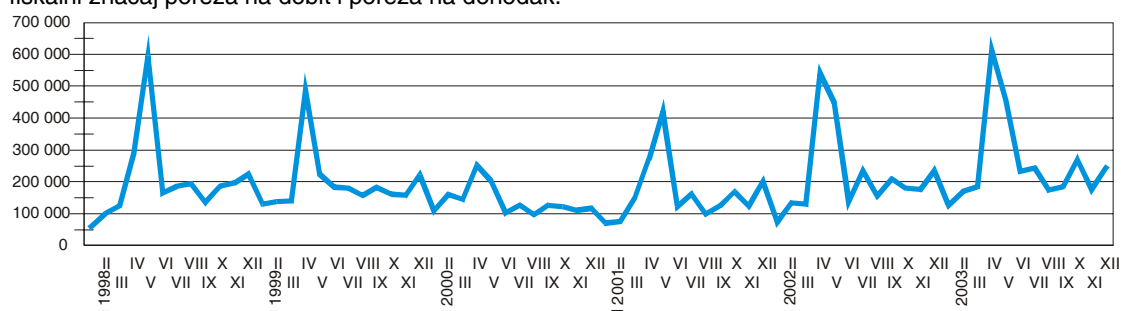
Porez na dobit poduzeća u 2003. godini prikupljen je u iznosu od 3 074,5 milijuna kuna. Ovim porezom prikupljeno je 8,1% više prihoda nego što je planirano, a ovo ujedno predstavlja i porast prihoda od poreza na dobit za 15,6% u odnosu na 2002. godinu. Ovakva stopa rasta prihoda od poreza na dobit rezultat je porasta industrijske proizvodnje (koja u 2003. godini raste 4,1%) i povećanja prihoda poduzeća.

Izmjene zakona o porezu na dobit, koji je i primjeni od 1. siječnja 2001. godine i po kojima se stopa poreza na dobit smanjuje sa 35% na 20%, u primjeni su i u 2002., te u 2003. godini. Dobit je definirana kao razlika između prihoda i rashoda u poreznom razdoblju, a smanjenjem stope oporezivanja nastoji se stimulirati razvoj poduzetništva. Potrebno je također spomenuti kako je stopa poreza na dobit od 20% jedna od najmanjih u svim tranzicijskim zemljama. Kako prihodi od poreza na dobit rastu u apsolutnom iznosu, tako raste i njihovo učešće u ukupnim poreznim prihodima. To potvrđuje i činjenica da je udio prihoda od poreza na dobit u ukupnim poreznim prihodima porastao na 4,2% u 2003. što je 0,3 postotna poena više nego u 2002. godini. Time je približno ujednačen fiskalni značaj poreza na dobit i poreza na dohodak.

Slika 2.9. Mjesečni prihodi poreza na dobit (u 000 HRK)

Izvor | Ministarstvo financija

U 2003. godini došlo je do daljnjih promjena Zakona o porezu na dobit kojima se nastoji potaknuti ulaganje u obrazovanje zaposlenih. U Zakonu o izmjenama i dopunama zakona o porezu na dobit ("Narodne novine", br. 163/03) koji je donio Hrvatski sabor 1. listopada 2003. propisane su porezne olakšice za poticanje aktivnosti istraživanja i razvoja te školovanja i stručnog usavršavanja zaposlenika. Na temelju tih novih odredbi Zakona o porezu na dobit porezna osnovica poreza na dobit može se dodatno umanjiti po osnovi troškova istraživanja i razvoja te školovanja i stručnog usavršavanja zaposlenika i to za 100% nastalih i iskazanih troškova po tim osnovama.

Prihodi od trošarina

Prihodi od posebnih poreza odnosno trošarina su u 2002. godini iznosili 7 474,2 milijuna kuna što je za 2,9% manje nego prethodne godine. Ovi prihodi podbacili su i u odnosu na planirane. Rebalansom utvrđeni prihodi od posebnih poreza bili su 7 666,1 milijun kuna, odnosno ostvareni su na razini od 97,5% od planiranih rebalansom. U odnosu na planirane najviše su podbacili prihodi od trošarina na alkohol (ostvareni na razini 90,7% u odnosu na planirane rebalansom), te prihodi od trošarina na duhanske prerađevine (ostvareni na razini 92,3% u odnosu na planirane rebalansom). Razloge ovog neostvarenja

prvenstveno treba tražiti u neučinkovitosti administrativnih mjera za suzbijanje ilegalne trgovine. Planirane veličine ostvarili su jedino prihodi od trošarina na luksuzne proizvode, na kavu, te trošarine na motorna vozila.

U odnosu na 2001. godinu, porasli su prihodi od posebnih poreza na pivo (53,4%), na bezalkoholna pića (21,1%), na duhanske prerađevine (4,5%), na kavu (7,2%), na luksuzne proizvode (13,7%), a najviše su porasli prihodi od trošarina na uvoz motornih vozila (68,4%).

Udio trošarina u ukupnim poreznim prihodima smanjuje se sa 16,3% u 2001. godini na 10,9% u 2002. U strukturi ukupnih trošarina najveće značenje imaju trošarine na naftne derivate i na duhanske prerađevine. U ukupnim proračunskim prihodima također pada udio trošarina i to sa 14,4% u 2001. na 10,7% u 2002. godini.

Posebnim porezima je u 2003. godini ostvareno 7 851,0 milijun kuna prihoda. Ukupni prihodi od trošarina u 2003. godini zabilježili su porast u odnosu na 2002. od 5,0%, međutim suboptimalno su izvršeni te bilježe manjak od preko 200 milijuna kuna u odnosu na plan 2003. godine. Osim trošarina na motorna vozila (koji bilježe međugodišnji rast od 19,5% i veće ostvarenje od planiranog za 158 milijuna kuna) te trošarina na bezalkoholna pića i trošarina na luksuzne proizvode; sve ostale komponente trošarina zabilježile su podbačaj u odnosu na plan za 2003. g. Trošarine na naftne derivate, koje čine najznačajniju komponentu ukupnih trošarina, zabilježile su porast od svega 0,5% u usporedbi s 2002. g. i značajno su podbacile za gotovo 200 milijuna kuna u odnosu na plan. Efektu slabo prikupljenih prihoda od trošarina pridonijelo je i manjkavo ostvarenje prihoda od trošarina na duhanske prerađevine koji su podbacili za 122 milijuna kuna, premda su prikupljeni za 7,1% više nego u istom razdoblju 2002. g. Možemo zaključiti da je još uvijek razvijeno crno tržište duhanskim proizvodima, te naftnim derivatima, a suzbijanjem istog mogli bi se značajnije povećati porezni prihodi proračuna od posebnih poraza. Udio prihoda od trošarina u ukupnim poreznim prihodima u 2003. godini je 10,8%.

Prihodi od trošarina smanjuju i svoj udio u BDP-u, pa i on tako pada s 4,7% u 2001. godini na 4,2% u 2002., te na 4,1% u 2003. godini.

Trebalo bi povećati značenje trošarina u ukupnim proračunskim prihodima jer su ovi porezi jednostavni za ubiranje i povećavaju progresivnost poreznog sustava.

Tablica 2.5 | Kretanje prihoda od posebnih poreza
Izvor | Ministarstvo financija

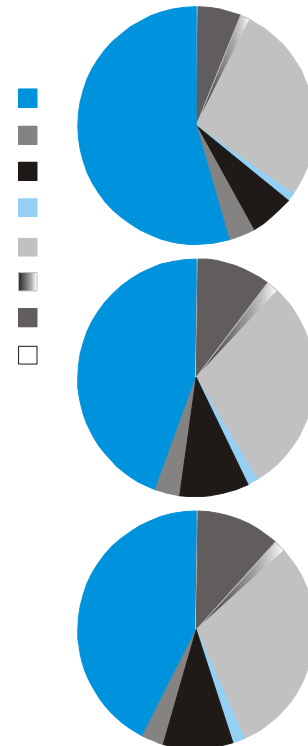
	Ostvarenje							
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Trošarine ukupno	5 390 785	5 404 837	5 896 787	6 160 719	7 673 256	7 698 897	7 474 168	7 850 993
na naftne derivate	2 691 840	2 728 346	3 169 770	3 432 957	4 632 799	4 194 437	3 329 947	3 345 888
na alkohol i alkoholna pića	197 623	176 681	176 897	168 335	256 120	275 916	238 734	234 125
na pivo	262 080	279 086	277 889	276 782	417 177	464 630	712 671	746 255
na bezalkoholna pića	108 737	110 255	83 182	84 658	86 499	87 751	106 273	131 377
na duhanske prerađevine	2 039 532	1 999 988	1 983 435	1 969 920	2 073 693	2 098 557	2 192 991	2 349 410
na kavu	68 704	74 959	76 807	77 648	92 545	115 691	124 063	125 344
na uvoz motornih vozila	22 269	35 522	128 806	149 423	101 186	446 584	752 051	899 047
na luksuzne proizvode	0	0	0	996	13 237	15 331	17 437	19 548

Potrebno je spomenuti, da od 1. siječnja 2002. nadležnost za naplatu i nadzor posebnih poreza prelazi s Porezne uprave na Carinsku upravu., te su u Narodnim novinama br. 107/01. objavljeni zakoni o izmjenama i dopunama zakona o posebnom porezu na: osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove (osim posebnog poreza na promet upotrebljavanih osobnih automobila, ostalih motornih vozila, plovila i zrakoplova kada ih stječu pravne ili fizičke osobe u tuzemstvu), duhanske proizvode, kavu, pivo, bezalkoholna pića, alkohol i naftne derivate u kojim je propisano da primjenu zakona te obračunavanje i plaćanje poreza nadzire Carinska uprava umjesto Porezne uprave.

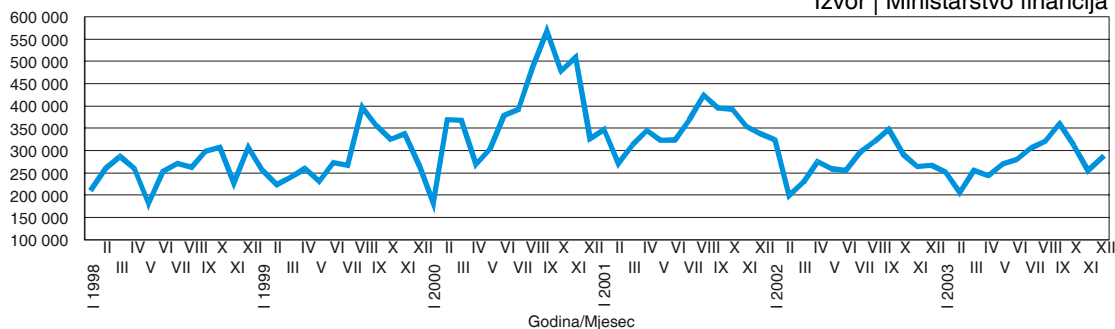
	Ostvarenje					
	2001		2002		2003	
Trošarine ukupno	7 698 897	100,00	7 474 168	100,00	7 850 993	100,00
na naftne derivate	4 194 437	54,48	3 329 947	44,55	3 345 888	42,62
na alkohol i alkoholna pića	275 916	3,58	238 734	3,19	234 125	2,98
na pivo	464 630	6,04	712 671	9,54	746 255	9,51
na bezalkoholna pića	87 751	1,14	106 273	1,42	131 377	1,67
na duhanske prerađevine	2 098 557	27,26	2 192 991	29,34	2 349 410	29,93
na kavu	115 691	1,50	124 063	1,66	125 344	1,60
na uvoz motornih vozila	446 584	5,80	752 051	10,06	899 047	11,45
na luksuzne proizvode	15 331	0,20	17 437	0,23	19 548	0,25

Posebni porezi na naftne derivate imaju najznačajniju ulogu u ukupnim trošarinama. Ovim je porezima u 2002. godini prikupljeno 3 329,9 milijuna kuna što je 44,5% prihoda od posebnih poreza. Iako trošarine na naftne derivate imaju najveće značenje u ukupnim trošarinama njihov udio u odnosu na 2001. godinu, kada je iznosio 54,5%, bitno pada. U odnosu na 2001. godinu prihodi od posebnih poreza na naftu pali su za čak 20,6%. Ovako veliko smanjenje prihoda od trošarina na naftu posljedica je Zakona o izmjenama i dopunama zakona o posebnom porezu na naftne derivate koji je stupio na snagu 1. 1. 2002., kojim su propisani manji iznosi posebnog poreza, radi ustupanja određenog iznosa poreza kao naknade za financiranje građenja i održavanja javnih cesta, kako je propisano prema Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o javnim cestama. Naime, iz državnog proračuna su izdvojene agencije za izgradnju i održavanje cesta i autocesta (Hrvatske ceste i Hrvatske autoceste) koje raspoložu vlastitim poreznim prihodima od dijela trošarina na naftu i naftne derivate.

Slika 2.10 | 2.11 | 2.12. | Struktura posebnih poreza u 2001., 2002. i 2003. godini
Izvor | Ministarstvo financija

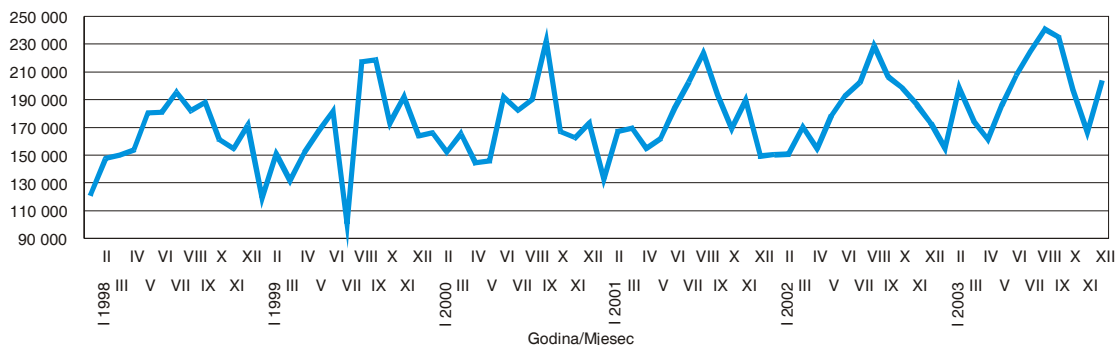

Slika 2.13 | Mjesečno kretanje prihoda od trošarina na naftne derivate (u 000 HRK)
Izvor | Ministarstvo financija

Prihodi od trošarina na naftu podbacili su u odnosu na one planirane rebalansom, pa je tako izvršenje ovih prihoda na razini 97,9% planiranih. U 2003. godini prikupljeno je 3 345,9 milijuna kuna prihoda od trošarina na naftu i naftne derivate što je gotovo na razini onih prikupljenih u 2002. godini, odnos-

Slika 2.14 | Mjesečno kretanje prihoda od trošarina na duhanske proizvode (u 000 HRK)
Izvor | Ministarstvo financija

no više je za svega 0,5%. U odnosu na planirane prihode od ovih poreza utvrđenih rebalansom ovo je ostvarenje na razini 5,6% manje od plana, odnosno ovi su prihodi podbacili u ostvarenju za čak 199,7 milijuna kuna. Usporedo s lošim ostvarenjem prihoda od posebnih poreza na naftu i naftne derivate smanjuje se i udio ovih trošarina u ukupnim trošarinama. Tako se njihov udio smanjio na 44,6% u 2002. godini, a u 2003. pao je za još 1,9 postotnih poena.

Trošarine na duhanske proizvode u strukturi ukupnih prihoda od posebnih poreza u 2002. godini sudjeluju sa 29,3%, i predstavljaju drugi najvažniji posebni porez. Ovim je trošarinama u 2002. godini ostvareno 2 192,9 milijuna kuna proračunskih prihoda. U odnosu na 2001. godinu prihodi od ovih trošarina su povećani za 4,5%. Udio trošarina na duhanske prerađevine u ukupnim trošarinama u 2002. godini raste za dva postotna poena i iznosi 29,3%, a u 2001. iznosio je 27,3%. Međutim, s obzirom na činjenicu da su trošarine na duhanske proizvode u 2002. godini rebalansom planirane na razini od 2 376,1 milijuna kuna, ostvarenje je vrlo loše (tek na razini 92,3% planiranog).

U 2003. godini trošarinama na duhanske prerađevine prikupljeno je 2 349,4 milijuna kuna proračunskih prihoda što je u odnosu na 2002. godinu povećanje od 7,1%. Zbog takvog ostvarenja raste i udio ovih trošarina u ukupnim trošarinama na 29,9%. Međutim, potrebno je spomenuti kako su i u 2003. godini trošarine na duhanske prerađevine podbacile u izvršenju u odnosu na planirani iznos od 2 471,4 milijuna kuna i to za 121,9 milijuna kuna, odnosno za 4,9%.

Razlog ovakvom slabom ostvarenju prihoda od posebnih poreza u odnosu na planirane veličine u obje godine jest prvenstveno u porastu sivog tržišta cigaretama. Štete koje za državni proračun nastaju djelovanjem sivog tržišta cigareta su vrlo velike što zahtijeva napore i koordinaciju raznih državnih organa za njegovo uspješno suzbijanje.

Ostalim trošarinama je u 2002. godini prikupljeno 1 591,2 milijuna kuna. Udio trošarina na bezalkoholna pića i trošarina na kavu u ukupnim trošarinama u 2002. godini ostao je na približno istoj razini kao i prethodne godine i kreće se oko 1,5%. Ove trošarine ostvarile su prihode na razini planiranih veličina. Značajan porast prihoda zabilježen je kod trošarina na pivo, bezalkoholna pića, te na uvoz motornih vozila. Razlog povećanja prihoda od poreza na pivo jest Zakon o izmjenama Zakona o posebnom porezu na pivo, koji je objavljen u Narodnim novinama broj 107/01, kojim je propisan veći iznos posebnog poreza na pivo od 1. 1. 2002. Trošarine na pivo u 2002. godini u odnosu na prethodnu godinu, povećale su svoj udio u ukupnim trošarinama za 3,5 postotnih poena.

Prihodi od ostalih trošarina u 2003. godini iznosili su 2 155,7 milijuna kuna. U odnosu na rebalansom planirane prihode većina je prihoda podbacila u izvršenju. Jedino su plan premašili prihodi od trošarina na bezalkoholna pića za 10,6%, prihodi od trošarina na luksuzne proizvode

za 11,3%, te prihodi od trošarina na automobile za čak 21,3%. Struktura pojedinih posebnih poreza u ukupnim posebnim porezima u 2003. godini ostala je približno ista za trošarine na kavu, na luksuzne proizvode i za trošarine na pivo, dok su prihodi od trošarina na bezalkoholna pića povećali svoj udio za 0,3 postotna poena. Trošarine na bezalkoholna pića u 2003. godini ostvarile su najveći međugodišnji porast i to 23,6%.

Trošarine na alkoholna pića u 2002. godini najviše su podbacile u odnosu na planirane rebalansom i ostvarene su na razini od svega 90,7% planiranih. Prihodi od trošarina na alkohol u 2002. godini manji su i od onih prikupljenih u 2001. godini i to za 13,5%. Od 1. siječnja 2002. primjenjuju se odredbe Zakona o izmjenama Zakona o posebnom porezu na alkohol ("Narodne novine", broj 67/01) koje propisuju smanjenje godišnje neoporezive količine (na 20 litara) apsolutnog alkohola sadržanog u alkoholu ili alkoholnim pićima kada ih proizvode ili koriste za vlastite potrebe proizvođači, vlasnici poljoprivrednog zemljišta ili tvari za proizvodnju alkohola ili alkoholnih pića.

Zakonom o izmjenama Zakona o posebnom porezu na alkohol ("Narodne novine", broj 107/01), od 1. siječnja 2002. mijenjaju se odredbe o oporezivanju fizičkih osoba - proizvođača alkoholnih pića, kada proizvode alkoholna pića za prodaju (obvezni su voditi propisane evidencije).

U 2003. godini ovim je posebnim porezom prikupljeno 234,1 milijun kuna proračunskih prihoda, što je smanjenje od 1,9% u odnosu na 2002. U odnosu na planirani iznos i u 2003. godini najviše su podbacile trošarine na alkohol i ostvarene su u iznosu od svega 87,1% planiranih.

Trošarine na uvoz motornih vozila u 2002. godini zabilježile su najveći porast na međugodišnjoj razini. Prihod od trošarina na uvoz osobnih automobila u 2002. godini iznosi 752,1 milijuna kuna, što je u odnosu na 2001. godinu porast od 68,4%. Udio trošarina na uvoz osobnih automobila u ukupnim trošarinama raste i u 2002. godini iznosi 10,1%, dok je u 2001. godini iznosio 5,8%. Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o posebnom porezu na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove ("Narodne novine", broj 107/01) koji se primjenjuje od 1. siječnja 2002. izmijenjen je iznos i stopa posebnog poreza na osobne automobile i motocikle (nove i rabljene), dok je na plovila i na zrakoplove visina posebnog poreza ostala nepromijenjena.

U 2003. godini od trošarina na uvoz automobila prikupljeno je 889,0 milijuna kuna prihoda što je u odnosu na 2002. godinu povećanje od 19,5%. Usporedo s ovim povećanjem raste i udio trošarina na motorna vozila u ukupnim trošarinama i u 2003. godini iznosi 11,5%, a samim time raste i značenje ove trošarine u ukupnim proračunskim prihodima.

Prihodi od carina

Tijekom 2002. godine porezima na međunarodnu trgovinu i transakcije prikupljeno je 2 050,6 milijuna prihoda. Ostvarenje prihoda od carina u 2002. godini je na razini od svega 53,4% planiranih rebalansom. Prihodi od carina su u odnosu na 2001. godinu manji za 36,2%. Ovi su prihodi smanjeni unatoč činjenici da je uvoz u 2002. godini bio visok i iznosio je 10 722,1 milijuna USD, što je 17,2% više nego 2001. godine. Razlog tom smanjenju djelomično je neprestano smanjenje carinskih stopa nakon ulaska u WTO i potpisivanja bilateralnih sporazuma s drugim zemljama.

U cilju razvoja međunarodne suradnje, u razdoblju od siječnja 2000. godine do prosinca 2003. godine, vođeni su i završeni pregovori s desetak zemalja u vezi sa sklapanjem ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja. Isto tako Hrvatska je sklopila brojne sporazume o slobodnoj trgovini što je olakšalo uvoz i izvoz, ali i uzrok je smanjenja prihoda od carina.

Udio carinskih prihoda u ukupnim poreznim prihodima u 2002. godini iznosi 3,0% i u odnosu na prethodnu godinu, kada je taj udio bio 6,8%, ovi prihodi gube na značenju, a sličan trend može se očekivati i u idućim godinama.

Porezom na međunarodnu trgovinu u 2003. godini ostvareno je 1 810,9 milijuna kuna proračunskih prihoda, što predstavlja smanjenje od 11,7% u odnosu na

2002. godinu. Ujedno je registriran godišnji manjak na ovim prihodima u iznosu od 256 milijuna kuna u odnosu na planirane prihode. Smanjenje prihoda od carina i ove godine vezano je uz povećanje liberalizacije vanjske trgovine, međutim, efekti liberalizacije bili su još veći nego što je to planirano, što je vidljivo iz činjenice da su carinski prihodi u 2003. godini ostvareni na razini od svega 87,6% planiranih.

Uz prethodno spomenute izmjene poreznih zakona, u 2002. i 2003. godini izmijenjeni su i Opći porezni zakon, zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, zakon o porezu na promet nekretnina, zakon o priređivanju igara na sreći i nagradnih igara, te Zakon o porezu na premije osiguranja od automobilske odgovornosti.

Zakonom o izmjenama i dopunama Općega poreznog zakona ("Narodne novine", br. 150/02) od 1. siječnja 2003. ukinuta je mogućnosti odobravanja obročnih otplata poreznoga duga.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave objavljen u Narodnim novinama, broj: 107/01, te Zakonom o izmjenama Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave objavljen u Narodnim novinama, br. 150/02 i Narodnim novinama 147/03 utvrđuje se raspodjela zajedničkih prihoda između državnog proračuna i općina, gradova i županija, na način da se jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave osiguravaju dostatna sredstva za financiranje djelatnosti iz svoje nadležnosti.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na promet nekretnina objavljenim u Narodnim novinama, br. 153/02 propisuje se oslobođenje od plaćanja poreza na promet nekretnina građana koji kupnjom prve nekretnine (stan, kuća, zemljište) rješavaju vlastito stambeno pitanje. Ovim Zakonom propisane su i nove odredbe sa svrhom njihovog poboljšanja (raskid ugovora i slično).

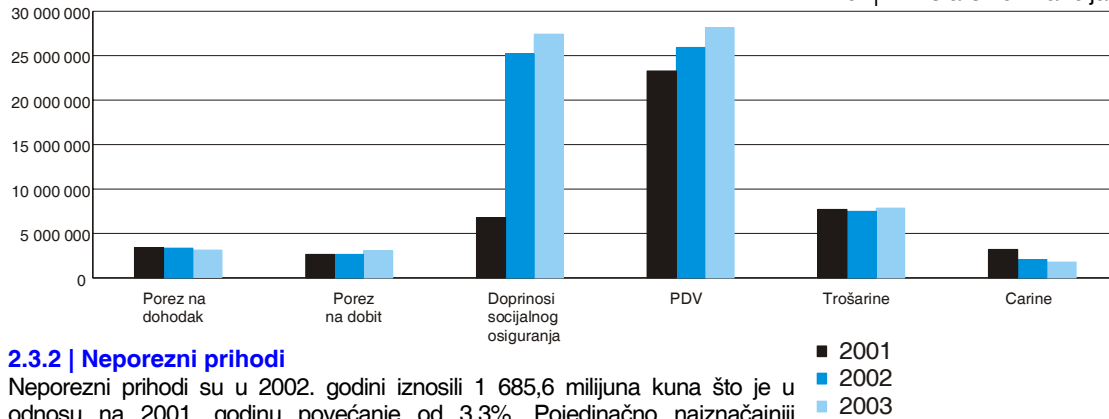
U 2002. Hrvatski sabor donio je novi Zakon o priređivanju igara na sreću i nagradnih igara objavljen u Narodnim novinama, br. 83/02 a stupio je na snagu dana 24. srpnja 2002. godine. Ovim se Zakonom uređuju sustav i uvjeti priređivanja igara na sreću i nagradnih igara. Zakonom se propisuju i detaljni uvjeti za dobivanje koncesije, postupak raspisivanja javnog natječaja za davanje koncesija, okolnosti zbog koji Vlada Republike Hrvatske može oduzeti trgovačkom društvu koncesiju, tehnički uvjeti koje moraju ispunjavati priređivači igara na sreću u casinima, automat-klubovima i kladionicama, uvjeti i način stavljanja u uporabu automata i stolova za igre na sreću. Zakonom se propisuje postupak nadzora priređivanja igara na sreću i nagradnih igara, te kaznene odredbe.

Zakon o porezu na premije osiguranja od automobilske odgovornosti objavljen u Narodnim novinama, br.107/01 koji se počeo primjenjivati od 1. siječnja 2002. propisano je plaćanje poreza na premije osiguranja od automobilske odgovornosti po stopi od 15% od ugovorene premije osiguranja od automobilske odgovornosti. Međutim, navedeni Zakon prestao je važiti 31. 12. 2002. budući da je Hrvatski sabor donio novi Zakon o porezu na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila koji je objavljen u "Narodnim novinama", br.150/02 a primjenjuje se od 1. siječnja 2003. U tom Zakonu propisana je obveza plaćanja posebnog poreza po stopi od 15% od ugovorene premije osiguranja od automobilske odgovornosti i po stopi 10% od ugovorene premije kasko osiguranja cestovnih vozila. Porezni obveznici su društva za osiguranje koja s pravnim i fizičkim osobama sklapaju ugovore i naplaćuju premije osiguranja od automobilske odgovornosti i kasko osiguranja cestovnih vozila izravno ili neizravno preko posrednika ili zastupnika. Porezna osnovica za utvrđivanje poreza na premije osiguranja od automobilske odgovornosti je premija osiguranja koju društvo za osiguranje utvrđuje pravnoj ili fizičkoj osobi pri sklapanju

ugovora o obveznom osiguranju cestovnih motornih vozila. Porezna osnovica za utvrđivanje poreza na premiju kasko osiguranja cestovnih vozila je premija osiguranja koju društvo za osiguranje utvrđuje pravnoj ili fizičkoj osobi pri sklapanju ugovora o kasko osiguranju cestovnih vozila.

Slika 2.15 | Kretanje glavnih poreznih prihoda od 2001. do 2003. godine (u 000 HRK)

Izvor | Ministarstvo financija

2.3.2 | Neporezni prihodi

Neporezni prihodi su u 2002. godini iznosili 1 685,6 milijuna kuna što je u odnosu na 2001. godinu povećanje od 3,3%. Pojedinačno najznačajniji neporezni prihod u 2002. godini bili su viškovi prihoda nad rashodima HNB-a, koji su iznosili 341,5 milijuna kuna, a u odnosu na 2001. godinu porasli su za 46,4%. Novčane kazne koje su činile 19,8% neporeznih prihoda drugi su najvažniji neporezni prihod. Naknade za ceste koje su do 2002. godine imale najveći udio u ukupnim neporeznim prihodima sada su postale prihod agencija Hrvatske ceste i Hrvatske autoceste, a time je središnji državni proračun izgubio prihode po ovoj osnovi. Neporezni prihodi u 2002. godini podbacili su u odnosu na planirane rebalansom, pa je tako njihovo izvršenje bilo za 12,9% manje od plana. Najviše su podbacili prihodi od dividendi koji su izvršeni svega 49,1% u odnosu na planirane rebalansom.

Prihodi od tijela državne uprave također su uvelike podbacili u odnosu na planirane. Ovi su prihodi iznosili 535,6 milijuna kuna i u odnosu na rebalans podbacili su 13,1%. Međutim, prvotno su ovi prihodi bili planirani na oko milijardu kuna. Prihodi tijela državne uprave su u 2002. godini po prvi puta sadržavali i vlastite prihode ministarstava, koji su se trebali evidentirati kroz Državnu riznicu i povećati prihode na ovoj poziciji.

Najslabije ostvarenje u okviru neporeznih prihoda u odnosu na planirane u 2002. godini ostvarili su prihodi od poduzetništva i imovine, koji su podbacili za čak 561,9 milijuna kuna.

U 2002. godini u odnosu na 2001. smanjuje se fiskalni značaj neporeznih prihoda. Tako je udio neporeznih prihoda u ukupnim proračunskim prihodima smanjen sa 3,1% u 2001. na 2,4% u 2002. godini.

Neporezni prihodi u 2003. godini ostvareni su u iznosu 1 969,1 milijun kuna i porasli su u odnosu na prethodnu godinu za 16,8%, međutim zabilježili su manjak od 381,3 milijuna kuna u odnosu na planirane, što predstavlja ostvarenje od 83,9% u odnosu na plan za 2003. godinu. U strukturi neporeznih prihoda u 2003. godini najviše su podbacili prihodi po osnovi dobiti od HNB-a. Naime, ovi su prihodi bili planirani u iznosu 355,2 milijuna kuna, a nisu se u opće ostvarili, jer HNB nije u 2003. godini ostvarila dobit.

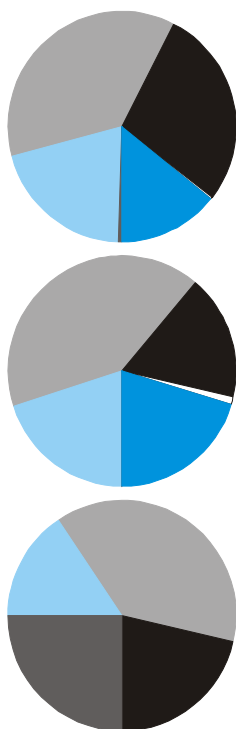
Isto tako, u 2003. godini podbacili su i prihodi od dobiti javnih poduzeća koji su bili planirani na 41,0 milijuna kuna, a ostvareni su na razini od svega 5 tisuća kuna. Ostali prihodi od imovine ostvareni su na razini od 421,2 milijuna kuna što je povećanje u odnosu na 2002. godinu od čak 42,6%. Međutim, usprkos tako velikom međugodišnjem povećanju ostalih prihoda od imovine oni su ipak podbacili u odnosu na planirane i ostvareni su na razini od 71,8% planiranih.

Najveći udio u neporeznim prihodima imaju administrativne pristojbe, koje su u 2003. godini izvršene u iznosu 748,2 milijuna kuna, a u odnosu na prethodnu

Slika 2.16 | 2.17 | i 2.18 |
Struktura neporeznih
prihoda u 2001., 2002. i
2003. godini
(u 000 HRK)

Izvor | Ministarstvo financija

godinu bilježe rast od 7,9%. Ovi su prihodi u ostvarenju podbacili za 231,5 milijuna kuna u odnosu na planirane.

Kazne i globe su u 2003. godini ostvarene u iznosu 307,2 milijuna kuna, a u odnosu na 2002. to je smanjenje od 8,0%. Ostali neporezni prihodi su ostvareni u iznosu od 492,5 milijuna kuna što je daleko više od planiranih 10 milijuna.

U 2003. godini značaj neporeznih prihoda za državni proračun bio je na približno istoj razini kao i 2002. odnosno povećan je tek za 0,1 postotni poen.

	Ostvarenje		
	2001	2002	2003
NEPOREZNI PRIHODI	1 632 279	1 685 619	1 969 060
Višak prihoda nad rashodima HNB	233 226	341 504	0
Dio dobiti javnih poduzeća	-6 123	20 446	5
Ostali prihodi od imovine	460 375	295 302	421 178
Administrativne pristojbe	604 439	693 389	748 225
Kazne i globe	329 935	333 803	307 168
Ostali neporezni prihodi	10 426	1 175	492 485

2.3.3 | Kapitalni prihodi

Kapitalni prihodi su u 2002. godini iznosili 218 milijuna kuna. Ovi su prihodi ostvareni od prodaje stalne kapitalne imovine, prodaje državnih i vojnih stanova, ostalih kapitalnih prihoda od prodaje imovine, te prodaje zemlje i nematerijalne imovine. U kapitalnim prihodima središnje države u 2002. godini ne sudjeluju privatizacijski prihodi, jer su oni postali prihodi novoosnovanih fondova, Fonda za regionalni razvoj i Fonda za razvoj i zapošljavanje. Stoga su kapitalni prihodi proračuna središnje države u 2002. godini neusporedivi s kapitalnim prihodima ostvarenim 2001. Kapitalni prihodi usporedivi su tek na razini opće države.

Prihodi od privatizacije u 2002. godini ostvareni su privatizacijom Dubrovačke, Splitske i Riječke banke, te od prodaje hotela Croatia Cavtat i Anita Vrsar, kao i prodajom preostalog državnog udjela u Privrednoj banci Zagreb.

U ukupnim proračunskim prihodima središnje države kapitalni prihodi su u 2002. godini sudjelovali sa svega 0,3%. Ovo je znatno smanjenje značaja kapitalnih prihoda u središnjem državnom proračunu. Smanjenje udjela kapitalnih, odnosno privatizacijskih prihoda u ukupnim prihodima proračuna središnje države je pozitivno zbog njihove privremenosti, pa se smanjenjem njihova značenja smanjuje i opasnost od stvaranja velikog deficita nestankom ove kategorije prihoda. Međutim, već u 2003. godini uključivanjem Fonda za razvoj i zapošljavanje i Fonda za regionalni razvoj u jedinstveni račun državne riznice, prihodi od privatizacije ponovno su postali dijelom središnjeg državnog proračuna.

Kapitalni prihodi u 2003. godini iznosili su 3 597,6 milijuna kuna, što je 4,1% više nego što je planirano. Najveći dio kapitalnih prihoda rezultat je privatizacije 25% plus 1 dionice INA-e. Međutim, potrebno je spomenuti kako je nemoguće izvršiti usporedbu kapitalnih prihoda na razini središnje države u 2003. godini u odnosu na 2002. Naime, od 1. 1. 2003. g. Fond za regionalni razvoj i Fond za razvoj i zapošljavanje (u čije prihode ulaze privatizacijski prihodi) uključeni su i obuhvaćeni u središnji državni proračun, dok su u 2002. godini oni bili izvanproračunski fondovi. Zbog toga je metodološki ispravno interpretirati međugodišnji porast kapitalnih prihoda tek na razini konsolidirane središnje države i opće države, a ne i na razini državnog proračuna.

Na razini središnje države bilo bi ispravno promatrati kapitalne prihode bez privatizacijskih prihoda kako bi se mogla napraviti usporedba s 2002. godinom. Naime, kapitalni prihodi bez privatizacije su u 2003. godini iznosili 242,6 milijuna kuna što je 11,3% više nego u 2002. Prihodi od kapitala su i u 2003. godini najvećim dijelom ostvareni od prodaje stalne kapitalne imovine. Prihodi od prodaje državnih stanova ostvareni su u iznosu 124,8 milijuna kuna, prihodi od prodaje vojnih stanova 73,9 milijuna kuna, a ostali kapitalni prihodi od prodaje imovine 25,1 milijun kuna. Prihodi od privatizacije su u 2003. godini iznosili 3 355,0 milijuna kuna. Od prodaje zemljišta i nematerijalne imovine u 2003. godini ostvareno je 18,8 milijuna kuna proračunskih prihoda. Ukupni kapitalni prihodi, kao i pojedine stavke unutar te kategorije ostvareni su na razini višoj od planiranih iznosa.

Državni proračun je u 2003. godini ostvario i 10,4 milijuna kuna tekućih potpora iz inozemstva, odnosno potpora međunarodnih organizacija.

2.4 | Ostvarenje rashoda državnog proračuna u 2002. i 2003. godini

Ukupni rashodi i posudbe umanjene za otplate središnjeg državnog proračuna su u 2002. godini iznosili 73 369,6 milijuna kuna. U odnosu na 2001. godinu proračunski su rashodi nominalno povećani 26,9%. Ukupni rashodi državnog proračuna povećali su i svoj udio u BDP-u i to s 34,9% u 2001. godini na 40,9% u 2002. Međutim, ovakav rast prvenstveno treba tražiti u promjeni obuhvata državnog proračuna, tj. konsolidaciji izvanproračunskih fondova u sustav Države riznice. Ukoliko bi se iz ukupnih rashoda državnog proračuna isključila sredstva doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje i zapošljavanje, udio ukupnih rashoda u BDP-u pokazuje silazni trend, što je u skladu s racionalizacijom državne potrošnje. Svoj udio u ukupnim rashodima povećali su rashodi za dobra i usluge i transferi stanovništvu, dok su svoj udio smanjile subvencije, otplate kamata, te kapitalni rashodi. Posudbe umanjene za otplate ostale su na istoj razini kao i prethodne godine.

Tablica 2.6 | Rashodi državnog proračuna u 2002. godini

(u 000 HRK)

Izvor | Ministarstvo financija

	Proračun 2002	Rebalans 2002	Ostvarenje 2002	Ostvarenje Struktura	Ostvarenje Udio u BDP-u
Ukupni rashodi i posudbe umanjene za otplate	74 614 094	74 434 155	73 369 602	100,0	40,9
Rashodi za dobra i usluge	30 738 572	31 617 871	31 558 959	43,0	17,6
Plaćanje kamata	3 800 322	3 423 355	3 260 588	4,4	1,8
Subvencije	2 264 957	2 206 511	2 190 938	3,0	1,2
Transferi	32 525 997	32 165 194	31 912 986	43,5	17,8
Kapitalni rashodi	3 925 590	3 441 485	3 068 671	4,2	1,7
Posudbe umanjene za otplate	1 358 655	1 579 738	1 377 458	1,9	0,8

U 2003. godini ukupni rashodi i potpore umanjene za otplate izvršeni su u iznosu od 80 441,1 milijun kuna. Ovakvo izvršenje rashoda predstavlja porast od 9,6% u odnosu na 2002. godinu. U odnosu na planirane rashode, ovakvo izvršenje predstavlja prekoračenje od 678,6 milijuna kuna. Udio ukupnih rashoda u BDP-u u 2003. godini iznosio je 41,7%. Najveći porast u 2003. godini zabilježili su rashodi za subvencije. Njihov porast u odnosu na 2002. bio je čak 199,0%. Porast rashoda od 9,6% u 2003. godini dijelom je rezultat daljnje fiskalne konsolidacije državnog proračuna, odnosno integracije Fonda za regionalni razvoj i Fonda za razvoj i zapošljavanje u sustav Državne riznice. U 2003. godini udio u ukupnim rashodima povećali su rashodi za subvencije, te kapitalni rashodi, dok su rashodi za plaćanje kamata ostali na približno istoj razini kao 2002., a ostale kategorije rashoda smanjile su svoj udio u ukupnim rashodima.

Tablica 2.7 | Rashodi državnog proračuna u 2003. godini

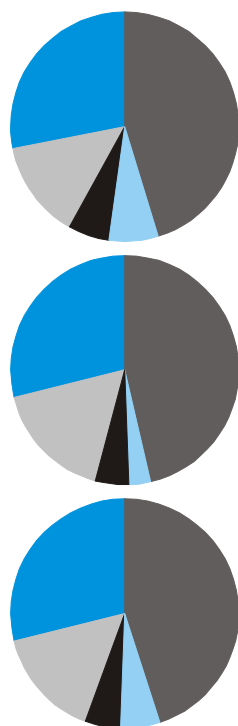
(u 000 HRK)

Izvor | Ministarstvo financija

	Proračun 2003	Rebalans 2003	Ostvarenje 2003	Ostvarenje Struktura	Ostvarenje Udio u BDP-u
Ukupni rashodi i posudbe umanjene za otplate	79 702 131	79 762 541	80 441 123	100,0	41,7
Rashodi za dobra i usluge	31 744 666	32 873 760	33 423 457	41,6	17,3
Plaćanje kamata	4 035 811	3 493 126	3 587 329	4,5	1,9
Subvencije	4 524 080	4 267 688	4 359 950	5,4	2,3
Transferi	32 862 659	32 849 093	33 688 015	41,9	17,4
Kapitalni rashodi	4 751 627	4 435 176	4 071 725	5,1	2,1
Posudbe umanjene za otplate	1 783 287	1 843 697	1 310 647	1,6	0,7

Slika 2.19 | 2.20 | i 2.21 | Struktura tekućih rashoda proračuna u 2001., 2002. i 2003. godini

Izvor | Ministarstvo financija

	2001	2002	2003			
Izdaci za plaće	14877949	28,17	19896859	28,87	21780405	29,02
Izdaci za ostala dobra i usluge	7342809	13,90	11662100	16,92	11643052	15,51
Izdaci za kamate	3015312	5,71	3260588	4,73	3587329	4,78
Subvencije	3656037	6,92	2190938	3,18	4359950	5,81
Tekući transferi	23927112	45,30	31912986	46,30	33688015	44,88

2.4.1 | Tekući rashodi

Tekući rashodi su u 2002. godini iznosili 68 923,5 milijuna kuna što je porast od 30,5% u odnosu na 2001. godinu. U ukupnoj strukturi tekući rashodi su u 2002. godini sudjelovali s 93,9%, dok je njihov udio u 2001. godini iznosio 91,4%. U 2002. godini u odnosu na 2001. najveći porast u strukturi tekućih rashoda zabilježili su rashodi za ostala dobra i usluge (izuzev plaća), koji su porasli 58,8%. Ovakav porast ukupnih tekućih rashoda, kao i porast pojedinih kategorija rashoda posljedica je promjene obuhvata državnog proračuna i prema tome spomenute kategorije u 2002. godini nisu usporedive sa 2001. na razini središnje, već tek na razini opće države.

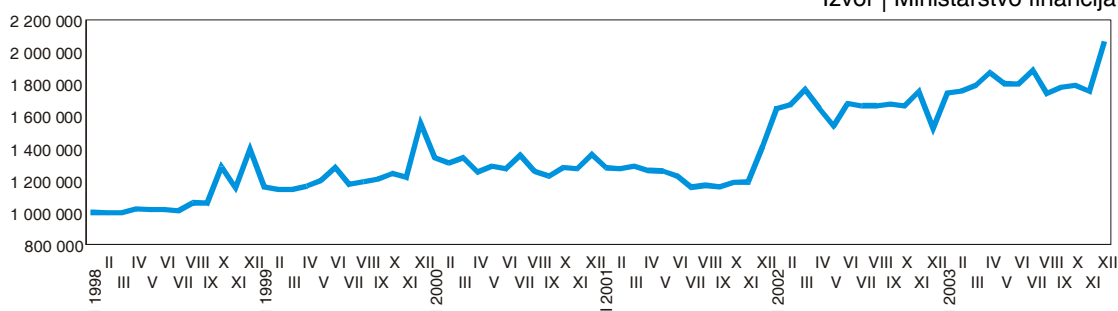
Tekući rashodi u 2003. godini ostvareni su u iznosu 75 058,8 milijuna kuna, što je 1,9% više od planiranog. Gotovo sve komponente u strukturi tekućih rashoda zabilježile su probijanje planskih vrijednosti. Prvenstveno se to odnosi na izdatke za transfere stanovništvu koji su premašili plan u iznosu od 801,2 milijuna kuna (odnosno za 2,8%), a njihov međugodišnji porast iznosi 8,5%. Jedine dvije kategorije tekućih rashoda koje nisu premašile planske veličine jesu subvencije financijskim institucijama, koje su ostvarene na razini 96,2% planiranog iznosa i transferi prema inozemstvu, koji su ostvareni na razini 93,8% plana za 2003. godinu.

Najveća stavka u okviru tekućih rashoda su tekući transferi na koje je u 2002. godini utrošeno 46,3% ukupnih tekućih rashoda. Nakon transfera, najznačajniji rashodi središnjeg proračuna države bili su izdaci za plaće proračunskih korisnika. Ukupna masa plaća proračunskih korisnika u 2002. godini je iznosila 19 896,9 milijuna kuna što je za 33,7% više nego u prethodnoj godini. Međutim, kako je već spomenuto i ova kategorija rashoda usporediva je s prethodnom godinom tek na razini opće države. Udio izdataka za plaće u ukupnim tekućim rashodima državnog proračuna ostao je na približno istoj razini kao i 2001. godine. U 2002. godini udio izdataka za plaće proračunskih korisnika iznosio je 28,9%, dok je u 2001. bio 28,2%. Rashodi za plaće proračunskih korisnika u 2002. godini ostvareni su na razini planiranih rebalansom, dok su u odnosu na prvotni plan proračuna veći za 2,2%.

U 2003. godini struktura tekućih rashoda ostala je približno ista kao i ona u 2002. Izdaci za plaće proračunskih korisnika u 2003. godini i dalje su na drugom mjestu u strukturi tekućih rashoda i čine 29,0% ukupnih tekućih rashoda. Izdaci za bruto plaće ostvareni su u iznosu od 21 780,4 milijuna kuna što je u odnosu na 2002. godinu povećanje od 9,5%. Potrebno je spomenuti kako je povećanje od 9,5% u odnosu na prethodnu godinu dijelom rezultat i daljnje fiskalne konsolidacije državnog proračuna. Ovi izdaci ostvareni su na razini planiranih rebalansom za 2003. godinu, odnosno prekoračili su plan za svega 0,4%. Međutim, u odnosu na prvotni plan za 2003. godinu izdaci za bruto plaće premašili su plan za 7,2% odnosno za čak 1 470,0 milijuna kuna. Premašivanje ovih rashoda u odnosu na planirane prvenstveno je odraz nedovoljno brze reforme, te povećanja plaća u Ministarstvu obrane. Doprinosi poslodavaca u 2003. godini ostvareni su u iznosu od 3 188,7 milijuna kuna, a bilježe međugodišnji porast od 11,6%, dok su plaće i nadnice ostvarene u iznosu 18 591,7 milijuna kuna i bilježe porast od 9,1% u odnosu na 2002. godinu.

Slika 2.22 | Bruto plaće proračunskih korisnika (u 000 HRK)

Izvor | Ministarstvo financija

Izdaci za kupovinu dobara i usluga u 2002. godini su, na gotovinskom načelu, iznosili 11 662,1 milijun kuna. Udio izdataka za kupovinu dobara i usluga u ukupnim tekućim rashodima u 2002. godini iznosio je 16,9%, što je povećanje od 3 postotna poena u odnosu na 2001. godinu, kada je taj udio bio 13,9%. Udio ovih rashoda u BDP-u iznosi 6,5%. Izdaci za kupovinu dobara i usluga izvršeni su na razini planiranih rebalansom.

U 2003. godini izdaci za kupnju dobara i usluga iznosili su 11 643,1 milijun kuna što je gotovo na razini prošlogodišnjeg iznosa. Udio ovih izdataka u ukupnim tekućim rashodima proračuna se u 2003. godini smanjuje za 1,4 postotna poena, a planirani iznos premašili su za 2,0%. Usporedo s padom rashoda za kupovinu dobara i usluga u ukupnim tekućim rashodima pada i njihov udio u BDP-u koji u 2003. godini iznosi 6,0%.

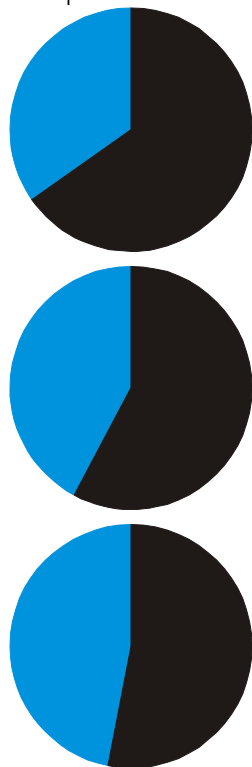
Ukupni troškovi plaćanja kamata su u 2002. godini iznosili 3 260,6 milijuna kuna, a u odnosu na 2001. godinu porasli su 8,1%. Udio rashoda za plaćanje kamata u ukupnim tekućim rashodima u 2002. godini iznosi 4,7% i manji je za jedan postotni poen nego 2001. Domaća plaćanja kamata u odnosu na prethodnu godinu porasla su 31,7% i iznose 1 373,6 milijuna kuna. Inozemna plaćanja kamata u 2002. godini iznosila su 1 887 milijuna kuna i u odnosu na 2001. godinu smanjena su 4,3%. Došlo je do izmjene strukture u kategoriji plaćanja kamata. Tako je u 2001. godini udio stranih plaćanja kamata iznosio 65,4%, a domaćih 34,6%. U 2002. godini udio domaćih plaćanja kamata u ukupnim kamatama povećan je i iznosi 42,1%, dok je udio stranih plaćanja kamata smanjen na 57,9%.

Izdaci za plaćanje kamata u 2003. godini iznose 3 587,3 milijuna kuna i u odnosu na 2002. porasli su 10,2%. Ovi izdaci su rebalansom planirani u iznosu 3 448,8 milijuna kuna, a taj su iznos premašili za 4,0%. Pri tome su domaća plaćanja iznosila 1 684,3 milijuna kuna i izvršena su svega 0,8% više od plana. Domaća plaćanja kamata su u odnosu na 2002. godinu porasla čak 22,6%. Strana plaćanja kamata u 2003. godini iznosila su 1 903,0 milijuna kuna, a u odnosu na prethodnu godinu bilježe porast od 0,9%.

Slika 2.23., 2.24. i 2.25.
Struktura plaćenih kamata u
2001., 2002. i 2003. godini
(u 000 HRK)

Izvor | Ministarstvo financija

	2001		2002		2003	
Izdaci za kamate	3 015 312	100,00	3 260 588	100,00	3 587 329	100,00
Domaća plaćanja	1 043 098	34,59	1 373 579	42,13	1 684 349	46,95
Strana plaćanja	1 972 214	65,41	1 887 009	57,87	1 902 980	53,05

U odnosu na planirani iznos strana plaćanja ostvarena su u 7,0% višem iznosu. Ovakvo ostvarenje dodatno je izmijenilo strukturu ukupnih kamata, pa je tako u 2003. godini još porastao udio domaćih plaćanja u ukupnim plaćanjima kamata na 47,0%, dok je udio stranih plaćanja zabilježio daljnje smanjenje na 53,0%. U 2003. godini najveća stavka inozemnih kamata jest rashodi za kamate za izdane obveznice u inozemstvu, u iznosu 1 333,3 milijuna kuna. Ostali iznos inozemnih kamata upotrebljen je za otplatu kamata na zajmove inozemnih vlada (142,7 milijuna kuna), međunarodnih organizacija (192,3 milijuna kuna) i Svjetske banke (8,4 milijuna kuna). Najveća stavka domaćih plaćanja kamata jest plaćanje kamata za izdane obveznice u zemlji, u iznosu 1 172,3 milijuna kuna. Ostali iznos utrošen je na plaćanje kamata za izdane trezorske zapise u zemlji (183,9 milijuna kuna) i kamate za primljene zajmove od banaka i ostalih financijskih institucija u javnom sektoru (95,9 milijuna kuna), te kamate za primljene zajmove od banaka i ostalih financijskih institucija izvan javnog sektora.

U 2002. godini dane su subvencije poljoprivredi, turističkom sektoru, Hrvatskom željeznicama, brodogradilištima i brodskim prijevoznicima, te za izgradnju cesta. Subvencije su u središnjem državnom proračunu tijekom 2002. godine iznosile 2 190,9 milijuna kuna, odnosno manje su za 40,1% nego prethodne godine. Rashodi za subvencije sve do 2001. godine bilježe rast, a ovo je prva godina u kojoj iznos subvencija pada. Udio subvencija u ukupnim tekućim rashodima središnjeg proračuna u 2002. godini iznosi 3,2%, što je smanjenje od 3,7 postotnih poena u odnosu na 2001. godinu. Udio subvencija u BDP-u u 2002. iznosi 1,2% i manji je jedan postotni poen nego prethodne godine. Struktura subvencija državnog proračuna približno je ista kao i 2001. godine. Udio subvencija nefinancijskim javnim poduzećima u ukupnim subvencijama je 78,4%. Ove subvencije iznose 1 717,7 milijuna kuna, a u odnosu na 2001. smanjene su 39,1%. U 2002. godini dane su i subvencije financijskim institucijama u iznosu 6,9 milijuna kuna. Njihov udio u ukupnim subvencijama je malen i iznosi svega 0,3%. Subvencije ostalim poduzećima iznose 466,2 milijuna kuna i ovo je smanjenje od 44,1% u odnosu na prethodnu godinu.

Ukupan iznos subvencija u 2003. godini bio je 4 360,0 milijuna kuna, što je u odnosu na 2002. godinu gotovo dvostruko veći iznos. Subvencije su u 2003. godini premašile planirani iznos za 1,5% odnosno za 65,7 milijuna kuna. U strukturi ukupnih subvencija došlo je do pada udjela subvencija nefinancijskim javnim poduzećima, koji u 2003. godini iznosi 61,7%. Udio subvencija u ostalim poduzećima iznosi 37,9%, dok vrlo mali udio, od svega 0,4%, otpada na subvencije financijskim institucijama. Usprkos padu udjela subvencija nefinancijskim javnim poduzećima, ona i dalje imaju najveći udio u ukupnim subvencijama i u 2003. godini iznosile su 2 688,7 milijuna kuna, što je u odnosu na prethodnu godinu porast od 56,5%. I u 2003. godini najveći iznos subvencija javnim poduzećima pripao je Hrvatskim željeznicama i brodogradilištima.

Slika 2.26 | 2.27 | i 2.28 |
Struktura subvencija
državnog proračuna u
2001., 2002. i 2003. godini
(u 000 HRK)

Izvor | Ministarstvo financija

	2001		2002		2003	
Ukupno subvencije	3 656 037	100,00	2 190 938	100,00	4 359 950	100,00
Nefinancijskim javnim poduzećima	2 822 147	77,19	1 717 704	78,40	2 688 728	61,67
Financijskim institucijama	0	0,00	6 987	0,32	18 759	0,43
Ostalim poduzećima	833 890	22,81	466 247	21,28	1 652 463	37,90

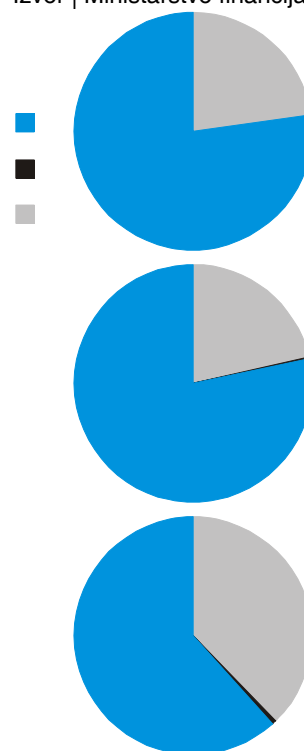
Subvencije financijskim institucijama u 2003. godini iznose 18,8 milijuna kuna, a utrošene su na subvencije bankama i ostalim financijskim institucijama (7,3 milijuna kuna), poticanje razvoja turističkih sektora (6,0 milijuna kuna), poticanje izvoza (4,5 milijuna kuna), te manji iznosi na poticaje razvoja novih tehnologija i poticaje za uspjeh u turizmu. U odnosu na planirani iznos za 2003. subvencije financijskim institucijama izvršene su 3,8% manje od plana. Subvencije ostalim poduzećima u 2003. godini bilježe najveći međugodišnji rast i iznose 1 652,5 milijuna kuna, što predstavlja rast od čak 254,4%. Međutim, usprkos tako velikoj međugodišnjoj stopi rasta, potrebno je spomenuti kako su ove subvencije premašile planirani iznos za 4,2%, odnosno za samo 66,5 milijuna kuna.

Subvencije ostalim poduzećima u prvom redu utrošene su za poticanje poljoprivredne proizvodnje, na što je i utrošen najveći iznos, od 1 452,9 milijuna kuna. Osim subvencija poljoprivredi, u ovoj kategoriji su još i subvencije obrtnicima, te malim i srednjim poduzetnicima. U 2003. godini subvencije ostalim poduzećima utrošene su na poticaj poduzetništva kod poduzetnika početnika, dokvalifikacije i prekvalifikacije u obrtu, revitalizaciju malog gospodarstva, investicijsku potporu, ruralni razvitak, te za potporu proizvodnje soli.

Tekući transferi u 2002. godini iznose 31 912,9 milijuna kuna i kao i prethodnih godina ova stavka bilježi visoku stopu rasta. U odnosu na 2001. godinu tekući transferi rastu 33,4%. Najveći pritisak na ovako snažan porast tekućih transfera dolazi od izvanproračunskih fondova, točnije uzrokovan je njihovom konsolidacijom u sustav državne riznice. Udio tekućih transfera u BDP-u 2002. godine iznosi 17,8%, a u odnosu na prethodnu godinu raste 3,5 postotnih poena.

Daleko najveći značaj u ukupnim transferima imaju transferi stanovništvu. Udio transfera stanovništvu u ukupnim transferima 2002. godine iznosi čak 85,3%, dok je 2001. godine iznosio 49,5%. Transferi stanovništvu iznosili su 27 224,9 milijuna kuna. Ovaj podatak na razini središnje države nije usporediv s 2001. godinom budući da je u 2002. vidljiv puni godišnji efekt povećanog obuhvata državnog proračuna. U strukturi transfera stanovništvu najveću stavku predstavljaju izdaci za mirovine.

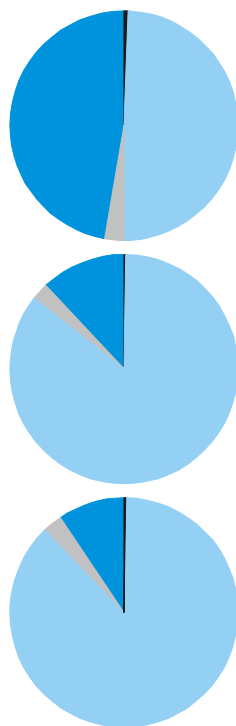
Transferi ostalim razinama nacionalne države drugi su po važnosti u ukupnim transferima. Ovi transferi u 2002. godini iznose 3 775,8 milijuna kuna. Njihov udio u ukupnim transferima je 11,8%, što je bitno smanjenje njihova značenja za ukupne transfere u odnosu na 2001. godinu kada je ovaj udio iznosio 47,3%. Transferi neprofitnim institucijama u 2002. godini iznose 819,3 milijuna kuna, a njihov udio u ukupnim tekućim transferima je 2,6% i na približno je istoj razini kao i prethodne godine. Najmanja stavka unutar ukupnih tekućih transfera su transferi prema inozemstvu. Ovi transferi u 2002. godini iznose 92,9 milijuna kuna, a udio u ukupnim tekućim transferima im je svega 0,3%. Transferi prema inozemstvu u odnosu na 2001. godinu smanjeni su 17,3%.

Slika 2.29 | 2.30 | i 2.31 |
Struktura tekućih transfera
državnog proračuna u
2001., 2002. i 2003.

(u 000 HRK)

Izvor | Ministarstvo financija

	2001		2002		2003	
Tekući transferi ukupno	23 927 112	100,00	31 912 986	100,00	33 688 015	100,00
Ostalim razinama						
Nacionalne države	11 318 140	47,30	3 775 789	11,83	3 198 505	9,49
Neprofitnim institucijama	663 465	2,77	819 323	2,57	881 032	2,62
Stanovništvu	11 833 132	49,45	27 224 894	85,31	29 532 340	87,66
Prema inozemstvu	112 375	0,47	92 980	0,29	76 139	0,23

Tekući transferi su u 2003. godini izvršeni u iznosu 33 688,0 milijuna kuna, što je porast od 5,6% u odnosu na 2002. U strukturi ukupnih transfera, svoj udio su još povećali transferi stanovništvu čiji udio u ukupnim transferima u 2003. godini iznosi 87,7%, a transferi ostalim razinama nacionalne države smanjili su svoj udio za 2,3 postotna poena, pa tako njihov udio u 2003. godini iznosi 9,5%. Ostali transferi, odnosno transferi neprofitnim institucijama i transferi inozemstvu ostali su na približno istoj razini kao i prethodne godine. Ukupni transferi su premašili planirani iznos za 2003. godinu za 2,8%, odnosno za 905,5 milijuna kuna. Kako je već rečeno, najveći udio u ukupnim transferima imaju transferi stanovništvu i u 2003. godini oni su izvršeni u iznosu 29 532,3 milijuna kuna, što je 8,5% više nego u 2002. Ovi transferi premašili su planirani iznos za 2003. godinu za 2,8%. Najveći udio u transferima stanovništvu imaju izdaci za mirovine i mirovinska primanja, koji su u 2003. godini izvršeni u iznosu 20 938,7 milijuna kuna i premašili su planirani iznos za 845,9 milijuna kuna, odnosno za 4,2%. Uz redovne mirovine, u transferima stanovništvu značajne su i invalidske i obiteljske mirovine, koje u 2003. godini iznose 1 954,7 milijuna kuna i nisu premašile planirani iznos. Ostali izdaci u transferima stanovništvu, primjerice izdaci za primarnu zdravstvenu zaštitu, izdaci za porodične naknade, te izdaci za naknade za bolovanja ostvareni su na razini planiranih. Izdaci za dječji doplatak iznose 1 599,9 milijuna kuna i izvršeni su 2,0% manje u odnosu na planirani iznos. Od značajnijih transfera stanovništvu u 2003. godini ističu se još i izdaci za trajna prava, odnosno osobne i obiteljske invalidnine (622,6 milijuna kuna), izdaci za pomoć za uzdržavanje (505,0 milijuna kuna), naknade za dodatni porodični dopust (432,1 milijun kuna), te izdaci za zaštitu civilnih i vojnih invalida rata (393,9 milijuna kuna). Ostali transferi stanovništvu, koji imaju mali udio u ukupnim transferima, u 2003. godini izvršeni su na razini planiranih rebalansom.

Transferi ostalim razinama nacionalne države u 2003. godini izvršeni su u iznosu 3 198,5 milijuna kuna, što je u odnosu na 2003. godinu smanjenje od 15,3%, a samim time i daljnje smanjenje njihova značenja za državni proračun. Ovi transferi premašili su planirani iznos za 2003. godinu za 2,4%. U transferima ostalim razinama nacionalne države ističu se dodatna sredstva izravnjanja za decentralizirane funkcije, koji su u 2003. iznosili 900,0 milijuna kuna. Isto tako, u ovoj su kategoriji bitna sredstva za poticanje zapošljavanja u iznosu 309,0 milijuna kuna, te izdaci za poticanje regionalnog razvitka infrastrukture i gospodarstva Republike Hrvatske u iznosu 111,6 milijuna kuna.

Transferi neprofitnim institucijama u 2003. godini ostvareni su u iznosu 881,0 milijuna kuna, a u odnosu na 2002. rastu za 7,5%. Ovakvo izvršenje veće je za 4,0% od planiranog iznosa. Udio transfera neprofitnim institucijama u ukupnim transferima u 2003. godini ostao je na razini onih iz 2002. tj. na 2,6%. I u 2003., kao i prethodne godine, najma-

nja stavka unutar transfera jesu transferi prema inozemstvu. Oni iznose 76,1 milijun kuna, a u odnosu na 2002. godinu smanjeni su za 18,1% i to je jedina stavka među transferima koja je izvršena manje od plana i to za 6,2%. Najveća stavka transfera prema inozemstvu jesu pomoći inozemnim vladama u iznosu 43,9 milijuna kuna, a sredstva su utrošena na skrb o prognanicima i poticaje za obrazovanje i kulturu u federaciji BiH.

2.4.2 | Kapitalni rashodi

Kapitalni rashodi središnjeg državnog proračuna su u 2002. godini iznosili 3 068,7 milijuna kuna što je u odnosu na 2001. godinu smanjenje od 21,4%. Udio kapitalnih rashoda u BDP-u 2002. godine je 1,7%, što je smanjenje od 0,7 postotnih poena u odnosu na 2001. godinu. Najveći udio u ukupnim kapitalnim rashodima imaju kapitalni transferi. Kapitalni transferi su u 2002. godini iznosili 1 704,7 milijuna kuna, a njihov udio u ukupnim kapitalnim rashodima iznosi 55,6%. Uz kapitalne transfere u ukupnim kapitalnim rashodima značajni su i rashodi za nabavu fiksnih kapitalnih sredstava, koji su u 2002. godini iznosili 1 181,7 milijuna kuna, odnosno 38,5% ukupnih kapitalnih rashoda. Nabavka fiksne kapitalne imovine ima mali udio u kapitalnim rashodima (5,9%), a u apsolutnom iznosu ta stavka je 182,3 milijuna kuna. Smanjenje kapitalnih rashoda u 2002. godini prije svega je u cilju smanjenja ukupnih rashoda, a javlja se kao rezultat smanjenja investicijske uloge države.

Tablica 2.8 | Kapitalni rashodi državnog proračuna
Izvor | Ministarstvo financija

	Ostvarenje (000HRK)			Struktura (%)			Udio u BDP-u (%)		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Nabavka fiksnih kapitalnih sredstava	1 495 464	1 181 706	1 951 162	38,3	38,5	47,9	0,9	0,7	1,0
Kupovina zaliha	0	7	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kupovina zemljišta i nematerijalne imovine	282 892	182 268	66 924	7,2	5,9	1,6	0,2	0,1	0,0
Kapitalni transferi	2 125 700	1 704 690	2 053 640	54,4	55,6	50,4	1,3	1,0	1,1
Kapitalni rashodi - ukupno	3 904 056	3 068 671	4 071 725	100,0	100,0	100,0	2,4	1,7	2,1

U 2003. godini kapitalni rashodi ostvareni su u iznosu 4 071,7 milijuna kuna, što je povećanje od 32,7% u odnosu na 2002. Kao rezultat ovako visokog međugodišnjeg porasta kapitalnih rashoda, raste i njihov udio u BDP-u, pa on tako u 2003. godini iznosi 2,1%. Usprkos spomenutom međugodišnjem rastu, kapitalni rashodi u 2003. godini ostvareni su 293,9 milijuna kuna manje od planiranih, odnosno na razini 93,3% plana. I ove godine najveći udio u ukupnim kapitalnim rashodima imaju kapitalni transferi, i to domaći transferi koji iznose 2 053,6 milijuna kuna, a u odnosu na 2002. godinu porasli su 20,5%. Usprkos tome, njihov udio u ukupnim kapitalnim rashodima smanjuje se za 5,1 postotnih poena i u 2003. godini iznosi 50,4%. U kapitalnim transferima najveći iznos, od 538,2 milijuna kuna, utrošen je za kapitalne transfere ostalim razinama nacionalne države. Ovaj iznos utrošen je na poticanje razvoja poduzetništva, poticanje lokalnih projekata razvoja, razvoj jadranskih otoka, izgradnju infrastrukture u područjima od posebne države skrbi i brojne druge slične projekte. Kapitalni transferi nefinancijskim javnim poduzećima u 2003. godini iznosili su 376,5 milijuna kuna i ostvareni su u skladu s planiranim iznosom, odnosno manje za 1,6% od plana i utrošeni su pretežno na pomoć regionalnim javnim poduzećima, a ponajviše za izgradnju vodoopskrbnog sustava, rekonstrukciju uređaja za pročišćavanje, zaštitu okoliša i sl. U 2003. godini isplaćeno je 202,3 milijuna kuna kapitalnih transfera financijskim institucijama, a to su u biti kapitalne pomoći financijskim institucijama za poticanje stambene štednje. 130,9 milijuna kuna utrošeno je na kapitalne transfere ostalim poduzećima. Ovaj iznos utrošen je za poticanje poduzetništva poduzetnika početnika, poticanje poduzetništva žena, poticanje nastupa na sajmovima, sufinanciranje poduzetnika, te općenito na razvoj malog i

srednjeg poduzetništva. Ostali domaći kapitalni prijenosi u 2003. godini ostvareni su u iznosu od 805,9 milijuna kuna, a utrošeni su prvenstveno na kapitalne izdatke kućanstvima i neprofitnim organizacijama, kao što su npr. izdaci za izgradnju i održavanje ustanova kulture, zaštitni radovi na spomenicima kulture, obnova u ratu oštećenih stambenih jedinica, programi povratka prognanika i slični projekti.

Izdaci za nabavku fiksnih kapitalnih sredstava u 2003. godini iznosili su 1 951,2 milijuna kuna, što je u odnosu na 2002. povećanje od čak 65,1%. Ovi rashodi time su povećali i svoj udio u ukupnim kapitalnim rashodima za 9,4 postotna poena i u 2003. on iznosi 47,9% ukupnih kapitalnih rashoda. Planirani iznos rashoda za nabavku fiksnih kapitalnih sredstava u 2003. godini bio je 2 175,9 milijuna kuna, a izvršen je 224,7 milijuna kuna manje od planiranog iznosa. Rashodi za kupovinu zemljišta i nematerijalne imovine u 2003. godini iznose 66,9 milijuna kuna i u odnosu na 2002. smanjeni su za 63,3%. Njihov udio u ukupnim kapitalnim rashodima nastavlja se smanjivati, pa tako u 2003. godini iznosi tek 1,6%.

2.4.3 | Posudbe umanjene za otplate

Posudbe umanjene za otplate su u 2002. godini iznosile 1 377,5 milijuna kuna, što je 12,8% manje nego je predviđeno rebalansom proračuna. Domaće posudbe su u 2002. godini iznosile 1 363,9 milijuna kuna, dok su vanjske iznosile svega 13,5 milijuna kuna. Posudbe umanjene za otplate u 2002. godini su 26,4% veće nego u 2001. Udio posudbi umanjenih za otplate u strukturi ukupnih rashoda proračuna iznosi 1,9%, a udio ove kategorije rashoda u BDP-u je 0,8%.

U 2003. godini posudbe umanjene za otplate ostvarene su u iznosu 1 310,6 milijuna kuna. U odnosu na 2002. godinu to je smanjenje za 4,9%. Ako uspoređujemo ovu kategoriju s planom za 2003. vidljivo je da su posudbe umanjene za otplate izvršene u iznosu 488,1 milijun kuna manje od plana, odnosno 27,1% manje. Domaće posudbe umanjene za otplate u 2003. godini iznosile su 1 300,7 milijuna kuna i čine 99,2% ukupnih posudbi umanjene za otplate. Najveća stavka su posudbe financijskim institucijama, koje iznose 1 107,2 milijuna kuna, što čini 85,1% ukupnih domaćih posudbi i jedine su ostvarene više od planiranih vrijednosti i to za 7,3%. Druge po udjelu u domaćim posudbama su posudbe nefinancijskim javnim poduzećima, koje su u 2003. godini ostvarene u iznosu 231,0 milijuna kuna. Posudbe ostalim razinama nacionalne države su vrlo male i u 2003. godini iznose svega 35,3 milijuna kuna, a ostvarene su 46,0% manje od planiranog iznosa. Vanjske posudbe, odnosno posudbe stranim vladama i međunarodnim organizacijama vrlo su male i u 2003. godini iznose svega 9,9 milijuna kuna.

2.5 | Rashodi državnog proračuna po funkcionalnoj klasifikaciji

Funkcionalna klasifikacija rashoda omogućava međunarodnu usporedivost pojedinih kategorija rashoda, kao i analizu namjene pojedinih kategorija javnih rashoda. U 2002. godini zabilježene su pozitivne promjene koje se očituju u smanjenju rashoda za opće javne usluge, te poslove javnog reda i sigurnosti. Međutim, smanjuju se i rashodi za poslove i usluge obrazovanja, što je negativno kretanje, a i nije u skladu s kretanjima u globalnoj ekonomiji. Ostvaren je i vrlo velik porast rashoda za poslove i usluge zdravstva, te za socijalno osiguranje i zaštitu, što je posljedica konsolidacije izvanproračunskih fondova (konkretno Zavoda za zdravstveno i Zavoda za mirovinsko osiguranje) u sustav državne riznice. U 2003. godini ovaj pozitivni trend je malo usporen, jer se rashodi po pojedinim sektorima uglavnom povećavaju. Smanjenje rashoda u odnosu na 2002. godinu zabilježeno je jedino za poslove i usluge obrane i za poslove i usluge vezane za gorivo i energiju.

Ovakvo kretanje rashoda u 2003. godini djelomično je rezultat uključivanja Fonda za regionalni razvoj i Fonda za razvoj i zapošljavanje u sustav državne riznice.

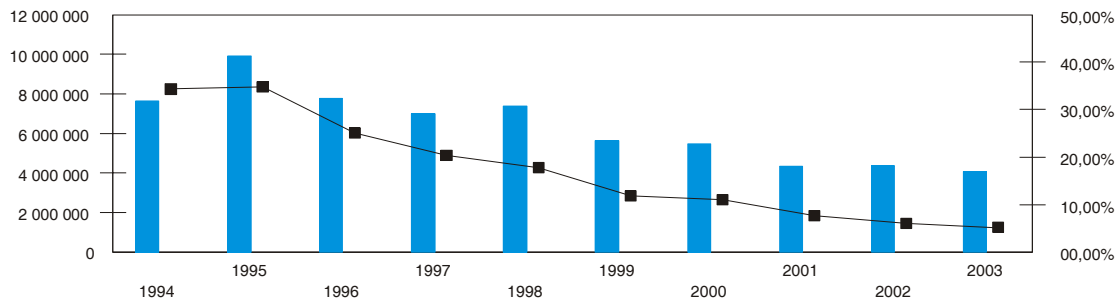
Tablica 2.9 | Rashodi državnog proračuna po funkcionalnoj klasifikaciji, udio u ukupnim rashodima
Izvor | Ministarstvo financija

	Ostvarenje			Udio u BDP-u		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003
I Ukupni rashodi	100	100	100	34,2	40,1	41,0
1. Opće javne usluge	5,3	4,0	4,4	1,8	1,6	1,8
2. Poslovi i usluge obrane	7,6	6,0	5,2	2,6	2,4	2,1
3. Poslovi javnog reda i sigurnosti	8,4	6,6	6,5	2,9	2,6	2,7
4. Poslovi i usluge obrazovanja	11,6	8,6	8,6	4,0	3,4	3,5
5. Poslovi i usluge zdravstva	0,5	14,9	14,7	0,2	6,0	6,0
6. Socijalno osiguranje i zaštita	44,3	44,7	42,2	15,2	17,9	17,3
7. Poslovi stanovanja i komunalnih djelatnosti	3,0	1,4	2,7	1,0	0,6	1,1
8. Rekreacijski, kulturni i religijski poslovi i usluge	1,7	1,3	1,4	0,6	0,5	0,6
9. Poslovi i usluge vezani za gorivo i energiju	-	-	0,0	-	-	0,0
10. Poljoprivreda, šumarstvo, ribolov i lov	2,9	2,6	2,9	1,0	1,0	1,2
11. Rudarstvo, industrija i građevinarstvo	0,8	0,6	0,8	0,3	0,2	0,3
12. Poslovi i usluge prometa i veza	5,5	1,8	2,3	1,9	0,7	0,9
13. Ostali ekonomski poslovi i usluge	1,5	1,2	1,9	0,5	0,5	0,8
14. Troškovi koji nisu klasificirani u glavne grupe	7,0	6,4	6,4	2,4	2,6	2,6

Izdaci za poslove i usluge obrane u 2002. godini iznose 4 353,1 milijuna kuna i na približno istoj su razini kao i 2001. Međutim, udio ovih izdataka u ukupnim rashodima se smanjuje i u 2002. godini iznosi 6,0%, a u 2001. iznosio je 7,6%. Smanjuje se udio izdataka za obranu i u BDP-u i u 2002. godini iznosi 2,4%.

Slika 2.32 | Poslovi i usluge obrane (u 000 HRK)
Izvor | Ministarstvo financija

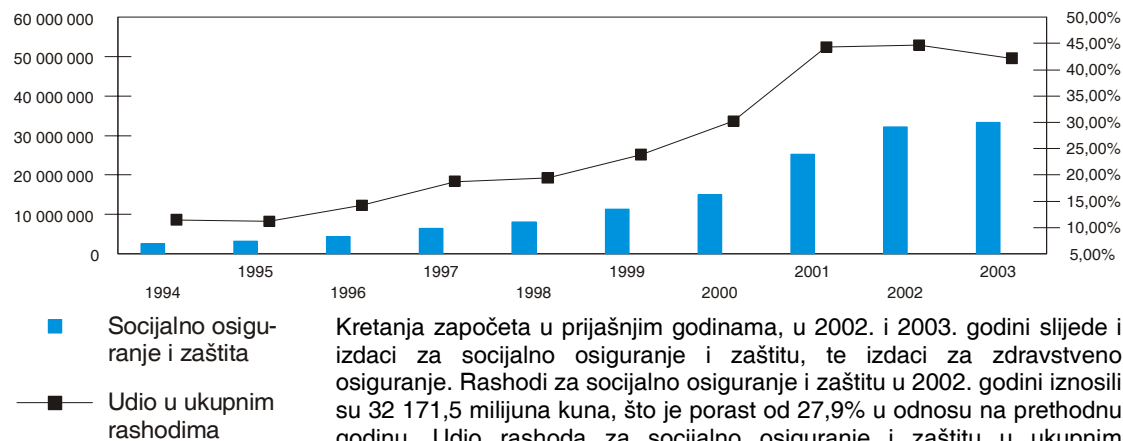

U 2003. godini izdaci za poslove i usluge obrane smanjuju se za 6,1% u odnosu na 2002. i iznose 4 087,8 milijuna kuna. Sukladno s tim smanjenjem pada i značaj ovih rashoda u ukupnim rashodima i u BDP-u. Udio rashoda za poslove i usluge obrane u ukupnim rashodima u 2003. godini iznosi 5,2%, a udio u BDP-u 2,1%. Izdaci za poslove javnog reda i sigurnosti u 2002. godini iznose 4 748,2 milijuna kuna i ostali su na približno istoj razini kao i 2001, a njihovo značenje u ukupnim rashodima se smanjuje. U 2003. godini ovi rashodi porasli su za 9,0% i iznose 5 176,0 milijuna kuna. Izdaci za opće javne usluge u 2002. godini iznosili su 2 900,5 milijuna kuna, a njihov udio u ukupnim rashodima se smanjuje i iznosi 4,0, dok se u 2003. godini udio ovih rashoda u ukupnim rashodima ponovno povećava i iznosi 4,4%. To je rezultat vrlo visokog povećanja rashoda za opće javne usluge u 2003. godini od 19,1%. Rashodi za obranu, te poslove javnog reda i sigurnosti trebali bi sve više gubiti na značenju,

■ Poslovi i usluge obrane
—■ Udio u ukupnim rashodima

Slika 2.33 | Socijalno osiguranje i zaštita (u 000 HRK)

Izvor | Ministarstvo financija

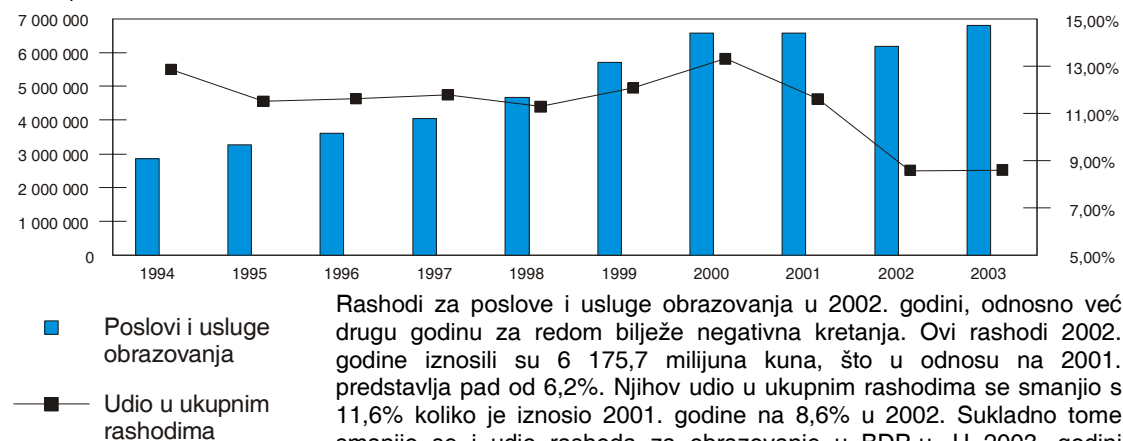

te se njihov udio u ukupnom rashodima i u BDP-u treba smanjivati u cilju prilagodbe standardima razvijenih zemalja. Međutim, u 2003. godini to je slučaj samo s rashodima za poslove i usluge obrane. Potrebno je smanjivati i udio značenja rashoda za opće javne usluge, što je rezultat stvaranja efikasne državne administracije.

Kretanja započeta u prijašnjim godinama, u 2002. i 2003. godini slijede i izdaci za socijalno osiguranje i zaštitu, te izdaci za zdravstveno osiguranje. Rashodi za socijalno osiguranje i zaštitu u 2002. godini iznosili su 32 171,5 milijuna kuna, što je porast od 27,9% u odnosu na prethodnu godinu. Udio rashoda za socijalno osiguranje i zaštitu u ukupnim rashodima dosegnuo je 44,7%, dok je njihov udio u bruto domaćem proizvodu s 15,2% u 2001. godini povećan na 17,9% u 2002. godini. U 2003. godini rashodi za socijalno osiguranje i zaštitu iznose 33 390,5 milijuna kuna i u odnosu na 2002. godinu povećavaju se 3,8%, međutim, njihov udio u ukupnim rashodima, kao i udio u BDP-u opada. Razni socijalni programi, te zaštita socijalno ugroženog dijela stanovništva postaju sve veće opterećenje za državni proračun. Najveći porast u 2002. godini bilježe rashodi za poslove i usluge zdravstva, a to prvenstveno radi konsolidacije Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje u sustav države riznice. Udio rashoda za poslove i usluge zdravstva u ukupnim rashodima sa 0,5% 2001. godine raste na 14,9% 2002. Kao udio u BDP-u ovi rashodi rastu sa 0,2% 2001. na 6,0% 2002. godine. Rast rashoda za poslove i usluge zdravstva nastavlja se i u 2003. godini po stopi od 8,5%, a njihov udio u ukupnim rashodima i u BDP-u ostaje na približno istoj razini kao i 2002. Rashodi za poslove zdravstva u 2003. godini iznose 11 609,4 milijuna kuna.

Slika 2.34 | Poslovi i usluge obrazovanja (u 000 HRK)

Izvor | Ministarstvo financija

Rashodi za poslove i usluge obrazovanja u 2002. godini, odnosno već drugu godinu za redom bilježe negativna kretanja. Ovi rashodi 2002. godine iznosili su 6 175,7 milijuna kuna, što u odnosu na 2001. predstavlja pad od 6,2%. Njihov udio u ukupnim rashodima se smanjio s 11,6% koliko je iznosio 2001. godine na 8,6% u 2002. Sukladno tome smanjio se i udio rashoda za obrazovanje u BDP-u. U 2003. godini rashodi za obrazovanje rastu za 10,2% u odnosu na 2002. i iznose 6 806,8 milijuna kuna. Udio rashoda za obrazovanje u ukupnim rashodima i u BDP-u ostaje na približno istoj razini kao i 2002. godine. Porast rashoda za

poslove i usluge obrazovanja je pozitivan i u skladu je s međunarodnim trendovima ulaganja u znanje. Potrebno je veće ulaganje države u obrazovanje, znanost, kulturu, tehnologiju i druge proizvodne rashode koji će imati pozitivne učinke na buduću gospodarski razvoj.

Osim rashoda za poslove i usluge zdravstva, te rashoda za socijalno osiguranje i zaštitu u 2002. godini su svi ostali rashodi smanjili su svoj udio u BDP-u, ili su ostali na približno istoj razini, iako su neki od njih u apsolutnim iznosima zabilježili lagani porast. Struktura ukupnih rashoda izmijenjena je na način da su rashodi za poslove i usluge zdravstva i socijalno osiguranje povećali svoj udio u ukupnim rashodima, dok su svi ostali rashodi u skladu s tim smanjili svoj udio. Najviše su smanjeni rashodi za poslove i usluge prometa i veza, što je rezultat smanjenja subvencija sektoru prometa.

U 2003. godini pad udjela rashoda u BDP-u zabilježili su jedino rashodi za poslove i usluge obrane i rashodi za socijalno osiguranje i zaštitu, dok su drugi rashodi ostali na istoj razini ili su zabilježili lagani porast. U strukturi ukupnih rashoda najveći udio i dalje imaju rashodi za socijalno osiguranje, te za zdravstvo, a slijede ih rashodi za obrazovanje, poslove javnog reda i sigurnosti, te poslove obrane, dok ostali rashodi imaju manje značenje.

Međutim, potrebno je spomenuti kako rashodi državnog proračuna po funkcionalnoj klasifikaciji u 2002. godini nisu u potpunosti usporedivi s 2001. i 2003. godinom. Naime, kao što je već navedeno, u 2002. godini osnovana su dva nova fonda, Fond za regionalni razvoj i Fond za razvoj i zapošljavanje. Prihodi koji su ostvareni privatizacijom naplaćivali su se na račune tih fondova, a trošeni su za projekte različitih namjena, kao npr. izgradnja Autoceste Rijeka – Zagreb, obnova kuća, društveno poticajna stanogradnja, kapitalni projekti u socijalnoj skrbi, visokoj naobrazbi, pravosuđu, projekti vodoopskrbe, subvencije Hrvatskim željeznicama za plaće i naknade i slično. Ovi su fondovi samo u 2002. godini poslovali kao izvanproračunski fondovi, a već u 2003. godini ponovno su integrirani u sustav državne riznice.

Usporedba rashoda po funkcionalnoj klasifikaciji u 2002. godini, s 2001. i 2003. godinom potpuna je tek po uključivanju rashoda ta dva fonda, pa stoga dajemo i tablicu rashoda državnog proračuna, koja je za 2002. proširena s rashodima Fonda za regionalni razvoj i Fonda za razvoj i zapošljavanje, te njihovu međugodišnju promjenu.

Tablica 2.10 | Rashodi državnog proračuna po funkcionalnoj klasifikaciji prošireni rashodima Fonda za regionalni razvoj i Fonda za razvoj i zapošljavanje i njihova međugodišnja promjena (u 000 HRK)

Izvor | Ministarstvo financija

	Ostvarenje			Indeks	
	2001.	2002.*	2003.	2002./2001.	2003./2002.
I Ukupni rashodi	56 723 275	74 170 855	79 130 477	130,8	106,7
1. Opće javne usluge	2 978 323	2 957 077	3 454 893	99,3	116,8
2. Poslovi i usluge obrane	4 338 616	4 353 086	4 087 774	100,3	93,9
3. Poslovi javnog reda i sigurnosti	4 761 176	4 791 069	5 176 020	100,6	108,0
4. Poslovi i usluge obrazovanja	6 581 945	6 314 793	6 806 803	95,9	107,8
5. Poslovi i usluge zdravstva	270 273	10 703 958	11 609 419	3 960,4	108,5
6. Socijalno osiguranje i zaštita	25 153 646	32 219 048	33 390 450	128,1	103,6
7. Poslovi stanovanja i komunalnih djelatnosti	1 677 039	1 675 690	2 140 711	99,9	127,8
8. Rekreativski, kulturni i religijski poslovi i usluge	955 698	993 562	1 085 002	104,0	109,2
9. Poslovi i usluge vezani za gorivo i energiju	7 660	8 093	6 647	105,7	82,1
10. Poljoprivreda, šumarstvo, ribolov i lov	1 641 576	1 893 172	2 320 568	115,3	122,6
11. Rudarstvo, industrija i građevinarstvo	466 388	578 159	656 624	124,0	113,6
12. Poslovi i usluge prometa i veza	3 113 118	2 104 269	1 789 032	67,6	85,0
13. Ostali ekonomski poslovi i usluge	832 231	966 725	1 506 772	116,2	155,9
14. Troškovi koji nisu klasificirani u glavne grupe	3 945 586	4 612 154	5 099 762	116,9	110,6

* Radi bolje usporedbe za 2002. godinu prikazani su zajedno rashodi središnjeg državnog proračuna i rashodi Fonda za regionalni razvoj i Fonda za razvoj i zapošljavanje

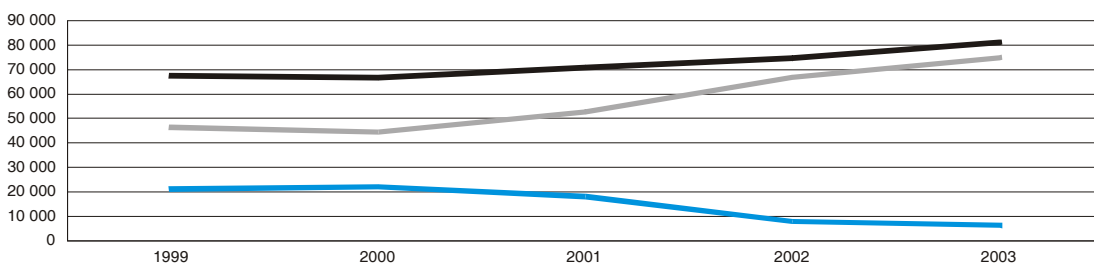
3 | Konsolidirana središnja država

Konsolidirani proračun središnje države rezultat je konsolidacije financijskih transakcija između središnjeg proračuna i izvanproračunskih fondova, isto kao i između samih izvanproračunskih fondova.

Veličina javnog sektora u Republici Hrvatskoj, mjerena rashodima središnje države, je u prosjeku iznosila 37,6% bruto domaćega proizvoda u periodu od 1991. – 1993. godine, dok u razdoblju od 1997. -1999. godine iznosi u prosjeku 46,6%. Već 1999. godine, udio rashoda konsolidirane središnje države u bruto domaćem proizvodu iznosi 49,3% bruto domaćeg proizvoda. Udio rashoda konsolidirane središnje države u BDP-u pada u 2000. godini na 48,8% te također u 2001. godini kada iznosi 46%. Nadalje, u 2002. godini udio rashoda konsolidirane središnje države u bruto domaćem proizvodu dodatno opada kao direktna posljedica restriktivne fiskalne politike te iznosi 44,8% BDP-a dok udio rashoda konsolidirane središnje države u bruto domaćem proizvodu u 2003. godini iznosi 45,1%. Vidljivo je dakle, smanjenje udjela rashoda konsolidirane središnje države u bruto domaćem proizvodu, a o magnitudi tog smanjenja nije dovoljno zaključiti iz prethodno iskazanih udjela za 2002. i 2003. godinu već je potrebno uzeti u obzir i činjenice da je u tim godinama obuhvat konsolidirane središnje države znatno širi od prethodnih godina. Naime, 2002. i 2003. godina su iskazane prema tzv. novom obuhvatu koji u izvanproračunske fondove ubraja i državne agencije: Hrvatske autoceste, Hrvatske ceste, Državnu agenciju za banke te Hrvatski privatizacijski fond. Također, u 2002. u sastav izvanproračunskih fondova ulaze i Fond za razvoj i zapošljavanje te Fond za regionalni razvoj. Transakcije dva posljednja fonda ulaze u potpunosti u okvir središnjeg državnog proračuna s početkom 2003. godine te se u 2003. više ne promatraju zasebno.

Slika 3.1 | Konsolidirani prihodi državnog proračuna i izvanproračunskih fondova (u mil. HRK)
Izvor | Ministarstvo financija

U skladu s Državnim proračunom i Financijskim planovima izvanproračunskih fondova za 2002. godinu, ukupni su prihodi konsolidirane središnje države planirani u iznosu od 74 816,09 milijuna kuna (novi plan). Udio planiranih konsolidiranih prihoda središnjeg proračuna u ukupnim planiranim prihodima konsolidirane središnje države iznosio je 89,5%, a konsolidirani prihodi izvanproračunskih fondova preostalih 10,5%. Razlog značajnom porastu udjela konsolidiranih prihoda središnjeg proračuna u ukupnim konsolidiranim prihodima leži u uključivanju najvećeg dijela prihoda i rashoda fondova socijalnog osiguranja u sustav Državne riznice (prvo Hrvatskog fonda za miro-

- Konsolidirani prihodi državnog proračuna
- Konsolidirani prihodi izvanproračunskih fondova
- Prihodi konsolidirane središnje države

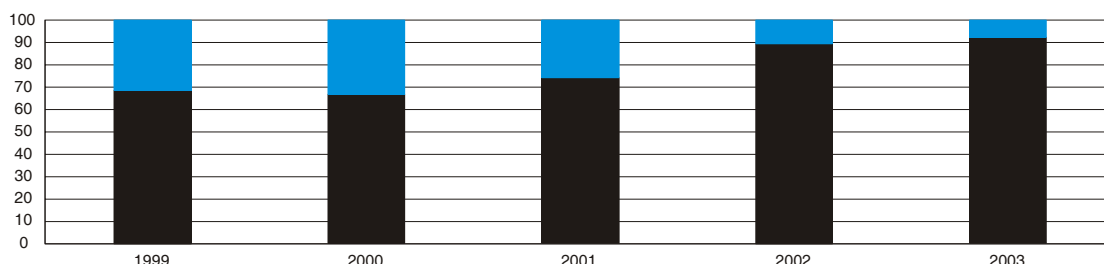
mirovinsko osiguranje od 1. srpnja 2001. godine, a zatim i uključivanjem najvećeg dijela prihoda i rashoda Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje te Hrvatskog zavoda za zapošljavanje od 1. siječnja 2002. godine).

U skladu s Državnim proračunom i Financijskim planovima izvanproračunskih fondova za 2003. godinu, ukupni su prihodi konsolidirane središnje države planirani u iznosu od 81 379,05 milijuna kuna gdje čak 92,4% otpada na plan konsolidiranih prihoda središnjeg proračuna, a ostatak na plan konsolidiranih prihoda izvanproračunskih fondova.

Ukupni su prihodi konsolidirane središnje države u 2002. godini ostvareni u iznosu od 74 755,7 milijuna kuna, što predstavlja samo 0,08% manje ostvarenje od planiranog iznosa. Udio ukupnih prihoda konsolidirane središnje države u bruto domaćem proizvodu iznosio je 41,7%.

Slika 3.2 | Konsolidirani prihodi državnog proračuna i izvanproračunskih fondova (u %)

Izvor | Ministarstvo financija

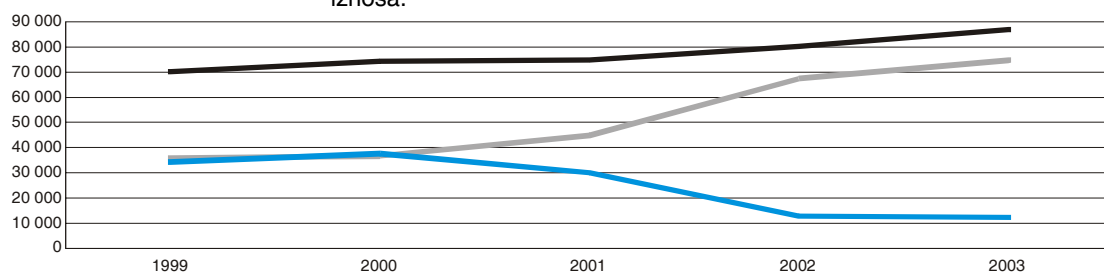
- Konsolidirani prihodi državnog proračuna
- Konsolidirani prihodi izvanproračunskih fondova

Ukupni su pak prihodi konsolidirane središnje države u 2003. godini ostvareni u iznosu od 81 214,6 milijuna kuna što predstavlja ostvarenje od čak 99,8% planiranog iznosa. Udio ukupnih prihoda konsolidirane središnje države u bruto domaćem proizvodu iznosio je 42,1% u 2003. godini.

Slika 3.3 | Konsolidirani rashodi državnog proračuna i izvanproračunskih fondova (u mil. HRK)

Izvor | Ministarstvo financija

U 2002. ukupni su rashodi konsolidirane središnje države ostvareni u iznosu od 80 303,15 milijuna kuna, što predstavlja 98,2% planiranog iznosa konsolidiranih rashoda središnje države u 2002. godini. U 2003. ukupni rashodi konsolidirane središnje države su ostvareni u iznosu od 87 001,4 milijuna kuna što predstavlja 99,9% ostvarenja planiranog iznosa.

- Konsolidirani rashodi državnog proračuna
- Konsolidirani rashodi izvanproračunskih fondova
- Rashodi konsolidirane središnje države

Udio ukupnih rashoda konsolidirane središnje države u bruto domaćem proizvodu je u 2002. godini iznosio 44,8% dok je u 2003. iznosio 45,1%.

S obzirom da su i 2002. godina i 2003. iskazane po novom obuhvatu, te dvije godine su međusobno usporedive u ostvarenim iznosima prihodne i rashodne strane. Prema tome, ukupni prihodi konsolidirane središnje države u 2003. godini svojim ostvarenim iznosom predstavljaju povećanje od 8,6% u odnosu na 2002. godinu. Ukupni rashodi konsolidirane središnje države u istom periodu bilježe rast od 8,3%.

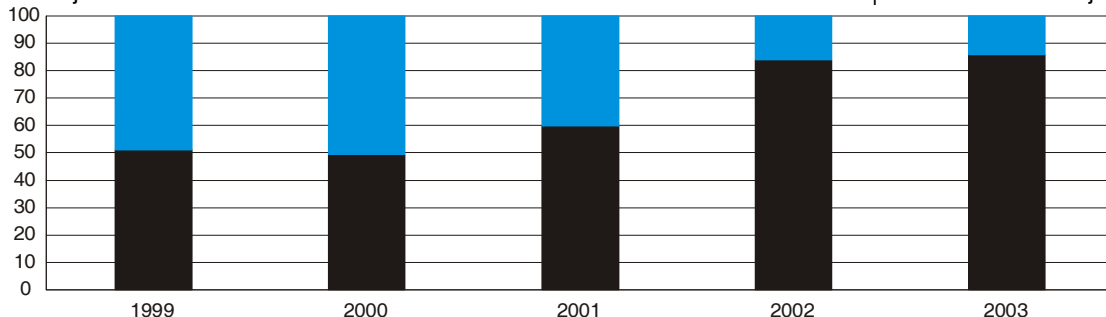
Slijedom ovakvih ostvarenja, u 2002. godini, ostvaren je manjak konsolidirane središnje države u iznosu od 5 547,4 milijuna kuna odnosno 3,1% bruto domaćeg proizvoda. Od ukupnog iznosa ostvarenog manjka

konsolidirane središnje države u 2002. godini čak 88,5% odnosi se na manjak izvanproračunskih fondova dok se ostatak manjka odnosi na manjak državnog proračuna.

Najvećim dijelom (gotovo 90%) ukupni je manjak financiran na stranom financijskom tržištu.

Slika 3.4 | Konsolidirani rashodi državnog proračuna i izvanproračunskih fondova (u %)

Izvor | Ministarstvo financija

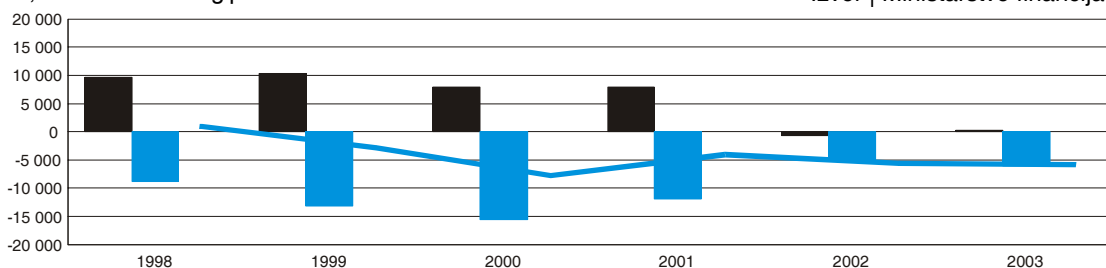
U 2003. godini, na razini konsolidirane središnje države zabilježen je manjak u iznosu od 5 786,7 milijuna kuna odnosno 2,99% bruto domaćega proizvoda. Ukupno ostvareni manjak konsolidirane središnje države u 2003. godini u potpunosti se odnosi na manjak izvanproračunskih fondova koji je ostvaren u iznosu od 6 051 milijun kuna dok je u isto vrijeme ostvaren višak konsolidiranih prihoda nad rashodima središnjeg proračuna u iznosu od 264,9 milijuna kuna. Financiranje ovog manjka je u potpunosti provedeno na stranom financijskom tržištu.

Najznačajniji prihodi konsolidirane središnje države ostaju porez na dodanu vrijednost te prihodi od obveznih doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje te doprinosi za nezaposlene. Od ovih vrsta prihoda, u 2002. godini, prikupljeno je ukupno 48 190,9 milijuna kuna što iznosi čak 71,5% poreznih odnosno 64,5% ukupnih prihoda konsolidirane središnje države. Porezno opterećenje je u Republici Hrvatskoj još uvijek relativno visoko u usporedbi sa ostalim tranzicijskim zemljama i iznosi gotovo 37,6% bruto domaćeg proizvoda.

■ Konsolidirani rashodi državnog proračuna
■ Konsolidirani rashodi izvanproračunskih fondova

Slika 3.5 | Kretanje manjka / viška konsolidiranog državnog proračuna, izvanproračunskih fondova i konsolidirane središnje države (u mil. HRK)

Izvor | Ministarstvo financija

U 2003. godini, i nadalje najznačajniji prihodi ostaju porez na dodanu vrijednost i doprinosi, koji iskazano skupa u 2003. iznose 52 248 milijuna kuna, što predstavlja 72,5% poreznih odnosno 64,3% ukupnih prihoda konsolidirane središnje države. Porezno opterećenje i u 2003. ostaje na relativno visokoj razini od 37,3%.

Promatrajući rashode konsolidirane središnje države po ekonomskoj klasifikaciji, vidljivo je da se najveći dio rashoda odnosi na stavku tekućih transfera i to čak 38,9% ukupnih rashoda konsolidirane središnje države u 2002. odnosno 38,5% u 2003. godini (bez ukupnih posudbi umanjnih za otplate). Čak 91,6% stavke tekućih transfera, u obje promatrane godine, se odnosi na transfere stanovništvu. Najznačajniji, nakon rashoda za tekuće transfere, su rashodi za plaće i doprinose poslodavaca sa 22,4% u 2002 odnosno 22,6% u 2003. te rashodi za ostale kupovine dobara i usluga s 18,5% u 2002. odnosno 17,0% u 2003. udjela u ukupnim rashodima konsolidirane središnje države.

■ Konsolidirani državni proračun
■ Konsolidirani izvanproračunski fondovi
— Ukupni manjak/višak konsolidirane središnje države

Tablica 3.1 | Ukupni konsolidirani manjak / višak državnog proračuna i izvanproračunskih fondova (u 000 HRK)
Izvor | Ministarstvo financija

Zajedno, na ove tri stavke, otpada preko 3/4 ukupnih rashoda konsolidirane središnje države.

	2002	2003
DRŽAVNI PRORAČUN	-636 342	264 953
IZVANPRORAČUNSKI FONDOVI	-4 911 075	-6 051 714
Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	-1 428 391	-1 729 166
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	-787 433	-68 173
Hrvatski zavod za zapošljavanje	-211 304	-118 659
"Hrvatske vode"	-311 087	-555 575
Fond za razvoj i zapošljavanje	-490 256	
Fond za regionalni razvoj	224 294	
Hrvatske autoceste	-2 029 707	-3 556 678
Hrvatske ceste	62 149	-184 872
Državna agencija za banke	12 067	331 268
Hrvatski fond za privatizaciju	48 593	-169 859
UKUPNO	-5 547 417	-5 786 761

Tablica 3.2 | Porezni prihodi konsolidirane središnje države (% BDP-a)
Izvor | Ministarstvo financija

	1999	2000	2001	2002	2003
Porezni prihodi	41,0	39,7	38,1	37,6	37,3
Direktni porezi	19,0	17,4	17,0	15,9	15,8
Porez na dohodak	3,2	2,7	2,1	1,9	1,6
Doprinosi	13,9	13,5	13,6	12,4	12,5
Porez na dobit	1,7	1,1	1,2	1,5	1,6
Porez na promet nekretnina	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Indirektni porezi	22,0	22,2	21,0	21,6	21,5
Porez na promet	0,3	0,1	0,1	0,3	0,3
PDV	14,0	14,3	14,0	14,5	14,6
Trošarine	4,2	5,0	4,6	5,5	5,4
Porez na međunarodnu trgovinu	3,1	2,6	1,9	1,1	0,9
Ostali porezi	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2

Tablica 3.3 | Ukupni rashodi
konsolidirane središnje
države
(% BDP-a)
Izvor | Ministarstvo financija

	1999	2000	2001	2002	2003
Ukupni rashodi	48,7	48,0	46,2	44,0	44,4
Tekući rashodi	43,3	44,1	42,7	39,1	38,8
Plaće i nadnice	11,8	11,8	10,7	9,9	10,0
Ostale kupovine dobara i usluga	9,9	10,9	9,6	8,1	7,4
Plaćanje kamata	1,6	1,8	2,1	2,0	2,0
Subvencije	2,4	2,5	2,1	2,0	2,3
Tekući transferi	17,6	17,1	18,2	17,1	17,1
Kapitali rashodi	5,4	3,9	3,5	4,8	5,6

3.1 | Izvanproračunski fondovi

Zbog teškoća u poslovanju u prethodnim razdobljima, sve izražajnijeg zaostajanja poreznih prihoda te izraženih poteškoća u plaćanjima i priljevu likvidnih sredstava, proračunski fondovi su bili suočeni s teškim stanjem u kojem je izvršenje njihovih obveza znatno otežano, a u pojedinim slučajevima čak i upitno. Radi pravovremene i valjane reakcije na ovakvo stanje, u 2001. i 2002. godini pristupilo se usvajanju brojnih izmjena u ustrojstvu pojedinih izvanproračunskih fondova kako bi se postigla njihova što veća efikasnost i transparentnost u njihovom poslovanju. U sustav Državne riznice je još ranije uključen najveći dio prihoda i rashoda Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (s 1. srpnjem 2001. godine) da bi s 1. siječnjem 2002. u sustav Državne riznice također bili uključeni i najveći dio prihoda i rashoda Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje te Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Nadalje u 2002. godini, osnivaju se dva nova fonda i to: Fond za razvoj i zapošljavanje te Fond za regionalni razvoj koji su preuzeli dio aktivnosti državnog proračuna kao i prihode od privatizacije javnih poduzeća, a koji su osnovani Zakonom o fondu za regionalni razvoj, odnosno Zakonom o fondu za razvoj i zapošljavanje iz prosinca 2001. godine. Ovi zakoni su se počeli primjenjivati od 1. siječnja 2002. godine. Izvanproračunski su fondovi u 2002. i 2003. godini prikazani po tzv. *novom obuhvatu* što znači da se i Državne agencije (HAC, HC, DAB i HFP) prikazuju u okviru izvanproračunskih fondova. U 2003. pak, došlo je do izuzimanja Fonda za regionalni razvoj i Fonda za razvoj i zapošljavanje iz okvira proračunskih fondova te su transakcije tih fondova u potpunosti uključeni u središnji proračun s 1. siječnjem 2003. godine.

Ukupni nekonsolidirani prihodi svih izvanproračunskih fondova u 2002. godini ostvareni su u iznosu od 10 972,9 milijuna kuna (1,57% više od planiranog za 2002. godinu), dok su u istom periodu ostvareni rashodi u iznosu od 13 088,8 milijuna kuna (9,6% manje od planiranog za 2002. godinu). Slijedom ovakvih ostvarenja zamjetno je da su izvanproračunski fondovi u 2002. godini ostvarili manjak u iznosu od 2 115,9 milijuna kuna (nekonsolidirani prikaz).

Pojedinačno su najveći nekonsolidirani manjak ostvarile Hrvatske autoceste dok je Fond za razvoj i zapošljavanje ostvario najveći nekonsolidirani višak.

U 2003. godini, ukupni su prihodi svih izvanproračunskih fondova ostvareni u iznosu od 8 740,9 milijuna kuna (6,9% više od planiranog za 2003. godinu), dok su u istom periodu ostvareni rashodi u iznosu od 12 413,7 milijuna kuna (0,5% više od planiranog za 2003. godinu). Slijedom

Tablica 3.4 | Nekonsolidirani prikaz izvanproračunskih fondova

(u 000 HRK)

Izvor | Ministarstvo financija

ovakvih ostvarenja zamjetno je da su izvanproračunski fondovi u 2003. godini ostvarili manjak, i to u iznosu od 3 672,8 milijuna kuna (neconsolidirani prikaz).

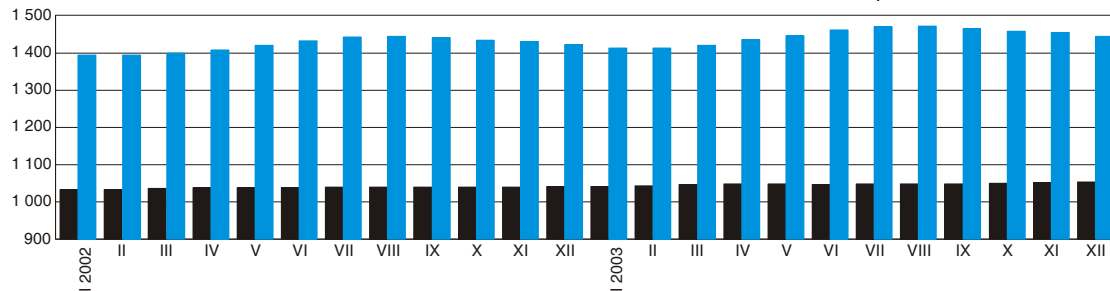
Pojedinačno su najveći nekonsolidirani manjak ostvarile Hrvatske autoceste, u iznosu od 3 578,8 milijuna kuna, dok je Državna agencija za banke ostvarila najveći nekonsolidirani višak.

	Plan 2002	2002	2002 / Plan 2002	Plan 2003	2003	2003 / Plan 2003
Prihodi	10 803 185	10 972 934	101,57	8 177 351	8 740 941	106,89
Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	1 642 390	1 578 081	96,08	1 462 154	1 850 680	126,57
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	664 060	732 016	110,23	1 152 616	1 113 938	96,64
Hrvatski zavod za zapošljavanje	130 000	134 864	103,74	92 000	89 867	97,68
"Hrvatske vode"	1 128 289	1 485 458	131,66	1 361 682	1 544 755	113,44
Fond za razvoj i zapošljavanje	2 823 533	2 718 192	96,27			
Fond za regionalni razvoj	534 000	502 354	94,07			
Hrvatske autoceste	1 875 071	1 695 972	90,45	1 714 249	1 927 787	112,46
Hrvatske ceste	1 152 460	1 216 117	105,52	1 356 000	1 386 945	102,28
Državna agencija za banke	600 000	617 914	102,99	885 500	584 489	66,01
Hrvatski fond za privatizaciju	253 382	291 966	115,23	153 150	242 480	158,33
Rashodi	14 477 976	13 088 863	90,41	12 350 814	12 413 762	100,51
Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	1 642 390	1 589 921	96,81	2 222 154	1 871 851	84,24
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	1 484 060	1 285 410	86,61	1 152 616	919 341	79,76
Hrvatski zavod za zapošljavanje	130 000	248 870	191,44	149 450	149 448	100,00
"Hrvatske vode"	1 159 689	1 421 405	122,57	1 397 082	1 718 110	122,98
Fond za razvoj i zapošljavanje	2 732 533	2 288 055	83,73			
Fond za regionalni razvoj	534 000	501 610	93,93			
Hrvatske autoceste	5 005 649	3 740 528	74,73	5 334 586	5 506 580	103,22
Hrvatske ceste	1 327 000	1 159 402	87,37	1 508 000	1 578 121	104,65
Državna agencija za banke	401 327	606 424	151,10	526 606	253 824	48,20
Hrvatski fond za privatizaciju	61 328	247 237	403,14	60 320	416 487	690,46
Ukupni manjak / višak	-3 674 791	-2 115 929	57,58	-4 173 463	-3 672 821	88,00
Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	0	-11 840		-760 000	-21 171	2,79
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	-820 000	-553 394	67,49	0	194 597	
Hrvatski zavod za zapošljavanje	0	-114 006		-57 450	-59 581	103,71
"Hrvatske vode"	-31 400	64 053	-203,99	-35 400	-173 355	489,70
Fond za razvoj i zapošljavanje	91 000	430 137	472,68	0	0	
Fond za regionalni razvoj	0	744		0	0	
Hrvatske autoceste	-3 130 578	-2 044 557	65,31	-3 620 337	-3 578 793	98,85
Hrvatske ceste	-174 540	56 715	-32,49	-152 000	-191 176	125,77
Državna agencija za banke	198 673	11 490	5,78	358 894	330 665	92,13
Hrvatski fond za privatizaciju	192 054	44 728	23,29	92 830	-174 007	-187,45

3.1.1 | Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje

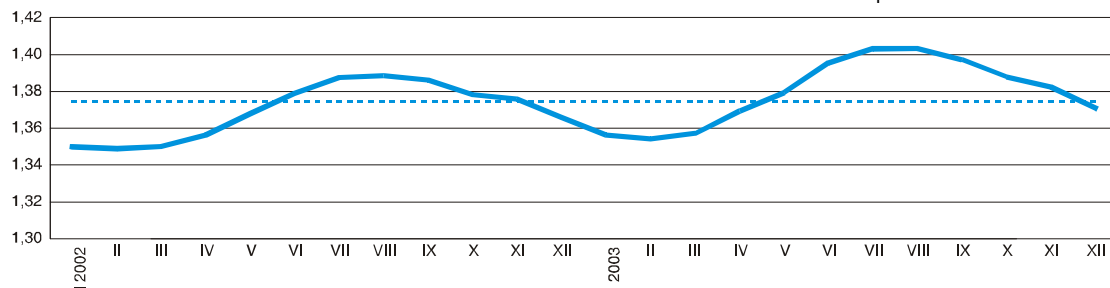
Poslovanje Zavoda za mirovinsko osiguranje u 2002. i 2003. godini odvija se u skladu s financijskim planovima Zavoda za 2002. i 2003. godinu i u skladu s promjenama nastalim uključivanjem najvećeg dijela prihoda i rashoda Zavoda u sustav Državne riznice sredinom 2001. godine. Nakon uvođenja trodijelnog (javno-privatnog) sustava utemeljenog na generacijskoj solidarnosti i na individualnoj kapitaliziranoj štednji u okviru reformi iz 1998. i 1999. godine, uključivanje najvećeg dijela prihoda i rashoda Zavoda u sustav Državne riznice je najznačajnija promjena.

Slika 3.6 | Kretanje broja umirovljanika i aktivnih osiguranika u 2002. i 2003. godini, u 000
Izvor | HZMO

Na dan 31. prosinca 2002. godine u Zavodu je bio 1 421 981 osiguranik, 1 041 113 korisnika mirovina te 271 949 korisnika doplatka za djecu za 513 369 djece. Na dan 31. prosinca 2003. godine pak, evidentirano je 1 443 995 osiguranika, 1 053 278 korisnika mirovina te 258 046 korisnika doplatka za djecu za 486 750 djece. Odnos broja aktivnih osiguranika i korisnika mirovina i nadalje ostaje vrlo nepovoljan te iznosi 1,37 aktivnih osiguranika na jednog korisnika mirovine u promatranom razdoblju 2002. i 2003. godine. Razlog ovako nepovoljnog odnosa osiguranika i korisnika mirovina prvenstveno se nalazi u problemima nezaposlenosti iz prethodnih razdoblja te sve nepovoljnijoj demografskoj strukturi stanovništva Republike Hrvatske. Naime, više je od petine stanovništva Republike Hrvatske, prema popisu iz 2001. godine, bilo starije od 60 godina.

Slika 3.7 | Omjer aktivnih osiguranika i korisnika mirovina u 2002 i 2003. godini
Izvor | HZMO

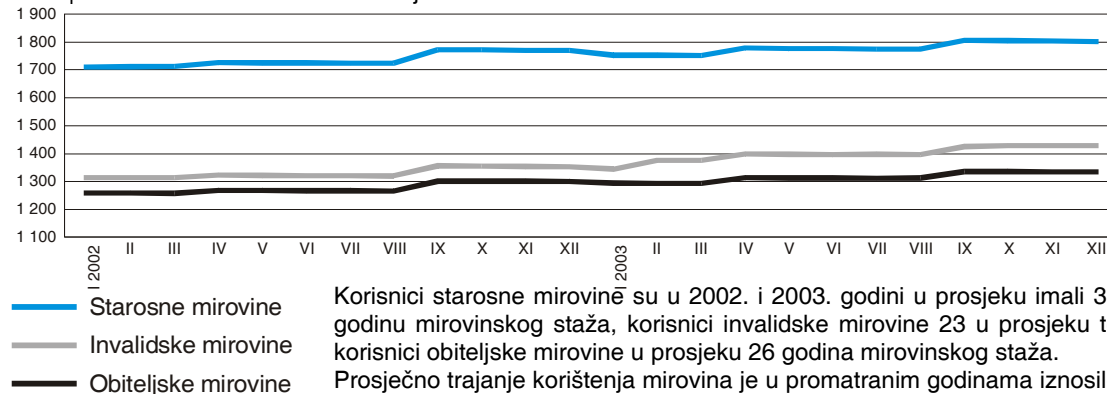
Prosječna mirovina je u prosincu 2002. godine iznosila 1 544,95 kuna (bez 100 kuna i 6%) odnosno 1 674,01 kuna sa 100 kuna i 6%. U 2003. godini Udio prosječne mirovine u neto plaći svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj je u prosincu 2002. godine iznosio 40,3% (bez 100 kuna i 6%), odnosno 43,6% (sa 100 kuna i 6%).

U prosincu 2003. godine prosječna je mirovina iznosila 1 596,65 kuna (bez 100 kuna i 6%) odnosno 1 719,82 kune (sa 100 kuna i 6%). Tako je u prosincu 2003. godine, udio prosječne mirovine u neto plaći svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj iznosio 39,5% (bez 100 kuna i 6%), odnosno 42,5% (sa 100 kuna i 6%). Iz navedenog, zamjetan je sporiji rast mirovina u odnosu na rast neto plaća.

Slika 3.8 | Kretanje mirovina tijekom 2002. i 2003. godine, u kunama

(u mil HRK)

Izvor | HZMO

U strukturi mirovina, prema podacima od 31. prosinca 2002. godine, najveći udio čine starosne mirovine 54,6%, zatim invalidske mirovine 23,5% i obiteljske mirovine 21,9%. Sličan odnos zadržan je i u 2003. godini. Sljedeća slika prikazuje kretanje mirovina u promatranom razdoblju.

Korisnici starosne mirovine su u 2002. i 2003. godini u prosjeku imali 31 godinu mirovinskog staža, korisnici invalidske mirovine 23 u prosjeku te korisnici obiteljske mirovine u prosjeku 26 godina mirovinskog staža.

Prosječno trajanje korištenja mirovina je u promatranim godinama iznosilo 15 godina za kategoriju starosnih mirovina, 14 godina u prosjeku za obiteljske mirovine te 17 godina u prosjeku za invalidske mirovine. U razdoblju od 2000. – 2003. godine udio invalidskih mirovina u ukupnim mirovinama je uvelike smanjen kao rezultat promijenjene definicije invalidnosti.

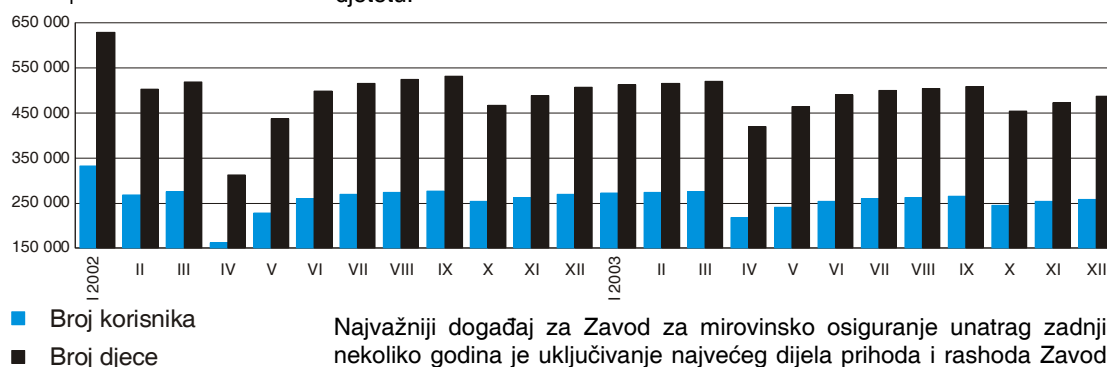
Od ukupnog broja umirovljenika čak 52,6% su korisnici starosne mirovine, a ostatak u podjednakom postotku otpada na obiteljske i invalidske mirovine.

Prosječna dob korisnika starosne mirovine u promatranim godinama iznosila je 65 godina (žene), odnosno 68 (muškarci), kod korisnika invalidske mirovine 59 (žene), odnosno 60 (muškarci) te za korisnike obiteljske mirovine 47 (žene), odnosno 50 (muškarci).

U Zavodu za mirovinsko osiguranje se u skladu sa Zakonom o doplatku za djecu obavljaju i poslovi doplatka za djecu, a nadzor nad zakonitošću rada obavlja Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži. U prosincu 2002. godine, prosječna svota doplatka za djecu iznosila je 263,6 kuna dok je u prosincu 2003. godine ta svota iznosi 261,6 kuna po djetetu.

Slika 3.9 | Kretanje broja korisnika dječjeg doplatka u 2002. i 2003. godini

Izvor | HZMO

Najvažniji događaj za Zavod za mirovinsko osiguranje unatrag zadnjih nekoliko godina je uključivanje najvećeg dijela prihoda i rashoda Zavoda u sustav Državne riznice od 1. srpnja 2001. godine. Tim uključivanjem, Zavod prestaje prikupljati doprinose za mirovinsko osiguranje te prestaje isplaćivati mirovine u najvećem dijelu preko svojega računa. Slijedom tih promjena, financijske planove za 2002. i 2003. godinu, kao i onaj za 2001., potrebno je promatrati u dva dijela, odnosno na dio prihoda koje prikuplja sam Zavod i na dio prihoda od doprinosa koje prikuplja Državna riznica te rashode za mirovine i mirovinska primanja koji su dijelom isplaćeni s računa Zavoda, a u najvećem dijelu s računa Državne riznice.

Ukupni prihodi i rashodi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u 2002. godini prvotno su planirani u jednakom iznosu i to u iznosu od 1 706,8 milijuna kuna te su kasnijim rebalansom tijekom godine promijenjeni te ustanovljeni u iznosu od 1 642,4 milijuna kuna. Razlozi rebalansa leže u dinamici korištenja planiranih sredstava od strane pojedinih korisnika koji su ta sredstva koristili za isplatu plaća i naknada bržom dinamikom od predviđene. U skladu s tim, detaljnom analizom je izvršena preraspodjela sredstava koja se odrazila i na plan Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje.

(u %)	2002	2003
Porezni prihodi	0,66	0,04
Neporezni prihodi	6,30	5,55
Dotacije iz proračuna	91,83	94,12
Kapitalni prihodi	1,21	0,28

U 2003. godini, ukupni prihodi HZMO-a su prvotno planirani u iznosu od 2 222,1 milijun kuna da bi rebalansom iz rujna 2003. taj iznos bio promijenjen u 1 462,1 milijun kuna. Razlog ovako značajnoj izmjeni plana prihoda HZMO-a leže u tome što je prvotni plan predviđao 760 milijuna kuna prihoda od prodaje dionica. Rebalansom je taj iznos, umjesto kao prihod, prikazan u financiranju.¹

Ukupni su prihodi Zavoda u 2002. godini ostvareni u iznosu od 1 578,08 milijuna kuna što predstavlja izvršenje od 93% planiranog iznosa. Najznačajniji dio prihoda Zavoda za mirovinsko osiguranje otpada na dotacije iz središnjeg proračuna i to u iznosu od 1 448,3 milijuna kuna. U 2003. godini, zabilježeno je ukupnih prihoda Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u iznosu od 1 850,7 milijuna kuna, što predstavlja 26,7% veće izvršenje od planiranog iznosa. Kao i u 2002. najveći dio prihoda, čak 94%, odnosi se na dotacije iz središnjeg proračuna.

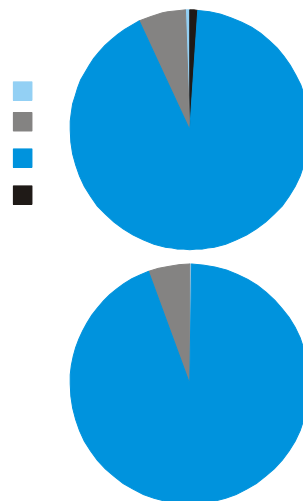
(u %)	2002	2003
Rashodi za dobra i usluge	22,80	19,86
Plaćanje kamata	0,04	0,00
Subvencije i ostali tekući transferi	76,23	78,69
Kapitalni rashodi	0,93	1,45

Ukupni rashodi HZMO-a su u 2002. godini ostvareni u iznosu od 1 589,9 milijuna kuna te kao takvi predstavljaju ostvarenje od 96,7% planiranog iznosa. Više od 99% rashoda Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje odnosi se na tri stavke, a to su: rashodi za dobra i usluge, transferi domaćinstvima te transferi inozemstvu. U 2003. godini, ukupni su rashodi ostvareni u iznosu od 1 871,8 milijuna kuna što predstavlja izvršenje od 84,2% planiranog iznosa rashoda. U promatranim godinama, više od 99% rashoda Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje odnosi se na tri stavke, a to su: rashodi za dobra i usluge (23%), transferi domaćinstvima (44%) te transferi inozemstvu (32%).

Slijedom ovakve realizacije prihoda i rashoda Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, vidljivo je ostvarivanje manjka u obje promatrane godine. Naime, u 2002. godini, HZMO je ostvario manjak u iznosu od 11,8 milijuna kuna. Cjelokupni iznos manjka je u 2002. godini financiran na domaćem financijskom tržištu. Na domaćem financijskom tržištu u potpunosti je financiran i manjak HZMO-a ostvaren u 2003. godini koji je iznosio 21,2 milijuna kuna.

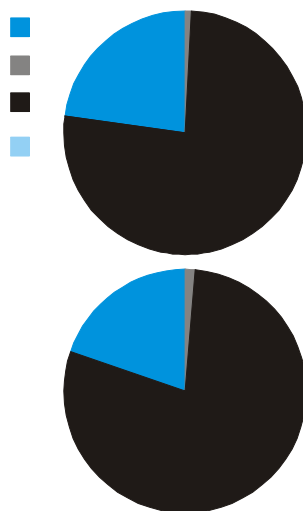
Slike 3.10 | 3.11 | Struktura prihoda HZMO-a, u 2002. i 2003. godini

Izvor | Ministarstvo financija

Slike 3.12 | 3.13 | Struktura rashoda HZMO-a, u 2002. i 2003. godini

Izvor | Ministarstvo financija

¹ "Narodne novine", br. 147/03

Tablica 3.5 | Prihodi od doprinosa za mirovinsko osiguranje po mjesecima u 2002. i 2003. godini
(u 000 HRK)

Izvor | Ministarstvo financija, HZMO

Promatrajući prihode Zavoda u 2002. i 2003. godini vidljivo je zaostajanje poreznih prihoda u odnosu na prijašnje godine. Naime, razlog tomu leži u odluci iz 2001. po kojoj doprinose za mirovinsko osiguranje, u najvećem dijelu, prikuplja Državna riznica, dok manji dio doprinosa još uvijek prikuplja Zavod.

Promatrajući pak cjelokupno prihode i primitke po osnovi mirovinskog osiguranja moramo uzeti u obzir i Državnu riznicu i sam Zavod. Promatrajući na ovaj način, vidljivo je da su prihodi od doprinosa na računu Državne riznice evidentirani u visini od 12 519,7 milijuna kuna, a na računu Zavoda u iznosu od 10,4 milijuna kuna (zajedno 12 530,15 milijuna kuna). U 2003. godini, prihodi od doprinosa na računu Državne riznice su ostvareni u iznosu od 13 849,1 milijuna kuna, a na računu Zavoda u iznosu od 0,77 milijuna kuna što zajedno čini iznos od 13 849,9 milijuna kuna.

Mjesec	2002			2003		
	HZMO	Državna riznica	UKUPNO	HZMO	Državna riznica	UKUPNO
siječanj	2 120	1 099 501	1 101 621	48	1 033 537	1 033 585
veljača	2 610	988 854	991 464	149	1 087 100	1 087 249
ožujak	681	956 837	957 517	116	1 074 632	1 074 748
travanj	632	1 029 140	1 029 772	116	1 118 233	1 118 349
svibanj	737	1 020 819	1 021 555	287	1 143 920	1 144 207
lipanj	386	1 025 087	1 025 473	32	1 158 621	1 158 653
srpanj	92	1 071 018	1 071 110	127	1 224 489	1 224 616
kolovoz	749	1 035 914	1 036 663	1 116	1 173 438	1 174 554
rujan	219	1 048 312	1 048 531	52	1 172 752	1 172 804
listopad	607	1 042 285	1 042 892	31	1 169 301	1 169 332
studen	318	1 040 890	1 041 208	-659	1 174 935	1 174 276
prosinac	1 257	1 161 092	1 162 349	-643	1 318 178	1 317 535
UKUPNO	10 408	12 519 748	12 530 156	772	13 849 136	13 849 908

Gledano samo sa strane Zavoda, u 2002. godini, prikupljeni su prihodi od doprinosa 10,4 milijuna kuna, zabilježen je transfer iz proračuna u iznosu od 1 448,3 milijuna kuna, zatim 102,7 milijuna kuna ostalih prihoda i 16,7 milijuna kuna primitaka od prodaje dionica, udjela i ostaloga. Zbrojivši navedene iznose dobivamo iznos od 1 578,08 milijuna kuna koji predstavlja ukupne prihode koje je u 2002. godini evidentirao Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje.

U 2003. pak, zabilježen je transfer iz proračuna od 1 741,8 milijuna kuna, zatim 102,8 milijuna kuna ostalih prihoda, 772 tisuće kuna prihoda po osnovi doprinosa te 5,2 milijuna od prodaje dionica, udjela i ostaloga. Zbrojivši navedene iznose dobivamo iznos od 1 850,7 milijuna kuna koji predstavlja ukupne prihode koje je u 2003. godini evidentirao Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje.

Također, kao i kod prihoda, i rashode je potrebno promatrati kroz sustav Zavoda i Državne riznice zajedno. Tako je, u 2002. godini, evidentirano rashoda za mirovine i mirovinska primanja u iznosu od 21 877,9 milijuna kuna na računu Državne riznice te 1 212,06 milijuna kuna na računu Zavoda (23 089,9 milijuna kuna zajedno) dok je u 2003. godini, na računu Državne riznice evidentirano rashoda za mirovine i mirovinska primanja u iznosu od 22 893,4 milijuna kuna odnosno 1 472,9 milijuna kuna na računu Zavoda (24 366,3 iskazano zajedno).

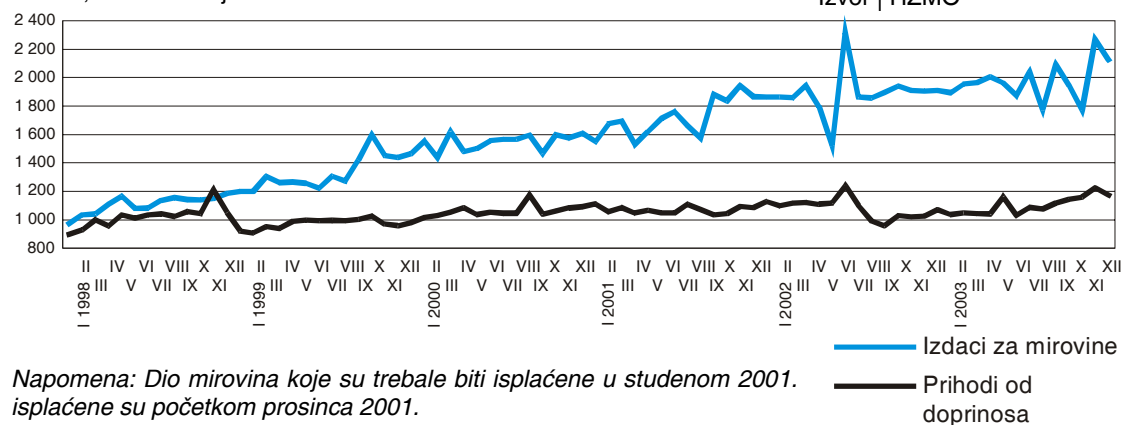
Tablica 3.6 | Rashodi za mirovine i mirovinska primanja u 2002. i 2003. po mjesecima
(u 000 HRK)
Izvor | Ministarstvo financija, HZMO

Mjesec	2002			2003		
	Zavod	Državna riznica	UKUPNO	Zavod	Državna riznica	UKUPNO
siječanj	97 870	1 767 001	1 864 870	107 360	1 766 661	1 874 021
veljača	90 044	1 767 644	1 857 688	113 314	1 927 072	2 040 386
ožujak	94 958	1 801 884	1 896 842	112 604	1 662 445	1 775 049
travanj	99 513	1 841 376	1 940 890	119 041	1 972 187	2 091 228
svibanj	93 234	1 816 930	1 910 165	116 080	1 829 220	1 945 300
lipanj	113 723	1 792 632	1 906 356	122 405	1 651 254	1 773 659
srpanj	97 539	1 811 614	1 909 153	120 796	2 149 344	2 270 140
kolovoz	101 117	1 792 758	1 893 875	124 656	2 003 876	2 128 532
rujan	103 334	1 871 788	1 975 122	130 315	1 970 600	2 100 915
listopad	107 032	1 858 601	1 965 633	136 845	2 022 165	2 159 010
studen	106 993	1 898 673	2 005 666	140 897	2 029 597	2 170 494
prosinac	106 710	1 857 014	1 963 724	128 632	1 908 980	2 037 612
UKUPNO	1 212 069	21 877 914	23 089 983	1 472 945	22 893 400	24 366 345

U prosincu 2002. godine mirovinu (sa 100 kuna i 6%) do 500,00 kuna primalo je 6,76% umirovljenika, od 500,01 – 1 000,00 kuna 12,46% umirovljenika, od 1 000,01 - 1 500,00 kuna primalo je 29,34% umirovljenika, od 1 500,01 – 2 000,00 njih 22,41%, 2 000,01 – 4 000,00 kuna njih 27,36%, od 4 000,01 – 8 000,00 njih 1,64% te preko 8 000,00 kuna 0,01% umirovljenika.

Slika 3.14 | Izdaci za mirovine i prihodi od doprinosa, 1998. - 2003. godina
(u mil. HRK)
Izvor | HZMO

Napomena: Dio mirovina koje su trebale biti isplaćene u studenom 2001. isplaćene su početkom prosinca 2001.

U prosincu 2003. godine pak, mirovinu (sa 100 kuna i 6%) do 500,00 kuna primalo je 8,3% umirovljenika, od 500,01 – 1 000,00 kuna 11,06% umirovljenika, od 1 000,01 – 1 500,00 kuna primalo je 32,9% umirovljenika, od 1 500,01 – 2 000,00 njih 21,8%, 2 000,01 – 4 000,00 kuna njih 24%, od 4 000,01 – 8 000,00 njih 1,86% te preko 8 000,00 kuna 0,02% umirovljenika.

Broj korisnika koji su mirovine ostvarili po povoljnijim uvjetima, najprije opada u 2002. godini i to za 0,5% da bi u 2003, zbog povećanja korisnika hrvatskih branitelja i hrvatske vojske, porastao za 2,8%.

Tablica 3.7 | Broj korisnika mirovina stečenih pod povoljnijim uvjetima, kraj razdoblja
Izvor | HZMO

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Borci Narodnooslobodilačkog rata	76 636	73 466	72 382	70 712	68 732	68 206
Mirovine radnika MUP-a	12 791	12 816	13 679	14 257	14 466	16 567
Mirovine bivšeg Izvršnog vijeća Sabora	144	126	125	100	96	524
Mirovine HAZU	87	79	81	82	85	152
Mirovine Hrvatske domovinske vojske	35 614	34 090	33 932	32 672	31 244	30 102
Pripadnici bivše JNA	16 667	16 217	15 784	15 467	15 034	14 467
Bivši politički zatvorenici	3 972	5 668	5 976	5 893	5 817	5 765
Saborski zastupnici	119	112	119	121	124	296
Hrvatska vojska	2 237	2 364	2 769	3 783	6 474	7 919
Hrvatski branitelji	22 612	26 110	28 551	29 300	29 417	32 249
UKUPNO	170 879	171 048	173 398	172 387	171 489	176 247

Napomena: Bez korisnika republika bivše SFRJ, kategorija "Saborski zastupnici" obuhvaća i članove Vlade u 2003. godini, kategorija "Mirovine bivšeg Izvršnog vijeća sabora" u 2003. sadrži još i mirovine Saveznog Izvršnog vijeća

3.1.2 | Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje

Zavod za zdravstveno osiguranje je, suočen s naslijeđenim problemima, u 2000. i 2001. godini poduzeo niz mjera kako bi poboljšao svoju poziciju. U tom je periodu Zavod izvršio konsolidaciju sustava te je u navedenom razdoblju poslovao s pozitivnim rezultatom. Poslovanje je u tom periodu ostvareno bez financijskih gubitaka i s potpisanim ugovorima sa svim zdravstvenim ustanovama omogućavajući sustavu zdravstva da u 2001. godini izvršava obveze bez poremećaja u opskrbi.

U cilju daljnje racionalizacije poslovanja, različite su mjere poduzete te počele vrijediti s početkom 2002. godine ili su tijekom godine provedene. Najznačajnija poduzeta mjera koja je obilježila poslovnu godinu 2002. je uključivanje najvećeg dijela prihoda i rashoda Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje u sustav Državne riznice². Doprinosi za osnovno zdravstveno osiguranje se uplaćuju na jedinstveni račun Državne riznice te su kao takvi prihod Državnog proračuna. Prema novome ustrojstvu zdravstvenog osiguranja, sredstva (za izvršeni rad za zdravstvene usluge) se bolnicama doznačuju iz proračuna, dok se za ostalu zdravstvenu zaštitu sredstva doznačuju iz proračuna, ali preko računa Zavoda.

Druga značajna mjera poduzeta u okviru sustava zdravstvenog osiguranja je uvođenje dopunskog zdravstvenog osiguranja i to u obliku dobrovoljnog osiguranja. Dopunsko osiguranje se uvodi od 1. lipnja 2002. godine. Do kraja godine sklopljeno je 725 532 ugovora o dopunskom osiguranju. Sredstva dopunskog osiguranja Zavod vodi na posebnom računu. Također je utvrđena i nova najniža osnovica za obračunavanje i plaćanje doprinosa za osnovno osiguranje u iznosu od 1 800 kuna. Osim ovih mjera, poduzet je još cijeli niz mjera koje su pomogle u konsolidaciji sustava zdravstva.

² Vidi Državni proračun Republike Hrvatske za 2002. godinu i Zakon o izvršavanju Državnog proračuna ("Narodne novine" br. 116/01 i 139/02)

Relativno nepovoljno okruženje nastavlja se i u 2003. godini. Tijekom cijele 2003. godine problemi nedostatka sredstava, onemogućavali su izvršavanje obveza Zavoda u dogovorenim rokovima kako prema zdravstvenim ustanovama tako i prema osigurancima.

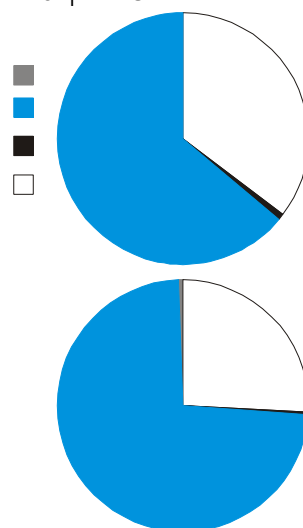
Tijekom godine, donesena su i objavljena³ opća pravila i uvjeti ugovaranja primarne, sekundarne i tercijarne razine zdravstvene zaštite, odobrena su dodatna sredstva specijalnim bolnicama za medicinsku rehabilitaciju te je donesena odluka da se viškom prihoda 2002. godine iz dopunskog zdravstvenog osiguranja plate troškovi zdravstvene zaštite u osnovnom zdravstvenom osiguranju.

Ukupni prihodi Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje planirani su u visini od 664 milijuna kuna prema novom planu za 2002. godinu. Ostvareni su u visini od 732,02 milijuna kuna te kao takvi predstavljaju izvršenje koje je za oko 10% veće od planiranog.

Slike 3.15 | 3.16 | Struktura prihoda HZZO-a, u 2002. i 2003. godini

Izvor | HZZO

(u %)	2002	2003
Porezni prihodi	0,00	0,62
Neporezni prihodi	63,86	73,19
Kapitalni prihodi	0,85	0,36
Potpore	35,29	25,84
Prihodi ukupno	100,00	100,00

Prema novom planu za 2003. godinu, ukupni prihodi Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje planirani su u iznosu od 1 152,6 milijuna kuna, a ostvareni su u iznosu od 1 113,9 milijuna kuna što predstavlja podbačaj u odnosu na planirani iznos od 3,4%.

Bez osnove bi bilo uspoređivati ukupne prihode iz 2002. i 2003. godine s onima iz 2001. s obzirom da je sustav zdravstvenog osiguranja organiziran na sasvim drugom konceptu zahvaljujući uključenju najvećeg dijela prihoda i rashoda Zavoda u sustav Državne riznice. Promatrajući prihode Zavoda u 2002. i 2003. godini, vidljivo je dakle da se ti prihodi u najvećem dijelu odnose na neporezne prihode te na dotacije iz državnog proračuna. S obzirom da se doprinosi za osnovno zdravstveno osiguranje s novim ustrojstvom uplaćuju na račun Državne riznice, porezni prihodi prikazuju vrijednost nula u 2002. samo 6,9 milijuna kuna u 2003. što predstavlja naplatu starih potraživanja. Da bi se sagledala kompletna slika sustava zdravstvenog osiguranja u Republici Hrvatskoj, potrebno je promatrati istodobno i Zavod i račun Državne riznice.

Na računu Državne riznice je tijekom godine prikupljeno prihoda od doprinosa za osnovno zdravstveno osiguranje u iznosu od 11 533 280 224 kuna. Od lipnja 2002. godine, kao oblik dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja, uvedeno je dopunsko zdravstveno osiguranje. Na ime dopunskog zdravstvenog osiguranja prikupljeno je 291 149 862 kune u 2002. odnosno 515 148 558 kuna u 2003. godini.

Državni je proračun do kraja 2002. godine osigurao dodatna sredstva te je ukupno na računu riznice zabilježeno prihoda u iznosu od 12 629 469 881 kune. Zavod je u 2002. godini na svojem računu prikupio prihoda u iznosu od 732 015 423 kune, a odnose se u najvećoj mjeri na ostale neporezne prihode i potpore. Tijekom 2002. godine, također je registrirano zaduženje u iznosu od 820 milijuna kuna koji se odnose na sanaciju zdravstvenog sustava (osim ljekarni) koja je provedena krajem listopada prema Odluci Vlade Republike Hrvatske. Zbrojeni iznos primitaka od zaduživanja, prihoda od proračuna te prihoda na računu Zavoda iznosio je 14 181 485 300 kuna. Ako od ovoga iznosa izuzmemo

³ "Narodne novine", br. 54/03

Tablica 3.8 | Prihodi od doprinosa za zdravstveno osiguranje u 2002. i 2003. godini po mjesecima
Izvor | Ministarstvo financija

	2001	2002	2003	Indeks
siječanj	853 290 487	871 983 592	994 519 141	114,05
veljača	816 667 147	903 103 279	961 991 419	106,52
ožujak	806 605 218	884 259 513	954 289 485	107,92
travanj	852 497 179	940 972 283	998 409 942	106,10
svibanj	853 539 263	945 784 246	1 012 065 007	107,01
lipanj	869 974 155	955 435 213	1 019 018 011	106,65
srpanj	867 243 566	998 565 057	1 083 289 342	108,48
kolovoz	847 308 719	979 232 440	1 030 406 437	105,23
rujan	869 611 678	982 229 511	1 035 172 849	105,39
listopad	890 002 097	982 722 465	1 034 221 322	105,24
studeni	884 169 737	988 418 135	1 040 950 866	105,31
prosinac	1 021 267 731	1 100 574 490	1 158 500 529	105,26
Ukupno	10 432 176 977	11 533 280 224	12 322 834 349	106,85

prihode od doprinosa za dopunsko zdravstveno osiguranje, dobit ćemo iznos od 13 890 335 442 kune koji predstavlja ukupne prihode i primitke po osnovi osnovnog zdravstvenog osiguranja. Ukupni rashodi i izdaci izvršeni na ime zdravstvenog osiguranja u 2002. godini iznosili su 13 856 725 736 kune od čega je rashoda i izdataka po osnovi osnovnog zdravstvenog osiguranja izvršeno u iznosu od 13 710 081 336 kune, a na ime dopunskog zdravstvenog osiguranja u iznosu od 146 644 400 kuna. U 2003. godini, Državni proračun je osigurao dodatna sredstva na računu riznice, Zavod je na svojem računu prikupio prihoda u iznosu od 1 113 938 000 kuna. Također su tijekom godine evidentirani primici od financijske imovine i zaduženja u iznosu od 411 185 816 kuna. Ukupni prihodi i primici po osnovi zdravstvenog osiguranja ostvareni su u iznosu od 14 590 281 712 kuna, od čega 96,47% se odnosi na osnovno, a 3,53% na dopunsko zdravstveno osiguranje. Ukupni rashodi i izdaci izvršeni na ime zdravstvenog osiguranja u 2003. godini iznosili su 14 717 989 723 kune od čega je rashoda i izdataka po osnovi osnovnog zdravstvenog osiguranja izvršeno u iznosu od 14 220 019 860 kune, a na ime dopunskog zdravstvenog osiguranja u iznosu od 497 969 863 kune.

Na nivou Zavoda, u 2002, ukupni rashodi planirani su u iznosu od 1 484,06 milijuna kuna, a ostvareni u iznosu od 1 285,4 milijuna kuna te kao takvi predstavljaju izvršenje koje je za 13,4% manje od planiranog. Od ovog iznosa rashoda, najveći dio otpada na ostale kupovine dobara i usluga te na plaće i nadnice zaposlenih.

U 2003. godini, na nivou Zavoda, planirani su ukupni rashodi u iznosu od 1 152,6 milijuna kuna, a ostvareni su u iznosu od 919,3 milijuna kuna, što predstavlja izvršenje od samo 79,8% planiranog iznosa.

Iz navedenih iznosa prihoda i rashoda za 2002. i 2003. godinu proizlazi da je Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje ostvario ukupni manjak od 553,4 milijuna kuna u 2002. godini, odnosno da je u 2003. godini ostvario ukupni višak od 194,6 milijuna kuna.

Također kao i kod prihoda, cjelokupna slika rashoda sustava zdravstvenog osiguranja u Republici Hrvatskoj vidljiva je promatranjem računa Zavoda i računa Državne riznice.

Promatrajući i račun Zavoda i račun Državne riznice vidljivo je da su ukupni rashodi ostvareni u iznosu od 13 856,7 milijuna kuna u 2002. te 14 220 milijuna kuna u 2003. godini (kako je već ranije navedeno) od čega čak 99% otpada na rashode osnovnog zdravstvenog osiguranja, a unutar osnovnog zdravstvenog osiguranja čak oko 80% na zdravstvenu zaštitu.

Naknade su druga skupina rashoda po veličini te predstavljaju gotovo 15% rashoda za osnovno zdravstveno osiguranje.

(u %)	2002	2003
Bruto plaće	13,42	19,66
Ostale kupovine dobara i usluga	84,84	76,83
Plaćanje kamata	0,00	0,00
Transferi kućanstvima	0,00	0,11
Kapitalni rashodi	1,74	3,40
Ukupno	100,00	100,00

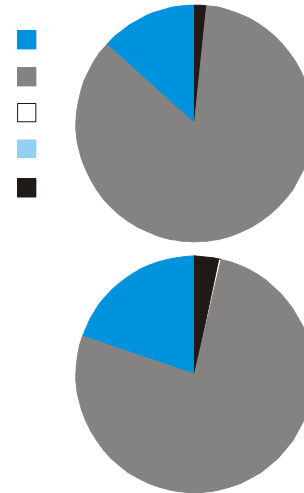
Tijekom 2002. godine u Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje je prosječno bilo osigurano 4 239 110 osoba. Najveći broj odnosi se na radnike, osobe koje obavljaju gospodarsku djelatnost ili samostalno u obliku zanimanja obavljaju profesionalnu djelatnost (31,34%), zatim umirovljenici (23,54%), nezaposleni (8,62%), poljoprivrednici (2,22%), osiguranici osigurani po određenim okolnostima (2,96%) te članovi obitelji osiguranima (31,11%).

Broj osiguranih osoba koje ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu u Republici Hrvatskoj je u 2002. godini zadržan otprilike na razini 2001. godine.

Tijekom 2003, zadržana je podjednaka struktura osiguranih osoba, dok je prosječno u Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje bilo osigurano 4 296 955 osoba.

Slika 3.17 | 3.18 | Struktura rashoda HZZO-a u 2002. i 2003. godini

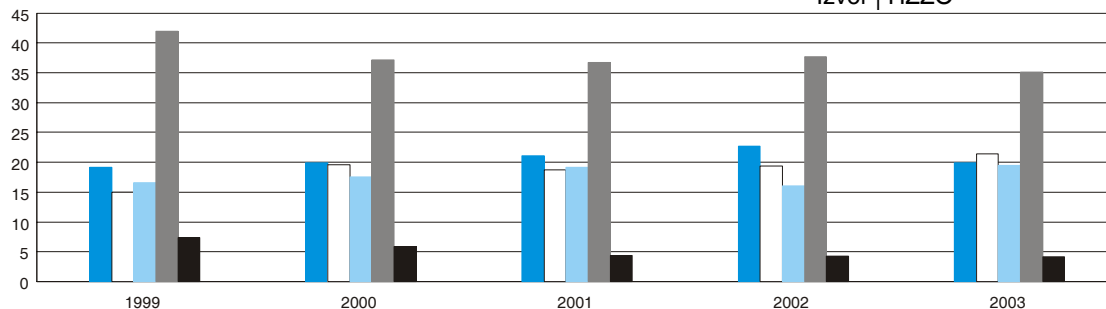
Izvor | HZZO

Slika 3.19 | Struktura osnovnih izdataka u zdravstvu

(% ukupnih rashoda)

Izvor | HZZO

3.1.3 | Hrvatski zavod za zapošljavanje

Kao za Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje i kao za Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje prije njega, najveći dio prihoda i rashoda Hrvatskog zavoda za zapošljavanje uključen je u sustav Državne riznice od 1. siječnja 2002. godine.

Glavni izvor prihoda Hrvatskog zavoda za zapošljavanje je stopa doprinosa od 0,75% od bruto plaće koju poslodavci uplaćuju za svoje zaposlenike. Od 1. siječnja 2002. godine ti se doprinosi uplaćuju preko Regosa na poziciju Zavoda u državnom proračunu. Također, preko računa Džavne riznice evidentira se najveći dio rashoda i to u najvećoj mjeri transferi stanovništvu.

Godišnji prosjek registrirane nezaposlenosti u 2002. godini iznosio je 389 741 osoba. U 2001. godini radi usporedbe, godišnji prosjek registrirane nezaposlenosti je iznosio 380 195 osoba, odnosno u 2002. godini prosjek nezaposlenih osoba raste za 9,5 tisuća osoba ili 2,5%. Uspoređujući ovaj porast s prethodnom godinom vidljivo je znatno usporavanje rasta nezaposlenosti. Naime, godišnji prosjek nezaposlenih osoba je u 2001. godini rastao 6%. Prosječna stopa registrirane nezaposlenosti je tijekom 2002. godine iznosila 22,8%, a u prosincu 2002. 21,3%.

- Primarna zaštita (uključujući i stomatološku)
- Lijekovi na recept
- Poliklinička - specijalistička zaštita
- Bolnička zaštita
- Ostalo

U 2003. godini, prosjek registrirane nezaposlenosti je iznosio 329 799 osoba. Uspoređujući broj registrirane nezaposlenosti s prethodnom godinom, vidljivo je smanjenje broja nezaposlenih osoba od 15,4%. Važno je naglasiti da se taj broj konstantno povećavao još od 1996. godine, te da je 2003. prva godina u tom periodu u kojoj je broj registrirano nezaposlenih osoba opao. Međutim, razlog ne leži potpuno u oporavku tržišta rada već velikim dijelom u strožijim kriterijima prema kojima su osobe evidentirane kao nezaposlene.

Tijekom 2002. godine, Hrvatski zavod za zapošljavanje posredovao je u zapošljavanju ukupno 165 566 evidentiranih osoba, što predstavlja 12,5% više nego u 2001. godini. U 2003. godini, Zavod je posredovao u zapošljavanju ukupno 145 211 osoba što je za 12,3% manje nego u 2002. godini. Uvid u zapošljavanje različitih kategorija tražitelja zaposlenja pruža stopa zapošljavanja, koja u omjer uzima zaposlene tijekom godine s jedne strane te zbroj nezaposlenih na početku uvećan za novoprijavljene osobe s druge strane. Stopa zapošljavanja dakle prikazuje dio ukupnog broja tražitelja zaposlenja u godini koji su dobili posao tijekom godine. Prema podacima za 2002. i 2003. godinu, najveća stopa zapošljavanja, kao i u nekoliko ranijih godina, bila je za tražitelje zaposlenja s visokom stručnom spremom.

Tablica 3.9 | Pregled privremene nesposobnosti za rad – bolovanje
Izvor | HZZO

	1999	2000	2001	2002	2003	2002/ 2001	2003/ 2002
Stopa bolovanja*							
- ukupno	3,63	3,71	4,05	3,99	3,66	98,52	91,73
- na teret poslodavca	1,26	1,13	1,75	1,67	1,65	95,43	98,80
- na teret HZZO-a	2,37	2,58	2,30	2,32	2,01	100,87	86,64
Prosječno trajanje u danima							
- ukupno	25,96	29,99	21,50	21,29	19,08	99,02	89,62
- na teret poslodavca	11,64	12,23	10,96	10,93	10,17	99,73	93,05
- na teret HZZO-a	37,11	41,57	41,01	42,84	46,32	104,46	108,12
Zaposleni na bolovanja (dnevni prosjek)							
- ukupno	47 261	48 106	52 936	53 047	51	100,21	0,10
- na teret poslodavca	16 446	14 685	22 856	22 262	22 942	97,40	103,05
- na teret HZZO-a	30 815	33 420	30 079	30 786	27 952	102,35	90,79

* postotak zaposlenih na bolovanju u ukupno aktivnim zaposlenicima

Potkraj prosinca 2002. godine u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje bilo je evidentirano 366,2 tisuće nezaposlenih osoba što predstavlja smanjenje od 1% u odnosu na mjesec ranije te čak 7,3% manje nezaposlenih u odnosu na isti mjesec 2001. godine. Također je u istom periodu bilo evidentirano 206,1 tisuća nezaposlenih žena što je 4,0% manje u odnosu na prosinac 2001. godine. Najveći udio u registriranoj nezaposlenosti, u 2002. godini, imaju osobe stare 20 - 24 godine. Struktura nezaposlenosti pokazuje da su prema stručnoj spremi najčešći KV i VKV radnici, dok su najmanji udio u ukupnoj nezaposlenosti zabilježile osobe s višom i visokom stručnom spremom. Potkraj prosinca 2003. godine, u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje bilo je evidentirano 318 684 osoba, što predstavlja smanjenje u odnosu na prosinac prethodne godine od 13% te povećanje od 0,6% u odnosu na prethodni mjesec 2003.

Broj prijavljenih radnih mjesta je u 2002. godini u značajnom padu u odnosu na 2001. godine (u prosjeku oko 46% za sve kategorije tražitelja zaposlenja). Razlog takvom trendu su nove zakonske odredbe⁴ u skladu

⁴ Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti ("Narodne novine" br. 32/02)

s kojima poslodavci nemaju više zakonsku obvezu prijavljivanja potreba za radnicima.

U 2003. broj prijavljenih radnih mjesta je u daljem padu (u prosjeku oko 25% za sve kategorije tražitelja zaposlenja).

Tablica 3.10 | Prosječan broj osiguranih osoba u okviru HZZO-a
Izvor | HZZO

	Prosjek I - XII 2001.	Prosjek I - XII 2002.	Struktura	Prosjek I - XII 2003.	Struktura	2003 / 2002
Aktivni djelatnici	1 305 577	1 328 356	31,34	1 389 096	32,33	104,57
Aktivni poljoprivrednici	100 010	94 150	2,22	85 632	1,99	90,95
Umirovljenici	988 719	997 971	23,54	1 000 408	23,28	100,24
Nezaposleni	341 817	365 396	8,62	375 258	8,73	102,70
Ostali	127 554	125 334	2,96	139 989	3,26	111,69
Članovi obitelji	1 341 877	1 318 679	31,11	1 299 407	30,24	98,54
Prognanici	11 890	9 224	0,22	7 165	0,17	77,68
Ukupno	4 217 444	4 239 110	100,00	4 296 955	100,00	101,36

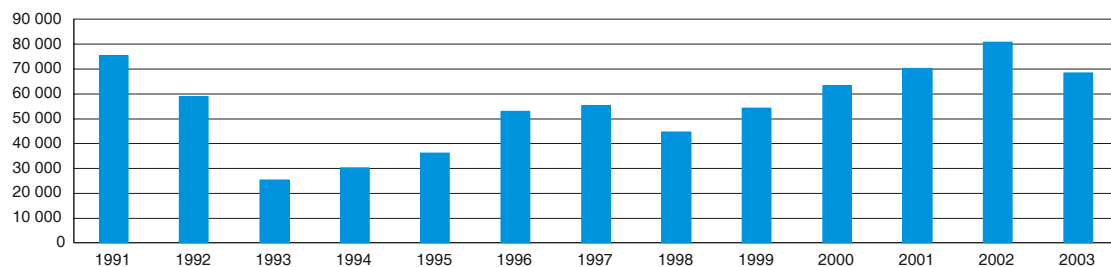
U prosincu 2002. godini, naknadu za nezaposlene koju pruža Hrvatski zavod za zapošljavanje primalo je 75,4 tisuća korisnika, odnosno 20,6% od ukupnog broja nezaposlenih osoba (18,5% u 2001. godini).

Tablica 3.11 | Stope zapošljavanja prema razini stručne spreme u 2002. godini
Izvor | HZZ

Razina stručne spreme	Nezaposleni		Novoprijavljeni		Zaposleni		Stopa zapošljavanja	
	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003
NKV	72 598	60 707	36 820	31 824	15 373	13 320	14,0	14,4
PKV, NSS	64 977	59 551	33 663	28 929	18 608	17 124	18,9	19,4
KV, VKV	130 941	108 735	97 249	86 756	66 906	57 061	29,3	29,2
SSS	94 052	78 683	65 085	60 908	43 159	38 976	27,1	27,9
VŠS	12 333	10 315	10 563	9 669	8 452	7 492	36,9	37,5
VSS	14 840	11 808	15 693	13 774	13 068	11 238	42,8	43,9
Ukupno	389 741	329 799	259 073	231 860	165 566	145 211		

Zabilježeno povećanje broja korisnika u prosincu 2002. u odnosu na isti period 2001. godine iznosilo je 2,0%. U 2003. godini, 68,6 tisuća korisnika je primalo naknadu za nezaposlenost odnosno 20,8% od ukupnog broja nezaposlenih osoba. Također je zabilježeno 9%-tno smanjenje broja korisnika u prosincu 2003. u odnosu na isti mjesec prethodne godine.

Slika 3.20 | Prosječan broj korisnika novčane naknade
Izvor | HZZ

Ukupni prihodi Hrvatskog zavoda za zapošljavanje su u 2002. godini iznosili 134,8 milijuna kuna, dok su rashodi ostvareni na razini od 248,9 milijuna kuna. Prihodi pokazuju ostvarenje iznad plana za 3,7% dok su izvršeni rashodi nadmašili iznos plana za čak 91%. Dakle, Zavod je ostvario ukupni manjak u iznosu od 114 milijuna kuna (na svom računu), u 2002. Na računu Državne riznice je tijekom 2002. godine prikupljeno prihoda od doprinosa za zapošljavanje u iznosu od 1 140,6 milijuna kuna.

Tablica 3.12 | Prihodi od doprinosa za zapošljavanje u 2002. godini

Izvor | Ministarstvo financija

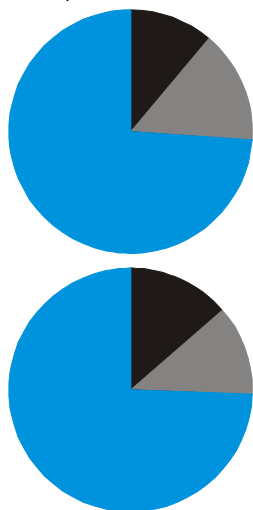
U isto vrijeme preko računa Državne riznice evidentirano je rashoda u visini od 783,2 milijuna kuna i to 748,2 kuna na ime naknada za nezaposlene te 34,9 milijuna kuna na ime ostalih naknada iz proračuna u novcu.

	2002	2003	2003 / 2000
siječanj	88 284 900	96 619 676	109,44
veljača	89 608 509	98 401 081	109,81
ožujak	87 426 303	96 664 181	110,57
travanj	93 312 906	100 959 699	108,19
svibanj	93 379 481	102 407 623	109,67
lipanj	95 050 932	104 064 487	109,48
srpanj	98 346 683	109 150 908	110,99
kolovoz	96 600 512	105 119 572	108,82
rujan	97 317 791	105 924 582	108,84
listopad	96 667 833	104 505 106	108,11
studen	96 372 504	105 860 285	109,84
prosinac	108 308 873	114 439 652	105,66
Ukupno	1 140 677 227	1 244 116 852	109,07

U 2003. godini, ukupni prihodi Hrvatskog zavoda za zapošljavanje su ostvareni u iznosu od 89,8 milijuna kuna, dok su rashodi ostvareni u iznosu od 149,4 milijuna kuna. Dok su rashodi ostvareni u skladu s planom, prihodi prikazuju iznos koji je za 2,3% manji od planiranog. Slijedom ovakvog izvršenja prihoda i rashoda, ostvaren je ukupni manjak u 2003. godini u iznosu od 59,6 milijuna kuna što je za neznatno više od planiranih 57,5 milijuna kuna.

Slika 3.21 | 3.22 | Struktura prihoda Hrvatskih voda u 2002. i 2003. godini

Izvor | Ministarstvo financija

3.1.4 | Hrvatske vode

Hrvatske vode su u 2002. godini ostvarile prihode u iznosu od 1 485,5 milijuna kuna što predstavlja bolje izvršenje od planiranog za 31,6%. Naime, planirani su prihodi Hrvatskih voda u 2002. godini iznosili 1 128,3 milijuna kuna. U strukturi prihoda najveći dio odnosi se na neporezne prihode (naknade za korištenje voda) koji su u 2002. godini ostvareni u iznosu koji predstavlja 74% ukupnih prihoda Hrvatskih voda dok se ostatak odnosi na dotacije iz središnjeg državnog proračuna i manjim dijelom na kapitalne prihode. U 2003. godini, Hrvatske su vode planirale prikupiti prihoda u iznosu od 1 361,7 milijuna kuna, međutim konačni podaci pokazuju da su prihodi u 2003. prikupljeni u iznosu od 1 544,7 milijuna kuna što predstavlja bolje prikupljanje prihoda za čak 13,5% od planiranog.

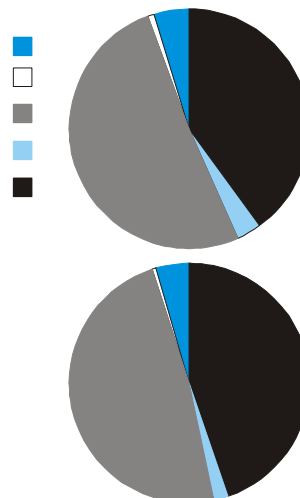
(u %)	2002	2003
■ Neporezni prihodi	73,94	74,47
□ Prihodi od kapitala	0,02	0,02
■ Dotacije iz proračuna (tekuće)	14,81	11,78
■ Dotacije iz proračuna (kapitalne)	11,24	13,73
Prihodi ukupno	100,00	100,00

Također, kao i u prethodnim godinama, najveći dio prihoda Hrvatskih voda odnosi se na neporezne prihode čiji je udio u ukupnim prihodima u 2003. godini ostvaren na razini od 74,5%. Ostatak prihoda se odnosi na dotacije iz središnjeg proračuna te na kapitalne prihode u manjoj mjeri.

Slika 3.23 | 3.24 | Struktura rashoda Hrvatskih voda u 2002. i 2003. godini

Izvor | Ministarstvo financija

(u %)	2002	2003
Plaće i nadnice zaposlenih	4,80	4,42
Doprinosi poslodavaca	0,81	0,69
Ostale kupovine dobara i usluga	51,00	48,13
Plaćanje kamata	3,37	2,16
Kapitalni rashodi	40,01	44,61
Rashodi ukupno	100,00	100,00

Ukupni su rashodi u 2002. godini planirani u iznosu od 1 159,7 milijuna kuna, a ostvareni su u iznosu od 1 421,4 milijuna kuna, što predstavlja izvršenje od čak 22,5% iznad planiranog iznosa rashoda. U strukturi rashoda Hrvatskih voda u 2003. godini dominiraju tekući rashodi s udjelom od 60% u ukupnim rashodima. Unutar stavke tekućih rashoda čak 94,4% otpada na rashode za dobra i usluge. Druga značajna stavka u rashodima Hrvatskih voda za 2002. godinu su kapitalni rashodi s udjelom od 40% u ukupnim rashodima. U 2003. godini, ukupni rashodi Hrvatskih voda planirani su u iznosu od 1 397 milijuna kuna, a ostvareni su u iznosu od 1 718,1 milijun kuna što predstavlja povećanje od gotovo 23% u odnosu na plan. Struktura rashoda se nije značajnije izmijenila u odnosu na prethodnu godinu, tako da se 55% ukupnih rashoda odnosilo na tekuće dok se ostatak odnosio na kapitalne rashode. U strukturi tekućih rashoda i dalje najznačajnija stavka ostaju rashodi za dobra i usluge na koje otpada preko 96% tekućih rashoda.

Slijedom ovakvih realizacija prihoda i rashoda, u 2002. godini, Hrvatske su vode ostvarile ukupni višak od 64 milijuna kuna dok su u 2003. godini zabilježili ukupni manjak u iznosu od 173,4 milijuna kuna. Planirani manjak za 2003. g. iznosio je 35,4 milijuna kuna, međutim ostvareni manjak je rezultat prvenstveno prekoračenja rashoda iznad planiranih, dok su se istodobno prihodi prikupili na razini iznad planiranih.

3.1.5 | Fond za razvoj i zapošljavanje

Hrvatski sabor, na 18. sjednici, donio je Zakonom o fondu za razvoj i zapošljavanje iz prosinca 2001. godine⁵, odluku o osnivanju Fonda za razvoj i zapošljavanje. Ovim se zakonom uređuje ustroj Fonda, nadležnost, prava i obveze te izvori sredstava. Zakon se počeo primjenjivati od 1. siječnja 2002. godine. Fond je osnovan s idejom poticanja razvoja malih i srednjih poduzeća, pružanja pomoći u zapošljavanju radnika, pružanja pomoći razvojnim projektima, investicijskim programima, pomoć pri otvaranju poslovnih centara, razvojnih centara i sl., pružanju pomoći u obnovi porušenog tijekom rata i povratak prognanog i izbjeglog stanovništva.

Sredstva za Fond se osiguravaju iz sljedećih izvora: prodaja državne imovine, dijela prihoda Hrvatskog fonda za privatizaciju, iz proračuna i ostalih, zakonom utvrđenih, izvora.

Tijela Fonda su Upravni odbor i Uprava, dok je za svoje poslovanje Fond odgovoran Vladi Republike Hrvatske.

Fond je u 2002. godini ostvario ukupne prihode u iznosu od 2 709,6 milijuna kuna. Najveći dio tog iznosa otpada na kapitalne prihode (66,13%) dok se ostatak gotovo u cijelosti odnosi na tekuće i kapitalne potpore ostalih razina nacionalne države. Ukupni su rashodi Fonda za

⁵ "Narodne novine" br. 107/01

razvoj i zapošljavanje ostvareni u iznosu od 2 288,05 milijuna kuna. Ostvareni rashodi se mahom odnose na stavku subvencija i ostalih tekućih transfera te na stavku kapitalnih rashoda. Iskazane zajedno, ove dvije stavke čine 98,42% ukupno ostvarenih rashoda Fonda za razvoj i zapošljavanje. Promatrajući rashode vidljivo je da se u najvećoj mjeri odnose na potpore raznim programima i projektima kroz različita ministarstva (Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo, Ministarstvo gospodarstva, Ministarstvo kulture, Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva, Ministarstvo prometa i veza, Ministarstvo rada i socijalne skrbi, Ministarstvo turizma, Ministarstvo znanosti i tehnologije te Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave). Ukupni se rashodi nadalje mogu podijeliti na rashode financirane iz privatizacijskih prihoda te na rashode koji su financirani iz prihoda proračuna. Aktivnost Fonda za razvoj i zapošljavanje se može obrazložiti i kao alat za učinkovitije gospodarenje privatizacijskim prihodima, njihovo efikasnije korištenje u smislu transparentne i učinkovite organizacije dijela sustava državnih potpora koje organizirane na ovaj način proizvode željene horizontalne efekte. Transakcije Fonda za razvoj i zapošljavanje su s 1. siječnjem 2003. godine u potpunosti uključene u središnji proračun.

3.1.6 | Fond za regionalni razvoj

Hrvatski sabor je, na 18. sjednici, Zakonom o fondu za regionalni razvoj iz prosinca 2001. godine⁶, donio odluku o osnivanju Fonda za regionalni razvoj. Ovim se zakonom uređuje ustroj Fonda, nadležnost, prava i obveze te izvori sredstava. Zakon se počeo primjenjivati od 1. siječnja 2002. godine. Fond je osnovan s idejom da potiče ravnomjerniji regionalni razvoj Republike Hrvatske sukladno Programu regionalnog razvoja Republike Hrvatske. Djelatnost Fonda se posebice odnosi na područja pogođena ratom, slabo naseljena područja, područja posebne državne skrbi, otoke, brdsko-planinska područja, granična i pogranična te područja sa strukturnim problemima, područja s nižim bruto domaćim proizvodom te ostala područja sukladno programu.

Sredstva za Fond se osiguravaju iz sljedećih izvora: prodaja državne imovine, iz proračuna, emisijom dugoročnih obveznica, zajmova financijskih institucija, bilateralnih zajmova, donacija i ostalih, zakonom utvrđenih, izvora.

Tijela Fonda su Upravni odbor i Uprava, dok je za svoje poslovanje Fond odgovoran Vladi Republike Hrvatske.

Fond je u 2002. godini ostvario ukupne prihode u iznosu od 502,3 milijuna kuna. Najveći dio tog iznosa se odnosi na kapitalne prihode koji čine čak 99,68% ukupnih prihoda dok se ostatak mahom odnosi na tekuće potpore ostalih razina nacionalne države. Ukupni rashodi Fonda za regionalni razvoj ostvareni u iznosu od 501,6 milijuna kuna, a odnose se na kapitalne rashode (48,64%) te na tekuće rashode (51,35%). Promatrajući rashode vidljivo je da se u najvećoj mjeri odnose na potpore raznim programima i projektima kroz Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo, Ministarstvo za obrt, malo i srednje poduzetništvo i Državnu upravu za vode, a odnose se na nacionalne razvojne projekte, razvoj jadranskih otoka, razvoj i obnovu vodoopskrbnih sustava, poduzetničke programe jedinica lokalne samouprave i dr. Također kao i kod Fonda za razvoj i zapošljavanje, rashodi se mogu razdijeliti na rashode financirane iz privatizacijskih prihoda te na rashode koji su financirani iz prihoda proračuna. Aktivnost Fonda za regionalni razvoj, također kao i aktivnost Fonda za razvoj i zapošljavanje ukazuje na izrazitu horizontalnost izvršenih mjera potpora. Transakcije Fonda za regionalni razvoj su s 1. siječnjem 2003. godine u potpunosti uključene u središnji proračun.

⁶ "Narodne novine" br. 107/01

3.1.7 | Hrvatske autoceste

Prema konačnim podacima za 2002. godinu, ukupni prihodi Hrvatskih autocesta iznosili su 1 695,9 što predstavlja ostvarenje od 90,5% planiranog iznosa za 2002. godinu. U strukturi prikupljenih prihoda prednjače porezni prihodi koji se u potpunosti odnose na stavku trošarina. Naime, kao oblik financiranja izgradnje autocesta u Republici Hrvatskoj usvojen je model izdvajanja proporcije iznosa trošarine po litri goriva za tu svrhu. Prihodi od trošarina su u 2002. godini prikupljeni u iznosu od 1 212,4 milijuna kuna što predstavlja 71,5% ukupno prikupljenih prihoda za promatranu godinu. Ostatak ukupnih prihoda Hrvatskih autocesta nad prihodima ostvarenim po osnovi trošarina, u potpunosti se odnosi na neporezne prihode koji su u 2002. godini ostvareni u iznosu od 483,5 milijuna kuna. U strukturi neporeznih prihoda prevladavaju ostali neporezni prihodi na koje otpada čak 94% ukupno prikupljenih neporeznih prihoda te 26,8% ukupnih prihoda Hrvatskih autocesta.

(u %)	2002	2003
Udio u trošarinama	71,49	68,15
Dohodak od kamata i dividendi	1,72	1,86
Ostali neporezni prihodi	26,79	30,00
Prihodi ukupno	100,00	100,00

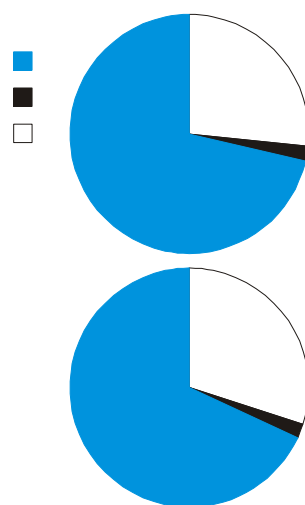
U 2003. godini, prema konačnim podacima, ukupni prihodi Hrvatskih autocesta su iznosili 1 927,8 milijuna kuna (12,5% više od planiranog). U isto vrijeme, ukupno prikupljeni prihodi Hrvatskih autocesta u 2003. godini predstavljaju povećanje od 13,7% u odnosu na 2002. godinu.

Porezni prihodi u potpunosti se odnose na stavku trošarina koje su prikupljene u iznosu 1 314,7 milijuna kuna u 2003. godini (0,44% iznad planiranog). Neporezni prihodi HAC-a se odnose na svega dvije stavke i to "Ostali dohodak od imovine" te na "Ostale neporezne prihode". Ove dvije stavke su u 2003. godini zajedno iskazale iznos od 614 milijun kuna što je za 51,1% više od planiranog iznosa.

Ukupni rashodi (zajedno s posudbama umanjnim za otplate) Hrvatskih autocesta su u 2002. godini ostvareni u iznosu od 3 740,5 milijuna kuna, što predstavlja izvršenje koje je za 25,3% manje od planiranog. Razloge ovakvog ostvarenja nalazimo u manjim od očekivanih tekućim i kapitalnim rashodima te u većim otplatama unutar stavke posudbe umanjene za otplate od onih predviđenih planom. Tekući rashodi ostvareni su u iznosu od 458,9 milijuna kuna, a na razini 11,4% ukupnih rashoda (bez posudbi umanjnih za otplate) dok su u ukupnim rashodima umanjnim za neto posudbe sudjelovale s 12,3%. U strukturi tekućih rashoda, svojim iznosom ističu se rashodi za dobra i usluge koji su ostvareni u iznosu od 433,4 milijuna kuna. Rashodi za kamate ostvareni su u iznosu od 25,5 milijuna kuna i u podjednakom dijelu se odnose na domaća i strana plaćanja. Najveći dio ukupnih rashoda odnosi se na kapitalne rashode koji su ostvareni u iznosu od 3 560,8 milijuna kuna te kao takvi predstavljaju 88,6% ukupnih rashoda odnosno 95,2% ukupnih rashoda umanjnih za stavku neto posudbi. Ovakvo izvršenje kapitalnih rashoda tek je na razini od 81% planiranog iznosa za 2002. godinu. Posudbe umanjene za otplate su ostvarene na razini od -279,3 milijuna kuna dok su planom predviđene u nultom iznosu.

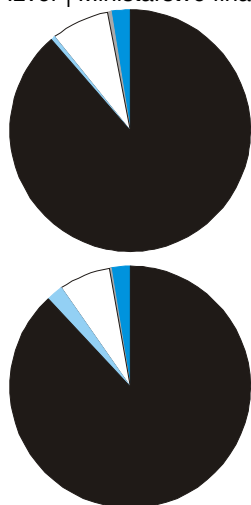
U 2003. godini, ukupni rashodi (zajedno s posudbama umanjnim za otplate) Hrvatskih autocesta su ostvareni u iznosu od 5 506,6 milijuna kuna, što predstavlja izvršenje koje je za 3,3% veće od planiranog te ujedno predstavlja povećanje od 47,2% u odnosu na 2002. godinu.

Slika 3.25 | 3.26 | Struktura prihoda Hrvatskih autocesta u 2002. i 2003. godini
Izvor | Ministarstvo financija

Slika 3.27 | 3.28 | Struktura rashoda Hrvatskih autocesta u 2002. i 2003. godini

Izvor | Ministarstvo financija

(u %)	2002	2003
Plaće i nadnice zaposlenih	2,55	2,43
Doprinosi poslodavaca	0,37	0,38
Ostale kupovine dobara i usluga	7,86	7,01
Plaćanje kamata	0,63	2,11
Kapitalni rashodi	88,58	88,07
Rashodi ukupno	100,00	100,00

Slijedom navedenih realizacija prihoda i rashoda, u 2002 ostvaren je ukupni nekonsolidirani manjak (prihodi umanjeni za rashode) Hrvatskih autocesta u iznosu od 2 044,5 milijuna kuna. Ovaj iznos manjka je u potpunosti financiran na stranom financijskom tržištu, a predstavlja 65% planiranog iznosa manjka. U 2003. godini, također je ostvaren ukupni nekonsolidirani manjak Hrvatskih autocesta i to u iznosu 3 578,7 milijuna kuna što predstavlja 98% planiranog iznosa. manjak Hrvatskih autocesta je u isto vrijeme povećan za 75% u odnosu na prethodnu godinu. Ovaj iznos manjka je u 82% dijelu financiran na stranom financijskom tržištu dok je ostatak financiran na domaćem.

3.1.8 | Hrvatske ceste

Prema konačnim podacima za 2002. godinu, ukupni prihodi Hrvatskih cesta iznosili su 1 216,1 što predstavlja bolje prikupljanje prihoda za 5,5% planiranog iznosa za 2002. godinu. U strukturi prikupljenih prihoda prednjače porezni prihodi koji se u potpunosti odnose na stavku trošarina. Naime isto kao i kod Hrvatskih autocesta, kao oblik financiranja izgradnje i rekonstrukcije cesta u Republici Hrvatskoj usvojen je model izdvajanja proporcije iznosa trošarine po litri goriva za tu svrhu. Prihodi od trošarina su u 2002. godini prikupljeni u iznosu od 1 148,7 milijuna kuna što predstavlja 94,5% ukupno prikupljenih prihoda za promatranu godinu. Ostatak ukupnih prihoda Hrvatskih cesta nad prihodima ostvarenim po osnovi trošarina, najvećim se dijelom odnosi na neporezne prihode koji su u 2002. godini ostvareni u iznosu od 59,9 milijuna kuna. U strukturi neporeznih prihoda prevladavaju ostali neporezni prihodi na koje otpada čak 93,7% ukupno prikupljenih neporeznih prihoda te 4,6% ukupnih prihoda Hrvatskih cesta. Ostatak prihoda odnosi se na kapitalne prihode koji su ostvareni u iznosu od 7,4 milijuna kuna.

U 2003. godini, prema konačnim podacima, ukupni prihodi Hrvatskih cesta su iznosili 1 386,9 milijuna kuna (2,3% više od planiranog). U isto vrijeme, ukupno prikupljeni prihodi Hrvatskih cesta u 2003. godini predstavljaju povećanje od 14% u odnosu na 2002. godinu.

Promatrajući strukturu rashoda, vidljivo je da su najznačajniji, svojim udjelom, kapitalni rashodi što je u skladu s dinamikom kapitalnih investicija u autoceste u Republici Hrvatskoj. Naime, u 2003. godini, udio kapitalnih rashoda u ukupnim rashodima Hrvatskih autocesta (bez posudbi umanjenih za otplate) iznosio je 88% dok je u ukupnim rashodima umanjenim za neto posudbe iznosio 92,8%. Kapitalni rashodi Hrvatskih autocesta su u 2003. godini ostvareni u iznosu od 5 806,2 milijuna kuna te su kao takvi za 7% veći od planiranog iznosa. Tekući su rashodi u 2003. godini ostvareni u iznosu od 692,5 milijuna kuna što je za 37% manje od planiranog iznosa za 2003. godinu te za 51% više od ostvarenja iz 2002. godine. U strukturi ove skupine rashoda, svojim iznosom ističu se rashodi za dobra i usluge na koje otpada čak 82,3% tekućih rashoda, a ostvareni su u iznosu od 569,8 milijuna kuna. Posudbe umanjene za otplate su ostvarene na razini od -299,6 milijuna kuna dok su planom predviđene u iznosu od -74 milijuna kuna.

Slike 3.29 | i 3.30 | Struktura prihoda Hrvatskih cesta u 2002. i 2003. godini

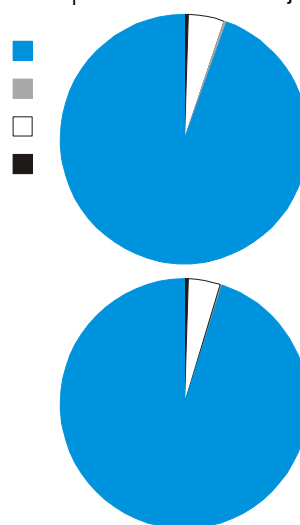
Izvor | Ministarstvo financija

(u %)	2002	2003
Udio u trošarinama	94,45	94,98
Dohodak od kamata i dividendi	0,31	0,24
Ostali neporezni prihodi	4,62	4,26
Kapitalni prihodi	0,61	0,52
Prihodi ukupno	100,00	100,00

Porezni prihodi u potpunosti se odnose na stavku trošarina koje su prikupljene u iznosu 1 317,6 milijuna kuna u 2003. godini (0,72% iznad planiranog). Neporezni prihodi HC-a se odnose na svega dvije stavke i to «Ostali dohodak od imovine» te na «Ostale neporezne prihode». Ove dvije stavke su u 2003. godini zajedno iskazale iznos od 62,4 milijun kuna što je za 48,6% više od planiranog iznosa.

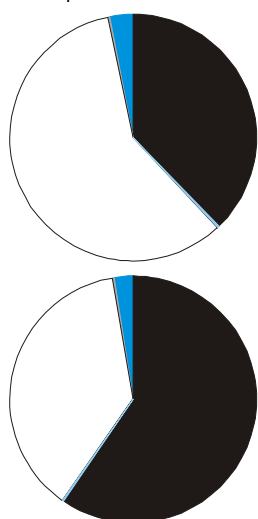
Ukupni rashodi (zajedno s posudbama umanjnim za otplate) Hrvatskih cesta su u 2002. godini ostvareni u iznosu od 1 159,4 milijuna kuna, što predstavlja izvršenje koje je za 12,6% manje od planiranog. Razloge ovakvog ostvarenja nalazimo u manjim od očekivanih tekućim i kapitalnim rashodima te u većim otplatama unutar stavke posudbe umanjene za otplate od onih predviđenih planom. Tekući rashodi ostvareni su u iznosu od 721,2 milijuna kuna, a na razini 62,1% ukupnih rashoda (bez posudbi umanjnih za otplate) dok su u ukupnim rashodima umanjnim za neto posudbe sudjelovale s 62,2%. U strukturi tekućih rashoda, svojim iznosom ističu se rashodi za dobra i usluge koji su ostvareni u iznosu od 719,3 milijuna kuna. Rashodi za kamate ostvareni su u iznosu od 1,8 milijuna kuna i u potpunosti se odnose na domaća plaćanja. Kapitalni rashodi su ostvareni u iznosu od 439,4 milijuna kuna te kao takvi predstavljaju 37,8% ukupnih rashoda odnosno 37,9% ukupnih rashoda umanjnih za stavku neto posudbi. Ovakvo izvršenje kapitalnih rashoda tek je na razini od 90% planiranog iznosa za 2002. godinu. Posudbe umanjene za otplate su ostvarene na razini od -1,2 milijuna kuna dok su planom predviđene u nultom iznosu.

U 2003. godini, ukupni rashodi (zajedno s posudbama umanjnim za otplate) Hrvatskih cesta su ostvareni u iznosu od 1 578,1 milijun kuna, što predstavlja izvršenje koje je za 4,6% veće od planiranog te ujedno predstavlja povećanje od 36,1% u odnosu na 2002. godinu. Promatrajući strukturu rashoda, vidljivo je da su najznačajniji, svojim udjelom, kapitalni rashodi što je u skladu s dinamikom kapitalnih investicija u ceste u Republici Hrvatskoj. Naime, u 2003. godini, udio kapitalnih rashoda u ukupnim rashodima Hrvatskih cesta (bez posudbi umanjnih za otplate) iznosio je 59,5% dok je u ukupnim rashodima umanjnim za neto posudbe iznosio 59,6%. Kapitalni rashodi Hrvatskih cesta su u 2003. godini ostvareni u iznosu od 940 milijuna kuna te su kao takvi za 20% veći od planiranog iznosa. Tekući su rashodi u 2003. godini ostvareni u iznosu od 638,4 milijuna kuna što je za 11,9% manje od planiranog iznosa za 2003. godinu. U strukturi ove skupine rashoda, svojim iznosom ističu se rashodi za dobra i usluge na koje otpada čak 99,9% tekućih rashoda, a ostvareni su u iznosu od 637,5 milijuna kuna. Posudbe umanjene za otplate su ostvarene na razini od -343 tisuće kuna dok su planom predviđene u nultom iznosu.

Slika 3.31 | 3.32 | Struktura rashoda Hrvatskih cesta u 2002. godini

Izvor | Ministarstvo financija

(u %)	2002	2003
Plaće i nadnice zaposlenih	2,97	2,45
Doprinosi poslodavaca	0,47	0,40
Ostale kupovine dobara i usluga	58,54	37,54
Plaćanje kamata	0,16	0,06
Kapitalni rashodi	37,86	59,55
UKUPNO RASHODI	100,00	100,00

Slijedom navedenih realizacija prihoda i rashoda, u 2002 ostvaren je ukupni nekonsolidirani višak Hrvatskih cesta u iznosu od 56,7 milijuna kuna, dok je planom bio predviđen značajniji manjak. U 2003. godini ostvaren je ukupni manjak Hrvatskih cesta u iznosu od 191,2 milijuna kuna što je za 25% više od manjka predviđenog planom za 2003. godinu.

3.1.9 | Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka

Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka je specijalizirana financijska institucija koja osigurava štedne uloge u bankama i štedionicama, i provodi postupak sanacije banaka⁷.

U 2002 godini, ukupni prihodi Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka su ostvareni u iznosu od 617,9 milijuna kuna u, što predstavlja bolje ostvarenje od planiranog za 3%. Cijeli iznos ukupnih prihoda se odnosi na tekuće neporezne prihode. Unutar neporeznih prihoda (sastoje se od dohotka od kamata i dividendi te od ostalih neporeznih prihoda) najveći dio se odnosi na ostale neporezne prihode tako da je njihov udio u ukupnim prihodima Agencije u 2002. godini iznosio 87%.

Prema konačnim podacima za 2002. godinu, ukupni rashodi Agencije su ostvareni u iznosu od 606,4 milijuna kuna što predstavlja izvršenje veće od planiranog za čak 51,1%. Naime, planom za 2002. godinu, predviđeni su rashodi Agencije iznosili 401,3 milijuna kuna. U strukturi rashoda Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka prednjače tekući rashodi koji čine 50% ukupnih rashoda, a unutar tekućih rashoda najznačajnija stavka je stavka plaćanja kamata koja je ostvarena u iznosu od 205,8 milijuna kuna i predstavlja čak 33,9% ukupnih rashoda Agencije. Slijede kapitalni rashodi s udjelom od 2,9% te posudbe umanjene za otplate s udjelom od 47,3% u ukupnim rashodima.

U 2003. godini, ukupni prihodi Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka su ostvareni u iznosu od 584,5 milijuna kuna, što predstavlja smanjenje od 5,4% u odnosu na prethodnu godinu te ostvarenje od 66% od planiranog iznosa za 2003. Čak 99,6% ukupnih prihoda se odnosi na tekuće neporezne prihode koji su ostvareni u iznosu od 581,9 milijuna kuna. Unutar neporeznih prihoda (sastoje se od dohotka od kamata i dividendi te od ostalih neporeznih prihoda) najveći dio se odnosi na ostale neporezne prihode tako da je njihov udio u ukupnim prihodima Agencije u 2003. godini iznosio 95,6%. Kapitalni prihodi su ostvareni u iznosu od 2,5 milijuna kuna te predstavljaju tek 0,4% ukupnih prihoda Agencije.

⁷ "Narodne novine" br. 44/94, 79/98, 19/99, 35/00

Prema konačnim podacima, ukupni rashodi Agencije su ostvareni u iznosu od 253,8 milijuna kuna što predstavlja 20,5 postotno smanjenje u odnosu na prethodnu godinu te ujedno predstavlja izvršenje od 48,2% od planiranog iznosa za 2003. U strukturi rashoda Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka prednjače tekući rashodi koji čine 99% ukupnih rashoda, a unutar tekućih rashoda najznačajnija stavka je stavka plaćanja kamata koja je ostvarena u iznosu od 187,4 milijuna kuna i predstavlja čak 73,8% ukupnih rashoda Agencije.

Slijedom navedenih realizacija prihoda i rashoda, u 2002. ostvaren je ukupni nekonsolidirani višak (prihodi umanjeni za rashode) Državne agencije za osiguranje štednih depozita i sanaciju banaka u iznosu od 11,5 milijuna kuna što je 5,8% od planiranog ukupnog viška. U 2003. godini, prema konačnim podacima, ukupni nekonsolidirani višak (prihodi umanjeni za rashode) Državne agencije za osiguranje štednih depozita i sanaciju banaka je ostvaren u iznosu od 330,6 milijuna kuna. Planirani ukupni višak za 2003. g. iznosio je 358,9 milijuna kuna.

3.1.10 | Hrvatski fond za privatizaciju

Hrvatski fond za privatizaciju osnovan je Zakonom o Hrvatskom fondu za privatizaciju⁸, s ciljem provođenja i dovršenja postupka privatizacije imovine koja je u vlasništvu Republike Hrvatske.

Prema konačnim podacima, Hrvatski fond za privatizaciju je u 2002. godini ostvario ukupne prihode u iznosu od 291,9 milijuna kuna što predstavlja ostvarenje bolje od novog plana za 15,2%. Od neporeznih prihoda (dohodak od kamata i dividendi) prikupljeno je 188,8 milijuna kuna ili 64,7% ukupnih prihoda Hrvatskog fonda za privatizaciju u 2002. dok su kapitalni prihodi ostvareni su u iznosu od 103 milijuna kuna te kao takvi predstavljaju 35,3% ukupnih prihoda Hrvatskog fonda za privatizaciju.

Ukupni su rashodi Fonda u 2002. godini ostvareni u iznosu od 247,2 milijuna kuna dok su novim planom bili predviđeni u visini od 61,3 milijuna kuna. U strukturi rashoda prednjače posudbe umanjene za otplate s udjelom od 50,2% u ukupnim rashodima, zatim slijede tekući rashodi s udjelom od 48,6% dok se ostatak rashoda odnosi na kapitalne rashode.

Prema konačnim podacima, Hrvatski fond za privatizaciju je u 2003. godini ostvario ukupne prihode u iznosu od 242,5 milijuna kuna što predstavlja 17 postotno smanjenje u odnosu na prethodnu godinu te ujedno 53,8% bolje ostvarenje od planiranog iznosa za 2003. Od neporeznih prihoda (dohodak od kamata i dividendi) prikupljeno je 126 milijuna kuna ili 52% ukupnih prihoda Hrvatskog fonda za privatizaciju. Kapitalni prihodi ostvareni su u iznosu od 116,5 milijuna kuna te kao takvi predstavljaju 48% ukupnih prihoda Hrvatskog fonda za privatizaciju.

Ukupni rashodi su ostvareni u iznosu od 416,5 milijuna kuna ili 68,5% više nego u prethodnoj godini. Planom za 2003. godinu, ukupni rashodi Fonda bili su predviđeni u iznosu od 60,3 milijuna kuna. Najvažniji stavka ostaje posudbe umanjene za otplate koje su u 2003. godini ostvarene u iznosu od 361 milijuna kuna što predstavlja čak 86,7% ukupnih rashoda Hrvatskog fonda za privatizaciju. Ostatak rashoda odnosi se na tekuće rashode koji su ostvareni u iznosu od 51,7 milijuna kuna (12,4% ukupnih rashoda) te na kapitalne koji su ostvareni u iznosu od 3,8 milijuna kuna. U strukturi tekućih rashoda prednjače rashodi za plaće i nadnice zaposlenih te za ostale kupovine dobara i usluga koje, iskazano zajedno, predstavljaju 91,8% tekućih odnosno 11,4% ukupnih rashoda Hrvatskog fonda za privatizaciju.

⁸ "Narodne novine" br. 84/92, 70/93, 76/93, 52/94, 87/96

Slijedom navedenih ostvarenja prihoda i rashoda, u 2002 ostvaren je ukupni nekonsolidirani višak (prihodi umanjeni za rashode) Hrvatskog fonda za privatizaciju u iznosu od 44,7 milijuna kuna što je 23,3% od planiranog ukupnog viška. U 2003. godini, prema konačnim podacima, ukupni nekonsolidirani manjak (prihodi umanjeni za rashode) Hrvatskog fonda za privatizaciju je ostvaren u iznosu od 174 milijuna kuna. Za 2003. godinu planiran je ukupni višak u iznosu od 92,8 milijuna kuna.

4 | Financiranje lokalne i područne (regionalne) samouprave u 2002. i 2003. godini

Izmjene zakona do kojih je došlo u posljednje dvije fiskalne godine rezultirale su znatnim promjenama, kako u strukturi prihoda, koje su jedinice ostvarile, tako i strukturi rashoda koje su jedinice izvršavale. Od početka 2000. do konca 2003. godine osnovane su četiri nove općine (Pribislavec, Kolan, Bilice i Kamanje), Općina Vodnjan je postala Grad, što pridonosi ukupnom broju od 426 općina, 123 grada, 20 županija i Grad Zagreb. Sveukupno područje Republike Hrvatske sastoji se od 570 lokalnih jedinica.

Izmjenama i dopunama Zakona o područjima posebne državne skrbi¹ uz prvu i drugu, utvrđena je i treća skupina područja posebne državne skrbi. Prvu i drugu skupinu čine područja koja su bila okupirana tijekom Domovinskog rata, dok treću skupinu čine područja koja zaostaju u razvoju a ocjenjuju se temeljem četiriju kriterija: ekonomske razvijenosti, strukturnih poteškoća, demografskog i posebnog kriterija. Iako je postojanje treće skupine definirano u 2000. godini, u studenom 2002. godine Vlada² je donijela odluku koje općine pripadaju ovoj skupini. Postupak ocjenjivanja pripadnosti trećoj skupini provodi se svake godine. Općina gubi status ako je dvije godine za redom ocijenjena iznad graničnih vrijednosti. Granične vrijednosti utvrđuju se tako da se ukupno u sve tri skupine može obuhvatiti do 15% ukupnog stanovništva Republike Hrvatske.

Od ukupnog broja općina/gradova područjima posebne državne skrbi pripada njih 180 (prvoj i drugoj skupini pripadaju 111 općina/gradova, trećoj skupini pripada 69 općina).

Poticajne mjere koje su od 2000. godine primjenjivane za, prvu i drugu skupinu područja posebne državne skrbi primjenjuju se i na treću skupinu od 2002. godine. Naime, dio poreza na dohodak i poreza na dobit ostvaren na području jedinica, a pripada državnom proračunu, u razdoblju do 2005. godine prihod je ovih jedinica. Pored navedenog, uvedene su razne porezne olakšice sa osnove prometa nekretnina, povlastice na osnovi naknada za iskorištavanje sirovina i razne druge povlastice, a sve u cilju povratka i ostanka stanovništva na navedenim područjima. Učinci ovog zakona utjecali su na proračune u 2002. i 2003. godini, a u narednom razdoblju očekuje se i njegov veći učinak.

U cilju zaštite otoka te bržeg gospodarskog i demografskog razvitka, Zakonom o otocima³, koji se temelji na načelima Nacionalnog razvitka otoka uređuju se programi održivog razvoja otoka. Programi su razvrstani u dvije skupine, a obuhvaćaju ukupno 49 općina/gradova.

Poticajne mjere koje otočki razvitak čine održivim su raznolike, a vezane su na poboljšanja veza otok - kopno, unapređenje gospodarskog rasta

86

87

¹ Zakon o područjima posebne državne skrbi (pročišćeni tekst) ("Narodne novine", br.26/03.).

² Odluka o potvrđivanju statusa pripadnosti općina trećoj skupini područja posebne državne skrbi ("Narodne novine", br. 138/02.).

³ Zakon o otocima ("Narodne novine", br. 34/99. i 32/02.).

(povlastice kod kupnje ili zakupa poljoprivrednog zemljišta, potrošnje vode, financiranje kapitalnih projekata vodoopskrbe, prostornog planiranja, poboljšanje prometne infrastrukture).

Kako bi se stvorili preduvjeti za podizanje životnog standarda na brdsko - planinskim područjima u tijeku 2002. godine donesen je Zakon o brdsko - planinskim područjima⁴. U srpnju 2003. godine Izmjenama i dopunama zakona status pripadnosti (brdsko - planinskim područjima) dobilo je 45 jedinica lokalne samouprave. Brdsko - planinskim područjima razumijevaju se "područja čija nadmorska visina, nagib i vertikalna raščlanjenost terena te njima uvjetovane pedološke, klimatske i druge prirodne osobitosti predstavljaju otežane uvjete za život i rad stanovnika". Porezne olakšice (povlastice sa osnove poreza na dohodak, poreza na dobit, koncesije, naknade i drugo) za područja posebne državne skrbi primjenjuju se i na ova područja. Iako pojedina jedinica udovoljava kriterije iz Zakona, ne može ostvariti status pripadnosti ovoj skupini ako ostvaruje prava sa osnove Zakona o područjima posebne državne skrbi i Zakona o otocima, zatim ako se proteže uz morsku obalu i ima gustoću naseljenosti veću od 20 stanovnika po kilometru kvadratnom, ako ima gustoću naseljenosti veću od 40 stanovnika i ako su joj proračunski prihodi bez pomoći, donacija i prihoda od prodaje nefinancijske imovine veći za 50% od prosjeka jedinica koje udovoljavaju kriterijima.

Područja posebne državne skrbi kao i brdsko - planinska područja utvrđena su s ciljem ubrzanog otklanjanja posljedica rata, povratka stanovništva koje je prebivalo na tim područjima, poticanja demografskog, gospodarskog razvitka i ravnomjernijeg razvitka svih područja.

Koncem 2001. godine donijet je Zakon⁵, kojim je osnovan Fond za poticanje ujednačenog regionalnog razvoja područja posebne državne skrbi, otoka, brdsko - planinskih područja i drugih područja, posebno onih koja ostvaruju niži bruto domaći proizvod od 65% prosječnog bruto domaćeg proizvoda u Republici Hrvatskoj. Fond ostvaruje sredstva iz državnog proračuna, privatizacije, obveznica, zajmova, donacija i ostalih izvora u skladu sa zakonom. Plasman sredstava (oko 112 milijuna kuna u 2003. g.) kao i učinci na područjima lokalnih jedinica bit će vidljiviji u sljedećim godinama.

U 2002. godini nastavljen je započeti proces decentralizacije. To je prva cjelovita fiskalna godina u kojoj se provodio proces decentralizacije školstva, zdravstva, socijalne skrbi i financiranje redovite djelatnosti javnih vatrogasnih postrojbi.

Iako je Izmjenama i dopunama zakona o socijalnoj skrbi u 2001. godini dio funkcije socijalne skrbi (domovi za starije i nemoćne osobe - kao i rashodi vezani uz njih) prenijet sa državne razine na razinu županija i Zakonom o financiranju⁶ u 2001. godini utvrđen i dodatni udio u porezu na dohodak od 1,6% za navedenu funkciju, do 2002. godine nijedno do primjene spomenutih odredbi Zakona.

Zakonom o vatrogastvu⁷ od 2000. godine sredstva za financiranje (rashodi za zaposlene i materijalni rashodi) redovne djelatnosti zaposlenika javne vatrogasne postrojbe osiguravaju se u proračunu općine, grada ili Grada Zagreba s tim da se do 2004. godine ukupan iznos sredstava koja su se do tada osiguravala u državnom proračunu postupno smanjuje (u 2002. godini za 25%, u 2003. za 50%, a u 2004. godini za 75%). Međutim, izmjenama Zakona o financiranju utvrđeno je

⁴Zakon o brdsko - planinskim područjima ("Narodne novine", br.12/02., 32/02. i 117/03.).

⁵Zakon o Fondu za regionalni razvoj Republike Hrvatske ("Narodne novine", br.107/01.).

⁶Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ("Narodne novine", br.117/93., 69/97., 33/00., 127/00., 59/01., 107/01., 117/01., 150/02. i 147/03.).

⁷Zakon o vatrogastvu ("Narodne novine", br. 106/99., 117/01. i 96/03.)

da se za općine/gradove (ukupno 86 općina/gradova) koji financiraju redovnu djelatnost zaposlenika javnih vatrogasnih postrojbi, udio općine i grada u porezu na dohodak uvećava za dodatni udio u porezu na dohodak od 1% koji se ostvari na njihovom području. Od rujna 2003. godine za podmirenje obveza JVP-a općine/gradovi ostvaruju i pravo na sredstva pomoći izravnjanja i to do iznosa prenesene obveze. Slijedom navedenog prenijete su funkcije i dodatni udjeli i to za :

Tablica 4.1 | Dodatni udjeli poreza na dohodak izdvojeni za decentralizirane funkcije

Funkcije	Dodatni udjeli
ŠKOLSTVO	
Osnovno školstvo	2,9%
Srednje školstvo	2,0%
SOCIJALNA SKRB	
Centri za socijalnu skrb	0,4%
Domovi za starije i nemoćne osobe	1,6%
ZDRAVSTVO	
Zdravstvene ustanove	2,5%
VATROGASTVO	
Javne vatrogasne postrojbe	1,0%

Svake godine Odlukama⁸ Vlade o minimalnim financijskim standardima propisuju se kriteriji i mjerila za osiguravanje minimalnog standarda za svaku decentraliziranu funkciju, iz čega proizlazi osnovica za utvrđivanje prenesenih obveza jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

U skladu sa Zakonom o financiranju Vlada Republike Hrvatske svake godine donosi Uredbu⁹ o načinu izračuna iznosa potpora izravnjanja za decentralizirane funkcije jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave koje su preuzele financiranje decentraliziranih funkcija. U skladu s citiranim zakonom jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ostvaruju pravo na potpore - pomoći izravnjanja iz Državnog proračuna ako iz dodatnog udjela u porezu na dohodak ne ostvare dovoljno sredstava do iznosa minimalnih standarda utvrđenih u Uredbi i Odlukama Vlade o minimalnim financijskim standardima za odnosnu funkciju u toj godini.

U 2001. godini sredstva su se doznavačavala jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave tek nakon što se utvrdilo koliko je sredstava ostvareno temeljem dodatnog udjela do 20. u mjesecu za prethodni mjesec. Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave nisu imale mogućnosti preraspodjele sredstava. Izmjenama Uredbe¹⁰ u 2002. godini regulirano je da se pomoći izravnjanja doznaju korisnicima akontativno, za tekući mjesec, a razlika po mjesečnom iznosu usklađuje s isplata za sljedeći mjesec. U 2002. i 2003. godini lokalna i područna (regionalna) samouprava dobiva više prostora za samostalno odlučivanje i mogućnost preraspodjele sredstava za funkcije koje se decentraliziraju s tim da se ta raspodjela sredstava zasniva na planu objavljenom 2 mjeseca prije usvajanja.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koje su preuzele financiranje decentraliziranih funkcija dužne su sredstva doznavačavati krajnjim korisnicima u skladu s planom, a krajni korisnici koristiti navedena sredstva prema utvrđenim namjenama. Pored toga, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave dužne su tromjesečno

⁸ Odluke o minimalnim financijskim standardima u 2002. i 2003. godini ("Narodne novine", br. 110/01., 115/01., 155/02. 4/03. i 154/03.)

⁹ Uredba o načinu izračuna iznosa potpora izravnjanja za decentralizirane funkcije ("Narodne novine", br. 118/01., 155/02. i 154/03.)

¹⁰ Uredba o izmjenama i dopuni uredbe o načinu izračuna iznosa potpora izravnjanja za decentralizirane funkcije jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za 2002. godinu ("Narodne novine", br. 97/02.)

izvještavati resorno ministarstvo o iznosu dospjelih obveza korisnika iz svoje nadležnosti i doznačenim sredstvima. Nadzor nad zakonitošću rada upravnih tijela i korisnika - ustanova obavljaju jedinice koje su preuzele decentralizirane funkcije, a po potrebi i ministarstvo nadležno za pojedinu djelatnost i ministarstvo financija.

Ističemo da se i dalje veći dio ovih funkcija, izuzev socijalne skrbi koja je u cijelosti decentralizirana, financira iz državnog proračuna kao i da se izvršavanje prenesenih obveza obavlja kvalitetno. Pojedine poteškoće koje se javljaju rješavaju se uglavnom na lokalnoj razini u suradnji s resornim ministarstvima.

U narednom razdoblju je potrebno omogućiti veću samostalnost jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave o raspodjeli sredstava uz obveznu racionalnost i učinkovitost u obavljanju funkcija i zadaća.

4.1 | Financiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

Zakonodavni okvir kojim je uređen sustav financiranja lokalnih jedinica te vođenje evidencija proračuna čine sljedeći zakonski i podzakonski akti: Zakon o proračunu¹¹, Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, Zakon o izvršavanju Državnog proračuna, Uredba o načinu izračuna pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije, Uredba o računovodstvu proračuna, Pravilnik o računovodstvu i računskom planu proračuna, Pravilnik o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu. Pored navedenih propisa lokalne jedinice se moraju pridržavati i drugih posebnih propisa koja uređuju razna područja javne potrošnje.

Zakonom o financiranju utvrđeni su prihodi jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave a izmjenama Zakona o financiranju u 2001. godini dana je mogućnost gradovima i općinama uvođenja novih poreza, njihova raspodjela, stope odnosno granice unutar kojih se propisuju.

Lokalne jedinice ostvaruju prihode iz vlastitih prihoda, od zajedničkih prihoda (poreza i drugih prihoda) koji se dijele između države, općina/gradova i županija, od potpora iz državnog i županijskog proračuna. Uz navedeno moguće je ostvarivanje i primitaka po osnovi zaduživanja u skladu s posebnim zakonom.

Zajednički porezni prihodi (porez na dohodak, porez na dobit i porez na promet nekretnina) čine većinu prihoda jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kako u strukturi tako i u apsolutnom iznosu, stoga i pojedine promjene znatno utječu na proračune.

Nova raspodjela poreza na dohodak između države, općina/gradova i županija donijeta je koncem 2002.¹² godine. Udio ostalih zajedničkih poreznih prihoda (vidi Tablicu 4.2) ostao je isti kao i u prethodnoj godini.

¹¹ Novi Zakon o proračunu ("Narodne novine", br. 96/03.)

¹² Udio države u porezu na dohodak iznosi je za 2002.g. 29,6%, pozicije izravnjanja 21%, općina/ gradova 32% uvećan za dodatni udio za decentralizaciju, županija 8% uvećan za dodatni udio za decentralizaciju i udio grada Zagreba 45% uvećan za dodatni udio za decentralizaciju. ("Narodne novine", br. 150/02.)

Tablica 4.2 | Raspodjela zajedničkih poreznih prihoda

	Državni proračun	Županije	Općine / gradovi
Porez na dohodak	25,60%. udio pozicije izravnjanja 21%.	10% uvećan za udio za prenesene funkcije (9,4%)	34%, uvećan za udio za prenesene funkcije
Porez na dobit	70%	10%	20%,
Porez na promet nekretnina	40%	-	60%,

Napomena: Udio Grada Zagreba u porezu na dohodak iznosi 47%, uvećan za udio za prenesene funkcije (10,4%).

Kao što je prikazano udio poreza na dohodak za općine i gradove iznosi 34% uvećan za djelokrug poslova koje je preuzela jedinica (2,9% udio za osnovno školstvo i 1% za javne vatrogasne postrojbe).

Udio državnog proračuna u porezu na dohodak nakon ovih promjena iznosi 25,6%, a područjima posebne državne skrbi, brdsko - planinskim područjima te otocima koji financiraju kapitalne projekte država je u potpunosti ustupila svoj dio poreza na dohodak.

Naime, općinama i gradovima na otocima, koje sklope sporazum o financiranju kapitalnih projekata od zajedničkih interesa za razvoj otoka, država ustupa svoj dio poreza na dohodak (25,6%). Uglavnom su to projekti vodoopskrbe, prostornog planiranja i poboljšanja prometne infrastrukture.

Kao što je već navedeno, za područje posebne državne skrbi i brdsko - planinska područja država, ustupa svoj dio poreza na dohodak koji se ostvari na području tih jedinica U 2002. godini država je za ova područja ustupila 109 milijuna kuna, a u 2003. godini 315 milijuna kuna.

S obzirom na izneseno proizlazi da se s tih područja ne izdvajaju sredstva za poziciju potpora izravnjanja za decentralizirane funkcije.

Kako je izmjenama Zakona o financiranju u 2001.godini proširena mogućnost uvođenja prireza porezu na dohodak na sve općine/gradove, do kraja 2003. godine povećao se broj jedinica lokalne samouprave koje su donijele svoje odluke o uvođenju prireza porezu na dohodak (198 općina/gradova) što je povećalo ostvarenje prireza sa 712 milijuna kuna u 2002. godini na 783 milijuna kuna u 2003. godini povećanje od 10 %.

Sve prethodno navedene izmjene zakona kojima se općinama, gradovima i županijama ustupao uvećani udio javnih prihoda povećale su udio prihoda jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (570 jedinica) u BDP i to sa 5,6% u 2000. na 7,4% u 2003. godini što predstavlja značajan rast u kratkom razdoblju. Međutim, ako uspoređujemo fiskalnu sposobnost županija uočavamo velike razlike, što je posebno vidljivo i iz odnosa ostvarenja dodatnih udjela u porezu na dohodak za decentralizirane funkcije i doznačenih pomoći izravnjanja.

Računovodstvene promjene - Stupanjem na snagu novog Pravilnika o proračunskom računovodstvu i računskom planu¹³ od 2002. godine u Hrvatskoj se primjenjuje novi koncept proračunskog računovodstva.

¹³ Pravilnik o proračunskom računovodstvu i računskom planu ("Narodne novine", br. 119/01. i 74/02.)

Dosadašnje dvije glavne knjige spojile su se u jednu, računski plan¹⁴ izmijenjen je u skladu sa zahtjevima ekonomske klasifikacije, a najvažnija promjena očituje se u prelasku s novčanog na modificirano računovodstveno načelo nastanka događaja. Načelo nastanka događaja, osim boljeg upravljanja obvezama, stvara točniju i cjelovitiju sliku troškova aktivnosti u određenom razdoblju. Ono povezuje trošak s periodom u kojem je resurs korišten u stvaranju dobara i usluga.

Prihodi i rashodi iskazuju se uz primjenu modificiranog načela nastanka događaja što znači da se prihodi priznaju na temelju priljeva novčanih sredstva u izvještajnom razdoblju, a rashodi na temelju nastanka poslovnog događaja (obveze) i u izvještajnom razdoblju na koje se odnosi neovisno o plaćanju.

Nadalje, modificirano načelo znači i da se ne iskazuje rashod amortizacije nefinancijske dugotrajne imovine, ne iskazuju prihodi i rashodi uslijed promjena vrijednosti nefinancijske imovine, rashodi za utrošak kratkotrajne nefinancijske imovine priznaju se u trenutku nabave i u visini njene nabavne vrijednosti (iznimno u djelatnosti zdravstva te u obavljanju vlastite trgovačke i proizvođačke djelatnosti rashodi za kratkotrajnu nefinancijsku imovinu iskazuju se u trenutku stvarnog utroška odnosno prodaje), a donacije dugotrajne imovine izravno povećavaju/smanjuju vlastite izvore.

Novi sustav računovodstva uspostavio je i novi okvir financijskog izvještavanja kojeg između ostalih trebaju primjenjivati i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te njihovi proračunski korisnici. Pravilnik o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu¹⁵ detaljno uređuje vrste, oblik i sadržaj financijskih izvještaja, te obveznike i rokove sastavljanja odnosno predaje financijskih izvještaja.

Financijski izvještaji proračuna i proračunskih korisnika jesu: Bilanca, Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima, Izvještaj o novčanim tijekovima, Izvještaj o promjenama u vrijednosti i obujmu imovine i obveza i Izvještaj o ostvarenim vlastitim prihodima i rashodima. Sastavni dio financijskih izvještaja su i Bilješke.

Bilanca je sustavni, vrijednosno iskazan pregled imovine, obveza i vlastitih izvora na određeni dan.

Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima je izvještaj u kojem se za izvještajno razdoblje iskazuju podaci o prihodima, rashodima, promjenama na nefinancijskoj imovini i promjenama na financijskoj imovini i obvezama.

U Izvještaju o novčanim tijekovima iskazuju se priljevi i odljevi novca u izvještajnom razdoblju i to: priljevi i odljevi novca iz poslovnih aktivnosti, iz transakcija na nefinancijskoj imovini i financijskoj imovini, obvezama i neto promjena novčanih tijekova.

U Izvještaju o promjenama u vrijednosti i obujmu imovine i obveza iskazuju se svi utjecaji na neto vrijednost (razlika između imovine i obveza) koji nisu rezultat prihoda i rashoda, a klasificiraju se kao promjene u vrijednosti ili promjene u obujmu imovine i obveza.

Izvještaj o ostvarenim vlastitim prihodima i rashodima je izvještaj o prihodima i rashodima ostvarenim obavljanjem poslova osnovne i ostale djelatnosti na tržištu, te ostalim rashodima poslovanja i nabave nefinancijske imovine pokrivenim iz prihoda ostvarenih obavljanjem poslova na tržištu. Bilješke su dopuna podataka iz financijskih izvještaja.

¹⁴ Jasna jednoobrazno prikazana klasifikacija proračuna (prihoda i rashoda, aktive i pasive) javnog sektora predstavlja temelj za proces planiranja i izrade proračuna, njegova izvršavanja te financijskog izvješćivanja. Osnovna klasifikacija na kojoj se treba temeljiti računski plan je ekonomska klasifikacija. To nije bio slučaj s postojećim računskim planom, koji je na nezadovoljavajući način postao kombinacija ekonomske, funkcionalne i organizacijske klasifikacije. Takav računski plan nije osigurava dobivanje stvarnih informacija o nastalim prihodima i rashodima tijekom godine. Isti je slučaj i s financijskim izvješćima koja su imala istu strukturu kao i računski plan proračuna.

¹⁵ Pravilnik o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu ("Narodne novine", br. 74/02.)

4.2 | Kretanje prihoda jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

U analizi su obuhvaćena ostvarenja proračuna, za 32 grada, 20 županija i Grad Zagreb, odnosno sveukupno 53 jedinice koje su preuzele financiranje decentraliziranih funkcija - prema metodologiji GFS 1986.

Tablica 4.3 | Ostvarenje proračuna u 2002. i 2003. godini za 53 jedinice (32 grada, županije i Grad Zagreb)

(u 000 HRK)

Izvor | Ministarstvo financija

	Ostvarenje		Indeks
	2002	2003	2003/2002
Ukupni prihodi i potpore	9 595 090	10 554 899	110.00
Ukupni prihodi	8 328 336	9 008 108	108.16
Tekući prihodi	7 830 809	8 527 776	108.90
Porezni prihodi	5 477 139	5 906 130	107.83
Neporezni prihodi	2 353 671	2 621 646	111.39
Kapitalni prihodi	497 527	480 332	96.54
Potpore	1 266 754	1 546 792	122.11

Napomena: Prema metodologiji GFS 1986

Ukupno ostvareni prihodi i potpore gradova i županija u 2003. godini iznosili su 10,6 milijardi kuna. U odnosu na 2002. godinu, kada je ostvareno 9,6 milijardi kuna, došlo je do povećanja ukupnih prihoda za 10%. Uspoređujući ostvarenje po vrstama prihoda uočavamo promjenu strukture ostvarenih prihoda posebno u usporedbi s prethodnim godinama. To je rezultat prenesenih sredstava za decentralizirane funkcije kao i povećanja na osnovi vlastitih i zajedničkih prihoda. Riječ je o povećanom udjelu u porezu na dohodak za 2% i prirezu porezu na dohodak koji je u ovoj godini znatno povećan zakonskom mogućnošću uvođenja prireza, ne samo za gradove iznad 40 000 stanovnika već i za ostale jedinice lokalne samouprave.

U strukturi ukupnih prihoda 2002. godini najzastupljeniji su tekući prihodi koji su ostvareni u svoti od 7,8 milijardi kuna odnosno 8,5 milijardi kuna u 2003. godini. Tekući prihodi (porezni i neporezni prihodi) u 2002. godini u strukturi ukupnih prihoda i potpora imaju udio od 82%. Kada međutim promatramo 2003. godinu, udio tekućih prihoda u strukturi je za 1% smanjen, ali je ostvaren godišnji rast tih prihoda za 9%.

Kapitalni prihodi ostvareni su u svoti od 498 milijuna kuna u 2002. godine, odnosno 480 milijuna kuna u 2003. godini, s tim da u strukturi ukupnih prihoda i potpora imaju udio od 5%. Najveći rast prihoda ostvaren je kod potpora i to za 22 % u 2003. godini u odnosu na 2002. godinu, što se najvećim dijelom odrazilo i na njihov udio u strukturi. Potpore u strukturi prihoda 2002. godine iznose 13% ukupnih prihoda, dok im je u 2003. godini povećan udio za još 2% te iznose 15%.

Povećanje udjela poreznih prihoda i potpora u ukupnim prihodima nije samo rezultat ostvarivanja dodatnih prihoda za decentralizirane funkcije

92

93

Tablica 4.4 | **Financiranje decentraliziranih funkcija u 2002. i 2003. godini**
(u 000 HRK)

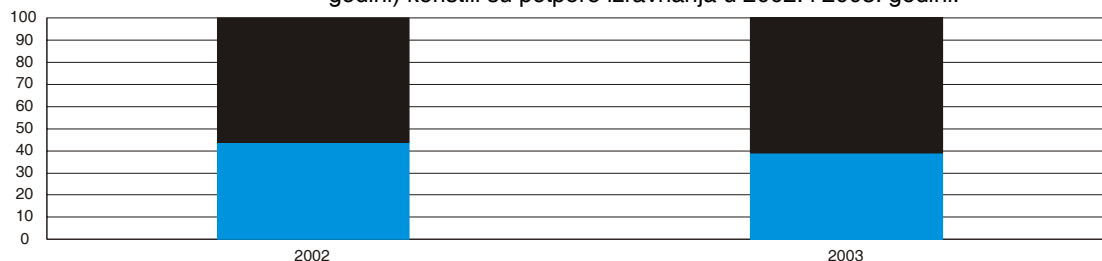
već i povećanog udjela u porezu na dohodak kao i dijela doznačenih potpora iz državnog proračuna preko resornih ministarstava.

Naziv funkcije	2002.			2003.			
	Županije i grad Zagreb	Gradovi (32)	Ukupno	Županije i grad Zagreb	Gradovi (32)	Gradovi/Općine (53)	Ukupno
Osnovno školstvo	411 422	153 045	564 467	496 883	187 986		684 869
Srednje školstvo	317 296		317 296	383 748			383 748
Zdravstvo	384 599		384 599	398 060			398 060
Socijalna skrb	244 511		244 511	259 997			259 997
Javne vatrogasne postrojbe				12 003	49 961	17 215	79 178
Sveukupno obveze	1 357 828	153 045	1 510 873	1 550 690	237 947	17 215	1 805 852

U 2002. godini ukupne obveze za prenesene decentralizirane funkcije iznosile su 1 511 milijuna kuna i u usporedbi sa 2003. godinom kada su prenijete obveze iznosile 1 806 milijuna kuna, predstavlja povećanje od 19% (Tablica 4.4).

Ostvareni dio poreza na dohodak od dodatnog udjela u 2002. godini (slika 4.1) iznosio je 665 milijuna kuna, ili za izvršenje 44% rashoda. Ostatak prenesenih obveza (odnosno 56%) podmiren je iz potpora izravnjanja. U 2003. godini ostvareni dio poreza na dohodak od dodatnog udjela iznosio je 680 milijuna kuna, ili za izvršenje 39% rashoda dok je preostali dio (odnosno 61%) podmiren iz potpora izravnjanja. Iako se više sredstava izdvaja sa pozicije potpora izravnjanja, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave dobivaju više prostora za samostalno odlučivanje glede preraspodjele sredstava za funkcije koje se decentraliziraju. Sve županije i gradovi (izuzev Grada Opatije u 2002. godini) koristili su potpore izravnjanja u 2002. i 2003. godini.

Slika 4.1 | **Struktura ostvarenja prihoda za decentralizirane funkcije u 2002. i 2003.g.**

- Ostvareno iz dodatnog udjela u porezu na dohodak
- Doznačeno iz pomoći izravnjanja

Gledano po županijama, u strukturi ostvarenja prihoda iz dodatnog udjela u porezu na dohodak najviše je ostvario Grada Zagreba oko 92% a zatim jedinice Primorsko - goranske županije, Zagrebačke, Istarske i Splitsko - dalmatinske županije oko 50% a ostatak do ukupno prenesene obveze podmiren je iz Državnog proračuna - potpora izravnjanja. Najveće potrebe za potpore javile su se na području Vukovarsko - srijemske županije i Ličko - senjske županije. Nejednak fiskalni kapacitet lokalnih jedinica razlog je ovako velikih potreba za potporama izravnjanja. Bitno je istaknuti da su županijama, gradovima i općinama u cijelosti podmirene obveze za decentralizirane funkcije.

4.2.1 | Porezni prihodi

U strukturi prihoda proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, što pokazuju slike 4.2 i 4.3., najveće značenje imaju porezni prihodi, ostvareni u 2002. godini u svoti od 5,5 milijardi kuna ili 57% ukupnih prihoda. Za 2003. godinu porezni prihodi su nominalno porasli za oko 400 milijuna kuna, ali im se udio smanjio na 55%. Porezne prihode jedinice ostvaruju iz vlastitih i zajedničkih poreznih prihoda. Visoki udio poreza u ukupnim prihodima rezultat je povećanog udjela u zajedničkim poreznim prihodima. Kako je za 2003. godinu svim lokalnim jedinicama povećan udio u porezu na dohodak za još 2%, to je uz povećanje udjela u porezu na dohodak za decentralizirane funkcije imalo za posljedicu rast poreznih prihoda od 8% u odnosu na 2002. godinu. Porez i prirez na dohodak u strukturi ukupnih prihoda u 2002. godini iznosi 41% dok je u 2003. godini njegov udio 38%. Nominalno povećanje poreza na dohodak zbog procesa decentralizacije iznosilo je 665 milijuna kuna u 2002. godini i 680 milijuna u 2003. godini, koliko je ostvareno temeljem dodatnog udjela za prenesene funkcije.

Slike 4.2 | i 4.3 | Struktura ukupnih prihoda 32 grada, županija i Grada Zagreba u 2002. i 2003. godini (u 000 HRK)

Izvor | Ministarstvo financija

	2002		2003	
	Ukupno	Udio (%)	Ukupno	Udio (%)
Porez i prirez na dohodak	3 863 377	40,26	4 083 336	38,69
Porez na dobit	1 055 017	11,00	1 244 040	11,79
Porezi na imovinu	329 418	3,43	315 914	2,99
Tuzemni porezi na dobra i usluge i ostali porezi	229 326	2,39	262 839	2,49
Neporezni prihodi	2 353 671	24,53	2 621 646	24,84
Kapitalni prihodi	497 527	5,19	480 332	4,55
Potpore	1 266 754	13,20	1 546 792	14,65
Ukupno prihodi i potpore	9 595 090	100,00	10 554 899	100,00

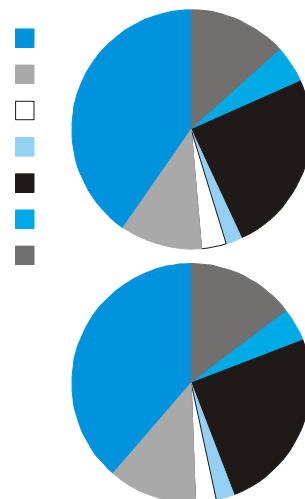
U okviru poreza na dohodak sadržan je i efekt ostvarenog prireza porezu na dohodak, koji se zbog specifičnosti porezne tehnike prikupljanja, iskazuje zajedno sa porezom na dohodak. U 2002. godini na području svih jedinica lokalne samouprave ostvareno je na ime prireza porezu na dohodak 712 milijuna kuna dok je u 2003. godini ostvareno 783 milijuna kuna prireza (povećanje za 10%). U navedenom iznosu sadržan je i prirez Grada Zagreba koji u 2003. godini iznosi 521 milijun kuna što je povećanje za 7% u odnosu na u 2002. godinu kada je ostvareno 487 milijuna kuna.

Koliki je značaj i veličina prireza porezu na dohodak pokazuje podatak da je ostvareni prirez u 2002. godini gotovo jednak iznosu kapitalnih prihoda te tuzemnih poreza na dobra i usluge i ostalih poreza te godine za 53 jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Ako promatramo strukturu tekućih prihoda (vidi slike od 4.4 i 4.5), razvidno je da je za 2002. godinu udio poreza i prireza na dohodak iznosio 50%, poreza na dobit 13%, a udio svih ostalih prihoda (tuzemnih poreza na dobra i usluge i ostalih poreza, poreza na imovinu i neporeznih prihoda) iznosi 37%. Za 2003. godinu struktura tekućih prihoda je nešto drugačija. Smanjen je udio poreza i prireza na dohodak za 3%, a povećao se udio poreza na dobit za 2% i neporeznih prihoda za 1%.

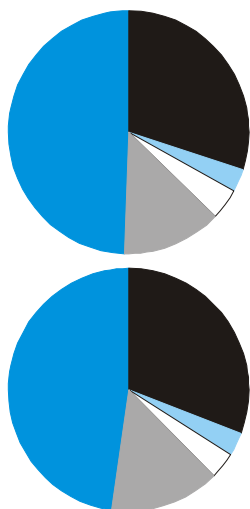
Porez na dobit u 2003. godini ostvaren je u svoti od 1,24 milijarde kuna. Nominalno je povećan za oko 190 milijuna kuna u odnosu na prethodnu godinu uz godišnji rast od 18%. Udio poreza na dobit u 2002. godini čini 11% ukupnih prihoda i potpora dok je u 2003. godini udio iznosio 12%.

U 2002. i 2003. godini porezi na imovinu i tuzemni porezi, koji se uglavnom sastoje od vlastitih poreznih prihoda jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u strukturi ukupnih prihoda tih jedinica čine svega 5%.

Slike 4.4 | i 4.5 | Struktura tekućih prihoda 32 grada, županija i Grada Zagreba u 2002. i 2003. godini (u 000 HRK)

Izvor | Ministarstvo financija

4.2.2 | Neporezni prihodi

Prethodnih godina neporezni prihodi su u strukturi iznosili oko 31% ukupnih prihoda i potpora. Međutim promjene Zakona iz djelatnosti osnovnog, srednjeg školstva, zdravstva i socijalne skrbi te Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, rezultirale su povećanjem udjela poreznih prihoda i potpora u strukturi i istovremenim smanjenjem udjela neporeznih prihoda. Neporezni prihodi imaju najvećim dijelom unaprijed utvrđenu namjenu. Ovo je drugi najveći izvor prihoda lokalnih jedinica. Uvođenje neporeznih prihoda i visinu utvrđuju same jedinice u okviru zakonskih granica, međutim naplatu uglavnom obavljaju samostalno.

Iako su neporezni prihodi u 2003. porasli za 11% u odnosu na 2002. godinu, zadržale su udio od 25% u ukupnim prihodima i potporama (vidi slike od 4.2 do 4.5.).

	2002		2003	
■ Porez i prirez na dohodak	3 863 377	49,34	4 083 336	47,88
■ Porez na dobit	1 055 017	13,47	1 244 040	14,59
□ Porezi na imovinu	329 418	4,21	315 914	3,70
■ Tuzemni porezi na dobra i usluge i ostali porezi	229 326	2,93	262 839	3,08
■ Neporezni prihodi	2 353 671	30,06	2 621 646	30,74
Tekući prihodi ukupno	7 830 809	100,00	8 527 775	100,00

Neporezni prihodi proračuna mogu se svrstati u osnovne kategorije i to:

1. prihodi od poduzetničkog dohotka i dohotka od nekretnina (prihodi od pokretnih i nepokretnih stvari, koncesija, naknada za korištenje prostora elektrana, mineralnih sirovina, za uporabu javnih površina i drugo) koji u strukturi neporeznih prihoda imaju udio od 26% u 2002. g. odnosno 2% manje u 2003. godini,
2. administrativne pristojbe s udjelom od 73% odnosno 76% u 2003. g. (prihodi od prodaje biljega, boravišne pristojbe, komunalne naknade, doprinosi i ostale naknade) i
3. ostali neporezni prihodi s udjelom od oko 1%.

U okviru administrativnih pristojbi najvažniji udio imaju komunalna naknada i komunalni doprinos kojima se između ostalog financira građenje i održavanje komunalne infrastrukture i javne rasvjete kao jednog od značajnijih rashoda lokalnih proračuna. S osnove ovih prihoda u 2003. godini ostvareno je 1,34 milijarde kuna, a koliki je njihov značaj pokazuje udio od 51% u neporeznim prihodima.

4.2.3 | Kapitalni prihodi i zaduživanje

U 2003. godini kapitalni prihodi ostvareni su u iznosu od 480 milijuna kuna, ali njihov udio u ukupnim prihodima u obje godine iznosi svega 5%. Budući da se kapitalni prihodi ostvaruju od prodaje imovine koja je najvećim dijelom u vlasništvu gradova i općina, a manjim dijelom u vlasništvu županija, to je i njihova zastupljenost u proračunima gradova i općina veća. U nedostatku kapitalnih prihoda, a s ciljem financiranja kapitalnih projekata, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave je dana mogućnost zaduživanja u skladu s odredbama Zakona o proračunu i Zakona o izvršavanju Državnog proračuna i Naputka ministra financija.

U skladu sa Zakonom o izvršavanju Državnog proračuna za 2002. i 2003. godinu županije, gradovi i općine mogu se zadužiti samo na domaćem tržištu novca i kapitala i kod izvođača radova za kapitalne projekte koji se financiraju iz njihova proračuna, a koje potvrdi predstavničko tijelo uz prethodnu suglasnost Vlade.

Po prvi puta za 2003. godinu propisane su mjere ograničenja u odlukama o izvršavanju proračuna kojima se osigurava da prihodi poslovanja i prihodi od prodaje nefinancijske imovine budu isti ili veći od rashoda poslovanja i rashoda za nabavu nefinancijske imovine, kao i da Vlada Republike Hrvatske može izdati suglasnosti za zaduživanje jedinica lokalne samouprave i jedinica područne (regionalne) samouprave, najviše do 3% ukupno planiranih rashoda svih jedinica lokalne samouprave i jedinica područne (regionalne) samouprave iskazanih u financijskom izvještaju.

Određbe se nisu odnosile na jedinice područne (regionalne) samouprave na područjima posebne državne skrbi i koje ostvaruju kreditna sredstva iz sredstava Fonda za regionalni razvoj Republike Hrvatske i Fonda za razvoj i zapošljavanje.

Pored navedenog općine, gradovi i županije mogu izdavati jamstva za zaduženje javnoj ustanovi ili trgovačkom društvu čiji su osnivač i većinski vlasnik. Spomenuto jamstvo uključuje se u opseg godišnjeg zaduženja odnosno jedinice. Godišnji anuitet kredita, jamstava i ostalih dospjelih, a nepodmirenih obveza može iznositi najviše do 20% ostvarenih prihoda jedinice u godini koja prethodi godini u kojoj se zadužuje. Jedinicama je dozvoljeno i refinanciranje dosadašnjih kreditnih obveza zbog povoljnijih uvjeta kreditiranja, u prvom redu smanjenja kamatnih stopa na tržištu kapitala. Refinancirati se može kredit za koji je Vlada Republike Hrvatske dala suglasnost za zaduženje pod uvjetom da je refinancirani iznos manji od ostatka duga iz prethodno donesene Odluke Vlade. Navedene zakonske mogućnosti jedinice su koristile u skladu sa svojim mogućnostima.

96

97

4.2.4 | Potpore

Tijekom posljednjih godina potpore - pomoći su uglavnom dodjeljivane jedinicama koje su stradale u ratu na osnovi njihovih zahtjeva i financijskih pokazatelja direktno iz Državnog proračuna iz razdjela Ministarstva financija, ali i putem resornih ministarstava. U ukupno ostvarenim prihodima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za 2003. godinu udio potpora iznosio je 15% što je za 2% više nego u prethodnoj godini. Potpore su u 2003 godini iznosile ukupno 1,55 milijardi kuna.

U ukupnom iznosu potpora osim potpora (u iznosu od 201 milijun kuna u 2002. godini i 208 milijuna kuna u 2003. godini) za područja posebne državne skrbi sadržan je i dio potpora izravnjanja iz državnog proračuna za decentralizirane funkcije, te ostale potpore resornih ministarstava, Hrvatskih voda, Fonda za regionalni razvoj i drugo. U 2002. godini za financiranje decentraliziranih funkcija s pozicije potpore - pomoći izravnjanja iz Državnog proračuna doznačeno je 855 milijuna kuna a za 2003. godinu 1,061 milijarde kuna. Pored navedenog u 2003. godini iz sredstava Fonda za regionalni razvoj doznačeno je ukupno oko 112 milijuna kuna za kapitalne projekte na područjima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Poticajna sredstva za razvoj općina, gradova i županija planiraju se u okviru sredstava pojedinih ministarstava. Uglavnom je riječ o sufinanciranju razvojnih programa u oblasti obrta, poljoprivrede, malog i srednjeg poduzetništva i drugo.

Zakonom o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2002. i 2003. godinu utvrđeni su osnovni kriteriji za izračun potpora koji se primjenjuju za sve jedinice s područja posebne državne skrbi.

Za županije primjenjuju se sljedeći kriteriji: broj stanovnika, prosjek prihoda županijskog proračuna po stanovniku na razini države i prihoda županijskog proračuna po stanovniku županije, prosjek rashoda za kapitalne programe iz županijskog proračuna po stanovniku na razini države i rashod za kapitalne programe iz županijskog proračuna po stanovniku.

Zakonski kriteriji koji se primjenjuju za izračun potpora općinama i gradovima na području posebne državne skrbi su: broj stanovnika na područjima skrbi, proračunski prihod po stanovniku na razini države, prosječan prihod po stanovniku općina i gradova na razini županije, rashodi za kapitalnu imovinu, sredstva racionalnosti rashoda za zaposlene te sredstva za pokriće funkcija grada ispod 30 000 stanovnika. Na temelju financijskih izvještaja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave utvrđuje se zadovoljava li pojedina jedinica postavljene kriterije za dobivanje potpora i utvrđuje iznos visine potpora.

Prema citiranom zakonu najmanje 30% dobivenih potpora - pomoći županije raspodjeljuju na općine i gradove koji nisu direktni korisnici pomoći iz državnog proračuna. Pored potpora iz državnog proračuna županije jedinicama na svojem području osiguravaju potpore ili sufinanciraju kapitalne rashode iz vlastitih sredstava.

4.3 | Rashodi proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

Financiranje rashoda planira se na temelju posebnih zakona i odluka jedinica, a izvršavanje se osigurava odlukama o izvršavanju proračuna, uz obvezu proračunskih korisnika da na temelju planiranih prihoda namjenski koriste sredstva. Rashodi lokalnih jedinica odnose se na obavljanje poslova koji su u nadležnosti lokalne samouprave i područne (regionalne) samouprave.

Tablica 4.5 | Izvršeni proračunski rashodi u 2002. i 2003. godini za 53 jedinice (32 grada, županije i Grad Zagreb) - GFS 1986 (u 000 HRK)

Izvor | Ministarstvo financija

	Ostvarenje		Indeks
	2002	2003	2003/2002
Ukupni rashodi i posudbe umanjene za otplate	8 770 288	10 458 376	119,25
Ukupni rashodi	8 680 768	10 296 246	118,61
Tekući rashodi	6 863 830	7 617 598	110,98
Kapitalni rashodi	1 816 938	2 678 648	147,43
Posudbe umanjene za otplate	89 520	162 130	181,11

Napomena: Prema metodologiji GFS 1986

Ukupno izvršeni rashodi u 2003. godini iznosili su 10,5 milijardi, te su u usporedbi sa 2002. kada je izvršeno 8,8 milijardi kuna porasli za 19%. Struktura rashoda prikazana je na slikama 4.6 do 4.9. Od ukupno izvršenih rashoda u 2003. godini udio tekućih rashoda iznosio je 73% što je smanjenje za 5% u odnosu na 2002. godinu kada je iznosio 78%. Udio kapitalnih rashoda je porastao s 21% na 26% i neto posudbi sa 1% na 2%. U usporedbi sa 2001. godinom u strukturi ukupnih rashoda kapitalni rashodi su za 4% manji iako su nominalno i dalje u iznosu od 1,8 milijardi kuna. Ukupno izvršeni kapitalni rashodi u 2003. godini znatno su povećani (2,7 milijardi kuna).

Brži rast tekućih rashoda najvećim dijelom rezultat je procesa decentralizacije kojim su na nižu razinu prenesene obveze financiranja najvećim dijelom tekućeg poslovanja u sklopu funkcija školstva, socijalne skrbi i vatrogastva. Za 2003. godinu slika je nešto drugačija. Godišnji rast od 47% kapitalnih rashoda promijenilo je i strukturu ukupnih rashoda. Naime, kapitalni rashodi u 2003. godini financirani su ne samo iz

kapitalnih prihoda već i iz ostvarenih tekućih prihoda, prenesenih neutrošenih sredstava iz prethodne godine i primicima od zaduživanja.

U okviru tekućih rashoda za 2002. godinu najveći udio imaju rashodi za zaposlene (28%) i rashodi za dobra i usluge (47%). Rashodi za zaposlene (plaće i doprinosi) pored plaća zaposlenih u tijelima sadrže uglavnom i plaće korisnika proračuna (kazališta, muzeja, knjižnica, dječjih vrtića i drugo), dok rashodi za dobra i usluge sadrže sredstva za utrošeni materijal, energiju, javnu rasvjetu, održavanje čistoće, javnih površina, komunalne i ostale usluge za redovne potrebe i rashodi za tekuće održavanje zgrada i opreme. U 2003. godini rashodi za zaposlene smanjeni u strukturi tekućih rashoda za 2%, ali je istodobno povećan udio subvencija i ostalih tekućih prijenosa.

	2002		2003	
Tekući rashodi	6 863 830	78,26	7 617 598	72,84
Kapitalni rashodi	1 816 938	20,72	2 678 648	25,61
Posudbe umanjene za otplate	89 520	1,02	162 130	1,55
Ukupni rashodi	8 770 288	100,00	10 458 376	100,00

Subvencije i ostali tekući prijenosi, uključujući i donacije, uglavnom su namijenjeni trgovačkim društvima u području komunalnog gospodarstva, ustanovama čije je financiranje decentralizirano (školstva, zdravstva, socijalne skrbi, vatrogastva), neprofitnim institucijama te udrugama. Udio ovih rashoda u 2003. godini iznosi 26% tekućih rashoda, što je povećanje za 3% u usporedbi sa 2002. godinom.

Financijski rashodi odnosno plaćene kamate za domaće i inozemne kreditne obveze koje su preuzele jedinice prethodnih godina imaju najmanji udio (od 2% odnosno 1% za 2003. g.) u tekućim rashodima.

U ukupnim kapitalnim rashodima najveći je udio (78% za 2002. i 75% za 2003. godinu) rashoda za nabavu dugotrajne nefinancijske imovine (komunalne infrastrukture, školskih i zdravstvenih ustanova, objekata kulture, predškolskih ustanova, poslovnih zona, poslovnih zgrada, rekonstrukcija i izgradnja cesta, sportsko rekreacijskih centara, namještaja i opreme i drugo).

Kapitalni prijenosi u ukupnim kapitalnim rashodima imaju udio od 19 % za 2003. godinu i rast od 4% u odnosu na 2002. godinu, a namijenjeni su uglavnom neprofitnim organizacijama za negospodarske investicije i nabavu opreme te trgovačkim društvima u vlasništvu lokalnih jedinica za nabavu nefinancijske imovine.

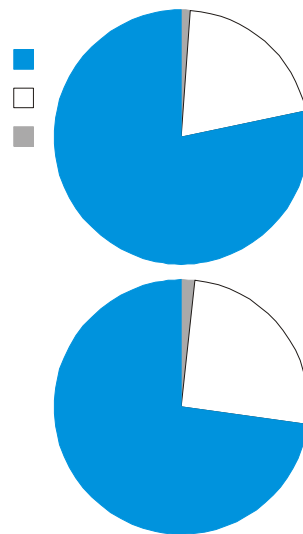
	2002		2003	
Plaće i nadnice zaposlenih	1 646 614	23,99	1 737 470	22,81
Doprinosi poslodavaca	254 064	3,70	264 085	3,47
Ostale kupovine dobra i usluga	3 270 658	47,65	3 551 369	46,62
Plaćanje kamata	111 620	1,63	75 639	0,99
Subvencije i ostali tekući transferi	1 580 874	23,03	1 989 036	26,11
Tekući rashodi	6 863 830	100,00	7 617 599	100,00

Dok su za 2002. godinu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ostvarile višak prihoda nad rashodima proračuna od 824 milijuna kuna, za 2003. godinu višak je iznosio 96 milijuna kuna. Neutrošena sredstva odnose se na primljena sredstva krajem godine kada doznake korisnicima više nisu bile moguće i zbog nesnalaženja u primjeni novog računovodstvenog koncepta prvenstveno iskazivanja rashoda po načelu nastanka događaja.

Slike 4.6 | i 4.7 | Struktura ukupnih rashoda 32 grada, županija i Grada Zagreba u 2002. godini

(u 000 HRK)

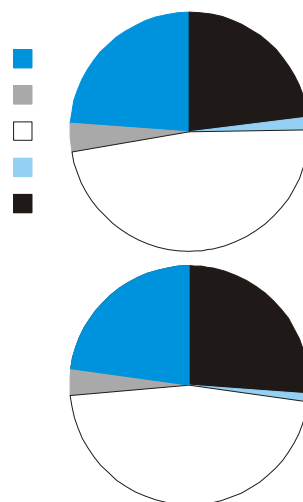
Izvor | Ministarstvo financija

Slike 4.8 | i 4.9 | Struktura tekućih rashoda 32 grada, županija i Grada Zagreba u 2002. i 2003. godini

(u 000 HRK)

Izvor | Ministarstvo financija

Tablica 4.6 | Ostvarenje
proračuna u 2002. i 2003.
godini za 53 jedinice (32
grada, 20 županija i Grada
Zagreba) - GFS 1986
(u 000 HRK)

Izvor | Ministarstvo financija

	2002		2003		Indeks 2003/ 2002
	Ostvarenje	Struktura	Ostvarenje	Struktura	
Ukupni prihodi i potpore	9 595 090	100,00	10 554 899	100,00	110,00
Ukupni prihodi	8 328 336	86,80	9 008 108	85,35	108,16
Tekući prihodi	7 830 809	81,61	8 527 776	80,79	108,90
Porezni prihodi	5 477 139	57,08	5 906 130	55,96	107,83
Porez i prizrež na dohodak	3 863 377	40,26	4 083 336	38,69	105,69
Porez na dobit	1 055 017	11,00	1 244 040	11,79	117,92
Porezi na imovinu	329 418	3,43	315 914	2,99	95,90
Tuzemni porezi na dobra i usluge i ostali porezi	229 326	2,39	262 839	2,49	114,61
Neporezni prihodi	2 353 671	24,53	2 621 646	24,84	111,39
Kapitalni prihodi	497 527	5,19	480 332	4,55	96,54
Potpore	1 266 754	13,20	1 546 792	14,65	122,11
Ukupni rashodi i posudbe umanjene za otplate	8 770 288	100,00	10 458 376	100,00	119,25
Ukupni rashodi	8 680 768	98,98	10 296 246	98,45	118,61
Tekući rashodi	6 863 830	78,26	7 617 598	72,84	110,98
Plaće i nadnice zaposlenih	1 646 614	18,77	1 737 470	16,61	105,52
Doprinosi poslodavaca	254 064	2,90	264 085	2,53	103,94
Ostale kupovine dobra i usluga	3 270 658	37,29	3 551 369	33,96	108,58
Plaćanje kamata	111 620	1,27	75 639	0,72	67,76
Subvencije i ostali tekući transferi	1 580 874	18,03	1 989 036	19,02	125,82
Kapitalni rashodi	1 816 938	20,72	2 678 648	25,61	147,43
Posudbe umanjene za otplate	89 520	1,02	162 130	1,55	181,11
Višak na tekućim računima bez potpora	966 979		910 178		94,13
Ukupni manjak/višak	824 802		96 523		11,70

5 | Konsolidirana opća država u 2002. i 2003. godini

5.1 | Značajne institucionalne i strukturalne promjene

Od 1. srpnja 2001. godine, započet je važan proces integracije poslovanja izvanproračunskih fondova u obuhvat središnjeg državnog proračuna. Podsjetimo se da je tada središnji proračun preuzeo rashode za isplatu mirovina od Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, s intencijom bolje kontrole nad rastućim izdacima izvanproračunskih fondova. Istodobno su i prihodi od doprinosa mirovinskog osiguranja (koji su do tada pripadali Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje) uključeni u prihode središnjeg proračuna. Naravno da je s ovim događajem nastupila i prva značajnija promjena u strukturi konsolidiranog proračuna opće države, promatrajući sa aspekta razina državne vlasti.

Pored toga, krajem 2001. godine osnovana su dva nova izvanproračunska fonda: Fond za razvoj i zapošljavanje te Fond za regionalni razvoj, a preuzeli su dio aktivnosti državnog proračuna kao i prihode od privatizacije javnih poduzeća. Time je od 1. siječnja 2002. godine proširen obuhvat izvanproračunskih fondova. Međutim, obadva fonda od 1. siječnja 2003. godine prestaju biti izvanproračunski fondovi te ulaze u obuhvat središnjeg proračuna, u svojstvu proračunskog fonda odnosno proračunskog korisnika.

Proces integracije najznačajnijeg dijela poslovanja izvanproračunskih fondova u sustav Državne riznice nastavljen je i u 2002. godini. Tako su od 1. siječnja 2002. godine prihodi od doprinosa za zdravstveno osiguranje i rashodi za doprinose zdravstvenog osiguranja preuzeti od Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje te su kroz sustav Riznice ušli u središnji državni proračun. Također su, od 1. siječnja 2002. godine, prihodi od doprinosa za zapošljavanje i rashodi za doprinose za zapošljavanje preuzeti od Hrvatskog zavoda za zapošljavanje te su kroz sustav Državne riznice ušli u središnji proračun.

Nadalje, od 1. siječnja 2003. godine, sukladno dogovoru s MMF-om, u obuhvat izvanproračunskih fondova ušle su sljedeće državne agencije: Hrvatske autoceste (HAC), Hrvatske ceste (HC), Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka (DAB) i Hrvatski fond za privatizaciju (HFP). Naime, poznato je da su veliki kapitalni izdaci za izgradnju cesta i autocesta tijekom posljednjih godina imali intenzivan zamah tj. Hrvatske ceste i Hrvatske autoceste su u tom smislu predstavljale institucionalni medij kroz koji se odvijao taj veliki infrastrukturni proces. Stoga, kako bi se dobio realniji prikaz stvarne državne potrošnje i uostalom, zbog što kvalitetnije međugodišnje usporedbe, za potrebe analize u ovom Godišnjem izvješću, upotrijebljen je tzv. "novi obuhvat" konsolidirane opće države za 2001., 2002. i 2003. godinu (koji uključuje sve spomenute državne agencije).

Sve navedene promjene imale su drastične implikacije na odnos prihoda i rashoda između razine središnje države i izvanproračunskih fondova. Stoga ćemo se u analizama koje slijede često referirati upravo na ovaj dio

petog poglavlja gdje su ukratko objašnjene sve najvažnije institucionalne promjene tijekom posljednjih nekoliko godina.

One su uzrokovale distorziju u relativnim omjerima između pojedinih razina vlasti, ali je definicijski obuhvat segmenata državne vlasti ostao isti: središnji državni proračun, izvanproračunski fondovi te proračun jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Konsolidirani proračun opće države rezultat je transakcija između svih triju razina državne vlasti.

5.2 | Konsolidirana opća država po ekonomskoj klasifikaciji

Potrebno je naglasiti da su sva korištena izvješća o izvršenju državnog proračuna iskazana u skladu s metodologijom Međunarodnog monetarnog fonda za statistiku javnih financija (*Government Finance Statistics; GFS 1986*). Izuzetak je napravljen u klasificiranju prihoda od privatizacije javnih poduzeća, koji su evidentirani u kapitalnim prihodima. Naime, zbog karaktera jednkrotnosti i neizvjesnosti, prihode od privatizacije je ispravno tretirati kao primitke financiranja, stoga ovisno o ta dva različita pristupa stvaraju se radikalno drugačije implikacije na samu veličinu iskazanog budžetskog deficita. Osim navedenog, važno je istaknuti da je korištena metoda tzv. gotovinskog načela bilježenja proračunskih transakcija, osim ako nije posebno drugačije navedeno.

U Tablici 5.1. nalazi se pregled osnovnih agregata prihoda i rashoda konsolidirane opće države, iskazanih prema ekonomskoj klasifikaciji kao udio u bruto domaćem proizvodu.

Uočava se da je porezno opterećenje, mjereno udjelom poreznih prihoda konsolidirane opće države u BDP-u još uvijek previsoko tj. kreće se iznad 40% BDP-a tijekom razdoblja od 2001. do 2003. godine. Izmjene u poreznom sustavu (detaljnije opisane u Poglavlju II) utjecale su na smanjenje prikupljenih prihoda od pojedinih poreza, međutim neki efekti novih poreznih mjera nerijetko se manifestiraju nakon izvjesnog vremenskog pomaka od trenutka njihove zakonske implementacije.

Tablica 5.1 | Prihodi i rashodi konsolidirane opće države od 1999. do 2003. godine, % BDP

Izvor | Ministarstvo financija i DZS za podatke o BDP-u

	Udio u BDP-u (%)				
	1999	2000	2001	2002	2003
UKUPNI PRIHODI I POTPORE	52,98	48,93	47,60	46,17	46,59
I. Ukupni prihodi	52,98	48,92	47,60	46,17	46,59
1. Tekući prihodi	48,05	46,46	43,94	44,42	44,41
-Porezni prihodi	44,07	42,65	40,46	40,47	40,23
-Neporezni prihodi	3,98	3,81	3,48	3,95	4,18
2. Kapitalni prihodi	4,93	2,45	3,66	1,76	2,18
II. Potpore	0,00	0,01	0,00	0,00	0,01
UKUPNI RASHODI I NETO POSUDBE	55,19	53,97	50,75	48,81	49,54
III. Ukupni rashodi	54,09	53,13	50,01	47,95	48,77
1. Tekući rashodi	46,96	47,98	45,52	42,23	41,97
2. Kapitalni rashodi	7,13	5,15	4,49	5,72	6,80
3. Posudbe umanjene za otplate	1,11	0,83	0,74	0,85	0,77

Neporezni prihodi imaju tendenciju rasta od 2001. godine, dok su istodobno kapitalni prihodi zabilježili snažan pad udjela u BDP-u u 2002. godini, isključivo zbog slabije ostvarenih prihoda od privatizacije. Međutim, u 2003. godini slijedi oporavak na stavci kapitalnih prihoda, a rezultat je prvenstveno bolje ostvarenih privatizacijskih prihoda, od kojih je najistaknutiji primjer prodaje 25% + 1 dionice INA-e u iznosu od 505 milijuna dolara.

Veći dio ovakvih primitaka od prodaje javnih poduzeća poslužio je u financiranju proračunskog deficita, stoga kategoriju ovako iskazanih kapitalnih prihoda treba analitički promatrati upravo s tom rezervom.

Na rashodovnoj strani uočava se zanimljiv trend smanjenja udjela tekućih rashoda u BDP-u od 2001. godine pa nadalje, nauštrb povećanja udjela kapitalnih rashoda u istom razdoblju promatranja. U ovom analitičkom okviru, vrlo je važno da su sve tri promatrane godine (2001., 2002. i 2003.) potpuno metodološki usporedive, s obzirom da su svedene na isti obuhvat koji uključuje sve izvanproračunske fondove i državne agencije (HAC, HC, DAB i HFP). Prema tome, najveći dio kapitalnih izdataka za razvoj cestovne infrastrukture (koji se ponajprije reflektira kroz proračun HAC-a) uzrokovao je nagli porast udjela kapitalnih rashoda u BDP-u tijekom 2002. i 2003. godine.

Generalno, veličina javnog sektora, mjerena udjelom ukupnih rashoda (s neto posodbama) u BDP-u ukazuje na još uvijek zabrinjavajuću visinu javne potrošnje u Hrvatskoj. Razina javnih izdataka od gotovo 50% BDP-a, koliko je zabilježeno u 2003. godini ukazuje na ekspanzivnost fiskalne politike u toj godini, i to nakon prethodno višegodišnjih tendencija smanjenja javnih rashoda u BDP-u. U dijelu koji slijedi dajemo detaljniji osvrt na strukturu prihoda i rashoda konsolidirane opće države, iz čega ujedno proizlazi odgovor na pitanje zbog čega je državna potrošnja u 2003. godini značajno narušila trendove smanjenja državnih rashoda u BDP-u tijekom nekoliko prethodnih godina.

Slike 5.1 | i 5.2 | Struktura ukupnih prihoda konsolidirane opće države u 2002. i 2003. godini (u %)

Izvor | Ministarstvo financija

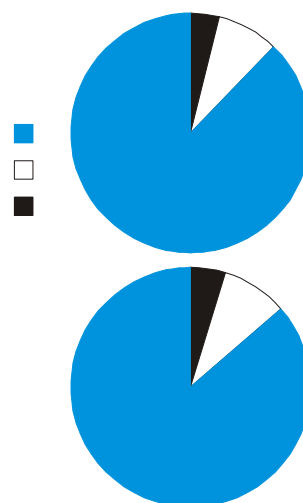
	2002	2003
UKUPNI PRIHODI I POTPORE	100,00	100,00
I. Ukupni prihodi	100,00	99,99
1. Tekući prihodi	96,19	95,30
Porezni prihodi	87,65	86,35
Neporezni prihodi	8,55	8,96
2. Kapitalni prihodi	3,80	4,68
II. Potpore	0,00	0,01

Na slikama 5.1. i 5.2. predstavljena je dekompozicija ukupnih prihoda konsolidirane opće države u 2002. i 2003. godini. Vidljivo je da su kapitalni prihodi u 2003. godini ostvarili relativno veći udio (od 4,7%) u ukupnim prihodima u usporedbi s prethodnom fiskalnom godinom. Razlog tome je prvenstveno bolje ostvarenje prihoda od privatizacije javnih poduzeća u 2003. godini, o čemu je prethodno već bilo riječi. S druge strane, takvo ostvarenje kapitalnih prihoda "istisnulo" je udio poreznih prihoda u ukupnim prihodima sa 87,7% u 2002. na 86,4% u 2003. godini. Međutim, brojne su mjere porezne politike tijekom 2002. i 2003. godine također uvjetovale slabije ostvarenje pojedinih vrsta poreznih prihoda.

Na slikama 5.3. i 5.4. prikazana je struktura poreznih prihoda konsolidirane opće države u 2002. i 2003. godini, iskazano prema ekonomskoj klasifikaciji. Analiza ostvarenja pojedinih poreznih prihoda stavlja naglasak na one najizdašnije tj. na one s najvećim fiskalnim značajem.

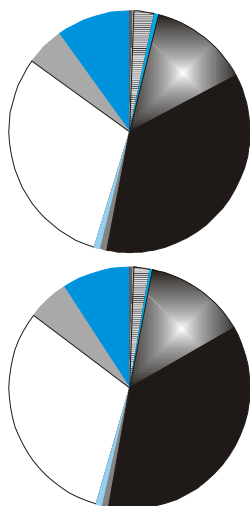
Prihodi od PDV-a uvjerljivo čine vodeću komponentu poreznih prihoda konsolidirane opće države, povećavajući svoj udio u poreznim prihodima sa 35,8% u 2002. godini na 36,2% u 2003. godini. Tako je u 2002. godini ostvaren međugodišnji rast prihoda od PDV-a od visokih 11,5%, dok je u 2003. godini prikupljeno 28,1 milijardi kuna prihoda od PDV-a ili 8,4% više u odnosu na 2002. godinu.

Prihodi od doprinosa za socijalno osiguranje čine preko 30% ukupnih poreznih prihoda s tendencijom umjerenog povećanja tog udjela u 2003. godini u usporedbi s prethodnom. Ostvareno je čak 23,9 milijardi kuna

Slike 5.3 | i 5.4 | Struktura poreznih prihoda konsolidirane opće države u 2002. i 2003. godini (u %)

Izvor | Ministarstvo financija

prihoda po osnovi doprinosa u 2003. godini, što predstavlja međugodišnji rast od rekordnih 8,5%.

	2002	2003
Porezni prihodi	100,00	100,00
Porez na dohodak	9,95	9,27
Porez na dobit	5,12	5,56
Doprinosi za socijalno osiguranje	30,28	30,71
Porezi na imovinu	0,86	0,78
Porez na promet proizvoda i usluga	0,71	0,86
Porez na dodanu vrijednost	35,75	36,21
Trošarine	13,55	13,50
Lokalni porezi na dobra i usluge	0,31	0,34
Porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije	2,82	2,33
Ostali porezi	0,65	0,44

Visoko treće mjesto u strukturi poreznih prihoda zauzimaju trošarine s udjelom od preko 13%. Naime, u 2002. godini ostvaren je međugodišnji rast prihoda od trošarina od čak 18%, a nakon toga je zabilježen značajan porast i u 2003. godini od 6,6%. Drugim riječima, ostvareno je 10,5 milijardi kuna prihoda od trošarina u 2003. godini, od čega se najveći dio odnosi na prikupljene trošarine na naftne derivate. Obzirom da su zasebne komponente trošarina već opisane u sklopu drugom poglavlju, u ovom dijelu ćemo se dodatno osvrnuti samo na izvore prikupljenih trošarina. Tako je od ukupnog iznosa u 2003. godini (10,5 milijardi kuna), središnji proračun prikupio 7,9 milijardi kuna, dok preostale 2,6 milijarde kuna dolaze iz proračuna HAC-a i HC-a. Podsjetimo da je još od 2001. godine zakonski regulirano namjensko izdvajanje dijela trošarina na naftu i naftne derivate za izgradnju cesta i autocesta, što se direktno referira na prikupljene 2,6 milijarde kuna izvan središnjeg državnog proračuna.

Prihodi od poreza na dohodak zabilježili su smanjenje udjela u ukupnim poreznim prihodima s gotovo 10% u 2002. godini na svega 9,3% u 2003. godini. Izmjene u sustavu oporezivanja dohotka (opisane u Poglavlju II) povezani su sa slabije prikupljenim prihodima po osnovi tog poreza. Tako je u 2002. godini prikupljeno 12,1% više prihoda od poreza na dohodak, dok je ostvarenje u 2003. godini pokazalo međugodišnji pad od 0,4%. Očigledno da su porezne izmjene (prvenstveno promjena porezne osnovice i poreznih razreda) išle u pravcu rasterećivanja dohotka pojedinca čiji je realni dohodak na taj način rastao, dok su se u isto vrijeme smanjivali proračunski prihodi po toj osnovi.

Porez na dobit zabilježio je uistinu signifikantan međugodišnji rast od 33,2% u 2002. godini, koji je nastavljen i u 2003. kada je prikupljen u iznosu od 4,3 milijarde kuna (tj. za 16,3% više u usporedbi s 2002. godinom). Analogno tome, na slikama 5.3. i 5.4. je prikazano povećanje udjela poreza na dobit u ukupnim poreznim prihodima s 5,1% u 2002. na 5,6% u 2003. godini. Ovakvo kretanje prihoda od poreza na dobit korespondira sa snažnijom gospodarskom aktivnošću poslovnih subjekata tijekom 2001. i 2002. godine, kad su zabilježene relativno visoke stope ekonomskog rasta (vidi prvo poglavlje).

Na slikama 5.3. i 5.4. je prikazano smanjenje udjela prihoda od poreza na međunarodnu trgovinu i transakcije u ukupnim poreznim prihodima i to sa 2,9% u 2002. na 2,3% u 2003. godini. Nedvojbeno je da ova vrsta prora-

čunskih prihoda iz godine u godinu sve više gubi na svojoj izdašnosti, a značaj carinskih prihoda postaje sve marginalniji. To potvrđuje i sljedeća ilustracija: u 2002. godini ostvareni carinski prihodi bili su za 36,3% manji u odnosu na prethodnu godinu, a isti trend se nastavio i u 2003. godini kada je ostvaren međugodišnji pad od 11,7%. Ovakvo slabljenje prihoda od poreza na međunarodnu trgovinu i transakcije praktično predstavlja "trošak" procesa liberalizacije vanjskotrgovinskih odnosa koji se manifestiraju prvenstveno kroz proširenje multilateralnih i bilateralnih ugovora Hrvatske s trećim zemljama.

Ukupni prihodi (s potporama) na razini konsolidirane opće države zabilježili su međugodišnji rast od 5,1% u 2002. godini, dok je u 2003. ostvareno 8,6% više proračunskih prihoda u usporedbi s prethodnom fiskalnom godinom. Konkretno, u 2003. godini ostvareno je gotovo 90 milijardi kuna proračunskih prihoda, dok su se ukupni rashodi s neto posudbama realizirali u iznosu od 95,7 milijardi kuna. Strukturu proračunskih rashoda u 2002. i 2003. godini, iskazano prema ekonomskoj klasifikaciji dajemo na slikama 5.5. i 5.6.

	1999	2000	2001	2002	2003
Rashodi za dobra i usluge	45,07	47,63	45,14	43,21	41,39
Transferi	33,55	33,70	36,68	35,57	35,11
Subvencije	5,12	5,37	4,85	4,92	5,29
Kapitalni rashodi	13,18	9,70	8,98	11,93	13,95
Kamate	3,08	3,60	4,35	4,36	4,26
Ukupni rashodi	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Najveći segment u ukupnim rashodima ostvaruju rashodi za dobra i usluge čiji se udio ipak smanjuje sa 43,2% u 2002. na 41,4% u 2003. godini. Međutim, nakon što su dvije godine zaredom zabilježili međugodišnje smanjenje, rashodi za dobra i usluge su ponovno u 2003. godini ostvareni na razini 4,9% većoj u odnosu na 2002. godinu. Stoga pravi aspekt gledanja na smanjenje njihovog udjela u ukupnim rashodima treba dovesti u vezu s relativnim povećanjem kapitalnih rashoda koji su svojom ekspanzijom u 2003. godini "istisnuli" jedan dio tekućih rashoda u strukturi ukupnih rashoda proračuna opće države. Konkretno, kapitalni rashodi u 2003. g. ostvareni su u iznosu od 13,1 milijardi kuna, čime su premašili svoj prošlogodišnji iznos za čak 28%. Od toga se preko 6 milijardi kuna odnosi na izdatke nastale izvan središnjeg državnog proračuna tj. na potrošnju kroz proračun državnih agencija (s naglaskom na Hrvatske autoceste). Kapitalna ulaganja u cestovnu infrastrukturu uzrokovala su slične megalomanske skokove i u 2002. godini kad je međugodišnji porast kapitalnih rashoda konsolidirane opće države iznosio gotovo 38% (u usporedbi s 2001. godinom).

Ekspanzija kapitalnih izdataka u uskoj je vezi s njihovim relativnim porastom u ukupnim rashodima i to sa 11,9% u 2002. na gotovo 14% u 2003. godini.

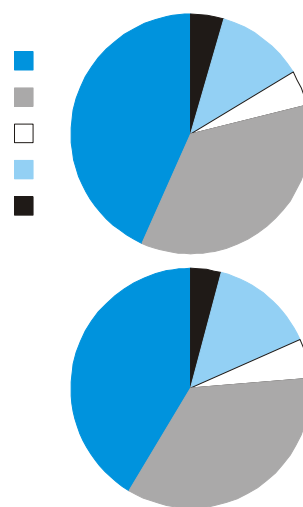
Rashodi za transfere bilježe smanjenje svog udjela u ukupnim rashodima (kako je prikazano na slikama 5.5. i 5.6.), međutim ostvarili su u 2003. godini međugodišnji rast od čak 8%. Naime, u ovoj skupini rashoda dominiraju izdaci za transfere stanovništvu koji čine preko 90% ukupnih transfernih davanja, a odnose se prvenstveno na izdatke za mirovine.

U 2003. godini rashodi za subvencije porasli su za visokih 18% u odnosu na prethodnu godinu, a pritom se povećao i njihov relativni udio u ukupnim rashodima s 4,9% u 2002. na 5,3% u 2003. godini.

Kretanje najznačajnijih komponenti tekućih rashoda konsolidirane opće države kao udjela u BDP-u, prikazano je u sljedećoj tablici:

Slike 5.5 | i 5.6 | Struktura ukupnih rashoda konsolidirane opće države u 2002. i 2003. godini (u %)

Izvor | Ministarstvo financija

Tablica 5.2 | Kretanje
tekućih rashoda
konsolidirane opće države,
% BDP

Izvor | Ministarstvo financija
i DZS za podatke o BDP-u

	Udio u BDP (%)				
	1999	2000	2001	2002	2003
Rahodi za dobra i usluge	24,38	25,31	22,57	20,72	20,19
- Nadnice i plaće zaposlenih	12,80	12,84	11,64	10,78	10,91
- Ostale kupovine dobara i usluga	11,58	12,47	10,94	9,94	9,28
Izdaci za kamate	1,66	1,91	2,18	2,09	2,08
Subvencije i ostali tekući transferi	18,80	20,76	20,77	19,42	19,70

Promatrajući pad udjela rashoda za dobra i usluge u BDP-u za razdoblje od 2001. do 2003. godine, možemo zaključiti da je takva ipak pozitivna tendencija polučena prvenstveno zbog racionalizacije i bolje discipline u smanjenju rashoda za ostale kupovine dobara i usluga. Istodobno, izdaci za plaće su ponovno u 2003. godini dosegli neodrživu razinu od gotovo 11% BDP-a. Naime, u 2003. godini ostvareno je preko 21 milijardu kuna na ime rashoda za plaće i nadnice, što je za čak 8,9% više nego u prethodnoj godini. Probijanje izdataka za plaće u uskoj je vezi sa slabijom dinamikom procesa racionalizacije broja zaposlenih u javnom sektoru. Stoga je visoki udio ovih izdataka od 11% BDP-a potrebno rješavati kroz brže strukturalne reforme javne uprave tj. kroz smanjenje veličine javnog sektora.

Slično je i zabrinjavajuće kretanje izdataka za subvencije i tekuće transfere koji u 2003. godini pokazuju znakove povećanja od čak 9,2% u usporedbi s prethodnom godinom. Upravo takva dinamika determinira visoki udio tih izdataka od gotovo 20% BDP-a u 2003. godini.

Izdaci za plaćanje kamata kreću se na razini od oko 2% BDP-a. U 2003. godini plaćeno je preko 4 milijarde kuna domaćih i stranih kamata, što je za 6,8% više u usporedbi s 2002. godinom. Visina rashoda za plaćanje obveza po kamatama determinira i visinu primarnog deficita. Drugim riječima, što su izdaci za plaćanje kamata viši, to su manja raspoloživa sredstva za tekuću i kapitalnu državnu potrošnju. Dakako da je ova vrsta izdataka izravno vezana za kretanje visine javnog duga.

U sljedećem dijelu prelazimo na analizu konsolidiranog proračuna opće države, ali promatrano s aspekta razina državne vlasti. Prošireni metodološki obuhvat koji integrira sve državne agencije u obuhvat izvanproračunskih fondova, omogućava nam međugodišnju usporedbu.

5.3 | Konsolidirana opća država prema razinama fiskalne vlasti

U tablici 5.3. prikazano je kretanje ukupnih prihoda i rashoda kao udjela u BDP-u, za svaki nivo državne vlasti, s naglaskom na dekompoziciju kategorije izvanproračunskih fondova. Podsjetimo se, u prvom dijelu ovog poglavlja objašnjene su institucionalne i strukturalne promjene koje su značajno obilježile fiskalno razdoblje od 2001 do 2003. godine. Sada možemo analitički vidjeti kako su se sve te promjene reflektirale na odnose između pojedinih razina vlasti tijekom promatranog razdoblja.

Vidimo da je još u 2001. godini zapaženo smanjenje udjela prihoda i rashoda izvanproračunskih fondova u BDP-u, dok se istodobno relativno povećao taj udio kod središnjeg proračuna koji je sredinom godine preuzeo rashode za doprinose mirovinskog osiguranja, ali i prihode po osnovi istih doprinosa.

Tablica 5.3 | Konsolidirana
opća država prema
razinama fiskalne vlasti
Izvor | Ministarstvo financija
i DZS za podatke o BDP-u

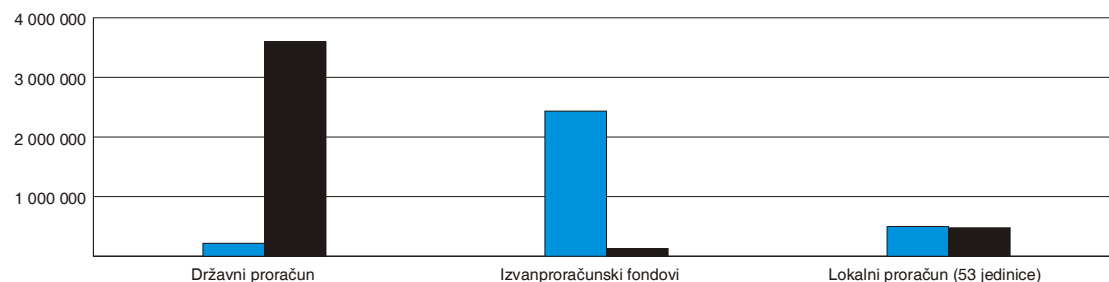
	Udio u BDP (%)				
	1999	2000	2001	2002	2003
UKUPNI PRIHODI I DOTACIJE	52,98	48,93	47,60	46,17	46,59
Državni proračun	32,74	29,27	31,64	37,16	38,69
Izvanproračunski fondovi	14,77	14,31	11,84	4,37	3,23
1. Zavod za mirovinsko osiguranje	7,53	7,31	3,47	0,07	0,06
2. Zavod za zdravstveno osiguranje	6,05	5,79	6,16	0,26	0,43
3. Zavod za zapošljavanje	0,53	0,53	0,54	0,01	0,01
4. Hrvatske vode	0,66	0,69	0,64	0,61	0,60
5. Sredstva doplatka za djecu	0,01	0,00	0,00	-	-
6. Fond za razvoj i zapošljavanje	-	-	-	1,00	-
7. Fond za regionalni razvoj	-	-	-	0,28	-
8. Hrvatske autoceste	-	-	0,42	0,95	1,00
9. Hrvatske ceste	-	-	0,07	0,68	0,72
10. Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	-	-	0,36	0,34	0,30
11. Hrvatski fond za privatizaciju	-	-	0,17	0,16	0,13
Lokalni proračun (53 jedinice)	5,47	5,35	4,12	4,64	4,67
UKUPNI RASHODI I NETO POSUDBE	55,19	53,97	50,75	48,81	49,54
Državni proračun	25,08	23,83	26,17	37,11	38,01
Izvanproračunski fondovi	24,27	24,72	20,31	7,03	6,37
1. Zavod za mirovinsko osiguranje	13,42	13,23	7,32	0,87	0,95
2. Zavod za zdravstveno osiguranje	8,42	9,13	7,95	0,70	0,46
3. Zavod za zapošljavanje	0,58	0,65	0,59	0,13	0,07
4. Hrvatske vode	1,05	0,89	0,77	0,79	0,88
5. Sredstva doplatka za djecu	0,80	0,82	1,49	-	-
6. Fond za razvoj i zapošljavanje	-	-	-	1,26	-
7. Fond za regionalni razvoj	-	-	-	0,09	-
8. Hrvatske autoceste	-	-	0,76	2,08	2,84
9. Hrvatske ceste	-	-	0,69	0,64	0,81
10. Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	-	-	0,70	0,34	0,13
11. Hrvatski fond za privatizaciju	-	-	0,03	0,14	0,21
Lokalni proračun (53 jedinice)	5,84	5,42	4,28	4,67	5,16
Ukupni višak (+) / manjak (-)	-2,21	-5,04	-3,15	-2,63	-2,95

U 2002. godini, dodatnim integriranjem prihoda i rashoda za doprinose zdravstvenog osiguranja i zapošljavanja u sustav Državne riznice, drastično se mijenja odnos između središnjeg proračuna i izvanproračunskih fondova. Upravo se zbog toga udio prihoda i rashoda izvanproračunskih fondova u 2002. godini intenzivno smanjuje, nauštrb

Slika 5.7 | Struktura kapitalnih prihoda konsolidirane opće države prema razinama fiskalne vlasti u 2002. i 2003. g. (u 000 HRK)

Izvor | Ministarstvo financija

■ 2002
■ 2003

njihovog povećanja na razini središnjeg proračuna. Tako su ukupni prihodi izvanproračunskih fondova smanjeni s 11,9% BDP-a u 2001. godini na svega 4,4% BDP-a u 2002. godini. Rashodi izvanproračunskih fondova smanjeni su s 20,3% BDP-a u 2001. na svega 7% BDP-a u 2002. godini. Pritom je važno uočiti refleksiju na prihode i rashode središnjeg proračuna koji povećavaju svoj udio u BDP-u, uspoređujući ih s prethodnom godinom.

Za potrebe izračuna deficita konsolidirane opće države vrlo je važno izolirati kapitalne prihode iz ukupnih prihoda, obzirom da se oni uglavnom sastoje od privatizacijskih prihoda kojima se financira proračunski manjak.

Na slici 5.7. prikazana je struktura kapitalnih prihoda ovisno o tome kojem segmentu vlasti pripadaju. Prisjetimo se da su u 2002. godini započela s radom dva izvanproračunska fonda (Fond za regionalni razvoj i Fond za razvoj i zapošljavanje) u koje su pritekali prihodi od privatizacije. Međutim, obadva fonda su od 1. siječnja 2003. godine prestala djelovati kao izvanproračunski fondovi te su integrirani u središnji proračun. Stoga na slici vidimo promjenu u kretanju kapitalnih prihoda iz segmenta izvanproračunskih fondova u 2002. godini na razinu središnjeg proračuna u 2003. godini.

U tablici 5.4. prikazat ćemo razliku u visini deficita konsolidirane opće države koja proizlazi ovisno o tome svrstavamo li kapitalne prihode u kategoriju ukupnih prihoda ili ih tretiramo kao primitke za financiranje državnog deficita.

Ovisno o veličini kapitalnih prihoda, vidimo da se razina deficita konsolidirane opće države drastično mijenja, usporedimo li dva različita tretmana kapitalnih prihoda. Dakle, tu vrstu prihoda je ispravno tretirati na način da ih se izolira iz kategorije proračunskih prihoda (iz već navedenih razloga), što drugim riječima znači da se za njihov iznos uvećava iznos proračunskog deficita. Na slici 5.8. stoga dajemo prikaz strukture deficita konsolidirane opće države prema razinama fiskalne vlasti, iskazanog bez kapitalnih prihoda:

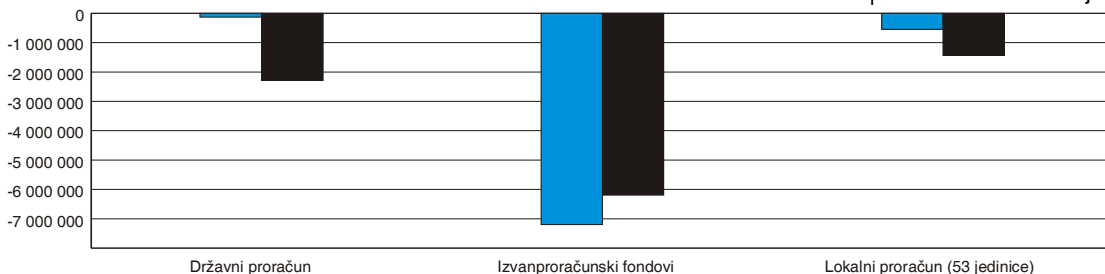
Tablica 5.4 | Ukupni višak/manjak konsolidirane opće države prema razinama fiskalne vlasti

Izvor | Ministarstvo financija i DZS za podatke o BDP-u

	Udio u BDP (%)				
	1999	2000	2001	2002	2003
Ukupni višak (+) / manjak (-) državnog proračuna	7,66	5,44	5,47	0,05	0,69
Ukupni višak (+) / manjak (-) izvanproračunskih fondova	-9,50	-10,40	-8,47	-2,66	-3,13
Ukupni višak (+) / manjak (-) lokalnog proračuna (53 jedinice)	-0,37	-0,07	-0,15	-0,02	-0,50
Ukupni višak (+) / manjak (-) konsolidirane opće države					
- s kapitalnim prihodima	-2,21	-5,04	-3,15	-2,63	-2,95
- bez kapitalnih prihoda	-7,14	-7,49	-6,81	-4,39	-5,13

Ovakav način prikazivanja deficita konsolidirane opće države u svakom slučaju daje puno realniju sliku kretanja proračunskih prihoda i rashoda. Međutim, da bismo što lakše uočili generalnu razliku između spomenuta dva izračuna deficita, pomoći će nam ilustrativni prikaz kretanja deficita konsolidirane opće države, iskazanog kao udio u BDP-u (slika 5.9).

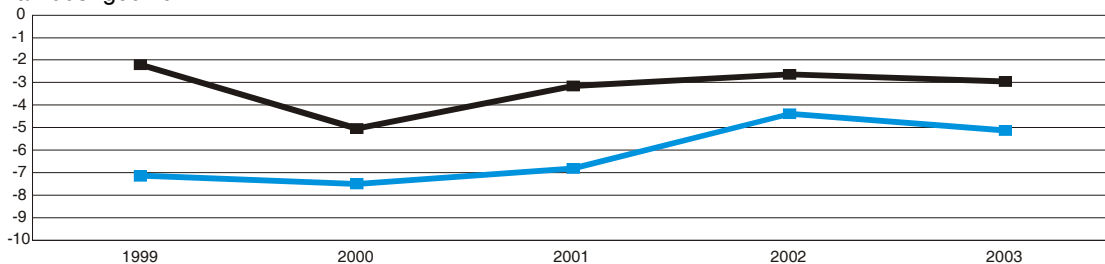
Slika 5.8 | Struktura deficita konsolidirane opće države prema razinama vlasti - bez kapitalnih prihoda (u 000 HRK)
Izvor | Ministarstvo financija

Dakle, u 2003. godini došlo je očigledno do pogoršanja fiskalne discipline, obzirom da je razina deficita dosegla 5,1% BDP-a, dok je svega godinu dana ranije postignuta značajnija prilagodba u usporedbi s 2001. godinom (vidi tablicu 5.4).

Prilično veliki privatizacijski prihodi od prodaje 25% dionica INA-e u 2003. godini poslužili su uglavnom za pokrivanje proračunskog manjka koji je za gotovo jednu milijardu kuna premašio planiranu vrijednost deficita konsolidirane opće države za 2003. godinu. Iako su se prihodi ostvarili neznatno iznad planiranih 89,5 milijardi kuna, navedeno prekoračenje rezultat je ponajprije oslabljene discipline nad ukupnim rashodima (s neto posudbama) i to u iznosu od gotovo 1,3 milijarde kuna u odnosu na plan za 2003. godinu.

Slika 5.9 | Deficit konsolidirane opće države (% BDP-a)
Izvor | Ministarstvo financija

5.4 | Višak/manjak konsolidirane opće države

U ovom dijelu promatra se kretanje različitih mjera manjka/viška konsolidirane opće države iz čega se mogu izvesti općeniti zaključci o karakteru fiskalne politike kroz promatrano razdoblje. Također, dana je struktura financiranja proračunskog manjka, obzirom na domaći ili strani izvor sredstava iz kojih se financira državni deficit.

Tekući višak/ manjak je razlika između tekućih prihoda i tekućih rashoda. Iz tablice 5.5. je vidljivo da je ostvaren suficit na tekućem računu u 2002. i 2003. godini. To konkretno znači da su tekući prihodi konsolidirane opće države mogli pokriti tekuće rashode. Međutim, očigledno je da Hrvatska ostvaruje iznimno velik ukupni deficit na razini konsolidirane opće države, što je dobrim dijelom potaknuto snažnim porastom kapitalnih izdataka. Nakon ukupnog proračunskog manjka od 4,4% u 2002. godini, fiskalna politika u 2003. godini pokazuje sve osobine ekspanzivnosti. Navedena odstupanja od planiranih vrijednosti rezultirala su iznosom fiskalnog deficita koji je zabilježen na razini od 9,9 milijardi kuna ili 5,1% BDP-a. Na slici 5.10. je evidentno da su fiskalne mjere u 2003. godini bile nedovoljno snažne da bi se ostvario nastavak smanjenja proračunskog deficita iz 2002. godine. Narušena je tendencija procesa fiskalne konsolidacije, što

- s kapitalnim приходима
- bez kapitalnih прихода

Tablica 5.5 | Višak/manjak i financiranje konsolidirane opće države, % BDP

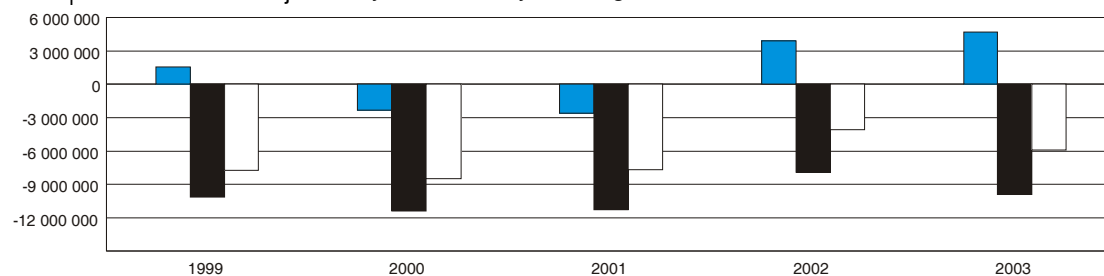
Izvor | Ministarstvo financija i DZS za podatke o BDP-u

je uzrokovalo niz javnih i stručnih rasprava o visini deficita u 2003. godini. Upravo zbog delikatnosti tog problema, u sklopu odlomka koji slijedi dajemo razradu deficita za 2003. godinu s dodatnim metodološkim pojašnjenjima.

	Udio u BDP (%)				
	1999	2000	2001	2002	2003
Tekući višak(+)/manjak(-)	1,09	-1,51	-1,59	2,18	2,43
Ukupni višak(+)/manjak(-)	-2,21	-5,04	-3,15	-2,63	-2,95
Ukupni višak(+)/manjak(-) bez kapitalnih prihoda	-7,14	-7,49	-6,81	-4,39	-5,13
Prmarni višak(+)/manjak(-)	-5,47	-5,58	-4,64	-2,30	-3,05
Ukupno financiranje	2,21	5,04	3,15	2,63	2,95
Domaće financiranje	-1,30	0,53	1,32	-0,10	-0,12
Strano financiranje	3,51	4,51	1,83	2,74	3,07

Slika 5.10 | Različite mjere viška/manjka konsolidirane opće države (u 000 HRK)

Izvor | Ministarstvo financija

- Tekući višak (+)/manjak (-)
- Ukupni višak (+)/manjak (-) bez kapitalnih prihoda
- Primarni višak (+)/manjak (-)

Mjera primarnog deficita pokazuje iznos proračunskog manjka koji bi bio ostvaren da nije bilo rashoda po osnovi plaćanja kamata. Iz tablice 5.5. i sa slike 5.10. jasno možemo zaključiti kako je opterećenje zbog plaćanja kamata izuzetno visoko jer se mjere ukupnog i primarnog deficita razlikuju za više od dva postotna poena (promatrajući ih kao udjele u BDP-u za 2002. i 2003. godinu). Dakle, značajan dio iznosa proračunskog manjka u suštini je direktna posljedica državnog zaduženja koje je kroz vrijeme potrebno otplatiti. Možemo zaključiti da se taj krug cirkularno zatvara, ako uzmemo u obzir da je zaduženje s druge strane generirano kao potreba financiranja deficita. Upravo stoga je važno da se ne događaju tako radikalna odstupanja od planiranih vrijednosti proračunskog manjka, kao što je to bio slučaj u 2003.godini.

Iz tablice 5.5 je vidljivo da se ukupni iznos deficita konsolidirane opće države u 2002. i 2003. godini u potpunosti financirao na stranom financijskom tržištu, najvećim dijelom emisijom državnih obveznica, zatim privatizacijskim prihodima te manjim dijelom kreditima.

I na kraju ovog dijela, dajemo prikaz tzv. "stupnja pokrivenosti" kapitalnih izdataka eventualnim viškom na tekućem računu koji se definira kao razlika između tekućih prihoda i tekućih rashoda (iznos štednje). Iz tablice 5.6. je vidljivo da u 2000. i 2001. godini nije ostvaren višak na tekućem računu, pa kapitalni izdaci nisu mogli biti ni u najmanjoj mjeri financirani iz izvora tekuće štednje. U 2002. i 2003. godini taj koeficijent se kreće na razini nešto većoj od 35%. Drugim riječima, više od jedne trećine kapitalnih izdataka države pokriveno je iznosom štednje na tekućem računu. Ostatak očigledno implicira potrebe financiranja putem zaduženja. Karakteristično veliki kapitalni izdaci u 2002. i 2003. godini reflektiraju veličinu infrastrukturnih projekata, ponajprije ulaganja u izgradnju autocesta.

Međutim, stupanj pokrivenosti determiniran je i visinom tekućih izdataka nad tekućim приходima. Primjerice, nadolazeće obveze po osnovi otplata kredita i plaćanja kamata mogle bi usporiti pozitivan trend kretanja ovog koeficijenta, ukoliko tekući prihodi ne budu adekvatno pratili razinu tekućih izdataka.

Tablica 5.6 | Tekući višak konsolidirane opće države i stupanj pokrivenosti

Izvor | Ministarstvo financija i DZS za podatke o BDP-u

Godina	Iznos štednje (mil. HRK)	Udio u BDP (%)	Kapitalni izdaci (mil. HRK)	Stupanj pokrivenosti (%)
1999	1 543	1,09	10 090	15,29
2000	-2 308	-1,51	7 861	-
2001	-2 626	-1,59	7 437	-
2002	3 915	2,18	10 261	38,15
2003	4 701	2,43	13 134	35,79

5.5 | Fiskalni deficit u 2002. i 2003. godini iskazan prema modificiranom obračunskom načelu

Za razliku od gotovinskog načela bilježenja proračunskih transakcija, primjena modificiranog obračunskog načela podrazumijeva evidenciju svih rashoda nastalih u jednoj godini, bez obzira jesu li u toj godini i isplaćeni. Drugim riječima, to znači da se iznos deficita konsolidirane opće države, obračunat prema gotovinskom načelu treba korigirati za dio neplaćenih rashoda nastalih u toj fiskalnoj godini, bez obzira što će prema gotovinskom načelu biti evidentirani kao plaćanja u idućoj godini tj. u narednim razdobljima. Također, iznos deficita iskazan prema modificiranom obračunskom načelu uvećava se za iznos svih dospjelih, a nenaplaćenih obveza u toj godini; odnosno umanjuje se ako je iznos dospjelih nenaplaćenih obveza smanjen tijekom fiskalne godine za koju se vrši obračun deficita.

U tablici 5.7 dajemo prikaz razrade deficita prema modificiranom obračunskom načelu za 2002. i 2003. godinu, u skladu s metodologijom koja je dogovorena s Međunarodnim monetarnim fondom.

Tablica 5.7 | Deficit konsolidirane opće države u 2002 i 2003. g. prema modificiranom obračunskom načelu

(u mil. HRK)

Izvor | Ministarstvo financija i DZS za podatke o BDP-u

	2002	2003
1. Deficit konsolidirane opće države bez kapitalnih prihoda - prema gotovinskom načelu	-7 873	-9 904
2. Ukupno neplaćene i neevidentirane obveze	-1 096	-2 439
3. Deficit konsolidirane opće države - prema modificiranom obračunskom načelu	-8 969	-12 343
4. Bruto domaći proizvod	179 390	193 067
5. Udio deficita u BDP-u, %	-5,0	-6,3

Naime, u okviru Stand by aranžmana kojeg je Izvršni odbor MMF-a odobrio Republici Hrvatskoj u veljači 2003. godine na rok od 14 mjeseci (u iznosu od 105,88 milijuna SDR-a), precizno su dogovoreni, među ostalim, i kvantitativni limiti za deficit konsolidirane opće države u 2003. godini i to na razini od 4,5% BDP-a. Važno je naglasiti da je u sklopu spomenutog Stand by aranžmana, u dodatku Memorandumu o ekonomskoj i financijskoj politici, dogovorena metoda modificiranog obračunskog načela za izračun proračunskog deficita.

Dogovoreni deficit od 4,5% BDP-a za 2003. godinu zapravo je predstavljao namjeru smanjenja proračunskog manjka u usporedbi s 2002. godinom kada je realiziran deficit konsolidirane opće države u iznosu od 5% BDP-a, kako je prikazano u tablici 5.7.

Stoga, možemo zaključiti da ukupni deficit konsolidirane opće države (iskazan prema modificiranom obračunskom načelu) na ostvarenoj razini od 6,3% BDP-a u 2003. godini predstavlja signifikantno odstupanje od

Tablica 5.8 | Ukupno neplaćene i neevidentirane obveze u 2003. godini
(u mil. HRK)
Izvor | Ministarstvo financija

dogovorenog deficita od 4,5% BDP-a, zbog čega uostalom i nije uspješno zaključen prošli aranžman s MMF-om.

Potrebno je naglasiti da ukupan iznos neplaćenih i neevidentiranih obveza u 2003. godini, koje su zabilježile iznos od gotovo 2,5 milijarde kuna, čine udio od čak 1,3% BDP-a. Obzirom na tako značajnu veličinu u strukturi ukupnog deficita konsolidirane opće države, u tablici 5.8 dajemo detaljnu specifikaciju pojedinih obveza nastalih u 2003. godini, a koje su značajno utjecale na visinu deficita konsolidirane opće države:

		2003
1.	Radovi izvršeni u 2003. g. preko proračuna HAC-a i HC-a	-673
2.	Jamstva za Hrvatske željeznice (HŽ)	-900
3.	Kredit za obnovu preko HBOR-a (treća tranša)	-577
4.	Otplata glavnice i stjecanje udjela od strane HFP-a	-156
5.	Promjene neplaćenih obveza za materijalne troškove ministarstava	108
6.	Neevidentirana povlačenja kredita za modernizaciju HŽ-a	-241
Ukupno neplaćene i neevidentirane obveze:		-2 439

Iz prethodne tablice je vidljivo nekoliko neprimjerenih pojava koje su se dogodile u prošloj godini. Jedna od njih je svakako problematika vezana za rad sustava Državne riznice kroz koji očigledno nisu evidentirane sve potrebne proračunske transakcije u 2003. godini. Konkretno, u iznos fiskalnog deficita prema modificiranom obračunskom načelu bilo je potrebno uključiti i iznos od čak 241 milijun kuna državnih obveza koje nisu bile evidentirane u sustavu Riznice. Nadalje, fiskalna nedisciplina reflektira se kroz nekoliko "zaobilaznih" načina trošenja proračunskog novca: bilo prekoračenjem rashoda u proračunu HAC-a i HC-a ili kroz sustav davanja državnih garancija koje dolaze na naplatu, ili pak kroz aktivnosti HBOR-a i HFP-a.

Zbog svih navedenih obveza koje su u konačnici morale ući u obračun ukupnog deficita konsolidirane opće države (sukladno propisanoj metodologiji), u posljednje vrijeme se na poseban način aktualizirao problem transparentnosti javnih financija u Hrvatskoj.

Upravo u tom kontekstu, nakon potpune opstrukcije procesa fiskalne konsolidacije u vidu smanjenja proračunskog deficita, važno je spomenuti da je intencija nove hrvatske Vlade uspostava što transparentnijih odnosa u sustavu javnih financija. Nakon nezaključivanja prošlog Stand by aranžmana uslijed neispunjavanja niza kvantitativnih kriterija i dogovorenih limita u okviru financijske i ekonomske politike, proračun za 2004. godinu pokazuje uistinu višu razinu financijske odgovornosti u planiranju i trošenju proračunskih sredstava. Stoga će ovako iskazan deficit konsolidirane opće države (prema modificiranom obračunskom načelu) biti potpuno usporediv s deficitom za 2004. godinu, obzirom da su u proračunske rashode za 2004. godinu uključeni svi navedeni rashodi za Hrvatske željeznice, radovi za HAC i HC (na obračunskom načelu), kao i promjene dospelih nenaplaćenih obveza u 2004. godini.

Također, jasno je i opredjeljenje za odlučniju fiskalnu politiku koja ima za cilj smanjenje deficita konsolidirane opće države sa 6,3% u 2003. godini na razinu od 4,5% BDP-a u 2004. godini, što se može smatrati ambicioznim pothvatom i relativno velikom fiskalnom prilagodbom koja se želi postići kroz samo godinu dana.

6 | Javni dug Republike Hrvatske u 2002. i 2003. godini

Sukladno Zakonu o proračunu (Narodne Novine br. 96/2003) državni dug definiran je kao dug konsolidiranog državnog proračuna bez državnih jamstava. Uz dodatak državnih jamstava, državni dug definiran je kao javni dug. Tablica 6.1. prikazuje kretanje javnog duga Republike Hrvatske u razdoblju od 1999. do 2003. godine:

Tablica 6.1 | Dug opće države

(na kraju razdoblja, u mil. HRK)

Izvor | Ministarstvo financija

	1999	2000	2001	2002	2003
1. Unutarnji dug opće države	17 634,0	22 461,8	26 128,3	29 690,1	32 829,8
1.1 Unutarnji dug Republike Hrvatske	16 012,1	18 509,7	21 467,9	24 735,0	25 676,2
Trezorski zapisi	776,7	2 564,6	4 892,3	5 632,7	6 548,1
Instrumenti tržišta novca	153,3	14,2	7,4	0,1	-
Obveznice	13 720,7	14 082,5	15 415,8	16 021,7	14 937,3
Kreditni Hrvatske narodne banke	24,1	0,0	-	0,5	1,4
Kreditni banaka	1 337,3	1 848,4	1 152,4	3 080,0	4 189,1
1.2 Unutarnji dug republičkih fondova	716,3	2 777,2	3 380,5	3 922,0	6 247,5
Instrumenti tržišta novca	-	-	-	-	-
Obveznice	-	1 686,8	1 636,1	1 652,2	3 418,2
Kreditni banaka	716,3	1 090,4	1 744,3	2 269,8	2 829,3
1.3 Unutarnji dug lokalne uprave i fondova	905,6	1 174,9	1 280,0	1 033,1	906,1
Instrumenti tržišta novca	1,3	5,9	30,5	30,2	16,9
Obveznice	-	0,5	1,2	-	-
Kreditni banaka	904,3	1 168,4	1 248,2	1 002,9	889,2
2. Inozemni dug opće države	29 147,1	37 402,1	40 220,9	41 774,5	46 958,2
2.1 Inozemni dug Republike Hrvatske	28 617,0	36 845,7	39 656,8	41 296,8	42 221,2
Instrumenti tržišta novca	-	-	-	-	-
Obveznice	18 903,3	25 231,2	30 029,0	30 115,3	33 547,8
Kreditni	9 713,7	11 614,5	9 627,8	11 181,6	8 674,1
2.2 Inozemni dug republičkih fondova	109,7	106,4	89,6	80,0	4 429,7
Instrumenti tržišta novca	-	-	-	-	-
Obveznice	-	-	-	-	-
Kreditni	109,7	106,4	89,6	80,0	4 429,7
2.3 Inozemni dug lokalne uprave i fondova	420,3	450,1	474,4	397,6	306,6
Instrumenti tržišta novca	-	-	-	-	-
Obveznice	-	-	-	-	-
Kreditni	420,3	450,1	474,4	397,6	306,6
3. Ukupno (1+2)	46 781,1	59 863,9	66 349,2	71 464,6	79 788,0
Dodatak: Izdana jamstva Republike Hrvatske					
1. Domaća	3 300,0	3 377,0	5 957,8	7 423,8	6 796,5
2. Inozemna	8 568,0	9 330,3	8 259,4	7 818,5	8 259,4
3. Ukupni dug HBOR-a	1 280,7	2 012,3	2 725,9	3 769,1	4 899,7
Ukupno: izdana jamstva Republike Hrvatske (1+2+3)	13 148,7	14 719,6	16 943,1	19 011,4	19 955,6
SVEUKUPNO:	59 929,8	74 583,6	83 292,4	90 476,0	99 743,6
BDP	141 579,1	152 518,8	165 639,5	179 390,1	193 066,8
SVEUKUPAN DUG OPĆE DRŽAVE kao % u BDP	42,3	48,9	50,3	50,4	51,7

Sadržaj i obuhvat podataka u prethodnoj tablici definiran je pod pojmom „Opća država“ i podrazumijeva dug:

1. središnje države te nekadašnjih izvanproračunskih fondova
2. Hrvatskih autocesta i Hrvatskih cesta
3. državnih fondova i agencija (DAB, HFP)
4. dug temeljem izdanih državnih jamstava korisnicima izvan sektora „opće države“
5. dug 53 tijela lokalne uprave i samouprave
6. izravan dug Hrvatske banke za obnovu i razvitak

Tim obuhvatom uključen je izravan dug HBOR-a, te su isključena sva državna jamstva odobrena HBOR-u (navedeno je učinjeno kako bi se izbjeglo eventualno dvostruko iskazivanje zaduženja, jer u brojnim slučajevima država jamči HBOR-ova zaduženja i plasmane).

6.1 | Kreditna sposobnost Republike Hrvatske

Četiri vodeće svjetske agencije za utvrđivanje kreditne sposobnosti: Moody's Investors Service, Standard & Poor's (S&P), Fitch Ratings, te Rating and Investment Information (R&I), čiju je ocjenu kreditne sposobnosti Republika Hrvatska do sada tražila, uobičajeno vrše godišnju provjeru dodijeljenog kreditnog rejtinga.

Ta je provjera u 2002. i 2003. godini rezultirala potvrđenom ocjenom investicijskog kreditnog rejtinga Republici Hrvatskoj od strane svih četiriju agencija. Moody's Investors Service je tijekom 2002. godine poboljšao kreditni rejting Republici Hrvatskoj promijenivši negativni „outlook“ u stabilni. Tom je ocjenom Moody's Republiku Hrvatsku ocijenio stabilnom za ulagače. Tijekom 2003. godine došlo je do poboljšanja ocjene kreditne sposobnosti Republici Hrvatskoj od strane agencije Fitch Ratings, koja je stabilni „outlook“ promijenila u pozitivni i time dala signale o mogućem budućem povećanju kreditnog rejtinga Republici Hrvatskoj.

Tablica 6.2 | Pregled kreditnih ocjena Republike Hrvatske

Izvor | Ministarstvo financija

	Dugoročna ocjena Strana valuta	Dugoročna ocjena Domaća valuta	Kratkoročna ocjena Strana valuta
Mood's Investors Service	Baa3 / stabilni „outlook“	Baa1	P-3
Standard & Poors	BBB-/ stabilni „outlook“	BBB+	A-3
Fitch Ratings	BBB- / pozitivni „outlook“	BBB+	F3
R & I	BBB		

Tablica 6.3 daje prikaz usporedbi kreditnih ocjena vodećih zemalja u tranziciji. Zemlje koje će 2004. godine postati punopravne članice EU krajem 2002. godine dobile su od strane agencije Moody's povećanje kreditne ocjene za dva stupnja, te im je tako izjednačena ocjena dugoročne kreditne sposobnosti u domaćoj i stranoj valuti. Značajno povećanje rejtinga bilježi Slovačka, koja je po ocjeni rejting agencije S&P do listopada 2001. godine imala kreditnu ocjenu za jedan stupanj manju nego Hrvatska. U listopadu 2001. ocjena joj se izjednačava s našom (razlika je samo pozitivni „outlook“), da bi krajem 2002. dobila ocjenu veću nego mi, s pozitivnim „outlookom“.

Tablica 6.3: Usporedba
kreditnih ocjena
Izvor: Ministarstvo financija

Država	Moody's InvestorsService	Standard & Poors
Češka	A1/ stabilni "outlook"	A- /stabilni "outlook"
Hrvatska	Baa3/stabilni "outlook"	BBB- / stabilni "outlook"
Mađarska	A1 /stabilni "outlook"	A- /stabilni "outlook"
Poljska	A2/ stabilni "outlook"	BBB+ / negativni "outlook"
Slovačka	A3 /stabilni "outlook"	BBB / pozitivni "outlook"
Slovenija	Aa3 /stabilni "outlook"	A+ / pozitivni "outlook"

6.2 | Unutarnji dug državnog proračuna u 2002. i 2003. godini

6.2.1 | Kategorije unutarnjeg duga

Struktura unutarnjeg duga po kategorijama i sa stanjima na kraju 2001. i 2002. i 2003. godine prikazana je tabelom 6.4. Kategorije unutarnjeg duga su detaljno opisane u prijašnjim godišnjacima Ministarstva financija, te ćemo ovdje istaknuti samo promjene kategorija unutarnjeg duga u 2002. i 2003. godini. Plan otplata glavnice i kamate unutarnjeg duga za razdoblje od 2004. do 2010. godine prikazan je tabelom 6.5.

Ukupan iznos unutarnjeg javnog duga krajem 2003. godine iznosi 26 260,79 milijuna kuna, dok je krajem 2001. godine bio 21 944,29 milijuna kuna. Povećanje unutarnjeg duga tijekom 2002. i 2003. godine najvećim dijelom je ostvareno izdavanjem obveznica na domaćem tržištu kapitala i povećanim neto upisom trezorskih zapisa.

Na kraju 2003. godine na domaćem tržištu vrijednosnih papira kotiralo je 6 državnih obveznica, popis s uvjetima prikazan je u Tabeli 6.6.

U svrhu razvoja domaćeg tržišta kapitala i zbog povećane potražnje za domaćim vrijednosnim papirima koja je uslijedila pojavom mirovinskih fondova, Republika Hrvatska je kroz sindikat domaćih banaka izdala obveznice – Serije 03 D-12.

Obveznice – Serija 03 D-12 izdane su u u tri tranše u ukupnoj protuvrijednosti 500 milijuna EUR na rok od 10 godine i uz nepromjenjivu kamatnu stopu od 6,875% godišnje. Kamata po obveznicama isplaćivat će se polugodišnje, a glavnica će se u cijelosti isplatiti po dospelju (23. svibnja 2012. godine). Obveznice su se plasirale na domaćem tržištu kapitala putem voditelja izdanja Privredne banke Zagreb d.d., Zagrebačke banke d.d. Zagreb i Raiffeisenbank d.d. Zagreb.

Prva tranša obveznica Serije 03 D-12¹ izdane su u kunsjoj protuvrijednosti iznosa od 150 milijuna EUR., po cijeni 98,40% nominalnog iznosa, a uplaćene su 23. svibnja 2002. godine.

Druga tranša obveznica Serije 03 D-12² izdana je u kunsjoj protuvrijednosti iznosa od 150 milijuna EUR., po cijeni 103,67% nominalnog iznosa, a uplaćene su 20. rujna 2002. godine.

Treća tranša obveznica Serije 03 D-12³ izdana je u kunsjoj protuvrijednosti iznosa od 200 milijuna EUR, po cijeni od 110,31% nominalnog iznosa, a uplaćene su 23. siječnja 2003. godine.

¹Narodne Novine br. 58/2002

²Narodne Novine broj. 111/2002

³Narodne Novine broj 14/2003

**Tablica 6.4 | Unutarnji dug
Republike Hrvatske**

(u 000 HRK, stanje 31.
prosinca)

Izvor | Ministarstvo financija

Republika Hrvatska je u svibnju 2003. godine izdala državnu obveznicu nominiranu u domaćoj valuti. Obveznica Serije 04 D-08⁴ izdana je u iznosu od 1 milijardu kuna, po cijeni od 99,70% nominalnog iznosa i nepromjenjivom kamatnom stopom od 6,125% godišnje. Obveznice su uplaćene 28. svibnja 2003. godine. Kamata po obveznicama isplaćivat će se polugodišnje, a glavnica će se u cijelosti isplatiti po dospijeću (28. svibnja 2008. godine).

Dug po osnovi:	2001.	2002.	2003.	Dospijeće:	Kamata:
Stara devizna štednja	3 804 940	2 537 697	1 566 563	2005	5,00%
Velike obveznice I	1 680 772	1 689 152	1 722 935	2011	5,00%
Velike obveznice II	642 296	592 833	558 682	2011	7,20%
Velike obveznice III	618 844	583 347	553 544	2012	7,20%
Obveznice – Serija 01 D-04	1 474 006	1 488 458	1 529 382	2004	6,50%
Obveznice – Serija 02 D-08	1 474 006	1 488 458	1 529 382	2008	6,875%
Obveznice – Serija 03 D-12		2 232 688	3 823 455	2012	6,875%
Obveznice – Serija 04 D-8			1 000 000	2008	6,125%
Obveznice za obnovu	22 818	2 095	0	2003	7-10%
Sanacija banaka - Serija I	776 685	671 234	567 560	2007	6,00%
Sanacija banaka - Serija II	251 924	235 441	221 461	2012	5,00%
Sanacija banaka - Serija III	641 692	604 885	573 981	2012	7,20%
Sanacija banaka - Serija IV	344 845	322 282	303 146	2012	5,00%
Sanacija banaka - Serija V-A	21 491	18 597	15 725	2008	6,00%
Sanacija banaka - Serija V-B	1 229 409	1 098 544	971 440	2008	7,00%
Srednjoročni i dugoročni dug	12 983 728	13 565 711	14 937 256		
Trezorski zapisi	4 892 304	5 632 734	6 548 061		
Ostali kratkoročni dug	0	290 000	1 357 304		
Kratkoročni dug	4 892 304	5 922 734	7 905 365		
DAB Obveznice za osiguranu štednju I	773 853	781 441	0	2003	8,00%
DAB obveznice za osiguranu štednju II	1 658 257	1 674 516	1 720 555	2005	8,375%
HZZO Obveznice	1 636 147	1 652 189	1 697 614	2004	8,50%
Obveznice izdane uz državno jamstvo	4 068 257	4 108 146	3 418 169		
Ukupan dug	21 944 289	23 596 591	26 260 790		

⁴Narodne Novine broj 87/2003

Tablica 6.5 | Pregled
domaćih obveznica izdanih
od strane Republike
Hrvatske ili uz jamstvo
Republike Hrvatske
Izvor | Ministarstvo financija

<p>DAB Obveznice za osiguranu štednju I Izdavatelj: Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka EUR 105 000 000 3 godine, 8% kamata Voditelj izdanja: Privredna banka Zagreb d.d. i Zagrebačka banka d.d. Zagreb Kotacija: Zagrebačka burza Datum izdavanja: 19. prosinca 2000. Datum dospjeća: 19. prosinca 2003. Ova obveznica je u cijelosti isplaćena po dospjeću</p>	<p>DAB Obveznice za osiguranu štednju II Izdavatelj: Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka EUR 225 000 000 5 godine, 8,375% kamata Voditelj izdanja: Privredna banka Zagreb d.d. i Zagrebačka banka d.d. Zagreb Kotacija: Zagrebačka burza Datum izdavanja: 19. prosinca 2000. Datum dospjeća: 19. prosinca 2005.</p>
<p>HZZO Obveznice Izdavatelj: Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje EUR 222 000 000 4 godine, 8,5% kamata Voditelj izdanja: Zagrebačka banka d.d. Zagreb Kotacija: Zagrebačka burza Datum izdavanja: 19. srpnja 2000. Datum dospjeća: 19. srpnja 2004.</p>	<p>Obveznice – Serija 01 D-04 Izdavatelj: Republika Hrvatska EUR 200 000 000 3 godine 6,5% kamata Voditelji izdanja: Privredna banka Zagreb d.d. i Zgrebačka banka d.d. Zagreb Kotacija: Zagrebačka burza Datum izdanja: 20. rujna 2001. Datum dospjeća: 20. rujna 2004.</p>
<p>Obveznice – Serija 02 D-08 Izdavatelj: Republika Hrvatska EUR 200 000 000 7 godine 6,875% kamata Voditelji izdanja: Privredna banka Zagreb d.d. i Zgrebačka banka d.d. Zagreb Kotacija: Zagrebačka burza Datum izdanja: 14. prosinca 2001. Datum dospjeća: 14. prosinca 2008.</p>	<p>Obveznice – Serija 03 D-12 Izdavatelj: Republika Hrvatska EUR 500 000 000 10 godine 6,875% kamata Voditelji izdanja: Privredna banka Zagreb d.d. i Zgrebačka banka d.d. Zagreb i Raiffeisenbank d.d. Zagreb Kotacija: Zagrebačka burza Datum izdanja: 23. svibnja 2002. Datum dospjeća: 23. svibnja 2012.</p>
<p>Obveznice – Serija 04 D-08 Izdavatelj: Republika Hrvatska HRK 1 000 000 000 5 godine 6,125% kamata Voditelj izdanja: Riječka banka d.d. Rijeka i Splitska banka d.d. Split Kotacija: Zagrebačka burza Datum izdanja: 28. svibnja 2003. Datum dospjeća: 28. svibnja 2008.</p>	

U prosincu 2003. dospjela je prva serija obveznica Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka koje su izdane u prosincu 2000. godine u iznosu od 105 milijuna EUR-a. Obveznice su u cijelosti isplaćene po dospjeću.

Tablica 6.6: Amortizacija
unutarnjeg duga (u
milijunima HRK)

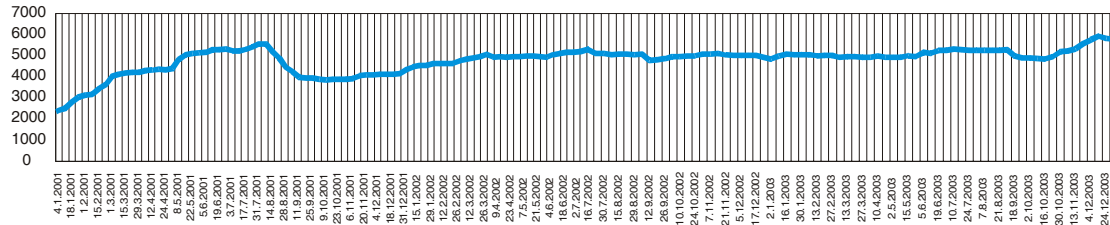
(u mil. HRK,)

Izvor | Ministarstvo financija

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Otplata glavnice	4 785,36	2 767,95	577,65	615,96	3 018,10	284,54	303,28
Stara devizna štednja	1 050,76	505,92	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Velike obveznice I	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Velike obveznice II	54,83	58,73	62,86	67,22	71,80	76,62	81,67
Velike obveznice III	49,17	52,76	56,66	60,79	65,30	70,05	75,17
Sanacija banaka - Serija I	129,62	137,49	145,75	154,39	0,00	0,00	0,00
Sanacija banaka - Serija II	21,49	22,56	23,71	24,93	26,15	27,53	28,91
Sanacija banaka - Serija III	51,00	54,75	58,73	63,09	67,68	72,65	78,00
Sanacija banaka - Serija IV	29,44	30,89	32,50	34,11	35,86	37,70	39,53
Sanacija banaka - Serija Va	3,59	3,82	4,05	4,28	0,00	0,00	0,00
Sanacija banaka - Serija Vb	168,46	180,47	193,39	207,15	221,91	0,00	0,00
Obveznice - Serija 01 D-04	1 529,38	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Obveznice - Serija 01 D-08	0,00	0,00	0,00	0,00	1 529,38	0,00	0,00
Obveznice - Serija 03 D-12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Obveznice - Serija 04 D-08	0,00	0,00	0,00	0,00	1 000,00	0,00	0,00
HZZO Obveznice	1 697,61	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
DAB obveznice za osiguranu štednju I	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
DAB obveznice za osiguranu štednju II	0,00	1 720,55	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Otplata kamata	1 221,59	891,86	691,66	653,28	614,12	418,36	399,47
Stara devizna štednja	71,88	19,96	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Velike obveznice I	90,23	90,23	90,23	90,23	90,23	90,23	90,23
Velike obveznice II	39,15	35,18	30,97	26,53	21,87	16,98	11,85
Velike obveznice III	39,00	35,41	31,51	27,38	22,86	18,12	13,00
Sanacija banaka - Serija I	32,12	24,24	15,98	7,34	0,00	0,00	0,00
Sanacija banaka - Serija II	10,78	9,71	8,56	7,34	6,12	4,82	3,36
Sanacija banaka - Serija III	40,45	36,71	32,65	28,37	23,71	18,73	13,46
Sanacija banaka - Serija IV	14,76	13,31	11,78	10,09	8,34	6,58	4,66
Sanacija banaka - Serija Va	0,92	0,69	0,46	0,23	0,00	0,00	0,00
Sanacija banaka - Serija Vb	65,23	53,07	40,22	26,46	11,70	0,00	0,00
Obveznice - Serija 01 D-04	99,41	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Obveznice - Serija 01 D-08	105,14	105,14	105,14	105,14	105,14	0,00	0,00
Obveznice - Serija 03 D-12	262,90	262,90	262,90	262,90	262,90	262,90	262,90
Obveznice - Serija 04 D-08	61,25	61,25	61,25	61,25	61,25	0,00	0,00
HZZO Obveznice	144,30	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
DAB obveznice za osiguranu štednju I	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
DAB obveznice za osiguranu štednju II	144,07	144,07	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sveukupna otplata	6 006,95	3 659,81	1 269,31	1 269,23	3 632,22	702,90	702,75

6.2.2 | Trezorski zapisi

Stanje trezorskih zapisa na dan 31. 12. 2003. godine iznosilo je 6 548,06 milijuna kuna, dok je krajem 2002. godine bilo 5 632,73 milijuna kuna neiskupljenih zapisa. Kretanje obveza po trezorskim zapisima prikazano je slikom 6.1.

Slika 6.2 prikazuje strukturu izdanih zapisa prema ročnosti na dan 31. 12. 2001. godine, dok slike 6.3. i 6.4. prikazuju strukturu zapisa na dan 31. prosinca 2002. godine, te strukturu zapisa na dan 31. prosinca 2003. godine. Od 17. rujna 2002. godine više se ne izdaju trezorski zapisi s rokom dospijea od 42 dana, a uvode se trezorski zapisi s rokom od 364 dana. Na kraju 2003. godine 63% od ukupno upisanih trezorskih zapisa bilo je upisano na najduži rok - od 364 dana, 27% bilo je upisanih zapisa od 182 dana, a 10% na rok od 91 dan.

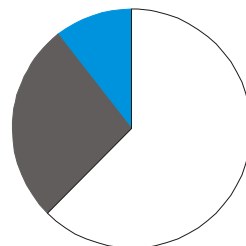
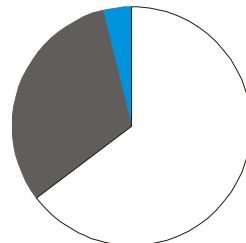
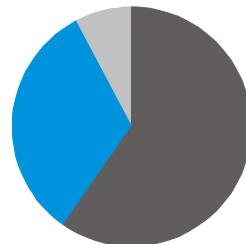
— Obveze po izdanim trezorskim zapisima

Slike 6.2 | 6.3 | i 6.4 |
Struktura trezorskih zapisa po ročnosti na dan 31. 12. 2001., 31. 12. 2002. i 31. 12. 2003.

(u 000 HRK)

Izvor | Ministarstvo financija

	2001	%	2002	%	2003	%
42 dana	324 100 000	7,79	-	-	-	-
91 dan	1 356 900 000	32,62	189 800 000	3,85	603 000 000	10,43
182 dana	2 478 700 000	59,59	1 548 700 000	31,41	1 565 000 000	27,07
364 dana	-	-	3 192 500 000	64,74	3 613 000 000	62,50
Ukupno	4 159 700 000	100,00	4 931 000 000	100,00	5 781 000 000	100,00

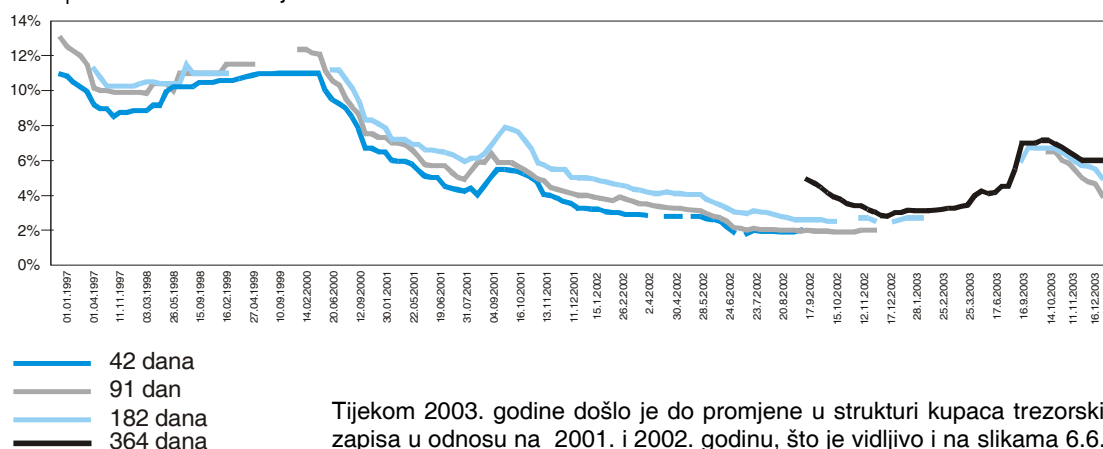

Cijela 2002. godina bila je obilježena visokom likvidnošću u sustavu što je utjecalo na povećanu potražnju za trezorskim zapisima Ministarstva financija. Potražnja banaka bila je veća od potrebe financiranja države što je rezultiralo smanjenjem kamatnih stopa, koje su krajem 2002. godine dosegle svoju donju granicu i to 1,9% od 91 dan, 2,5% na rok od 182 dana i 2,8% na rok od 364 dana. Kretanje kamatnih stopa na trezorske zapise prikazano je slikom 6.5. Restriktivna monetarna politika Hrvatske narodne banke u 2003. godini dovela je do smanjenja likvidnosti bankarskog sustava, a time i višim kamatnim stopama. Na povećanje kamatnih stopa na novčanom tržištu utjecala je odluka Hrvatske narodne banke da u rujnu 2003. godine poveća udjel obvezne rezerve na deviznu pasivu banaka koja se izdvaja u kunama, sa 25 na 35%, te u studenom još na 42%. Smanjenje kunske likvidnosti bankarskog sustava i povećana potražnja za gotovim novcem rezultirala je naglim porastom kamatnih stopa na novčanom tržištu. Kamatne stope na trezorske zapise pratile su kretanje kamatnih stopa na novčanom tržištu, tako da su najvišu razinu dosegle u listopadu 2003. godine kada su se kretale od 6% - 7% s neznatnom razlikom s obzirom na rok dospijea. Do kraja 2003. godine slijedi trend opadanja kamatnih stopa, tako da je na kraju 2003. godine kamata na 91 dan iznosila 4%, na 182 dana 5%, a na 364 dana 6%.

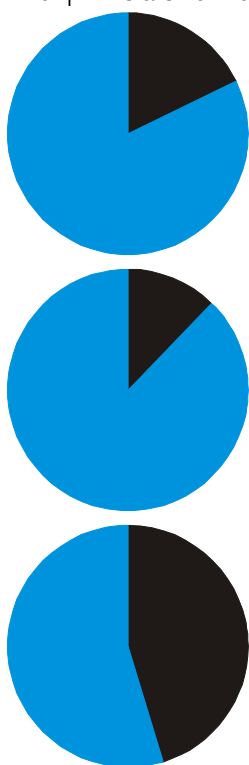
Slika 6.5 | Kamatne stope na trezorske zapise

Izvor | Ministarstvo financija

Slike 6.6 | 6.7 | i 6.8 | Struktura trezorskih zapisa po kupcima, na dan 31. 12. 2001., 31. 12. 2002. i 31. 12. 2003.

Izvor | Ministarstvo financija

Tijekom 2003. godine došlo je do promjene u strukturi kupaca trezorskih zapisa u odnosu na 2001. i 2002. godinu, što je vidljivo i na slikama 6.6. i 6.7. i 6.8. Smanjena likvidnost bankarskog sustava u 2003. godini utjecala je na pad udjela bankarskog sustava u kupnji trezorskih zapisa sa 82% krajem 2001. odnosno 88% krajem 2002. godine na 55% krajem 2003. godine

	2001	%	2002	%	2003	%
■ Banke	3 424 800	82,33	4 323 300	87,68	3 163 900	54,73
■ Nebankarski investitori	734 900	17,67	607 700	12,32	2 617 100	45,27
Ukupno	4 159 700	100,00	4 931 000	100,00	5 781 000	100,00

6.3 | Vanjski dug Republike Hrvatske

6.3.1 | Međunarodne obveznice Republike Hrvatske

Krajem 2003. godine na svjetskim je tržištima bilo ukupno 13 obveznica izdanih od strane Republike Hrvatske, a cjelokupni popis s uvjetima izdanja prikazan je Tabelom 6.8.

U 2002. godini u cijelosti su otplaćene dospjele Euro-dolarske obveznice koje su izdane u veljači 1997. godine u iznosu 300 milijuna USD.

Radi izvršavanja proračunom utvrđenih izdataka Republika Hrvatska se tijekom 2002. i 2003. godine zaduživala izdavanjem euro-obveznica i samuraj obveznica. Iznos zaduženja je korišten za tekuće otplate glavnica kreditnih obaveza koje su dospjevale tijekom 2002. i 2003. godine.

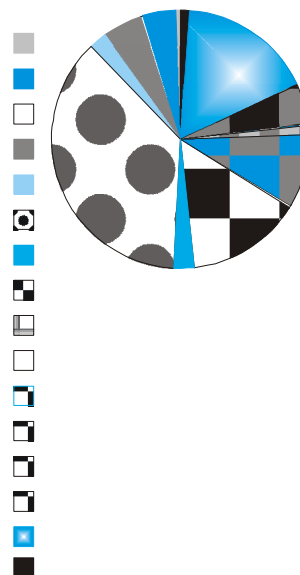
U veljači 2002. godine Republika Hrvatska⁵ izdala euro-obveznice u iznosu od 500 milijuna EUR-a, s rokom dospeljeća 11. veljače 2009. godine. Obveznice su izdane uz kamatnu stopu od 6,25%, što je bilo 158bp iznad relevantnih sedmogodišnjih njemačkih obveznica. Kamata po obveznicama isplaćuje se jednom godišnje, a glavnica će se u cijelosti isplatiti po dospeljeću. Obveznice su se plasirale putem voditelja izdanja Deutsche Bank i Credit Suisse First Boston. Struktura investitora po zemljama prikazana je na slici 6.9.

⁵Narodne Novine broj: 12/2002

Slika 6.9: Investitori po zemljama

Izvor | Ministarstvo financija

Zemlja	Investicije u %
Azija	0,60%
Austria	4,17%
Danska	0,10%
Istočna Europa	5,06%
Francuska	2,41%
Njemačka	36,79%
Grčka	2,62%
Italija	14,49%
Luksemburg	0,20%
Bliski istok	0,05%
Nizozemska	9,03%
Portugal	1,10%
Španjolska	0,40%
Švicarska	5,02%
Velika Britanija	16,86%
SAD	1,10%
Ukupno	100,00%

Republika Hrvatska je u lipnju 2002. godine izdala tzv. Samuraj obveznice⁶, u iznosu od 25 milijardi JPY, s rokom dospjeća 26. lipnja 2008. godine. Obveznice su izdane uz kamatnu stopu od 2,15% godišnje, što je bilo 144bp iznad relevantnih šestogodišnjeg Yen LIBOR-a. Kamata po obveznicama isplaćuje se polugodišnje, a glavnica će se u cijelosti isplatiti po dospjeću. Obveznice su se plasirale putem voditelja izdanja Daiwa SBCM i Nomura Securities.

U veljači 2003. godine Republika Hrvatska⁷ je izdala euro-obveznice u iznosu od 500 milijuna EUR-a, s rokom dospjeća 24. veljače 2010. godine. Obveznice su izdane uz kamatnu stopu od 4,625%, što je bilo 95bp iznad relevantnog sedmogodišnjeg Euribor-a. Kamata po obveznicama isplaćuje se jednom godišnje, a glavnica će se u cijelosti isplatiti po dospjeću. Obveznice su se plasirale putem voditelja izdanja Deutsche Bank i Citigroup.

Republika Hrvatska je u lipnju 2003. izdala Samuraj obveznice⁸ u iznosu od 25 milijardi JPY, s rokom dospjeća 26. lipnja 2009. godine. Obveznice su izdane uz kamatnu stopu od 1,23% godišnje, što je bilo 99bp iznad relevantnih šestogodišnjeg Yen LIBOR-a. Kamata po obveznicama isplaćuje se polugodišnje, a glavnica će se u cijelosti isplatiti po dospjeću. Obveznice su se plasirale putem voditelja izdanja Daiwa SBCM i Nomura Securities.

⁶Narodne Novine broj: 64/2002

⁷Narodne Novine broj 27/2003

⁸Narodne novine broj: 91/2003

Tablica 6.8 | Pregled
međunarodnih obveznica
izdanih od strane Republike
Hrvatske

Izvor | Ministarstvo financija

<p>London Club Seria A: US\$ 857 796 000 3 godine poček, 11 godina otplate US\$ 6 mjesečni LIBOR+81,25 bp Kotacija: Luxembourg Datum izdanja: 31. srpnja 1996. Datum dospjeća: 31. srpnja 2010.</p>	<p>London Club Seria B: US\$ 604 426 000 10 godina otplate US\$ 6 mjesečni LIBOR+81,25 bp Kotacija: Luxembourg Datum izdanja: 31. srpnja 1996. Datum dospjeća: 31. srpnja 2006.</p>
<p>Euro-dollar bonds: US\$ 300 milijuna 5 godina, bullet 7% kupon (80 bp iznad 5-godišnjeg Treasuries) Voditelji izdanja: Merrill Lynch i UBS Kotacija: Luxembourg Datum izdanja: 6. veljače 1997. Datum dospjeća: 27. veljače 2002. Ove obveznice su u potpunosti iskupljene po dospjeću</p>	<p>Euro-DEM bonds: DEM 300 milijuna 7 godina, bullet 6,125% kupon (95 bp iznad relevantnih Bund) Voditelji izdanja: Credit Suisse i Deutsche Morgan Grenfell Kotacija: Frankfurt Datum izdanja: 1. srpnja 1997. Datum dospjeća: 16. srpnja 2004.</p>
<p>Matador Bonds: ESP 15 milijardi 3 godine, bullet 6,5 % kupon (225 bp iznad relevantnih Španjolskih obveznica) Voditelj izdanja: Santander Investment Kotacija: Madrid Datum izdanja: 4. ožujka 1998. Datum dospjeća: 26. ožujka 2001. Ove obveznice su u potpunosti iskupljene po dospjeću</p>	<p>Euro-EUR bonds: EUR 300 milijuna 7 godina, bullet 7,375 % kupon (375 bp iznad sedmogodišnjih German Bund) Voditelji izdanja: Credit Suisse i Dresdner Kleinwort Benson Kotacija: Luxembourg Datum izdanja: 23. veljače 1999. Datum dospjeća: 10. ožujka 2006.</p>
<p>Samurai bond / I: JPY 25 milijardi 5 godina, bullet 4% kupon (310 bp iznad petogodišnjeg Yen LIBOR-a) Voditelj izdanja: Daiwa securities SB Kotacija: Tokio Datum izdanja: 14. prosinca 1999. Datum dospjeća: 14. prosinca 2004.</p>	<p>Euro-EUR bonds: EUR 500 milijuna 5 godina, bullet 7 % kupon (210 bp iznad petogodišnjih German Bund) Voditelj izdanja: Dresdner Kleinwort Benson Kotacija: Luxembourg Datum izdanja: 28. ožujka 2000. Datum dospjeća: 28. ožujka 2005.</p>
<p>Samurai bond / II: JPY 40 milijardi 7 godina, bullet 3% kupon (135 bp iznad sedmogodišnjeg Yen LIBOR-a) Voditelj izdanja: Daiwa securities SB Kotacija: Tokio Datum izdanja: 11. srpnja 2000. Datum dospjeća: 11. srpnja 2007.</p>	<p>Samurai bond / III: JPY 25 milijardi 5 godina, bullet 2,5% kupon (152 bp iznad petogodišnjeg Yen LIBOR-a) Voditelj izdanja: Daiwa securities SB Kotacija: Tokio Datum izdanja: 6. veljače 2001. Datum dospjeća: 23. veljače 2006.</p>
<p>Euro-EUR bonds: EUR 750 milijuna 10 godina, bullet 6,75 % kupon (215 bp iznad desetogodišnjih German Bund) Voditelji izdanja: JP Morgan i Deutsche Bank Kotacija: Luxembourg Datum izdanja: 6. ožujka 2001. Datum dospjeća: 14. ožujka 2011.</p>	<p>Euro-EUR bonds: EUR 500 milijuna 7 godina, bullet 6,25 % kupon (158 bp iznad sedmogodišnjih German Bund) Voditelji izdanja: Deutsche Bank i CSFB Kotacija: Luxembourg Datum izdanja: 28 siječnja 2002. Datum dospjeća: 11. veljače 2009.</p>

Nastavak tablice

<p>Samurai bond / IV: JPY 25 milijardi 6 godina, bullet 2,15% kupon (144 bp iznad šestogodišnjeg Yen LIBOR-a) Voditelj izdanja: Daiwa Securities SMBC i Nomura Securities Datum izdanja : 26 lipnja 2002. Datum dospjeća: 26. lipnja 2008.</p>	<p>Euro-EUR bonds: EUR 500 milijuna 7 godina, bullet 4,625 % kupon (95 bp iznad sedmogodišnjeg Euribor) Voditelji izdanja: Deutsche Bank i Citigroup Kotacija: Luxembourg Datum izdanja: 14. veljače 2003. Datum dospjeća: 24. veljače 2010.</p>
<p>Samurai bond / V: JPY 25 milijardi 6 godina, bullet 1,23% kupon (99bp iznad šestogodišnjeg Yen LIBOR-a) Voditelj izdanja: Daiwa Securities SMBC i Nomura Securities Datum izdanja : 26 lipnja 2003. Datum dospjeća: 26. lipnja 2009.</p>	

Tabela 6.9 | Međunarodne
obveznice izdane od strane
Republike Hrvatske
Izvor | Ministarstvo financija

	Val.	Iznos u org. Val.	Iznos u USD*	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
London Club Series A	USD	857 796 000	857 796 000	77 981 455	77 981 455	77 981 455	77 981 454	77 981 454	77 981 454	77 981 454	77 981 454	0
- coupon: 6m LB+13/16				12 283 541	10 698 568	9 113 595	7 528 622	5 943 649	4 358 676	2 773 703	1 188 730	0
London Club Series B	USD	604 426 000	604 426 000	83 219 640	83 219 640	83 219 640	83 219 640					
- coupon: 6m LB+13/16				6 342 897	4 651 458	2 960 019	1 268 579					
EuroDM	DM	300 000 000	169 082 761	0	169 082 761							
- coupon: 6.125 %				10 356 319	10 356 319							
EURO bond	EUR	300 000 000	374 940 010	0	0	0	374 940 010					
- coupon: 7.375%				27 651 826	27 651 826	27 651 826	27 651 826					
Samurai bond / I	JPY	25 000 000 000	233 712 323	0	233 712 323							
- coupon: 4%				9 348 493	9 348 493							
EURO bond	EUR	500 000 000	624 900 016	0	0	624 900 016						
- coupon: 7%				43 743 001	43 743 001	43 743 001						
Samurai bond / II	JPY	40 000 000 000	373 939 717	0	0	0	0	373 939 717				
- coupon: 3%				11 218 191	11 218 191	11 218 191	11 218 191	11 218 191				
Samurai bond / III	JPY	25 000 000 000	233 712 323	0	0	0	233 712 323					
- coupon: 2,5%				5 842 808	5 842 808	5 842 808	2 921 404					
EURO bond	EUR	750 000 000	937 350 025	0	0	0	0	0	0	0	0	937 350 025
- coupon: 6,75%				63 271 127	63 271 127	63 271 127	63 271 127	63 271 127	63 271 127	63 271 127	63 271 127	63 271 127
EURO bond	EUR	500 000 000	624 900 016							624 900 016		
- coupon: 6,25%				39 056 251	39 056 251	39 056 251	39 056 251	39 056 251	39 056 251	39 056 251		
Samurai bond / IV	JPY	25 000 000 000	233 712 323						233 712 323			
- coupon: 2,15%				5 024 815	5 024 815	5 024 815	5 024 815	5 024 815	2 512 407			
EURO bond	EUR	500 000 000	624 900 016								624 900 016	
- coupon: 4,625%					28 901 626	28 901 626	28 901 626	28 901 626	28 901 626	28 901 626	28 901 626	
Samurai bond / V	JPY	25 000 000 000	233 712 323							233 712 323		
- coupon: 1,23%				1 437 331	2 874 662	2 874 662	2 874 662	2 874 662	2 874 662	1 437 331		
Otplata	USD			161 201 095	563 996 178	786 101 111	769 853 427	451 921 171	311 693 777	936 593 793	702 881 470	937 350 025
Otplata kamate	USD			235 576 600	262 639 144	239 657 920	189 717 103	156 290 320	140 974 748	135 440 037	93 361 482	63 271 127
Ukupna otplata (glav. + kam.)	USD			396 777 695	826 635 323	1 025 759 031	959 570 529	608 211 491	452 668 525	1 072 033 830	796 242 953	1 000 621 151
Stanje na kraju godine	USD			5 460 390 953	4 896 394 774	4 110 293 663	3 340 440 236	2 888 519 065	2 576 825 288	1 640 231 495	937 350 025	0

*tečaj 31. 12. 2003. 6m USD LIBOR 1,22 (31. 12. 2003.)

6.4 | Odnosi Republike Hrvatske s međunarodnim financijskim institucijama

6.4.1 | Odnosi Republike Hrvatske s međunarodnim financijskim institucijama u 2002.

Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBRD)

Financijska suradnja Republike Hrvatske s Međunarodnom bankom za obnovu i razvoj tijekom 2002. godine u najvećoj mjeri je realizirana prema ranije definiranim gospodarskim ciljevima u okviru Programa rada Vlade Republike Hrvatske za razdoblje od 2000. do 2004. i razvojnim prioritetima sadržanim u dokumentu "Razvojni prioriteti Republike Hrvatske od 2002. do 2004. godine"; i to na području: (1.) očuvanja makroekonomske stabilnosti, (2.) priprema i provedbi strukturnih reformi u realnom, financijskom i javnom sektoru s ciljem smanjenja javnih troškova, (3.) bržeg restrukturiranja i privatizacije javnih poduzeća i banaka, (4.) osnaživanja privatnog sektora i poduzetništva u gospodarstvu (5.) financiranja razvoja i infrastrukture i (6.) podizanja životnog standarda i zaposlenosti stanovništva. Na osnovi Programa rada Vlade, definiranih razvojnih prioriteta i sukladno programskom dokumentu "Strategija potpore Hrvatskoj" (*Country Assistance Strategy - CAS*)⁹, i novele Strategije potpore Hrvatskoj koja obuhvaća razdoblje od 1999. do 2003. godine¹⁰ odvijala se suradnja s IBRD-om. Temeljem ove dopunjene Strategije IBRD namjerava do kraja 2003. godine podržati program strukturne prilagodbe u Hrvatskoj zajmovima u ukupnom iznosu od 282 milijuna USD. U pripremanju programa reformi Svjetska banka je pružila tehničku i savjetodavnu pomoć. Tijekom 2002. godine izrađene su dvije nove analitičke studije iz područja financija kojima su obuhvaćeni računovodstveni i revizijski standardi i praksa u Hrvatskoj (Report on the Observance of Standard and Codes: Accounting and Auditing) i procjene financijskog sektora, od makroekonomskog okruženja, preko banaka, drugih financijskih institucija i tržišta kapitala do pravnog okvira (Financial Sector Assessment) koja je izrađena u suradnji s Međunarodnim monetarnim fondom (prosinac 2002).

Ove su studije, među ostalim, doprinijele da se Vlada RH opredijeli za brže produbljivanje reformi druge generacije (obuhvaćaju: poboljšanja u koordinaciji i kreiranju ekonomske politike, povećanje fiskalne discipline, jačanje tržišnih institucija i konkurentnosti gospodarstva, povećanje fleksibilnosti na tržištu rada i jačanje programa socijalne zaštite) i da se okrene analiziranju razvoja ključnih sektora i otklanjanju zapreka u okviru procesa približavanja europskim standardima i europskim integracijama.

Novi zajmovi i darovnice odobreni u 2002. godini

Međunarodna banka za obnovu i razvoj odobrila je u 2002. godini zajmove za provedbu projekata u Hrvatskoj u vrijednosti 28,8 milijuna USD i 26 milijuna EUR (sklopljen je Ugovor o zajmu od 27,3 milijuna USD za Projekt ulaganja u mirovinski sustav, predzajam za pripremu Projekta obnove Luke Rijeka i autoceste od 1, 5 milijuna i Ugovor o zajmu za projekt sređivanja zemljišnih knjiga i katastra od EUR 26 milijuna), dvije nove darovnice vrijedne SDR 4,1 milijun i USD 425 360

⁹IBRD je zajedno s Vladom RH počela pripremati CAS 1998. godine, a Odbor izvršnih direktora Banke usvojio ju je 3. lipnja 1999. godine. Ova Strategija ističe važnost očuvanja makroekonomske i fiskalne stabilnosti. Zalaže se za: (1.) utvrđivanje i provedbu programa daljnjih strukturnih reformi s ciljem smanjenja javnih troškova (putem provedbe reformi u javnom sektoru, posebice u mirovinskom, zdravstvenom i pravosudnom sustavu), (2.) uvođenje novih proračunskih tehnika i uspostavljanje sustava boljeg upravljanja i kontrole trošenja proračunskog novca; (3.) napredak u sferi restrukturiranja i privatizacije javnih poduzeća te započeti reformi bankarskog sektora uz bolju kontrolu i nadzor poslovanja banaka i financijskih institucija i (4.) racionalnija ulaganja u infrastrukturi.

¹⁰Novela Strategije završena je 22. kolovoza 2001. godine te razmatrana na Odboru izvršnih direktora 19. 09. 2001.

te sedam malih darovnica u ukupnom iznosu 35 000 USD u okviru Programa malih darovnica¹¹.

Zajam za Projekt ulaganja u mirovinski sustav (br.: 46720-HR)

Zajam od 27,3 milijuna USD namijenjen financiranju Projekta ulaganja u mirovinski sustav sklopljen je 17. rujna 2002. godine, dok zakon o potvrđivanju ugovora o zajmu nije donesen niti objavljen do kraja godine te zajam nije postao operativan niti su sredstva iz zajma korištena u 2002. godini. Pripreme ovog Projekta započele su 1999. godine kada je odobren predzajam od USD 1 760 100,00 u cilju ostvarivanja programa reformi mirovinskog sustava i pripreme Projekta. Projekt podupire učinkovitost i transparentnost sustava prijave i naplate doprinosa za socijalno osiguranje i poreza na dohodak te ojačava upravljačke i regulatorne kapacitete Agencije za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja (HAGENA) i Središnjeg registra osiguranika (REGOS).

Projekt obuhvaća 3 dijela:

1. reformu javnih prihoda i reformu kapitaliziranih mirovina,
2. izgradnju upravljačkih i regulatornih kapaciteta HAGENA-e i REGOS-a,
3. reformu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i
4. upravljanje projektom (pružanje tehničke pomoći i izobrazbe osoblja jedinice za provedbu projekta te financiranje revizijskih usluga).

Korištenje zajma za provedbu Projekta ugovoreno je do zaključno sa 31. 12. 2006. godine.

Ugovor o zajmu sadrži odredbe o otplati sredstava ranije odobrenog i povučenog predzajma iz sredstava zajma na način da IBRD, nakon stupanja na snagu ugovora o zajmu, zatvara račun predzajma, povlači s računa zajma i sama sebi plaća ranije povučenu (neotplaćenu) glavnicu predzajma i podmiruje neplaćene troškove, te otkazuje nepovučeni ostatak predzajma.

Zajam za projekt sređivanja zemljišnih knjiga i katastra (br.: 46740-HR)

Ugovor o zajmu od 26 milijuna EUR-a sklopljen je između Republike Hrvatske i IBRD-a u Zagrebu 18. rujna 2002. s ciljem stvaranja djelotvornog sustava vođenja zemljišnih knjiga (racionalizacija i kompjuterizacija procesa zemljišne uknjižbe) te modernizaciji i razvijanju novih tehničkih standarda i regulativa katastarskog sustava.

Zajmom će se financirati tehničke usluge (10,4 milijuna EUR), nabavke roba (6,25 milijuna EUR), konzultantske usluge (5,95 milijuna EUR), operativni troškovi (1,2 milijuna EUR), izvođenje radova (400 000 EUR) i druge naknade i usluge.

Završetak projekta očekuje se do 30. ožujka 2008. godine a njegovi efekti trebali bi se odraziti i na poboljšanje funkcioniranja tržišta nekretninama.

Sredstva zajma nisu se povlačila u 2002. godini, jer do kraja godine zajam nije ni postao operativan.

¹¹U okviru Programa malih darovnica (The World Bank Small Grants Program) financiranju se aktivnosti nevladinih i neprofitnih organizacija i udruga građana koje se bave pitanjima razvoja, socijalnim problemima, zaštitom okoliša i razvitkom privatnog sektora. Podupiru se konferencije, radionice, seminari, stipendije, studentski programi, troškovi izdavanja raznih publikacija i drugih promotivnih materijala koje male organizacije civilnog društva ne mogu financirati iz svojih redovitih proračuna. IBRD odobrava darovnice u maksimalnom iznosu od 15 tisuća USD, odnosno uobičajeno od 3-7 tisuća USD.

Ove nove zajmove IBRD je odobrio po standardnim financijskim uvjetima¹² : rok povrata 15 godina, poček 5 godina na otplatu glavnice, uz promjenjivu kamatnu stopu temeljenu na LIBOR-u što se primjenjuje na šestomjesečne depozite u USD/EUR uvećanu za kamatnu maržu, početnu proviziju (front and fee) od 1% zajma plativu iz sredstava zajma na dan efektivnosti zajma i naknadu od 0,75% na neiskorišteni iznos zajma¹³.

Darovnica za Projekt očuvanja krških ekoloških sustava

Ugovor o darovnici 4,1 milijuna specijalnih prava vučenja (SDR – Special Drawing Rights) za Projekt očuvanja krških ekoloških sustava potpisan je 19. 06. 2002. između Republike Hrvatske i IBRD-a, a na snagu je stupio 18. 09. 2002¹⁴. IBRD je darovnicu odobrila iz sredstava Fonda za globalni okoliš (GEF - Global Environmental Facility) u svojstvu provedbene agencije GEF-a.

Sredstva darovnice koristit će se do ugovorenog roka 31. 12. 2007. putem Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja za: (a) jačanje nacionalnih sposobnosti za očuvanje biološke raznolikosti i davanje potpore održivom korištenju resursa, (b) uspostavljanje mehanizama u okviru zajednice za očuvanje biološke raznolikosti i održivo iskorištavanje resursa u krškom području i (c) upravljanje projektom i praćenje provedbe projekta. Područje projekta („krško područje „) definirano je na području Primorsko-goranske, Ličko-senjske i Zadarske županije. Provedba projekta doprinijeti će zaštiti prirodnih bogatstava nacionalnih parkova Risnjak i Sjeverni Velebit te promicanju održivog turističkog razvoja temeljenog na izradi turističke strategije krškog područja, plana upravljanja odabranih zaštićenih područja i pripremi i obavljanju radova na pješačkoj stazi u krškom području. Upravljačko vijeće sastavljeno od predstavnika Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja, Ministarstva poljoprivrede i šumarstva i Državne uprave za vode nadgledat će provedbu i ostvarivanje ciljeva projekta čiji se završetak očekuje do 30. 06. 2007. godine.

Darovnica za Projekt socijalnog i gospodarskog oporavka

IBRD, u svojstvu administratora sredstava bespovratne financijske pomoći, koju osiguravaju njezine razvijene zemlje članice, Hrvatskoj je odobrila ovu darovnicu iz sredstava zaklade Vlade Japana u iznosu od USD 425 360,00. Ugovor o darovnici između Vlade Republike Hrvatske i IBRD-a sklopljen je 21. 10. 2002. kada je i stupio na snagu¹⁵. Darovnica se daje za pripremu Projekta socijalnog i gospodarskog oporavka koji za cilj ima povećanje socijalne kohezije na područjima od posebne državne skrbi (ratom razrušena, nerazvijena područja i otoci). Sredstva darovnice koristit će Ministarstvo rada i socijalne skrbi za obavljanje sljedećih djelatnosti: (a) ocjenu teritorijalnih, socijalno-ekonomskih i institucionalnih

¹²Sukladno politici IBRD-a da zajmoprimcima dodjeljuje zajmove uz uvjete vezane na ekonomsku snagu zemalja - članica, Republika Hrvatska s GNP per capita USD 4 640, ostvarenim u 2002. godini, svrstana je u II. skupinu zemalja koja obuhvaća zemlje članice u kojima se GNP per capita ostvaruje na razini od 2 936 do 5 115 USD (Izvor | The World Bank Annual Report 2003 - Volume 2, Financial Statements and Appendixes).

¹³Efektivna naknada na nepovućeni iznos zajma iznositi će 0,25% radi toga što su Izvršni direktori Međunarodne banke za obnovu i razvoj odobrili smanjenje te naknade za 0,5% tijekom tekuće fiskalne godine.

¹⁴Zakon o potvrđivanju ugovora o darovnici iz Fonda za globalni okoliš za projekt očuvanja krških ekoloških sustava između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj u funkciji provedbene agencije Fonda za globalni okoliš ("Narodne novine-Međunarodni ugovori" br. 10 i 13/2002).

¹⁵Uredba o objavi Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj o darovnici za projekt socijalnog i gospodarskog oporavka ("Narodne novine-Međunarodni ugovori", br.1/2003)

pokazatelja na područjima od posebne državne skrbi, (b) izgradnju kapaciteta i radionice za regionalni razvoj; (c) izgradnju kapaciteta za vođenje projekta i fonda za socijalno ekonomski oporavak, (d) pružanje tehničke pomoći za pripremanje studija koje tijekom projekta mogu biti identificirane kao potrebne (socijalne, ekonomske i studije provedivosti) i (e) financiranje revizije darovnice od strane specijalizirane domaće tvrtke.

Priprema projekata za financiranje novim zajmovima

U 2002. godini započete su pripreme:

- projekta zaštite od onečišćenja priobalnih gradova (100 milijuna USD),
- projekta socijalne zaštite (36 milijuna USD),
- projekta socijalnog i gospodarskog oporavka (40 milijuna USD),
- projekta očuvanja krških ekoloških sustava,
- projekta energetske učinkovitosti (zajam od 4,4 milijuna EUR i darovnica 7 milijuna USD),
- projekta razvoja znanosti i tehnologije (34,5 milijuna USD),
- projekta obnove riječkog prometnog pravca (156,5 milijuna USD) i druge projekte koji će se financirati zajmovima u razdoblju do 2004. godine.

Pregled zajmova i stanje duga prema Međunarodnoj banci za obnovu i razvoj (IBRD)

U razdoblju od 1994. do 2002. godine IBRD je dodijelila 23 dugoročna zajma za financiranje programa i projekata u Republici Hrvatskoj. Republika Hrvatska je sklopila 18 zajmova izravno s IBRD-om (javni zajmovi)¹⁶, dok su hrvatske banke za financiranje dvaju projekata sklopile 5 zajmova uz državna jamstva¹⁷. Svi ti zajmovi, zajedno s predujmom (P-3580-HR od 1,76 milijuna USD) za ulaganja u mirovinski sustav i predujmom (P-391-0HR USD 1,5 milijuna) za projekt Luke Rijeka te preuzetim starim zajmom za Projekt vodoopskrbe u Istri (dodijeljenim 1990. godine, preuzetim 1994. godine uz jamstvo Republike Hrvatske¹⁸) čine sveukupno preko 608,68 milijuna USD i 383,43 milijuna EUR-a. U razdoblju od 1995. do 2002. godine¹⁹, sveukupno je iskorišteno 31. 12. 2002. godine 441,31 milijuna USD (72,50% od ukupnih zajmova u USD) i 248,39 milijuna EUR (64,78% od zajmova u EUR).

Ukupno stanje nepovučenih sredstava zajmova 31. 12. 2002. iznosilo je 167,36 milijuna USD (27,50% od zajmova u USD) i 136,66 milijuna EUR-a (35,64% od zajmova u EUR). Ta kreditna sredstva koristit će se za

¹⁶Od osamnaest sklopljenih zajmova sedam zajmova su iskorištena i zatvorena (zajmovi za financiranje: Projekta hitne obnove, Projekta u zdravstvu, Projekt u sektoru cesta, Projekta razvoja tržišta kapitala, Projekta tehničke pomoći, Projekt hitne obnove i razminiranje, Projekt prilagodbe financijskog sektora i poduzeća i Projekta vodoopskrbe u Istri), devet zajmova i dva predzajma su efektivni za korištenje, dok posljednji sklopljeni zajmovi za Projekt ulaganja u mirovinski sustav i Projekt sređivanja zemljišnih knjiga i katastra nisu postali operativni do kraja prosinca 2002.

¹⁷Za financiranje Projekta oporavka investicija bilo je ukupno odobreno 52 milijuna DEM zajmoprimcima- bankama (Varaždinskoj banci d.d. 13,9 milijuna DEM, Dalmatinskoj banci d.d. 15,6 milijuna DEM, Slavonskoj banci d.d. 17,3 milijuna DEM i Alpe Jadran banci d.d. 5,2 milijuna DEM), koje su zajmove sklopile uz jamstvo Republike Hrvatske. Alpe Jadran Banka d.d. otkazala je 1 901 123,00 DEM u srpnju 2000. godine, a Varaždinska banka d.d. 6 488 486,31 DEM u rujnu 2001. Ovi su zajmovi konvertirani u EUR 30.11. 2001. te sada ukupno iznose 22 297 638,70 EUR. HBOR je, također, uz jamstvo Republike Hrvatske, sklopio zajam od 65 milijuna DEM za Program investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša koji nakon konverzije u EUR iznosi 33 233 972,28 EUR.

¹⁸Zajam br. 30690-HR dodijeljen u iznosu od 28 milijuna USD preuzet je temeljem Zakona o potvrđivanju (ratifikaciji) Sporazuma o garanciji između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj i Sporazuma o preuzimanju zajma između Republike Hrvatske i Međunarodne banke, sklopljenih 25. 02. 1993. (Narodne novine - Međunarodni ugovori, br. 7/1994). U siječnju 2001. neiskorišteni iznos od 1 983 710,78 USD otkazan je te je zajam zatvoren.

¹⁹Sredstva dvaju odobrenih zajmova u iznosu od 27,3 milijuna USD (za Projekt ulaganja u mirovinski sustav) i 26,0 milijuna EUR (za Projekt sređivanja zemljišnih knjiga i katastra) nisu bila operativna za korištenje tijekom 2002.

financiranje projekata i programa prema ugovorenim rokovima, odnosno u razdoblju od 2003. do 2008. godine.

Stanje duga Republike Hrvatske, bilo u svojstvu dužnika ili jamca, prema IBRD-u po zajmovima sklopljenim u razdoblju od 1994. do 2002. godine i po još jedino preostalom jednom zajmu po osnovi naslijeđenih zajmova²⁰ iznosilo je 31. 12. 2002. godine 356,028 milijuna USD i 239,54 milijuna EUR.

Tablica 6.10 | Pregled zajmova Međunarodne banke za obnovu i razvoj (IBRD) sklopljenih od 1994. do 2002. godine

Red. br.	Naziv projekta	Datum zaključenja	Valuta	Iznos zajma	Neiskorišteno 31. 12. 2002.	Rok za korištenja	Dug 31. 12. 2002.		Datum dospijeća otplate glavnice	
							Prvo	Posljednje	Prvo	Posljednje
I. Javni zajmovi										
1.	Projekt hitne obnove (37600-HR)	27.06.1994.	000 USD	128 000,00	0,00	31.12.1999.	96 305,00	15.12.1998.	15.06.2011.	
2.	Projekt u zdravstvu (38430-HR)*	08.03.1995.	000 USD	38 925,49	0,00	30.04.2000.	29 130,69	15.06.2000.	15.12.2011.	
3.	Projekt u sektoru cesta (38690-HR)**	27.04.1995.	000 USD	79 878,48	0,00	31.12.2001.	64 896,62	15.12.1999.	16.06.2012.	
4.	Projekt razvoja tržišta kapitala (39990-HR)***	23.04.1996.	000 EUR	7 260,34	0,00	30.06.1999.	6 355,35	15.10. 2001.	15.04.2013.	
5.	Projekt razvoja službi za potporu obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava (39880-HR)****	23.04.1996.	000 USD	15 000,00	741,25	02.07.2002.	12 379,54	01.09.2001.	1.03.2013.	
6.	Projekt tehničke pomoći (39890-HR)	23.04.1996.	000 USD	5 000,00	0,00	31.12.1999.	4 370,00	15.10.2001.	15.04.2013	
7.	Projekt hitne obnove prometa i razminiranje (41040-HR)*****	04.12.1996.	000 EUR	74 797,17	0,00	31.12.2001.	70 939,47	15.07.2002.	15.01.2012	
8.	Projekt za obnovu i zaštitu obalnih šuma (41190-HR)	31.01.1997.	000 USD	42 000,00	5 556,74	30.06.2002.	32 943,25	15.06.2002.	15.12.2013	
9.	Prilagodba financijskog sektora i poduzeća (EFSAL-41590-HR)*****	04.06. 1997.	000 EUR	81 806,70	0,00	31.12.2001.	77 716,36	15.12. 2002.	15.06.2012	
10.	Projekt obnove istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema (43510-HR)*****	08.09.1998	000EUR	37 835,59	20 023,97	30.06.2003.	17 811,62	15.01. 2004.	15.07.2013.	
11.	Projekt osuvremenjivanja i restrukturiranja željeznica (44330-HR)	20.01. 1999.	000EUR	85 400,00	51 508,36	30.06.2003.	33 891,63	15.09.2004.	15.03.2014.	
12.	Predzajam za pripremu Projekta ulaganja u mirovinski sustav (P-36580-HR)	01.02. 1999.	000 USD	1 760,10	1 102,90		657,19			
13.	Projekt tehničke pomoći u svezi s institucionalnim i zakonodavnim promjenama s ciljem razvoja privatnog sektora (44600-HR)	05 .05. 1999.	000 USD	7 300,00	4 700,14	30.06.2003.	2 599,85	15.10. 2004.	15.04.2014.	
14.	Projekt zdravstvenog sustava (45130-HR)	07.10.1999.	000 USD	29 000,00	21 885,98	30.06.2004.	7 114,01	15.06. 2005.	15.12.2014.	
15.	Projekt olakšavanja trgovine i transporta u jugoistočnoj Europi (45820-HR)	27.10. 2000.	000 EUR	14 800,00	14 331,24	31.03.2004.	468,75	15.05.2006.	15.11.2015.	
16.	Projekt tehničke pomoći u vezi sa stečajevima (46130-HR)	03.07. 2001.	000 USD	5 000,00	4 678,48	31.07.2005.	321,51	15.12. 2006.	15.06.2016.	
17.	Strukturna prilagodba (46410-HR)	05.12.2001.	000 USD	202 000,00	100 000,00	31.03.2003.	102 000,00	15.04. 2007.	15.10.2016.	
18.	Predzajam za Projekt Luka rijeka i autocesta (P-3910-HR)	28.03. 2002.	000 USD	1 500 00	1 397,88	15.09.2003.	102,11			
19.	Projekt ulaganja u mirovinski sustav (46720-HR)	17.09. 2002.	000 USD	27 300,00	27 300,00	30.06.2006.	0,00	15.11. 2007.	15.05.2017.	
20.	Projekt sređivanja zemljišnih knjiga (46740-HR)	18.09. 2002.	000 EUR	26 000,00	26 000,00	30.03.2008.				
UKUPNO I :			000 USD	582 663,97	167 363,37		352 819,81			
			000 EUR	327 899,46	111 863,57		207 183,18			

²⁰Republika Hrvatska, u okviru postupka učlanjenja u IBRD (25. veljače 1993. postala je punopravnom članicom) preuzela je 7,6% neotplaćenih dugova bivše SFRJ prema IBRD-u temeljem 17 zajmova hrvatskih korisnika. Od 1994. do 2002. u potpunosti je otplaćeno 16 preuzetih zajmova. Tijekom 2002. isplaćeni su posljednji obroci zajma IBRD br. 2878-1HR (Drugi sektorski zajam za ceste) u ukupnom iznosu USD 506 128,74 . Preostalo je još jedino isplatiti obveze po zajmu IBRD br. 30690-HR dobivenom za financiranje istarskog vodovoda (posljednje dospijeće: 14. 04. 2004. godine).

Nastavak tablice

Red. br.	Naziv projekta	Datum zaključenja	Valuta	Iznos zajma	Neiskorišteno 31. 12. 2002.	Rok za korištenja	Dug 31. 12. 2002.	Datum dospijea otplate glavnice	
								Prvo	Posljednje
II. Zajmovi uz jamstvo RH									
1.	Projekt oporavka investicija (4 zajma: 4246;4247;4248 i 4249 HR)*****	04.12.1997.	000 EUR	22 297,63	981,19	31.12.2002.	21 316,44	15.03.2003.	15.09.2012
2.	Program investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštita okoliša (MEIP 43520-HR)*****	25.09.1998.	000 EUR	33 233,97	23 817,68	30.06.2006.	11 046,69	15.11.2003.	15.05.2013.
UKUPNO II :			000 EUR	55 531,60	24 798,87		32 363,13		
III. Preostali naslijeđeni neotplaćeni zajmovi (preuzeti uz jamstvo RH)									
1.	Drugi sektorski zajam za ceste (2878-1HR)	30.09.1988.	000 USD	5 833,87	0,00		0,00	15.03. 1991.	15.09.2002.
2.	Projekt vodoopskrbe u Istri (30690-HR)*****	01.02.1990.	000 USD	26 016,29	0,00	30.06.2000.	3 208,38	15.10.1994.	15.04.2004.
UKUPNO III :			000 USD	31 850,16	0,00		3 208,38		
SVEUKUPNO (I+II+III):			000 USD	614 514,13	167 363,37		356 028,19		
			000 EUR	383 431,06	136 662,44		239 546,31		

Napomene:

*Za financiranje Projekta u zdravstvu ugovoren je zajam od 40 milijuna USD; otkazano 22. 06. 2000. godine 1 074 503,54 USD tako da zajam iznosi: 38.925.496,46 USD.

**Za Projekt u sektoru cesta ugovoren je zajam od 80 milijuna. USD; Otkazano je 04. 01. 2002. USD 121 510,13 tako da zajam iznosi: 79 878 489,69 USD.

*** Za Projekt razvoja tržišta kapitala ugovoren je zajam od 14,2 milijuna DEM. Nakon konverzije u EUR izvršene 30. 11. 2001., zajam iznosi: 7 260 344,71 EUR.

****Za Projekt u privatnom sektoru poljoprivrede ugovoren je zajam od 17 milijuna USD; 21. 12. 2000. otkazano 2 milijuna USD te zajam iznosi 15 milijuna USD.

***** Za Projekt hitne obnove prometa i razminiranje ugovoren je zajam 150,9 milijuna DEM, nakon konverzije u EUR zajam iznosi: 77 153 944,87 EUR; 30. 06. 2002. otkazano je 2 356 771,68 EUR tako da zajam iznosi: EUR 74 797 173,19.

*****Za projekt prilagodbe financijskog sektora i poduzeća ugovoren je zajam od 160 milijuna DEM koji nakon konverzije u EUR iznosi: 81 806 700,99 EUR.

***** Za Projekt obnove istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema ugovoren je zajam od 74 milijuna DEM, koji nakon konverzije u EUR iznosi: 37 835 599,21 EUR.

*****Ugovorena su 4 zajma u sveukupnom iznosu od 52 milijuna DEM za financiranje Projekta oporavka investicija (Varaždinska banka d.d. 13,9 milijuna DEM, Dalmatinska banka d.d. 15,6 milijuna DEM, Slavonska banka d.d. 17,3 milijuna DEM i Alpe Jadran d.d. 5,2 milijuna DEM.) Međutim, dvije su banke otkazale dijelove zajmova: Alpe Jadran banka, Split u srpnju 2000. otkazala je 1 901 123,00 DEM i Varaždinska banka d.d., Varaždin u rujnu 2001. 6 488 486, 31 DEM. Nakon konverzije svih zajmova u EUR za Projekt oporavka investicija zajam Varaždinskoj banci iznosi: 3 789 466,78 EUR, Dalmatinskoj banci: 7 976 153,35 EUR, Slavonskoj banci: 8 845 349,54 i Alpe Jadran banci 1 686 689,03, odnosno sveukupno 22 297 638,70 EUR.

*****Za MEIP ugovoren je zajam od 65 milijuna DEM, koji nakon konverzije u EUR iznosi:33 233 972,28 EUR.

*****Za financiranje Projekta vodoopskrbe u Istri ugovoren je zajam od 28 milijuna USD; 08. 01. 2001. otkazano je 1 983 710,78 USD, te zajam iznosi: 26 016 289,22 USD.

Sve dospjele obveze prema IBRD-u po naslijeđenim zajmovima (2 zajma) i po novim zajmovima (21 zajmova) plaćene su uredno i na vrijeme²¹. Iz sredstava Državnog proračuna izravno su plaćene obveze po osnovi 15 javnih novih zajmova te obveze po osnovi 2 naslijeđena zajma korištena za financiranje cesta i vodovoda. Za podmirenje tih obveza sredstva su bila osigurana u Državnom proračunu²². Temeljem jamstva

²¹Prema primljenim pozivima IBRD-a na plaćanje i ugovorenim planovima otplate svih sklopljenih zajmova, tijekom 2002. godine ukupno je IBRD-i plaćeno: 24 024 556,41 USD (glavnice + kamate + naknade) i 29 210 610,47 EUR (glavnice+ kamate+ naknade). Od tih ukupno plaćenih iznosa, isplaćeno je iz sredstava Državnog proračuna za obveze po osnovi novih javnih zajmova i 2 naslijeđena zajma ukupno: USD 19 671 674,93 (glavnice + kamate + naknade) i EUR-a 28 069 737,31 (glavnice + kamate + naknade).

²²Državni proračun Republike Hrvatske za 2002. godinu i Zakon o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2002. godinu ("Narodne novine", br.116/2001.).

Republike Hrvatske, također su plaćene dospjele kamate u ukupnom iznosu 66 582,04 EUR po zajmu br. 42490-HR (obveze Alpe Jadran Banke d.d.- u likvidaciji, Split) radi nemogućnosti dužnika da ih na vrijeme plati.

Obveze po zajmu za Projekt u zdravstvu platio je Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje²³. Dospjele kamate i naknade po zajmovima za Projekt oporavka investicija²⁴ i Program investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša²⁵, dobivene uz jamstvo Republike Hrvatske, podmirile su tri poslovne banke i HBOR (zajmoprimci).

Kamate na zajmove u eurima plaćene su po godišnjoj stopi u rasponu od 3,63% do 4,46% . Kamate na zajmove dobivene u američkim dolarima plaćene su po stopama od 5,03% i 5,32% za zajmove u skupini valuta (pool) dok su za jednovalutne zajmove (single currency loans) plaćene kamate u rasponu od 2,43 % do najviše 2,68 %.

Naknade na neiskorištene glavnice zajmova obračunate su i naplaćene po stopi od 0,25% godišnje.

Zahvaljujući urednom i pravodobnom plaćanju dospjelih obveza i poštivanju IBRD-ovih strogih pravila financijske discipline, u razdoblju od 01. srpnja 2001. do 30. lipnja 2002. (fiskalna godina IBRD-a) ostvarene su uštede temeljem oprostakamata na javne zajmove u ukupnom iznosu od 442 475,87 USD²⁶.

Povlačenje sredstava zajmova u 2002. godini

Tijekom 2002. godine ukupno je povučeno iz raspoloživih sredstava IBRD zajmova (javnih i javno zajamčenih) 109,21 milijuna USD i 27,06 milijuna EUR-a. Podaci o povlačenju sredstava zajmova za provedbu projekata sadržani su u tablici 6.11. Provedba ugovorenih projekata i programa, uz stanovita kašnjenja u povlačenju nekih zajmova (namijenjenih sektoru poljoprivrede, obnovi hrvatskog Podunavlja i ulaganjima u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša), obavljala se sukladno osposobljenosti jedinica za provedbu projekata, dinamici radova, postupku nabavki, mogućnostima ispunjenja ugovorenih uvjeta za povlačenja zajmova i osiguranim financijskim sredstvima iz domaćih izvora. U 2002. godini otkazana su sredstva iz IBRD zajmova: (1.) USD 121 510,31 (iz zajma br. 38690-HR namijenjenog Projektu u sektoru cesta i (2.) EUR 2 356 771,68 (iz zajma br. 41040-HR za Projekt hitne obnove prometa i razminiranje). Ti su zajmovi zatvoreni i otplaćuju se prema novim izmijenjenim otplatnim planovima. Također, produženi su rokovi za završetak Projekta osuvremenjivanja i restrukturiranja željeznica (do 30. 06. 2004.) i za ispunjenje uvjeta za povlačenje II. tranše od 100 milijuna USD zajma dobivenog za Projekt strukturne prilagodbe (SAL) do listopada 2003. godine.

²³HZZO je platio u 2002. ukupno USD 4 383 612,68 (glavnica+ kamate) po osnovi zajma od 38,92 milijuna USD za Projekt u zdravstvu.

²⁴Tri poslovne banke su podmirile tijekom 2002. sveukupno: 747 131,13 EUR za plaćanje dospjelih kamata i naknada temeljem zajmova danih za oporavak investicija.

²⁵Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR) platila je u 2002. EUR 393 742,03 (kamate + naknade) po zajmu od 33,23 milijuna EUR (konvertiran zajam od 65 milijuna DEM) ugovorenom za financiranje Programa investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša (MEIP).

²⁶IBRD odobrava smanjenu kamatu samo onim dužnicima koji pravovremeno i točno ispunjavaju svoje obveze najkasnije u roku od 30 kalendarskih dana nakon dana dospijeca duga na naplatu. Tijekom fiskalne 2002. godine IBRD je obračunavao oprost kamata (Interest Partial Waiver) od 0,05% godišnje.

Tablica 6.11 | Povlačenje
zajmova IBRD-a u 2002.
godini

Red. br.	Oznaka zajma	Naziv projekta	Datum efektivnosti	Valuta	Iznos zajma	Ukupno povučeno do 31. 12. 2001.	Povlačenje u 2002.	Ukupno povučeno do 31. 12. 2002.
1	2	3	4	5	6	7	8	9 (7+8)
I. JAVNI ZAJMOVI								
1.	37600-HR	Projekt hitne obnove (zatvoren)	19. 08. 1994.	USD	128 000 000,00	128 000 000,00	0,00	128 000 000,00
2.	38430-HR	Projekt u zdravstvu (zatvoren)	17. 08. 1995.	USD	38 925 496,46	38 925 496,46	0,00	38 925 496,46
3.	38690-HR	Projekt u sektoru cesta(zatvoren)	26. 07. 1995.	USD	79 878 486,69	79 878 489,69	0,00	79 878 489,69
4.	39990-HR	Projekt razvoja tržišta kapitala (zatvoren)	22. 06. 1996.	EUR	7 260 344,71	7 260 344,71	0,00	7 260 344,71
5.	39880-HR	Projekt razvoja službi za potporu obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava	22. 07. 1996.	USD	15 000 000,00	12 654 461,25	1 604 283,24	14 258 744,49
6.	39890-HR	Projekt tehničke pomoći (zatvoren)	22. 07. 1996.	USD	5 000 000,00	5 000 000,00	0,00	5 000 000,00
7.	41040-HR	Projekt hitne obnove prometa i razminiranje (zatvoren)	04. 03. 1997.	EUR	74 797 173,19	74 246 204,02	550 969,17	74 797 173,19
8.	41190-HR	Projekt za obnovu i zaštitu obalnih šuma	31. 07. 1997.	USD	42 000 000,00	35 069 731,36	1 373 528,30	36 443 259,66
9.	41590-HR EFSAL	Program prilagodbe financijskog sektora i poduzeća (zatvoren)	15. 11. 1997.	EUR	81 806 700,99	81 806 700,99	0,00	81 806 700,99
10.	43510-HR	Projekt obnove istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema	06. 01. 1999.	EUR	37 835 599,21	8 492 715,22	9 318 909,81	17 811 625,03
11.	44330-HR	Projekt modernizacije i restrukturiranja željeznica	09. 06. 1999.	EUR	85 400 000,00	20 976 979,81	12 914 653,12	33 891 632,93
12.	44600-HR	Projekt tehničke pomoći institucionalnim i zakonodavnim promjenama s ciljem razvoja privatnog sektora	03. 08. 1999.	USD	7 300 000,00	1 736 811,37	863 042,56	2 599 853,93
13.	P-3580-HR Predzajam	Ulaganja u mirovinski sustav	01. 02. 1999.	USD	1 760 100,00	657 192,21	0,00	657 197,21
14.	45130-HR	Projekt zdravstvenog sustava	28. 03. 2000.	USD	29 000 000,00	4 161 631,27	2 952 384,19	7 114 015,46
15.	45820-HR	Projekt olakšavanja trgovine i transporta u jugoistočnoj Europi	02. 05. 2001.	EUR	14 800 000,00	248 000,00	220 758,33	468 758,33
16.	46130-HR	Projekt tehničke pomoći u vezi sa stečajevima	29. 01. 2002.	USD	5 000 000,00	0,00	321 516,00	321 516,00
17.	46410-HR	Strukturna prilagodba (SAL)	08. 02. 2002.	USD	202 000 000,00	0,00	102 000 000,00	102 000 000,00
18.	P-3910-HR Predzajam	Projekt Luka Rijeka i autocesta	28. 03. 2002.	USD	1 500 000,00	0,00	102 118,50	102 118,50

Nastavak tablice

Red. br.	Oznaka zajma	Naziv projekta	Datum efektivnosti	Valuta	Iznos zajma	Ukupno povučeno do 31. 12. 2001.	Povlačenje u 2002.	Ukupno povučeno do 31. 12. 2002.
19.	46720-HR	Projekt ulaganja u mirovinski sustav	Nije efektivan	USD	27 3000 000,00	0,00	0,00	0,00
20.	46740-HR	Projekt sređivanja zemljišnih knjiga i katastra	Nije efektivan	EUR	26 000 000,00	0,00	0,00	0,00
Ukupno I:				USD	582 664 086,15	306 083 818,61	109 216 872,79	415 300 691,40
				EUR	372 899 818,10	193 030 944,75	23 005 290,43	216 036 235,18
II. ZAJMOVI DOBIVENI UZ JAMSTVO RH								
1.	30690-HR	Projekt vodoopskrbe u Istri (zatvoren)	01. 02. 1990. (preuzet 25. 02. 1993.)	USD	26 016 289,22	26 016 289,22	0,00	26 016 289,22
2.	42460, 42470, 42480 42490-HR (4 zajma)	Projekt oporavka investicija	04. 03. 1998.	EUR	22 297 638,70	19 987 483,59	1 328 958,41	21 316 442,00
3.	43520-HR	Projekt financiranja lokalne infrastrukture i zaštita okoliša	28. 06. 1999.	EUR	33 233 972,28	8 314 219,14	2 732 480,20	11 046 699,34
Ukupno II.:				USD	26 016 289,22	26 016 289,22	0,00	26 016 289,22
				EUR	55 531 610,98	28 301 702,73	4 061 438,61	32 363 141,34
Sveukupno (I.+II.):				USD	608 680 375,37	332.100.107,83	109 216 872,79	441 316 980,62
				EUR	383 431 429,08	221 332 647,48	27 066 729,04	248 399 376,52

U 2002. godini zatvoreni su za povlačenje ovi zajmovi:

- Zajam br. 38690-HR sklopljen 1995. godine za Projekt u sektoru cesta u iznosu od 80 milijuna USD. Nakon isteka roka za povlačenje, IBRD je 04. siječnja 2002. otkazala ne povučeni iznos USD 121 510,13 i zatvorila zajam. Revidirani otplatni plan na iznos od USD 79 878 489,69 dostavljen je 12. 02. 2002. prema kojem će se isplaćivati preostali dug USD 64 896 629,69 do zaključno sa 15. lipnjem 2012. godine.
Cilj projekta je bio podržati i ubrzati modernizaciju prometnog sektora, posebice mrežu glavnih cesta i Hrvatsku upravu za ceste (HUC). Provedba projekta je dovršena, 99,9% zajma je isplaćeno. Sredstva su korištena za radove na sanaciji i održavanju oko 1 600 km cesta (20% cjelokupne mreže), nabavku opreme za ugradnju sustava za upravljanje cestama i mostovima te izradu studija, tehničku pomoć i obuku kadrova. U okviru Projekta izrađena je Studija za restrukturiranje HŽ-a, Studija sigurnosti na cestama i Studija gradnje petog mola Luke Ploče.
- Zajam br. 41040-HR ugovoren 1997. godine za financiranje Projekta hitne obnove prometa i razminiranje u iznosu od 150,9 milijuna DEM. Nakon konverzije 30. 11. 2001. u EUR zajam iznosi: 77 153 944,87 EUR.
IBRD je 30. 06. 2002., nakon isteka roka za povlačenje sredstava zajma i završetak projekta, otkazala 2 356 771,68 EUR tako da zajam iznosi: EUR 74 797 173,19. Prema revidiranom otplatnom planu preostali dug od EUR 70 939 475,95 otplaćuje se do 16. lipnja 2012. godine.

Sredstva zajma utrošena su za : (1.) popravak i obnovu prometne infrastrukture oko 54 milijuna EUR (ceste i mostovi, dijelovi mosta Županja – Orašje i poboljšanje cestovnog prilaza luci Ploče i obnova

molova; obnova željezničkih pruga na liniji Oštarije – Knin - Split/Zadar), (2.) razminiranje područja visokog gospodarskog prioriteta - preko 20 milijuna EUR i (3.) pružanje tehničke pomoći u poslovima razminiranja EUR 166 893,47.

Sredstva zajmova IBRD-a u 2002. godini uložena su najviše u strukturne prilagodbe (102 milijuna USD), restrukturiranje i modernizaciju željeznica (12,9 milijuna EUR), obnovu istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema (9,31 milijun EUR-a), i obnove zdravstvenog sustava (2,95 milijuna USD). Za provedbu Projekta financiranja lokalne infrastrukture i zaštite okoliša putem HBOR-a korišteno je 2,73 milijuna EUR, a za Projekt oporavka investicija putem poslovnih banaka plasirano je malim i srednjim poduzećima 1,32 milijuna EUR. U sektoru poljoprivrede i šumarstva uloženo je za provedbu Projekta zaštite obalnih šuma 1,37 milijuna USD (za kupnju opreme, izvođenje građevinskih i šumskih radova te konzultantske usluge i edukaciju) i 1,60 milijuna USD za potporu obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima. Iz zajma za provedbu Projekta tehničke pomoći namijenjenog razvoju privatnog sektora utrošeno je nešto preko 863 000 USD, dok je najmanje povučeno iz zajma namijenjenog tehničkoj pomoći u svezi sa stečajevima (321 516,00 USD) i olakšavanju trgovine i transporta u jugoistočnoj Europi (220 758,33 EUR) te iz predzajma za ulaganja u Projekt Luka Rijeka i autocesta (102 118,50 USD).

Pregled darovnica

U razdoblju od 1995. do 2002. za pripremu brojnih projekata na području Republike Hrvatske sklopljeno je 30 ugovora o darovnicama u sveukupnoj svoti od USD 8 129 294,00, JPY 270 500 000,00, GBP 352.800,00 i SDR 4,1 milijun. Republika Hrvatska sklopila je s IBRD-om 28 ugovora o darovnicama u ukupnom iznosu od USD 6.851 300,00, JPY 270 500 000,00, GBP 352 800,00, i SDR 4,1 milijuna, dok su dvije darovnice u ukupnom iznosu od 2 277 994,00 dodijeljene: 1. Hrvatskoj elektroprivredi d.d. (187 994,00 USD za projekt toplana) i 2. nevladinim udrugama (1 090 000,00 USD) za program povratka izbjeglica na područjima Zadra, Knina i Šibenika.

Osnovni podaci o 28 darovnica ugovorenih između Republike Hrvatske i IBRD-a sadržani su u Pregledu darovnica (Tablica 6.12)

Bespovratna sredstva darovnica uglavnom se koriste za plaćanje konzultantskih usluga i izradbu studija potrebnih za što bolju pripremu projekata koji se nakon završetka studija izvedivosti prijavljuju Banci za financiranje zajmovima.

Republika Hrvatska ugovorila je 20 darovnica u američkim dolarima u sveukupnom iznosu od 6 851 300,00 USD, od čega je 14 darovnica zatvoreno, dok je u okviru 7 darovnica 31. prosinca 2002. preostalo za korištenje 1 436 199,74 USD. U japanskim jenima ugovoreno je 6 darovnica ukupne vrijednosti 270,5 milijuna jena. Iz tih je darovnica utrošeno do 31. 12. 2002. ukupno 199,84 milijuna jena, a 70,65 milijuna jena je otkazano i darovnice su zatvorene. U britanskim funtama ugovorena je 1 darovnica u iznosu od 352 800,00 a preostala sredstva od 190 680,84 GBP koristit će se do 30. 06. 2003. godine.

Tablica 6.12 | Pregled darovnica sklopljenih između RH i IBRD (stanje 31. prosinac 2002.)

Red. br.	Godina odobrenja	Oznaka darovnice	Namjena darovnice	Valuta	Ugovoreni iznos darovnice	Otkazani iznos	Ostalo za korištenje 31. 12. 2002.
1.	1995.	28851	Priprema zakona o nabavi	USD	148 000,00	101 474,50	0,00
2.	1995.	29116	Potpora privatnim poljoprivrednim gospodarstvima	JPY	56 600 000,00	13 888 305,00	0,00
3.	1995.	29117	Obnova i zaštita obalnih šuma	JPY	21 200 000,00	146 615,00	0,00
4.	1995.	29314	Prilagodba javnog sektora-PSAL	JPY	75 600 000,00	5 504 815,00	0,00
5.	1995.	29315	Struktura prilagodbe poljoprivrede	JPY	29 400 000,00	24 096 291,00	0,00
6.	1995.	29316	Restrukturiranje Hrvatskih željeznica	JPY	58 800 000,00	5 457 694,00	0,00
7.	1996.	29486	Ulaganje u infrastrukturu gradskog okoliša	USD	500 000,00	436,40	0,00
8.	1996.	29674	Obnova prometne infrastrukture Grada Zagreba	USD	800 000,00	0,00	0,00
9.	1997.	28360	Strategija biološke raznolikosti	USD	102 000,00	0,00	0,00
10.	1997.	27098	Razvoj privatnog sektora	USD	398 000,00	216 246,71	0,00
11.	1997.	25539	Upravljanje javnim financijama	USD	314 000,00	130 485,40	0,00
12.	1977.	25229	Projekt prilagodbe sektora poduzeća i financijskog sektora	JPY	28 900 000,00	21 561 550,00	0,00
13.	1998.	27099	Zaštita od poplava u istočnoj Slavoniji	USD	200 000,00	0,00	0,00
14.	1998.	25193	Modernizacija zdravstva	USD	418 260,00	2 164,80	0,00
15.	1998.	25597	Zaštita od poplava u porječju srednjeg toka rijeke Save	USD	476 150,00	0,00	0,00
16.	1999.	20574	Informatički problem 2000.	USD	80 000,00	0,00	0,00
17.	1999.	27259	Zaštita okoliša i jačanje sposobnosti upravljačkih sustava	USD	276 490,00	7 666,26	0,00
18.	1999.	22644	Upravljanje močvarnim područjem parka prirode Kopački rit	USD	750 000,00	0,00	400 887,66
19.	1999.	25799	Projekt komunalne ekološke infrastrukture	USD	216 840,00	48,55	0,00
20.	1999.	26113	Prilagodba stečajnog zakona	USD	253 700,00	110 258,89	0,00
21.	1999.	23163	Očuvanje krških ekosustava	USD	230 000,00	0,00	107,82
22.	1999.	26112	Modernizacija luke Rijeka	USD	337 500,00	0,00	10,00
23.	2000.	27386	Izgradnja učinkovite društvene i gospodarske komunikacije	USD	400 000,00	0,00	255 930,52
24.	2001.	26262	Projekt socijalne zaštite (japanska darovnica)	USD	200 000,00	0,00	83 542,70
25.	2001.	26441	Projekt zaštite od onečišćenja voda na priobalnom području	USD	325 000,00	0,00	270 361,04
26.	2001.	29810	Projekt socijalne zaštite (britanska darovnica)	GBP	352 800,00	0,00	190 680,84
27.	2002.	50539	Projekt očuvanja krških ekoloških sustava	XRD	4 100 000,00	0,00	3 909 255,99
28.	2002.	50513	Projekt socijalnog i gospodarskog oporavka	USD	425 360,00	0,00	425 360,00
Ukupno(1. - 28):				USD	6 851 300,00	568 781,53	1 436 199,74
				JPY	270 500 000,00	70 655 270,00	0,00
				GBP	352.800,00	0,00	190 680,84
				XRD	4 100 000,00	0 00	3 909 255,99

Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD)

Poslovne operacije u 2002. godini

Plan aktivnosti EBRD-a prema Hrvatskoj za razdoblje do 2002. godine utvrđen je dokumentom „Strategija za Hrvatsku“, objavljenim 9. studenog 2000. Ova strategija obuhvaća slijedeća prioritetna područja :

- potporu procesu privatizacije i izravnim stranim ulaganjima u svim sektorima, posebice onima koji razvijaju nove proizvodne procese i tehnologije i poboljšavaju razinu upravljanja, znanja i radnih sposobnosti,
- financiranje infrastrukture, uključujući ohrabriranje komercijalizacije, liberalizacije i privatizacije infrastrukturnih usluga,
- osnaživanje financijskog sektora putem potpore konsolidaciji i privatizaciji bankarskog sektora i razvitku drugih financijskih struktura i novih proizvoda,
- nastavak napora da se povećaju financijski izvori za razvitak malih i srednjih poduzeća putem kreditnih linija i sufinanciranja s drugim međunarodnim financijskim institucijama i ulagačima i
- poticanje projekata prekogranične trgovine radi daljnjeg razvoja regionalne suradnje.

U skladu sa svojim mandatom²⁷ i utvrđenim prioritetima poslovanja²⁸, EBRD je pružila snažnu izravnu potporu razvitku privatnog i javnog sektora u Hrvatskoj. Financijski sektor EBRD je osnaživala dodjelom kredita bankama (s ciljem bržeg razvitka malog i srednjeg poduzetništva) i ulagala kapital u cilju brže provedbe privatizacije. Pomagala je financiranje novih korporativnih projekata (ulaganjima i/ili kreditima i garancijama) i odobrila dugoročne zajmove za financiranje velikih infrastrukturnih projekata u oblasti cestogradnje i zračnog prometa.

U 2002. godini EBRD je odobrio za financiranje 9 novih projekata u Republici Hrvatskoj ukupno EUR 317, 5 milijuna i USD 11,49 milijuna od čega su zajmovi i ulaganja vrijedna EUR 246 milijuna bez državnog jamstva i 2 zajma vrijedna 71,5 milijuna EUR uz državno jamstvo te avansna garancija projektu Uljanik brodogradilišta USD 11,49 milijuna uz državno jamstvo.

²⁷EBRD je osnovana i posluje s posebnim mandatom da financira projekte kojima se pomaže i ubrzava proces tranzicije u tržišna gospodarstva i razvoj privatne i poduzetničke inicijative u zemljama srednje i istočne Europe opredijeljenih za primjenu načela višestranačke demokracije, pluralizma i tržišnog gospodarstva.

²⁸Banka je svoje poslovanje od 2000. godine usmjerila prema konstruktivnom i kreativnom partnerstvu sa zemljama - članicama, klijentima i drugim međunarodnim financijskim institucijama u cilju što bolje mobilizacije kapitala i sufinanciranja razvoja međuregionalne infrastrukture i trgovine. Prioritetno je financirala projekte u privatnom sektoru, ojačavala financijski sektor u funkciji otvaranja novih poslovnih perspektiva na tržišnim principima, poticala restrukturiranje poduzeća i banaka, osnivanje i rast malih i srednjih poduzeća i komercijalizaciju javnog sektora i infrastrukture.

Tablica 6.13 | Financiranje novih projekata u RH sredstvima EBRD-a ugovoreno 2002. godine

KORISNIK	PROJEKT	VALUTA	IZNOS
I. Zajmovi/ulaganja dobiveni bez državnog jamstva			
Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb	Kreditna linija za financiranje investicija malih i srednjih poduzeća	EUR	30 000 000,00
Erste & Steiermarkische Bank d.d.	Kreditna linija za financiranje malih i srednjih poduzeća	EUR	20 000 000,00
VIP NET GSM d.o.o., Zagreb	Korporativni kredit za ulaganja u telekomunikacijsku mrežu	EUR	26 000 000,00
Zagrebačka banka d.d, Zagreb	Financiranje malih i srednjih poljoprivrednih poduzeća (agribusiness)	EUR	25 000 000,00
Getro d.o.o., Zagreb	Proširenje trgovačke mreže (agribusiness) Kredit EUR 16 000 000,00 Ulaganje EUR 9 000 000,00	EUR	25 000 000,00
Privredna banka Zagreb d.d., Zagreb	Ulaganje u drugu fazu privatizacije	EUR	120 000 000,00
Ukupno I.:		EUR	246 000 000,00
II. Zajmovi/garancije dobiveni uz jamstvo RH			
Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o., Zagreb	Projekt Centra za oblasnu kontrolu Zagreb	EUR	25 000 000,00
Hrvatske autoceste d.o.o.	Projekt sanacije autocesta u Republici Hrvatskoj (Europski koridor X.- dionica Zabok-Brodski Stupnik)	EUR	46 500 000,00
Uljanik brodogradilište d.d., Pula	Izgradnja tankera (avansna garancija)	USD	11 490 000,00
Ukupno II.		EUR	71 500 000,00
		USD	11 490 000,00
SVEUKUPNO (I.+II.) :		EUR	317 500 000,00
		USD	11 490 000,00

Državna jamstva za zajmove sklopljene s EBRD-om u 2002. godini ugovorena su za financiranje velikih i značajnih infrastrukturnih projekata koji će doprinijeti gospodarskom razvitku Hrvatske i bržem integriranju u europsko i svjetsko gospodarstvo.

Projekt Centra za oblasnu kontrolu Zagreb poduzima se radi poboljšanja sigurnosti zračnog prometa i povećanja kapaciteta te obuhvaća nabavu i ugradnju novog sustava za obradu radarskih podataka i odgovarajućih kontrolorskih konzola te izgradnju aneksa postojećoj zgradi u kojoj će biti smještena nova operativna sala. Projekt sufinanciraju EBRD zajmom od 25 milijuna EUR i EIB zajmom od 20 milijuna EUR. Ugovor o jamstvu između Republike Hrvatske i EBRD-a sklopljen je u rujnu 2002. godine, Zakon o potvrđivanju Ugovora o jamstvu²⁹ Hrvatski sabor je donio u studenom 2002., međutim Ugovor o jamstvu i Ugovor o zajmu sklopljen između Hrvatske kontrole zračne plovidbe d.o.o. i EBRD-a, nisu stupili na snagu do kraja 2002. godine te zajam nije postao operativan za povlačenje.

Projekt sanacije autocesta u Republici Hrvatskoj obuhvaća sanaciju europskog koridora X, odnosno dionicu Zabok - Brodski Stupnik i financiranje konzultantskih usluga u provedbi projekta. Prvi dio projekta obuhvaća sanaciju približno 70 km ceste Zabok-Ivanić Grad, uključujući most preko Save i sanaciju približno 130 km ceste između Ivanić Grada i Brodskog Stupnika, uključujući most Novska. Drugi dio projekta obuhvaća konzultantske usluge na provedbi projekta, nadzor, razvoj menagementa i prilagodbe financijskog sustava međunarodnim standardima i izradu stra-

²⁹Zakon o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske banke za obnovu i razvoj za projekt Centra za oblasnu kontrolu Zagreb "Narodne novine-Međunarodni ugovori", br. 14/2002.

tegije za poboljšanje efikasnosti upravljanja i održavanja. Projekt se financira zajmovima EBRD-a (46,50 milijuna EUR) i EIB-a (50,00 milijuna EUR), a trebao bi se završiti do 31. 12. 2005. godine.

Ugovor o jamstvu između Republike Hrvatske i EBRD-a za financiranje Projekta sanacije autocesta u Republici Hrvatskoj potpisan je 13. 12. 2002. Zakon o potvrđivanju Ugovora o jamstvu nije do kraja godine donesen te zajam od 46,5 milijuna EUR-a nije postao operativan za korištenje u 2002. godini.

Tijekom 2002. godine započele su pripreme nekoliko projekata za čiju provedbu u 2003. godini se očekuje EBRD-ovo financiranje: (1.) projekt ulaganja u Hrvatske željeznice (na koridorima Vb i X), (2.) obnova dubrovačke putničke luke u Gružu, (3.) zaobilaznica oko Rijeke i modernizacija Luke Rijeka, (4.) izgradnja plinske mreže PLINARCO, (5.) autocesta – koridor X – od Županje do granice sa Srbijom, (6.) program restrukturiranja i privatizacije nekoliko hotela na Jadranu i (7.) financiranje direktne poljoprivredne proizvodnje (sjetva).

U okviru Pakta o stabilnosti EBRD je dobio mandat procjene prioritetnih projekata značajnih za dugoročni gospodarski razvitak privatnog sektora zemalja jugoistočne Europe te je izradio program poticanja prekogranične trgovine i ulaganja i program razvitka malog i srednjeg poduzetništva. Financiranje projekata iz područja prometa, energetike i gospodarenja vodama bit će uvjetovano usklađenošću s definiranim regionalnim programima i strateškim studijama. Za izradu smjernica strateške studije u sektoru vodoopskrbe i zaštite vode zadužen je EBRD. U okviru tog EBRD-ovog mandata Hrvatska je kandidirala financiranje Projekta poboljšavanja sustava kanalizacije grada Rijeke zajmom od 8 milijuna EUR-a.

Putem EBRD-a pruža se temeljna financijska podrška projektima u okviru Srednjoeuropske inicijative (SEI). SEI i EBRD pokrenule su Program subvencija malim i srednjim tvrtkama 50% troškova konzultantskih usluga u području istraživanja tržišta, traženja poslovnih partnera, odabiranja i procjenjivanja opreme, pripreme poslovnih planova, poboljšanja računovodstvenog, informatičkog i managerskog sustava. Iznos jednokratne subvencije limitiran je do 9 000 EUR-a. Ovaj se program u Hrvatskoj realizira putem ureda CEI-BAS-a (Central European Initiative – Business Advisory Service), otvorenog u Zagrebu (kolovoz 2000.)

Banka je zainteresirana i nadalje ulagati u Hrvatsku, posebice u infrastrukturu (ulaganja u velike projekte: autoceste, luke, željeznički promet, plinske mreže i ulaganja na lokalnoj razini: vodoopskrbni i otpadni sustavi i deponije), pružati potporu restrukturiranju i privatizaciji javnih poduzeća (INA, HEP, brodogradilišta) i daljnjem restrukturiranju i privatizaciji turističkog sektora, razvijati mala i srednja profitabilna poduzeća koja se šire i izvan hrvatskih granica i povećavati izvozne kapacitete u prioritetnim razvojnim sektorima (brodogradnja, turizam i poljoprivreda) te se u tim sektorima pripremaju novi projekti.

Povlačenje zajmova u 2002. godini

U 2002. godini povučeno je sveukupno 17,64 milijuna USD i 14,86 milijuna EUR iz sredstava sedam aktivnih zajmova (jednog izravnog državnog zajma i šest zajmova dobivenih uz državno jamstvo).

Tijekom 2002. s EBRD-om su ugovorena dva nova zajma u sveukupnom iznosu od 71,5 milijuna EUR, uz jamstvo Republike Hrvatske, međutim iz tih novih zajmova sredstva do 31. 12. 2002. nisu bila povučena radi toga što zajmovi nisu postali efektivni.

Tablica 6.14 | Podaci o korištenju zajmova EBRD-a u 2002. godini

Red. br.	Naziv projekta	Oznaka zajma	Datum zaključenja ugovora	Valuta	Svota zajma	Iskorišteno 31. 12. 2001.	Korištenje u 2002.	Ukupno iskorišteno 31. 12. 2002.	Neiskorišteno 31. 12. 2002.	Rok za korištenje
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I: JAVNI ZAJMOVI										
1.	Projekt sustava zračne plovidbe	231* (zatvoren)	21. 09. 1994.	USD	19 735 519,76	19 735 519,76	0,00	19 735 519,76		0,0031. 12. 2001.
2.	Projekt obnove autocesta	286 (zatvoren)	17. 01. 1995.	EUR	36 195 876,03	36 195 876,03	0,00	36 195 876,03		0,0028. 02. 1999.
3.	Projekt veletržnica (Nacionalne veletržnice d.d.)	627* (zatvoren)	08. 12. 1997.	EUR	3 203 558,48	3 104 323,43	99 235,05	3 203 558,48		0,0024. 03. 2002.
Ukupno I.				USD	19 735 519,76	19 735 519,76	0,00	19 735 519,76	0,00	
				EUR	39 399 434,51	39 300 199,46	99 235,05	39 399 434,51	0,00	
II: ZAJMOVI DOBIVENI UZ JAMSTVO RH										
1.	Projekt obnove elektroenergetske mreže	283 (zatvoren)	02. 02. 1995.	EUR	32 211 388,52	32 211 388,52	0,00	32 211 388,52		0,0030. 06. 2000.
2.	Kreditna linija za turizam (HBOR)	443 (zatvoren) otplaćen	26. 06. 1996.	EUR	25 564 594,06	25 564 594,06	0,00	25 564 594,06		0,0001. 05. 1998.
3.	Program investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša (HBOR)	494*	09. 12. 1996.	EUR	36 128 138,92	13 649 829,89	7 168 794,77	20 818 624,66	15 309 694,26	09. 2003.
4.	Projekt obnove željezničkih lokomotiva (HŽ)	733	08. 12. 1998.	USD	35 000 000,00	7 030 238,65	16 201 794,68	23 232 033,33	11 767 966,67	02. 2004.
5.	Financiranje investicija malih i srednjih poduzeća (HBOR)	923	20. 03. 2001.	EUR	12 000 000,00	0,00	3 000 000,00	3 000 000,00	9 000 000,00	2 god.
6.	Ekološki projekti u INA-Industriji nafte d.d.	935	10. 05. 2001.	EUR	36 000 000,00	0,00	4 000 000,00	4 000 000,00	32 000 000,00	06. 2005.
7.	Autocesta Rijeka-Zagreb	975*	22. 10. 2001.	EUR	60 000 000,00	0,00	600 000,00	600 000,00	59 400 000,00	01. 05. 2005.
8.	Uljanik brodogradilište d.d., Pula –avansna garancija za izgradnju tankera	18149	26. 02. 2002.	USD	11 490 000,00	0,00	1 436 250,00	1 436 250,00	10 053 750,00	Izdaju se 4 garancije od 31. 10. 2004.
9.	Projekt centra za oblasnu kontrolu Zagreb	25800	05. 09. 2002.	EUR	25 000 000,00	0,00	0,00	0,00	25 000 000,00	09. 2005.
10.	Projekt obnove autocesta u Hrvatskoj	27171	13. 12. 2002.	EUR	46 500 000,00	0,00	0,00	0,00	46 500 000,00	04. 2006.
Ukupno II:				EUR	273 404 301,50	71 425 812,47	14 768 794,77	86 194 607,24	187 209 694,26	
				USD	46 490 000,00	7 030 238,65	17 638 044,68	24 668 283,33	21 821 716,67	
Sveukupno I.+II.:				USD	66 225 519,76	26 765 758,41	17 638 044,68	44 403 803,09	21 821 716,67	
				EUR	312 803 736,01	110 726 011,93	14 868 029,82	125 594 041,75	187 209 694,26	

Napomene:

Zajam br. 231 ugovoren je USD 22 milijuna; otkazano je tijekom 1996. i 2001. sveukupno USD 2 264 480,24 te je zajam zatvoren 14. 02. 2002.

Zajam br. 286 ugovoren je DEM 70,9 milijuna, umanjen je za ne povučeni iznos od DEM 107 019,78 te konvertiran u EUR.

Zajam br. 627 ugovoren je DEM 33,5 milijuna, tijekom 2000/2001. otkazano je DEM 27 212 026,09; zajam je konvertiran u EUR te je 25. 03. 2002. otkazano EUR 11 431,53.

Zajam br. 494 ugovoren je DEM 105 milijuna; tijekom 1999. i 2001. otkazano je ukupno DEM 24,5 milijuna; konvertiran je u EUR te je 06. 05. 2002. otkazano još EUR 5 milijuna.

Zajam br. 975 ugovoren je EUR 90 milijuna; EBRD je smanjio zajam za 30 milijuna nakon što je ugovoreno sufinanciranje s EIB (dat je zajam od EUR 60 milijuna).

Za provedbu Projekta sustava zračne plovidbe iskorišten je EBRD zajam USD 19,73 milijuna. Taj Projekt obuhvaća: obnovu signalnih instrumenata, opremu za sustav slijetanja za zračne luke Zagreb, Pula i Dubrovnik te obnovu regionalnog radarskog postrojenja kod Splita. Sredstva su utrošena i za stručno osposobljavanje i/ili usavršavanje kontrolora zračnog prometa i reorganizaciju uprave za kontrolu zračnog prometa. Do ugovorenog roka povlačenja zajma (31. prosinca 2001.) preostalo je za povlačenje USD 264 480,24 te je ta sredstva EBRD otkazao i zatvorio zajam za povlačenje (14. 02. 2002.).

Projekt izgradnje mreže veletržnica u Hrvatskoj EBRD je 1997. podržao prvobitno ugovorenim zajmom DEM 33,5 milijuna. Bilo je predviđeno financiranje izgradnje mreže veletržnica voćem, povrćem i cvijećem na šest odobrenih lokacija u Zagrebu, Osijeku, Rijeci/Matulji, Benkovcu, Splitu i Metkoviću. Međutim, radi brojnih neriješenih problema imovinsko-pravne prirode, procjene troškova, izrade poslovnih planova i samog koncepta izgradnje veletržnica na predviđenim lokacijama, otkazani su dijelovi ovog zajma u iznosu od 27,21 milijuna DEM (2000 / 2001 godine.) Odustalo se od izgradnje veletržnica u Zagrebu i Metkoviću . Zajam je konvertiran u EUR te su početkom 2002. sredstva utrošena za izgradnju veletržnice u Benkovcu. Do ugovorenog roka povlačenja (25. 03. 2002.) preostalo je EUR 11 431,53 i taj neutrošeni iznos je otkazan, a zajam je zatvoren za povlačenje. Tako je zajam sveden na 3,2 milijuna EUR-a.

Putem Hrvatske banke za obnovu i razvitak uloženo je tijekom 2002. godine 7,16 milijuna EUR za unapređenje komunalnih vodoopskrbnih i kanalizacijskih sustava u okviru Programa investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša (MEIP), koji EBRD financira zajmom od 36,12 milijuna EUR.. Ovaj zajam je ranije bio sklopljen na 105 milijuna DEM, uz jamstvo RH³⁰, te je 1999. umanjeno za 6,5 milijuna DEM (odustalo se od tranše C. namijenjene investicijskom programu za grad Rijeku) i iznosio je 98,44 milijuna DEM. Nakon drugog otkaza u iznosu od 18 milijuna DEM, Dodatkom 3. ugovora svota je zajma iznosila 80,44 milijuna DEM. Nakon konverzije DEM u EUR zajam je iznosio 41 128 318,92 EUR. HBOR je u ožujku 2002. zatražio ponovo smanjenje zajma za 5 milijuna EUR i prolongiranje roka korištenja do 31. 03. 2003. te je zajam sveden na iznos EUR 36 128 318,92. Umanjene su svote tranši krajnjim korisnicima tako da tranša A iznosi 30 677 512,87 EUR (Vodoprivredno i komunalno poduzeće Split), tranša B 4 970 191,68 EUR (Komunalno poduzeće Pula) i tranša D 480.614,37 EUR (Hrvatske vode). Prema stanju na dan 31. 12. 2002. sveukupno je iz zajma povučeno 20 818 624,66 EUR-a (57,62%) te je preostalo za korištenje 15 309 694,26 EUR-a (42,37%) do konca ožujka 2003. godine.

Projekt obnove željezničkih lokomotiva financira se EBRD-ovim zajmom od 35 milijuna USD sklopljenim u prosincu 1998. godine. Projekt obuhvaća obnovu dizel lokomotiva (financira se sa 22,2 milijuna USD) , remont i osuvremenjivanje dizel-električnih lokomotiva (9,62 milijuna USD) te konzultantske usluge za provedbu projekta (230 000 USD). Ugovoreni rok za povlačenje zajma (do 31. 03. 2002.) prolongiran je tijekom 2001. godine i utanačen novi rok: 31. 08. 2003. Hrvatske željeznice su tijekom 2002. godine povukle 16,20 milijuna USD. U razdoblju od lipnja 1999., kada je zajam postao efektivan, do 31. 12. 2002. sveukupno je povučeno 23,23 milijuna USD (66,37%), a preostalo je da se u okviru novog roka dovrši Projekt i povuče 11,76 milijuna USD (33,62%).

³⁰Zakon o potvrđivanju Ugovora o jamstvu Republike Hrvatske za "Program investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštita okoliša" između Republike Hrvatske i Europske banke za obnovu i razvoj "Narodne novine-Međunarodni ugovori", br. 4/1997.

Iz Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2002. godinu podmirene su sve dospjele obveze po javnim zajmovima i po zajmu danom Hrvatskim željeznicama uz državno jamstvo³¹. Hrvatska elektroprivreda d.d., Hrvatska banka za obnovu i razvitak i INA – Industrija nafte d.d. pravodobno su platili tijekom 2002. godine svoje obveze prema pozivima EBRD-a za plaćanje, stoga jamstva Republike Hrvatske za te zajmove nisu bila aktivirana.

Pregled zajmova

U razdoblju od 1994. do 2002. godine EBRD je financirao u Hrvatskoj 58 projekata ukupnim sredstvima u iznosu od preko 1,179 milijarde EUR-a (prema podacima EBRD-a, stanje 31. 12. 2002.) U projekte privatnog sektora ukupno je uložio 777,96 milijuna EUR-a (66,96%) te projekte javnog sektora podržao je dugoročnim povoljnim zajmovima u ukupnom iznosu od 383,80 milijuna EUR-a (33,04%) od ukupno uložених sredstava. Zajmovi EBRD-a dodijeljeni Republici Hrvatskoj (3 zajma) i dobiveni uz državno jamstvo (10 zajmova), iskazani u valutama zajmova, prema stanju 31. prosinca 2002. godine, iznose 66,25 milijuna USD i 312,80 milijun EUR. U razdoblju od 1994. do 2002. kumulativno je iskorišteno 44,40 milijuna USD (67,05%) po osnovi korištenja dvaju zajmova sklopljenih u USD i 125,59 milijuna EUR (40,15%) temeljem 8 zajmova konvertiranih ili sklopljenih u EUR-u. Prema ugovorenim rokovima korištenja preostalo je do 30. travnja 2006. godine za povlačenje 21,82 milijuna USD (32,95%) i 187,20 milijuna EUR (59,85%).

Republika Hrvatska sklopila je s EBRD-om u razdoblju od 1994. do 2002. tri ugovora o izravnim zajmovima u ukupnom iznosu od 39,39 milijun EUR i 19,73 milijuna USD i 10 ugovora o jamstvima u ukupnom iznosu od 273,40 milijuna EUR-a i 46,49 milijuna USD. U okviru ovih ukupno 13 zajmova 5 ih je zatvoreno za povlačenje (od čega se 4 otplaćuju a jedan je u cijelosti otplaćen) 6 zajmova su bili operativni za povlačenje tijekom 2002. a dva nova zajma nisu bila operativna.

Zatvoreni su za povlačenje ovi zajmovi:

1. zajam br. 231 sklopljen za financiranje Projekta sustava zračne plovidbe, ugovoren u iznosu USD 22 milijuna, ukupno iskorišteno USD 19 735 519,76 (otkazano: USD 2 264 480,24). Preostali dug od 3,45 milijuna USD otplaćuje se do 21. 03. 2004.
2. zajam br. 286 sklopljen za financiranje Projekt obnove autocesta u iznosu od 70,9 milijuna DEM te iskorišten u iznosu od 70,79 milijuna DEM (otkazano 107 019,78 DEM) zatvoren je u ožujku 1999. godine. Konvertiran u EUR iznosi 36 195 876,03. Preostali dug 31. 12. 2002. iznosi 21,11 milijuna EUR-a. Zajam se otplaćuje iz sredstava državnog proračuna.
3. zajam br. 627 ugovoren za Projekt veletržnica, nakon brojnih otkaza sredstava zajma, povučen EUR 3 203 558,48 zatvoren za povlačenje u ožujku 2002. Otplaćivat će se po otplatnom planu do 24. 11. 2011., a stanje duga 31. 12. 2002. iznosi EUR 2 883 202,64.

³¹Državnim proračunom Republike Hrvatske za 2002. godinu i Zakonom o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2002. godinu ("Narodne novine", br. 154/2002) osigurana su sredstva za izvršenje obveza prema EBRD-u. Tijekom 2002. EBRD-u je plaćeno prema primljenim pozivima na plaćanje: (1.) po zajmu od 19,73 milijuna USD, namijenjenog izgradnji sustava zračne plovidbe, ukupno 2 833 863,58 USD (glavnica 2 500 000,00 + kamata i naknade 33 863,58); (2.) po zajmu od 36,19 milijuna EUR, namijenjenom obnovi autocesta, ukupno EUR 4 080 356,06 (glavnica 3 115 908,48 + kamata 1 064 019,39); (3.) po zajmu od 3,20 milijuna EUR za Projekt veletržnica plaćeno je EUR 553 411,58 (glavnica 320 355,84 + kamata i troškovi 233 055,74); (4.) po zajmu od 35 milijuna USD za obnovu željezničkih lokomotiva ukupno USD 3 592 777,73 (glavnica 2 916 668,00 + kamata i troškovi 676 109,73).

4. zajam br. 283 od 63 milijuna DEM, sklopljen uz jamstvo RH, za Projekt obnove elektroenergetske mreže, u potpunosti je povučen u okviru ugovorenog roka te je zatvoren u siječnju 2001. Povučeni zajam konvertiran u EUR iznosi EUR 32 211 388,52. Preostali dug EUR 10,73 milijuna otplaćuje Hrvatska elektroprivreda d.d.
5. kreditna linija za turizam (br. 443) koju je sklopila Hrvatska banka za obnovu i razvitak s EBRD-om, uz jamstvo RH, u iznosu od 50 milijuna DEM, zatvorena je u 1998. godini. Povučeni zajam konvertiran u EUR iznosio je EUR 25 564 594,06 a HBOR je u potpunosti otplatio kredit u prosincu 2002.

Sveukupan dug prema EBRD-u po izravnim javnim zajmovima iznosio je krajem 2002. godine 3,45 milijuna USD i 23,99 milijuna EUR-a, dok je dug po zajamčenim zajmovima iznosio 38,24 milijuna EUR-a i 21,75 milijuna USD.

Detaljni podaci o izravnim javnim zajmovima i zajmovima dobivenim uz državno jamstvo sadržani su u tablici 6.15.

Tablica 6.15 | Pregled zajmova dobivenih od EBRD-a (stanje: 31. prosinac 2002.)

Red. br.	Naziv projekta	Oznaka zajma	Datum zaključenja ugovora	Valuta	Svota zajma	Iskorišteno	Preostalo za korištenje	Rok za korištenje	Dospijea glavnice prvo/posljednje	Dug
1	2	3	4	5	6	7	8 (6-7)	9	11	12
I. JAVNI ZAJMOVI										
1.	Projekt sustava zračne plovidbe*	231 zatvoren	21. 09. 1994.	USD	19 735 519,76	19 735 519,76	0,00	31. 12. 2001.	21. 09. 1996./ 21. 03. 2004.	3 458 519,76
2.	Projekt obnove autocesta **	286 zatvoren	17. 01. 1995.	EUR	36 195 876,03	36 195 876,03	0,00	28. 02. 1999.	10. 04. 1998./ 10. 10. 2009.	21 111 359,32
3.	Projekt veletžrnica****	627 zatvoren	08. 12. 1997.	EUR	3 203 558,48	3 203 558,48	0,00	24. 03. 2002.	24. 05. 2002./ 24. 11. 2011.	2 883 202,64
Ukupno I.				USD	19 735 519,76	19 735 519,76	0,00			3 458 519,76
				EUR	39 399 434,51	39 399 434,51	0,00			23 994 561,96
II. ZAJMOVI DOBIVENI UZ JAMSTVO RH										
1.	Projekt obnove elektroenergetske mreže	283 zatvoren	02. 02. 1995.	EUR	32 211 388,52	32 211 388,52	0,00	30. 06. 2000.	10. 03. 1998./ 10. 03. 2005.	10 737 129,51
2.	Kreditna linija za turizam	443 zatvoren	26. 06. 1996.	EUR	25 564 594,06	25 564 594,06	0,00	01. 05. 1998.	23. 12. 1998./ 23. 12. 2002.	0,00
3.	Program investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša****	494	09. 12. 1996.	EUR	36 128 318,92	20 818 624 ,6	15 309 694,26	31. 03. 2003.	10. 04. 2001./ 10. 10. 2011.	19 911 082,72
4.	Projekt obnove željezničkih lokomotiva	733	08. 12. 1998.	USD	35 000 000,00	23 232 033,33	11 767 966,67	31. 08. 2003..	20. 05. 2002./ 20. 11. 2013.	20 315 356,53
5.	Financiranje investicija malih i srednjih poduzeća(HBOR)	923	20. 03. 2001.	EUR	12 000 000,00	3 000 000,00	9 000 000,00	19. 09. 2004.	05. 02. i 05. 08. 2 god. nakon povlačenja tranši	3 000 000,00
6.	Ekološki projekti u INA-industriji nafte d.d.	935	10. 05. 2001.	EUR	36 000 000,00	4 000 000,00	32 000 000,00	30. 06. 2005.	30. 09. 2001./ 30. 03. 2011.	4 000 000,00
7.	Autocesta Rijeka-Zagreb	975	22. 10. 2001.	EUR	60 000 000,00	600 000,00	59 400 000,00	11. 05. 2005.	12. 05. 2005./ 12. 11. 2019.	600 000,00
8.	Uljanik brodogradilište d.d.,Pula-avansna garancija EBRD-a, uz jamstvo RH	18149	26. 02. 2002.	USD	11 490 000,00	1 436 250,00	10 053 750,00	Izdaju se 4 garancije do 31. 10. 2004.	Rok za povrat garancija do 31. 05. 2006.	1 436 250,00

Nastavak tablice

Red. br.	Naziv projekta	Oznaka zajma	Datum zaključenja ugovora	Valuta	Svota zajma	Iskorišteno	Preostalo za korištenje	Rok za korištenje	Dospijea glavnice prvo/posljednje	Dug
9.	Projekt centra za oblasnu kontrolu Zagreb	25800	05. 09. 2002.	EUR	25 000 000,00	0,00	25 000 000,00	30. 09. 2005.	20. 11. 2006. 20. 05. 2013.	0,00
10.	Projekt sanacije autocesta u Hrvatskoj	27171	13. 12. 2002.	EUR	46 500 000,00	0,00	46 500 000,00	30. 04. 2006.	20. 05. 2006. 20. 11. 2017.	0,00
Ukupno II.				EUR	273 404 301,50	86 194 607,24	187 209 694,26			38 248 212,23
				USD	46 490 000,00	24 668 283,33	21 821 716,67			21 751 615,33
Sveukupno I.+ II.				USD	66 225 519,76	44 403 803,09	21 821 716,67			25 210 135,09
				EUR	312 803 736,01	125 594 041,75	187 209 694,26			62 242 774,19

Napomene:

*Zajam br. 231. ugovoren je na 22 milijuna USD; 06. 05. 1996. otkazano je 2 264 480,24 USD, zajam iznosi USD 20 milijuna.

**Zajam br. 286 ugovoren je u iznosu od 70,9 milijuna DEM; 28. 02. 1999. otkazan je ne povučeni iznos od 107 019,78 DEM, tako da zajam iznosi 70 792 980,22 DEM. Preostali dug konvertiran je u EUR i iznosi 31. 12. 2002. EUR 21 111 359,32

***Ugovoreni zajam br. 627 u iznosu od 33,5 milijuna DEM smanjen je 01. 09. 2000. za 9 milijuna DEM te 24. 11. 2001. za još 18 212 026,09 DEM. Zajam, nakon otkazanih svota (ukupno: 27 212 026,09 DEM) iznosi: 6 287 973,91 DEM što konvertirano u EUR iznosi: 3 214 990,01 EUR. Ne povučeni iznos EUR 11 431,53 otkazan je 25. 03. 2002.

****Ugovoreni zajam br. 494 od 105 milijuna DEM smanjen je 23. 11. 1999. za 6,56 milijuna DEM i 06. 04. 2001. za 18 milijuna DEM (ukupno: 24,56 milijuna DEM). Zajam od 80,44 milijuna DEM konvertiran je u EUR i iznosi: 41.128.318,93 EUR.; 06.05. 2002. otkazano je 5 milijuna EUR.

Razvojna banka Vijeća Europe (CEB)

Novi zajmovi ugovoreni 2002. godine

S CEB-om je u 2002. godini sklopljen samo jedan novi okvirni zajam od 21 395 000 kuna (F/P 1419/2001) za financiranje Projekata obnove i modernizacije Škole narodnog zdravlja "Andrija Štampar" u Zagrebu i Međunarodnog centra za zdravstveni management "Andrija Štampar" u Dubrovniku.

Projekt obuhvaća obnovu, rekonstrukciju i adaptaciju postojećih objekata u Zagrebu i Dubrovniku radi formiranja dvaju objekata za edukaciju kadra iz područja zdravstvenog managementa i promocije zdravlja te obuka voditelja decentralizirane uprave odgovarajućih resora. Ovaj projekt je svrstan u prioritete na 2. stolu Pakta o stabilnosti jer će Škola narodnog zdravlja "Andrija Štampar" služiti kao regionalni ekspertni centar za zdravstveni management. Vrijednost projekta iznosi 42 790 000,00 kuna, od čega CEB zajmom financira 50%, dok se preostalih 21 395 000,00 kuna (50%) sufinancira iz ovih izvora:

1. Državni proračun RH	2 995 300,00 kn	(7%)
2. Grad Zagreb	8 989 900,00 kn	(21%)
3. HZZO	2 139 500,00 kn	(5%)
4. Medicinski fakultet, Zagreb	7 274 300,00 kn	(17%)

Okvirni Ugovor o zajmu potpisan je 29. ožujka 2002. u Zagrebu i Parizu. Zakon o potvrđivanju Okvirnog ugovora o zajmu 1419 (2001) objavljen je 13. kolovoza 2002.³² i stupio je na snagu 21. kolovoza 2002. godine³³. Sredstva zajma koriste se u skladu s napretkom radova, odnosno provedbom projekta, putem povlačenja više tranši temeljem Zakona i temeljem sklapanja dodatnih ugovora za svaku pojedinu tranšu u vrijeme njezina povlačenja. Svaka tranša vraća se u roku od najviše 10 godina, uz 5 godina počeka za isplatu glavnice, a svi ostali uvjeti zajma definiraju se dodatnim ugovorom (iznos tranše, kamatna stopa, valuta, datum isplate, rok povrata). Ugovorom je definirano da se prva tranša mora povući u roku od 18 mjeseci od datuma odobrenja zajma i iznositi najmanje 20% zajma. Nadalje, 24 mjeseca od datuma odobrenja zajma iskorištena svota mora iznositi najmanje 30% od zajma i 36 mjeseci od datuma zajma iskorištena svota mora iznositi najmanje 50% od ukupnog iznosa zajma. U slučaju nepoštivanja ovako ugovorene dinamike povlačenja sredstava zajma CEB naplaćuje tromjesečno naknadu za nepovučena sredstva u iznosu od 0,5% godišnje.

Zajmovi u pripremi

U pripremi se nalaze novi zajmovi za financiranje: (1.) obnove škola, (2.) povratak prognanika i izbjeglica, (3.) infrastrukture i socijalne obnove područja od posebne državne skrbi. Također, razgovara se i o pripremama triju mogućih projekata: (1.) stambenog i komunalnog zbrinjavanja Roma u Međimurju i Zgrebu, (2.) obnovi ratom razrušene kulturne baštine u Lipiku i (3.) obnovi otoka.

Korištenje zajmova u 2002. godini

Tijekom 2002. godine iz okvirnih zajmova sklopljenih između Republike Hrvatske i CEB-a povučeno je sveukupno 151 100 050 kuna (20,43 milijuna EUR-a, prema tečaju CEB-a na dan povlačenja tranši). Odnosno povučene su ove tranše: šesta tranša iz Okvirnog zajma za Projekt obnove zdravstvene infrastrukture u istočnoj Slavoniji (1 milijun EUR), druga tranša iz Okvirnog zajma za Projekt povratka prognanika i izbjeglica (EUR 13 000 000,00 EUR), prva tranša iz okvirnog zajma za Projekt obnove Franjevačkog samostana Male braće u Dubrovniku (630 000,00 EUR) i druga tranša Okvirnog zajma za Projekt obnove škola (5 800 000,00 EUR).

Pored toga u 2002. godini HBOR je koristio 2 milijuna EUR-a (prvu tranšu) iz okvirnog kredita od 8 milijuna EUR sklopljenog uz jamstvo Republike Hrvatske, za financiranje kreditnog programa za poticanje malog i srednjeg poduzetništva.

Pregled zajmova ugovorenih u razdoblju od 1998. do 2002. godine

U razdoblju od 1998. do 2002. s CEB-om je ugovoreno financiranje osam projekata u Republici Hrvatskoj. Republika Hrvatska je sklopila sedam izravnih zajmova ukupno vrijednih 789 351 614 kuna za financiranje projekata obnove, a jedan okvirni kredit sklopila je Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR), uz jamstvo Republike Hrvatske, vrijedan EUR 8 milijuna za promicanje malog i srednjeg poduzetništva.

Temeljem pet sklopljenih okvirnih izravnih zajmova RH sveukupno je povučeno 443 215 040 kuna, dok se iz dva okvirna zajma sredstva nisu povlačila i to: 1. za Projekt obnove zdravstvene infrastrukture okvirni za-

³²Zakon o potvrđivanju Okvirnog ugovora o zajmu 1419(2001) za obnovu Škole narodnog zdravlja "Andrija Štampar" u Zagrebu i Međunarodnog centra za zdravstveni management "Andrija Štampar" u Dubrovniku, između Razvojne banke Vijeća Europe i Republike Hrvatske ("Narodne novine-Međunarodni ugovori", br. 10/2002

³³Objava o stupanju na snagu Okvirnog ugovora o zajmu 1419/2001 "Narodne novine-Međunarodni ugovori", br. 12/2002).

jam br. F/P 1351/1999 od 186.837.031 kuna nije aktiviran radi toga što je došlo do izmjena u samom sadržaju i namjeni projekta i 2. za Projekt obnove škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ u Zagrebu i Međunarodnog centra za zdravstveni management “Andrija Štampar“ u Dubrovniku okvirni zajam br. F/P 1419/2001. u iznosu od 21 395 000,00 kuna. Preostalo 346 136 574 kuna za ulaganja u provedbu projekata. Detaljan pregled zajmova sklopljenih s CEB-om u razdoblju od 1998. do 2002. godine, koji sadrži podatke o korištenju sredstava, odnosno povlačenja pojedinih tranši u razdoblju od 1999. (kada su povučene prve tranše) do 2002. godine, ugovorenih financijskih uvjeta i stanja duga Republike Hrvatske prema CEB-u prikazan je tablicom 6.16.

Tablica 6.16 | Pregled zajmova CEB-a i stanje duga 31. 12. 2002. godine

Red br.	Projekt	Iznos okvirnog zajma u HRK	Tranša/datum povlačenja	Iskorišteno u HRK*	Valuta	Dug u valuti 31. 12. 2002.	KTA fiksna	Početak za GL	Dospijeće otplate glavnice	
									Prvo	Posljednje
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	12
1.	Projekt F/P 1278/1998 Obnova zdravstvene infrastrukture u istočnoj Slavoniji (Korisnik: Ministarstvo zdravstva)	172 744 129	I. (17. 03. 1999.)	35 078 800	USD	5 075 000	5,71%	5 god.	17. 03. 2005.	17. 03. 2009.
			II. (02. 11. 1999.)	34 288 200	EUR	4 500 000	5,38%	5 god.	02. 11. 2005.	02. 11. 2009.
			III. (22. 02. 2000.)	26 329 600	EUR	3 400 000	5,56%	5 god.	02. 02. 2006.	22. 02. 2010.
			IV. (29. 11. 2000.)	36 396 000	EUR	4 800 000	5,54%	5 god.	29. 11. 2006.	29. 11. 2010.
			V. (21. 12. 2001.)	14 778 000	EUR	2 000 000	4,67%	5 god.	21. 12. 2007.	21. 12. 2011.
			VI. (18. 01. 2002.)	7 551 000	EUR	1 000 000	4,89%	5 god.	18. 01. 2008.	18. 01. 2012.
			Ukupno 1. (I.+II.+ III. +IV+V+VI.):		154 421 600	USD	5 075 000	EUR	15 700 000	
2.	Projekt F/P 1279/1988 Obnova škola u istočnoj Slavoniji (Korisnik: Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo)	67 368 000	I. (15. 03. 1999.)	16 658 110	USD	2 410 000	5,71%	5 god.	17. 03. 2005.	17. 03. 2009.
			II. (23. 11. 1999.)	23 715 310	EUR	3 100 000	5,04%	5 god.	29. 11. 2005.	29. 11. 2009.
			III. (29. 11. 2000.)	14 406 750	EUR	1 900 000	5,53%	5 god.	29. 11. 2006.	29. 11. 2010.
			IV. (01. 08. 2001.)	7 897 670	EUR	1 100 000	5,06%	5 god.	01. 08. 2007.	01. 08. 2011.
			Ukupno 2. (I.+II.+III.+IV.):		62 677 840	USD	2 410 000	EUR	6 100 000	
3.	Projekt F/P 1352/1999 Obnova škola (Korisnik: Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo)	98 682 000	I. (01. 08. 2001.)	24 410 980	EUR	3 400 000	5,06%	5 god.	01. 08. 2007.	01. 08. 2011.
			II. (03. 10. 2002.)	42 841 700	EUR	5 800 000	4,31%	6 god.	17. 04. 2008.	17. 04. 2012.
Ukupno 3.(I.+II.):				67 252 680	EUR	9 200 000				
4.	Projekt F/P 1378/2000 Projekt povratka prognanika i izbjeglica u RH-obnova i stambeno zbrinjavanje (Korisnik: Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo)	232 000 000	I. (01. 08. 2001.)	58 155 579	EUR	8 100 000	5,06%	5 god.	01. 08. 2007.	01. 08. 2011.

Nastavak tablice

Red br.	Projekt	Iznos okvirnog zajma u HRK	Tranša/datum povlačenja	Iskorišteno u HRK*	Valuta	Dug u valuti 31. 12. 2002.	KTA fiksna	Početak za GL	Dospijeće otplate glavnice
			II. (17. 04. 2002.)	96 067 400	EUR	13 000 000	5,24%	6 god.	17. 04. 2008. 17. 04. 2012.
			Ukupno 4.(I.+II.)	154 22 970	EUR	21 100 000			
5.	Projekt F/P 1379/2000 Projekt obnove Franjevačkog samostana Male braće, Dubrovnik	10 325 454	I. (08. 08. 2002.)	4 639 950	EUR	630 000	5,32%	6 god.	08. 08. 2008. 08. 08. 2012.
6.	Projekt F/P 1351/1999 Projekt obnove zdravstvene infrastrukture (Korisnik: Ministarstvo zdravstva RH)	186 837 031		0	EUR	0			
7.	Projekt F/P 1419/2001 Projekt obnove ŠNZ „Andrija Štampar“ Zagreb i MCZM, Dubrovnik	21 395 000		0	EUR	0			
	Sveukupno okvirni zajmovi (1.+2.+3.+4.+5.+6.+7):	789 351 614		Sveukupno iskorišteno (stanje : 31. 12. 2001.):		Sveukupno: USD 7 485 000 EUR 52 730 000			
	OKVIRNI KREDIT UZ JAMSTVO RH	Iznos u EUR							
1.	Projekt F/P 1392/2000 Financiranje kreditnog programa malog i srednjeg poduzetništva (HBOR)	8 000 000	I. (31. 05. 2002.)		EUR	2 000 000	Euribor +0,40 %	26 mjeseci	05. 08. 2004. 05. 02. 2010.

Napomena:

*Podaci o korištenju zajmova u kunama iskazani su po tečaju CEB-a za valute na dan isplate pojedinih tranši

- Okvirnim zajmom za Projekt obnove zdravstvene infrastrukture u istočnoj Slavoniji (F/P 1278/1998)³⁴ u iznosu od 172 744 129,00 kuna financira se 44% od ukupnih 388 800 650,00 kuna procijenjenih neto troškova rekonstrukcije i obnove sustava primarne i sekundarne zdravstvene zaštite (obnove/izgradnje 18 centara primarne zaštite i 3 bolnice, izgradnje 48 stanova za zdravstvene djelatnike te nabave medicinske opreme).
U 2002. godini sklopljen je dodatni ugovor za povlačenje VI. tranše iz okvirnog zajma, te je u siječnju 2002. iskorišteno 7 551 000 kuna. Za provedbu Projekta, prema stanju na dan 31. 12. 2002., iz Okvirnog zajma povučeno je putem šest tranši sveukupno 154 421 600 kuna (89,39%), a preostalo je za povlačenje 18 322 529,00 kuna (10,60%).
- Projekt obnove škola u istočnoj Slavoniji³⁵ CEB financira okvirnim zajmom (F/P 1279/1998) od 67 368 000,00 kuna (50% od ukupno 134 736 000,00 kuna procijenjenih neto troškova popravaka i obnove 33 osnovne škole i 1 srednje škole obuhvaćene projektom). Projekt provodi Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo kao dio ukupnog programa obnove u području istočne Slavonije. Sa stanjem 31. 12. 2002. iskorišteno je ukupno 62 677 840 kuna (93%) te je preostalo za povlačenje 4 690 160,00 kuna (7%).

³⁴Zakon o potvrđivanju Okvirnog ugovora o zajmu između Fonda Vijeća Europe za socijalni razvoj i Republike Hrvatske za projekt 1278 (1998.) - obnova zdravstvene infrastrukture u istočnoj Slavoniji ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br. 13/1998).

³⁵Zakon o potvrđivanju Okvirnog ugovora o zajmu između Fonda Vijeća Europe za socijalni razvoj i Republike Hrvatske za projekt 1279 (1998.) - obnova škola u istočnoj Slavoniji ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br. 13/1998).

3. Za provedbu Projekta obnove škola u Republici Hrvatskoj iz okvirnog zajma od 98 682 000,00 kuna (F/P 1352/1999)³⁶ financira se obnova 41 škole u ratom stradalim područjima u osam županija. Projekt provodi Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo kao dio ukupnog programa obnove. U listopadu 2002. povučena je druga tranša u iznosu od 5,8 milijuna EUR-a (42 841 700 kuna). Preostalo je za povlačenje na dan 31. 12. 2002. 31 429 320,00 kuna (31,85%), dok je u razdoblju od 2001. sveukupno povučeno 67 252 680,00 kuna (68,5%).
4. Projekta obnove i stambenog zbrinjavanja prognanika i izbjeglica u Republici Hrvatskoj financira se Okvirnim zajmom od 232 000 000,00 kuna (F/P 1378/2000)³⁷ koji je potpisan 02. i 07. veljače 2001. godine. Tim se zajmom i proračunskim sredstvima financira rješavanje problema stambenog zbrinjavanja prognanika i izbjeglica kroz povrat imovine vlasnicima i osiguranje alternativnog smještaja za privremene korisnike, organiziranu obnovu oštećenih i uništenih obiteljskih kuća u vlasništvu povratnika, te kroz obnovu komunalne infrastrukture. Projekt provodi Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo kao dio ukupnog programa obnove. Za provedbu projekta utrošeno je 154 222 970 kuna (66% - ta su sredstva povučena putem dvije tranše u ukupnom iznosu EUR 21,1 milijuna), a preostalo je za povlačenje 77 777 030,00 kuna (34%).
5. Projekt obnove Franjevačkog samostana "Mala braća" u Dubrovniku financira se zajmom CEB-a u iznosu od 10 325 454,00 kuna (F/P 1379/2000)³⁸ sklopljenim 19. lipnja 2001. u Dubrovniku prilikom održavanja 36. godišnje skupštine CEB-a. Tim zajmom, proračunskim sredstvima Franjevačke provincije sa sjedištem u Zadru i World Monument Watch (WMW) darovnicom financira se obnova i sanacija Franjevačkog samostana "Mala braća" u Dubrovniku koju provode sam samostan i Ministarstvo kulture. Obnova samostana je započela sa zapadnim krilom a prvenstveno se krenulo s obnovom stare knjižnice, te glazbenog i rukopisnog arhiva za koje je bilo nužno što hitnije intervenirati radi smanjenja šteta na izuzetno vrijednom fundusu, kao i zato da bi knjižnica bila ponovno korištena u znanstvene svrhe za koje je nedostupna već niz godina. U 2002. utrošeno je 323 000 kuna iz WMW darovnice i 4 639 950 kuna (45% sredstava zajma, odnosno povučena je I. tranša EUR 630 000,00). Preostalo je za povlačenje 5 685 504,00 kuna ili 55 %.
6. Projekt obnove zdravstvene infrastrukture financira se zajmom CEB-a u iznosu 186 837 031 kuna (F/P 1351/1999)³⁹, koji je potpisan 23. i 30. listopada 2001. godine te stupio na snagu 31. srpnja 2002. Tim zajmom i proračunskim sredstvima financiraju se građevinski radovi ili nabava opreme za 4 opće bolnice (Pakrac, Dubrovnik, Sisak i Zadar) 2 kliničko-bolnička centra (Rijeka, Zagreb) i 4 doma zdravlja (Metković, Slunj, Knin, Dubrovnik) te nabava medicinske i nemedicinske opreme za 45 ambulanti koje su ranije izgrađene iz sredstava državnog proračuna.

³⁶Zakon o potvrđivanju Okvirnog ugovora o zajmu između Razvojne banke Vijeća Europe i Republike Hrvatske za obnovu škola ("Narodne novine-međunarodni ugovori", br.7/2001)

³⁷Zakon o potvrđivanju Okvirnog ugovora o zajmu između Republike Hrvatske i Razvojne banke Vijeća Europe za Projekt povratka prognanika i izbjeglica u Republici Hrvatskoj-obnova i stambeno zbrinjavanje ("Narodne novine-Međunarodni ugovori", br.7/2001).

³⁸Zakon o potvrđivanju Okvirnog ugovora o zajmu 1379(2000) za obnovu Franjevačkog samostana Male braće u Dubrovniku, između Razvojne banke Vijeća Europe i Republike Hrvatske ("Narodne novine-Međunarodni ugovori", br.14/2001).

³⁹Zakon o potvrđivanju Okvirnog ugovora o zajmu 1351/1999) za obnovu zdravstvene infrastrukture, između Razvojne banke Vijeća Europe i Republike Hrvatske ("Narodne novine-Međunarodni ugovori", br. 9/2002 i 12/2002).

Projekt provodi Ministarstvo zdravstva kao dio ukupnog programa obnove zdravstva.

7. Projekt financiranja kreditnog programa malog i srednjeg poduzetništva financira se zajmom CEB-a br. F/P 1392/2000.⁴⁰ Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak (HBOR) i odobren je uz državno jamstvo. Ukupna vrijednost projekta iznosi 20 milijuna EUR, od čega se zajmom CEB-a financira 8 milijuna EUR (40%), a ostatak od 12 milijuna EUR (60%) financira zajmom Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD). Okvirni ugovor o kreditu sklopljen je 16. veljače u Parizu i 21. veljače i 15. ožujka u Zagrebu, a stupio je na snagu 19. rujna 2001. HBOR je prvu tranšu zajma od 2 milijuna EUR (25%) povukao koncem svibnja 2002. godine. Preostalo je za povlačenje sa stanjem 31. 12. 2002. EUR 6 milijuna (75%).

Iz Državnog proračuna za 2002. godinu plaćene su dospjele kamate po iskorištenim tranšama okvirnih zajmova u ukupnom iznosu od 427 393,50 USD i 2 055 599,99 EUR -a.

Dug Republike Hrvatske prema CEB-u po svim povučenim tranšama iz sklopljenih okvirnih ugovora sa stanjem 31. 12. 2002. iznosi: 7 485 000,00 USD i 52 730 000,00 EUR-a, dok dug HBOR-a prema CEB-u temeljem okvirnog kredita sklopljenog uz jamstvo RH iznosi 2 000 000,00 EUR.

Europska investicijska banka (EIB)

Uspostavljanje institucionalnih odnosa

Republika Hrvatska je, nakon uspostavljanja diplomatskih odnosa s tadašnjom Europskom zajednicom, izravno počela surađivati s EIB-om 1992. godine, a tijekom 1994. godine izvršena je podjela preostalog duga po osnovi zajmova ili dijelova zajmova dodijeljenih bivšoj SFRJ po načelima parcijalne sukcesije. Pravne i financijske odnose s EIB-om u pogledu naslijeđenog duga Republika Hrvatska je uredila 1995. godine sklapanjem Sporazuma o garanciji i Ugovornog pisma br. 0298⁴¹.

Aktivnosti uspostavljanja institucionalnih odnosa Republike Hrvatske s EIB-om započete 1995. godine⁴² te prekinute nakon hrvatskih akcija oslobađanja okupiranih područja u kolovozu 1995., nastavljene su na poziv EIB-a sredinom 2000. godine, kada se raspravljalo o pripremama dvaju hrvatskih projekata: (1.) izgradnje autoceste Breznički Hum-Varaždin (23,2 km)⁴³ i (2.) modernizaciji i elektrifikaciji željezničke pruge na Paneuropskom Koridoru Vc., kandidiranih i prihvaćenih kao tzv. „quick-start“ projekti u okviru Pakta o stabilnosti.

Vijeće ministara Europske unije odobrilo je EIB-u mandat 7. studenog 2000. godine da financira infrastrukturne projekte i projekte razvoja privatnog sektora u RH. Okvirni sporazum između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke, potpisan 13. prosinca 2000. godine, stupio je na snagu 30. 10. 2001.⁴⁴ Ovaj sporazum uređuje aktivnosti EIB-a u

⁴⁰Zakon o potvrđivanju Okvirnog ugovora o kreditu između Republike Hrvatske, Hrvatske banke za obnovu i razvitak i Razvojne banke Vijeća Europe, za financiranje kreditnog programa poduzetništva ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br.9/2001).

⁴¹Zakon o potvrđivanju Sporazuma o garanciji između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke i Ugovornog pisma br. 0298, potpisanih 12. siječnja 1995. u Luxembourg i 10. veljače u Zagrebu ("Narodne novine - Međunarodni ugovori" br. 6/1995), stupio na snagu 23. svibnja 1995.

⁴²U okviru priprema Nacrta ugovora između Republike Hrvatske i Europske unije o trgovini i suradnji izrađen je i Nacrt protokola o financijskoj suradnji s Europskom zajednicom koji je trebao omogućiti EIB-u financiranje projekata u Hrvatskoj.

⁴³Ovaj je projekt kasnije suspendiran do potvrde usklađenosti s izvedbenim kriterijima.

⁴⁴Zakon o potvrđivanju Okvirnog sporazuma između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke koji uređuje aktivnosti EIB-a u Republici Hrvatskoj ("Narodne novine-Međunarodni ugovori", br. 6/2001.)

Republici Hrvatskoj te omogućuje banci da dugoročnim povoljnim zajmovima financira projekte u skladu s hrvatskim razvojnim prioritetima. Na temelju Okvirnog sporazuma, Odbor guvernera EIB-a odobrio je 06. 02. 2001. davanje zajmova za investicijske projekte u RH.

Zajmovi sklopljeni 2002. godine

Europska investicijska banka, u skladu s politikom EU, mandatom dobivenim u okviru Pakta o stabilnosti, okvirima svoje poslovne politike i temeljem sklopljenog Okvirnog sporazuma s Hrvatskom, povoljnim dugoročnim zajmovima vrijednim ukupno 130 milijuna EUR-a podržala je financiranje velikih infrastrukturnih projekata u sektoru cesta (110 milijuna EUR-a za izgradnju i obnovu autocesta) i zračnoj plovidbi (20 milijuna EUR-a).

Tijekom 2002. godine s EIB-om su sklopljena tri nova ugovora o financiranju tih projekata uz jamstvo Republike Hrvatske.

1. Ugovor o financiranju između EIB-a i Autoceste Rijeka – Zagreb d.d., sklopljen 24. lipnja 2002. za financiranje izgradnje Autoceste Zagreb–Rijeka (dionice Vrbovsko - Bosiljevo i Bosiljevo - Vukova Gorica) - zajam EUR 60 000 000,00⁴⁵.

Ukupan trošak projekta procijenjen je na 177 000 000,00 EUR (bez poreza i carina). Projekt se financira vlastitim sredstvima Autoceste Rijeka - Zagreb d.d. u vrijednosti 57 000 000,00 EUR (32,20%) i zajmovima Europske banke za obnovu i razvoj (EBRD) 60 000 000,00 EUR (33,90%) i Europske investicijske banke (EIB) 60 000 000,00 EUR (33,90%). Ugovoreno je da se zajam EIB-a povlači najkasnije do 30. lipnja 2005. godine u najviše deset tranši s tim da je najmanji iznos svake tranše 3 milijuna EUR-a.

U 2002. godini povučena je prva tranša od 20 000 000,00 EUR-a uz varijabilnu kamatnu stopu, grace period za glavnicu od 5,5 godina i rok povrata 15 godina.

2. Ugovor o financiranju između EIB i Hrvatske kontrole zračne plovidbe d.o.o., sklopljen 10/12 rujna 2002. godine za financiranje Projekta kontrole zračne plovidbe Zagreb-zajma EUR 20 000 000,00⁴⁶.

Ovaj projekt obuhvaća projektiranje, izgradnju i uvođenje poboljšanja usluga kontrole zračne plovidbe u Hrvatskoj. Procijenjena vrijednost projekta iznosi 49 000 000,00 EUR (bez poreza i carina) i financira se vlastitim sredstvima 1,9 milijuna EUR (4,05%) i zajmovima EBRD-a 25 milijuna EUR (53,30%) i EIB-a 20 milijuna EUR-a (42,64%).

Zajmom EIB-a financira se : 1. izgradnja nove zgrade Centra za oblasnu kontrolu, 2. konzole za radne pozicije kontrolora, 3. poboljšanje sustava za govornu komunikaciju, sustava za snimanje i reproduciranje govornih poruka i 4. nova infrastruktura za digitalne telekomunikacije.

Zajam se povlači najkasnije do 30. lipnja 2005. godine u najviše deset tranši s minimalnim iznosom od 2 milijuna EUR-a. Prva tranša povučena je 9. prosinca 2002. u iznosu od 2 750 000,00 EUR uz fiksnu kamatnu stopu od 4,99%, poček za glavnicu od 3,5 godina i rok otplate 12 godina.

3. Ugovor o financiranju sanacije autocesta između EIB i Hrvatske autoceste d.o.o., potpisan 13. prosinca 2002. godine- zajam EUR 50 000 000,00⁴⁷.

⁴⁵Zakon o potvrđivanju ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke za financiranje izgradnje Autoceste Rijeka-Zagreb ("Narodne novine-Međunarodni ugovori", br.10/2002).

⁴⁶Zakon o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike hrvatske i Europske investicijske banke za projekt kontrole zračne plovidbe Zagreb ("Narodne novine-Međunarodni ugovori", br. 14/2002).

⁴⁷Zakon o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke za projekt sanacije autocesta u Republici Hrvatskoj nije donesen do kraja 2002. godine te zajam nije postao efektivan u 2002. godini.

Projekt sanacije autocesta (Hrvatska) obuhvaća sanaciju nekih od postojećih prioritetnih dionica na paneuropskim koridorima X i Xa, uključujući dionice Zabok - Jankomir, Jankomir - Ivanja Reka i Ivanja Reka - Brodski Stupnik.

Projekt je procijenjen na 111,5 milijuna EUR i financira se vlastitim sredstvima - 15 milijuna EUR-a, zajmovima EBRD-a 46,5 milijuna EUR-a i EIB-a 50 milijuna EUR-a. Zajmom EIB-a financirat će se sanacija dionica: 1. Ivanja Reka - Ivanić Grad, 2. Jankomir - Ivanja Reka, 3. most "Sava" Ivanja Reka i dio Autoceste Zagreb - Macelj (Koridor Xa) - Zaprešić - Zabok. Ugovoren je rok za povlačenje sredstava zajma najkasnije do 13. 12. 2006. godine u najviše deset tranši minimalnog iznosa 3 milijuna EUR-a.

U 2002. godini zajam EIB-a nije postao efektivan, jer do kraja godine nije donesen zakon o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između RH i EIB, sklopljen 13. prosinca 2002., te također nije bilo ni povlačenja sredstava zajma za provedbu projekta.

Pregled zajmova

Nakon stupanja na snagu Okvirnog sporazuma između RH i EIB-a, EIB je odobrio u dvogodišnjem razdoblju osam zajmova sveukupno vrijednih EUR 276 000 00,00. Od tih osam zajmova samo je jedan zajam od 40 000 000,00 EUR izravno sklopljen s Republikom Hrvatskom (Ugovor o financiranju između EIB, RH i HŽ d.o.o.) za Projekt obnove infrastrukture i modernizacije sustava signalizacije i telekomunikacija na dijelovima Vc. Paneuropskog koridora. Pet je zajmova ukupno vrijednih 200 000 000,00 EUR-a sklopljeno uz jamstvo RH, a bez državnog jamstva dodijeljena su dva globalna zajma bankama za financiranje malih i srednjih privatnih poduzeća u ukupnom iznosu od 36.000.000,00 EUR-a.

U okviru sklopljenih javnih i javno garantiranih zajmova sveukupno je povučeno 27,25 milijuna EUR-a te toliko iznosi i dug prema EIB-u, a za povlačenje do 2006. godine preostalo je 212,75 milijuna EUR-a.

Osnovni podaci o zajmovima dani su pregledu zajmova (tablica 6.17) . Ovi su zajmovi ugovoreni uz sljedeće uvjete: rok otplate 12 - 20 godina, početak na otplatu glavnice 3,5 - 5,5 godina, fiksnu i/ili promjenjivu kamatnu stopu utemeljenu na EURIBOR-u uvećanom za maržu EIB-a, zateznu kamatu koja se obračunava uvećavanjem ugovorene kamate za 2% ili 2,5% (u slučaju da je ugovorena fiksna kamata) te uvećavanjem ugovorene kamate za 0,25% (u slučaju da je ugovorena promjenjiva kamata) i plaćanje naknada u slučaju odgađanja isplate tranši i/ili otkazivanja isplate tranši.

Tablica 6.17 | Pregled
zajmova EIB-a odobrenih
sukladno okvirnom
sporazumu između RH i EIB
od 13. 12. 2000.
(stanje: 31. 12. 2002.)

Red. br.	Oznaka zajma	Naziv projekta	Korisnik	Datum sklapanja ugovora	Zakon objavljen u sl. RH	Rok za korištenje	Valuta	Iznos zajma	Povučeno	Preostalo za povlačenje	DUG	
I. Javni zajmovi												
1.	FI No. 21.051	Projekt obnove infrastrukture i modernizacije sustava signalizacije i telekomunikacija na dijelovima Vc. Paneuropskog koridora	Hrvatske željeznice d.o.o.	24.05.2001.	NN-MU br. 2/2002.	30.10. 2005.	EUR	40 000 000,00	3 500 000,00	36 500 000,00	3 500 000,00	
II. Zajmovi dobiveni uz jamstvo RH												
1.	FI No.21.262	Projekt obnove državnih cesta	Hrvatske ceste d.o.o.	29.10.2001.	NN-MU br. 4/2002.	26.05. 2004.	EUR	60 000 000,00	1 000 000,00	59 000 000,00	1 000 000,00	
2.	FI No 21.316	Globalni zajam za HBOR	HBOR	26.11.2001.	NN-MU br. 4/2002.	26.05. 2004.	EUR	10 000 000,00	0,00	10 000 000,00	0,00	
3.	FI No 21.609	Projekt autoceste Rijeka-Zagreb	Autocesta Rijeka-Zagreb d.d.	24.06.2002.	NN-MU br. 10/2002.	30.06. 2005.	EUR	60 000 000,00	20 000 000,00	40 000 000,00	20 000 000,00	
4.	FI No 21.677	Projekt kontrole zračne plovidbe Zagreb	Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o.	10/12.09. 2002.	NN-MU br. 14/2002.	30.06. 2006.	EUR	20 000 000,00	2 750 000,00	17 250 000,00	2 750 000,00	
5.	FI No 21.850	Projekt obnove autocesta	Hrvatske Autoceste d.o.o.	13.12.2002.	NN- MU (u postupku)	nije efektivan	EUR	50 000 000,00	0,00	50 000 000,00	0,00	
UKUPNO II. (1.-5.):								EUR	200000 000,00	23 750 000,00	176 250 000,00	23 750 000,00
SVEUKUPNO (I.+II.):								EUR	240 000 000,00	27 250 000,00	212 750 000,00	27 250 000,00
III. Zajmovi dobiveni bez državnog jamstva												
Vrsta zajma			Korisnik			Datum ugovora			Iznos			
1. Globalni zajam			Privredna banka Zagreb d.d.			18. 10. 2001.			EUR 16 000 000,00			
2. Globalni zajam			HVB Bank Croatia d.d.			14. 12. 2001.			EUR 20 000 000,00			
UKUPNO (1.+2.):								EUR 36 000 000,00				

Otplate preuzetih zajmova

Naslijeđeni dugoročni zajmovi dodijeljeni u razdoblju od 1982. do 1989. godine⁴⁸, otplaćivali su se i u 2002. godini temeljem zakona i prema planovima otplata u različitim valutama. EIB je izradio 06. prosinca 2001. godine revidirane planove otplata po tranšama povlačenja zajmova u ranijim valutama (BEF, DEM, FRF, ITL, NLG i GRD), nakon izvršene konverzije tih ranijih valuta plaćanja u EUR po fiksnim tečajevima.

Pregled preuzetih zajmova EIB-a te stanje duga krajem 2002. godine prikazano je Tabelom 6.17.

Dospjele obveze prema Europskoj investicijskoj banci po zajmovima korištenim za financiranje cesta i željeznice plaćene su sredstvima iz Državnog proračuna za 2002. godinu. Nakon podmirenja svih dospjelih obveza u 2002. godini, preostali dug prema EIB-u, iskazan u EUR-u i pet različitih valuta te konvertiran u kune, prema srednjem tečaju Hrvatske

⁴⁸Po načelu parcijalne sukcesije i na temelju poštivanja tzv. teritorijalnog načela preuzeto je šest preostalih neotplaćenih dugoročnih zajmova korisnika sa sjedištem u Republici Hrvatskoj (Hrvatske elektroprivrede, Hrvatskih cesta i Hrvatske željeznice), nominiranih u ECU-ima, s obvezom povrata u različitim valutama. Sveukupan preuzeti dug iskazan u 11 valuta plaćanja na dan 31. 12. 1994. iznosio je 877 147 661,94 kune.

narodne banke na dan 30. prosinca 2002., iznosio je 414 062 831,71 kuna.

Tablica 6.18 | Pregled preuzetih zajmova EIB-a i stanja duga

Red. br.	Oznaka zajma kod EIB-a	Novi zajmoprimci po ugovornim pismima	Jamac po ugovornim pismima	Iznos zajma u EUR	Valuta	Preostali dug 31. 12. 2002.
1.	16275 EEMS-HE CRO otplaćen	HEP d.d. Zagreb Ugovorno pismo broj: 0297	Republika Hrvatska	10 552 500,00	EUR	0,00
					GBP	0,00
2.	16279 TYH-II-HC CRO	Republika Hrvatska Ugovorno pismo broj: 0298		16 000 000,00	EUR	589 118,10
					USD	1 150 157,17
3.	16284 TYR-I-HZ CRO	Hrvatske željeznice Ugovorno pismo broj: 0296	Republika Hrvatska	29 190 000,00	EUR	3 287 211,68
					DKK	7 618 378,23
					USD	585 421,67
					GBP	208 762,03
4.	16289 TYH-III-HC CRO	Republika Hrvatska Ugovorno pismo broj: 0298		15 250 000,00	EUR	1 362 682,15
					GBP	613 879,66
					DKK	3 694 933,12
					USD	844 664,95
					CHF	147 596,34
5.	13554 TYH-IV-HC CRO	Republika Hrvatska Ugovorno pismo broj: 0298		60 000 000,00	EUR	11 597 445,48
					GBP	1 003 468,69
					JPY	1 661 074 047,00
					CHF	10 057 113,25
6.	14090 TYR-IIB-HZ CRO	Hrvatske željeznice Ugovorno pismo broj: 0296	Republika Hrvatska	18 000 000,00	EUR	5 462 373,66
					CHF	3 900 093,66
					USD	1 413 002,86
					FRF	19 628 225,98
					GBP	1 373 11,31
SVEUKUPNO:				148 992 500,00	EUR	22 298 831,07
					USD	3 993 266,65
					GBP	3 199 221,69
					DKK	11 313 311,35
					CHF	14 104 803,25
					JPY	1 661 074 047,00
					HRK*	414 062 831,71

*prema srednjem tečaju HNB 31. 12. 2002.

Priprema novih projekata za financiranje zajmovima EIB-a

U različitim fazama pripreme su novi infrastrukturni projekti: 1. projekt obnove komunalne infrastrukture na područjima od posebne državne skrbi (EUR 50 milijuna) i 2. projekt izgradnje i modernizacije plinovoda u Hrvatskoj (EUR 96 milijuna) te globalni zajmovi za financiranje razvojnih projekata malih i srednjih poduzeća (EUR 30 milijuna).

6.4.2 | Odnosi Republike Hrvatske s međunarodnim financijskim institucijama u 2003.

Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBRD)

Suradnja Republike Hrvatske s Međunarodnom bankom za obnovu i razvoj odvijala se u okvirima strategije i politike Vlade RH čije su glavne odrednice u 2003. godini bile nastavak i održanje makroekonomske stabilnosti i postizanje ubrzanog i održivog gospodarskog rasta te ostvarivanje uvjeta za približavanje Europskoj uniji sukladno mjerama i aktivnostima u svezi provedbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Prema ranije definiranim ciljevima ekonomske politike u okviru Programa rada Vlade Republike Hrvatske za razdoblje od 2000. do 2004. i razvojnim prioritetima sadržanim u dokumentu "Razvojni prioriteti Republike Hrvatske od 2002. do 2004. godine", prioriteti obuhvaćaju: (1.) očuvanje makroekonomske stabilnosti, (2.) pripremu i provedbu strukturnih reformi u realnom, financijskom i javnom sektoru s ciljem smanjenja javnih troškova, (3.) brže restrukturiranje i privatizaciju javnih poduzeća i banaka, (4.) osnaživanje privatnog sektora i poduzetništva u gospodarstvu (5.) financiranje razvoja i infrastrukture i (6.) podizanja životnog standarda i zaposlenosti stanovništva. Na osnovi Programa rada Vlade, definiranih razvojnih prioriteta i sukladno programskom dokumentu "Strategija potpore Hrvatskoj" (*Country Assistance Strategy-CAS*)⁴⁹, i novele Strategije potpore Hrvatskoj koja obuhvaća razdoblje od 1999. do 2003. godine⁵⁰ realizirani su hrvatski programi i projekti koje IBRD financira zajmovima i darovnicama. Vlada RH je, uz tehničku i savjetodavnu pomoć Svjetske banke, pokrenula brojne strukturne i institucionalne reforme i opredijelila se za mjere ublažavanja makroekonomskih neusklađenosti i uklanjanje strukturnih uzroka fiskalnih neusklađenosti, jačanje institucija tržišta, povećanje fleksibilnosti tržišta rada, konkurentnosti gospodarstva i stvaranje povoljnijeg poslovnog okruženja koje će privući investicije. Tijekom 2003. godine Svjetska banka je, na zahtjev Vlade RH, izradila novu analitičku studiju pod naslovom "Croatia Country Economic Memorandum: A Strategy For Growth Through European Integration" (prezentirana u rujnu 2003. godine u Bruxellesu i Zagrebu). Ta studija (Ekonomski memorandum – CEM) analizira dosadašnja hrvatska gospodarska postignuća, istražuje mogućnosti gospodarskog rasta u okviru europske integracije, analizira institucionalna i regulacijska pitanja, makroekonomske i sektorske izazove s kojima će se Hrvatska suočiti za vrijeme procesa stabilizacije i pridruživanja EU, te nudi opcije ekonomske politike i slijed programa reformi i ulaganja koje bi promicale održivi rast.

⁴⁹IBRD je zajedno s Vladom RH počela pripremati CAS 1998. godine, a Odbor izvršnih direktora Banke usvojio ju je 3. lipnja 1999. godine. Ova Strategija ističe važnost očuvanja makroekonomske i fiskalne stabilnosti. Zalaže se za: (1.) utvrđivanje i provedbu programa daljnjih strukturnih reformi s ciljem smanjenja javnih troškova (putem provedbe reformi u javnom sektoru, posebice u mirovinskom, zdravstvenom i pravosudnom sustavu), (2.) uvođenje novih proračunskih tehnika i uspostavljanje sustava boljeg upravljanja i kontrole trošenja proračunskog novca, (3.) napredak u sferi restrukturiranja i privatizacije javnih poduzeća te započetih reformi bankarskog sektora uz bolju kontrolu i nadzor poslovanja banaka i financijskih institucija i (4.) racionalnija ulaganja u infrastrukturi.

⁵⁰Novela Strategije završena je 22. kolovoza 2001. godine te razmatrana na Odboru izvršnih direktora 19.09. 2001.

Novi vladin program "Program Vlade Republike Hrvatske u mandatom razdoblju 2003. - 2007. (sastavljen 23. 12. 2003.)", Ekonomski memorandum (CEM) i ranije izrađene studije, izvješća i preporuke Svjetske banke i drugih međunarodnih institucija poslužit će kao polazišne osnove za pripremu nove Strategije potpore Hrvatskoj (CAS) za razdoblje od 2004. do 2007. godine i započete pripreme novog programskog zajma IBRD-a za strukturne reforme (Programmatic Adjustment Loan - PAL). Započete pripreme PAL-a obuhvaćaju provedbu niza reformi s ciljem stvaranja što povoljnijeg investicijskog okruženja (privatizacijski program, reforme energetskog i poljoprivrednog sektora, financijska disciplina, smanjenje prepreka otvaranju novih tvrtki, jačanje tržišnih institucija), reforme javne uprave (decentralizacija i ojačavanje funkcija lokalne uprave), pravnu i pravosudnu reformu, reforme u sektoru obrazovanja i znanosti te reforme zdravstvenog i socijalnog sustava. Sektorske reforme podržat će se i posebnim novim zajmovima IBRD-a čije su pripreme počele tijekom 2003. godine (u energetskom sektoru, socijalnoj zaštiti, znanosti i tehnologiji, zaštiti okoliša). Sve navedene reforme, mjere i aktivnosti ključne su za osposobljavanje Republike Hrvatske da ubrza proces integracije u Europsku uniju a u naporima za postizanje tog cilja značajna je suradnja s IBRD-om i njena financijska, stručna i savjetodavna podrška.

Novi zajmovi i darovnice odobreni u 2003. godini

Međunarodna banka za obnovu i razvoj odobrila je u 2003. godini: (a) četiri nova zajma za provedbu projekata u Hrvatskoj u vrijednosti 55,1 milijuna USD i 96 milijuna EUR (sklopljena su tri ugovora o zajmu za Projekt obnove riječkog prometnog pravca uz jamstvo RH i zajam za Projekt energetske učinkovitosti, također uz jamstvo RH), (b) sedam novih darovnica vrijednih 8 563 000 USD i 4 900 000,00 EUR i (c) osam malih darovnica u ukupnom iznosu 30 000 USD u okviru Programa malih darovnica⁵¹.

Zajmovi za Projekt obnove riječkog prometnog pravca

(Zajmovi: br. 47140-HR, 47150-HR i 47160-HR – ugovoreni uz jamstvo RH)

Projekt obnove riječkog prometnog pravca obuhvaća 3 komponente: (1) restrukturiranje i modernizaciju luke što uključuje sanaciju infrastrukture, rušenje starih skladišta koja ograničavaju poslovanje luke i nabavu suvremene opreme za manipuliranje teškim teretima i upravljanje plovidbom, (2) ponovni razvoj graničnog područja između luke i grada uključujući izgradnju modernog trajektnog terminala, putničke luke, nautičkog centra, raznih komercijalnih i kulturno-zabavnih sadržaja i ceste koja će povezivati luku sa riječkom zaobilaznicom i (3) poboljšanje međunarodnog cestovnog pravca (riječke zaobilaznice, sanaciju Autoceste Zagreb-Macelj, sanaciju Krčkog mosta i uklanjanje "crnih točaka", sustav upravljanja kolnicima i mostovima, nabavu opreme i potrebnog softwera). Glavni cilj je ovog projekta povećati hrvatsku trgo-

⁵¹U okviru Programa malih darovnica (The World Bank Small Grants Program) financiranju se aktivnosti nevladinih i neprofitnih organizacija i udruga građana koje se bave pitanjima razvoja, socijalnim problemima, zaštitom okoliša i razvitkom privatnog sektora. Podupiru se konferencije, radionice, seminari, stipendije, studijski programi, troškovi izdavanja raznih publikacija i drugih promotivnih materijala koje male organizacije civilnog društva ne mogu financirati iz svojih redovitih proračuna. IBRD odobrava darovnice u maksimalnom iznosu od 15 tisuća USD, odnosno uobičajeno od 3 do 7 tisuća USD. U 2003. godini darovnice su date u iznosima od 2 - 5 tisuća USD: Centru za održivi razvoj ruralnih krajeva, Udruzi Romi za Rome Hrvatske, Hrvatskom pravnom centru, Hrvatskoj udruzi gluhoslijepih osoba "Dodir", Udruzi za kreativni razvoj "Domaći", Karlovac, Udruzi za promicanje inkluzije i Centru za prevenciju, istraživanje i suzbijanje seksualnog nasilja i žensku seksualnost - Ženska soba, Zagreb.

vinsku konkurentnost putem poboljšavanja međunarodnog prometnog pravca kroz Rijeku, odnosno rješavanje najvećih problema riječkog prometnog čvora i riječke luke. Priprema ovog složenog projekta traje već niz godina. U 1999. godini ugovorena je s IBRD-om darovnica od 337 500 USD za Projekt modernizacije Luke Rijeka, dok je predzajam za pripremu projekta Luke Rijeka u iznosu od USD 1,5 milijuna sklopljen je 28. 03. 2002. godine. Tim sredstvima financirana je izrada projektne dokumentacije, potrebnih studija i poslovnog plana. Troškovi projekta procijenjeni su na 266,1 milijun USD. IBRD je odlučila kreditirati Projekt zajmovima vrijednim 156,5 milijuna USD. Tri ugovora o zajmu između IBRD i hrvatskih korisnika, uz jamstvo Republike Hrvatske⁵², sklopljeni su 12. 07. 2003. godine:

1. Ugovor o zajam br. 47140-HR u iznosu EUR 15 700 000,00 između IBRD-a i Hrvatske autoceste d.o.o.,
2. Ugovor o zajmu br. 47150-HR u iznosu USD 55 100 000,00 između IBRD-a i Lučke uprave Rijeka i Ugovor o projektu između IBRD i Luke Rijeka d.d. i
3. Ugovor o zajmu br. 47160-HR u iznosu EUR 76 000 000,00 između IBRD-a i Hrvatske ceste d.o.o.

Ugovori su stupili na snagu 10. listopada 2003. godine te je na taj dan isplaćena front end fee provizija (1%), a do kraja 2003. godine Lučka uprava Rijeka povlačila je sredstva zajma za provedbu projekta (pogledati tablicu: Povlačenje sredstva u 2003. godini). Završetak Projekta očekuje se do 31. 03. 2009. godine.

Zajam za Projekt energetske učinkovitosti (br.: 71980-HR, ugovoren uz jamstvo RH)

U okviru reformi u sektoru energetike Projekt energetske učinkovitosti podržava osiguranje učinkovite opskrbe električnom energijom na ekološki prihvatljiv način. Cilj projekta je da se u okviru Hrvatske elektroprivrede uspostavi novo poduzeće za energetske usluge ESCO koje će izrađivati, financirati i provoditi projekte energetske učinkovitosti na komercijalnoj osnovi. Projekt se sastoji od četiri komponente: (a.) ulaganja u uštedu energije (robe, materijali i radovi vezani uz aktivnosti ESCO), (b.) razvoj i financiranje projekta HEP ESCO (troškovi i pripreme za početno ulaganje u prve projekte), (c.) povećanje kreditne sposobnosti HEP ESCO-a, drugih pružatelja energetske usluga i korisnika i (d.) izobrazba, širenje informacija vezanih na stanje na tržištu, kontrola i verifikacija.

Ugovor o zajmu od EUR 4,4 milijuna sklopljen je između IBRD i Hrvatske elektroprivrede d.d. 10. studenog 2003., uz jamstvo Republike Hrvatske. Sredstva zajma nisu se povlačila u 2003. godini, jer do kraja godine Ugovor o zajmu i ugovor o jamstvu nisu stupili na snagu⁵³.

Ove nove zajmove IBRD je odobrila po standardnim financijskim uvjetima⁵⁴: rok povrata 15 godina, poček 5 godina na otplatu glavnice, uz promjenjivu kamatnu stopu temeljenu na LIBOR-u što se primjenjuje na šestomjesečne depozite u USD/EUR uvećanu za kamatnu maržu, početnu proviziju (front and fee) od 1% zajma plativu iz sredstava zajma

⁵²Zakon o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj za Projekt obnove riječkog prometnog pravca ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br. 16 i 18/2003).

⁵³Zakon o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj za Projekt energetske učinkovitosti Hrvatski sabor je donio 2. travnja 2004. godine, objavljen je u "Narodnim novinama - Međunarodni ugovori", br. 3/2004. Prema potvrdi IBRD da su svi uvjeti za stupanje na sagu ugovora o zajmu i ugovora o jamstvu ispunjeni, zajam je postao efektivan od 08. travnja 2004. godine.

⁵⁴Sukladno politici IBRD-a da zajmoprimcima dodjeljuje zajmove uz uvjete vezane na ekonomsku snagu zemalja - članica, Republika Hrvatska sa ostvarenim GNP per capita USD 4 640, svrstana je u II. skupinu zemalja koja obuhvaća zemlje članice u kojima se GNP per capita ostvaruje na razini od 2 936 do 5 115 USD (Izvor: The World Bank Annual Report 2003 - Volume 2, Financial Statements and Appendixes).

na dan efektivnosti zajma i naknadu od 0,75% ili 0,85% na neiskorišteni iznos zajma⁵⁵.

Darovnica za Projekt obnovljivih izvora energije (TF 051107)

Darovnicu od USD 350 000 za pripremu Projekta obnovljivih izvora energije IBRD je odobrila u svojstvu provedbene agencije Globalnog fonda zaštite okoliša (Global Environment Facility - GEF). Ugovor o darovnici potpisan je 19. veljače 2003. godine⁵⁶ i tada je stupio na snagu. Darovnica je namijenjena za pružanje tehničke pomoći: (1.) pri procjeni troškova i prednosti proizvodnje energije iz obnovljivih izvora u RH, (2.) za razvoj politike i regulacijskog okvira obnovljive energije, (3.) izradu financijskih mehanizama za provedbu Projekta, (4.) izradu programa i planiranje razvoja na lokalnoj razini, (5.) pripremu plana provedbe Projekta, praćenje realizacije i procjenu utjecaja na okoliš i (6.) troškove revizije. Korisnik darovnice - Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, sredstva darovnice trošit će putem Hrvatske banke za obnovu i razvitak (HBOR) do 30. svibnja 2004. godine.

Darovnica za Projekt institucionalne sposobnosti praćenja pravne učinkovitosti sudova (TF 052014)

IBRD odobrila je darovnicu od USD 350 000 iz sredstava Fonda za institucionalni razvoj (Institutional Development Fund - IDF) s ciljem da pomogne izgradnji institucionalne sposobnosti sudova u Republici Hrvatskoj i omogućiti Ministarstvu pravosuđa prikupljanje podataka o funkcioniranju sudova i vođenje analitičkih podataka o pravnoj učinkovitosti sudova. Ugovor o darovnici između Vlade Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj sklopljen je 30. svibnja 2003. godine, te je istog dana stupio na snagu⁵⁷. Ugovorom su definirane sljedeće aktivnosti za koje se darovnica daje: (a.) razvijanje automatiziranog sustava za prikupljanje, obradu i održavanje sudske statistike i praćenje pokazatelja učinkovitosti sudova, (b.) razvijanje modula radne opterećenosti i ostalih pravosudnih pokazatelja učinkovitosti praćenja opterećenosti predmetima i izvršavanjem sudskih poslova, (c.) institucionalno jačanje Vrhovnog suda, sudskih vijeća u županijskim sudovima i usavršavanje osoblja Ministarstva pravosuđa i (d.) upravljanje sredstvima darovnice, uključujući nabavke i financijski management.

Ministarstvo pravosuđa nadležno je za izvršenje ugovora o darovnici temeljem kojeg će se sredstva darovnice koristiti do 30. svibnja 2006. i to za: (1.) savjetodavne usluge USD 22 484, (2.) nabavku software i kompjuterske opreme u Ministarstvu pravosuđa i odabranim sudovima USD 70 016 i (3.) USD 57 500 za obuku, uključujući troškove putovanja, dnevnice, najam prostorija, opreme i materijala potrebnih za obučavanje osoblja.

Darovnica za Projekt jačanja upravljanja proračunom (TF 052062)

Ugovor o darovnici USD 368 000 za Projekt jačanja upravljanja proračunom potpisan je 30. svibnja 2003. godine između Republike Hrvatske i IBRD-a, te je stupio na snagu istog dana⁵⁸.

⁵⁵Efektivna naknada na nepovučeni iznos zajma iznosit će 0,25%, odnosno 0,35% radi toga što su izvršni direktori Međunarodne banke za obnovu i razvoj odobrili smanjenje te naknade za 0,50% tijekom tekuće fiskalne godine.

⁵⁶Uredba o objavi Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj o darovnici za Projekt obnovljivih izvora energije ("Narodne novine-Međunarodni ugovori", br. 7/2003).

⁵⁷Uredba o objavi Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj o darovnici za Projekt izgradnje institucionalne sposobnosti praćenja pravne učinkovitosti sudova ("Narodne novine-Međunarodni ugovori", br. 13/2003).

⁵⁸Uredba o objavi Ugovora između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj o darovnici za Projekt jačanja upravljanja proračunom (TF 052062) ("Narodne novine-Međunarodni ugovori" br. 12 /2003).

Sredstva darovnice koristit će Ministarstvo financija do 31. svibnja 2006. godine za plaćanje: (a) konzultantskih usluga USD 255 300,00 i (b) troškova obuke EUR 112 700,00 što uključuje putne troškove i dnevnice sudionika u projektu, unajmljivanje sredstava i opreme te materijala za obučavanje.

Darovnica je namijenjena jačanju institucionalne sposobnosti Ministarstva financija u pripremi proračuna i upravljačkim procesima i podršci uvođenja suvremenih metoda pripreme proračuna u Republici Hrvatskoj. Projekt obuhvaća razvijanje informatičke opreme i tehnika analize proračuna, izvršavanje proračunskih procesa i analitičkih vještina u okviru Ministarstva financija i drugih ministarstva, obučavanje vladinog osoblja uključenog u pripremu proračuna za sektorsku analizu i predstavljanje proračuna političkim tijelima i široj javnosti.

EU CARDS Darovnica za Projekt sređivanja zemljišnih knjiga i katastra u Republici Hrvatskoj (TF051781)

IBRD, u svojstvu administratora darovnice EUR 4 900 000, koju je Europska unija Hrvatskoj odobrila u okviru CARDS-a, sklopila je 24. lipnja 2003. godine s Vladom RH Ugovor o darovnici⁵⁹ s namjenom da se pomogne financiranje Projekta sređivanja zemljišnih knjiga i katastra. Za taj je projekt IBRD ranije (u rujnu 2002. godine) već dodijelio zajam od EUR 26 milijuna. Sredstva darovnice koristit će Ministarstvo pravosuđa i Državna geodetska uprava do 31. 12. 2006. godine za obavljanje sljedećih aktivnosti :

- (a) uspostavu informacijskog sustava prostornih podataka u Državnoj geodetskoj upravi,
- (b) proizvodnju digitalnih ortofoto i katastarskih karata te nabavu opreme,
- (c) usavršavanje i tehničku pomoć Državnoj geodetskoj upravi i Ministarstvu pravosuđa, zemljišno-knjižnim odjelima u općinskim sudovima u područjima informacijske tehnologije, kontrole kvalitete i specijalističkih tema iz područja upisa nekretnina,
- (d) tehničke usluge i opremu za provedbu kampanje u javnosti radi povećanja znanja o katastru i sustavima uknjižbe nekretnina.

Darovnicom će se plaćati savjetodavne usluge EUR 655 000, troškovi usavršavanja EUR 1 650 000, tehničke usluge EUR 2 090 000,00 , oprema EUR 440 000,00 i operativni troškovi EUR 65 000,00.

Darovnica za pripremu Projekta grada Zagreba za smanjenje udjela organskih tvari u otpadnim vodama (TF 052381)

IBRD, djelujući kao provedbena agencija GEF-a, dodijelila je darovnicu USD 350 000 kao financijsku pomoć za pripremu Projekta grada Zagreba za smanjenje udjela organskih tvari u otpadnim vodama. Ugovor o darovnici sklopljen je između Vlade RH i Međunarodne banke za obnovu i razvoj 4. studenog 2003. godine⁶⁰. Izvršenje ugovora u nadležnosti je Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva. Darovnicu koristi grad Zagreb za plaćanje savjetodavnih usluga za obavljanje ovih aktivnosti: (a) priprema osnovnog nacrtu Projekta, (b) pripremu izrade studije utjecaja na okoliš, (c) pripremu svih dokumenata za dobivanje lokacijske dozvole (d) provedbu tehničke, financijske i analize porasta troškova, (e) pripremu provedbe javne rasprave tijekom pripreme i izvrše-

⁵⁹Uredba o objavi Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj o darovnici za Projekt sređivanja zemljišnih knjiga i katastra (TF 051781) ("Narodne novine-Međunarodni ugovori", br. 3/2004).

⁶⁰Uredba o objavi Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj o darovnici za Projekt grada Zagreba za smanjenje udjela organskih tvari u otpadnim vodama (GEF-PPG TF 052381) ("Narodne novine –Međunarodni ugovori", br. 2 /2004).

nja projekta i (f) pripremu dokumenata za dobivanje građevne dozvole i odobrenje projekta.

Darovnica za Projekt energetske učinkovitosti (TF 052141)

Darovnicu od USD 7 000 000 IBRD je odobrila u svojstvu provedbene agencije GEF-a, odobrila istodobno kada i zajam za Projekt energetske učinkovitosti. Ugovor o darovnici sklopljen je 30. studenog 2003. godine između Vlade Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj⁶¹, a istoga dana također su sklopljeni i ugovori o projektu između Međunarodne banke za obnovu i razvoj i Hrvatske banke za obnovu i razvitak (HBOR) i između Međunarodne banke za obnovu i razvoj i Hrvatske elektroprivrede d.d.(HEP), koji će provoditi projekt i koristiti sredstva darovnice. HEP će koristiti dio darovnice u iznosu USD 5 000 000 te će ta sredstva poddarovnicom prenijeti na HEP ESCO d.o.o. koji će financirati pripremu projekta energetske učinkovitosti, izradu studija i tehničku pomoć (dijelove (b) i (d) Projekta energetske učinkovitosti. HBOR će koristiti USD 2 000 000 za provedbu dijela (c) Projekta energetske učinkovitosti, odnosno za izdavanje djelomičnih garancija za kredite odobrene HEP-u ili HEP - ESCO-u radi sufinanciranja investicija u uštedu energije i izdavanje djelomičnih garancija za kredite odobrene krajnjim korisnicima radi investiranja u uštedu energije.

Darovnica za pripremu Projekta integriranog upravljanja ekosustavom sliva rijeke Neretve i Trebišnjice (TF 052844)

IBRD, u funkciji provedbene agencije GEF-a, dodijelila je darovnicu USD 145 000,00 s ciljem da pomogne Republici Hrvatskoj u pripremi regionalnog projekta (za Republiku Hrvatsku te Bosnu i Hercegovinu) koji će osigurati učinkovito i ekološki održivo upravljanje vodnim i kopnenim resursima rijeka Neretve i Trebišnjice i smanjiti zagađenje vode te poboljšati očuvanje biološke raznolikosti. Darovnicu će koristiti Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva dok je izvršenje Ugovora o darovnici⁶² u nadležnosti Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, Ministarstva kulture i Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva. Ugovor o darovnici sklopljen je 19. prosinca 2003. godine između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj i istoga je dana stupio na snagu. Sredstva darovnice povlačit će se do 31. 05. 2005. godine za plaćanje izdataka vezanih uz provedbu ugovorom definiranih aktivnosti: 1. savjetodavne usluge USD 105 000,00 2. robe USD 15 000,00 i 3. operativne troškove jedinice za provedbu projekta koja će djelovati u okviru Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja.

Priprema projekata za financiranje novim zajmovima

U 2003. godini započete su pripreme šest projekata za financiranje kojih se očekuje sklapanje ugovora o novim zajmovima IBRD u ukupnoj predviđenoj vrijednosti USD 332,00 milijuna i EUR 140 milijuna. To su sljedeći projekti:

1. Projekt zaštite obalnih gradova od onečišćenja (140 milijuna EUR; odnosno u I. fazi EUR 40 milijuna),
2. Projekt socijalne zaštite (36 milijuna USD),

⁶¹Uredba o objavi Ugovora o darovnici iz Globalnog fonda za zaštitu okoliša za projekt energetske učinkovitosti između Vlade Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj u funkciji provedbene agencije Globalnog fonda za zaštitu okoliša (GEF – PPG TF 052141) ("Narodne novine-Međunarodni ugovori", br. 3/ 2004).

⁶²Uredba o objavi Ugovora o darovnici između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj, za pripremu Projekta integralnog upravljanja ekosustavom sliva rijeke Neretve i Trebišnjice ("Narodne novine- Međunarodni ugovori", br. 6/ 2004).

3. Projekt socijalnog i gospodarskog oporavka (24 milijuna USD),
4. Projekt razvoja znanosti i tehnologije (42 milijuna USD),
5. Projekt gradskih toplana (30 milijuna USD) i
6. Programski zajam za strukturne prilagodbe (PAL-200 milijuna USD).

Pregled zajmova i stanje duga prema Međunarodnoj banci za obnovu i razvoj (IBRD)

U razdoblju od 1994. do 2003. godine IBRD dodijelila je 27 dugoročna zajma za financiranje programa i projekata u Republici Hrvatskoj. Republika Hrvatska sklopila je 18 zajmova izravno s IBRD-om (javni zajmovi)⁶³, dok je 9 zajmova sklopljeno uz državno jamstvo⁶⁴. Svi ti zajmovi, zajedno sa zajmom za Projekt vodoopskrbe u Istri, (dodijeljenim 1990. godine, preuzetim 1994. godine uz jamstvo Republike Hrvatske⁶⁵), čine ukupno 28 zajmova u vrijednosti 659,77 milijuna USD i 479,02 milijuna EUR-a. U razdoblju od 1995. do 2003. godine, sveukupno je iskorišteno 31. 12. 2003. godine 558,15 milijuna USD (84,6% od ukupnih zajmova u USD) i 285,45 milijuna EUR (59,59% od zajmova u EUR).

Ukupno stanje nepovučenih sredstava zajmova 31. 12. 2003. iznosilo je 101,62 milijuna USD (15,40% od zajmova u USD) i 193,57 milijuna EUR-a (40,41% od zajmova u EUR). Ta kreditna sredstva koristit će se za financiranje projekata i programa prema ugovorenim rokovima, odnosno u razdoblju od 2004. do 2010. godine.

Stanje duga Republike Hrvatske, bilo u svojstvu dužnika ili jamca, prema IBRD-u po zajmovima sklopljenim u razdoblju od 1994. do 2003. godine i po još jedino preostalom jednom zajmu po osnovi naslijeđenih zajmova⁶⁶ iznosilo je 31. 12. 2003. godine 448,78 milijuna USD i 256,33 milijuna EUR.

⁶³Od osamnaest izravno sklopljenih zajmova devet zajmova su iskorištena i zatvorena (zajmovi za financiranje: Projekta hitne obnove, Projekta u zdravstvu, Projekt u sektoru cesta, Projekta razvoja tržišta kapitala, Projekt razvoja službi za potporu obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, Projekta tehničke pomoći, Projekt hitne obnove i razminiranje, Projekt prilagodbe financijskog sektora i poduzeća, Projekt strukturne prilagodbe), a devet zajmova su efektivni za korištenje.

⁶⁴Za financiranje Projekta oporavka investicija bilo je ukupno odobreno 52 milijuna DEM zajmoprimcima - bankama (Varaždinskoj banci d.d. 13,9 milijuna DEM, Dalmatinskoj banci d.d. 15,6 milijuna DEM, Slavonskoj banci d.d. 17,3 milijuna DEM i Alpe Jadran banci d.d. 5,2 milijuna DEM), koje su zajmove sklopile uz jamstvo Republike Hrvatske. Alpe Jadran Banka d.d. otkazala je 1.901.123,00 DEM u srpnju 2000. godine, Varaždinska banka d.d. 6.488.486,31 DEM u rujnu 2001., a Nova banka d.d., Zadar (Dalmatinska banka) 01. 05. 2003. EUR 708.139,97. Ovi su zajmovi konvertirani u EUR 30. 11. 2001. te sada ukupno iznose 21.589.498,73 EUR. HBOR je, također, uz jamstvo Republike Hrvatske, sklopio zajam od 65 milijuna DEM za Program investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša koji nakon konverzije u EUR iznosi 33.233.972,28 EUR. Tijekom 2003. sklopljena su tri nova zajma za financiranje Projekta obnove riječkog prometnog pravca, uz državno jamstvo (Hrvatske autoceste - EUR 15,7 milijuna, Lučka uprava Rijeka - USD 55,1 milijuna i Hrvatske ceste-EUR 76,2 milijuna) te zajam za Projekt energetske učinkovitosti (HEP) EUR 4,4 milijuna, također uz državno jamstvo.

⁶⁵Zajam br. 30690-HR dodijeljen u iznosu od 28 milijuna USD preuzet je temeljem Zakona o potvrđivanju (ratifikaciji) Sporazuma o garanciji između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj i Sporazuma o preuzimanju zajma između Republike Hrvatske i Međunarodne banke, sklopljenih 25. 02. 1993. ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br. 7/1994). U siječnju 2001. neiskorišteni iznos od 1.983.710,78 USD otkazan je te je zajam zatvoren.

⁶⁶Republika Hrvatska, u okviru postupka ućlanjenja u IBRD (25. veljače 1993. postala je punopravnom članicom) preuzela je 7,6% neotplaćenih dugova bivše SFRJ prema IBRD-u temeljem 17 zajmova hrvatskih korisnika. Od 1994. do 2002. u potpunosti je otplaćeno 16 preuzetih zajmova. Tijekom 2002. isplaćeni su posljednji obroci zajma IBRD br. 2878-1HR (Drugi sektorski zajam za ceste) u ukupnom iznosu USD 506.128,74. Preostalo je još jedino isplatiti obveze po zajmu IBRD br. 30690-HR dobivenom za financiranje istarskog vodovoda (posljednje dospijeće: 14. 04. 2004. godine).

Tablica 6.19 | Pregled
zajmova Međunarodne
banke za obnovu i razvoj
(IBRD) sklopljenih od
1994. – 2003. godine

Red. br.	Naziv projekta	Datum zaključenja	Valuta	Iznos zajma	Neiskorišteno 31. 12. 2002.	Rok za korištenja	Dug 31. 12. 2003.	Datum dospjeća otplate glavnice	
								Prvo	Posljednje
I. Javni zajmovi									
1.	Projekt hitne obnove (37600-HR)	27. 06. 1994.	000 USD	128 000,00	0,00	31.12.1999.	87 765,00	15.12.1998.	15.06.2011.
2.	Projekt u zdravstvu (38430-HR)*	08. 03. 1995.	000 USD	38 925,49	0,00	30.04.2000.	25 898,29	15.06.2000.	15.12.2011.
3.	Projekt u sektoru cesta (38690-HR)**	27. 04. 1995.	000 USD	79 878,48	0,00	31.12.2001.	59 905,36	15.12.1999.	16.06.2012.
4.	Projekt razvoja tržišta kapitala (39990-HR)***	23. 04. 1996.	000 EUR	7 260,34	0,00	30.06.1999.	5 752,03	15.10. 2001	15.04.2013.
5.	Projekt razvoja službi za potporu obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima (39880-HR)****	23. 04. 1996.	000 USD	14 258,74	0,00	02.07.2002.	11 126,74	01.09.2001.	1.03.2013.
6.	Projekt tehničke pomoći (39890-HR)	23. 04. 1996.	000 USD	5 000,00	0,00	31.12.1999.	3 950,00	15.10.2001.	15.04.2013
7.	Projekt hitne obnove prometa i razminiranje (41040-HR)*****	04. 12. 1996.	000 EUR	74 797,17	0,00	31.12.2001.	63 355,08	15.07.2002.	15.01.2012
8.	Projekt za obnovu i zaštitu obalnih šuma (41190-HR)	31. 01. 1997.	000 USD	42 000,00	3 410,69	30.06.2002.	31 598,30	15.06.2002.	15.12.2013
9.	Prilagodba financijskog sektora i poduzeća (EFSAL-41590-HR)*****	04. 06. 1997.	000 EUR	81 806,70	0,00	31.12.2001.	69 535,69	15.12.2002.	15.06.2012
10.	Projekt obnove istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema (43510-HR)*****	08. 09. 1998	000 EUR	37 835,59	13 144,33	30.06.2004.	24 691,26	15.01.2004.	15.07.2013.
11.	Projekt osuvremenjivanja i restrukturiranja željeznica (44330-HR)	20. 01. 1999.	000 EUR	85 400,00	33 162,94	31.12.2004.	52 237,05	15.09.2004.	15.03.2014.
12.	Projekt tehničke pomoći u svezi s institucionalnim i zakonodavnim promjenama s ciljem razvoja privatnog sektora (44600-HR)	05. 05. 1999.	000 USD	7 300,00	3 813,95	30.06.2004.	3 486,04	15.10.2004.	15.04.2014.
13.	Projekt zdravstvenog sustava (45130-HR)	07. 10. 1999.	000 USD	29 000,00	17 413,16	30.06.2005.	11 586,83	30.06.2005.	15.12.2014.
14.	Projekt olakšavanja trgovine i transporta u jugoistočnoj Europi (45820-HR)	27. 10. 2000.	000 EUR	14 800,00	8 527,27	31.03.2005.	6 272,72	15.05.2006.	15.11.2015.
15.	Projekt tehničke pomoći u vezi sa stečajevima (46130-HR)	03. 07. 2001.	000 USD	5 000,00	4 412,62	31.07.2005.	587,37	15.12.2006.	15.06.2016.
16.	Strukturna prilagodba (46410-HR)	05. 12. 2001.	000 USD	202 000,00	0,00	31.10.2003.	202 000,00	15.04.2007.	15.10.2016.
17.	Projekt ulaganja u mirovinski sustav (46720-HR)	17. 09. 2002.	000 USD	27 300,00	21 255,73	30.12.2006.	6 044,26	15.1. 2007.	15.05.2017.
20.	Projekt sređivanja zemljišnih knjiga (46740-HR)	18. 09. 2002.	000 EUR	26 000,00	24 914,14	30.09.2008.	1 085,85	15.05.2008.	15.11.2017.
UKUPNO I. :			000 USD	578 662,73	50.306,17		443 939,22		
			000 EUR	327 899,81	79 748,69		222 929,71		

Nastavak tablice

Red. br.	Naziv projekta	Datum zaključenja	Valuta	Iznos zajma	Neiskorišteno 31. 12. 2002.	Rok za korištenja	Dug 31.12.2003.	Datum dospijea oplate glavnice	
								Prvo	Posljednje
II. Zajmovi uz jamstvo RH									
1.	Projekt oporavka investicija (4 zajma: 4246;4247;4248 i 4249 HR)*****	04.12.1997.	000 EUR	21 589,49	0,00	31.12.2002.	19 359,85	15.03.2003.	15.09.2012
2.	Program investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštita okoliša (MEIP 43520-HR)*****	25.09.1998.	000 EUR	33 233,97	18 442,40	30.06.2006.	13 129,87	15.11.2003.	15.05.2013.
3.	Projekt obnove riječkog prometnog pravca (47140-HR)-Hrvatske autoceste	12.07.2003.	000 EUR	15 700,00	15 543,00	09.09.2009.	157,00	15.12.2008.	15.06.2018.
4.	Projekt obnove riječkog prometnog pravca (47150-HR)-Lučka uprava Rijeka	12.07.2003	000 USD	55 100,00	51 321,96	09.09.2009	3 778,03	15.12. 2008	15.06.2018
5.	Projekt obnove riječkog prometnog pravca (47160-HR)-Hrvatske ceste	12.07.2003	000 EUR	76 200,00	75 438,00	09.09.2009	762,00	15.12. 2008	15.06.2018
6.	Projekt energetske učinkovitosti (71980-HR)-Hrvatska elektroprivreda d.d.	10.11.2003.	000 EUR	4 400,00	4 400,00	30.06.2010.	0,00	15.04.2008.	15.10.2013.
UKUPNO II. :			000 EUR	151 123,46	113 823,40		33 408,72		
			000 USD	55 100,00	51 321,96		3 778,03		
III. Preostali naslijeđeni neotplaćeni zajmovi (preuzeti uz jamstvo RH)									
1.	Projekt vodoopskrbe u Istri (30690-HR)*****	01.02.1990.	000 USD	26 016,29	0,00	30.06.2000.	1 069,78	15.10.1994.	15.04.2004.
SVEUKUPNO (I.+II.+III.):			000 USD	659 779,01	101 628,14		448 787,04		
			000 EUR	479 023,28	193 572,09		256 338,44		

Napomene:

*Za financiranje Projekta u zdravstvu ugovoren je zajam od 40 milijuna USD; otkazano je 22. 06. 2000. USD 1 074 503,54 tako da zajam iznosi: USD 38 925 496,46.

**Za Projekt u sektoru cesta ugovoren je zajam od 80 milijuna USD; otkazano je 04. 01. 2002. USD 121 510,13 tako da zajam iznosi: 79 878 489,69 USD.

***Za Projekt razvoja tržišta kapitala ugovoren je zajam od 14,2 milijuna DEM. Nakon konverzije u EUR izvršene 30. 11. 2001., zajam iznosi: 7 260 344,71 EUR.

****Za Projekt u privatnom sektoru poljoprivrede ugovoren je zajam od 17 milijuna USD; otkazano je 21. 12. 2000. 2 milijuna USD i 09. 05. 2003. otkazano je USD 741 255,51 te zajam iznosi: USD 14 258 744,49.

***** Za Projekt hitne obnove prometa i razminiranje ugovoren je zajam 150,9 milijuna DEM, nakon konverzije u EUR zajam iznosi: 77 153 944,87 EUR; 30. 06. 2002. otkazano je 2 356 771,68 EUR tako da zajam iznosi: EUR 74 797 173,19.

*****Za projekt prilagodbe financijskog sektora i poduzeća ugovoren je zajam od 160 milijuna DEM koji nakon konverzije u EUR iznosi: 81 806 700,99 EUR.

*****Za Projekt obnove istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema ugovoren je zajam od 74 milijuna DEM, koji nakon konverzije u EUR iznosi: 37 835 599,21 EUR.

*****Ugovorena su 4 zajma u sveukupnom iznosu od 52 milijuna DEM za financiranje Projekta oporavka investicija (Varaždinska banka d.d. 13,9 milijuna DEM, Dalmatinska banka d.d. 15,6 milijuna DEM, Slavonska banka d.d. 17,3 milijuna DEM i Alpe Jadran d.d. 5,2 milijuna DEM). Međutim, tri su banke otkazale dijelove zajmova: Alpe Jadran banka, Split u srpnju 2000. otkazala je 1 901 123,00 DEM, Varaždinska banka d.d., Varaždin u rujnu 2001. 6 488 486,31 DEM i Nova banka d.d., Zadar (Dalmatinska banka) u svibnju 2003 EUR 798 139,97. Nakon konverzije svih zajmova u EUR i odbitka otkazanih iznosa za Projekt oporavka investicija zajam Varaždinskoj banci iznosi: EUR 3 789 466,78, Novoj banci d.d., Zadar (Dalmatinskoj banci): EUR 7 268 013,38, Slavonskoj banci: EUR 8 845 349,54 i Alpe Jadran banci EUR 1 686 689,03, odnosno sveukupno: EUR 21 589 498,73.

*****Za MEIP ugovoren je zajam od 65 milijuna DEM, koji nakon konverzije u EUR iznosi: EUR 33 233 972,28 .

*****Za financiranje Projekta vodoopskrbe u Istri ugovoren je zajam od 28 milijuna USD; 08. 01. 2001. otkazano je USD 1 983 710,78 USD, te zajam iznosi: USD 26 016 289,22.

160

161

Sve dospjele obveze prema IBRD-u po naslijeđenom zajmu i po novim zajmovima plaćene su uredno i na vrijeme⁶⁷. Iz sredstava Državnog proračuna izravno su plaćene obveze po osnovi 18 javnih zajmova te obveze po osnovi naslijeđenog zajma korištenog za financiranje vodovoda u Istri. Za podmirenje tih obveza sredstva su bila osigurana u Državnom proračunu⁶⁸. Temeljem jamstva Republike Hrvatske, također su plaćene dospjele obveze u ukupnom iznosu EUR 219 550,37 (glavnica 168 624,06+ kamata 50 926,31) po zajmu br. 42490-HR (obveze Alpe Jadran Banke d.d.-u likvidaciji, Split) radi nemogućnosti dužnika da ih na vrijeme plati.

Obveze po zajmu za Projekt u zdravstvu platio je Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje⁶⁹. Dospjele kamate i naknade po zajmovima za Projekt oporavka investicija⁷⁰ i Program investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša⁷¹, dobivene uz jamstvo Republike Hrvatske, podmirile su tri poslovne banke i HBOR (zajmoprimci). Kamate i naknade dospjele po zajmovima dobivenim za Projekt obnove riječkog prometnog pravca u ukupnom iznosu od EUR 101 065,91 podmirili su korisnici Hrvatske autoceste d.o.o., Lučka uprava Rijeka i Hrvatske ceste d.o.o.

Kamate na jednovalutne zajmove u eurima (single currency loans) plaćene su po godišnjoj stopi u rasponu od 3,75% (najviša početkom godine) do najniže 2,26 %. Kamate na zajmove dobivene u američkim dolarima plaćene su po stopama od 5,02 % i 4,62% za zajmove u skupini valuta (pool) dok su za jednovalutne zajmove (single currency loans) plaćene kamate u rasponu od 3,77 % (najviša stopa početkom godine) do najniže 1,47 % (krajem godine).

Naknade na neiskorištene glavnice zajmova obračunate su i naplaćene po stopi od 0,25% godišnje.

Zahvaljujući urednom i pravodobnom plaćanju dospjelih obveza i poštivanju IBRD-ovih strogih pravila financijske discipline, u razdoblju od 01. siječnja 2003. do 31. prosinca 2003. ostvarene su uštede temeljem oprosta kamata na zajmove odobrene RH i uz jamstvo RH u ukupnom iznosu od USD 394 942,69 i EUR 198 924,13⁷².

Korištenje sredstava zajmova u 2003. godini

Tijekom 2003. godine ukupno je povučeno iz raspoloživih sredstava IBRD zajmova (javnih i javno zajamčenih) 117,59 milijuna USD i 37,05 milijuna EUR-a. Podaci o korištenju sredstava zajmova za provedbu projekata sadržani su u tablici 6.19 (Korištenje zajmova IBRD u 2003. godini). Provedba ugovorenih projekata i programa, uz stanovita kašnjenja u povlačenju nekih zajmova (namijenjenih sektoru poljoprivrede, obnovi

⁶⁷Prema primljenim pozivima IBRD-a na plaćanje i ugovorenim planovima otplate sklopljenih zajmova (izravnih zajmova i zajmova uz državno jamstvo) tijekom 2003. godine ukupno je IBRD-i plaćeno: 24 057 011,97 USD (glavnice + kamate + naknade) i 39 528 414,81 EUR (glavnice + kamate + naknade). Od tih ukupno plaćenih iznosa, isplaćeno je iz sredstava Državnog proračuna za obveze po osnovi javnih zajmova i naslijeđenog zajma za Projekt vodoopskrbe u Istri (zajam br. 30690-HR) ukupno: USD 24 057 011,97 (glavnice + kamate + naknade) i EUR 34 705 464,24 (glavnice + kamate + naknade).

⁶⁸Državni proračun Republike Hrvatske za 2003. godinu i Zakon o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu ("Narodne novine", br.154/2002.), Izmjene i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu ("Narodne novine", br. 147/2003.)

⁶⁹HZZO je platio u 2003. ukupno USD 4 613 239,67 (glavnica 3 252 390,55 + kamate 1 360 849,12) po osnovi zajma od 38,92 milijuna USD za Projekt u zdravstvu.

⁷⁰Tri poslovne banke su podmirile tijekom 2003. g. sveukupno: 2 658 943,16 EUR za plaćanje glavnice (EUR 2 061 027,58) i kamata (EUR 597 915,58) temeljem zajmova korištenih za Projekt oporavka investicija.

⁷¹Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR) platila je u 2003. EUR 2 062 941,50 (glavnica + kamate + naknade) po zajmu od 33,23 milijuna EUR (konvertiran zajam od 65 milijuna DEM) ugovorenom za financiranje Programa investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša (MEIP).

⁷²IBRD odobrava smanjenu kamatu samo onim dužnicima koji pravovremeno i točno ispunjavaju svoje obveze najkasnije u roku od 30 kalendarskih dana nakon dana dospijeca duga na naplatu. Tijekom fiskalne 2003. godine IBRD je obračunavao oprost kamata (Interest Partial Waiver) po stopi od 0,05% i 0,25 % godišnje.

hrvatskog Podunavlja i ulaganjima u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša i ulaganja u zdravstvo), obavljala se sukladno osposobljenosti jedinica za provedbu projekata, dinamici radova, postupku nabavki, mogućnostima ispunjenja ugovorenih uvjeta za povlačenja zajmova i osiguranim financijskim sredstvima iz domaćih izvora. U 2003. godini otkazana su sredstva iz IBRD zajmova: (1.) USD 741 255,51 (iz zajma br. 39880-HR) namijenjenog Projektu razvoja potpore obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima i (2.) EUR 798 139,97 (iz zajma br. 42470-HR) za Projekt oporavka investicija. Ti su zajmovi zatvoreni i otplaćuju se prema novim izmijenjenim otplatnim planovima. Također, produženi su rokovi za završetak Projekta osuvremenjivanja i restrukturiranja željeznica (do 31. 12. 2004.) Projekt zdravstvenog sustava (30. 06. 2005.)

Tablica 6.20 | Korištenje zajmova IBRD-a u 2003. godini

Red br.	Oznaka zajma	Naziv projekta	Datum efektivnosti	Valuta	Iznos zajma	Ukupno korišteno do 31. 12. 2002.	Korištenje u 2003.	Ukupno korišteno do 31. 12. 2003.
1	2	3	4	5	6	7	8	9 (7+8)
I. JAVNI ZAJMOVI								
1.	37600-HR	Projekt hitne obnove (zatvoren)	19. 08. 1994.	USD	128 000 000,00	128 000 000,00	0,00	128 000 000,00
2.	38430-HR	Projekt u zdravstvu (zatvoren)	17. 08. 1995.	USD	38 925 496,46	38 925 496,46	0,00	38 925 496,46
3.	38690-HR	Projekt u sektoru cesta(zatvoren)	26. 07. 1995.	USD	79 878 486,69	79 878 489,69	0,00	79 878 489,69
4.	39990-HR	Projekt razvoja tržišta kapitala (zatvoren)	22. 06. 1996.	EUR	7 260 344,71	7 260 344,71	0,00	7 260 344,71
5.	39880-HR	Projekt razvoja službi za potporu obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima (zatvoren)	22. 07. 1996.	USD	14 258,744,49	14 258 744,49	0,00	14.258.744,49
6.	39890-HR	Projekt tehničke pomoći (zatvoren)	22. 07. 1996.	USD	5 000 000,00	5 000 000,00	0,00	5 000 000,00
7.	41040-HR	Projekt hitne obnove prometa i razminiranje (zatvoren)	04. 03. 1997.	EUR	74 797 173,19	74 797 173,19	0,00	74.797.173,19
8.	41190-HR	Projekt za obnovu i zaštitu obalnih šuma	31. 07. 1997.	USD	42 000 000,00	36 443 259,66	2 146 049,46	38.589.309,12
9.	41590-HR EFSAL	Program prilagodbe financijskog sektora i poduzeća (zatvoren)	15. 11. 1997.	EUR	81 806 700,99	81 806 700,99	0,00	81 806 700,99
10.	43510-HR	Projekt obnove istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema	06. 01. 1999.	EUR	37 835 599,21	17 811 625,03	6 879 635,39	24 691 260,42
11.	44330-HR	Projekt modernizacije i restrukturiranja željeznica	09. 06. 1999.	EUR	85 400 000,00	33 891 623,93	18 345 424,42	52 237 057,35
12.	44600-HR	Projekt tehničke pomoći institucionalnim i zakonodavnim promjenama s ciljem razvoja privatnog sektora	03. 08. 1999.	USD	7 300 000,00	2 599 853,93	886 189,93	3 486 043,86
13.	45130-HR	Projekt zdravstvenog sustava	28. 03. 2000.	USD	29 000 000,00	7 114 015,46	4 472 818,99	11 586 834,45
14.	45820-HR	Projekt olakšavanja trgovine i transporta u jugoistočnoj Europi	02. 05. 2001.	EUR	14 800 000,00	468 758,33	5 803 970,41	6 272 728,74
15.	46130-HR	Projekt tehničke pomoći u vezi sa stečajevima	29. 01. 2002.	USD	5 000 000,00	321 516,00	265 856,83	587 372,83
16.	46410-HR	Strukturalna prilagodba (SAL) zatvoren	08. 02. 2002.	USD	202 000 000,00	102 000 000,00	100 000 000,00	202 000 000,00
17.	46720-HR	Projekt ulaganja u mirovinski sustav	20. 02. 2003.	USD	27 300 000,00	0 00	6 044 265,26	6 044 265,26
18.	46740-HR	Projekt sređivanja zemljišnih knjiga i katastra	20. 02. 2003.	EUR	26 000 000,00	0,00	1 085 857,36	1 085 857,36
Ukupno I:					USD 578 662 730,64	414 541 375,69	113 815 180,47	528 356 556,16
					EUR 327 899 818,10	216 036 235,18	32 114 887,58	248 151 122,76

Nastavak tablice

Red . br.	Oznaka zajma	Naziv projekta	Datum efektivnosti	Valuta	Iznos zajma	Ukupno korišteno do 31. 12. 2002.	Korištenje u 2003.	Ukupno korišteno do 31. 12. 2003.
1	2	3	4	5	6	7	8	9 (7+8)
II. ZAJMOVI DOBIVENI UZ JAMSTVO RH								
1.	30690-HR	Projekt vodoopskrbe u Istri (zatvoren)	01. 02. 1990. (preuzet 25. 02. 1993.)	USD	26 016 289,22	26 016 289,22	0,00	26 016 289,22
2.	42460, 42470, 42480 42490- HR (4 zajma)	Projekt oporavka investicija	04. 03. 1998.	EUR	21 589 498,73	21 316 442,00	273 056,73	21 589 498,73
3.	43520-HR	Projekt financiranja lokalne infrastrukture i zaštita okoliša	28. 06. 1999.	EUR	33 233 972,28	11 046 699,34	3 744 870,53	14 791 569,87
4.	47140 -HR (Hrvatske autoceste)	Projekt obnove riječkog prometnog pravca	12. 07. 2003.	EUR	15 700 000,00	0,00	157 000,00	157 000,00
5.	47150-HR (Lučka uprava Rijeka)	Projekt obnove riječkog prometnog pravca	12. 07. 2003.	USD	55 100 000,00	0,00	3 778 030,07	3 778 030,07
6.	47160-HR (Hrvatske ceste)	Projekt obnove riječkog prometnog pravca	12. 07. 2003.	EUR	76 200 000,00	0,00	762 000,00	762 000,00
7.	71980-HR (Hrvatska elektroprivreda)	Projekt energetske učinkovitosti	Nije efektivan	EUR	4 400 000,00	0,00	0,00	0,00
Ukupno II.:				USD	81 116 289,22	26 016 289,22	3 778 030,07	29 794 319,29
				EUR	151 123 471,01	32 363 141,34	4 936 927,26	37 300 068,60
Sveukupno (I.+II.):				USD	659 779 019,86	440 557 664,91	117 593 210,54	558 150 875,45
				EUR	479 023 289,11	248 399 376,52	37 051 814,84	285 451 191,36

U 2003. godini zatvorena su za korištenje dva zajma: Zajam za strukturnu prilagodbu (SAL) i zajam za Projekt podrške privatnom sektoru u poljoprivredi.

1. Zajam br. 46410-HR (SAL), sklopljen 5. prosinca 2001. godine za strukturnu prilagodbu hrvatskog gospodarstva u iznosu od 202 milijuna USD zatvoren je nakon povlačenja II. tranše zajma od 100 milijuna USD, povučene 24. listopada 2003. godine. IBRD je ovim zajmom pružila podršku Vladi RH u provedbi programa strukturnih i institucionalnih reformi koji obuhvaća pet područja: (1.) poboljšanje koordinacije i upravljanja u donošenju ekonomske politike, (2.) povećanje fiskalne discipline, (3.) jačanje tržišnih institucija, (4.) povećanje fleksibilnosti za tržištu rada i (5.) jačanje socijalne zaštite. Glavna načela programa gospodarskih reformi te aktivnosti, mjere i politika Vlade da se postignu strukturne prilagodbe sadržani su u Pismu o razvojnoj politici upućenom IBRD-i 23.10. 2001., prije sklapanja ugovora o zajmu. Na temelju toga Pisma IBRD je odlučila dati zajam u dvije tranše. Prva tranša 102 milijuna USD povučena je odmah nakon efektivnosti zajma (13. 02. 2002. godine), a druga tranša od 100 milijuna USD povučena je nakon ispunjenja uvjeta, odnosno na temelju ocjene IBRD da je postignut napredak u provedbi definiranog programa strukturnih prilagodbi i da je Vlada poduzela sve potrebne aktivnosti i mjere zadovoljavajuće za provedbu programa. Uspješna provedba ovih reformi treba osigurati održiv razvoj Republike Hrvatske i ojačati njezinu makroekonomsku stabilnost te pripremiti Hrvatsku za lakšu i bržu integraciju u europske strukture.

2. Zajam br. 39880-HR ugovoren 23. travnja 1996. godine za financiranje Projekta razvoja službi za potporu obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima u iznosu od USD 17 milijuna. U prosincu 2000. godine otkazano je 2 milijuna USD i izvršena je nova alokacija određenih kategorija zajma. Nakon isteka roka za korištenje sredstava u svibnju 2003. otkazano je USD 741 255,51 te zajam iskorišten u svoti USD 14 258 744,49.

Prema revidiranom otplatnom planu preostali dug od USD 11,12 milijuna otplaćuje se od 01. ožujka 2004. do konačno 01. ožujka 2013. godine u jednakim polugodišnjim obrocima od USD 587 200,00.

IBRD je ovim zajmom podržala tranziciju u poljoprivrednom sektoru s ciljem da se poboljšaju prihodi privatnih poljoprivrednika i time ojača konkurentnost sektora.

Sredstva zajma utrošena su za: (1.) razvoj poljoprivredne savjetodavne službe, (2.) razvoj primijenjenih istraživanja u poljoprivredi (3.) razvoj veterinarske službe, (4.) razvoj pašnjaštva i proizvodnju krmnog bilja, (5.) razvoj sjemenarstva i (6.) za potporu analizi poljoprivredne politike uključujući uspostavljanje sustava informacija o tržištu, program ispitivanja i praćenja poljoprivrednih gospodarstava te nabavke opreme i vozila. U provedbi projekta uz nadležno ministarstvo bile su uključene i znanstvene institucije (Agronomski fakultet Zagreb, Hrvatski veterinarski institut, Veterinarski fakultet Zagreb, Hrvatska veterinarska komora, Hrvatski zavod za poljoprivrednu savjetodavnu službu).

Sredstva zajmova IBRD-a U 2003. godini uložena su najviše u strukturne prilagodbe (100 milijuna USD), restrukturiranje i modernizaciju željeznica (18,34 milijuna EUR), obnovu istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema (6,87 milijun EUR-a), ulaganja u mirovinski sustav (6,04 milijuna USD), razvitak i olakšavanje trgovine i transporta (5,8 milijuna EUR) i obnove zdravstvenog sustava (4,47 milijuna USD). Za provedbu Projekta financiranja lokalne infrastrukture i zaštite okoliša putem HBOR-a korišteno je 3,74 milijuna EUR, a za Projekt obnove riječkog prometnog pravca 3,77 milijuna EUR. U sektoru poljoprivrede i šumarstva uloženo je za provedbu Projekta zaštite obalnih šuma 2,14 milijuna USD (za kupnju opreme, izvođenje građevinskih i šumskih radova te konzultantske usluge i edukaciju). Iz zajma za provedbu Projekta tehničke pomoći namijenjenog razvoju privatnog sektora utrošeno je nešto preko 886 190,00 USD, dok je najmanje povučeno iz zajma namijenjenog tehničkoj pomoći u svezi sa stečajevima (256 586,00 USD).

Pregled darovnica

U razdoblju od 1995. do 2003. za pripremu brojnih projekata na području Republike Hrvatske sklopljeno je 38 ugovora o darovnicama u pet različitih valuta (USD, JPY, XDR, GBP i EUR) što iskazano u USD iznosi 31,40 milijuna USD. Republika Hrvatska sklopila je s IBRD-om 35 ugovora o darovnicama u ukupnom iznosu od USD 15 414 300,00; JPY 270 500 000,00 , GBP 352 800,00, XDR 4,1 milijuna i EUR 4,9 milijuna., dok su tri darovnice u ukupnom iznosu od 1 527 994,00 dodijeljene: 1. Hrvatskoj elektroprivredi d.d. (187 994,00 USD za projekt toplana + 350 000,00 USD za projekt energetske učinkovitosti) i 2. nevladinim udrugama (1 090 000,00 USD) za program povratka izbjeglica na područjima Zadra, Knina i Šibenika.

Osnovni podaci o 35 darovnica ugovorenih između Republike Hrvatske i IBRD-a sadržani su u Pregledu darovnica IBRD (tablica 6.20).

Bespovratna sredstva darovnica uglavnom se koriste za plaćanje konzultantskih usluga i izradbu studija potrebnih za što bolju pripremu projekata koji se nakon završetka studija izvedivosti prijavljuju Banci za financiranje zajmova.

Republika Hrvatska ugovorila je 26 darovnica u američkim dolarima u sveukupnom iznosu od 15 414 300,00 USD, od čega je 16 darovnica zatvoreno, dok je u okviru 10 aktivnih darovnica 31. prosinca 2003. preostalo za korištenje 8 859 938,63 USD. Ta će se sredstva povlačiti u razdoblju od 2004. do najkasnije 2010. godine prema ugovorenim rokovima zatvaranja pojedinih darovnica. U japanskim jenima ugovoreno je 6 darovnica ukupne vrijednosti 270,5 milijuna jena. Iz tih je darovnica utrošeno do 31.12. 2003. ukupno 199,84 milijuna jena, a 70,65 milijuna jena je otkazano i darovnice su zatvorene. U britanskim funtama ugovorena je 1 darovnica u iznosu od 352 800,00, a preostala sredstva od 27 997,42 GBP koristit će se do 31. 03. 2004. godine. Za Projekt očuvanja krških ekoloških sustava donirana su sredstva u XDR 4,1 milijun iz Globalnog fonda za okoliš (Global Environmental Facility - GEF) te će se preostali iznos od XDR 3 429 222,40 koristiti do 31. 12. 2007. godine. Sredstva donirana iz EU CARDS u iznosu od EUR 4,9 milijuna za Projekt sređivanja zemljišnih knjiga i katastra koristit će se do 31. 12. 2006.

Tablica 6.21 | Pregled darovnica IBRD-a (stanje: 31. prosinac 2003.)

Red. br.	Godina odobrenja	Oznaka darovnice	Namjena darovnice	Valuta	Ugovoreni iznos darovnice	Otkazani iznos	Ostalo za korištenje 31.12. 2003.
1.	1995.	28851 (zatvorena)	Priprema zakona o nabavi	USD	148 000,00	101 474,50	0,00
2.	1995.	29116 (zatvorena)	Potpora privatnim poljoprivrednim gospodarstvima	JPY	56 600 000,00	13 888 305,00	0,00
3.	1995.	29117 (zatvorena)	Obnova i zaštita obalnih šuma	JPY	21 200 000,00	146 615,00	0,00
4.	1995.	29314 (zatvorena)	Prilagodba javnog sektora-PSAL	JPY	75 600 000,00	5 504 815,00	0,00
5.	1995.	29315 (zatvorena)	Struktura prilagodbe poljoprivrede	JPY	29 400 000,00	24 096 291,00	0,00
6.	1995.	29316 (zatvorena)	Restrukturiranje Hrvatskih željeznica	JPY	58 800 000,00	5 457 694,00	0,00
7.	1996.	29486 (zatvorena)	Ulaganje u infrastrukturu gradskog okoliša	USD	500 000,00	436,40	0,00
8.	1996.	29674 (zatvorena)	Obnova prometne infrastrukture Grada Zagreba	USD	800 000,00	0,00	0,00
9.	1997.	28360 (zatvorena)	Strategija biološke raznolikosti	USD	102 000,00	0,00	0,00
10.	1997.	27098 (zatvorena)	Razvoj privatnog sektora	USD	398 000,00	216 246,71	0,00
11.	1997.	25539 (zatvorena)	Upravljanje javnim financijama	USD	314 000,00	130 485,40	0,00
12.	1977.	25229 (zatvorena)	Projekt prilagodbe sektora poduzeća i financijskog sektora	JPY	28 900 000,00	21 561 550,00	0,00
13.	1998.	27099 (zatvorena)	Zaštita od poplava u istočnoj Slavoniji	USD	200 000,00	3 046,31	0,00
14.	1998.	25193 (zatvorena)	Modernizacija zdravstva	USD	418 260,00	2 164,80	0,00
15.	1998.	25597 (zatvorena)	Zaštita od poplava u porječju srednjeg toka rijeke Save	USD	476 150,00	0,00	0,00
16.	1999.	20574 (zatvorena)	Informatički problem 2000.	USD	80 000,00	0,00	0,00
17.	1999.	27259 (zatvorena)	Zaštita okoliša i jačanje sposobnosti upravljačkih sustava	USD	276 490,00	7 666,26	0,00
18.	1999.	22644	Upravljanje močvarnim područjem parka prirode Kopački rit	USD	750 000,00	0,00	436,02
19.	1999.	25799 (zatvorena)	Projekt komunalne ekološke infrastrukture	USD	216 840,00	48,55	0,00

Nastavak tablice

Red. br.	Godina odobrenja	Oznaka darovnice	Namjena darovnice	Valuta	Ugovoreni iznos darovnice	Otkazani iznos	Ostalo za korištenje 31. 12. 2003.	
20.	1999.	26113 (zatvorena)	Prilagodba stečajnog zakona	USD	253 700,00	110 258,89	0,00	
21.	1999.	23163 (zatvorena)	Očuvanje krških ekosustava	USD	230 000,00	107,82	0,00	
22.	1999.	26112 (zatvorena)	Modernizacija luke Rijeka	USD	337 500,00	10,00	0,00	
23.	2000.	27386	Izgradnja učinkovite društvene i gospodarske komunikacije	USD	400 000,00	0,00	53 865,09	
24.	2001.	26262 (zatvorena)	Projekt socijalne zaštite (japanska darovnica)	USD	200 000,00	0,00	0,00	
25.	2001.	26441	Projekt zaštite od onečišćenja voda na priobalnom području	USD	325 000,00	0,00	50 109,02	
26.	2001.	29810	Projekt socijalne zaštite (britanska darovnica)	GBP	352 800,00	0,00	27 997,42	
27.	2002.	50539	Projekt očuvanja krških ekoloških sustava	XRD	4 100 000,00	0,00	3 429 222,40	
28.	2002.	50513	Projekt socijalnog i gospodarskog oporavka	USD	425 360,00	0,00	350 000,00	
29.	2003.	51107	Projekt obnovljivih izvora energije	USD	350 000,00	0,00	226 897,00	
30.	2003.	52014	Projekt institucionalne sposobnosti praćenja učinkovitosti sudova	USD	350 00,00	0,00	350 000,00	
31.	2003.	52062	Projekt jačanja upravljanja proračunom	USD	368 000,00	35 000	333 000,00	
32.	2003.	51781	Projekt sređivanja zemljišnih knjiga i katastra	EUR	4 900 000,00	0,00	4 618 008,19	
33.	2003.	52381 (Grad Zagreb)	Priprema projekta grada Zagreba za smanjivanje udjela organskih tvari u otpadnim vodama	USD	350 000,00	0,00	350 000,00	
34.	2003.	52141 (HEP USD 5 000 000 + HBOR USD 2 000 000)	Projekt energetske učinkovitosti	USD	7 000 000,00	0,00	7 000 000,00	
35.	2003.	52844	Projekt integriranog upravljanja ekosustavom sliva rijeke Neretve i Trebišnjice	USD	145 000,00	0,00	14 000,00	
					USD	15 414 300,00	606 946,66	8 859 938,63
					JPY	270 500 000,00	70 655 270,00	0,00
Ukupno(1. - 35.):					GBP	352 800,00	0,00	27 997,42
					XRD	4 100 000,00	0,00	3 429 222,40
					EUR	4 900 000,00	0,00	4 618 008,19

Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD)

Plan aktivnosti EBRD-a prema Hrvatskoj za razdoblje od dvije godine (2003. - 2004. godine) sadržan je u dokumentu "Strategija za Hrvatsku"⁷³, usvojenom 19. studenog 2002. godine. Ovaj dokument, utvrđen zajedno s Vladom Republike Hrvatske, odraz je razvojnih i financijskih potreba Republike Hrvatske i zajedničkih aktivnosti Vlade i EBRD-a na utvrđivanju prioritetnih pravaca i mogućnosti financiranja projekata sredstvima EBRD-a. Nova Strategija sadržava osnovne smjernice suradnje i zajednički utvrđen okvirni plan i program projekata koje će EBRD financirati na pet ključnih područja:

- sektor infrastrukture i zaštite okoliša**, uključujući ohrabrivanje komercijalizacije, liberalizacije i privatizacije infrastrukturnih usluga (EBRD će nastaviti financirati prvenstveno ekonomski isplative infrastrukturne projekte te će se zalagati za što veće sudjelovanje lokalnih komercijalnih banaka i privatnih financijskih izvora s tim da će financiranje infrastrukture biti koordinirano s drugim međunarodnim financijskim institucijama);
- sektor poduzeća** (EBRD će u suradnji s lokalnim bankama poticati razvoj malih i srednjih tvrtki, posebice onih koje razvijaju nove proizvodne procese i tehnologije i poboljšavaju razinu upravljanja,

⁷³EBRD - Strategy for Croatia, Approved by the Board of Directors on 19, November 2002

znanja i radnih sposobnosti, promicat će „greenfield“ investicije, kao i izravna strana ulaganja, te podupirati razvijanje regionalne suradnje putem financiranja regionalnog širenja hrvatskih tvrtki i to ne samo financiranjem akvizicija, nego i direktnim vlasničkim ulaganjima).

3. **turistički sektor**, koji je od posebnog značaja za razvoj ukupnog hrvatskog gospodarstva (EBRD će poticati privatizaciju i restrukturiranje hotela te izravna strana ulaganja u izgradnju novih turističkih kapaciteta).
4. **sektor poljoprivrede i prehrambene industrije** (EBRD je spremna proširiti i uvesti nove financijske instrumente s ciljem financiranja poljoprivredne proizvodnje).
5. **financijski sektor** (EBRD će i dalje podržavati privatizaciju i konsolidaciju bankarskog sektora, nastaviti podupirati jačanje komercijalnih banaka koje kreditnim linijama financiraju projekte malog i srednjeg poduzetništva, promovirat će nove financijske proizvode u oblasti kreditiranja tvrtki i građanstva, te će svoje aktivnosti usmjeriti na ne-bankovne financijske institucije i promovirati vrijednosnice poduprte zalogom imovine (asset-backed securities, leasingom, itd.).

Poslovne operacije u 2003. godini

U skladu sa svojim mandatom⁷⁴ i utvrđenim prioritetima poslovanja⁷⁵, i donesenom „Strategijom za Hrvatsku“, EBRD je pružila izravnu potporu razvitku privatnog i javnog sektora u Hrvatskoj. Financijski sektor EBRD je osnaživala dodjelom kredita bankama (s ciljem bržeg razvitka stanogradnje i poticanja poljoprivrede). Pomagala je financiranje novih korporativnih projekata, komunalnu infrastrukturu u općinama i gradovima i odobrila dugoročan zajam za financiranje završetka autoceste na transeuropskom Koridoru X u Republici Hrvatskoj.

U 2003. godini EBRD je odobrila 7 novih zajmova za financiranje projekata u Republici Hrvatskoj u ukupnom iznosu EUR 146,6 milijuna od čega su 6 zajmova vrijedna EUR 101,6 milijuna ugovorena bez državnog jamstva i jedan zajam vrijedan 45 milijuna EUR sklopljen uz državno jamstvo. Popis novih zajmova sadržan je u tablici 6.21.

⁷⁴EBRD je osnovana i posluje s posebnim mandatom da financira projekte kojima se pomaže i ubrzava proces tranzicije u tržišna gospodarstva i razvoj privatne i poduzetničke inicijative u zemljama srednje i istočne Europe opredijeljenih za primjenu načela višestranačke demokracije, pluralizma i tržišnog gospodarstva.

⁷⁵Banka je svoje poslovanje od 2000. godine usmjerila prema konstruktivnom i kreativnom partnerstvu sa zemljama - članicama, klijentima i drugim međunarodnim financijskim institucijama u cilju što bolje mobilizacije kapitala i sufinanciranja razvoja međuregionalne infrastrukture i trgovine. Prioritetno je financirala projekte u privatnom sektoru, ojačavala financijski sektor u funkciji otvaranja novih poslovnih perspektiva na tržišnim principima, poticala restrukturiranje poduzeća i banaka, osnivanje i rast malih i srednjih poduzeća i komercijalizaciju javnog sektora i infrastrukture.

Tablica 6.22 | Novi zajmovi EBRD-a ugovoreni 2003. godine

KORISNIK	PROJEKT	VALUTA	IZNOS
I. Zajmovi dobiveni bez državnog jamstva			
Grad Rijeka	Projekt zbrinjavanja otpadnih voda	EUR	600 000,00
HVB Bank Croatia d.d. Zagreb	Financiranje kupnje ili obnove stanova /kuća	EUR	15 000 000,00
Našicecement d.d., Našice	Modernizacija i proširivanje proizvodnih linija	EUR	20 000 000,00
ZGOS d.o.o., Zagreb	Program zbrinjavanja komunalnog otpada- refinanciranje	EUR	21 000 000,00
Zagrebačka banka d.d., Zagreb	Program skladišnih primki (sezonski krediti za agribusiness na temelju zaloga žitarica i drugih roba)	EUR	25 000 000,00
Zagrebačka banka d. d. Zagreb	Kreditna linija za financiranje infrastrukture malih i srednjih općina	EUR	20 000 000,00
Ukupno I.:		EUR	101 600 000,00
II. Zajmovi dobiveni uz jamstvo RH			
Hrvatske autoceste d.o.o.	Projekt dovršetka autoceste na Koridoru X u Republici Hrvatskoj (Županja – Lipovac)	EUR	45 000 000,00
SVEUKUPNO (I.+II.) :		EUR	146 600 000,00

168

169

Zajmovi EBRD-a ugovoreni bez državnog jamstva

Za projekt zbrinjavanja otpadnih voda grada Rijeke, čiji je cilj zbrinjavanje otpadnih voda uskladiti s ekološkim standardima EU i poboljšati financijski i operativni rada VIK-a, Rijeka, EBRD je odobrio povećanje od EUR 600 000 na ranije dat zajma od EUR 7,5 milijuna tako da će EBRD zajmom financirati projekt sa ukupno 8,1 milijun EUR-a.

EBRD je HVB Bank Croatia d.d., podružnici Bank Austrija Grupe, sa sjedištem u Zagrebu, dao zajam EUR 15 milijuna za financiranje stambenih kredita s rokom otplate 12 godina. Cilj je ovog kredita da omogući HVB davanje dugoročnih stambenih kredita privatnim klijentima za kupnju ili obnovu stanova/kuća.

Projekt modernizacije i proširenja tvornice Našicecement EBRD podupire zajmom EUR 20 milijuna koji će omogućiti Našicecementu nove investicije u tvrtke u Hrvatskoj, Srbiji i B i H.

Program zbrinjavanja komunalnog otpada grada Zagreba EBRD je ranije financirao zajmom ZGOS-u te je 2003. odobrio EUR 21 milijun kojim će se refinancirati postojeći zajam i omogućiti završavanje posljednjih dijelova projekta s ciljem zaštite izvora vode grada Zagreba od zagađenja i usklađivanja s ekološkim standardima EU.

Za financiranje Programa skladišnih primki, koji poljoprivrednim proizvođačima i trgovcima u sektoru poljoprivrede omogućuje posudbu sredstva od lokalnih banka na osnovi zaloga žitarica i drugih roba, sklopljen je novi aranžmanu između EBRD-a i Zagrebačke banke d.d., Zagreb u vrijednosti EUR 25 milijuna.

Razvitak hrvatskih općina EBRD podupire s EUR 20 milijuna putem kredita sklopljenog između EBRD-a i Zagrebačke banke. Ovaj će kredit omogućiti dugoročno financiranje infrastrukturnih projekata u malim i srednjim općinama (poboljšanje gradskog sustava grijanja, transporta, odlaganja smeća, kanalizacije i kvalitete pitke vode).

Zajam za Projekt dovršetka autoceste na Koridoru X u Republici Hrvatskoj (br. 31848) ugovoren uz jamstvo RH

EBRD je, zajedno s Europskom investicijskom bankom (EIB), tijekom 2003. godine pokazala interes da financira posljednju neizgrađenu dionicu Autoceste Zagreb-Lipovac (državna cesta D-4) od Županje do Lipovca (29,43 km). Projekt obuhvaća poddionicu Županja – Spačva

(15,95 km) i poddionica Spačva - Lipovac(13,48 km) u okviru europske mreže na transeuropskom Koridoru X. Projektom će se izgraditi četiri prometna traka između Županje i Lipovca, te postaviti oprema i prometni znakovi. Ukupna vrijednost radova izgradnje i opremanja autoceste procijenjena je na 90 milijuna EUR i financirat će se dugoročnim zajmovima: EBRD-ovim zajmom EUR 45 milijuna i zajmom EIB-a EUR 45 milijuna. Početak građevinskih radova predviđen je u 2004. godini a završetak i puštanje autoceste u promet krajem 2006. godine.

U rujnu 2003. godine obavljani su završni pregovori s EBRD-om o sklapanju ugovora o zajmu i ugovora o jamstvu te su ugovori potpisani u Osijeku 12. studenog 2003. godine. Ugovorom o zajmu između Hrvatske autoceste d.o.o. i EBRD-a, definirano je da će se zajam od EUR 45 000 000,00 povlačiti u tranšama, s tim da svaka tranša može minimalno iznositi EUR 250 000,00. Ugovoren je rok otplate zajma od 15 godina i način vraćanja zajma u jednakim polugodišnjim ratama, kamatna stopa šestomjesečni EURIBOR+1%, zatezna kamata 2% i troškovi : početna naknada 1% od iznosa zajma (front end fee), naknada za neiskorišteni iznos zajma 0,5% (commitment fee), naknada za poništenje dijela zajma 0,125% od otkazanog iznosa (cancellation fee). Rok za povlačenje zajma je 36 mjeseci nakon stupanja na snagu Ugovora o zajmu. Hrvatske ceste d.o.o. obvezale su se ugraditi elektronički sustav naplate cestarine na mreži autocesta u skladu s europskim standardima najkasnije do 31. 12. 2006. te dostaviti EBRD-i najkasnije do 31. 03. 2005. izvještaj o opcijama za uvođenje sustava naplate cestarina na autocestama na temelju troška.

Ugovorom o jamstvu između Republike Hrvatske i EBRD, definirano je da Republika Hrvatska jamči, kao glavni dužnik a ne samo jamac, uredno i pravodobno plaćanje svih iznosa dospjelih temeljem Ugovora o zajmu i uredno izvršenje svih drugih obveza Hrvatske autoceste d.o.o. sukladno Ugovoru o zajmu. U slučaju razloga za sumnju da Hrvatske autoceste d.o.o. ne raspolažu dovoljnim sredstvima za namirivanje izdataka potrebnih za provedbu projekta, obveza je Republike Hrvatske da poduzme bez odlaganja mjere kako bi se ta sredstva osigurala.

Zakon o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske banke za obnovu i razvoj za Projekt dovršetka autoceste na Koridoru X u Republici Hrvatskoj nije do kraja 2003. godine donesen, a nisu ispunjeni i drugi uvjeti za stupanje Ugovora o zajmu na snagu, stoga zajam nije postao u 2003. godini operativan.⁷⁶

Projekti u pripremi

U različitim fazama pripreme nalazi se ukupno 17 projekata koje bi EBRD trebao financirati sa preko EUR 466 milijuna, od čega je 6 projekata predloženo da se financiraju zajmovima uz državno jamstvo, 5 projekata komunalne infrastrukture uz jamstvo gradova i 6 projekata privatnog sektora (bez državnog jamstva).

Projekti koji se predlažu financirati uz državno jamstvo (EUR 337 milijuna)

1. Rekonstrukcija dubrovačke luke Gruž - EUR 15 milijuna;
2. Zaobilaznica oko Rijeke (istočni dio) i modernizacija Luke Rijeka- EUR 57 milijuna;
3. Ulaganja u projekte željeznice (sistem daljinskog upravljanja na koridorima Vb i X) - EUR 60 milijuna;

⁷⁶Zakon o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske banke za obnovu i razvoj za Projekt dovršetka autoceste na Koridoru X u Republici Hrvatskoj donio je Hrvatski sabor na sjednici 4. lipnja 2004. godine i objavljen je u "Narodnim novinama-Međunarodni ugovori" br. 6/2004 .

4. Hrvatske autoceste - financiranje izgradnje koridora Vc-EUR 100 milijuna;
5. Modernizacija rafinerije INA, Rijeka- EUR 80 milijuna;
6. Projekti restrukturiranja i privatizacije hotela na Jadranu - EUR 25 milijuna.

Projekti komunalne infrastrukture uz jamstvo gradova (EUR 44 milijuna)

1. Razvoj i modernizacija gradskog prijevoza (Grad Dubrovnik) - EUR 7 milijuna;
2. Rekonstrukcija cesta (Grad Zagreb) - EUR 15 milijuna;
3. Modernizacija vodovoda (Grad Rijeka) - EUR 7 milijuna;
4. Odlagalište smeća (gradovi: Osijek, Dubrovnik, Rijeka) - EUR 20 milijuna i
5. Spalionica smeća (Grad Zagreb).

Projekti privatnog sektora (EUR 85 milijuna)

1. LURA- financiranje regionalnih akvizicija i budući razvoj tvrtke - EUR 30 milijuna;
2. Nova Banka, kreditna linija za turizam - EUR 10 milijuna;
3. PBZ leasing - EUR 10 milijuna;
4. Erste i PBZ, lokalna infrastruktura - EUR 30 milijuna;
5. HEP, turbine na vjetar - EUR 5 milijuna i
6. HVB Split, Erste i RZB, krediti za stambenu izgradnju.

Korištenje zajmova u 2003. godini

U 2003. godini povučeno je sveukupno 54,75 milijuna EUR i 11,04 milijuna USD iz sredstava sedam aktivnih zajmova ranije sklopljenih uz državno jamstvo.

Tijekom 2003. s EBRD-om je ugovoren samo jedan novi zajam u iznosu od 45 milijuna EUR, uz jamstvo Republike Hrvatske, za financiranje Projekta dovršetka autoceste na Koridoru X (dionica: Županja - Lipovac), međutim iz tog novog zajma sredstva do 31. 12. 2003. nisu bila povučena radi toga što zajam do kraja godine nije postao efektivan.

U okviru tablice 6.22 Pregled korištenja sredstava zajmova EBRD u 2003. godini sadržani su podaci o povučenim sredstvima zajmova za svaki pojedini projekt. Najviše sredstava iz zajmova EBRD uloženo je u projekt izgradnje autoceste Rijeka - Zagreb (EUR 25,86 milijuna), projekt obnove željezničkih lokomotiva (USD 11,04 milijuna), ekološke projekte INA - Industrije nafte (EUR 9,33 milijuna), program investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša (EUR 6,3 milijuna), projekt centra za oblasnu kontrolu Zagreb (EUR 5, 51 milijun) te projekt obnove autocesta u RH (EUR 4,74 milijuna). Putem HBOR-a plasirana su sredstva iz zajma namijenjenog financiranju investicija malih i srednjih poduzeća u iznosu 3 milijuna EUR.

Tablica 6.23 | Pregled korištenja sredstava zajmova EBRD-a u 2003. godini

Red. br.	Naziv projekta	Oznaka zajma	Datum zaključenja ugovora	Valuta	Svota zajma	Iskorišteno 31. 12. 2002.	Korištenje u 2003.	Ukupno iskorišteno 31. 12. 2003.	Neiskorišteno 31. 12. 2003.	Rok za korištenje
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I. JAVNI ZAJMOVI										
1.	Projekt sustava zračne plovidbe	231* (zatvoren)	21. 09. 1994.	USD	19 735 519,76	19 735 519,76	0,00	19 735 519,76	0,00	31. 12. 2001.
2.	Projekt obnove autocesta	286* (zatvoren)	17. 01. 1995.	EUR	36 195 876,03	36 195 876,03	0,00	36 195 876,03	0,00	28. 02. 1999.
3.	Projekt veletržnica (Nacionalne veletržnice d.d.)	627* (zatvoren)	08. 12. 1997.	EUR	3 203 558,48	3 203 558,48	0,00	3 203 558,48	0,00	24. 03. 2002.
Ukupno I.				USD	19 735 519,76	19 735 519,76	0,00	19 735 519,76	0,00	
				EUR	39 399 434,51	39 399 434,51	0,00	39 399 434,51	0,00	
II: ZAJMOVI DOBIVENI UZ JAMSTVO RH										
1.	Projekt obnove elektroenergetske mreže (HEP)	283 (zatvoren)	02. 02. 1995.	EUR	32 211 388,52	32 211 388,52	0,00	32 211 388,52	0,00	30. 06. 2000.
2.	Kreditna linija za turizam (HBOR)	443 (zatvoren) otplaćen	26. 06. 1996.	EUR	25 564 594,06	25 564 594,06	0,00	25 564 594,06	0,00	01. 05. 1998.
3.	Program investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša (HBOR)	494*	09. 12. 1996.	EUR	31 575 223,50	20 818 624,76	6 300 000,00	27 118 624,76	4 456 598,74	31. 01. 2004.
4.	Projekt obnove željezničkih lokomotiva (HZ)	733	08. 12. 1998.	USD	35 000 000,00	23 232 033,33	11 048 363,34	34 280 396,67	719 603,33	05. 02. 2004.
5.	Financiranje investicija malih i srednjih poduzeća (HBOR)	923	20. 03. 2001.	EUR	12 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	6 000 000,00	6 000 000,00	19. 09. 2004.
6.	Ekološki projekti u INA-Industriji nafte d.d.	935	10. 05. 2001.	EUR	36 000 000,00	4 000 000,00	9 331 711,56	13 331 711,56	22 668 228,44	30. 06. 2005.
7.	Autocesta Rijeka-Zagreb	975*	22. 10. 2001.	EUR	60 000 000,00	600 000,00	25 867 191,37	26 467 191,37	33 532 808,63	11. 05. 2005.
8.	Uljanik brodogradilište d.d. Pula – avansna garancija za izgradnju tankera	18149	26. 02. 2002.	USD	11 490 000,00	1 436 250,00	0,00	1 436 250,00	10 053 750,00	31. 10. 2004.
9.	Projekt centra za oblasnu kontrolu Zagreb	25800	05. 09. 2002.	EUR	25 000 000,00	0,00	5 513 287,94	5 513 287,94	19 486 712,06	30. 09. 2005.
10.	Projekt sanacije autocesta u Hrvatskoj	27171	13. 12. 2002.	EUR	46 500 000,00	0,00	4 743 945,25	4 743 945,25	41 756 054,75	30. 04. 2006.
11.	Projekt dovršetka autoceste na Koridoru X u RH (Županja-Lipovac)	31848* (nije efektivan)	12. 11. 2003.	EUR	45 000 000,00	0,00	0,0	0,00	45 000 000,00	20. 11. 2006.
Ukupno II (1.-11.):				EUR	313 851 206,08	86 194 607,34	54 756 136,12	140 950 743,46	172 900 462,62	
				USD	46 490 000,00	24 668 283,33	11 048 363,34	35 716 646,67	10 773 353,33	
Sveukupno (I.+II.):				EUR	353 250 640,59	125 594 041,85	54 756 136,12	180 350 177,97	172 900 462,62	
				USD	66 225 519,76	44 403 803,09	11 048 363,34	55 542 166,43	10 773 353,33	

Napomene:

Zajam br. 231 ugovoren je USD 22 milijuna; otkazano je tijekom 1996. i 2001. sveukupno USD 2 264 480,24 te je zajam zatvoren 14. 02. 2002.

Zajam br. 286 ugovoren je DEM 70,9 milijuna, umanjeno je za ne povučeni iznos od DEM 107 019,78 te konvertiran u EUR.

Zajam br. 627 ugovoren je DEM 33,5 milijuna, tijekom 2000./2001. otkazano je DEM 27 212 026,09 ; zajam je konvertiran u EUR te je 25. 03. 2002. otkazano EUR 11 431,53 i zajam je zatvoren za povlačenje.

Zajam br. 494 ugovoren je DEM 105 milijuna; tijekom 1999. i 2001. otkazano je ukupno DEM 24,56 milijuna; konvertiran je u EUR; u 2002. je otkazano EUR 5 milijuna te je 10. 04. 2003. otkazano je još EUR 4 553 095,43.

Zajam br. 975 ugovoren je EUR 90 milijuna; EBRD je smanjio zajam za EUR 30 milijuna nakon što je ugovoreno sufinanciranje s EIB-om od EUR 60 milijuna.

Zajam br. 31848 ugovoren je u studenom 2003. te do kraja 2003. nije postao efektivan .

Isplate dugova prema EBRD-u

Iz Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu podmirene su sve dospjele obveze po javnim zajmovima i po zajmu danom Hrvatskim željeznicama uz državno jamstvo⁷⁷. Korisnici EBRD-ovih zajmova Hrvatska elektroprivreda d.d., Hrvatska banka za obnovu i razvitak, INA - Industrija nafte d.d., Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o., Autocesta Rijeka - Zagreb d.d. i Hrvatske autoceste d.o.o. pravodobno su platili tijekom 2003. godine svoje obveze prema pozivima EBRD-a na plaćanje⁷⁸, stoga jamstva Republike Hrvatske za te zajmove nisu bila aktivirana.

Pregled zajmova (1994. - 2003.)

U razdoblju od 1994. do 2003. godine EBRD je financirao u Hrvatskoj 63 projekta ukupnim sredstvima u iznosu od preko 1,44 milijarde EUR-a (prema podacima EBRD-a). U projekte privatnog sektora ukupno je uložio 1,01 milijardi EUR-a (70,37%) te projekte javnog sektora podržao je dugoročnim povoljnim zajmovima i ulaganjima kapitala u ukupnom iznosu od 429,14. milijuna EUR-a (20,63%) od ukupno uložених sredstava.

Zajmovi EBRD-a dodijeljeni Republici Hrvatskoj (3 zajma) i dobiveni uz državno jamstvo (11 zajmova), iskazani u valutama zajmova, prema stanju 31. prosinca 2003. godine iznose 66,25 milijuna USD i 353,25 milijun EUR. U razdoblju od 1994. do 2003. kumulativno je iskorišteno 55,45 milijuna USD (83,73%) po osnovi korištenja zajmova sklopljenih u USD i 18,35 milijuna EUR (51,05%) temeljem zajmova konvertiranih ili sklopljenih u EUR-u. Prema ugovorenim rokovima korištenja preostalo je do 20. studenog 2006. godine za povlačenje 10,77 milijuna USD (16,27%) i 172,40 milijuna EUR (48,95%).

Republika Hrvatska sklopila je s EBRD-om u razdoblju od 1994. do 2003. tri ugovora o izravnim zajmovima u ukupnom iznosu od 39,39 milijun EUR i 19,73 milijuna USD i 11 ugovora o jamstvima u ukupnom iznosu od 313,85 milijuna EUR-a i 46,49 milijuna USD. U okviru ovih ukupno četrnaest zajmova pet ih je zatvoreno za povlačenje (od čega se četiri otplaćuju a jedan je u cijelosti otplaćen), osam zajmova je bilo operativno za povlačenje tijekom 2003., dok novi zajam za Projekt dovršetka autoceste na Koridoru X nije bio operativan.

Zatvoreni su za povlačenje ovi zajmovi:

1. zajam br. 231 sklopljen za financiranje Projekta sustava zračne plovidbe, ugovoren u iznosu USD 22 milijuna, ukupno iskorišteno

⁷⁷Državnim proračunom Republike Hrvatske za 2003. godinu i Zakonom o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu ("Narodne novine", br. 154/2002) te Izmjjenama i dopunama Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu ("Narodne novine", br. 147/2003) osigurana su sredstva za izvršenje obveza prema EBRD-u. Tijekom 2003. EBRD-u je plaćeno prema primljenim pozivima na plaćanje: (1.) po zajmu od 19,73 milijuna USD, namijenjenog izgradnji sustava zračne plovidbe, ukupno 2 833 863,58 USD (glavnica 2 500 000,00 + kamata i naknade 33 863,58); (2.) po zajmu od 36,19 milijuna EUR, namijenjenom obnovi autoceste, ukupno EUR 4 080 356,06 (glavnica 3 115 908,48 + kamata 1 064 019,39); (3.) po zajmu od 3,20 milijuna EUR za Projekt veletržnica plaćeno je EUR 528 368,78 (glavnica 320 355,84 + kamata 208 012,94); (4.) po zajmu od 35 milijuna USD za obnovu željezničkih lokomotiva ukupno USD 3 558 285,78 (glavnica 2 916 668,00 + kamata 593 359,42 i troškovi 48 258,36).

⁷⁸Dospjele obveze po zajmu br. 283 HEP je platio u ukupnom iznosu EUR 4 674 027,28 (glavnica EUR 4 294 851,80 + kta EUR 3 79 175,48), HBOR je platio dospjele obveze po zajmu br. 494 (MEIP) ukupno EUR 4 240 054,52 (glavnica EUR 3 407 520,18 + kta 773 141,44 + troškovi 59 392,90) i zajmu br. 923 (Financiranje investicija malih i srednjih poduzeća) ukupno EUR 169 261,77 (kamata + troškovi), Hrvatska kontrola zračne plovidbe platila je kamate i troškove EUR 313 511,45 po zajmu br. 25800, Autocesta Rijeka - Zagreb d.d. ukupno je platila EUR 1 019 180,42 za kamate i troškove po zajmu br. 975 te Hrvatske autoceste d.o.o. dospjele kamate i troškove EUR 209 096,39 po zajmu br. 27171.

USD 19 735 519,76 (otkazano: USD 2 264 480,24). Preostali dug od USD 958 519,17 otplaćuje se prema otplatnom planu do 21. 03. 2004.

2. zajam br. 286 sklopljen za financiranje Projekt obnove autocesta u iznosu od 70,9 milijuna DEM te iskorišten u iznosu od 70,79 milijuna DEM (otkazano 107 019,78 DEM) zatvoren je u ožujku 1999. godine. Konvertiran u EUR iznosi 36 195 876,03. Preostali dug od 18,09 milijuna EUR-a otplaćuje se do 10. 10. 2009.
3. zajam br. 627 ugovoren za Projekt veletržnica, nakon brojnih otkaza sredstava zajma, povučen EUR 3 203 558,48 zatvoren za povlačenje u ožujku 2002. Otplaćivat će se po otplatnom planu do 24. 11. 2011., a stanje duga 31. 12. 2003. iznosi EUR 2 562 846,64.
4. zajam br. 283 od 63 milijuna DEM, sklopljen uz jamstvo RH, za Projekt obnove elektroenergetske mreže, u potpunosti je povučen u okviru ugovorenog roka te je zatvoren u siječnju 2001. Povučeni zajam konvertiran u EUR iznosi EUR 32 211 388,52. Preostali dug EUR 6 444 277,70 otplaćuje Hrvatska elektroprivreda d.d.
5. kreditna linija za turizam (br. 443) koju je sklopila Hrvatska banka za obnovu i razvitak s EBRD-om, uz jamstvo RH, u iznosu od 50 milijuna DEM, zatvorena je u 1998. godini. Povučeni zajam konvertiran u EUR iznosio je EUR 25 564 594,06 a HBOR je u potpunosti otplatio kredit u prosincu 2002 .

Stanje duga prema EBRD-u 31. 12. 2003. godine

Sveukupan javni dug prema EBRD-u krajem 2003. godine iznosio je : USD 30,86 milijuna i EUR 105,96 milijuna, od čega je po izravnim javnim zajmovima dug iznosio USD 958 519,17 USD i EUR 20 658 297, 64 a po zajamčenim zajmovima USD 29 883 310,67 i EUR 85 301 976,17.

Detaljni podaci o izravnim javnim zajmovima i zajmovima dobivenim uz državno jamstvo sadržani su u Tablici 6.23.

Tablica 6.24 | Pregled
zajmova dobivenih od
EBRD-a (stanje duga: 31.
prosinac 2003.)

Red. br.	Naziv projekta	Oznaka zajma	Datum zaključenja ugovora	Valuta	Svota zajma	Iskorišteno	Preostalo za korištenje	Rok za korištenje	Dospijeća glavnice prvo/posljednje	Dug
1	2	3	4	5	6	7	8 (6-7)	9	11	12
I. JAVNI ZAJMOVI										
1.	Projekt sustava zračne plovidbe*	231* zatvoren	21. 09. 1994.	USD	19 735 519,76	19 735 519,76	0,00	31. 12. 2001.	21 09 1996 21 03 2004	958 519,76
2.	Projekt obnove autocesta **	286* zatvoren	17. 01. 1995.	EUR	36 195 876,03	36 195 876,03	0,00	28. 02. 1999.	10 04 1998 10 10 2009	18 095 450,84
3.	Projekt veletržnica****	627* zatvoren	08. 12. 1997.	EUR	3 203 558,48	3 203 558,48	0,00	24. 03. 2002..	24 05 2002 24 11 2011	2 562 846,80
Ukupno I.				USD	19 735 519,76	19 735 519,76	0,00			985 519,76
				EUR	39 399 434,51	39 399 434,51	0,00			20 658 297,64
II. ZAJMOVI DOBIVENI UZ JAMSTVO RH										
1.	Projekt obnove elektroenergetske mreže	283 zatvoren	02. 02. 1995.	EUR	32 211 388,52	32 211 388,52	0,00	30. 06. 2000.	10 03 1998 10 03 2005	6 442 277,70
2.	Kreditna linija za turizam	443 zatvoren	26. 06. 1996.	EUR	25 564 594,06	25 564 594,06	0,00	01. 05. 1998.	23 12 1998 23 12 2002	0,00
3.	Program investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša****	494*	09. 12. 1996.	EUR	31 575 223,50	27 118 624,76	4 456 598,74	31. 01. 2004.	10 04 2001 10 10 2011	22 803 562,65
4.	Projekt obnove željezničkih lokomotiva	733	08. 12. 1998.	USD	35 000 000,00	34 280 396,67	719 603,33	05. 02. 2004.	20 05 2002 20 11 2013	28 447 060,67
5.	Financiranje investicija malih i srednjih poduzeća (HBOR)	923	20. 03. 2001.	EUR	12 000 000,00	6 000 000,00	6 000 000,00	19. 09. 2004.	05 02 1 05 08 2 god nakon povlačenja tranši	6 000 000,00
6.	Ekološki projekti u INA-industriji nafte d.d.	935	10. 05. 2001.	EUR	36 000 000,00	13 331 711,56	22 668 288,44	30. 06. 2005.	30 09 2001 30 03 2011	13 331 711,56
7.	Autocesta Rijeka-Zagreb	975*	22. 10. 2001.	EUR	60 000 000,00	26 467 191,37	33 532 808,63	11. 05. 2005.	12 05 2005 12 11 2019	26 467 191,37
8.	Uljanik brodogradilište d.d., Pula-avansna garancija EBRD-a, uz jamstvo RH	18149	26. 02. 2002.	USD	11 490 000,00	1 436 250,00	10 053 750,00	Izdaju se 4 garancije do 31. 10. 2004.	Rok za povrat garancija do 31 05 2006	1 436 250,00
9.	Projekt centra za oblasnu kontrolu Zagreb	25800	05. 09. 2002.	EUR	25 000 000,00	5 513 287,94	19 486 712,06	30. 09. 2005.	20 11 2006 20 05 2013	5 513 287,94
10.	Projekt sanacije autocesta u Hrvatskoj	27171	13. 12. 2002.	EUR	46 500 000,00	4 743 945,25	41 756.054,75	30. 04. 2006.	20 05 2006 20 11 2017	4 743 945,25
11.	Projekt dovršetka autoceste na Koridoru X u RH (Županja-Lipovac)	31848 (nije efektivan)	12. 11. 2003.	EUR	45 000 000,00	0,00	45 000.000,00	20. 11. 2006.	20 05 2007 20 11 2021	0,00
Ukupno II.				EUR	313 851 206,08	140 950 743,46	172 900 462,62			85 301 976,47
				USD	46 490 000,00	35 716 646,67	10 773 353,33			29 883 310,67
Sveukupno (I.+ II.):				EUR	66 225 519,76	55 452 166,43	10 773 353,33			30 868 830,43
				EUR	353 250 640,59	180 350 177,97	172 900 462,62			105 960 274,11

Napomene:

*Zajam br. 231. ugovoren je na 22 milijuna USD; 06. 05. 1996. otkazano je 2 264 480,24 USD, zajam iznosi USD 20 milijuna.

**Zajam br. 286 ugovoren je u iznosu od 70,9 milijuna DEM; 28. 02. 1999. otkazan je nepovučeni iznos od 107 019,78 DEM, tako da zajam iznosi 70 792 980,22 DEM. Preostali dug konvertiran u EUR iznosi 31. 12. 2003. EUR 18 095 450,84.

***Ugovoreni zajam br. 627 u iznosu od 33,5 milijuna DEM smanjen je 01. 09. 2000. za 9 milijuna DEM te 24. 11. 2001. za još 18 212 026,09 DEM. Zajam, nakon otkazanih svota (ukupno: 27 212 026,09 DEM) iznosi: 6 287 973,91 DEM što konvertirano u EUR iznosi: 3 214 990,01 EUR. Nepovučeni iznos EUR 11 431,53 otkazan je 25. 03. 2002. te zajam iznosi EUR 3 203 558,48.

****Ugovoreni zajam br. 494 od 105 milijuna DEM smanjen je 23. 11. 1999. za 6,56 milijuna DEM i 06. 04. 2001. za 18 milijuna DEM (ukupno: 24,56 milijuna DEM). Zajam od 80,44 milijuna DEM konvertiran u EUR iznosi: 41 128 318,93 EUR; 06. 05. 2002. otkazano je 5 milijuna EUR te 10. 04. 2003. još EUR 4 553 095,43 tako da zajam iznosi: EUR 31 575 223,50.

Za provedbu Projekta sustava zračne plovidbe bio je ugovoren 1994. godine prvi EBRD-ov zajam br. 231 USD 22 milijuna. Svrha je zajma financiranje nabavke i instaliranje suvremene elektronske i radio opreme (uništene ili otuđene u ratu), stručno osposobljavanje i usavršavanje kontrolora zračnog prometa i reorganizacija Uprave za kontrolu zračnog prometa. Projekt obuhvaća: obnovu signalnih instrumenata, opremu za sustav slijetanja za zračne luke Zagreb, Pula i Dubrovnik te obnovu regionalnog radarskog postrojenja kod Splita. Tijekom 1996. i 2001. godine otkazano je sveukupno USD 2 264 480,24 te je do ugovorenog roka korištenja (31. 12. 2001.) iskorišteno USD 19 735 519,76 a nakon toga roka zajam je zatvoren za korištenje. Sredstva su utrošena za nabavu, ugradnju i korištenje radarskih uređaja, elektronske i radio opreme i stručno osposobljavanje i/ili usavršavanje kontrolora zračnog prometa i reorganizaciju uprave za kontrolu zračnog prometa.

Projekt obnove autocesta EBRD je financirao zajmom br. 286 ugovorenim u iznosu od 70,9 milijuna DEM. Zajmom se financirala poluautocesta Oštrovica-Delnice, program poboljšanja cesta, nabava opreme za nadzor i upravljanje cestama i sanaciju mostova. Također se financirala tehnička pomoć potrebna za institucionalnu reformu mreže autocesta, cestarine i poboljšanje učinkovitosti prometnog sektora. Zajam je iskorišten u iznosu od 79,79 milijuna DEM te zatvoren za povlačenje u ožujku 1999. godine. Konvertiran u EUR iznosi 36 195 876,03 i otplaćuje se do 10. 10. 2009. godine.

Projekt izgradnje mreže veletržnica u Hrvatskoj EBRD je 1997. podržao zajmom br. 627 prvobitno ugovorenim DEM 33,5 milijuna. Bilo je predviđeno financiranje izgradnje mreže veletržnica voćem, povrćem i cvijećem na šest odobrenih lokacija u Zagrebu, Osijeku, Rijeci/Matulji, Benkovcu, Splitu i Metkoviću. Međutim, radi brojnih neriješenih problema imovinsko-pravne prirode, procjene troškova, izrade poslovnih planova i samog koncepta izgradnje veletržnica na predviđenim lokacijama, otkazani su dijelovi ovog zajma u iznosu od 27,21 milijuna DEM (2000./2001. godine). Odustalo se od izgradnje veletržnica u Zagrebu i Metkoviću. Zajam je konvertiran u EUR te su početkom 2002. sredstva utrošena za izgradnju veletržnice u Benkovcu. Do ugovorenog roka povlačenja (25.03. 2002.) preostalo je EUR 11 431,53 i taj neutrošeni iznos je otkazan, a zajam je zatvoren za povlačenje. Tako je zajam sveden na 3,2 milijuna EUR-a.

Projekt obnove elektroenergetske mreže obuhvaćao je obnovu ključnih dijelova distribucijske mreže na područjima pogođenim ratom, tehničku suradnju na planiranju budućih investicija, pregled tarifa i promociju boljeg upravljanja financijama te restrukturiranje sektora za privlačenje investitora. EBRD je zajmom br. 283 DEM 63 milijuna sklopljenim 1995. godine financirao Projekt. Zajam je iskorišten, konvertiran u EUR i otplaćuje ga Hrvatska elektroprivreda.

EBRD je Projekt oživljavanja turizma u RH financirao kreditnom linijom od 50 milijuna DEM odobrenom HBOR-u 1996. godine koja je iskorištena do 1. svibnja 1998. za obnovu i povećanje standarda hotela uništenih /oštećenih u ratu te otplaćena 2002. godine.

Putem Hrvatske banke za obnovu i razvitak uloženo je tijekom 2003. godine 6,3 milijuna EUR za unapređenje komunalnih vodoopskrbnih i kanalizacijskih sustava u okviru Programa investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša (MEIP), koji EBRD financira zajmom br. 494 od 31,57 milijuna EUR. Ovaj zajam je ranije bio sklopljen na 105 milijuna DEM, uz jamstvo RH⁷⁹, te je 1999. g. umanjen za 6,5 milijuna DEM

⁷⁹Zakon o potvrđivanju Ugovora o jamstvu Republike Hrvatske za «Program investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštita okoliša» između Republike Hrvatske i Europske banke za obnovu i razvoj "Narodne novine-Međunarodni ugovori", br. 4/1997.

(odustalo se od tranše C namijenjene investicijskom programu za grad Rijeku) i iznosio je 98,44 milijuna DEM. Nakon drugog otkaza u iznosu od 18 milijuna DEM. Dodatkom 3. ugovora svota je zajma iznosila 80,44 milijuna DEM. Nakon konverzije DEM u EUR zajam je iznosio 41 128 318,92 EUR. HBOR je u ožujku 2002. zatražio ponovo smanjenje zajma za 5 milijuna EUR i prolongiranje roka korištenja do 31. 03. 2003. te je zajam sveden na iznos EUR 36 128 318,92. Umanjene su svote tranši krajnjim korisnicima tako da tranša A iznosi 30 677 512,87 EUR (Vodoprivredno i komunalno poduzeće Split), tranša B 4 970 191,68 EUR (Komunalno poduzeće Pula) i tranša D 480 614,37 EUR. (Hrvatske vode). U travnju 2003. HBOR je zatražio otkaz dijela zajma u iznosu od USD 4 553 095,43 te je napravljen novi raspored tranši korisnicima tako da tranša A iznosi: 30 677 512,87 (Vodoprivredno i komunalno poduzeće Split), tranša B: 897 710,63 (Komunalno poduzeće Pula) , dok je tranša D (Hrvatske vode) otkazana. Rok za korištenje produžen je do 31. 01. 2004. godine. Prema stanju na dan 31. 12. 2003. sveukupno je iz zajma povučeno 27 118 624,76 EUR-a (85,89%) te je preostalo za korištenje 4 456 598,74 EUR-a (14,11%) do konca siječnja 2004. godine.

Projekt obnove željezničkih lokomotiva financira se EBRD-ovim zajmom br. 733 od 35 milijuna USD sklopljenim u prosincu 1998. godine. Projekt obuhvaća obnovu dizel lokomotiva (financira se sa 22,2 milijuna USD), remont i osuvremenjivanje dizel-električnih lokomotiva (9,62 milijuna USD) te konzultantske usluge za provedbu projekta (230.000 USD). Ugovoreni rok za povlačenje zajma (do 31. 03. 2002.) prolongiran je prvi put tijekom 2001. godine i utanačen novi rok: 31. 08. 2003. i drugi put kada je definiran konačan rok do 05. veljače 2004. godine. Hrvatske željeznice su tijekom 2003. godine povukle preko 11 milijuna USD. U razdoblju od lipnja 1999., kada je zajam postao efektivan, do 31. 12. 2003. sveukupno je povučeno 34 280 396,67 USD (97,94 %), a preostalo je da se u okviru novog roka dovrši Projekt i povuče preostalih USD 719 603,33 (2,06%).

Financiranje investicijskih projekata malih i srednjih poduzeća, EBRD potiče zajmom br. 923 od EUR 12 milijuna odobrenim HBOR-u s ciljem bržeg razvitka privatnog sektora u Republici Hrvatskoj. Ugovoreno je povlačenje u okviru četiri tranše, svaka po 3 milijuna EUR. Prva je tranša povučena 31. 05. 2002., druga tranša 12. 09. 2003. a preostale dvije tranše (EUR 6 milijuna) trebaju se povući do ugovorenog roka: 19. 09. 2004. godine.

Ekološke projekte u INA - Industriji nafte d.d. (17 projekata) EBRD financira zajmom br. 935 EUR 36 milijuna. Projekt se provodi radi modernizacije i poboljšanja postojećih postrojenja za obradu otpadnih voda, sanaciju spremnika za skladištenje derivata, upravljanje opasnim otpadom i poboljšanje efikasnosti rafinerijskih postrojenja u rafinerijama Rijeka, Sisak i mazivima Rijeka (Mlaka) te instaliranje postrojenja u Naftaplínu čime će se postići bolja usklađenost s ekološkim standardima EU. Projekt treba realizirati do 15. 06. 2005. godine, a povlačenje sredstava zajma ugovoreno je do 30. 06. 2005. godine. Ugovoreno je trošenje zajma po sljedećim kategorijama: 1. oprema 12,34 milijuna EUR, 2. radovi 17,81 milijuna EUR, 3. konzultantske usluge 2,71 milijuna EUR, 4. usluge 546 000 EUR i neraspoređeno 2 585 000,00 EUR. U 2003. godini izvršen je novi raspored sredstava na stavci usluga tako što su za tu namjenu povećana sredstva za 90 000 EUR i za toliko su umanjena na stavci neraspoređeno. Na taj je način izmijenjen prvobitno ugovoreni raspored zajma po kategorijama te je 31.12.2003. raspored po kategorijama bio isti za stavke oprema, radovi i konzultantske usluge a izmijenjena stavka usluge iznosila je EUR 636 000,00 i izmijenjena stavka neraspoređeno EUR 2 495 000,00. Tijekom 2003. godine INA-Industriji nafte d.d. povukla je EUR 9 331 711,56 iz ugovorenog zajma. U razdoblju

od 2002. (kada je zajam postao efektivan) do zaključno sa 31. 12. 2003. sveukupno je povučeno EUR 13 331 711,56 (toliko iznosi i dug INA-e prema EBRD), a preostalo je za povlačenje EUR 22 668 288,44 do ugovorenog roka.

Projekt Autoceste Zagreb - Rijeka (izgradnja dionica: Vrbovsko - Bosiljevo i Bosiljevo - Vukova Gorica) financira se sredstvima EBRD zajma br. 975 EUR 60 milijuna i sredstvima EIB zajma br. 21.609 EUR 60 milijuna. EBRD-ov zajam je postao efektivan 12. prosinca 2002. godine kada je iz zajma isplaćena početna jednokratna naknada (1%-front end fee), a povlačenje sredstava uslijedilo je tijekom 2003. godine u ukupnom iznosu od EUR 25 867 191,37. Preostala sredstva od EUR 33 532 808,63 koristit će se do ugovorenog roka: 11. svibnja 2005. godine.

Za Projekt izgradnje tankera za prijevoz nafte i kemikalija od 47 400 BRT, trup br. 450, EBRD je s Uljanik brodogradilištem d.d., Pula sklopio Sporazum o izdavanju avansne garancije 19. 12. 2001. godine u iznosu od USD 11 490 000,00 (EBRD br. 18149-avansna garancija), uz jamstvo Republike Hrvatske (koje je stupilo na snagu 23. 07. 2002. godine). Temeljem Sporazuma EBRD izdaje avansu platežnu garanciju Intrigue Shipping Inc. Monrovia, Republika Liberija (kupcu tankera) za račun Uljanik brodogradilištu d.d., Pula. Ugovoreno je izdavanje avansne garancije u 4 obroka: I. obrok USD 1 436 250,00 najkasnije do 28. 05. 2002. (realiziran 28. 05. 2002.); II. obrok USD 2 872 500,00 najkasnije do 31. 03. 2004.; III. obrok USD 2 872 500,00 najkasnije do 30. 04. 2004. i IV. obrok USD 4 308 750,00 najkasnije do 31. 10. 2004. Time se omogućuje Uljanik brodogradilištu realizacija ugovora o gradnji tankera, primanje avansnog plaćanja i pomaže se putem EBRD-a njegovo restrukturiranje, komercijalizacija i konačna privatizacija.

Projekt Centra za oblasnu kontrolu Zagreb poduzima se radi poboljšanja sigurnosti zračnog prometa i povećanja kapaciteta te obuhvaća nabavu i ugradnju novog sustava za obradu radarskih podataka i odgovarajućih kontrolorskih konzola te izgradnju aneksa postojećoj zgradi u kojoj će biti smještena nova operativna sala. Projekt sufinanciraju EBRD zajmom br. 25800 od 25 milijuna EUR i EIB zajmom br. 21677 od 20 milijuna EUR. Ugovor o jamstvu između Republike Hrvatske i EBRD-a sklopljen je u rujnu 2002. godine, Zakon o potvrđivanju Ugovora o jamstvu⁸⁰ Hrvatski sabor je donio u studenom 2002., zajam je postao operativan za povlačenje 22. 01. 2003. dok je početna naknada (1%-front end fee) plaćena 29. 02. 2003. te je tijekom 2003. godine ukupno povučeno EUR 5 513 287,94. Prema ugovoru preostala sredstva zajma EUR 19 486 712,06 (73%) povlačit će se do 30. 09. 2005. godine.

Projekt sanacije autocesta u Republici Hrvatskoj obuhvaća sanaciju europskog Koridora X, odnosno dionicu Zabok-Brodski Stupnik i financiranje konzultantskih usluga u provedbi projekta. Prvi dio projekta obuhvaća sanaciju približno 70 km ceste Zabok-Ivanić Grad, uključujući most preko Save i sanaciju približno 130 km ceste između Ivanić Grada i Brodskog Stupnika, uključujući most Novska. Drugi dio projekta obuhvaća konzultantske usluge na provedbi projekta, nadzor, razvoj menagementa i prilagodbe financijskog sustava međunarodnim standardima i izradu strategije za poboljšanje efikasnosti upravljanja i održavanja. Projekt se financira zajmovima EBRD-a (46,50 milijuna EUR) i EIB-a (50,00 milijuna EUR), a trebao bi se završiti do 31. 12. 2005. godine.

⁸⁰Zakon o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske banke za obnovu i razvoj za projekt Centra za oblasnu kontrolu Zagreb "Narodne novine-Međunarodni ugovori", br. 14/2002.

Ugovor o jamstvu između Republike Hrvatske i EBRD-a za financiranje Projekta sanacije autocesta u Republici Hrvatskoj potpisan je 13. 12. 2002. Zakon o potvrđivanju Ugovora o jamstvu objavljen je u "Narodnim novinama - Međunarodni ugovori" br. 10/2003, te je stupio na snagu 9. srpnja 2003. godine. Iz sredstava zajma isplaćena je početna naknada (1% -front end fee) 16. 07. 2003., a u rujnu 2003. povučena su sredstva za provedbu projekta u iznosu od EUR 4 278 945,25. Nepovučena sredstva zajma EUR 41 756 054,75 (55,9%) povlačit će se do 30. 04. 2006. godine.

Razvojna banka Vijeća Europe (CEB)

Korištenje zajmova u 2003. godini

U 2003. godini s CEB-om nisu sklopljeni novi zajmovi nego je nastavljena provedba projekata obnove škola, zdravstvene infrastrukture, povratka prognanika i izbjeglica i kreditnog programa za financiranje malog i srednjeg poduzetništva, odnosno povlačenje raspoloživih sredstava okvirnih zajmova ranije sklopljenih s CEB-om. Tijekom 2003. godine povučeno je sveukupno 239 011 135 kuna (31,32 milijuna EUR-a, prema tečaju CEB-a na dan povlačenja tranši). Odnosno, povučene su ove tranše: sedma tranša iz Okvirnog zajma za Projekt obnove zdravstvene infrastrukture u istočnoj Slavoniji (2,4 milijuna EUR), treća tranša iz Okvirnog zajma za Projekt povratka prognanika i izbjeglica (EUR 10,30 milijuna), peta tranša iz okvirnog zajma za Projekt obnove škola u istočnoj Slavoniji (EUR 490 000,00), treća tranša Okvirnog zajma za Projekt obnove škola (EUR 2,7 milijuna), prva tranša iz Okvirnog zajma za Projekt obnove i modernizacije ŠNZ "Andrija Štampar", Zagreb i MCZZM Dubrovnik, i prva tranša iz okvirnog zajma za Projekt obnove zdravstvene infrastrukture (EUR 14,578 milijuna).

Pored toga u 2003. godini HBOR je koristio 2 milijuna EUR-a (drugu tranšu) iz okvirnog kredita od 8 milijuna EUR sklopljenog uz jamstvo Republike Hrvatske, za financiranje kreditnog programa za poticanje malog i srednjeg poduzetništva.

Pregled zajmova ugovorenih u razdoblju od 1998. do 2003. godine

U razdoblju od 1998. do 2002. s CEB-om je ugovoreno financiranje osam projekata u Republici Hrvatskoj. Republika Hrvatska je sklopila sedam izravnih zajmova ukupno vrijednih 789 351 614 kuna za financiranje projekata obnove, a jedan okvirni kredit sklopila je Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR), uz jamstvo Republike Hrvatske, vrijedan EUR 8 milijuna za promicanje malog i srednjeg poduzetništva.

Temeljem sklopljenih okvirnih izravnih zajmova RH sveukupno je povučeno 682 226 175,00 kuna, dok je preostalo 106 138 234,00 kuna za ulaganja u provedbu projekata.

Detaljan pregled zajmova sklopljenih s CEB-om u razdoblju od 1998. do 2003. godine, koji sadrži podatke o korištenju sredstava, odnosno povlačenja pojedinih tranši u razdoblju od 1999. (kada su povučene prve tranše) do 2003. godine, ugovorenih financijskih uvjeta i stanja duga Republike Hrvatske prema CEB-u prikazan je tablicom 6.25.

Tablica 6.25 | Pregled
zajmova CEB-a i stanje
duga 31.12.2003. godine

Red br.	Projekt	Iznos okvirnog zajma u HRK	Tranša/datum povlačenja	Iskorišteno u HRK*	Valuta	Dug u valuti 31. 12. 2003.	KTA fiksna	Početak za GL	Dospijeće otplate glavnice	
									Prvo	Posljednje
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	12
1.	Projekt F/P 1278/1998 Obnova zdravstvene infrastrukture u istočnoj Slavoniji (Korisnik: Ministarstvo zdravstva)	172 744 129	I. (17. 03. 1999.)	35 078 800	USD	5 075 000	5,71% 5 god.		17. 03. 2005.	17. 03. 2009.
	zajam je zatvoren		II. (02. 11. 1999.)	34 288 200	EUR	4 500 000	5,38% 5 god.		02. 11. 2005.	02. 11. 2009.
			III. (22. 02. 2000.)	26 329 600	EUR	3 400 000	5,56% 5 god.		02. 02. 2006.	22. 02. 2010.
			IV. (29. 11. 2000.)	36 396 000	EUR	4 800 000	5,54% 5 god.		29. 11. 2006.	29. 11. 2010.
			V. (21. 12. 2001.)	14 778 000	EUR	2 000 000	4,67% 5 god.		21. 12. 2007.	21. 12. 2011.
			VI. (18. 01. 2002.)	7 551 000	EUR	1 000 000	4,89% 5 god.		18. 01. 2008.	18. 01. 2012.
			VII. (04. 06. 2003.)	18 322 529	EUR	2 400 000	3,56% 5 god.		04. 06. 2009.	04. 06. 2013.
	Ukupno 1. (I.+II.+ III. +IV+V+VI+VIII.):				172 744 129	USD EUR	5 075 000 18 100 000			
2.	Projekt F/P 1279/1988 Obnova škola u istočnoj Slavoniji (Korisnik: Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo)	67 368 000	I. (15. 03. 1999.)	16 658 110	USD	2 410 000	5,71% 5 god.		17. 03. 2005.	17. 03. 2009.
	Otkazano je HRK 987.205 ; zajam je zatvoren		II. (23. 11. 1999.)	23 715 310	EUR	3 100 000	5,04% 5 god.		29. 11. 2005.	29. 11. 2009.
			III. (29. 11. 2000.)	14 406 750	EUR	1 900 000	5,53% 5 god.		29. 11. 2006.	29. 11. 2010.
			IV. (01. 08. 2001.)	7 897 670	EUR	1 100 000	5,06% 5 god.		01. 08. 2007.	01. 08. 2011.
			V. (05. 08. 2003.)	3 702 955	EUR	490 000	3,75% 5 god.		05. 08. 2009.	05. 08. 2013.
	Ukupno 2. (I.+II.+III.+IV.+ V.):				66 380 795	USD EUR	2 410 000 6 590 000			
3.	Projekt F/P 1352/1999 Obnova škola (Korisnik: Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo)	98 682 000	I. (01. 08. 2001.)	24 410 980	EUR	3 400 000	5,06% 5 god.		01. 08. 2007.	01. 08. 2011.
			II. (03. 10. 2002.)	42 841 700	EUR	5 800 000	4,31% 6 god.		17. 04. 2008.	17. 04. 2012.
			III. (05. 08. 2003.)	20 404 035	EUR	2 700 000	3,75% 5 god.		05. 08. 2009.	05. 08. 2013.
Ukupno 3. (I.+II.+III.):				87 656 715	EUR	11 900 000				
4.	Projekt F/P 1378/2000 Projekt povratka prognanika i izbjeglica u RH-obnova i stambeno zbrinjavanje (Korisnik: Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo)	232 000 000	I. (01. 08. 2001.)	58 155 579	EUR	8 100 000	5,06% 5 god.		01. 08. 2007.	01. 08. 2011.
	zajam je zatvoren		II. (17. 04. 2002.)	96 067 400	EUR	13 000 000	5,24% 6 god.		17. 04. 2008.	17. 04. 2012.
			III. (29. 07. 2003.)	77 777 030	EUR	10 300 000				
	Ukupno 4. (I.+II.+III.):				232 000 000	EUR	31 400 000			

Nastavak tablice

Red br.	Projekt	Iznos okvirnog zajma u HRK	Tranša/datum povlačenja	Iskorišteno u HRK*	Valuta	Dug u valuti 31. 12. 2003.	KTA fiksna	Početak za GL	Dospijee otplate glavnice	
									Prvo	Posljednje
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	12
5.	Projekt F/P 1379/2000 Projekt obnove Franjevačkog samostana Male braće, Dubrovnik	10 325 454	I. (08. 08. 2002.)	4 639 950	EUR	630 000	5,32%	6. god.	08. 08. 2008.	08. 08. 2012.
6.	Projekt F/P 1351/1999 Projekt obnove zdravstvene infrastrukture (Korisnik: Ministarstvo zdravstva RH)	186 837 031	I. (19. 12. 2003.)	112 328 259	EUR	14 578 000	4,10%	5 god.	19. 12. 2009.	19. 12. 2013.
7.	Projekt F/P 1419/2001 Projekt obnove ŠNZ „Andrija Štampar“ Zagreb i MCZZM, Dubrovnik	21 395 000	i. (12. 08. 2003.)	6 476 327	EUR	856 725	4,3%	5 god.	12. 08. 2009.	12. 08. 2013.
Sveukupno okvirni zajmovi (1.+2.+3.+4.+5.+6.+7.):		789 351 614	Sveukupno iskorišteno (stanje : 31. 12. 2003.):	682 226 175	Sveukupno: USD EUR	7 485 000 84 054 725				
OKVIRNI KREDIT UZ JAMSTVO RH		Iznos u EUR								
1.	Projekt F/P 1392/2000 Financiranje kreditnog programa malog i srednjeg poduzetništva (HBOR)	8 000 000	I. (31. 05. 2002.)		EUR	2 000 000	Euribor+ +0,40%	26 mjeseci	05. 08. 2004.	05. 02. 2010.
			II. (12. 09. 2003.)		EUR	2 000 000	Euribor+ 0,29%	29 mjeseci	05. 02. 2006.	05. 08. 2011.
Ukupno (I.+II.):					EUR	4 000 000				

Napomena: Podaci o korištenju zajmova u kunama iskazani su po tečaju CEB-a za valute na dan isplate pojedinih tranši.

- Okvirnim zajmom za Projekt obnove zdravstvene infrastrukture u istočnoj Slavoniji (F/P 1278/1998)⁸¹ u iznosu od 172 744 129,00 kuna financira se 44% od ukupnih 388 800 650,00 kuna procijenjenih neto troškova rekonstrukcije i obnove sustava primarne i sekundarne zdravstvene zaštite (obnove/izgradnje 18 centara primarne zaštite i 3 bolnice, izgradnje 48 stanova za zdravstvene djelatnike te nabave medicinske opreme).
U 2003. godini sklopljen je dodatni ugovor za povlačenje VII. tranše iz okvirnog zajma, te je u lipnju 2002. iskorišteno 18 322 529,00 kuna. Za provedbu Projekta, prema stanju na dan 31. 12. 2003., iz Okvirnog zajma povučeno je putem sedam tranši sveukupno 172 744 129,00 (100%) te je zajam zatvoren.
- Za Projekt obnove škola u istočnoj Slavoniji⁸² s CEB-om je ugovoren okvirnim zajam br. F/P 1279/1998 od 67. 368.000,00 kuna (50% od ukupno 134 736 000,00 kuna procijenjenih neto troškova popravaka i obnove 33 osnovne škole i 1 srednje škole obuhvaćene projektom). Projekt je provodilo Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo kao dio ukupnog programa obnove u području istočne Slavonije. U 2003. godini ugovoreno je povlačenje pete tranše EUR 490 000 koja je povučena u kolovozu 2003. (HRK 3 702 955,00). Sa stanjem 31. 12. 2003. iskorišteno je ukupno 66 380 795,00, a preostala sredstva od HRK 987 205,00 su otkazana i zajam je zatvoren.

⁸¹Zakon o potvrđivanju Okvirnog ugovora o zajmu između Fonda Vijeća Europe za socijalni razvoj i Republike Hrvatske za projekt 1278 (1998.) - obnova zdravstvene infrastrukture u istočnoj Slavoniji ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br. 13/1998).

⁸²Zakon o potvrđivanju Okvirnog ugovora o zajmu između Fonda Vijeća Europe za socijalni razvoj i Republike Hrvatske za projekt 1279 (1998.) - obnova škola u istočnoj Slavoniji ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br. 13/1998).

3. Za provedbu Projekta obnove škola u Republici Hrvatskoj iz okvirnog zajma od 98 682 000,00 kuna (F/P 1352/1999)⁸³ financira se obnova 41 škole u ratom stradalim područjima u osam županija. Projekt provodi Ministarstvo mora, turizma prometa i razvitka kao dio ukupnog programa obnove. U kolovozu 2003. povučena je treća tranša u iznosu od 2,7 milijuna EUR-a (20 404 035,00 HRK). Preostalo je za povlačenje na dan 31. 12. 2003. 11 025 258,00 kuna (11,17%), dok je u razdoblju od 2001. do 2003. sveukupno povučeno 87 656 715,00 kuna (88,83%).
4. Projekta obnove i stambenog zbrinjavanja prognanika i izbjeglica u Republici Hrvatskoj financira se Okvirnim zajmom od 232 000 000,00 kuna (F/P 1378/2000)⁸⁴ koji je potpisan 02. i 07. veljače 2001. godine. Tim se zajmom i proračunskim sredstvima financira rješavanje problema stambenog zbrinjavanja prognanika i izbjeglica kroz povrat imovine vlasnicima i osiguranje alternativnog smještaja za privremene korisnike, organiziranu obnovu oštećenih i uništenih obiteljskih kuća u vlasništvu povratnika, te kroz obnovu komunalne infrastrukture. Projekt je provodilo Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo kao dio ukupnog programa obnove. U srpnju 2003. povučena je posljednja treća tranša od 10,3 milijuna EUR (77 777 030,00 kuna), zajam je u cijelosti iskorišten i zatvoren.
5. Projekt obnove Franjevačkog samostana Male braće u Dubrovniku financira se zajmom CEB-a u iznosu od 10 325 454,00 kuna (F/P 1379/2000)⁸⁵ sklopljenim 19. lipnja 2001. u Dubrovniku prilikom održavanja 36. godišnje skupštine CEB-a. Tim zajmom, proračunskim sredstvima Franjevačke provincije sa sjedištem u Zadru i World Monument Watch (WMW) darovnicom financira se obnova i sanacija franjevačkog samostana Male braće u Dubrovniku koju provode sam samostan i Ministarstvo kulture. Obnova samostana je započela sa zapadnim krilom a prvenstveno se krenulo s obnovom stare knjižnice, te glazbenog i rukopisnog arhiva za koje je bilo nužno što hitnije intervenirati radi smanjenja šteta na izuzetno vrijednom fundusu, kao i zato da bi knjižnica bila ponovno korištena u znanstvene svrhe za koje je nedostupna već niz godina. U 2002. utrošeno je 323 000 kuna iz WMW darovnice i 4 639 950 kuna (45% sredstava zajma, odnosno povučena je I. tranša EUR 630 000,00).Preostalo je za povlačenje 5 685 504,00 kuna ili 55 % i ta će se sredstva povući početkom 2004. godine.
6. Projekt obnove zdravstvene infrastrukture financira se zajmom CEB-a u iznosu 186 837 031 kuna (F/P 1351/1999)⁸⁶, potpisanim 23. i 30. listopada 2001. godine (stupio na snagu 31. srpnja 2002.). Tim zajmom i proračunskim sredstvima financiraju se građevinski radovi ili nabava opreme za 4 opće bolnice (Pakrac, Dubrovnik, Sisak i Zadar) 2 kliničko-bolnička centra /Rijeka, Zagreb) i 4 doma zdravlja (Metković, Slunj, Knin, Dubrovnik) te nabava medicinske i nemedicinske opreme za 45 ambulanti koje su ranije izgrađene iz sredstava državnog proračuna. Projekt provodi Ministarstvo zdrav-

⁸³Zakon o potvrđivanju Okvirnog ugovora o zajmu između Razvojne banke Vijeća Europe i Republike Hrvatske za obnovu škola ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br.7/2001

⁸⁴Zakon o potvrđivanju Okvirnog ugovora o zajmu između republike Hrvatske i Razvojne banke Vijeća Europe za Projekt povratka prognanika i izbjeglica u Republici Hrvatskoj-obnova i stambeno zbrinjavanje ("Narodne novine-Međunarodni ugovori", br.7/2001).

⁸⁵Zakon o potvrđivanju Okvirnog ugovora o zajmu 1379 (2000) za obnovu Franjevačkog samostana Male braće u Dubrovniku, između Razvojne banke Vijeća Europe i Republike Hrvatske ("Narodne novine – Međunarodni ugovori", br.14/2001).

⁸⁶Zakon o potvrđivanju Okvirnog ugovora o zajmu 1351/1999) za obnovu zdravstvene infrastrukture, između Razvojne banke Vijeća Europe i Republike Hrvatske ("Narodne novine - Međunarodni ugovori",br. 9/2002 i 12/2002).

stva kao i dio ukupnog programa obnove zdravstva. U kolovozu 2003. povučen je prva tranša od EUR 856 725 (6.476 327,00 kuna), a preostalo je za povlačenje 14 918 673,00 (69,73%).

7. Projekt obnove Škole narodnog zdravlja "Andrija Štampar" obuhvaća obnovu postojećih objekata u Zagrebu i Dubrovniku za edukaciju kadra iz područja zdravstvenog managementa i promocije zdravlja. Ugovoren je zajam CEB-a u iznosu od 21 395 000 kuna⁸⁷. Procijenjena vrijednost projekta iznosi 42 790 000,00 kuna, od čega CEB zajmom financira 50%, dok se preostalih 21 395 000,00 kuna (50%) sufinancira iz ovih izvora:

1.	Državni proračun RH	2 995 300,00 kn	(7%)
2.	Grad Zagreb	8 989 900,00 kn	(21%)
3.	HZZO	2 139 500,00 kn	(5%)
4.	Medicinski fakultet, Zagreb	7 274 300,00 kn	(17%)

U kolovozu 2003. povučena je prva tranša EUR 856 725,00 (HRK 6 476 327,00), odnosno 30,27% od zajma, a preostalo je 31. 12. 2003. za povlačenje 14 918 673,00 kuna (69,73%).

8. Projekt financiranja kreditnog programa malog i srednjeg poduzetništva financira se zajmom CEB-a br. F/P 1392/2000⁸⁸ Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak (HBOR) i odobren je uz državno jamstvo. Ukupna vrijednost projekta iznosi 20 milijuna EUR, od čega se zajmom CEB-a financira 8 milijuna EUR (40%), a ostatak od 12 milijuna EUR (60%) financira zajmom Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD). Okvirni ugovor o kreditu sklopljen je s CEB-om 16. veljače u Parizu i 21. veljače i 15. ožujka u Zagrebu, a stupio je na snagu 19. rujna 2001. HBOR je drugu tranšu zajma od 2 milijuna EUR povukao u rujnu 2003. godine. Preostalo je za povlačenje sa stanjem 31. 12. 2003. EUR 4 milijuna (50%). Cilj programa kreditiranja je srednjoročno i dugoročno kreditiranje razvoja malog i srednjeg poduzetništva u svrhu povećanja zaposlenosti. Kredite HBOR daje trgovačkim društvima i obrtnicima koji imaju manje od 250 zaposlenih i najmanje su 51% u privatnom vlasništvu. Krediti se koriste za ulaganja u osnovna sredstva (poslovni prostor, opremu), ulaganja u obrtna sredstva (do visine 30% iznosa kredita) i refinanciranje postojećih financijskih obveza (pod uvjetom da sveukupni iznos korišten za obrtna sredstva i refinanciranje ne premašuje 30% iznosa kredita).

Iz Državnog proračuna za 2003. godinu plaćene su dospjele kamate po iskorištenim tranšama okvirnih zajmova u ukupnom iznosu od 427 438,38 USD i 2 745 787,07 EUR -a. HBOR je platio u 2003. godini dospjele kamate EUR 70 257,83 po okvirnom kreditu namijenjenom financiranju malog i srednjeg poduzetništva, sklopljenog uz jamstvo RH.

Dug Republike Hrvatske prema CEB-u po svim povučenim tranšama iz sklopljenih okvirnih ugovora sa stanjem 31. 12. 2003. iznosi: 7 485 000,00 USD i 84 054 725,00 EUR-a, dok dug HBOR-a prema CEB-u temeljem okvirnog kredita sklopljenog uz jamstvo RH iznosi 4 000 000,00 EUR.

Projekti / zajmovi u pripremi

U različitim fazama pripreme nalaze se šest novih projekata za financiranje zajmovima CEB-a: (1.) održivi povratak prognanika i izbjeglica te infrastrukturna obnova područja od posebne državne skrbi -

⁸⁷Zakon o potvrđivanju Okvirnog ugovora o zajmu 1419/2001 za obnovu Škole narodnog zdravlja «Andrija Štampar» u Zagrebu i Međunarodnog centra za zdravstveni management "Andrija Štampar" u Dubrovniku ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br. 10. i 12/2002.

⁸⁸Zakon o potvrđivanju Okvirnog ugovora o kreditu između Republike Hrvatske, Hrvatske banke za obnovu i razvitak i Razvojne banke Vijeća Europe, za financiranje kreditnog programa poduzetništva ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br.9/2001).

HRK 292 351 000,00; (2.) izgradnja i obnova škola-HRK 53 084 575,80, (3.) stambeno i komunalno zbrinjavanje Roma u Međimurju i Zagrebu, (4.) obnova ratom razrušene kulturne baštine u Lipiku, (5.) obnova otoka i (6.) razvoj socijalne infrastrukture i reintegracija povratka u multietničku zajednicu u gradu Glini.

Europska investicijska banka (EIB)

Uspostavljanje institucionalnih odnosa

Republika Hrvatska je, nakon uspostavljanja diplomatskih odnosa s tadašnjom Europskom zajednicom, izravno počela surađivati s EIB-om 1992 godine, a tijekom 1994. godine izvršena je podjela preostalog duga po osnovi zajmova ili dijelova zajmova dodijeljenih bivšoj SFRJ po načelima parcijalne sukcesije. Pravne i financijske odnose s EIB-om u pogledu naslijeđenog duga Republika Hrvatska je uredila 1995. godine sklapanjem Sporazuma o garanciji i Ugovornog pisma br. 0298⁸⁹.

Aktivnosti uspostavljanja institucionalnih odnosa Republike Hrvatske s EIB-om započete 1995. godine⁹⁰ te prekinute nakon hrvatskih akcija oslobađanja okupiranih područja u kolovozu 1995., nastavljene su na poziv EIB-a sredinom 2000. godine, kada se raspravljalo o pripremama dvaju hrvatskih projekata: (1.) izgradnje Autoceste Breznički Hum-Varaždin (23,2 km)⁹¹ i (2.) modernizaciji i elektrifikaciji željezničke pruge na Paneuropskom Koridoru Vc, kandidiranih i prihvaćenih kao tzv. "quick-start" projekti u okviru Pakta o stabilnosti.

Vijeće ministara Europske Unije odobrilo je EIB-u mandat 7. studenog 2000. godine da financira infrastrukturne projekte i projekte razvoja privatnog sektora u RH. Okvirni sporazum između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke, potpisan 13. prosinca 2000. godine, stupio je na snagu 30. 10. 2001.⁹² Ovaj sporazum uređuje aktivnosti EIB-a u Republici Hrvatskoj te omogućuje banci da dugoročnim povoljnim zajmovima financira projekte u skladu s hrvatskim razvojnim prioritetima. Na temelju Okvirnog sporazuma, Odbor guvernera EIB-a odobrio je 06. 02. 2001. davanje zajmova za investicijske projekte u RH.

Zajmovi sklopljeni 2003. godine

Europska investicijska banka, u skladu s politikom EU, okvirima svoje poslovne politike i temeljem sklopljenog Okvirnog sporazuma s Hrvatskom, tijekom 2003. godine dodijelila je četiri nova zajma u ukupnom iznosu EUR 170 milijuna za financiranje projekata u Hrvatskoj. Povoljnim dugoročnim zajmovima vrijednim ukupno 140 milijuna EUR-a podržala je financiranje dvaju velikih infrastrukturnih projekata: 1. Projekta obnove komunalne infrastrukture na područjima od posebne državne skrbi (50 milijuna EUR-a) i 2. Projekta izgradnje plinovodnog sustava u Republici Hrvatskoj (90 milijuna EUR). Globalnim zajmovima odobrenim Raiffeisen banci u iznosu EUR 30 milijuna podržala je razvitak privatnog sektora.

Republika Hrvatska sklopila je s EIB-om dva nova ugovora na temelju kojih se financiranju spomenuti infrastrukturni projekti.

⁸⁹Zakon o potvrđivanju Sporazuma o garanciji između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke i Ugovornog pisma br. 0298, potpisanih 12. siječnja 1995. u Luxembourg i 10. veljače u Zagrebu ("Narodne novine - Međunarodni ugovori" br. 6/1995), stupio na snagu 23. svibnja 1995.

⁹⁰U okviru priprema Nacrta ugovora između Republike Hrvatske i Europske unije o trgovini i suradnji izrađen je i Nacr protokola o financijskoj suradnji s Europskom zajednicom koji je trebao omogućiti EIB-u financiranje projekata u Hrvatskoj.

⁹¹Ovaj je projekt kasnije suspendiran do potvrde usklađenosti s izvedbenim kriterijima.

⁹²Zakon o potvrđivanju Okvirnog sporazuma između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke koji uređuje aktivnosti EIB-a u Republici Hrvatskoj ("Narodne novine - Međunarodni ugovori",br. 6/2001).

1. Ugovorom o financiranju između Republike Hrvatske i EIB-a za Projekt – obnova komunalne infrastrukture na područjima od posebne državne skrbi, potpisanim 30. srpnja 2003. i njegovom Prvom dopunom, potpisanom u Luxembourgu i Zagrebu, 18. rujna 2003. odobren je zajam od EUR 50 milijuna⁹³. Cilj projekta je poboljšanje kvalitete življenja na područjima od posebne državne skrbi, stvaranje preduvjeta za masovniji povratak raseljenog i /ili izbjeglog stanovništva i razvitak regionalnog gospodarstva. Vrijednost Projekta procijenjena je na EUR 100 milijuna, od čega će EIB financirati 50% te Republika Hrvatska 50%. Sredstva zajma koristit će se do 31. 02. 2006. godine za financiranje malih i srednjih projekata za obnovu i nadogradnju komunalne infrastrukture, što uključuje lokalne ceste, socijalnu stanogradnju i druge komunalne objekte u općinama i županijama. Zajam će se povlačiti u tranšama u minimalnom iznosu od EUR 5 milijuna., a otplaćivat će se u polugodišnjim obrocima, uz poček za glavnice od 5 godina, u roku od 15 godina. Kamatna stopa fiksna ili varijabilna utvrđivat će se kod povlačenja tranši.
2. Ugovor o jamstvu između Europske investicijske banke i Republike Hrvatske za financiranje Projekta izgradnje plinovodnog sustava u Republici Hrvatskoj investitora Plinacro d.o.o., potpisan 16. prosinca 2003. godine⁹⁴ kada je potpisan i Ugovor o financiranju između Europske investicijske banke i Plinacro d.o.o. kojim se daje zajam od EUR 90 milijuna, uz državno jamstvo, za djelomično financiranje troškova nabave cijevi za plinovod, izgradnju plinovoda, instaliranje novog telekomunikacijskog i kontrolnog sustava SCADA. Projekt obuhvaća dio Plinacrovog programa proširenja i modernizacije plinovodnog sustava i sastoji se od nacрта, nabave cijevi izgradnje, stavljanja u funkciju i rada oko 394 km visokotlačnog plinovoda. Glavne komponente projekta su: 1. plinovod Pula-Karlovac (sastoji se od 198 km čeličnih cijevi ukupanih i opremljenih zaštitom protiv korozije, uzduž plinovoda instalirat će se pet stanica za mjerenje i smanjenje tlaka); 2. plinovod Zagreb-Slavonski brod (196 km čeličnih cijevi ukopanih i opremljenih zaštitom protiv korozije, opremljen sa 13 stanica za mjerenje i smanjenje tlaka) i 3. SCADA (instaliranje novog sustava - novi mikrovalni telekomunikacijski sustav, novi hardver i softver). Procijenjena vrijednost projekta iznosi EUR 186,6 milijuna. Sredstvima zajma EIB-a financirat će se izgradnja plinovoda, nabavke cijevi na dijelovima dionica plinovoda Kutina-Slavonski Brod, Pula-Karlovac, Zagreb istok-Kutina, i Lučko Ivanja Reka, instaliranje SCADA (ključ u ruke) i nadzor. Zajam EIB-a od EUR 90 milijuna koristit će se do 01. 12. 2007. godine u deset tranši čija je minimalna ugovorena vrijednost iznosi EUR 5 milijuna. Ugovoreni rok otplate je 20 godina, uključujući poček 5 godina za otplatu glavnice, kamatna stopa fiksna ili varijabilna odredit će se prilikom povlačenja svake od pojedinih tranši zajma.

⁹³Zakon o potvrđivanju Ugovora o financiranju između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke za Projekt-obnova komunalne infrastrukture na područjima od posebne državne skrbi ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br. 16/2003).

⁹⁴Vlada Republike Hrvatske 29. 10. 2003. dala je suglasnost Plinacru d.o.o., Zagreb da se zaduži u iznosu EUR 90 milijuna i sklopi ugovor o financiranju s EIB za Projekt izgradnje plinovodnog sustava u RH (Odluka o davanju suglasnosti za sklapanje ugovora o financiranju između Europske investicijske banke i trgovačkog društva Plinacro d.o.o., Zagreb, za Projekt izgradnje plinovodnog sustava u Republici Hrvatskoj, objavljena u "Narodnim novinama", br. 173/2003). Zakon o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke za financiranje Projekta izgradnje plinovodnog sustava u Republici Hrvatskoj investitora PLINACRO d.o.o., donesen je 2. travnja 2004. godine, objavljen je u "Narodnim novinama - Međunarodni ugovori", br. 3/2004.

Povlačenja sredstava zajmova u 2003. godini

U 2003. godini sveukupno je iz raspoloživih ranije odobrenih šest zajmova EIB-a povučeno ukupno EUR 51 428 75,98. Detaljni podaci o povučenim iznosima sadržani su u tablici 6.26.

Za financiranje Projekta obnove željeznice na Vc Pan - Europskom koridoru za koji je ugovoren zajam br. 21.051 u iznosu EUR 40 milijuna, povučena je 02. 12. 2003. godine II. tranša zajma u iznosu od EUR 5 milijuna uz fiksnu kamatnu stopu 4,79% godišnje i povrat glavnice u roku od 15 godina.

Hrvatske ceste d.o.o. povukle su 30. 09. 2003. II. tranšu zajma u iznosu od 4 milijuna EUR uz kamatnu stopu 4,88% i povrat glavnice u rok od 15 godina za provedbu Projekta obnove državnih cesta za financiranje kojeg je s EIB-om sklopljen zajam br. 21.262 od EUR 60 milijuna.

HBOR je tijekom 2003. godine povukao tri tranše u sveukupnom iznosu od EUR 8 428 755,98 (tranše su povučene uz fiksne kamatne stope 4,01%,3,8% i 4,28% godišnje te je ugovorena otplata u roku od 8 godina) iz EIB-ovog globalnog zajam br. 21.316 od EUR 10 milijuna.

Za financiranje radova na Projektu autoceste Rijeka-Zagreb ugovoren je zajam EIB-a br. 21.609 u iznosu od EUR 60 milijuna. Povučeno je EUR 22 milijuna 13. kolovoza 2003. godine (II. tranša zajma, ugovorena uz varijabilnu kamatnu stopu i povrat glavnice u roku 12 godina).

Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o. u 2003. godini povukla je ukupno EUR 5 milijuna (II. i III. tranšu zajma koje su ugovorene s rokom povrata 11 godina i uz fiksne kamatne stope od 4,58% i 4,46%) za financiranje Projekta kontrole zračne plovidbe Zagreb za koji je ugovoren zajam br. 21.677 od EUR 20 milijuna.

Za projekt sanacije autocesta u RH povučena je prva tranša u iznosu EUR 7 milijuna s rokom povrata na 10 godina i uz fiksnu kamatnu stopu 4,88% godišnje u okviru zajma EIB br. 21.850 dobivenog u iznosu od EUR 50 milijuna.

Tablica 6.26 | Pregled povlačenja sredstava zajmova EIB-a u 2003. godini u tisućama EUR

Red.Oznaka br. zajma	Naziv projekta	Korisnik zajma	Iznos zajma	Povučeno 31. 12. 2002.	Povlačenja I. - XII. 2003.	Ukupno povučeno 31. 12. 2003.	Ne povučeno 31. 12. 2003.	Rok za povlačenje
1. 21.051	Projekt obnove infrastrukture i modernizacija sustava signalizacije i telekomunikacija na dijelovima VC Paneuropskog koridora	Hrvatske željeznice d.o.o.	40 000,00	3 500,00	5 000,00	8 500,00	31 500,00	30. 10. 2005.
2. 21.262.	Projekt obnove državnih cesta	Hrvatske ceste d.o.o.	60 000,00	1 000,00	4 000,00	5 000,00	55 000,00	26. 05.2004.
3. 21.316.	Globalni zajam HBOR	HBOR	10 000,00	0,00	8 428,75	8 428,75	1 571,24	26. 05. 2004.
4. 21.609	Projekt autoceste Rijeka-Zagreb	Autocesta Rijeka-Zagreb	60 000,00	20 000,00	22 000,00	42 000,00	18 000,00	30. 06. 2005.
5. 21.677	Projekt kontrole zračne plovidbe Zagreb	Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o.	20 000,00	2 750,00	5 000,00	7 750,00	12 250,00	30. 06. 2006.
6. 21.850	Projekt sanacije autocesta u R H	Hrvatske autoceste	50 000,00	0,00	7 000,00	7 000,00	43 000,00	18. 06. 2003.
UKUPNO (1.-6):			380 000,00	27 250,00	51 428,75	78 678,755	301 321,24	

Pregled zajmova

Nakon stupanja na snagu Okvirnog sporazuma između RH i EIB-a, EIB je odobrio u trogodišnjem razdoblju dvanaest zajmova sveukupno vrijednih EUR 446 000 00,00. Od tih dvanaest zajmova dva su zajma izravno sklopljena s državom (ukupno vrijedna EUR 90 milijuna), šest je zajmova ugovoreno uz državno jamstvo (ukupno vrijednih 290 milijuna EUR-a), a bez državnog jamstva dodijeljena su četiri globalna zajma bankama za financiranje malih i srednjih privatnih poduzeća u ukupnom iznosu od 66 milijuna EUR-a.

U okviru sklopljenih javnih i javno garantiranih zajmova sveukupno je povučeno 78,67 milijuna EUR-a te toliko iznosi i dug prema EIB-u, a za povlačenje do 2007. godine preostalo je 301,32 milijuna EUR-a.

Osnovni podaci o zajmovima dati u pregledu zajmova (tablica 6.27). Ovi su zajmovi ugovoreni uz sljedeće uvjete: rok otplate 8 - 20 godina, početak na otplatu glavnice 3,5 - 5,5 godina, fiksnu i/ili promjenjivu kamatnu stopu utemeljenu na EURIBOR-u uvećanom za maržu EIB-a, zateznu kamatu koja se obračunava uvećavanjem ugovorene kamate za 2% ili 2,5% (u slučaju da je ugovorena fiksna kamata) te uvećavanjem ugovorene kamate za 0,25% (u slučaju da je ugovorene promjenjiva kamata) i plaćanje naknada u slučaju odgađanja isplate tranši i/ili otkazivanja isplate tranši.

Tablica 6.27 | Pregled zajmova EIB-a odobrenih sukladno okvirnom sporazumu između RH i EIB-a od 13. 12. 2000. (stanje: 31. 12. 2003.)

Red. br.	Oznaka zajma	Naziv projekta	Korisnik	Datum sklapanja ugovora	Zakon objavljen u NN	Rok za korištenje	Valuta	Iznos zajma	Povučeno	Preostalo za povlačenje	DUG	
I. JAVNI ZAJMOVI												
1.	FI No. 21.051	Projekt obnove infrastrukture i modernizacije sustava signalizacije i telekomunikacija na dijelovima Vc. Paneuropskog koridora	Hrvatske željeznice d.o.o.	24. 05. 2001.	NN-MU br. 2/2002.	30. 10. 2005.	EUR	40 000 000,00	8 500 000,00	31 500 000,00	8 500 000,00	
2.	FINo. 22.165	Projekt –obnova komunalne infrastrukture na područjima od turizma, prometa i posebne državne skrbi	Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka	30. 07. 2003.	NN-MU Br. 16/2003	31. 03. 2006.	EUR	50 000 000,00	0,00	50 000 000,00	0,00	
UKUPNO I. (1.+2.):								EUR	90.000.000,00	8.500.000,00	81 500 000,00	8 500 000,00
II. ZAJMOVI DOBIVENI UZ JAMSTVO RH												
1.	FI No. 21.262	Projekt obnove državnih cesta	Hrvatske ceste d.o.o.	29. 10. 2001.	NN-MU br. 4/2002.	26. 05. 2004.	EUR	60 000 000,00	5 000 000,00	55 000 000,00	5 000 000,00	
2.	FI No. 21.316	Globalni zajam za HBOR	HBOR	26. 11. 2001.	NN-MU br. 4/2002.	26. 05. 2004.	EUR	10 000 000,00	8 428 755,98	1 571 244,02	8 428 755,98	
3.	FI No. 21.609	Projekt autoceste Rijeka-Zagreb	Autocesta Rijeka-Zagreb d.d.	24. 06. 2002.	NN-MU br. 10/2002.	30.06.2005.	EUR	60 000 000,00	42 000 000,00	18 000 000,00	42 000 000,00	
4.	FI No. 21.677	Projekt kontrole zračne plovidbe Zagreb	Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o.	10./12. 09. 2002.	NN-MU br. 14/2002.	30. 06. 2006.	EUR	20 000 000,00	7 750 000,00	12 250 000,00	7 750 000,00	
5.	FI No. 21.850	Projekt obnove autocesta	Hrvatske Autoceste d.o.o.	13. 12. 2002.	NN- MU br.10/2003	18. 06. 2003.	EUR	50 000 000,00	7 000 000,00	43 000 000,00	7 000 000,00	
6.	FI No.	Projekt izgradnje plinovodnog sustava u RH	Plinacro d.o.o.	16. 12. 2003.	NN-MU br. 3/2004	01. 12. 2007.	EUR	90 000 000,00	0,00	90 000 000,00	0,00	
UKUPNO II. (1.-6.):								EUR	290 000 000,00	70 178 755,98	219 821 244,02	70 178 755,98
SVEUKUPNO (I.+II.):								EUR	380 000 000,00	78 678 755,98	301 321 244,02	78 678 755,98

Nastavak tabele

Red.br.	Naziv projekta	Korisnik	Datum sklapanja ugovora	Valuta	Iznos zajma
III. ZAJMOVI DOBIVENI BEZ DRŽAVNOG JAMSTVA					
1.	Globalni zajam	Privredna banka Zagreb d.d.	18. 10. 2001.	EUR	16 000 000,00
2.	Globalni zajam	HVB Bank Croatia d.d.	14. 12. 2001.	EUR	20 000 000,00
3.	Globalni zajam	Raiffeisenbank Austria d.d.	06. 06. 2003.	EUR	20 000 000,00
4.	Globalni zajam	Raiffeisenbank Leasing d.d.	06. 06. 2003.	EUR	10 000 000,00
UKUPNO (1.+2.):				EUR	66.000.000,00

Otplate preuzetih zajmova

Naslijeđeni dugoročni zajmovi dodijeljeni u razdoblju od 1982. do 1989. godine⁹⁵, otplaćivali su se i u 2003. godini temeljem zakona i prema planovima otplata u različitim valutama. EIB je izradio 06. prosinca 2001. godine revidirane planove otplata po tranšama povlačenja zajmova u ranijim valutama (BEF, DEM, FRF, ITL, NLG i GRD), nakon izvršene konverzije tih ranijih valuta plaćanja u EUR po fiksnim tečajevima.

Pregled preuzetih zajmova EIB-a te stanje duga krajem 2003. godine prikazano je tablicom 6.28.

Dospjele obveze prema Europskoj investicijskoj banci po zajmovima korištenim za financiranje cesta i željeznice plaćene su sredstvima iz Državnog proračuna za 2003. godinu. Nakon podmirenja svih dospjelih obveza u 2003. godini, preostali dug prema EIB-u, iskazan u EUR-u i pet različitih valuta te konvertiran u kune, prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na dan 31. prosinca 2003., iznosio je 312 271 986,21 kuna.

Priprema novih projekata za financiranje zajmovima EIB-a

U različitim fazama pripreme su novi projekti koje će EIB financirati zajmovima u sveukupnom iznosu EUR 285 milijuna. Za financiranje infrastrukturnih projekata predviđa se ukupno EUR 235 milijuna i to za: 1. Projekt zaštite od onečišćenja voda na priobalnom području (EUR 100 milijuna), 2. Projekt obnove komunalne infrastrukture na područjima od posebne državne skrbi, pograničnim i brdsko-planinskim područjima (EUR 90 milijuna) i 3. Projekt izgradnje autocesta na Koridoru X Županja-Lipovac (EUR 45 milijuna). Za financiranje razvoja privatnog sektora, odnosno malih i srednjih poduzeća, predviđaju se globalni zajmovi u vrijednosti EUR 50 milijuna (globalni zajam HBOR-u EUR 20 milijuna i globalni zajam Zagrebačkoj banci EUR 30 milijuna).

⁹⁵Po načelu parcijalne sukcesije i na temelju poštivanja tzv. teritorijalnog načela preuzeto je šest preostalih neotplaćenih dugoročnih zajmova korisnika sa sjedištem u Republici Hrvatskoj (Hrvatske elektroprivrede, Hrvatskih cesta i Hrvatske željeznice), nominiranih u ECU-ima, s obvezom povrata u različitim valutama. Sveukupan preuzeti dug iskazan u 11 valuta plaćanja na dan 31. 12. 1994. iznosio je 877 147 661,94 kune.

Tablica 6.28 | Pregled
preuzetih zajmova EIB-a i
stanja duga

Red. br.	Oznaka zajma kod EIB-a	Novi zajmoprimci po ugovornim pismima	Jamac po ugovornim pismima	Iznos zajma u EUR	Valuta otplate	Preostali dug u valutama otplate 31. 12. 2003.
1.	16275	HEP d.d. Zagreb	Republika			
	EEMS-HE	Ugovorno pismo	Hrvatska	10 552 500,00	EUR	0,00
	CRO (otplaćen)	broj: 0297			GBP	0,00
2.	16279	Republika Hrvatska				
	TYH-II-HC	Ugovorno pismo		16 000 000,00	EUR	0,00
	CRO (otplaćen)	broj: 0298			USD	0,00
3.	16284	Hrvatske željeznice d.o.o.	Republika			
	TYR-I-HZ	Ugovorno pismo	Hrvatska	29 190 000,00	EUR	1 152 755,20
	CRO	broj: 0296			DKK	2 671 603,23
					USD	205 294,93
					GBP	73 208,41
4.	16289	Republika Hrvatska				
	TYH-III-HC	Ugovorno pismo		15 250 000,00	EUR	715 232,82
	CRO	broj: 0298			GBP	322 207,84
					DKK	1 939 364,55
					USD	443 340,44
					CHF	77 469,08
5.	13554	Republika Hrvatska				
	TYH-IV-HC	Ugovorno pismo		60 000 000,00	EUR	10 007 629,90
	CRO	broj: 0298			GBP	865 909,92
					JPY	1 433 368 608,00
					CHF	8 678 451,42
6.	14090	Hrvatske željeznice d.o.o.	Republika			
	TYR-IIB-HZ	Ugovorno pismo	Hrvatska	18 000 000,00	EUR	4 796 505,80
	CRO	broj: 0296			CHF	3 424 669,02
					USD	1 205 727,90
					GBP	1 205 727,90
SVEUKUPNO:				148 992 500,00	EUR	16 672 123,72
					USD	1 889 409,57
					GBP	2 467 054,07
					DKK	4 610 967,78
					CHF	12 180 589,52
					JPY	1 433 368 608,00,00
					HRK*	312 271 986,21

*prema srednjem tečaju HNB 31. 12. 2003.

188

189

6.5 | Jamstva Republike Hrvatske od 2002. do 2003. godine

Prema Zakonu o proračunu ukupan iznos novog državnog duga i državnih jamstava koja se mogu preuzeti ili izdati u tijeku godine utvrđuju se Zakonom o izvršavanju Državnog proračuna.

Sukladno Zakonu o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2002. godinu Vlada Republike Hrvatske iznimno može davati financijska i činidbena jamstva na prijedlog Ministarstva financija te je utvrđena jamčevna zaliha za financijska državna jamstva u državnom proračunu u iznosu od 400 000 000,00 kuna, a izmjenama i dopunama Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2002. godinu navedeni iznos je povećan na 750 000 000,00 kuna.

U 2003. godini izdavanje jamstava propisano je do konca lipnja odredbama članaka 31. do 37. Zakona o proračunu (iz 1994.), a od srpnja odredbama u okviru razdjela VII. novog Zakona o proračunu (iz 2003., članci 75. do 111.) te odredbama članaka 35. i 36. Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu. Početkom godine Vlada je donijela Odluku o kriterijima za davanje državnih jamstava (Narodne novine, broj 16/03).

Za 2003. godinu utvrđena je vrijednost novih financijskih jamstava u iznosu 5 900 000 000,00 kn i jamstvena zaliha u iznosu 550 000 000,00 kn, da bi se Izmjenama i dopunama Zakona povećala na 620 000 000,00 kn.

Davanje jamstava uvjetovano je osiguranjem naplate na temelju zaloga imovine tražitelja kredita, odnosno drugim instrumentima osiguranja.

Tražitelji jamstva i kreditori, dužni su prethodno zatražiti suglasnost Ministarstva financija o namjeri davanja jamstva te dokumentirati zahtjeve ocjenom boniteta i efekta novog zaduženja na poslovanje tražitelja uzimajući u obzir stupanj postojeće zaduženosti. Resorno ministarstvo tražitelja dužno je u roku 15 dana dati mišljenje Ministarstvu financija o razvojnim promjenama i restrukturiranju društva tražitelja te ocjenu mogućnosti otplate kredita. Ministarstvo financija dužno je Vladi uputiti mišljenje u roku 40 dana od prijema zahtjeva za prethodnu suglasnost.

Za izdana državna jamstva država zaračunava proviziju od 0,5% vrijednosti jamstva koja se naplaćuje prije uručenja jamstva naslovniku, a ista je prihod državnog proračuna.

Činidbena jamstva mogu se davati na temelju primljenih predujmova u novcu ili imovini za gradnju brodova do njihove isporuke, nabavu zrakoplova na temelju dugoročnog ugovora o zakupu te za infrastrukturne projekte (promet i veze, energetiku, zaštitu okoliša) koji se izvode na osnovu koncesija ili zajedničkih ulaganja.

Za jamstva koja se aktiviraju, Ministarstvo financija može dati nalog banci ili drugoj financijskoj organizaciji za blokadu računa dužnika i izmirenje povrata duga, s time da taj nalog ima prioritet u odnosu na druge obveze dužnika.

O poduzetim radnjama Vlada izvješćuje Sabor polugodišnje.

Tablica 6.29 | Pregled
izdanih jamstava Republike
Hrvatske

(u HRK)	Godina			
	1996	1997	1998	1999
Financijska	829 781 227	3 159 378 905	5 075 732 565	5 909 603 028
- tuzemni povjerioci	121 706 065	1 379 074 727	1 244 583 653	1 154 356 624
- inozemni povjerioci	708 075 162	1 780 304 178	3 831 148 912	4 755 246 404
Činidbena	1 361 241 544	2 966 149 051	3 350 612 436	1 786 553 653
<i>Zbrojni iznos jamstava</i>	<i>2 191 022 771</i>	<i>6 125 527 956</i>	<i>8 426 345 001</i>	<i>7 696 156 681</i>
Kumulativ	2 191 022 771	8 316 550 727	16 742 895 728	24 439 052 409

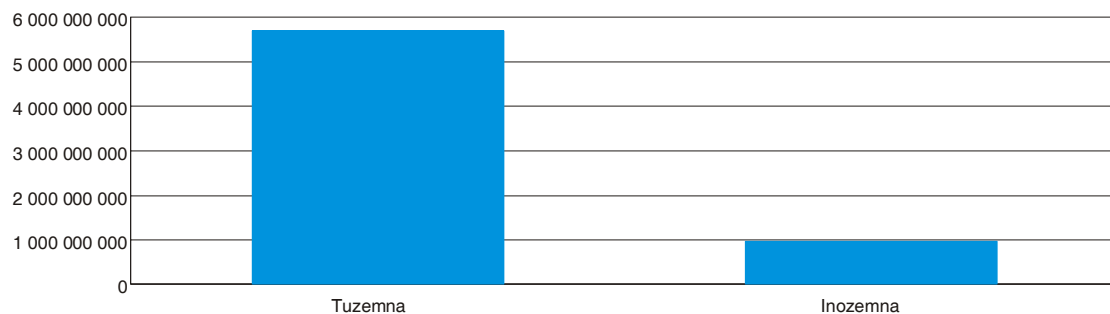
(u HRK)	Godina			
	2000	2001	2002	2003
Financijska	5 395 462 832	7 255 348 915	6 641 991 384	9 002 788 748
- tuzemni povjerioci	5 023 309 174	3 041 398 094	5 687 390 124	5 035 391 130
- inozemni povjerioci	372 153 658	4 213 950 821	954 601 260	3 967 397 618
Činidbena	4 344 473 804	5 893 491 261	2 856 323 888	2 721 636 074
<i>Zbrojni iznos jamstava</i>	<i>9 739 936 636</i>	<i>13 148 840 176</i>	<i>9 498 315 272</i>	<i>11 724 424 822</i>
Kumulativ	34 178 989 045	47 327 829 221	56 826 144 493	68 550 569 315

6.5.1 | Financijska jamstva

U 2002. godini izdano je 66 jamstava u ukupnom iznosu od 9 498 315 271,50 kuna od čega je 34 financijskih jamstava u iznosu od 6 641 991 383,68 kn i 32 činidbenih jamstava u iznosu od 2 856 323 887,82 kuna.

Tijekom 2002. godine financijska jamstva izdana su u korist HBOR-a u iznosu 852 584 134,65 kuna, ostalih domaćih banaka u iznosu 4 834 805 989,03 kuna te inozemnih banaka u iznosu 954 601 260,00 kuna.

Slika 6.10 | Ukupno izdana
financijska jamstva u 2002.
g. prema povjericima

Po namjenama financijska jamstva izdana su u sektoru prometa 4 668 339 441,20 kuna, gospodarstva 1 705 391 778,68 kuna (za Ministarstvo javnih radova, obnovu i graditeljstvo – provođenje Programa organizirane obnove; za HZZO – sanacija dugovanja zdravstvenih ustanova u vlasništvu Republike Hrvatske, županija odnosno Grada Zagreba, izuzev ljekarničkih ustanova; za Brodogradilište “Viktor Lenac” na ime izmirenja obveza prema vjerovnicima, za Željezaru Split - završetak investicije, modernizacije i rekonstrukcije), poljoprivrede 263 260 163,80 kuna (za PIK, Vrbovec - u svrhu refinanciranja sredstava za pokretanje izvoznog programa; za Sušionicu, Vrpolje - ulaganja u društvo Sušionica d.o.o. za proizvodnju i sušenje povrća i voća, Vrpolje, prema Investicijskoj studiji društva Sušionica d.o.o. za proizvodnju i sušenje povrća i voća, Vrpolje) i turizma 5 000 000,00 kuna.

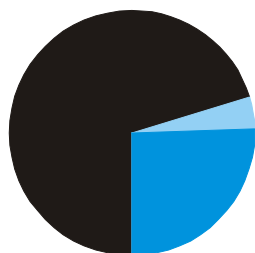
Jamstva izdana u sektoru prometa u iznosu 4 668 339 441,20 kn odnose se na kredite odobrene Hrvatskim autocestama d.o.o. u iznosu 3 040 083 540,00 kuna, Autocesti Rijeka-Zagreb d.d. u iznosu 440 528 040,00 kuna, Hrvatskim željeznicama d.o.o. 808 014 632,00 kuna (za provedbu financijske konsolidacije Hrvatskih željeznica d.o.o.), u cilju rješavanja problematike pomorskog brodarstva uslijed krize svjetskog pomorskog tržišta, a imajući u vidu da je pomorsko brodarstvo, kako u funkciji ukupnog gospodarskog razvoja (multiplikativni afekti na ostale

djelatnosti, kao što su brodogradnja, lučke djelatnosti, remontna brodogradilišta, lučke agencije, špediteri) tako i u funkciji socijalnog razvoja Jadranskih otoka i priobalja (regionalni efekt - zapošljavanje domaćih ljudi), Vlada RH odobrila je državna jamstva hrvatskim brodarskim tvrtkama - Mare Nostrum: Uljanik plovidba d.d., Lošinjska plovidba d.d., Splitska plovidba d.d., Atlantska plovidba d.d., Mediteranska plovidba d.d. u iznosu 232 746 709,20 kuna.

Trogodišnjim planom ulaganja Hrvatske kontrole zračnog prometa za razdoblje 2002. - 2004. godine definirane su potrebe sveukupnih ulaganja u modernizaciju oblasne kontrole zračnog prometa Zagreb. Trogodišnji plan usklađen je sa strategijom europske organizacije za sigurnost zračne plovidbe, kao i njihovom preporukom da provedba plana treba imati visoki prioritet i da odgoda provedbe može prouzročiti ozbiljne probleme, osobito po pitanju sigurnosti zračne plovidbe. U okviru trogodišnjeg plana realiziralo bi se sveukupno 6 projekata. Za njihovo realiziranje nužno je da se Hrvatska kontrola zračnog prometa zaduži, sa 2 kredita kod bankarskih institucija (EBRD/EIB). Nakon upoznavanja s planiranim projektom EIB je izrazio spremnost da kreditom podrži realizaciju programa dijela projekta za koje je Republika Hrvatska izdala jamstvo u visini od 146,97 mil. kuna.

Slika 6.11 | Struktura ukupno izdanih financijskih jamstava u 2002. g. prema sektorima

Struktura izdanih financijskih jamstava u 2002. godini prema sektorima:

Namjena	Iznos
Gospodarstvo	1 705 391 778,68
Poljoprivreda	263 260 163,80
Promet	4 668 339 441,20
Turizam	5 000 000,00

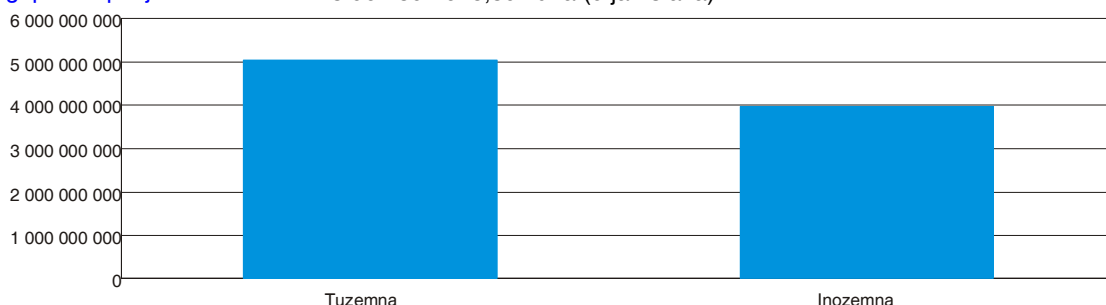
Osim izdanih financijskih jamstava u 2002. godini u iznosu 6 641 991 383,68 kuna, na temelju odluka Vlade RH, u dogovoru s bankama izvršen je reprogram ranije odobrenih kredita i jamstava za te kredite tako da su utvrđeni povoljniji uvjeti otplate.

Krajem 2001. i u 2002. godini izvršen je reprogram 69 jamstava izdanih od 1997. do 2000. godine u ukupnom iznosu 1 337 921 876,96 kuna, od čega se na turizam odnosi 1 057 402 141,79 kuna, nacionalne parkove 193 284 604,23 kuna te lokalnu samoupravu (gradovi Vrbovec, Križevci, Sv. Ivan Zelina, Novska i Krapina) 87 235 130,94 kuna.

U 2003. godini izdano je 86 jamstava u ukupnom iznosu od 11 724 424 822 kuna od čega je 49 financijskih jamstava u iznosu 9 002 788 748,84 kuna i 37 činidbenih jamstava u iznosu od 2 721 636 074,24 kuna.

Financijska jamstva izdana su u korist HBOR-a u iznosu 1 979 508 509,56 kuna (29 jamstava), drugih domaćih banaka u iznosu 3 055 882 620,90 kuna (11 jamstava) te inozemnih banaka u iznosu 3 967 397 618,39 kuna (9 jamstava).

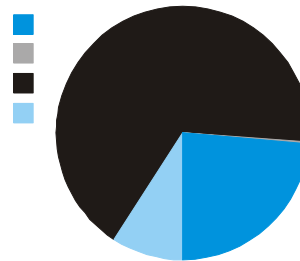
Slika 6.12 | Ukupno izdana financijska jamstva u 2003. g. prema povjericima

Po namjenama, odnose se na promet 6 027 490 165,40 kn, gospodarstvo 2 125 298 583,44 kn, poljoprivredu 30 000 000,00 kn i druge namjene (HZZO) u iznosu 820 000 000,00 kn.

Slika 6.13 | Struktura ukupno izdanih financijskih jamstava u 2003. g. prema sektorima

Namjena	Iznos
Gospodarstvo	2 125 298 583,44
Poljoprivreda	30 000 000,00
Promet	6 027 490 165,40
Ostalo	820 000 000,00

Od izdanih jamstava za promet u iznosu od 6 027 490 165,40 kn, za cestovni promet izdano je 3 700 899 634,69 kn.

Vlada Republike Hrvatske donijela je Program građenja i održavanja javnih cesta u razdoblju od 2001. do 2004 (Narodne novine, broj 19/01, 1/02, 3/02 - ispravak, 148/02 i 20/03 - ispravak) u kojem su ulaganja u građenje autocesta do lipnja 2005. godine planirana u iznosu od 16,767 milijardi kuna.

U navedenom razdoblju je najveća vrijednost ulaganja (12,912 milijardi kuna) Programom predviđena za izgradnju Autoceste Bosiljevo-Split-Ploče.

Na temelju aktualnog Programa, Hrvatske autoceste d.o.o. donijele su Plan građenja održavanja i sanacije autocesta u 2003. godini, na koji je Vlada Republike Hrvatske dala suglasnost 6. ožujka 2003. godine. U skladu s godišnjim planom izgradnje autocesta, Vlada Republike Hrvatske odobrila je i Plan poslovanja Hrvatskih autocesta d.o.o. u 2003. godini

U Financijskom planu Hrvatskih autocesta d.o.o., konsolidiranom u Državni proračun Republike Hrvatske za 2003. godinu ("Narodne novine", broj 154/02 i 147/03) zbog investicija u građenje i sanaciju autocesta (ukupno 4,312 milijardi kuna) predviđen je u ovoj godini deficit od 3,620 milijardi kuna, koji se namirio zaduživanjem kod ino banaka te je Republika Hrvatska, Ministarstvo financija izdalo državna jamstva u iznosu 2 747 143 912,70 kn.

Za provedbu projekta za obnovu riječkog prometnog pravca izdana su jamstva u korist Svjetske banke, a po zaduženju Hrvatskih cesta d.o.o., Lučke uprave Rijeka i Hrvatskih autocesta u iznosu od 1 053 170 879,70 kn. Cilj projekta je povećati konkurentnost hrvatskog gospodarstva poboljšanjem međunarodnog prometa kroz Rijeku, modernizacijom luke i njezinih cestovnih veza te privatizacijom poslova u luci. Završetak projekta predviđen je do kraja ožujka 2009. godine.

Za nastavak provedbe financijske konsolidacije kao jedna od aktivnosti procesa restrukturiranja Hrvatskih željeznica d.o.o. zacrtanom Strategijom restrukturiranja i modernizacije HŽ-a koju je Hrvatski sabor usvojio u studenome 2002. godine, tijekom 2003. godine planirana je izgradnja željezničke infrastrukture te nabava i modernizacija postojećih prijevoznih kapaciteta kao i kratkoročni krediti za tekuću likvidnost i pokriće gubitaka u 2001. i 2002. godini) te su u tu svrhu izdana jamstva u iznosu od 2 326 590 530,71 kn.

Jamstva izdana u sektoru za gospodarstvo u ukupnom iznosu od 2 125 298 583,44 kn izdana su po zaduženju Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo u korist HBOR-a za provođenje Programa organizirane obnove u iznosu od 573 823 929,56 kn, po zaduženju brodogradilišta u iznosu od 791 416 849,48 kn za financiranje tehnološke obnove, razvoja, proizvodnog programa, restrukturiranja duga, racionalizaciju poslovanja, isplatu otpremnina višku djelatnika te za plaće i naknade djelatnika brodogradilišta u stečaju; za projekt razvoja KBC Zagreb izdano je jamstvo u iznosu od 550 906 974,40 kn; po zaduženju TLM d.d., Šibenik na ime podmirenja obveza prema vjerovnicima i modernizaciju ljevaonice i valjaonice u iznosu od 129 140 483 kn te za

pokretanje proizvodnje Željezare Split d.d. u iznosu od 57 000 000,00 kn i sanaciju društva Đuro Đaković Montaža d.d. u iznosu 23 011 047,00 kn. U skladu sa zaključcima Vlade RH od 22. svibnja 2003. godine kojim se prihvatilo izvješće o provođenju mjera financijske konsolidacije poslovanja zdravstvenih ustanova u svrhu nastavka procesa restrukturiranja zdravstvenih ustanova odobreno je zaduženje HZZO-u, te je na ime istoga izdano jamstvo u iznosu od 820 000 000,00 kn.

U sektoru poljoprivrede, a po zaduženju društva Sladorana d.d., Županja za izgradnju silosa i zamjenu pogona ekstrakcije izdano je jamstvo u ukupnom iznosu od 30 000 000,00 kn u korist HBOR.

U 2003. godini za potrebe financiranja proizvodnog programa i restrukturiranja duga, restrukturiranje i racionalizaciju poslovanja te tehnološku obnovu izdana su financijska jamstva u ukupnom iznosu od 791 416 849,48 kuna (3. Maj d.d., Viktor Lenac d.d., Brodotrogir d.d., Brodosplit d.d., Uljanik d.d. i Brodogradilište d.d., Kraljevica).

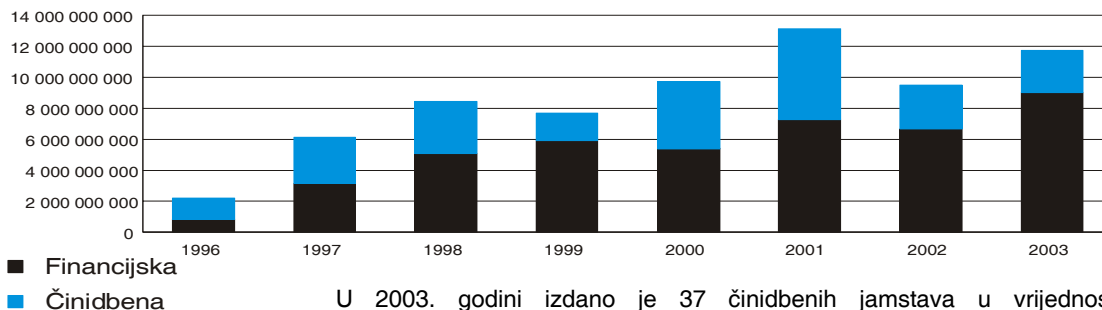
6.5.2 | Činidbena jamstva

Sva činidbena jamstva u 2002. godini kao i 2003. godini izdana su u vezi zgradnje brodova u domaćim brodogradilištima.

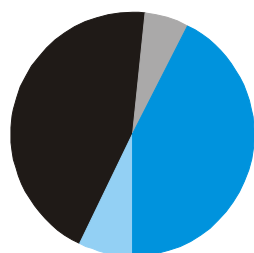
Odluke o činidbenim jamstvima donijela je Vlada RH na prijedlog i uz obrazloženje Ministarstva gospodarstva te suglasnost Ministarstva financija. Po odluci Vlade Ministarstvo financija izdalo je pojedinačna činidbena jamstva u kojima su utvrđene obveze graditelja za realizaciju gradnje brodova, organizaciju financiranja i platnog prometa, a Hrvatske brodogradnje - Jadranbrod d.d. za praćenje gotovosti gradnje i namjenskog trošenja sredstava.

U 2002. godini izdano je 32 činidbenih jamstava u vrijednosti 2 855 894 357,22 kn, što je za 19 jamstava manje u odnosu na 2001. godinu, a u nominalnoj vrijednosti to čini 3 326 247 718,23 kn ili 53,8% manje činidbenih jamstava.

Slika 6.14 | Struktura izdanih jamstava po godinama od 1996. – 2003. godine

Slika 6.15 | Struktura ukupno izdanih financijskih jamstava u razdoblju od 1996. – 2003. godine prema sektorima

U 2003. godini izdano je 37 činidbenih jamstava u vrijednosti 2 721 636 074,24 kn, odnosno za 134 258 282,98 kn ili 4,7% manje nego u 2002. godini.

Namjena	Iznos
Gospodarstvo i ostalo	42,57%
Poljoprivreda	5,84%
Promet	44,47%
Turizam	7,12%

7 | Unutarnje ustrojstvo Ministarstva financija

(Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva financija - "Narodne novine" 70/01., 71/03. i 198/03.)

Unutarnje ustrojstvo Ministarstva financija uređeno je Uredbom o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva financija ("Narodne novine", br. 70/01., 71/03. i 198/03.).

Radom Ministarstva financija upravlja ministar financija, koji ima zamjenika.¹

Za obavljanje poslova iz djelokruga Ministarstva ustrojene su sljedeće upravne organizacije i druge unutarnje ustrojstvene jedinice.²

1. Zavod za makroekonomske analize i planiranje
2. Državna riznica
3. Uprava za međunarodne financijske institucije i europske integracije
4. Uprava za financiranje programa i projekata pomoći europske unije
5. Uprava za gospodarstvo
6. Uprava za financijski sustav
7. Samostalna služba za izgradnju i održavanje graničnih prijelaza i carinskih objekata³
1. Uprava za unutarnju reviziju i nadzor
8. Samostalna služba za drugostupanjski upravni postupak
9. Kabinet ministra
10. Tajništvo Ministarstva

Upravne organizacije u sastavu Ministarstva i ustrojstvena jedinica osnovane posebnim zakonom jesu:

1. Porezna uprava
2. Carinska uprava
3. Devizni inspektorat
4. Ured za sprječavanje pranja novca

Djelokrug unutarnjih ustrojstvenih jedinica Ministarstva financija

Zavod za makroekonomske analize i planiranje obavlja poslove analiza i prognoza makroekonomskih kretanja, posebice analizira i planira fiskalnu politiku na razini državnog proračuna, izvanproračunskih fondova, te lokalne uprave i samouprave, analizira monetarnu politiku i politiku tečaja, sudjeluje u aktivnostima državne suradnje s međunarodnim institucijama, te poslovima u vezi s nastupom Republike Hrvatske na međunarodnom financijskom tržištu i agencijama za ocjenu kreditne sposobnosti Republike Hrvatske, priprema mjesečni i godišnji statistički prikaz Ministarstva financija, te obavlja i druge poslove po nalogu ministra.

¹Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sustavu državne uprave (NN 199/03.) od 22. 12. 2003. ukida se dužnost zamjenika ministra, a uvodi se dužnost državnog tajnika

²U 2003. godini u sastavu Ministarstva bila je i Uprava za nabavu do početka rada Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave i Ureda za javnu nabavu Vlade Republike Hrvatske

³Samostalna služba za izgradnju i održavanje graničnih prijelaza i carinskih objekata ustrojena je Uredbom o izmjenama i dopunama Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva financija (NN 198/03.) od 19. prosinca 2003.

Državna riznica obavlja poslove što se odnose na pripremu i konsolidaciju proračuna, izvršavanje državnog proračuna, državno računovodstvo te upravljanje gotovinom i javnim dugom.

U Državnoj riznici ustrojeni su: Sektor za pripremu državnog proračuna, Sektor za izvršavanje državnog proračuna, Sektor za upravljanje javnim dugom, Odjel za unapređenje sustava, Odjel proračunskog nadzora.

Sektor za pripremu državnog proračuna izrađuje osnove za planiranje financiranja javnih potreba na razini države, lokalne i područne (regionalne) samouprave i izvanproračunskih fondova, izrađuje državni proračun, predlaže financijske planove izvanproračunskih fondova, obavlja konsolidaciju opće države (državni proračun, izvanproračunski fondovi i proračuni jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave), izrađuje zakonske propise i podzakonske akte iz svog djelokruga, izrađuje izvješća o javnoj potrošnji, te obavlja druge poslove po nalogu ministra.

Sektor za izvršavanje državnog proračuna izrađuje nacrt završnog računa državnog proračuna, nacrt završnog računa proračunske rezerve i dinamički plan izvršavanja državnog proračuna, izvršava državni proračun i obavlja administrativne poslove u vezi s izvršavanjem proračuna, uređuje sustav proračunskog računovodstva, sastavlja i podnosi financijske izvještaje i godišnji obračun državnog proračuna, te obavlja i druge poslove po nalogu ministra.

Sektor za upravljanje javnim dugom registrira neposredne i uvjetne obveze po javnom dugu, ugovara kreditna zaduženja i provodi izdavanje vrijednosnih papira na domaćem i vanjskom tržištu, upravlja portfeljom javnog duga s obzirom na izvore, ročnost, valutnu i kamatnu strukturu, priprema prijedloge odluka o izdavanju državnih jamstava, evidentira i vodi brigu o zajmovima koje daje država.

Odjel za unapređenje sustava sudjeluje u prilagodbi poslovnog sustava informatičkom sustavu Državne riznice, brine o informatijskom sustavu Državne riznice, pruža podršku korisnicima sustava Državne riznice.

Odjel proračunskog nadzora obavlja poslove proračunskog nadzora radi osiguranja zakonitog i svrhovitog korištenja proračunskih sredstava.

Uprava za međunarodne financijske institucije i europske integracije priprema zakonske propise koji se odnose na financijske odnose s inozemstvom, obavlja poslove u svezi multilateralne financijske suradnje i obveza iz članstva Republike Hrvatske u međunarodnim i regionalnim financijskim institucijama, priprema i prati financijsku provedbu investicijskih projekata i programa te tehničke pomoći putem međunarodnih financijskih institucija, obavlja poslove iz djelokruga Ministarstva financija koji se odnose na približavanje Republike Hrvatske europskim integracijama, te obavlja i druge poslove po nalogu ministra.

Uprava za financiranje programa i projekata pomoći Europske unije obavlja poslove u vezi s financiranjem, nabavom, plaćanjem, nadzorom i revizijom provedbe svih programa i projekata pomoći Europske unije Republici Hrvatskoj. Predlaže godišnje i višegodišnje planove financiranja programa i projekata, provodi natječaje te sklapa ugovore o nabavi usluga, roba i radova, upravlja sustavom za financijsko praćenje provedbe projekata i tijekom financijskih sredstava te obavlja i druge poslove po nalogu ministra.

Uprava za gospodarstvo planira i prati naplatu neporeznih i kapitalnih prihoda, prati realizaciju gospodarskih programa, prati i analizira poslovanje određenih trgovačkih društava i javnih poduzeća od državnog interesa, prati posljedice elementarnih nepogoda i posljedice ratnih šteta, obavlja poslove u vezi s koncesijama, prati stanje društava koja su dobila državna jamstva te obavlja druge poslove po nalogu ministra.

Uprava za financijski sustav sudjeluje u izradi zakonskih propisa iz područja bankarskog i deviznog sustava, sustava osiguranja i platnog prometa, tržišta novca i tržišta kapitala, analizira i predlaže mjere za

poboljšanje tih sustava, obavlja inspekcijski nadzor određenih financijskih institucija te obavlja i druge poslove po nalogu ministra.

Uprava za nabavu nadzire nabavu tijela državne uprave i drugih tijela državne vlasti, tijela jedinica lokalne uprave i samouprave, pravnih osoba i ostalih subjekata koji obavljaju nabavu sukladno Zakonu o javnoj nabavi te obavlja i druge poslove po nalogu ministra. Uprava za nabavu obavljala je poslove iz svoga djelokruga do početka rada Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave koja je osnovana Zakonom o Komisiji za kontrolu postupaka javne nabave (NN br. 117/03. od 27. 3. 2003.) i Ureda za javnu nabavu Vlade Republike Hrvatske koji je osnovan Uredbom o osnivanju Ureda za javnu nabavu Vlade Republike Hrvatske (NN br. 179/03. od 12. 11. 2003.).

Samostalna služba za izgradnju i održavanje graničnih prijelaza i carinskih objekata bavi se pripremom, građenjem, rekonstrukcijom i davanjem na uporabu novih graničnih prijelaza te investicijskim i tekućim održavanjem novoizgrađenih i postojećih graničnih prijelaza i drugih carinskih objekata, provodi javne natječaje u skladu s propisima o javnoj nabavi, usuglašava potrebe ostalih ministarstava i tijela državne uprave koja državnu službu obavljaju na graničnim prijelazima, sudjeluje u radu mješovitih povjerenstava i radnih skupina s predstavnicima susjednih zemalja. Obavlja i ostale poslove u vezi s upravljanjem državnom imovinom na graničnim prijelazima. Služba je ustrojena Uredbom o izmjenama i dopunama Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva financija (NN br. 198/03. od 19. 12. 2003.), a započela je s radom u 2004. godini nakon donošenja Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutarnjem redu Ministarstva financija od 26. 2. 2004.

Uprava za unutarnju reviziju i nadzor obavlja stalni i cjeloviti nadzor poslovanja Ministarstva financija i druge poslove po nalogu ministra.

Samostalna služba za drugostupanjski upravni postupak rješava po žalbama Porezne uprave, Carinske uprave i županijskih upravnih tijela iz područja financija te po izvanrednim pravnim lijekovima iz svoje nadležnosti, obavlja upravni nadzor nad provedbom zakona i drugih propisa te zakonitošću rada i postupanja prvostupanjskog tijela, surađuje u pripremanju nacrtu prijedloga zakona i međunarodnih ugovora iz oblasti poreza i carina te provodi ostale drugostupanjske postupke iz djelokruga Ministarstva.

Kabinet ministra obavlja protokolarne poslove za ministra i njegova zamjenika, poslove u vezi s predstavkama i pritužbama građana, odnosa s javnošću, administrativne poslove vezane uz komunikaciju s Vladom i Hrvatskim saborom, te druge poslove po nalogu ministra financija.

Tajništvo Ministarstva usklađuje rad unutarnjih ustrojstvenih jedinica i upravnih organizacija u Ministarstvu, koordinira izradu nacrtu prijedloga zakona i drugih propisa iz djelokruga Ministarstva, vodi kadrovsku politiku, obavlja stručne poslove iz područja radnih odnosa izrađuje prijedlog plana stručnog usavršavanja i osposobljavanja državnih službenika i namještenika, obavlja poslove u vezi s informatizacijom, brine o urednom i pravilnom korištenju imovine i sredstava za rad te obavlja računovodstvene, opće, tehničke i pomoćne poslove i druge poslove po nalogu ministra.

Porezna uprava organizira, koordinira, prati i kontrolira naplatu poreza, pristojbi i drugih proračunskih prihoda, provodi inspekcijski nadzor, provodi ovrhe radi naplate poreza, prati i analizira primjenu poreznih propisa i funkcioniranje poreznog sustava, te predlaže rješenja u području porezne politike.

Carinska uprava priprema i predlaže sustavna rješenja i mjere tekuće ekonomske politike u području carinskog sustava, sustava carinske i izvancarinske zaštite, te slobodnih zona, organizira i nadzire rad carinske službe, obavlja carinski nadzor u robnom i putničkom prometu s

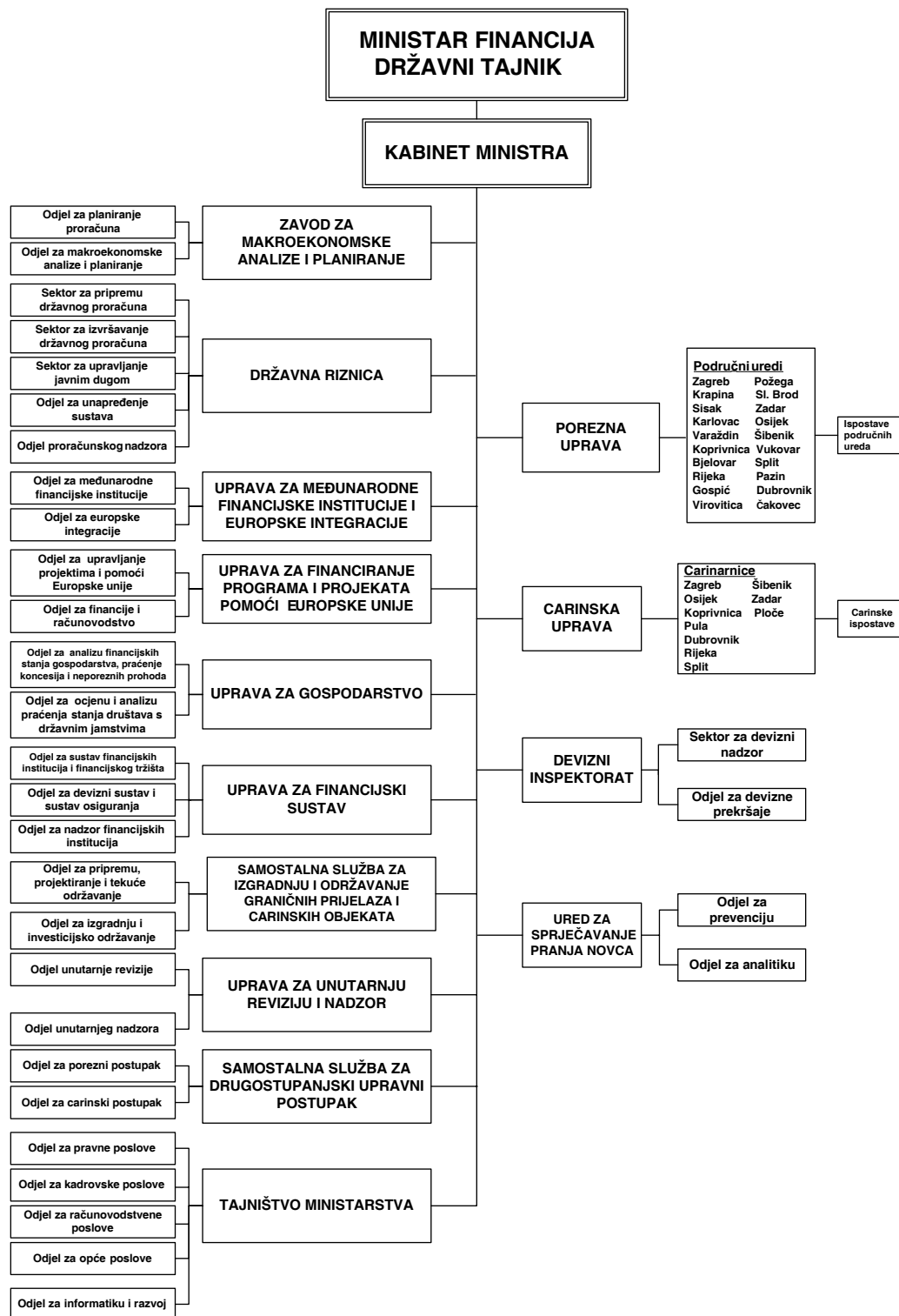
inozemstvom, obavlja nadzor i kontrolu obračuna i naplate carina, trošarina i drugih davanja koja se obračunavaju pri carinjenju robe, vodiupravni i carinsko prekršajni postupak i postupak o prekršajima u svezi trošarina, obavlja i druge poslove po nalogu ministra.

Devizni inspektorat obavlja inspekcijski nadzor i vodi prekršajni postupak u prvom stupnju u području deviznog i vanjskotrgovinskog poslovanja, te kreditnog poslovanja s inozemstvom, kao i druge poslove po nalogu ministra.

Ured za sprječavanje pranja novca prikuplja, analizira, analitički obrađuje i pohranjuje Zakonom o sprječavanju pranja novca propisane podatke o transakcijama obavlja neposredni nadzor obveznika nad provedbom Zakona, surađuje s odgovarajućim tijelima i službama pojedinih država koje se bave sprječavanjem pranja novca, dostavlja obavijesti o sumnjivim transakcijama nadležnim državnim tijelima na daljnje postupanje, u suradnji s nadležnim tijelima poduzima mjere za sprječavanje i otkrivanje pranja novca te obavlja druge poslove po nalogu ministra.

Radom Državne riznice upravlja glavni državni rizničar, radom Tajništva Ministarstva upravlja tajnik Ministarstva, radom zavoda i uprava upravljaju pomoćnici ministra, radom samostalnih službi upravljaju načelnici samostalnih službi, radom Porezne i Carinske uprave upravljaju ravnatelji - pomoćnici ministra, radom Deviznog inspektorata upravlja glavni devizni inspektor - pomoćnik ministra, a radom Ureda za sprječavanje pranja novca upravlja predstojnik Ureda.

Organizacijska shema Ministarstva financija Republike Hrvatske

Dosadašnji ministri financija Republike Hrvatske

prof. dr. MARIJAN HANŽEKOVIĆ

27. VII. 1990. – 3. VIII. 1991.

mr. JOZO MARTINOVIĆ

4. VIII. 1991. – 11. VIII. 1992.

prof. dr. ZORAN JAŠIĆ

12. VIII. 1992. – 6. VII. 1994.

mr. BOŽO PRKA

7. VII. 1994. – 11. IX. 1997.

mr. BORISLAV ŠKEGRO

11. IX. 1997. – 27. I. 2000.

dr. sc. MATO CRKVENAC

27. I. 2000. – 23. XII. 2003.

dipl. oec. IVAN ŠUKER

23. XII. 2003. -

8 | Prilozi

Prilog 1 | Osnovni makroekonomski pokazatelji gospodarstva Republike Hrvatske

Izvor: Državni zavod za
statistiku, Hrvatska narodna
banka, Ministarstvo financija

	Ostvarenje				
	1999	2000	2001	2002	2003
BDP, tekuće cijene (mil. HRK)	141 579,1	152 518,8	165 639,5	179 390,1	193 066,8
BDP, tekuće cijene (mil. USD)	19 906,0	18 427,3	19 863,1	22 823,2	28 815,9
BDP, po stanovniku (USD)	4 371,1	4 206,2	4 476,7	5 136,9	6 485,7
Potrošačke cijene, prosjek (%)	-	-	-	1,7	1,8
Proizvođačke cijene, prosjek (%)	2,5	9,7	3,6	-0,4	1,9
Broj nezaposlenih, kraj razdoblja	341 730	378 544	395 141	366 162	318 684
Stopa nezaposlenosti, kraj razdoblja	20,4	22,6	23,1	21,3	18,7
Stopa anketne nezaposlenosti, prosjek (%)	13,6	16,1	15,9	14,9	14,3
Prosječna mjesečna bruto plaća, stopa rasta (%)	10,2	7,0	3,9	6,0	4,8
Prosječna mjesečna bruto plaća, kune	4 551	4 869	5 061	5 366	5 623
Prosječna mjesečna neto plaća, stopa rasta (%)	13,9	8,9	6,5	5,0	5,9
Prosječna mjesečna neto plaća, kune	3 055	3 326	3 541	3 720	3 940
Fizički obujam industrijske proizvodnje, stopa rasta (%)	-1,4	1,7	6,0	5,4	4,1
Promet u trgovini na malo, nominalna stopa rasta (%)	-0,7	21,8	14,4	13,2	5,0
Noćenja turista, stopa rasta (%)	-15,0	45,0	11,0	3,0	4,0
Indeks fizičkog obujma građevinskih radova, stopa rasta (%)	-7,7	-9,1	3,6	12,8	22,8
Tečaj HRK/USD, prosjek	7,11	8,28	8,34	7,86	6,70
Tečaj HRK/EUR, prosjek	7,58	7,64	7,47	7,41	7,56
Vanjskotrgovinska bilanca (mil. USD)	-3 496,1	-3 454,9	-4 481,2	-5 818,5	-8 034,7
Izvoz (mil. USD)	4 302,5	4 431,6	4 665,9	4 903,6	6 164,2
Uvoz (mil. USD)	7 798,6	7 886,5	9 147,1	10 722,1	14 198,9
Tekući račun platne bilance (mil. USD)	-1 397,2	-459,4	-725,1	-1 916,4	-2 038,8
Devizne rezerve HNB, krajem razdoblja (mil. USD)	2 835,3	3 376,9	4 595,6	5 883,2	8 191,3
Ukupni vanjski dug, krajem razdoblja (mil. USD)	9 977,9	11 054,8	11 316,6	15 421,4	23 557,6
Unutarnji javni dug, krajem razdoblja (mil. HRK)	13 944,0	14 549,8	21 944,3	23 596,6	26 260,8
Štedni i oročeni depoziti kod poslovnih banaka, krajem razdoblja (mil. HRK)	42 363,5	54 552,7	82 050,0	85 055,8	94 406,0
Kamatna stopa na trezorske zapise od 91 dan, kraj razdoblja	11,50%	7,50%	4,00%	2,00%	4,00%
ZIBOR (3 mj.), prosjek	15,30%	11,10%	7,90%	4,60%	5,50%

200
201

Prilog 3 | Rashodi državnog
proračuna po ekonomskim
kategorijama
(u 000 HRK)

		Ostvarenje						
		1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
I.	Ukupni rashodi i posudbe umanjene za otplate (II.+V.)	35 006 314	42 551 916	48 878 764	50 743 526	57 812 764	73 369 602	80 441 123
II.	Ukupni rashodi (III.+IV.)	34 395 182	41 473 167	47 379 586	49 567 457	56 723 276	71 992 143	79 130 477
III.	Tekući rashodi (1.+...+3.)	29 579 721	34 883 026	38 476 084	44 237 397	52 819 221	68 923 472	75 058 751
1.	Rashodi za dobra i usluge (1.1.+...+1.3.)	20 263 325	22 648 712	22 090 857	24 324 284	22 220 759	31 558 959	33 423 457
1.1.	Nadnice i plaće	9 147 512	10 851 793	12 080 454	13 072 713	12 727 337	17 039 752	18 591 690
1.2.	Doprinosi poslodavca	1 892 364	2 178 503	2 614 559	2 500 977	2 150 612	2 857 107	3 188 715
1.3.	Ostale kupovine dobara i usluga	9 223 449	9 618 416	7 395 844	8 750 594	7 342 810	11 662 100	11 643 052
2.	Plaćanje kamata (2.1.+2.2.)	1 737 016	1 951 283	2 099 141	2 599 286	3 015 312	3 260 588	3 587 329
2.1.	Domaća plaćanja	775 007	917 305	933 117	945 130	1 043 098	1 373 579	1 684 349
2.2.	Vanjska plaćanja	962 009	1 033 978	1 166 024	1 654 156	1 972 214	1 887 009	1 902 980
3.	Subvencije i ostali tekući transferi (3.1.+...+3.5.)	7 579 380	10 283 031	14 286 086	17 313 827	27 583 150	34 103 925	38 047 965
3.1.	Subvencije (3.1.1.+...+3.1.3.)	2 307 071	3 274 689	3 418 897	3 802 763	3 656 038	2 190 938	4 359 950
3.1.1.	Nefinancijskim javnim poduzećima	2 085 988	2 847 858	2 590 594	3 080 263	2 822 147	1 717 704	2 688 728
3.1.2.	Financijskim institucijama	1 281	0	0	0	0	6 987	18 759
3.1.3.	Ostalim poduzećima	219 802	426 831	828 303	722 500	833 891	466 247	1 652 463
3.2.	Transferi ostalim razinama države	4 041 503	5 733 307	8 458 296	11 679 017	11 318 140	3 775 789	3 198 505
3.3.	Transferi neprofitnim institucijama	314 696	355 667	422 470	432 691	663 465	819 323	881 032
3.4.	Transferi stanovništvu	878 006	889 161	1 340 618	948 856	11 833 132	27 224 894	29 532 340
3.5.	Transferi prema inozemstvu	38 104	30 207	645 805	450 500	112 375	92 980	76 139
IV.	Kapitalni rashodi (4.+...+7.)	4 815 461	6 590 141	8 903 502	5 330 060	3 904 055	3 068 671	4 071 725
4.	Nabavka fiksnih kapitalnih sredstava	1 977 534	2 790 788	4 093 290	2 705 316	1 495 464	1 181 706	1 951 162
5.	Kupovina zaliha	0	0	0	0	0	7	0
6.	Kupovina zemljišta i nematerijalne imovine	238 691	290 985	278 271	514 144	282 892	182 268	66 924
7.	Kapitalni transferi (7.1.+...+7.6.)	2 599 236	3 508 368	4 531 941	2 110 601	2 125 699	1 704 690	2 053 640
7.1.	Ostalim razinama nacionalne države	113 000	770 983	2 279 726	181 347	241 278	130 975	538 150
7.2.	Nefinancijskim javnim poduzećima	434 713	597 933	240 749	449 469	299 824	581 399	376 479
7.3.	Financijskim institucijama	0	0	486 284	11 352	149 596	141 789	202 268
7.4.	Ostalim poduzećima	3 100	20 642	116 822	179 675	182 493	112 956	130 868
7.5.	Ostali domaći kapitalni transferi	2 036 583	2 103 810	1 398 360	1 284 711	1 252 508	737 572	805 874
7.6.	Kapitalni transferi inozemstvu	11 840	15 000	10 000	4 047	0	0	0
V.	Posudbe umanjene za otplate (8.+...+12.)	611 132	1 078 749	1 499 178	1 176 069	1 089 488	1 377 458	1 310 647
8.	Ostalim razinama nacionalne države	43 587	12 709	45 352	13 325	-42 929	56 755	35 303
9.	Nefinancijskim javnim poduzećima	-263 142	4 400	0	0	105 161	245 440	231 026
10.	Financijskim institucijama	603 948	934 929	962 721	981 969	826 052	1 203 137	1 107 361
11.	Ostale domaće neto posudbe	205 734	100 978	480 409	165 604	186 676	-141 363	-72 969
12.	Neto posudbe inozemstvu	21 005	25 733	10 696	15 171	14 528	13 489	9 926

Prilog 4 | Rashodi državnog
proračuna po funkcionalnoj
klasifikaciji
(u 000 HRK)

	Ostvarenje					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
I Ukupni rashodi (1.+...+14.)	41 473 168	47 379 587	49 567 457	56 723 275	74 170 855	79 130 477
1. Opće javne usluge	3 411 394	3 047 060	2 933 184	2 978 323	2 957 077	3 454 893
2. Poslovi i usluge obrane	7 373 239	5 617 308	5 479 453	4 338 616	4 353 086	4 087 774
3. Poslovi javnog reda i sigurnosti	4 251 480	4 628 086	5 185 272	4 761 176	4 791 069	5 176 020
4. Poslovi i usluge obrazovanja	4 668 772	5 718 179	6 576 016	6 581 945	6 314 793	6 806 803
5. Poslovi i usluge zdravstva	816 772	476 605	332 403	270 273	10 703 958	11 609 419
6. Socijalno osiguranje i zaštita	8 024 614	11 300 663	14 947 339	25 153 646	32 219 048	33 390 450
7. Poslovi stanovanja i komunalnih djelatnosti	2 620 402	2 025 698	1 803 294	1 677 039	1 675 690	2 140 711
8. Rekreativski, kulturni i religijski poslovi i usluge	576 615	842 026	904 118	955 698	993 562	1 085 002
9. Poslovi i usluge vezani za gorivo i energiju	-	764	342	7 660	8 093	6 647
10. Poljoprivreda, šumarstvo, ribolov i lov	1 103 215	1 245 740	1 723 802	1 641 576	1 893 172	2 320 568
11. Rudarstvo, industrija i građevinarstvo	728 932	2 819 543	624 081	466 388	578 159	656 624
12. Poslovi i usluge prometa i veza	4 126 923	5 304 002	4 953 217	3 113 118	2 104 269	1 789 032
13. Ostali ekonomski poslovi i usluge	548 438	659 235	813 162	832 231	966 725	1 506 772
14. Troškovi koji nisu klasificirani u glavne grupe	3 222 372	3 694 678	3 291 774	3 945 586	4 612 154	5 099 762

Prilog 5 | Financiranje
prema vrsti vlasnika duga
(u 000 HRK)

		Ostvarenje						
		1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
I.	Ukupno financiranje (II.+III.)	1 160 191	-1 256 677	2 522 040	6 107 853	4 309 149	3 500 490	2 166 096
II.	Domaće financiranje (1.+...+4.)	-1 825 749	-1 247 563	-2 093 076	-813 598	1 977 213	1 152 735	-883 883
1.	Od ostale opće države	0	190 000	-87 000	-92 000	-11 000	0	
2.	Od monetarnih vlasti (2.1.+2.2.)	-354 848	112 392	748	-12 486	-389 118	241 721	-1 184 130
2.1.	HNB - neto posudbe	-241 340	0	0	0	0	0	0
2.2.	Promjene u depozitima države	-113 508	112 392	748	-12 486	-389 118	241 721	-1 184 130
3.	Od poslovnih banaka	-1 357 298	-1 638 606	-1 859 376	-288 830	2 526 773	782 904	283 972
4.	Ostalo domaće financiranje (4.1.+...+4.4.)	-113 603	88 651	-147 448	-420 282	-149 443	128 110	16 275
4.1.	Od ostalih financijskih institucija	-12 303	-6 860	-3 519	-245 773	-42 901	-49 686	-422 802
4.2.	Od nefinancijskih javnih poduzeća	0	0	0	0	0	0	0
4.3.	Od nefinancijskog privatnog sektora	0	0	0	0	0	0	0
4.4.	Ostalo domaće financiranje -neklasificirano	-101 300	95 511	-143 929	-174 509	-106 542	177 796	439 078
III.	Strano financiranje (5.+...+8.)	2 985 940	-9 114	4 615 116	6 921 451	2 331 935	2 347 755	3 049 979
5.	Od međunarodnih razvojnih institucija (5.1.+5.2.)	470 073	379 921	404 557	23 086	414 213	577 497	648 571
5.1.	Povećanje duga	557 570	504 185	589 995	250 003	633 242	1 099 657	1 097 100
5.2.	Otplate	-87 497	-124 264	-185 438	-226 917	-219 029	-522 160	-448 529
6.	Od stranih država ili vlada (6.1.+6.2.)	-502 829	-525 161	-197 253	-800 125	-891 733	-150 689	-53 863
6.1.	Povećanje duga	0	0	110 897	77 132	110 041	151 100	276 105
6.2.	Otplate	-502 829	-525 161	-308 150	-877 257	-1 001 775	-301 789	-329 968
7.	Ostale vanjske posudbe (7.1.+...+7.3.)	3 018 696	136 126	4 407 812	7 698 490	2 809 455	1 920 947	2 455 271
7.1.	Bankovni zajmovi i avansi	-3 749	-11 809	350 160	1 055 055	-3 845 765	-1 103 411	-1 595 838
7.2.	Kreditni dobavljača	0	0	0	0	0	0	0
7.3.	Ostale vanjske posudbe - neklasificirano	3 022 445	147 935	4 057 652	6 643 435	6 655 220	3 024 358	4 051 109
8.	Promjene u gotovini, depozitima i vrijednosnim papirima	0	0	0	0	0	0	0

Prilog 6 | Konsolidirana
središnja država
(u 000 HRK)

	Ostvarenje					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
I. Ukupni prihodi i dotacije (II.+III.)	65 110 652	67 542 226	66 734 998	72 238 844	74 755 734	81 214 658
II. Državni proračun	43 808 593	46 356 724	44 635 673	52 467 100	66 907 474	74 969 461
III. Izvanproračunski fondovi (1.+...+5.)	21 302 059	21 185 502	22 099 325	19 771 744	7 848 260	6 245 197
1. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	10 713 387	10 799 810	11 254 157	5 801 308	129 751	108 815
2. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	8 269 030	8 686 397	8 967 447	10 305 795	473 715	826 147
3. Hrvatski zavod za zapošljavanje	718 195	760 620	822 395	909 887	25 386	17 867
4. Sredstva doplatka za djecu	542 849	9 079	7 130	5 057	0	0
5. "Hrvatske vode"	1 058 598	929 596	1 048 196	1 060 915	1 098 812	1 150 667
6. Fond za razvoj i zapošljavanje				0	1 797 771	0
7. Fond za regionalni razvoj				0	500 854	0
8. Hrvatske autoceste				687 587	1 695 971	1 927 787
9. Hrvatske ceste				116 600	1 216 117	1 386 945
10. Državna agencija za banke				599 229	617 914	584 489
11. Hrvatski fond za privatizaciju				285 366	291 966	242 480
IV. Ukupni rashodi i posudbe umanjeni za otplate (V.+VI.)	64 228 568	70 343 017	74 432 276	77 548 238	80 303 148	87 001 419
V. Državni proračun	34 125 447	35 979 076	36 730 834	43 912 009	67 543 816	74 704 508
VI. Izvanproračunski fondovi (6.+...+10.)	30 103 121	34 363 941	37 701 442	33 636 229	12 759 332	12 296 911
8. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	16 170 417	18 998 533	20 180 821	12 125 317	1 558 142	1 837 981
9. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	10 776 029	11 919 552	13 918 076	13 172 742	1 261 148	894 320
10. Hrvatski zavod za zapošljavanje	571 227	824 914	995 513	983 435	236 690	136 526
11. Sredstva doplatka za djecu	1 032 129	1 136 161	1 250 588	2 466 985	0	0
12. "Hrvatske vode"	1 553 319	1 484 781	1 356 444	1 276 146	1 409 899	1 706 242
13. Fond za razvoj i zapošljavanje				0	2 288 027	0
14. Fond za regionalni razvoj				0	276 560	0
15. Hrvatske autoceste				1 264 005	3 725 678	5 484 465
16. Hrvatske ceste				1 136 053	1 153 968	1 571 817
17. Državna agencija za banke				1 162 504	605 847	253 221
18. Hrvatski fond za privatizaciju				48 562	243 373	412 339
Ukupni manjak(-)/višak(+) (I.-IV.)	882 084	-2 800 791	-7 697 278	-5 309 394	-5 547 417	-5 786 761
VII. Ukupno financiranje (11.+12.)	-882 084	2 800 791	7 697 278	5 309 394	5 547 417	5 786 761
13. Strano financiranje	86 825	4 631 957	6 859 891	2 909 956	4 951 178	6 012 635
14. Domaće financiranje (12.1.+...+12.4.)	-968 909	-1 831 166	837 387	2 399 438	596 239	-225 874
14.1. Od ostale opće države	0	0	0	0	0	0
14.2. Od monetarnih vlasti	112 392	748	-12 486	-460 375	241 721	-1 184 130
14.3. Od depozitnih banaka	-1 169 952	-1 684 466	1 270 155	3 009 256	408 407	941 981
14.4. Ostalo domaće financiranje	88 651	-147 448	-420 282	-149 443	-53 890	16 275

Prilog 7 | Prihodi i rashodi
Hrvatskog zavoda za
mirovinsko osiguranje
(u 000 HRK)

	Ostvarenje					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
I. Ukupni prihodi i potpore (II.+VII.)	16 136 761	18 946 291	20 194 968	12 273 908	1 578 081	1 850 680
II. Ukupni prihodi (III.+VI.)	12 337 577	12 662 199	13 039 998	6 626 961	129 751	108 815
III. Tekući prihodi (IV.+V.)	11 907 022	12 553 233	12 988 412	6 614 153	110 074	103 579
IV. Porezni prihodi (1.)	11 766 916	12 448 917	12 854 087	6 480 043	10 408	772
1. Doprinosi za socijalno osiguranje (1.1.+...+1.4.)	11 766 916	12 448 917	12 854 087	6 480 043	10 408	772
1.1. Od zaposlenih	5 715 002	6 012 091	6 575 054	3 463 839	5 738	426
1.2. Od poslodavaca	5 715 002	6 012 091	5 837 511	2 819 404	4 670	346
1.3. Od samozaposlenih ili nezaposlenih	327 209	418 909	438 535	195 730	0	0
1.4. Ostali neraspoređeni doprinosi	9 703	5 826	2 987	1 070	0	0
V. Neporezni prihodi (2.+3.)	140 106	104 316	134 325	134 110	99 666	102 807
2. Dohodak od kamata i dividendi	65 146	46 082	66 648	69 403	28 614	30 911
3. Ostali neporezni prihodi	74 960	58 234	67 677	64 707	71 052	71 896
VI. Kapitalni prihodi (4.)	430 555	108 966	51 586	12 808	19 677	5 236
4. Prodaja dionica i društvenih stanova	430 555	108 966	51 586	12 808	19 677	5 236
VII. Potpore (5.)	3 799 184	6 284 092	7 154 970	5 646 947	1 448 330	1 741 865
5. Od ostalih razina nacionalne države (5.1.+5.2.)	3 799 184	6 284 092	7 154 970	5 646 947	1 448 330	1 741 865
5.1. Tekuće	3 799 184	4 781 092	7 154 970	0	1 435 617	1 714 878
5.2. Kapitalne	0	1 503 000	0	5 646 947	12 713	26 987
VIII. Ukupni rashodi i neto posudbe (IX.+XII.)	16 554 799	19 046 509	20 225 124	12 159 645	1 589 921	1 871 851
IX. Ukupni rashodi (X.+XI.)	16 554 799	19 046 509	20 225 124	12 159 645	1 589 921	1 871 851
X. Tekući rashodi (6.+...+8.)	16 520 781	19 029 138	20 223 524	12 149 540	1 575 181	1 844 678
6. Rashodi za dobra i usluge (6.1.+...+6.3.)	593 119	672 323	675 112	573 532	362 446	371 733
6.1. Plaće i nadnice zaposlenih	223 433	255 126	258 591	224 730	193 157	207 538
6.2. Doprinosi poslodavaca	41 504	47 976	44 303	34 328	31 779	33 870
6.3. Ostale kupovine dobara i usluga	328 182	369 221	372 218	314 474	137 510	130 325
7. Plaćanje kamata (7.1.+7.2.)	27 517	60 652	78 094	28 162	666	0
7.1. Ostala domaća plaćanja	27 517	60 652	78 094	28 162	666	0
7.2. Plaćanja inozemstvu	0	0	0	0	0	0
8. Subvencije i ostali tekući transferi (8.1.+...+8.5.)	15 900 145	18 296 163	19 470 318	11 547 846	1 212 069	1 472 945
8.1. Subvencije	0	0	0	0	0	0
8.2. Transferi ostalim razinama države	0	0	0	0	0	0
8.3. Transferi neprofitnim institucijama	344 453	0	0	0	0	0
8.4. Transferi kućanstvima	15 500 163	18 239 288	19 392 096	11 233 103	695 638	880 217
8.5. Transferi inozemstvu	55 529	56 875	78 222	314 743	516 431	592 728
XI. Kapitalni rashodi (9.)	34 018	17 371	1 600	10 105	14 740	27 173
9. Nabava fiksnog kapitala	34 018	17 371	1 600	10 105	14 740	27 173
XII. Posudbe umanjene za otplate	0	0	0	0	0	0
Tekući manjak(-)/višak(+) s potporama (III.+VII.-X.)	-814 575	-1 694 813	-80 142	-5 535 387	-29 490	-26 221
Ukupni manjak(-)/višak(+) (I.-VIII.)	-418 038	-100 218	-30 156	118 403	-11 840	-21 171
XIII. Ukupno financiranje (10.+11.)	418 038	100 218	30 156	-118 403	11 840	21 171
10. Strano financiranje	0	0	0	0	0	0
11. Domaće financiranje (11.1.+11.2.)	418 038	100 218	30 156	-118 403	11 840	21 171
11.1. Od poslovnih banaka	418 038	100 218	30 156	-118 403	11 840	21 171
11.2. Ostalo domaće financiranje	0	0	0	0	0	0

Prilog 8 | Prihodi i rashodi
Hrvatskog zavoda za
zdravstveno osiguranje
(u 000 HRK)

	Ostvarenje					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
I. Ukupni prihodi i potpore (II.+VII.)	11 552 049	12 649 766	13 088 504	13 893 192	732 016	1 113 938
II. Ukupni prihodi (III.+VI.)	9 988 481	10 240 976	10 424 885	11 573 818	473 718	826 147
III. Tekući prihodi (IV.+V.)	9 912 379	10 240 707	10 424 448	10 823 166	467 497	822 183
IV. Porezni prihodi (1.)	9 780 995	9 952 541	10 135 774	10 463 065	0	6 905
1. Doprinosi za socijalno osiguranje (1.1.+...+1.4.)	9 780 995	9 952 541	10 135 774	10 463 065	0	6 905
1.1. Od zaposlenih	4 411 445	4 747 281	5 118 502	5 527 961	0	3 884
1.2. Od poslodavaca	4 411 445	4 747 281	4 434 093	4 299 525	0	3 021
1.3. Od samozaposlenih ili nezaposlenih	376 625	398 875	501 462	539 995	0	0
1.4. Ostali neraspoređeni doprinosi	581 480	59 104	81 717	95 584	0	0
V. Neporezni prihodi (2.+3.)	131 384	288 166	288 674	360 101	467 497	815 278
2. Dohodak od kamata i dividendi	2 882	3 744	7 043	5 688	2 809	3 176
3. Ostali neporezni prihodi	128 502	284 422	281 631	354 413	464 688	812 102
VI. Kapitalni prihodi (4.)	76 102	269	437	750 652	6 221	3 964
4. Prodaja dionica i društvenih stanova	76 102	269	437	750 652	6 221	3 964
VII. Potpore (5.)	1 563 568	2 408 790	2 663 619	2 319 374	258 298	287 791
5. Od ostalih razina nacionalne države (5.1.+5.2.)	1 563 568	2 408 790	2 663 619	2 319 374	258 298	287 791
5.1. Tekuće	1 563 568	1 847 955	2 661 059	2 319 374	258 298	287 791
5.2. Kapitalne	0	560 835	2 560	0	0	0
VIII. Ukupni rashodi i neto posudbe (IX.+XII.)	11 570 688	12 788 163	14 745 463	13 925 471	1 285 410	919 341
IX. Ukupni rashodi (X.+XI.)	11 570 688	12 788 163	14 745 463	13 925 471	1 285 410	919 341
X. Tekući rashodi (6.+...+8.)	11 401 107	12 665 930	14 678 763	13 901 133	1 263 096	888 105
6. Rashodi za dobra i usluge (6.1.+...+6.3.)	9 323 307	10 558 007	11 863 346	11 502 711	1 263 096	887 100
6.1. Plaće i nadnice zaposlenih	3 857 567	4 216 558	4 525 025	4 534 516	148 247	155 722
6.2. Doprinosi poslodavaca	794 659	868 611	827 387	752 729	24 262	25 021
6.3. Ostale kupovine dobara i usluga	4 671 081	5 472 838	6 510 934	6 215 466	1 090 587	706 357
7. Plaćanje kamata (7.1.+7.2.)	12 318	20 536	33 654	163 587	0	0
7.1. Ostala domaća plaćanja	12 318	20 536	33 654	163 587	0	0
7.2. Plaćanja inozemstvu	0	0	0	0	0	0
8. Subvencije i ostali tekući transferi (8.1.+...+8.4.)	2 065 482	2 087 387	2 781 763	2 234 835	0	1 005
8.1. Subvencije	0	0	0	0	0	0
8.2. Transferi ostalim razinama države	0	0	0	0	0	0
8.3. Transferi neprofitnim institucijama	0	0	0	0	0	0
8.4. Transferi kućanstvima	2 065 482	2 087 387	2 781 763	2 234 835	0	1 005
XI. Kapitalni rashodi (9.)	169 581	122 233	66 700	24 338	22 314	31 236
9. Nabava fiksnog kapitala	169 581	122 233	66 700	24 338	22 314	31 236
XII. Posudbe umanjene za otplate	0	0	0	0	0	0
Tekući manjak(-)/višak(+) s potporama (III.+VII.-X.)	74 840	-577 268	-1 593 256	-758 593	-537 301	221 869
Ukupni manjak(-)/višak(+) (I.-VIII.)	-18 639	-138 397	-1 656 959	-32 279	-553 394	194 597
XIII. Ukupno financiranje (10.+11.)	18 639	138 397	1 656 959	32 279	553 394	-194 597
10. Strano financiranje	37 332	134	-11 750	-24 000	0	0
11. Domaće financiranje (11.1.+11.2.)	-18 693	138 263	1 668 709	56 279	553 394	-194 597
11.1. Od poslovnih banaka	-18 693	138 263	1 668 709	56 279	553 394	-194 597
11.2. Ostalo domaće financiranje	0	0	0	0	0	0

Prilog 9 | Prihodi i rashodi
Hrvatskog zavoda za
zapošljavanje
(u 000 HRK)

	Ostvarenje					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
I. Ukupni prihodi i potpore (II.+VII.)	886 375	928 178	994 599	1 067 758	134 864	89 867
II. Ukupni prihodi (III.+VI.)	843 343	907 478	980 851	1 062 598	25 386	17 867
III. Tekući prihodi (IV.+V.)	843 343	907 460	974 730	1 062 598	25 278	17 573
IV. Porezni prihodi (1.)	831 446	880 920	954 808	1 038 092	0	0
1. Doprinosi za socijalno osiguranje (1.1.+1.2.)	831 446	880 920	954 808	1 038 092	0	0
1.1. Od zaposlenih	415 723	440 460	477 404	519 046	0	0
1.2. Od poslodavaca	415 723	440 460	477 404	519 046	0	0
V. Neporezni prihodi (2.+...+4.)	11 897	26 540	19 922	24 506	25 278	17 573
2. Prihodi od poduzetništva i vlasništva	0	12 799	8 266	13 824	12 303	9 858
3. Prihodi po posebnim propisima	5 466	625	218	345	692	541
4. Ostali neporezni prihodi	6 431	13 116	11 438	10 337	12 283	7 174
VI. Kapitalni prihodi	0	18	6 121	0	108	294
VII. Potpore (5.)	43 032	20 700	13 748	5 160	109 478	72 000
5. Od ostalih razina nacionalne države (5.1.+5.2.)	43 032	20 700	13 748	5 160	109 478	72 000
5.1. Tekuće	43 032	20 700	13 748	5 160	99 728	72 000
5.2. Kapitalne	0	0	0	0	9 750	0
VIII. Ukupni rashodi i neto posudbe (IX.+XII.)	673 458	843 957	1 011 214	997 274	248 870	149 448
IX. Ukupni rashodi (X.+XI.)	673 458	843 957	1 011 214	997 274	248 870	149 448
X. Tekući rashodi	651 898	817 151	983 159	970 830	239 458	140 387
6. Rashodi za dobra i usluge	113 509	267 530	331 845	238 145	122 227	140 387
6.1. Plaće i nadnice zaposlenih	47 228	67 582	79 496	73 671	73 206	78 711
6.2. Doprinosi poslodavaca	9 635	13 790	13 656	12 080	12 180	12 922
6.3. Ostale kupovine dobara i usluga	56 646	186 158	238 693	152 394	36 841	48 754
7. Plaćanje kamata	0	0	0	0	0	0
7.1. Ostala domaća plaćanja	0	0	0	0	0	0
7.2. Plaćanja inozemstvu	0	0	0	0	0	0
8. Subvencije i ostali tekući transferi	538 389	549 621	651 314	732 685	117 231	0
8.1. Subvencije	0	0	0	0	0	0
8.2. Transferi ostalim razinama države	0	0	0	0	0	0
8.3. Transferi neprofitnim institucijama	92 596	5 253	2 045	1 759	0	0
8.4. Transferi kućanstvima	445 793	544 368	649 269	730 926	117 231	0
8.5. Transferi inozemstvu	0	0	0	0	0	0
XI. Kapitalni rashodi	21 560	26 806	28 055	26 444	9 412	9 061
XII. Posudbe umanjene za otplate	0	0	0	0	0	0
Tekući manjak(-)/višak(+) s potporama (III.+VII.-X.)	234 477	111 009	5 319	96 928	-114 452	-50 814
Ukupni manjak(-)/višak(+) (I.-VIII.)	212 917	84 221	-16 615	70 484	-114 006	-59 581
XIII. Ukupno financiranje (9.+10.)	-212 917	-84 221	16 616	-70 484	114 006	59 581
9. Strano financiranje	0	0	0	0	0	0
10. Domaće financiranje (10.1.+...+10.4.)	-212 917	-84 221	16 616	-70 484	114 006	59 581
10.1. Od ostale opće države	-190 000	87 000	92 000	11 000	0	0
10.2. Od monetarnih vlasti	0	0	0	0	0	0
10.3. Od poslovnih banaka	-22 917	-171 221	-75 384	-81 484	114 006	59 581
10.4. Ostalo domaće financiranje	0	0	0	0	0	0

Prilog 10 | Prihodi i rashodi
Hrvatskih voda
(u 000 HRK)

	Ostvarenje					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
I. Ukupni prihodi i potpore (II.+VII.)	1 376 980	1 338 797	1 448 966	1 403 428	1 485 458	1 544 755
II. Ukupni prihodi (III.+VI.)	1 058 598	929 596	1 048 196	1 060 915	1 098 522	1 150 667
III. Tekući prihodi (IV.+V.)	1 058 282	929 294	1 047 932	1 060 666	1 098 292	1 150 333
IV. Porezni prihodi (1.)	125 077	0	0	0	0	0
1. Ostali porezni prihodi	125 077	0	0	0	0	0
V. Neporezni prihodi (2.+...+4.)	933 205	929 294	1 047 932	1 060 666	1 098 292	1 150 333
2. Dohodak od kamata i dividendi	6 448	3 412	4 435	5 453	6 085	4 957
3. Administrativne takse i pristojbe	838 638	775 235	830 645	929 936	958 174	1 019 925
4. Ostali neporezni prihodi	88 119	150 647	212 852	125 277	134 033	125 451
VI. Kapitalni prihodi (5.)	316	302	264	249	230	334
5. Prodaja dionica i društvenih stanova	316	302	264	249	230	334
VII. Potpore (6.)	318 382	409 201	400 770	342 513	386 936	394 088
6.1. Od ostalih razina nacionalne države (6.1.1.+6.1.2.)	318 382	409 201	400 770	342 513	386 646	394 088
6.1.1. Tekuće	0	252 990	280 845	222 000	220 000	182 000
6.1.2. Kapitalne	318 382	156 211	119 925	120 513	166 646	212 088
6.2. Strane dotacije					290	
VIII. Ukupni rashodi i neto posudbe (IX.+XII.)	1 565 308	1 498 418	1 369 810	1 287 690	1 421 405	1 718 110
IX. Ukupni rashodi (X.+XI.)	1 565 308	1 498 418	1 369 810	1 287 690	1 421 405	1 718 110
X. Tekući rashodi (7.+...+9.)	694 534	722 462	847 455	758 193	852 671	951 727
7. Rashodi za dobra i usluge (7.1.+...+7.3.)	659 578	675 390	794 954	705 346	804 745	914 670
7.1. Plaće i nadnice zaposlenih	58 323	66 437	73 433	69 574	68 267	75 924
7.2. Doprinosi poslodavaca	11 989	13 637	13 366	11 544	11 506	11 868
7.3. Ostale kupovine dobara i usluga	589 266	595 316	708 155	624 228	724 972	826 878
8. Plaćanje kamata (8.1.+8.2.)	34 956	47 072	52 501	52 847	47 926	37 057
8.1. Ostala domaća plaćanja	34 956	47 072	52 501	52 847	47 926	28 015
8.2. Plaćanja inozemstvu	0	0	0	0	0	9 042
9. Subvencije i ostali tekući transferi	0	0	0	0	0	0
XI. Kapitalni rashodi (10.+...+12.)	870 774	775 956	522 355	529 497	568 734	766 383
10. Nabava fiksnog kapitala	465 314	448 826	225 026	200 370	288 951	281 576
11. Kupovina zemlje i neopipljive imovine	9 171	8 942	5 629	4 022	7 267	9 467
12. Kapitalni transferi nefinancijskim javnim poduzećima	396 289	318 188	291 700	325 105	272 516	475 340
XII. Posudbe umanjene za otplate	0	0	0	0	0	0
Tekući manjak(-)/višak(+) s potporama (III.+VII.-X.)	363 748	459 822	481 322	524 473	465 621	380 606
Ukupni manjak(-)/višak(+) (I.-VIII.)	-188 328	-159 621	79 156	115 738	64 053	-173 355
XIII. Ukupno financiranje (13.+14.)	188 278	159 621	-79 156	-115 738	-64 053	173 355
13. Strano financiranje	58 607	16 707	-49 810	-55 532	-16 294	-3 710
14. Domaće financiranje (14.1.+...+14.4.)	129 671	142 914	-29 346	-60 206	-47 759	177 065
14.1. Od ostale opće države	12 333	39 901	27 221	15 753	69 006	52 156
14.2. Od monetarnih vlasti	0	0	0	0	0	0
14.3. Od poslovnih banaka	117 338	103 013	-56 567	-75 959	-116 765	124 909
14.4. Ostalo domaće financiranje	0	0	0	0	0	0

Prilog 11 | Prihodi i rashodi
Fonda za razvoj i
zapošljavanje
(u 000 HRK)

	Novi Plan	Ostvarenje
	2002	2002
I. Ukupni prihodi i potpore (II.+VII.)	2 823 533	2 718 192
II. Ukupni prihodi (III.+VI.)	1 862 012	1 797 771
III. Tekući prihodi (IV.+V.)	0	28
IV. Porezni prihodi (1.)	0	0
V. Neporezni prihodi (2.)	0	28
2. Dohodak od kamata i dividendi	0	28
VI. Kapitalni prihodi	1 862 012	1 797 743
VII. Potpore (3.)	961 521	920 421
3. Od ostalih razina nacionalne države (3.1.+3.2.)	961 521	920 421
3.1. Tekuće	910 556	886 368
3.2. Kapitalne	50 965	34 053
VIII. Ukupni rashodi i neto posudbe (IX.+XII.)	2 732 533	2 288 055
IX. Ukupni rashodi (X.+XI.)	2 732 533	2 288 055
X. Tekući rashodi (4.+...+6.)	1 866 081	1 525 050
4. Rashodi za dobra i usluge (4.1.+...+4.3.)	16 150	9 026
4.1. Plaće i nadnice zaposlenih	0	175
4.2. Doprinosi poslodavaca	0	28
4.3. Ostale kupovine dobara i usluga	16 150	8 823
5. Plaćanje kamata	27 000	27 000
6. Subvencije i ostali tekući transferi (6.1.+...+6.4.)	1 822 931	1 489 024
6.1. Subvencije	1 770 501	1 436 594
6.2. Transferi ostalim razinama države	2 430	2 430
6.3. Transferi neprofitnim institucijama	50 000	50 000
6.4. Transferi kućanstvima	0	0
XI. Kapitalni rashodi	866 452	763 005
XII. Posudbe umanjene za otplate	0	0
Tekući manjak(-)/višak(+) s potporama (III.+VII.-X.)	-904 560	-604 601
Ukupni manjak(-)/višak(+) (I.-VIII.)	91 000	430 137
XIII. Ukupno financiranje (7.+8.)	-91 000	-430 137
7. Strano financiranje	0	0
8. Domaće financiranje (8.1.+...+8.4.)	-91 000	-430 137
8.1. Od ostale opće države	0	0
8.2. Od monetarnih vlasti	0	0
8.3. Od poslovnih banaka	0	-339 137
8.4. Ostalo domaće financiranje	-91 000	-91 000

Prilog 12 | Prihodi i rashodi
Fonda za regionalni razvoj
(u 000 HRK)

	Novi Plan	Ostvarenje
	2002	2002
I. Ukupni prihodi i potpore (II.+VII.)	534 000	502 354
II. Ukupni prihodi (III.+VI.)	504 000	500 854
III. Tekući prihodi (IV.+V.)	0	83
IV. Porezni prihodi (1.)	0	0
V. Neporezni prihodi (2.)	0	83
2. Dohodak od kamata i dividendi	0	83
VI. Kapitalni prihodi	504 000	500 771
VII. Potpore (3.)	30 000	1 500
3. Od ostalih razina nacionalne države (3.1.+3.2.)	30 000	1 500
3.1. Tekuće	0	1 500
3.2. Kapitalne	30 000	0
VIII. Ukupni rashodi i neto posudbe (IX.+XII.)	534 000	501 610
IX. Ukupni rashodi (X.+XI.)	534 000	501 610
X. Tekući rashodi (4.+...+6.)	257 000	257 604
4. Rashodi za dobra i usluge (4.1.+...+4.3.)	0	604
4.1. Plaće i nadnice zaposlenih	0	298
4.2. Doprinosi poslodavaca	0	50
4.3. Ostale kupovine dobara i usluga	0	256
5. Plaćanje kamata	0	0
6. Subvencije i ostali tekući transferi (6.1.+...+6.4.)	257 000	257 000
6.1. Subvencije	22 000	22 000
6.2. Transferi ostalim razinama države	10 000	10 000
6.3. Transferi neprofitnim institucijama	225 000	225 000
6.4. Transferi kućanstvima	0	0
XI. Kapitalni rashodi	277 000	244 006
XII. Posudbe umanjene za otplate		0
Tekući manjak(-)/višak(+) s potporama (III.+VII.-X.)	-227 000	-256 021
Ukupni manjak(-)/višak(+) (I.-VIII.)	0	744
XIII. Ukupno financiranje (7.+8.)	0	-744
7. Strano financiranje	0	0
8. Domaće financiranje (8.1.+...+8.4.)	0	-744
8.1. Od ostale opće države	0	0
8.2. Od monetarnih vlasti	0	0
8.3. Od poslovnih banaka	0	-744
8.4. Ostalo domaće financiranje	0	0

Prilog 13 | Prihodi i rashodi
Hrvatskih autocesta
(u 000 HRK)

Ostvarenje

	Ostvarenje		
	2001	2002	2003
I. Ukupni prihodi i potpore (II.+VII.)	687 587	1 695 972	1 927 787
II. Ukupni prihodi (III.+VI.)	687 587	1 695 972	1 927 787
III. Tekući prihodi (IV.+V.)	687 587	1 695 972	1 927 787
IV. Porezni prihodi	563 528	1 212 445	1 313 743
1. Trošarine	563 528	1 212 445	1 313 743
V. Neporezni prihodi (2.)	124 059	483 527	614 044
2. Dohodak od kamata i dividendi	0	29 173	35 773
3. Ostali neporezni prihodi	124 059	454 354	578 271
VI. Kapitalni prihodi	0	0	0
VII. Potpore (3.)	0	0	0
VIII. Ukupni rashodi i neto posudbe (IX.+XII.)	1 272 993	3 740 528	5 506 580
IX. Ukupni rashodi (X.+XI.)	1 272 993	4 019 775	5 806 169
X. Tekući rashodi (4.+...+6.)	161 003	458 952	692 490
4. Rashodi za dobra i usluge (4.1.+...+4.3.)	140 221	433 437	569 840
4.1. Plaće i nadnice zaposlenih	55 105	102 594	140 867
4.2. Doprinosi poslodavaca	8 988	14 851	22 115
4.3. Ostale kupovine dobara i usluga	76 128	315 992	406 858
5. Plaćanje kamata	20 782	25 515	122 650
5.1. Ostala domaća plaćanja	20 782	12 580	4 168
5.2. Vanjska plaćanja	0	12 935	118 482
6. Subvencije i ostali tekući transferi (6.1.+...+6.4.)	0	0	0
XI. Kapitalni rashodi	1 111 990	3 560 823	5 113 679
XII. Posudbe umanjene za otplate	0	-279 246	-299 589
Tekući manjak(-)/višak(+) s potporama (III.+VII.-X.)	526 584	1 237 020	1 235 297
Ukupni manjak(-)/višak(+) (I.-VIII.)	-585 406	-2 044 557	-3 578 793
XIII. Ukupno financiranje (7.+8.)	585 406	2 044 557	3 578 793
7. Strano financiranje	549 454	2 603 618	2 936 081
8. Domaće financiranje (8.1.+...+8.4.)	39952	-559 061	642 712
8.1. Od ostale opće države	0	0	0
8.2. Od monetarnih vlasti	0	0	0
8.3. Od poslovnih banaka	39 952	-559 061	642 712
8.4. Ostalo domaće financiranje	0	0	0

Prilog 14 | Prihodi i rashodi
Hrvatskih cesta
(u 000 HRK)

	Ostvarenje		
	2001	2002	2003
I. Ukupni prihodi i potpore (II.+VII.)	1 049 108	1 216 117	1 386 945
II. Ukupni prihodi (III.+VI.)	116 600	1 216 117	1 386 945
III. Tekući prihodi (IV.+V.)	106 656	1 208 654	1 379 782
IV. Porezni prihodi	71 638	1 148 682	1 317 361
1. Trošarine	71 638	1 148 682	1 317 361
V. Neporezni prihodi (2.)	35 018	59 972	62 421
2. Dohodak od kamata i dividendi	0	3 745	3 354
3. Ostali neporezni prihodi	35 018	56 227	59 067
VI. Kapitalni prihodi	9 944	7 463	7 163
VII. Potpore (3.)	932 508	0	0
VIII. Ukupni rashodi i neto posudbe (IX.+XII.)	1 143 797	1 159 402	1 578 121
IX. Ukupni rashodi (X.+XI.)	1 143 797	1 160 641	1 578 464
X. Tekući rashodi (4.+...+6.)	508 466	721 223	638 457
4. Rashodi za dobra i usluge (4.1.+...+4.3.)	508 466	719 349	637 529
4.1. Plaće i nadnice zaposlenih	43 757	34 461	38 733
4.2. Doprinosi poslodavaca	7 264	5 434	6 304
4.3. Ostale kupovine dobara i usluga	449 965	679 455	592 492
5. Plaćanje kamata	7 480	1 874	928
5.1. Ostala domaća plaćanja	7 480	1 874	928
5.2. Vanjska plaćanja	0	0	0
6. Subvencije i ostali tekući transferi (6.1.+...+6.4.)	0	0	0
XI. Kapitalni rashodi	635 331	439 418	940 007
XII. Posudbe umanjene za otplate		-1 239	-343
Tekući manjak(-)/višak(+) s potporama (III.+VII.-X.)	530 698	487 431	741 325
Ukupni manjak(-)/višak(+) (I.-VIII.)	-94 689	56 715	-191 176
XIII. Ukupno financiranje (7.+8.)	94 689	-56 715	191 176
7. Strano financiranje	140 456	16 099	30 285
8. Domaće financiranje (8.1.+...+8.4.)	-45 767	-72 813	160 891
8.1. Od ostale opće države			
8.2. Od monetarnih vlasti			
8.3. Od poslovnih banaka	-45 767	-72 813	160 891
8.4. Ostalo domaće financiranje			

Prilog 15 | Prihodi i rashodi
Državne agencije za banke
(u 000 HRK)

	Ostvarenje		
	2001	2002	2003
I. Ukupni prihodi i potpore (II.+VII.)	599 229	617 914	584 489
II. Ukupni prihodi (III.+VI.)	599 229	617 914	584 489
III. Tekući prihodi (IV.+V.)	348 746	617 914	581 931
IV. Porezni prihodi (1.)	0	0	0
V. Neporezni prihodi (2.)	348 746	617 914	581 931
2. Dohodak od kamata i dividendi	68 837	80 637	23 175
3. Ostali neporezni prihodi	284 909	537 278	558 756
VI. Kapitalni prihodi	250 483	0	2 558
VII. Potpore (3.)	0	0	0
VIII. Ukupni rashodi i neto posudbe (IX.+XII.)	1 437 872	606 424	253 824
IX. Ukupni rashodi (X.+XI.)	1 437 872	319 489	253 824
X. Tekući rashodi (4.+...+6.)	1 437 788	301 665	251 360
4. Rashodi za dobra i usluge (4.1.+...+4.3.)	962 157	31 978	12 025
4.1. Plaće i nadnice zaposlenih	3 113	3 355	3 507
4.2. Doprinosi poslodavaca	492	577	603
4.3. Ostale kupovine dobara i usluga	958 552	28 046	7 915
5. Plaćanje kamata	200 755	205 819	187 360
5.1. Ostala domaća plaćanja	200 755	205 819	187 360
5.2. Vanjska plaćanja	0	0	0
6. Subvencije i ostali tekući transferi (6.1.+...+6.4.)	274 876	63 868	51 975
6.1. Subvencije	0	0	
6.2. Transferi ostalim razinama države	274 876	0	
6.3. Transferi neprofitnim institucijama	0	0	
6.4. Transferi kućanstvima	0	63 868	51 975
XI. Kapitalni rashodi	84	17 824	2 464
XII. Posudbe umanjene za otplate	0	286 935	0
Tekući manjak(-)/višak(+) s potporama (III.+VII.-X.)	-1 089 042	316 249	330 571
Ukupni manjak(-)/višak(+) (I.-VIII.)	-838 643	11 490	330 665
XIII. Ukupno financiranje (7.+8.)	838 643	-11 490	-330 665
7. Strano financiranje		0	0
8. Domaće financiranje (8.1.+...+8.4.)	838 643	-11 490	-330 665
8.1. Od ostale opće države	0	0	0
8.2. Od monetarnih vlasti	0	0	0
8.3. Od poslovnih banaka	838 643	-11 490	-330 665
8.4. Ostalo domaće financiranje	0	0	0

Prilog 16 | Prihodi i rashodi
Hrvatskog fonda za
privatizaciju
(u 000 HRK)

	Ostvarenje		
	2001	2002	2003
I. Ukupni prihodi i potpore (II.+VII.)	285 366	291 966	242 480
II. Ukupni prihodi (III.+VI.)	285 366	291 966	242 480
III. Tekući prihodi (IV.+V.)	48 262	188 883	125 991
IV. Porezni prihodi (1.)	0	0	0
V. Neporezni prihodi (2.)	48 262	188 883	125 991
2. Dohodak od kamata i dividendi	33 526	178 011	81 812
3. Ostali neporezni prihodi	14 736	10 872	44 179
VI. Kapitalni prihodi	237 104	103 083	116 489
VII. Potpore (3.)	0	0	0
VIII. Ukupni rashodi i neto posudbe (IX.+XII.)	52 517	247 237	416 487
IX. Ukupni rashodi (X.+XI.)	52 517	123 167	55 463
X. Tekući rashodi (4.+...+6.)	51 115	120 195	51 685
4. Rashodi za dobra i usluge (4.1.+...+4.3.)	51 115	46 293	51 588
4.1. Plaće i nadnice zaposlenih	23827	23 812	24 794
4.2. Doprinosi poslodavaca	3 955	3 864	4 148
4.3. Ostale kupovine dobara i usluga	23 333	18 617	22 646
5. Plaćanje kamata	0	73 902	97
5.1. Ostala domaća plaćanja	0	73 902	97
5.2. Vanjska plaćanja	0	0	
6. Subvencije i ostali tekući transferi (6.1.+...+6.4.)	0	0	0
XI. Kapitalni rashodi	1 402	2 972	3 778
XII. Posudbe umanjene za otplate	0	124 070	361 024
Tekući manjak(-)/višak(+) s potporama (III.+VII.-X.)	-2 853	68 688	74 306
Ukupni manjak(-)/višak(+) (I.-VIII.)	232 849	44 728	-174 007
XIII. Ukupno financiranje (7.+8.)	-232 849	-44 728	174 007
7. Strano financiranje	0	0	0
8. Domaće financiranje (8.1.+...+8.4.)	-232 849	-44 728	174 007
8.1. Od ostale opće države	0	0	0
8.2. Od monetarnih vlasti	0	0	0
8.3. Od poslovnih banaka	-232 849	-44 728	174 007
8.4. Ostalo domaće financiranje	0	0	0

Prilog 17 | Prihodi
konsolidirane opće države
(u mil. HRK)

	Ostvarenje				
	1999	2000	2001*	2002*	2003*
I. Ukupni prihodi i potpore (II.+VII.)	75 010	74 620	78 843	82 831	89 959
II. Ukupni prihodi (III.+VI.)	75 003	74 605	78 843	82 830	89 948
III. Tekući prihodi (IV.+V.)	68 028	70 867	72 777	79 679	85 734
IV. Porezni prihodi (1.+...+10.)	62 395	65 049	67 019	72 598	77 673
1. Porez na dohodak	7 538	7 486	6 445	7 227	7 198
2. Porez na dobit	3 341	2 387	2 789	3 714	4 319
3. Doprinosi za socijalno osiguranje	19 453	20 282	21 529	21 984	23 855
4. Porezi na imovinu	760	804	661	624	606
5. Porez na promet proizvoda i usluga	388	153	155	513	671
6. Porez na dodanu vrijednost	19 830	21 826	23 267	25 952	28 129
7. Trošarine	6 161	7 673	8 334	9 835	10 482
8. Lokalni porezi na dobra i usluge	158	175	140	226	262
9. Porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije	4 288	3 795	3 215	2 051	1 811
10. Ostali porezi	478	468	484	472	341
V. Neporezni prihodi (11.+...+21.)	5 633	5 818	5 758	7 080	8 061
VI. Kapitalni prihodi (22.+...+25.)	6 975	3 738	6 066	3 151	4 214
22. Prodaja stalne kapitalne imovine	6 865	3 638	6 022	2 977	4 015
23. Prodaja zaliha	0	0	0	0	0
24. Prodaja zemlje i nematerijalne imovine	37	51	44	174	199
25. Kapitalni transferi iz nedržavnih izvora	73	49	0	0	0
VII. Potpore (26.+27.)	7	15	0	1	11
26. Potpore iz inozemstva (26.1.+26.2.)	7	15	0	1	11
26.1. Tekuće potpore	3	12	0	0	11
26.2. Kapitalne	4	3	0	1	0
27. Od ostalih državnih razina (27.1.+27.2.)	0	0	0	0	0
27.1. Tekuće potpore	0	0	0	0	0
27.2. Kapitalne	0	0	0	0	0

Napomena: * novi obuhvat (HAC, HC, DAB i HFP uključeni)

216
217

Prilog 18 | Rashodi
konsolidirane opće države
(u mil. HRK)

	Ostvarenje				
	1999	2000	2001*	2002*	2003*
I. Ukupni rashodi i posudbe umanjene za otplate (II.+V.)	78 140	82 308	84 064	87 554	95 649
II. Ukupni rashodi (III.+IV.)	76 575	81 036	82 841	86 025	94 167
III. Tekući rashodi (1.+...+3.)	66 485	73 175	75 404	75 764	81 034
1. Rashodi za dobra i usluge (1.1.+...+1.3.)	34 516	38 599	37 392	37 174	38 980
1.1. Nadnice i plaće	18 118	19 583	19 274	19 334	21 055
1.2. Doprinosi poslodavca	0	0	0	0	0
1.3. Ostale kupovine dobara i usluga	16 398	19 016	18 118	17 840	17 925
2. Izdaci za kamate (2.1.+2.2.)	2 356	2 917	3 607	3 755	4 011
3. Subvencije i ostali tekući transferi (3.1.+...+3.4.)	29 614	31 659	34 405	34 835	38 042
3.1. Subvencije	3 922	4 350	4 015	4 232	4 983
3.2. Transferi ostalim razinama nacionalne države	0	0	197	167	173
3.3. Transferi neprofitnim institucijama i stanovništvu	24 989	26 780	29 766	29 827	32 217
3.4. Transferi inozemstvu	703	529	427	609	669
IV. Kapitalni rashodi (4.+...+7.)	10 090	7 861	7 437	10 261	13 134
4. Nabavka fiksnih kapitalnih sredstava	6 772	4 554	4 296	7 259	10 157
5. Kupovina zaliha	0	111	0	0	0
6. Kupovina zemljišta i nematerijalne imovine	395	637	379	322	247
7. Kapitalni transferi	2 923	2 559	2 762	2 680	2 730
V. Posudbe umanjene za otplate (8.+9.)	1 565	1 272	1 223	1 528	1 482
8. Domaće neto posudbe	1 554	1 257	1 208	1 515	1 472
9. Vanjske neto posudbe	11	15	15	13	10
Tekući manjak(-)/višak(+)	1 543	-2 308	-2 627	3 915	4 701
Ukupni manjak(-)/višak(+)	-3 130	-7 688	-5 221	-4 723	-5 690

Napomena: * novi obuhvat (HAC, HC, DAB i HFP uključeni)

IZDAVAČ:

Ministarstvo financija Republike Hrvatske
Zagreb, Katančićeva 5

Uredio:

Ante Žigman

Priloge pripremili:

Zavod za makroekonomske analize i planiranje
Uprava za pripremu i konsolidaciju proračuna
Uprava za upravljanje gotovinom i javnim dugom
Uprava za međunarodne financijske odnose

Lektura:

Višnja Jukić

Tehnički uredili:

Saša Madžarević
Darko Jukić

Tisak:

HIT ART - Zagreb

Naklada:

1000 primjeraka

ISSN 1331 - 6125

Molimo Vas da prilikom korištenja podataka obvezno navedete izvor

Dostupno na Internetu:

www.mfin.hr/godisnjak

Zagreb, 2004.